Sfinţii mucenici Brâncoveni Constantin Vodă cu cei patru fii ai săi: Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi cu sfetnicul Ianache

(16 august)

După cinstirea Maicii Domnului, întru sfântă adormire, pe 16 august, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a orânduit prăznuirea martirilor Brâncoveni, Constantin domnitorul, cei patru fii: Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi vistierul Ianache Văcărescu.

Când marele domnitor creştin al Ţării Româneşti împlinea exact 60 de ani la 15 august 1714, sultanul Ahmed al III-lea a dorit să dea un spectacol unic în istorie în faţa ambasadorilor marilor puteri europene: Franţa, Anglia, Rusia, Imperiul

Habsburgic. Era vădită cruzimea asasinilor precum şi o Europă slăbănoagă în faţa barbariei şi a tiraniei păgânilor.

După cele mai crunte chinuri, din Joia Mare, 24 martie 1714, până la 15 august acelaşi an, după prădarea întregului avut şi trădarea Cantacuzinilor porecliţi Şeităneştii, rudele Brâncoveanului, marele domn, după cum scrie secretarul din Florenţa, Delchiaro, îşi îmbărbăta pruncii aduşi ca mieii spre junghiere: „Fiii mei, fiţi curajoşi! Am pierdut tot ce-am avut în această lume, cel puţin să salvăm sufletele noastre şi să ne spălăm păcatele cu sângele nostru!" Capetele mucenicilor au zburat de sub securea călăului şi, după ce au fost târâţi pe străzile Istanbulului, au fost aruncaţi în Bosfor. Mâini creştine au scos din apă trupurile şi le-au îngropat la Mănăstirea din Insula Halki unde ctitorise marele martir Constantin Vodă Brâncoveanu.

În 1720, Marica, soţia Domnului martir, a adus trupul său şi l-a îngropat la, Sfântul Gheorghe nou, din Bucureşti. Deasupra lespedei de marmură fără nici un nume a pus o candelă de argint de strajă. După 200 de ani, în 1914, când se făcea prima pomenire, s-a citit inscripţia discretă de pe candelă: „Această candelă, ce s-a dat la Sfântul Gheorghe cel nou, luminează unde odihnescu oasele fericitului Domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod şi iaste făcută de Doamna Măriei Sale Maria, carea şi Măria Sa nădăjduieşte în Domnul iarăşi aici să i se odihnească oasele. Iulie, în 12 zile, leat 7228 (=1720)".

Index

Evanghelia şi Apostolul zilei.....6
Slujba Sfinţilor şi de Dumnezeu încununaţilor împăraţi şi mucenici Brâncoveni.....9
Canonul Sfinţilor Brâncoveni.....43
Canon paraclis către Sfinţii slăviţii voievozi şi mucenici Brâncoveni.....61
Acatistul Sfinţilor mucenici Brâncoveni Constantin Vodă cu cei patru fii ai săi Constantin, Ştefan, Radu, Matei, şi cu sfetnicul Ianache.....75
Acatistul Sfinţilor martiri Brâncoveni.....90
Imnografie.....102
Pr. Prof. Ion Ionescu - Viaţa şi nevoinţele Sfinţilor martiri Brâncoveni.104
Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu - Sfinţii martiri Brâncoveni şi sfetnicul Ianache.....123
Sinaxar 16 august.....132
Sfinţii martiri Brâncoveni - Sfinte moaşte.....143
.....143
Cum au fost descoperite trupurile Brâncovenilor.....153

Demersuri pentru mutarea moaştelor Sfântului Constantin Brâncoveanu la Mânăstirea Hurezi 156
Moaştele Sfântului Constantin Brâncoveanu: Deshumarea Voievodului martir pentru închinarea la moaştele sale. Procesiune cu sfintele moaşte: miercuri, 21 mai, de ziua Sfântului Împărat Constantin şi a maicii sale 158
Scoaterea din mormânt şi aşezarea în raclă a moaștelor Sfântului Voievod martir Constantin Brancoveanu 167
Predici şi editoriale 179
Părintele Arsenie Boca - Brâncovenii - modele de jertfă şi mărturisire 180
Dan Puric despre Sfinţii martiri Brâncoveni: “Vreau să mor creştin. Loveşte!” 182
Părintele Teofil Părăian - Modelul de credinţă neclintită al Sfântului Constantin Brâncoveanu 186
Sfinţii Brâncoveni: “Staţi tare, bărbăteşte, dragii mei, şi nu băgaţi seama de moarte; priviţi la Hristos, Mântuitorul nostru!” 188
Familia de mucenici a Brâncovenilor – Kilometrul 0 al demnităţii ortodoxe româneşti 192
Fericita Doamnă Maria Brâncoveanu – mărturisitoarea şi co-pătimitoarea muceniciei, după chipul Maicii lui Dumnezeu 196
Domniţa Bălaşa Brâncoveanu 212
Preot dr. Cezar Vasiliu - Sfinţii martiri Brâncoveni 224
“Aduceţi-vă aminte de mai-marii voştri, la a căror săvârşire a vieţii privind, să le urmaţi credinţa!”. De ce noi, românii, ne uităm Sfinţii? 228
Prof. Niculaie Meleacă - Calea cea strâmtă a Sfântului Constantin Brâncoveanu de la prinţul aurului la martir al neamului românesc 236
Pr. Nicolae Rădulescu (Parohia Comlăuş) - Constantin Brâncoveanu (1688-1714) - Domnul celor ,,26 de ani fără războaie” 247
Pr. Dorin Octavian Picioruș - Predică la Sfinții mucenici Brâncoveni [16 august 2014] 253
Fiica Sfântului Constantin Brâncoveanu a avut un vis profetic 259
Pr. Constantin Sturzu - Ce familii din istoria României mai pot fi astăzi sursă de inspiraţie? 262
Constantin Brâncoveanu, domnul celor "25 de ani fără războaie" 265
Roxana Dragoş - Sfinţii martiri Brâncoveni - cea mai înaltă jertfă domnească - 6 creştini martirizaţi în faţa întregii Europe 273
Tatiana Petrache - Brâncoveanu Constantin, boier vechi şi domn creştin! 277
Sfântul martir Constantin Brâncoveanu – voievodul culturii româneşti 290
Familia Ortodoxă: Dragostea de ţară. Realitatea dincolo de mit 303
Elena Murariu: Familia ortodoxă - Brâncoveanu 308
Sfinţii Brâncoveni, “mănunchiul” împreună muceniciei și puterea viziunii - un destin sub semnul Crucii, transpus în icoane sublime, insuflate de Duh, “de mâna Elenei Murariu”: “Eu văd vremurile pe care

le trăim acum foarte apropiate de perioada în care au trăit Brâncovenii” 312
Contemporanul/ Luiza Barcan: „Mărgăritare brâncoveneşti - mărgăritare duhovniceşti” 333
Formula AS/ Cristian Grecu: “Mă bucur că Dumnezeu a pus pe umerii mei crucea Brâncovenilor” 337
Teolog Alexandru Lazăr - Sfântul Constantin Brâncoveanu - model de vieţuire creştină 342
Predica puternică de la Putna despre globalizare, distrugerea rădăcinilor şi provocarea Sfinţilor români. “Cât costă un suflet în ziua de azi? Ne vindem credinţa şi ţara pe câţiva euro.” 347
Cuvinte grave ale Părintelui Cezar Axinte la Sfinţii martiri Brâncoveni (2017) despre timpul critic pe care îl trăim: “Nu ne predăm! Sunt vremuri de vijelie și asta e doar “puiul”. O să vedem și lucruri mai mari decât acestea, trebuie să ne pregătim!”/ Sfinţii sacrificiului şi zeul confort 354
Sfinţii martiri Brâncoveni - Icoana Vechii lumi româneşti 359
Sfântul Constantin Brâncoveanu - domnitorul emblematic pentru lumea veche românească şi ceasul Judecăţii neamului. Cum s-a sfârşit o lume prin ucigaşa invidie şi trădare de frate. Cum cade şi de ce moare un neam? 365
Realism brâncovenesc în vremuri de cumplite primejdii. Vodă Constantin între cei care “amăgeau numele creştinătăţii” şi “fiarele” turco-tatare 371
Martiriul Sfinţilor Brâncoveni - Viaţa şi pătimirea celei mai exemplare familii domnitoare româneşti Cum înţelegem azi jertfa lor? “Ieri era Stambulul, astăzi este Washingtonul. Doar atitudinea vizionară a voievodului este mai greu de regăsit azi” 381
Ziarul Lumina: Dumitru Manolache: Dialog cu pictoriţa Elena Murariu. „Sfinţii Brâncoveni m-au transformat din artist laic în iconar“ 382
Doxologia: Irina Nastasiu: “Să ştiţi c-am murit creştin,/ Brâncoveanu Constantin!” 387
TVR/ Liliana Teica: Pe urmele Brâncovenilor la Istanbul. Închisorile şi martiriul 391
Jurnalul: Bucureşti 555. 300 de ani de la martiriul domnitorului Constantin Brâncoveanu 402
Sfinţii mucenici Brâncoveni - “Macabeii” românilor. “Mai bine să mori de o sută de ori, decât să îţi pierzi credinţa!” - “Spectacolul” zguduitor şi pilduitor al martiriului familial, ca icoană a supremei demnităţii creştine vs. “roadele ticolăşirii şi vânzării de frate: “Multe trădări au cunoscut țările române, însă aceasta le depăşeşte pe toate” 409
ÎPS Teofan - Cuvânt puternic la praznicul Sfinţilor martiri Brâncoveni: Avem noi curajul de a urma pilda vieţii şi a mărturisiri voievodului Constantin în faţa turciţilor de astăzi? 428
Calinic Argatu, episcop al Argeşului şi Muscelului - Constantin Brâncoveanu, Domnitor şi Sfânt - cuvânt arhieresc 430

Laurenţiu Dumitru - Au bătut clopotele toată dimineaţa?..... 432
Radu Alexandru - Sfântul Constantin Brancoveanu, ctitor şi martir... 435
Daniela Livadaru - Brâncovenii, apărători ai credinţei şi ai patriei..... 442
Documentar: Sfinţii martiri Brâncoveni - păstrătorii credinţei cu preţul jertfei supreme..... 446
De ce nu cinstim martiriul Sfinţilor Brâncoveni ca sărbătoare naţională?
Ce înseamnă a gândi şi simţi "româneşte"?..... 460
Vizita canonică a Patriarhului României în Episcopia Devei şi Hunedoarei 465
Sfinţii Brâncoveni - icoana jertfei zugrăvită în imnele poetului Ioan Alexandru: "Am pierdut totul, să nu ne pierdem şi sufletul, fiii mei, Asta-i de-acum în grija noastră hotărâtoarea luptă..."..... 475
Ioan Alexandru - Mucenicia Sfinților Brâncoveni - o jertfă fără pereche în istoria noastră..... 483
Ioan Alexandru - Opțiunea lui Brâncoveanu 485
Ioan Alexandru - Maria Brâncoveanu 487
Ioan Alexandru - Imnul lui Constantin Brâncoveanu..... 489
Constantin Brâncovanul - poezie culeasă de Vasile Alecsandri..... 492
Balada Sfinţilor Brâncoveni..... 497
Avem... Vina iubirii de Ortodoxie..... 502
Cărţi despre Sfinţii martiri Brâncoveni..... 504
Sfinții martiri Brâncoveni - Biserici, mănăstiri și închisorile unde au pătimit Sfinţii..... 518
Silviu State - Reportaj - Închisorile unde au pătimit Sfinţii Brâncoveni 518
Teodor Danalache - Edicule, închisoarea Sfinţilor Brâncoveni 523
Icoana Maicii Domnului „Îndrumătoarea" a ajuns la Biserica „Sfântul Gheorghe"-nou..... 532
Pr. Gelu Aron - Racla cu moaştele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu 538
Fragment din moaștele Sfântului martir Constantin Brâncoveanu, dăruit Mănăstirii Crucea Iancului de la Mărișel 544
Moaștele Sfântului Constantin Brâncoveanu, dăruite Mănăstirii „Crucea Iancului", Cluj..... 546
Pr. Silviu Cluci - Sfântul Constantin Brâncoveanu şi Muntele Athos .. 549
Moaștele Sfinților martiri Brâncoveni și Icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni, de la Letca nouă, vor poposi de Sfânta Mărie, în Biserica din cartierul Tineretului - Giurgiu..... 554
Iulian Dumitraşcu - Racla cu un fragment din moaștele Sfântului Constantin Brâncoveanu a fost donată bisericii ctitorite de el în Istanbul 556
Mănăstirea Brâncoveni - un aşezământ încărcat de istorie (galerie foto) 558
(Foto) Mănăstirea Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus 572
Icoane..... 582

Evanghelia şi Apostolul zilei

Evanghelia

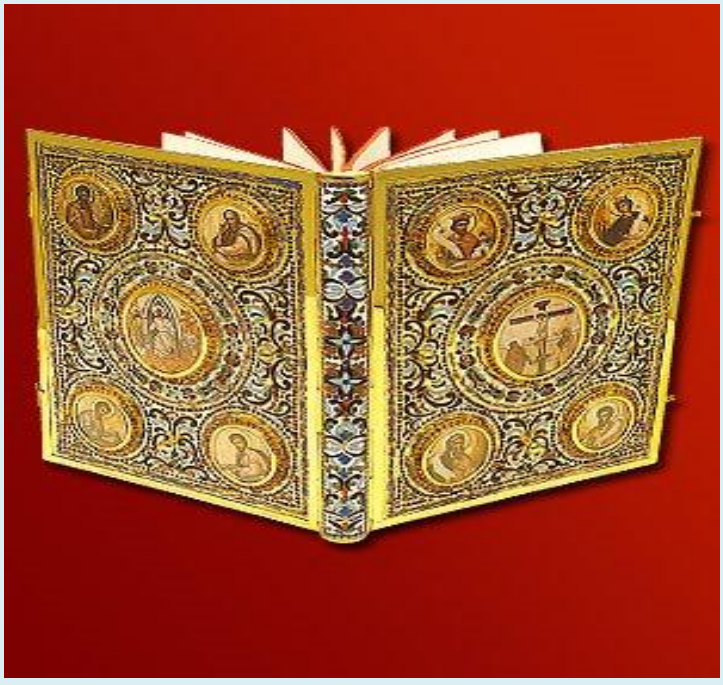

Ev. Luca 21, 12-19

Zis-a Domnul către ucenicii Săi:
12. Dar, mai înainte de toate acestea, îşi vor pune mâinile pe voi şi vă vor prigoni, dându-vă în sinagogi şi în temniţe, ducându-vă la împăraţi şi la dregători, pentru numele Meu.
13. Şi va fi vouă spre mărturie.

14. Puneţi deci în inimile voastre să nu gândiţi de mai înainte ce veţi răspunde;
15. Căci Eu vă voi da gură şi înţelepciune, căreia nu-i vor putea sta împotrivă, nici să-i răspundă toţi potrivnicii voştri.
16. Şi veţi fi daţi şi de părinţi şi de fraţi şi de neamuri şi de prieteni şi vor ucide dintre voi.
17. Şi veţi fi urâţi de toţi pentru numele Meu.
18. Şi păr din capul vostru nu va pieri.
19. Prin răbdarea voastră veţi dobândi sufletele voastre.

Ev. Matei 10, 16-22

Zis-a Domnul către ucenicii Săi:
16. Iată Eu vă trimit pe voi ca pe nişte oi în mijlocul lupilor; fiţi dar înţelepţi ca şerpii şi nevinovaţi ca porumbeii.
17. Feriţi-vă de oameni, căci vă vor da pe mâna sinedriştilor şi în sinagogile lor vă vor bate cu biciul.
18. La dregători şi la regi veţi fi duşi pentru Mine, spre mărturie lor şi păgânilor.
19. Iar când vă vor da pe voi în mâna lor, nu vă îngrijiţi cum sau ce veţi vorbi, căci se va da vouă în ceasul acela ce să vorbiţi;
20. Fiindcă nu voi sunteţi care vorbiţi, ci Duhul Tatălui vostru este care grăieşte întru voi.
21. Va da frate pe frate la moarte şi tată pe fiu şi se vor scula copiii împotriva părinţilor şi-i vor ucide.
22. Şi veţi fi urâţi de toţi pentru numele Meu; iar cel ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui.

Apostol

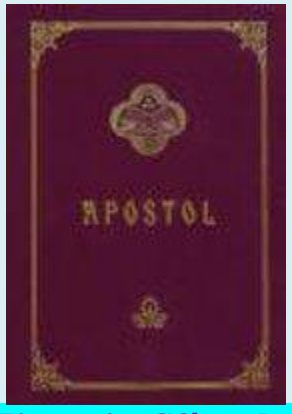

Epistola către Timotei a Sfântului Apostol Pavel

Ap. I Timotei 3, 13-16; 4, 1-5

Fiule Timotei,
13. Căci cei ce slujesc bine, rang bun dobândesc şi mult curaj în credinţa cea întru Hristos Iisus.
14. Îţi scriu aceasta nădăjduind că voi veni la tine fără întârziere;
15. Ca să ştii, dacă zăbovesc, cum trebuie să petreci în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp şi temelie a adevărului.
16. Şi cu adevărat, mare este taina dreptei credinţe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălţat întru slavă.

1. Dar Duhul grăieşte lămurit că, în vremurile cele de apoi, unii se vor depărta de la credinţă, luând aminte la duhurile cele înşelătoare şi la învăţăturile demonilor,
2. Prin făţărnicia unor mincinoşi, care sunt înfieraţi în cugetul lor.
3. Aceştia opresc de la căsătorie şi de la unele bucate, pe care Dumnezeu le-a făcut, spre gustare cu mulţumire, pentru cei credincioşi şi pentru cei ce au cunoscut adevărul,
4. Pentru că orice făptură a lui Dumnezeu este bună şi nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulţumire;
5. Căci se sfinţeşte prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune.

Slujba Sfinţilor şi de Dumnezeu încununaţilor împăraţi şi mucenici Brâncoveni

La Vecernie

Stihiri prosomii la Doamne strigat-am (glas 2)

Podobie: Casa Efratei, cetate sfântă, a proorocilor mărire; împodobeşte-ţi casa întru care Cel dumnezeiesc se naşte.

Maica lui Dumnezeu, însufleţitul chivot, astăzi la cer se mută, dumnezeiasca scară a Domnului Puterilor.

Cetei de ucenici venite să cinstească a ta mutare, Maică, în Duhul s-a adus și ceata Brâncovenilor.

Slava cea de aici nu ai poftit, slăvite, dar slava cea cerească poftit-ai, Constantine, prin sânge dobândindu-o.

Alte **prosomii** ale mucenicilor (glas 1)

Podobie: Ceea ce eşti bucuria cetelor cereşti şi pe pământ oamenilor tare folositoare, prea curată Fecioară miluieşte-ne pe noi cei ce scăpăm la tine. Că nădejdile noastre, după Dumnezeu, întru tine le-am pus, Născătoare de Dumnezeu.

Pe Împăratul-a-toate, o, voievozilor, mărturisindu-L astăzi în cetatea cea mare, de praznicul mutării Maicii la cer v-aţi mutat, mucenicilor, împreună cu dânsa la Fiul ei, de Hristos încununându-vă.

Pe lemnul Crucii Stăpânul lumii jertfindu-Se, dumnezeiasca voie pe pământ a plinit-o; Acestuia urmându-I, capul pe lemn Brâncovenii plecându-şi-l, biruit-au vrăjmaşul, care prin lemn pe Adam l-a biruit oarecând.

Împărătească cetate a Maicii Domnului de păgânească mână stăpânită văzând-o, într-însa, Constantine, astăzi şezând, pe Hristos, voievodule, Dumnezeu şi Stăpân L-ai mărturisit, prea curata întărindu-te.

Slavă... (glas 6)

Apropiată ştiind, o, voievozilor, Împărăţia lui Dumnezeu şi întru putere văzându-o venind, silindu-vă, mucenicește aţi luat-o pe ea, pe cea trecătoare, înţelepţilor, lepădând; ci îndrăznire câştigând către Stăpânul a toate, Aceluia, Brâncovenilor, rugaţi-vă, pace lumii să dăruiască şi sufletelor noastre mare milă.

Şi acum... a praznicului (glas 6)

Paremiile

De la Iov citire (1, 1-21)

Om oarecare era în ţara Avsitidei, căruia era numele Iov, şi era omul acela adevărat, fără prihană, drept, cinstitor de Dumnezeu, ferindu-se de tot lucrul rău. Şi se făcură lui fii şapte şi fiice trei. Şi erau dobitoacele lui oi şapte mii, cămile trei mii, perechi de boi cinci sute, asine păscătoare cinci sute, şi slugi multe foarte şi lucruri mari erau lui pe pământ; şi era omul acela de bun neam, dinspre răsăritul soarelui. Şi mergând împreună fiii lui unul la altul, făceau ospăţ în toate zilele, luând împreună cu ei şi pe cele trei surori ale lor, să mănânce şi să bea cu ei. Şi cum se sfârşeau zilele ospăţului, trimitea Iov şi îi curăţea pe ei, sculându-se dimineaţa, şi aducea jertfe după numărul lor şi un viţel pentru greşeală pentru sufletele

lor; că zicea Iov: poate că fiii mei în cugetul lor rele au gândit către Dumnezeu. Așa, deci, făcea Iov în toate zilele.

Și cum se făcu ziua aceasta, și iată au venit îngerii lui Dumnezeu să stea înaintea Domnului, și diavolul a venit cu dânșii. Și a zis Domnul către diavol: de unde ai venit? Și răspunzând diavolul către Domnul zise: împrejmuind pământul și umblând în cea de sub cer, de față sunt. Și a zis lui Domnul: luat-ai aminte cu cugetul tău asupra robului Meu Iov, că nu este între cei de pe pământ ca el om fără prihană, adevărat, cinstitor de Dumnezeu, ferindu-se de tot lucrul rău? Răspunse, deci, diavolul și zise înaintea Domnului: oare în dar cinstește Iov pe Dumnezeu?; nu Tu ai îngrădit cele dinafară ale lui și cele dinlăuntru ale casei lui și cele dinafară ale tuturor celor dimprejurul lui, și lucrurile mâinilor lui le-ai binecuvântat și dobitoacele lui le-ai înmulțit pe pământ?; ci trimite mâna Ta și Te atinge de toate câte are; oare în față Te va binecuvânta?

Atunci a zis Domnul către diavol: iată, toate câte sunt ale lui le dau în mâna ta, ci de el să nu te atingi. Și ieși diavolul de la fața Domnului. Și era că în ziua aceasta fiii lui Iov și fiicele lui beau vin în casa fratelui lor celui mai mare. Și iată vestitor veni către Iov și zise lui: perechile de boi arau și asinele pășteau lângă ei; și venind cei ce robesc le-au robit pe ele, iar pe slugi le-au ucis cu săbiile; și scăpând eu singur, am venit să-ți vestesc. Încă acesta grăind, veni alt vestitor și zise către Iov: foc a căzut din cer și a ars oile, și pe păstori i-a mâncat asemenea; și scăpând eu singur, am venit să-ți vestesc. Încă acesta grăind, veni alt vestitor și zise către Iov: călărețiii au făcut asupra noastră trei cete și au înconjurat cămilele și le-au robit pe ele, iar pe slugi le-au omorât cu săbiile; și am scăpat doar eu și am venit să-ți vestesc. Încă acesta grăind, alt vestitor veni către Iov zicând: feciorii tăi și fetele tale mâncând și bând la fratele lor cel mai mare, fără de veste suflare mare de vânt s-a ridicat din pustie și s-a atins de cele patru colțuri ale casei și a căzut casa peste copiii tăi și au murit; și am scăpat doar eu și am venit să-ți vestesc.

Atunci sculându-se Iov, și-a rupt hainele lui și-a tăiat părul capului lui și căzând la pământ s-a închinat și a zis: eu gol am ieșit din pântecele maicii mele, gol mă voi și duce dincolo; Domnul a dat, Domnul a luat; precum Domnului s-a părut, așa s-a și făcut; fie numele Domnului binecuvântat.

De la Facere citire (22, 1-10)

În vremea aceea, ispitind Dumnezeu pe Avraam zise lui: Avraame, Avraame. Iar acela zise: iată-mă. Și zise Dumnezeu: ia pe fiul tău cel iubit, pe Isaac, pe care l-ai

iubit, și mergi în pământul cel înalt și adu-l pe el acolo jertfă ardere de tot pe unul din munți, pe care ți-l voi zice ție.

Și sculându-se Avraam dimineața puse samarul pe asinul său și luă cu el două slugi și pe Isaac, feciorul lui, și tăind lemne pentru jertfă, sculându-se, merse și veni către locul pe care Dumnezeu i-l zisese lui; iar a treia zi, căutând Avraam cu ochii, văzu locul de departe. Și zise Avraam slugilor sale: ședeți aici cu asinul, iar eu și copilașul vom merge până acolo și, închinându-ne, ne vom întoarce la voi.

Și luă Avraam lemnele jertfei, și le puse pe Isaac, fiul lui, iar el luă în mâini focul și cuțitul și se duseră amândoi împreună. Și zise Isaac către Avraam, tatăl lui: tată. Iar acesta zise: ce este, fiul meu? Zis-a Isaac: iată focul și lemnele; unde este oaia pentru jertfă? Și zise Avraam: Dumnezeu Își va vedea de oaia Lui pentru jertfă, fiul meu. Și mergând amândoi împreună, veniră la locul pe care i-l zisese Dumnezeu; și înălță acolo Avraam jertfelnic și puse lemnele deasupra, și legând pe Isaac, fiul său, îl puse pe el pe jertfelnic deasupra lemnelor; și își întinse Avraam mâna să ia cuțitul să junghie pe fiul său.

Din Cartea a II-a a Macabeilor citire (7, 1-20)

Întâmplatu-s-a și că șapte frați Macabei dimpreună cu maica lor, prinzându-se, se sileau de către împărat a se atinge de neîngăduitele cărnuri de porc, cu bice și cu vine căznindu-i. Iar unul dintr-înșii, făcându-se întâi-grăitor, așa zise: «Ce va să întrebi și să afli de la noi? Pentru că gata suntem a muri, decât a călca legile părintești». Și mânios făcându-se împăratul, porunci tigăi și cazane a se înfierbânta; iar acelea îndată înfierbântându-se, porunci să-i taie limba celui ce s-a făcut dintr-înșii grăitor-înainte și, jupuindu-i pielea capului, să-i taie mâinile și picioarele în fața celorlalți frați și a mamei. Olog, deci, cu totul făcându-se, porunci la foc să-l aducă viu și să-l prăjească. Și sfârâială mare ieșind din tigaie, unii pe alții se întăreau, cu maica lor, vitejește să moară, zicând așa: "Domnul Dumnezeu privește și cu adevărat întru noi Se mângâie, precum vădit a arătat Moisí prin cântarea ce mărturisește zicând: Și întru robii Lui Se va mângâia". Și săvârșindu-se cel dintâi în chipul acesta, pe al doilea l-a adus spre batjocorire, și pielea capului cu părul jupuindu-i, îl întrebă: Au mânca-vei, mai înainte de a ți se căzni trupul mădular cu mădular? Iar el răspunzând în graiul părintesc zise: ba. Pentru care și acesta și-a luat chinul pe rând, ca și cel dintâi; și la cea de pe urmă răsuflare fiind, zise: «Tu, dar, ticăloase, dintru această viață ne slobozi pe noi, iar Împăratul lumii, murind noi pentru legile Lui, spre veșnica înviere a vieții pe noi ne va învia».

Iar după acesta, al treilea era batjocorit; și limba cerându-i-se, degrabă a scos-o, și mâinile cu bună îndrăznire le întinse, vitejește zicând: «De la cer le-am dobândit pe acestea, și pentru legile lui nu țin seama de acestea, că de la el acestea iarăși nădăjduiesc a le primi»; încât însuși împăratul și cei dimpreună cu el se mirau de sufletul tânărului, că întru nimic durerile le socotea.

Și acesta, deci, săvârșindu-se, pe al patrulea așijderea îl chinuiau căznindu-l; și fiind a se săvârși, așa zise: «Bine este, mutându-ne nădejdile de la oameni, a aștepta cele de la Dumnezeu nădejdi, cum că iarăși ne vom învia de către El; ție, însă, înviere spre viață nu va fi».

Și îndată pe al cincilea aducându-l, îl muncea; iar acesta către el căutând zise: «Putere în oameni având, stricăcios fiind, ce voiești faci; nu-ți pară, însă, că neamul nostru a fost părăsit de Dumnezeu; ci tu așteaptă și vezi tăria Lui cea mare, cum pe tine și pe sămânța ta vă va căzni».

Iar după acesta îl aduseră pe al șaselea; și fiind să moară zise: «Nu te înșela în zadar; că noi pentru noi înșine acestea le pătimim, ca unii ce am păcătuit Dumnezeului nostru; pentru aceasta, dar, s-au făcut aceste lucruri vrednice de mirare. Tu, însă, nu socoti că vei fi și nevinovat, cel ce te-ai apucat a te lupta cu Dumnezeu».
Cu prisosință este, dar, maica lor minunată și vrednică de pomenirea cea bună, că văzând împreună șapte fii pierindu-i în vreme de o singură zi, cu bun suflet răbda, pentru nădejdile cele către Domnul.

Din Cartea a II-a a Macabeilor citire (7, 21-41)

Iar maica Macabeilor pe fiecare dintre ei îl mângâia în graiul părintesc, plină fiind de cuget viteaz și gândul cel femeiesc prin bărbătească mânie risipindu-l, zicând către ei: «Nu știu cum v-ați arătat în pântecele meu, și nu eu v-am dăruit vouă duhul și viața, și a fiecăruia alcătuire nu eu am întocmit-o. Așadar, Ziditorul lumii, Cela ce a plăsmuit nașterea omului și a izvodit facerea tuturor, și duhul și viața iarăși vă va da vouă, cu milă, ca unora ce acum întru nimic pe voi înșivă vă socotiți, pentru legile Lui».

Iar Antioh, părându-i-se că e hulit și fiind cu bănuială față de glasul ce se tânguia, încă fiind viu cel mai tânăr, nu numai prin cuvinte se silea să-l înduplece, ci și prin jurăminte îl încredința a-l îmbogăți și fericit a-l face - de va lăsa cele părintești - și prieten a-l avea și treburi a-i încredința. Iar tânărul câtuși de puțin luând aminte,

chemând împăratul pe maica lor, o îndemna să se facă băiatului sfetnică spre scăpare.

Mult deci, îndemnând-o, primi să-şi înduplece fiul. Şi plecându-se spre el, râzându-şi de crudul tiran, aşa zise în graiul părintesc: «Fiule, fie-ţi milă de mine, care în pântece te-am purtat nouă luni şi te-am alăptat trei ani şi te-am hrănit şi te-am adus la vârsta aceasta şi ţi-am purtat de grijă; rogu-te, fiule, căutând la cer şi la pământ, şi toate cele dintr-însele văzându-le, să cunoşti că nu din cele ce sunt le-a făcut pe ele Dumnezeu; şi al oamenilor neam tot aşa se face. Nu te teme de gâdele acesta, ci fraţilor vrednic făcându-te, primeşte moartea, ca în milă împreună cu fraţii tăi iarăşi să te dobândesc».

Şi încă ea grăind tânărul zise: «Ce aşteptaţi? Nu ascult de porunca împăratului, ci de porunca legii ascult, celei ce s-a dat părinţilor noştri prin Moisí. Iar tu, a toată răutatea aflător făcându-te asupra evreilor, nu vei scăpa din mâinile lui Dumnezeu. Că noi pentru păcatele noastre pătimim; iar dacă pentru certare şi învăţătură Domnul cel viu asupra noastră puţin S-a mâniat, iarăşi cu ai Lui robi Se va împăca. Ci tu, o, necurate şi decât toţi oamenii mai pângărite, nu te semeţi în deşert mâniindu-te, cu nearătate nădejdi asupra robilor celor cereşti ridicându-ţi mâna, că încă n-ai scăpat de judecata Atotţiitorului de sus văzătorului Dumnezeu.

Că acum fraţii noştri, puţină durere răbdând, moştenirea vieţii veşnice, după a lui Dumnezeu făgăduinţă, au dobândit-o; tu, însă, printr-a lui Dumnezeu judecată, pe drept pedepsele mândriei vei suferi. Iar eu, ca fraţii mei, şi trupul şi sufletul îmi dau pentru legile părinteşti, rugând pe Dumnezeu grabnic milostiv neamului să Se facă şi pe tine cu cercetări şi bătăi să te vădească mărturie, pentru că singur Acesta este Dumnezeu. Iar întru mine şi fraţii mei să stea a Atotţiitorului urgie, cea peste întreg neamul nostru cu dreptate adusă».

Şi plin de mânie făcându-se împăratul, acestuia mai rău decât celorlalţi i-a făcut, amar suferind pentru batjocorire. Şi acesta, dar, curat s-a săvârşit, întru totul spre Domnul nădăjduind. Iar în urma fiilor s-a săvârşit şi maica lor.

De la Înţelepciunea lui Solomon citire (3, 1-9)

Sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu şi nu se va atinge de ele chinul. Părutu-s-a în ochii celor fără de minte a muri, şi s-a socotit răutate ieşirea lor, şi cea de la noi mergere zdrobire; iară ei sunt în pace. Că de se vor şi munci înaintea feţei oamenilor, nădejdea lor e plină de nemurire. Şi întru puţine certându-se, mari faceri de bine vor lua, că Dumnezeu i-a ispitit pe ei şi i-a aflat pe ei vrednici Luişi.

Ca aurul în topitoare i-a încercat pe ei, și ca jertfă de ardere întreagă i-a primit pe ei. Și în vremea cercetării lor vor lumina, și ca scânteile în trestie vor alerga. Judeca-vor neamuri și vor stăpâni noroade, și va împărăți într-înșii Domnul în veci. Cei ce nădăjduiesc spre El înțelege-vor adevărul, și cei credincioși cu dragoste vor rămâne lângă El; că har și milă e întru cuvioșii Lui și cercetare întru aleșii Lui.

La Litie

Stihiri idiomele (glas 1) ale Sfântului Constantin:

Veselește-te în Domnul, cetatea Bucureștilor, întru prăznuirea unsului lui Dumnezeu, a slăvitului voievodului tău, cinstite moaștele sale în sânuri având-le vistierie nedeșertată, că la Hristos mucenicește ducându-se și îndrăznire către Acela dobândind neîncetat mijlocește ție pace și mare milă.

O, milostivirii tale, Constantine, și blândeții, pentru care pe Mântuitorul: Vino, L-ai fi auzit zicându-ți, binecuvântatul Tatălui Meu; ci cu adevărat celui ce are și mai mult dându-i Stăpânul, harul muceniciei ai luat și cununa cea nestricăcioasă; Aceluia, slăvite, roagă-te pentru sufletele noastre.

Cu harul Tău, Cuvântule al Tatălui, rugatu-s-a Constantin, inima aprinde-o fiilor mei, ca oarecând lui Luca și lui Cleopa, învrednicindu-i, Stăpâne, muceniciei și cununilor veșnice, pentru rugăciunile prea curatei Maicii Tale.

Stihira Sfântului Constantin fiul:

Întâi-născut știindu-te, Constantine de înțelepciune iubitorule, întâiul și creștetul mucenicește ți-ai plecat Înțelepciunii Tatălui, calea arătându-o cinstiților tăi frați și cu Avim Macabeul, fericite, zicând: Gata să fim, o, fraților, a muri, decât a călca legile părintești.

Stihira Sfântului Ștefan (glas 2):

Pe cel între împărați apostolul Domnului și pe întâiul mucenic lăudând, Ștefane grăitorule de Dumnezeu, și a prea curatei Stăpâne slăvită mutare la ceruri, dar spre mântuire fiecare ți-a adus: Constantin cetatea, praznicul de Dumnezeu Născătoarea, iar Ștefan harul muceniciei; și noi, dar, cinstindu-te, slăvite mucenice, Mântuitorului roagă-te pentru sufletele noastre.

Stihira Sfântului Radu (glas 3):

La Hristos Învierea lumii mers-ai, Radule, ca un înger, unde nu se însoară, nici se mărită, pe tine însuți cu bucurie mărturie punându-te Mirelui Bisericii.

Tot a Sfântului Radu (glas 4, cel românesc): Mirele venind în mijlocul nopții lumii acesteia, haina nunții pământești ai lepădat, Radule, haina nunții nestricăcioase agonisind purpura muceniciei; ci pomenește-ne, mucenice înțelepte, Stăpânului Hristos, să nu ne închidă ușa cămării Sale, ci prin pocăință să ne primească pe noi, ca un Bun și Iubitor de oameni.

Stihira Sfântului Matei (glas 4):

Veniți, iubitorilor de mucenici, cu evlavie să lăudăm minunea cea de acum; că prunceşte amăgindu-se Adam odinioară și dumnezeiască poruncă lepădând-o, și din Rai s-a lepădat; iar Matei înțelepțește împlinind cuvântul tatălui, de pomul vieții se îndulcește, împreună stând, cum e bine și frumos, în ceruri cu frații lui.

Stihira Sfântului Ianache (glas 5): Al cinstitului Botezător nume având-l, înțelepte sfetnice, mucenicește la ceruri asemenea lui înainte-mergător domnului tău te-ai făcut, Ianache de Hristos iubitorule; ci și noi, rugămu-te, asemeni să te avem, tot sfatul vicleanului risipindu-ni-l cu cele către Dumnezeu bine primite mijlocirile tale.

Iarăși a Sfântului Constantin tatăl (glas 1 tetrafon): În inimile fiilor lui, ca în patru Evanghelii, așezat-a Constantin pe Cuvântul lui Dumnezeu; iar mai apoi prin mucenicie la Dânsul ducându-i, zis-a Stăpânului: Iată, Mântuitorule, eu și pruncii pe care mi i-ai dat, Doamne Dumnezeul meu, Mielule al Tatălui, slavă Ție.

Slavă... (glas 6)

Stătut-ai, Mântuitorule, în mijlocul voievozilor Tăi, în numele Tău adunați, după cum Te-ai făgăduit, spre mărturisirea Ta întărindu-i pe ei cu Duhul Tău cel Sfânt; ci și pe noi cu Acesta întărește-ne, de oameni Iubitorule, în mijlocul nostru venind, pentru rugăciunile acelora.

Și acum... a praznicului (glas 5)

La Stihoavnă

Stihiri prosomii ale praznicului:

Podobie: Casa Efratei, cetate sfântă, a proorocilor mărire; împodobeşte-ţi casa întru care Cel dumnezeiesc se naşte.

Ceata de ucenici se strânge de la margini în satul tău, Fecioară, trupul să ți-l îngroape, cel primitor de Dumnezeu.

Stih: Scoală-Te, Doamne, întru odihna Ta, Tu și chivotul sfințeniei Tale.

O, cele mai presus de fire și de minte tainele tale, Maică: pe Dumnezeu născându-L, la El cu slavă ai trecut.

Stih: Juratu-S-a Domnul lui David adevărul și nu-l va lepăda pe el.

Scară la Fiul ei mormântul Născătoarei de Dumnezeu se face, suind pe cei ce pururi întru credință o slăvesc.

Slavă...

Ceată ai închegat în cinstea adormirii Împărătesei Maicei cu fiii tăi în Duhul, slăvite, și cu sfetnicul.

Și acum...

Când către Fiul tău mutatu-te-ai, Fecioară, grabnic pe nori venit-au apostolii să-ngroape fără prihană trupul tău.

Troparele

Troparul Sfântului Constantin tatăl (glas 3):

Podobie: Să se veselească cele cerești...

Slava lumii, voievodule, mucenicește biruindu-o, ca Avraam, Constantine, i-ai adus pe fiii tăi a toate Ziditorului, mulțumind, înțeleptule; Acestuia, ca un bun, rugându-te, îndrăznire multă la Dânsul câștigând, de șederea de-a dreapta învrednicește-ne.

Troparul Sfinților Brâncoveni fiii:

Podobie: Mare apărător... (glas 1)

Voia Tatălui Mântuitorul răstignindu-Se a împlinit-o, rămânând întru dragostea Tatălui; ci pe Acesta urmând, Brâncovenilor, și slava lumii călcând-o, slăviților, voia tatălui mucenicește ați împlinit, cu care încununându-vă, Stăpânului a toate pomeniți-ne.

Troparul Sfântului Ianache Sfetnicul:

Podobie: Apostole Sfinte... (glas 1)

Cununa cerească ai luat-o, sfetnice, mărturisindu-L pe Hristos; ci sfătuirea șarpelui, Ianache, risipește-ne.

Tropar de obște:

Podobie: Cel ce Te-ai înălţat pe Cruce de bunăvoie, poporului Tău celui nou, numit cu numele Tău, îndurările Tale dăruieşte-i, Hristoase Dumnezeule. Veseleşte cu puterea Ta pe binecredincioşii creştini, dăruindu-le lor biruinţă asupra celui potrivnic, având ajutorul Tău armă de pace, nebiruită biruinţă.

La mucenicii lui Hristos cei prea vrednici, la solitorii pentru noi către Domnul, la ceata Brâncovenilor căzând să strigăm: o, prea lăudaților, lui Hristos Împăratul pururea rugându-vă, pomeniți-ne pururi, toată urzeala șarpelui stricând, cea îndreptată asupra Bisericii.

La Utrenie

După întâia catismă, **Sedealna** (glas 1):

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostaşii străjuindu-l, morţi s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, Cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

Cununa de aici lepădând, voievoade, Stăpânului Hristos ai urmat, Constantine, și creștetul plecatu-ți-ai sub securea păgânilor; ci, luând în schimb nestricăcioasă cunună, pe aceea, dar, fiilor tăi moștenire ai dat, înțeleptule.

Slavă... (aceeași) ***Și acum...*** a praznicului (glas 4)

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

După a doua catismă, **Sedealna** (glas 1):

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostaşii străjuindu-l, morţi s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, Cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

Asemeni lui Hristos ai răbdat, Constantine, vânzare de la cei de aproape, slăvite; ci Paștile și trecerea în slujbe a închipui nelăsându-te de Dumnezeu urâtorii, voievodule, mucenicește la ceruri trecut-ai cu fiii tăi.

Slavă... (aceeași) ***Și acum...*** a praznicului (glas 4)

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

După Polieleu.

Mărimurile

Stih: Înmulțitu-s-a peste mine nedreptatea celor mândri, iară eu cu toată inima mea voi cerceta poruncile Tale; bună este mie legea gurii Tale, decât miile de aur și de argint.

Mărimu-te pe tine, de Dumnezeu încununatule Sfinte Constantine, voievodule și mucenice al Domnului.

Stih: Aproape de cei ce se tem de Domnul este mântuirea Lui, ca să se sălășluiască slava Lui în pământul nostru; că Domnul va da bunătate și pământul nostru va da rodul său.

Mărimu-vă pe voi, Sfinților slăviților Brâncoveni, și cinstim mucenicească tăierea capetelor voastre.

Stih: Apărătorul nostru, vezi, Dumnezeule, și caută spre fața unsului Tău, că mai bună e o zi în curțile Tale decât mii; ales-am a fi lepădat în curțile lui Dumnezeu, decât a locui în sălașurile păcătoșilor.

Veniți toți credincioșii pe noul Constantin să-l lăudăm, pe unsul lui Dumnezeu, zicând: pe voievodul nostru și mucenicul.

Stih: Că ne-ai încercat pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit, cum se lămurește argintul; ridicat-ai oameni asupra capetelor noastre, trecut-am prin foc și apă, și ne-ai scos pe noi la odihnă.

Veniți toți iubitorii de mucenici pe Macabeii legii noi după dreptate să-i cinstim, zicând: pe ceata Brâncovenilor.

Stih: Gătit-am făclie unsului Meu; pe vrăjmașii lui îi voi îmbrăca cu rușine, iar pe el va înflori sfințenia Mea. Gata este inima mea, Dumnezeule, gata e inima mea.

Veniți toți credincioșii pe noul Constantin să-l lăudăm, pe unsul lui Dumnezeu, zicând: pe voievodul nostru și mucenicul.

Stih: Veniți, fiilor, ascultați-mă, frica Domnului vă voi învăța pe voi; aceasta e ziua pe care a făcut-o Domnul; să ne bucurăm și să ne veselim într-însa.

Mărimu-vă pe voi, Sfinților slăviților Brâncoveni, și cinstim mucenicească tăierea capetelor voastre.

Sedealna (glas 1):

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostașii străjuindu-l, morți s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, Cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

De harul cel de sus cuprinzându-vă astăzi, ca într-o Vitezda pe potrivă tocmită cu cinci pridvoare, Sfinților, ați intrat, Brâncovenilor, în priveliște, mărturisind pe Stăpânul și cu sângele muceniciei de moarte spălându-vă sufletul.

Slavă... (aceeași) ***Și acum...*** a praznicului (glas 3)

Podobie: De frumuseţea fecioriei tale şi de prea luminată curăţia ta Gavriil mirându-se, a strigat ţie, Născătoare de Dumnezeu: Ce laudă vrednică voi aduce ţie? Sau cum te voi numi pe tine? Nu mă pricep şi mă minunez! Pentru aceasta, precum mi s-a poruncit, strig ţie: Bucură-te, ceea ce eşti plină de har.

Antifonul I al Glasului al 4-lea.

Prochimenul (glas 4): Dreptul ca finicul va înflori și ca cedrul cel din Liban se va înmulți.

Stih: Răsădiți în casa Domnului, în curțile casei Dumnezeului nostru vor înflori.

Evanghelia de la Ioan (14, 27;15, 9-11;18-20) și de la Matei (10, 16-18; 22; 28-39)

Ev. de la Ioan 14, 27;15, 9-11;18-20

Zis-a Domnul ucenicilor Lui:

27. Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu. Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoşeze.

9. Precum M-a iubit pe Mine Tatăl, aşa v-am iubit şi Eu pe voi; rămâneţi întru iubirea Mea.

10. Dacă păziţi poruncile Mele, veţi rămâne întru iubirea Mea după cum şi Eu am păzit poruncile Tatălui Meu şi rămân întru iubirea Lui.

11. Acestea vi le-am spus, ca bucuria Mea să fie în voi şi ca bucuria voastră să fie deplină.

18. Dacă vă urăşte pe voi lumea, să ştiţi că pe Mine mai înainte decât pe voi M-a urât.

19. Dacă aţi fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar pentru că nu sunteţi din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea lumea vă urăşte.

20. Aduceţi-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul său. Dacă M-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, şi pe al vostru îl vor păzi.

Ev. Matei 10, 16-18; 22; 28-39)

Zis-a Domnul către ucenicii Săi:

16. Iată Eu vă trimit pe voi ca pe nişte oi în mijlocul lupilor; fiţi dar înţelepţi ca şerpii şi nevinovaţi ca porumbeii.

17. Feriţi-vă de oameni, căci vă vor da pe mâna sinedriştilor şi în sinagogile lor vă vor bate cu biciul.

18. La dregători şi la regi veţi fi duşi pentru Mine, spre mărturie lor şi păgânilor.
22. Şi veţi fi urâţi de toţi pentru numele Meu; iar cel ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui.
28. Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeţi-vă mai curând de acela care poate şi sufletul şi trupul să le piardă în gheenă.
29. Au nu se vând două vrăbii pe un ban? Şi nici una din ele nu va cădea pe pământ fără ştirea Tatălui vostru.
30. La voi însă şi perii capului, toţi sunt număraţi.
31. Aşadar nu vă temeţi; voi sunteţi cu mult mai de preţ decât păsările.
32. Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi şi Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, care este în ceruri.
33. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor şi Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, care este în ceruri.
34. Nu socotiţi că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie.
35. Căci am venit să despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa, pe noră de soacra sa.
36. Şi duşmanii omului (vor fi) casnicii lui.
37. Cel ce iubeşte pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubeşte pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine.
38. Şi cel ce nu-şi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine.
39. Cine ţine la sufletul lui îl va pierde, iar cine-şi pierde sufletul lui pentru Mine îl va găsi.

Dupa Psalmul 50

Slavă...

Pentru rugăciunile mucenicilor Tăi, Milostive, curăţeşte mulţimea greşalelor noastre.

Şi acum...

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşalelor noastre.

Idiomela (glas 6)

Stih: ***Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta, și după mulțimea îndurărilor Tale șterge fărădelegea mea.***

Gura tatălui minciunii de Dumnezeu urâtorul împărat nebunește făcându-se, zis-a ție, de Dumnezeu încununatule: iată, împărăția și slava ei întocmai le vei lua de te lepezi de Hristos. Ci diavolească sfătuire, Constantine, răsturnând și răbdând până-n sfârșit, capul mucenicește tăindu-ți-l, cu Hristos împărătești; Căruia, rugămu-te, voievodule și mucenice, roagă-te cu fiii tăi, să se miluiască sufletele noastre.

Canonul Sfinților Brâncoveni

Cântarea I (glas 1)

Podobie: Dreapta Ta cea purtătoare-de-biruință...

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Stând acum la tronul lui Hristos vă desfătați de lumina Aceluia, Sfinților slăviților mucenici; ci luminați-mi inima, să vă cânt cu râvnă cântare vrednică, rogu-vă.

Slava și cununile lumești pentru Hristos lepădând, voievozilor, slava și cununa cea de la El luat-ați, mucenicilor, și Împărația nestricăcioasă și veșnică.

Sufletele voastre lui Hristos mucenicește ați dat, înțelepților, Celuia ce sufletul Și l-a dat mucenicește Tatălui, cu Hristos în ceruri împărățind, fericiților.

Pruncii aducându-și Constantin lui Dumnezeu ca oarecând Avraam, zis-a voievodul celui mai mic, văzându-l spăimântându-se: Fiul meu prea dulce, cununa ia-o cu frații tăi.

Foarte tulburându-Se Hristos mai înainte de Patimă ca un om, voia părintească n-a lepădat, ci a plinit jertfindu-Se; Căruia urmat-a și Matei, capul plecându-și-l.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Sabie prin suflet ți-a trecut, Fiul tău, Maică, pe Cruce suindu-Se; sabie prin suflet lui Constantin i-a trecut asemenea, fiii săi văzându-i ca niște miei junghiindu-se.

Al doilea Canon, paracliticesc (glas 8)

Podobie: Apa trecând-o...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Lăsând stăpânia cea de aici şi mărturisindu-L pe Stăpânul Cel răstignit, cununa cerească aţi luat-o şi mijlociţi pentru noi, Brâncovenilor.

Prin ungerea cea de la Dumnezeu, pe pământ supuşii şi Biserica ţi-ai păzit; la fel, Constantine, şi din ceruri nevătămaţi, mucenice, păzeşte-ne.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

De slava lumească v-aţi lepădat, slava nezidită dobândind-o de la Hristos; de care părtaşi să ne arate pe Domnul slavei rugaţi-L, slăviţilor.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin

Sufletului meu celui chinuit tu eşti, prea curată, întărire şi adăpost, şi întunecatei mele inimi neînserată lumină, Stăpâna mea.

Catavasia: Cea împodobită cu dumnezeiască slavă, sfântă şi lăudată, Fecioară, pomenirea ta, pe toţi credincioşii i-a adunat spre veselie, începând cu Mariam, cu timpane şi cu hore, care cântă Unuia-Născut al tău, căci cu slavă S-a proslăvit.

Canonul Sfinţilor Brâncoveni

Cântarea 3

Podobia: Însuţi ştiind neputinţa...

Pe Tine slăvitul Constantin, Cuvântule al Tatălui, vistierie-n suflet având-Te, vistieriile grabnic şi-a deschis, cuvântul Scripturilor pe-nţeles noroadelor aducându-l podoabă Bisericii.

Cu haine de piele pe Adam, de şarpe biruindu-se, l-ai îmbrăcat, Cuvinte al Tatălui; ci întru Tine, Hristoase, îmbrăcat, jupuirea trupului Constantin răbdându-o, ruşinat-a trufia vicleanului.

Cuvânt de cinstire lui Ştefan, cărării mucenicilor, i-ai împletit, Ştefane, cu dragoste; ci câştigându-l solie la Hristos, te-a-ntărit, viteazule, în mucenicia ta, în slăvita lui ceată luându-te.
Biserica vrând lui Dumnezeu s-aduci, slăvite Radule, şi neputând din pricina numelui, pe tine însuşi Stăpânului Hristos te-ai adus biserică prin mucenicia ta, întru care sfinţit-ai şi numele.

Toiag voievodului creştin, Ianache înţeleptule, de Dumnezeu urâtorii ştiindu-te, asupra voastră întărâtându-se, tăiatu-v-au, sfetnice, capul amâdurora, de Hristos amândoi proslăvindu-vă.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.***

Cuvântul Părintelui ceresc prin pogorârea Duhului L-ai zămislit, Fecioară, în pântece, scriptură vie şi chivot şi toiag şi cer şi biserică nouă arătându-te, prea curată, nădejdea creştinilor.

Al doilea Canon, paracliticesc

Podobia: Tu eşti întărirea...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Tărie şi pavăză v-am dobândit, voievozilor, de la Hristos, şi acoperire, mângâiere şi laudă.

Degrab ajutaţi-ne, toată nevoia gonindu-o, pe Dumnezeu pururea rugându-L pentru noi, Brâncovenilor.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Primind, Dumnezeule, solirile Brâncovenilor, Cela ce eşti Iubitor de oameni, ca un Bun, miluieşte-ne.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Maica Ziditorului, tămăduire prea grabnică dă şi acum, pururi Fecioară, celor care te laudă.

Catavasia: Cela ce eşti lucrătoarea şi cuprinzătoarea a toate Înţelepciune şi Putere a lui Dumnezeu, întăreşte Biserica, Hristoase, neclătinată, nemişcată, că singur eşti Sfânt, Cel ce întru sfinţi Te odihneşti.

Sedealna Sfântului Constantin, tatăl (glas 1):

Podobia: Mormântul Tău, Mântuitorule...

Pe noul Constantin lăudându-l cu toţii, veniţi să-i sărutăm prea cinstitele moaşte, ca harului dumnezeiesc întreit s-a făcut părtaş: de al mirungerii, de al lui David împăratul, şi de harul cel mucenicesc şi cunună şi slava cea veşnică.

Canonul Sfinților Brâncoveni

Cântarea 4 (a Sfântului Constantin tatăl)

Podobia: Munte umbrit cu harul dumnezeiesc...

Stih: ***Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.***

Capul neavând unde-ţi pleca, Dumnezeule, şi pe aceasta auzind-o fericitul Constantin, de râvnă umplându-se, vistieriile deschisu-şi-a, Bunule, nor de biserici zidind Ziditorului.

Stih: ***Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.***

Toată avuţia pământească pierzându-o şi neavând, precum Stăpânul, capul unde şi-l pleca, pe lemn, voievodule, ţi l-ai plecat, de Dumnezeu iubitorule, mărturisind pe Hristos Cel pe lemn răstignit.

Stih: ***Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.***

Norul de biserici închinate Stăpânului care-ntru Sfinţi Se odihneşte nicidecum te-a odihnit, ci capul plecându-ţi-l şi întru tine Dumnezeu odihnindu-Se, I-ai închinat şi biserica trupului tău.

Stih: ***Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.***

Toată părintească rânduială plinindu-o, Botezătorului Stăpânul capul grabnic şi-a plecat; şi tu, voievodule, asemeni Domnului plecatu-ţi-ai creştetul, asemeni Lui ascultător arătându-te.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.***

Naşterea trupească, Născătoarea Stăpânului, întru mutarea ta la ceruri voievodului i-a fost, la ceruri mutându-se întru aceeaşi, o, Stăpână a cerului, la Fiul tău solitoare având-te.

Al doilea Canon, paracliticesc

Podobia: Auzit-am, Doamne...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

V-aţi adus, voievozilor, jertfă prea plăcută Mântuitorului; ci mânia Lui cea către noi stingeţi-o degrabă, mucenicilor.

Junghiindu-vă, Sfinţilor, Mielului urmat-aţi, o, Brâncovenilor; ci la staulul Aceluia, pentru noi rugându-L, aduceţi-ne.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Mângâindu-Te, Bunule, întru voievozii şi mucenicii Tăi, mângâiere, cu solirea lor, o, Mântuitorule, trimite-ne.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Dă-mi tărie, Stăpâna mea, din împresurarea cea grea scăpându-mă, şi pe mine, ticălosul rob, din noroiul patimii ridică-mă.

Catavasia: Graiurile proorocilor şi ghiciturile întruparea Ta o au spus, cea din Fecioară, Hristoase: Lumina strălucirii Tale întru lumina neamurilor va ieşi, şi, Strigă Ţie adâncul cu veselie: Slavă Puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Canonul Sfinţilor Brâncoveni

Cântarea 5

Podobia: Cel ce-ai luminat cu strălucirea...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Ale Tale mădulare pe Tine având-Te, Dumnezeule, Viaţa şi Cap, voievozii Tăi desluşit aceasta tuturor, Hristoase, au vădit-o, capul degrab lepădându-şi-l.

Într-al morţii întuneric şi umbra şi latura socotit-au să v-arunce păgânii, slăviţilor; ci lumină mare pe Hristos în suflete având-L, moarte primind la viaţă v-aţi dus.

Pe pământ Mântuitorul făclie văzându-te, şi cunună, voievodule, înveşnicindu-ţi-o, Constantine, pusu-te-a în cer, lumina tuturora celor din curţile Domnului.

Cele bune, ca un tată, voind pentru fiii tăi şi mărirea pământească deşartă văzându-o, de cereasca slavă i-ai făcut părtaşi mucenicește, o, voievoade al Domnului.

De un nume, Constantine slăvite, cu tatăl tău pe pământ şi de un scaun ai fost, înţeleptule; ci cu tatăl tău mărturisind Treimea de un scaun, iarăşi cu tatăl în ceruri petreci.

Cununie pământească gătitu-ţi-ai, Radule; ci Hristos nestricăcioasa cunună gătindu-ţi-o, pe aceea, Sfinte, ţi-ai ales, slăvite mucenice, nunta de-aici lepădându-o.

Înainte-Mergătorului Domnului, sfetnice, i-ai urmat, prea înţelepte Ianache, şi capul tău pentru legea Domnului ca el, slăvite mucenice, ţi l-ai tăiat, fericitule.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Născătoare a Luminii, Fecioară, ştiindu-te, întunericul din suflet degrabă alungă-ni-l, mijlocind, Stăpână, la Hristos iertare de greşeli robilor tăi ca un Bun să ne dea.

Al doilea Canon, paracliticesc

Podobia: Pentru ce m-ai lepădat...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Bogăţia lumească, o, prea înţelepte, cezarului dându-o, ţi-ai păzit comoara mărturiilor gurii lui Dumnezeu; la acestea, Sfinte, rugându-L pururi pe Cuvântul, Constantine, pe toţi îndreptează-ne.

Mărturiile Tale, Doamne, Brâncovenii în inimi avându-le, înşişi mărturie, Dumnezeule, Ţie Ţi s-au făcut; ci primind, Stăpâne, mucenicească lor solire, într-acestea păzeşte-ne inima.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Mărturiile Tale pururi nebuneşte le calc, Dumnezeule, şi mărturisire şi căinţă curată nu Îţi aduc; ci primind, Stăpâne, a Brâncovenilor solire, la acestea din nou îndreptează-mă.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Arătatu-te-ai nour, ploaia cea cerească în lume aducându-o, c-ai plouat, Fecioară, muritorilor harul dumnezeiesc; ci trimite, Maică, prea împietritei mele inimi ploaia lacrimilor şi străpungere.

Catavasia: Dumnezeiasca şi nespusa frumuseţe a bunătăţilor Tale, Hristoase, spune-voi; că din veşnica Slavă strălucire împreună vecuitoare şi ipostatică strălucind, din pântece fecioresc întrupându-Te, celor din întuneric şi umbră le-ai răsărit Soare.

Canonul Sfinţilor Brâncoveni

Cântarea 6

Podobia: Înconjuratu-ne-a pe noi...

Cetate împăratului creştinilor întocmai cu apostolii la Hurezi, o, voievoade, ridicând, astăzi, Constantine, în cetatea lui împărăţie nestricată de la Hristos ai luat.

Slăvitului Gheorghe biserica zidindu-i, voievodule, şi ca el pe Dumnezeu mărturisind, moaştele într-aceasta, mucenicule, de biruinţă purtătorul ca pe un odor şi-a primit.

Sămânţa cea cerească adăpându-o cu apa milosteniei şi cu faptele credinţei îngrijind, rodul însutit Semănătorului, o, mucenicilor, îndată prin seceriş aţi adus.

Lăsat-aţi pentru dragostea Stăpânului Celui de voie răstignit şi soţii şi prunci şi maică şi surori, vrednici arătându-vă, slăviţilor, de Dumnezeu care pe Sine S-a deşertat pentru noi.

În sfeşnic aşezatu-s-au Bisericii de mâna Ziditorului, precum candelele pline cu untdelemn, sufletele care, Brâncovenilor, ca înţeleptele fecioare pentru Hristos v-aţi gătit.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.***

Trezeşte-ne, Stăpână, ridicându-ne din somnul greu al patimii, întunericul păcatului gonind, acoperământul tău şi mila ta nedepărtând, prea milostivă, de la supuşii tăi.

Al doilea Canon, paracliticesc

Podobie: Îndură-Te mie, Mântuitorule...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Cu fiii tăi pe pământ bineplăcut-ai Stăpânului; ci în cămările Lui cereşti, voievodule, cu dânşii luându-te prin mucenicie, mântuire mijloceşte-ne.

Feciorii ca Avraam ţi i-ai jertfit, voievodule, şi dimpreună cu ei în sânul aceluia acum odihnindu-te, Sfinte Constantine, mântuire mijloceşte-ne.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Slăvit-aţi pe Dumnezeu în trupul vostru, slăviţilor, şi Dumnezeu v-a slăvit cu slava cea de la El; de care, rugămu-vă, prin solirea voastră, şi pe noi învredniciţi-ne.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Pe Cela ce întru Sfinţi Se odihneşte, Stăpâna mea, L-ai zămislit negrăit; Aceluia roagă-te şi mintea şi sufletul cu a ta lumină luminează-mi şi sfinţeşte-le.

Catavasia: Focul cel dinlăuntru al chitului celui născut în luciul mării era închipuirea îngropării Tale celei de trei zile, căreia Iona prooroc s-a arătat, ca fiind mântuit, precum s-a şi trimis mai-nainte, nevătămat striga: Jertfi-voi Ţie, Doamne, cu glas de laudă.

Condacul, glasul al 8-lea:

Podobia: Apărătoare Doamnă...

De stăpânia trecătoare lepădându-vă, Împărăţia nestricată, voievozilor, aţi luat de la Stăpânul mucenicește; pe Acela arătaţi-L, Brâncovenilor, îndurat celor ce strigă cu evlavie: Bucuraţi-vă, de Hristos iubitorilor.

Icosul: Auzind voievodul de a ucenicilor ceată, cea pe nori venită întru adormirea Stăpânei, de norul harului umbrindu-se zis-a fiilor lui: Şi noi, o, prea dulcii mei fii, într-a Împărătesei cetate şi prăznuire aflându-ne, ceata să întocmim spre cinstirea mutării acesteia la Viaţă, iar nu ca Iuda spre lepădarea de Unul-Născut al ei. Veniţi, dar, iubitorilor de mucenici, ceată adunându-ne şi pomenirea lor săvârşind, acestora cu evlavie să strigăm: Bucuraţi-vă, de Hristos iubitorilor.

Sinaxar în ziua de 16 august

Într-această lună în ziua a şaisprezecea pomenirea Sfinţilor slăviţilor noilor mucenici Brâncoveni: a Sfântului şi de Dumnezeu încununatului voievod Constantin Brâncoveanu, a fiilor săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi a sfetnicului Ianache Văcărescu, care mărturisind împreună în Constantinopol la anul 1714 în cincisprezece zile ale lui august, prin sabie s-au săvârşit.

Stihuri:
Al statorniciei nume, Constantine, avându-l, statornic ai fost în credinţă.
Cunună lăsând pe pământ, voievoade, cunună în cer ai luat, mucenice.
Intrare ţi-a fost şi ieşire din lume a Uşii cereşti strămutare la ceruri.
Pridvor bisericii zidind, voievoade, ca din pridvor la cer trecut-ai din lume.
Deşert ţi-ai lăsat, Constantine, mormântul, a morţii surpare şi el arătând-o.

Ţie, voievoade, slujindu-ţi Ianache, cu tine, slăvite, petrece în ceruri.
Al Botezătorului nume, Ianache, primind, sfinte, şi moartea lui ai primit-o.

Slava lepădând Împăratul pe Cruce, la fel au făcut voievozii Lui astăzi.
Pe lemn v-aţi plecat creştetul spre tăiere, Celui pe lemn răstignit dându-vă jertfă.
Cu Împărăteasa în mijloc de august merg Brâncovenii la Hristos Împăratul.

Canonul Sfinților Brâncoveni

Cântarea 7

Podobia: Pe tine înţelegător cuptor...

Sufletul dând lui Hristos, vitejilor, pentru viaţa cea de veci l-aţi păstrat, aşa cum a zis, şi neruşinându-vă de El, înţelepţilor, în desfrânatul neam al păgânilor, împărăţiţi cu Hristos, voievozilor, de-a pururea.

Încă de aici cu puterea Duhului Împărăţia lui Hristos înlăuntru vostru venind, slava şi cununile grabnic, voievozilor, aţi lepădat, fericiţilor, mărturisind pe Hristos Împărat şi Dumnezeu şi Stăpân.
Cum voi putea eu, unsul lui Dumnezeu, fără credinţa lui Hristos să m-arăt supuşilor mei? zis-ai, voievodule, împăratului păgân cu îndrăznire, viteazule, mărturisind pe Hristos Împărat şi Dumnezeu şi Stăpân.

Cum voi primi în Împărăţia Mea fără cunună-mpodobit pe cinstit voievodul Meu? zis-ai, Dumnezeule, punând înaintea lui cu harul Tău cununa cea veşnică; ci pe cea veche lăsând, pe cea nouă a luat-o degrab.

Pe Dumnezeu văzând, voievodule, la moarte dând pe Fiul Său pentru noi, Cel Unul-Născut, Lui asemănându-te, la moarte pe fiii tăi i-ai îndemnat, înţeleptule, precum Hristos, fericiţii, plinind cuvântul tatălui.

Naştere dând după legea trupului pruncilor tăi celor iubiţi, iubitorule de Hristos, jertfă, voievodule, i-ai adus lui Dumnezeu ca Avraam, înţeleptule, întru viaţa de veci, Constantine, iarăşi născându-i pe ei.

Fiilor tăi prea dulci, voievodule, capul tăindu-se văzând de securea păgânilor, inima şi sufletul cumplit ţi s-au sfâşiat, ca lângă Cruce Maicii Stăpânului; ci mergători-înainte pe dânşii la Hristos i-ai avut.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.***

Trupul voind, Stăpână, să ţi-l îngropi în valea lui Iosafat, în grădina Ghetsimani, semn prea desluşit ai dat nouă, celor ce-ţi cântăm, că milostiv pe Domnul vrei să ni-L faci când judeca-va, Fecioară, aici tot neamul oamenilor.

Al doilea Canon, paracliticesc

Podobia: Feciorii evreilor...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Nor de biserici aducându-I, Constantine, Ziditorului lumii, mijlocind, alungă-ne norul de păcate şi cu umbrirea harului stinge patimile noastre.

Nu următor la tron în lume, ci la ceruri mergător-înainte te-a avut înţeleptul tată, Constantine; la fel şi nouă, bunule, fă-te cu a ta solire.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Nu doar cu vorbele cinstit-ai pe întâiul-mucenic, ci şi cu fapta; ci pe Domnul rugând, Ştefane mucenice, pe robii tăi trezeşte-ne la credinţa lucrătoare.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Mâinile tale ridicându-ţi către Domnul, prea curată Fecioară, de cumplite necazuri scapă-i totdeauna, cu caldă rugăciunea ta, pe cei care ţi se roagă.

Catavasia: Neruşinatei mânii şi focului dumnezeiască dragoste împotrivindu-se, focul, adică, l-a răcorit, iar de mânie ţi-a râs, prin cea cuvântătoare şi de Dumnezeu însufleţită întreit-glăsuitoare a cuvioşilor liră, răsunând împotriva organelor muzicești în mijlocul văpăii: Prea proslăvite Dumnezeul Părinţilor şi al nostru, bine eşti cuvântat.

Cântarea 8

Canonul Sfinților Brâncoveni

Podobia: Pe Împăratul Ceresc...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Ţese-ne haina, din mijlocirile tale, pentru nunta cerescului Mire, rugămu-ne ţie, Radule slăvite.

Tatălui voia asemeni Ţie, Hristoase, împlinind-o Matei înţeleptul, plineşte-i, Stăpâne, cea pentru noi solire.

Pe Împăratul, sfetnice, pururea roagă-L, ale şarpelui sfaturi, Ianache, ştergând, mucenice, din inimile noastre.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.***

Vindecă, Maică, mijlocind către Domnul, toată boala şi toată-ntristarea robilor tăi grabnic, Fecioară prea curată.

Al doilea Canon, paracliticesc

Podobia: Această numită şi sfântă zi...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Rouă din văpaie făcut-ai, Stăpâne, feciorilor ce legea lui Moise au ţinut-o; ci şi fiilor mei, luminează-le cu harul Tău inima cunună să ia, se ruga prea înţeleptul.

Fiul de la Sine nimic nu lucrează, pe Tatăl nevăzându-L mai înainte lucrând; ci pe tatăl văzând la Hristos muceniceşte silindu-se, făcut-au la fel şi feciorii lui îndată.

Largă este calea cea către pieire şi strâmtă este poarta către viaţă şi calea; pe cea strâmtă intrând voievozii Tăi, Hristoase, cu harul Tău, viaţa de veci au aflat-o, fericiţii.

Pe Domnul ascuns în poruncile Sale aflat-ai, Constantine, ţinând poruncile, sfinte; ci să-L aflu şi eu, pe acestea împlinindu-le, rogu-te, la El mijlocind pentru mine, mucenice.

Casa sufletească zidită având-o pe piatră, înţelepţilor, pe Hristos, şi-ntărită şi venind peste ea al ispitei puhoi, mucenicilor, rămas-a întreagă, nimic neclătinând-o.

Frate Mi-e şi maică, grăit-ai, Hristoase, acela care ţine dumnezeiasca poruncă; auzindu-Te, dar, Brâncovenii şi credinţa ţinându-o, rudenia Ta dobândit-au, Milostive.

Legea creştinească iubind, voievoade, şi capul retezându-ţi pentru Hristos, Constantine, îndrăznire având, Împăratului ceresc pomeneşte-ne, sfârşit creştinesc mijlocindu-ne, slăvite.

Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu.

Cântare curată s-aducem cu frică Treimii după feţe, iar după fire Unimii, pe Cuvântul născut şi pe Tatăl născător şi pe Duhul Sfânt din Tatăl purces lăudând întru toţi vecii.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Pacea Ta, Hristoase, trimite-ne grabnic, primind, Preamilostive, a Maicii Tale solire şi a Sfinţilor Tăi voievozi şi mucenici, Dumnezeule, iertându-ne, Doamne, mulţimea de păcate.

Stih: Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe El întru toţi vecii.

Catavasia: Văpaia răcorind pe sfinţi, iar pe necredincioşi arzând, Îngerul Cel Atotputernic al lui Dumnezeu a arătat-o feciorilor; şi izvor de viaţă începător a lucrat-o pe Născătoarea de Dumnezeu, stricare morţii şi de viaţă izvorâtoare celor ce cântă: pe Făcătorul Unul să-L cântăm cei izbăviţi şi să-L prea înălţăm pe Dânsul întru toţi vecii.

Cântarea 9

Canonul Sfinților Brâncoveni

Podobia: Înfricoşatu-s-a cerul...

Stih: ***Sfinţilor Brâncoveni, rugaţi-vă pentru noi.***

Măcar că la vedere şase fiind, prin unirea credinţei, slăviţilor, una aţi fost, Treimea-n Unime închipuind, fărămiţarea ce rupea firea omenească înlăturând; rugaţi-L, dar, pe Domnul cumplita dezbinare să ne alunge, Brâncovenilor.

Unirea din credinţă cu Dumnezeu prin lucrarea poruncilor Domnului ai dobândit, Sfinte voievoade al lui Hristos, şi mincinoasa unire cu rău credincioşii ai osândit, vădind mucenicește a dogmelor tărie; întru acestea întăreşte-ne.

Cântarea cea săracă primindu-o, Brâncovenilor, pururi rugaţi-vă lui Dumnezeu, degrabă făcându-ni-L milostiv, toată nevoia, sfinţilor, grabnic alungându-o de la noi şi toată uneltirea vrăjmaşului călcând-o, şi sănătate dăruiţi-ne.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.***

Pe tine rugătoare lui Dumnezeu te aducem, Fecioară, toţi robii tăi; roagă-te, dar, Fiului tău Celui Preamilostiv şi Tatălui şi Duhului, Unuia Stăpânului tuturor, Treimii celei Sfinte, spre noi să Se îndure, pe toţi, Stăpână, mântuindu-ne.

Al doilea Canon, paracliticesc

Podobia: Chipul curatei naşterii tale...

Stih: ***Azi Brâncoveneasca mucenicească ceată cu toţii lăudând-o, cântare să-i aducem.***

Pacea lui Hristos avându-o şi strâmtorare prin lucrarea vicleanului venind peste voi, aţi îndrăznit, înţelepţilor, pe Hristos mărturisind în privelişte, şi lumea biruind-o împărăţiţi în veacul veacului.

Stih: ***Azi Brâncoveneasca mucenicească ceată, cununa trecătoare cu cea de sus o schimbă.***

Cerul Dumnezeu golindu-Se l-a plecat, negrăit întrupându-Se; asemeni şi voi mucenicește, slăviţilor, spre tăiere plecatu-v-aţi creştetul, de slava pământească înţelepteşte deşertându-vă.

Stih: ***Azi pe Brâncovenii slăviţi, pe voievozii şi mucenicii noştri, să îi cinstim cu râvnă.***

Trupul spre viaţă veşnică Mântuitorul vouă dându-şi-l, sfinţilor, asemeni şi voi Mântuitorului v-aţi adus, Brâncovenilor, cinstitele capete şi slava nezidită aţi dobândit-o, mucenicilor.

Stih: ***Azi pe Macabeii legii desăvârşite a Mielului cinstindu-i să-i lăudăm cu toţii.***

Capul pentru legea Domnului ca Macabeii v-aţi tăiat, Brâncovenilor, capul şarpelui celui viclean şi trufia lui şi momeala bărbăteşte călcându-le şi Raiul şi cununa neveştejită moştenindu-le.

Stih: ***Veniţi, credincioşii, să lăudăm cu râvnă dumnezeiasca pârgă a noastră către Domnul.***

Mare îndrăznire, sfinţilor, către Hristos aţi câştigat, voievozilor; la El mijlocind, neîncetat izbăviţi-ne de vrăjmaşii nevăzuţi şi de cei văzuţi, iertare de greşeli de la Stăpânul dăruindu-ne.

Stih: ***Primind Ziditorul mucenicia voastră, slăviţilor, cunună veşnică v-a făcut-o.***

Calea săvârşind, vitejilor, mucenicește şi credinţa ţinându-o, mucenicilor celor demult, Brâncovenilor, aţi urmat şi bărbăţiei acelora; cu care mântuire de la Stăpânul mijlociţi-ne.

Stih: ***Maicii prea curate cinstindu-i adormirea, Brâncoveneasca ceată cu ea la cer se mută.***

Celor ce cu râvnă, sfinţilor, după dreptate vă cinstim pătimirile, pomenindu-ne Mântuitorului pururea, izbăvire din toate nevoile şi râvnă către Dânsul şi sănătate dăruiţi-ne.

Al Născătoarei de Dumnezeu

Stih: ***Astăzi, Preacurată, la Fiul tău trecut-ai, mutându-te cu slavă din moarte la viaţă.***

Pururi către Domnul mâinile spre mijlocire, prea curată, ridică-le, degrab alungând învârtoşarea din suflete celor care, Stăpână, te laudă, fecioară Născătoare de Dumnezeu mărturisindu-te.

Catavasia: Biruiescu-se hotarele firii întru tine, curată Fecioară, că naşterea fecioreşte şi moartea arvuneşte viaţa; ceea ce eşti după naştere fecioară şi după moarte vie, mântuieşti pururea, Născătoare de Dumnezeu, moştenirea ta.

Luminânda Sfântului Constantin tatăl, glasul al 2-lea

Podobia: Cu ucenicii să ne suim...

Prunc oarecând aflându-se Constantin voievodul, dumnezeiasca pronie l-a scăpat de la moarte, a se lăsa învăţându-l voii cei necuprinse; pe care azi plinindu-o, înţeleptul, primeşte cu fiii săi fericită moarte mucenicească şi toată spiţa neamului şi-o strămută la ceruri.

Luminânda Sfinţilor Brâncoveni. Asemenea.

În ghicitura Legii vechi petrecând Macabeii, mucenicește pentru ea au răbdat omorâre; iar Brâncovenii în Legea nouă, desăvârşită, aflându-se, a harului, cum n-

ar face întocmai, pildă având pe Hristos a toate Stăpânitorul şi Mielul Cel înjunghiat de la facerea lumii?

Luminânda Sfântului Ianache. Asemenea.

Împărăţia cea de sus înţeleptul Ianache, sfetnicul voievodului, ca şi el aşteptând-o, apropiată văzând-o, îndrăznind, fericitul, cu ceata Brâncovenilor a intrat în aceasta, ca un viteaz capul lepădându-şi-l, şi în ceruri, alăturea de domnul său, lui Hristos stă alături.

La Laude cântăm întâi acestea:

Stihiri ale praznicului, glasul al 2-lea

Podobia: Casa Efratului...

Ceata să închegăm veniţi toţi pământenii, cântare de ieşire Fecioarei prea curate cântând întru mutarea ei.

Moartea cea după trup cum, dar, să n-o primească mântuitoarea lumii, de vreme ce cu trupul murit-a Ziditorul ei?

Cu îngroparea ta sfinţitu-s-a pământul, Fecioară, şi văzduhul întru a ta străină suire către Fiul tău.

Apoi aceste **Stihiri** ale mucenicilor. Asemenea.

Astăzi pe Constantin cu sfetnicul Ianache şi Constantin cel tânăr, Matei, Ştefan şi Radu Biserica îi laudă.

Marelui Avraam urmat-ai, Constantine, pe fiii tăi jertfindu-i, sălaşul dobândindu-ţi în sânurile-aceluia.

Domnului s-a adus bineprimită jertfă spiţa brâncovenească, făcându-i-se sorţul cu ceata mucenicilor.

Slavă... glasul al 6-lea:

În biserica voastră, voievozilor ai lui Hristos, astăzi adunându-ne şi luminându-ne cu pomenirea, bine este nouă aici, o, mucenicilor; ci îmbrăcând nu lumească, ci

mucenicească purpură, Împăratului şi Mielului cu îndrăznire rugaţi-vă pace nouă să dăruiască şi împreună-sălăşluire, o, Brâncovenilor, în lumina cea veşnică.

Şi acum... a praznicului (glasul întâi)

La Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie

Antifoanele Praznicului

La Fericiri punem 8 tropare (glasul 1)

Acestea patru din Cântarea 4

Podobia: Chipul curatei naşterii tale...

Pacea lui Hristos avându-o şi strâmtorare prin lucrarea vicleanului venind peste voi, aţi îndrăznit, înţelepţilor, pe Hristos mărturisind în privelişte, şi lumea biruind-o împărăţiţi în veacul veacului.

Trupul spre viaţă veşnică Mântuitorul vouă dându-şi-L, Sfinţilor, asemeni şi voi Mântuitorului v-aţi adus, Brâncovenilor, cinstitele capete şi slava nezidită aţi dobândit-o, Mucenicilor.

Capul pentru legea Domnului ca Macabeii v-aţi tăiat, Brâncovenilor, capul şarpelui celui viclean şi trufia lui şi momeala bărbăteşte călcându-le şi raiul şi cununa neveştejită moştenindu-le.

Calea săvârşind, vitejilor, mucenicește şi credinţa ţinându-o, Mucenicilor celor demult, Brâncovenilor, aţi urmat şi bărbăţiei acelora; cu care mântuire de la Stăpânul mijlociţi-ne.

Iar acestea patru din Cântarea 8

Podobia: Această numită şi sfântă zi...

Largă este calea cea către pieire şi strâmtă este poarta către viaţa şi calea; pe cea strâmtă intrând Voievozii Tăi, Hristoase, cu harul Tău, viaţa de veci au aflat-o, fericiţii.

Legea creştinească iubind, Voievoade, şi capul retezându-ţi pentru Hristos, Constantine, îndrăznire având, Împăratului ceresc pomeneşte-ne, sfârşit creştinesc mijlocindu-ne, slăvite.

Slavă...

Cântare curată s-aducem cu frica Treimii după feţe, iar după fire Unimii, pe Cuvântul născut şi pe Tatăl născător şi pe Duhul Sfânt din Tatăl purces lăudând întru toţi vecii.

Şi acum... al Născătoarei de Dumnezeu

Pacea Ta, Hristoase, trimite-ne grabnic, primind, Preamilostive, a Maicii Tale solire şi a Sfinţilor Tăi Voievozi şi Mucenici, Dumnezeule, iertându-ne, Doamne, mulţimea de păcate.

Prochimenul Apostolului, glasul al 4-lea: Înălţat-am ales din poporul Meu, cu untdelemnul cel sfânt al Meu l-am uns pe el.

Stih: Nu va folosi vrăjmaşul întru el, iar fiul fărădelegii nu va adăuga a-i face rău.

Apostolul

Romani 8, 14-18; 28-39

Fraţilor, câţi sunt mânaţi de Duhul lui Dumnezeu, aceştia sunt fii ai lui Dumnezeu. Pentru ca n-aţi luat duh de robie, iarăşi, spre frică, ci aţi luat Duhul înfierii, întru Care strigăm: Avva! Părinte! Duhul Însuşi împreună mărturiseşte cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu. Iar de suntem fii, suntem şi moştenitori, moştenitori ai lui Dumnezeu, împreună moştenitori cu Hristos, dacă împreună-pătimim cu El, ca să ne şi împreună slăvim cu El. Căci socotesc că nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum de slava ce va să ni se descopere. Şi ştim că toate împreună-lucrează spre bine celor ce iubesc pe Dumnezeu, celor ce după voia Lui sunt chemaţi. Că pe care de dinainte i-a cunoscut, de dinainte i-a şi rânduit să fie asemenea Fiului Său, ca să fie El întâi-născut între mulţi fraţi. Iar pe care de dinainte i-a rânduit, pe aceştia i-a şi chemat; iar pe care i-a chemat, pe aceştia i-a şi îndreptat; iar pe care i-a îndreptat, pe aceştia i-a şi slăvit. Ce vom mai zice, dar, la acestea? De e Dumnezeu cu noi, cine e împotriva noastră? Cela ce pe Însuşi Fiul Său nu L-a cruţat, ci L-a dat pentru noi toţi, cum nu ne va da dimpreună cu El toate? Cine va pârî asupra aleşilor lui Dumnezeu? Dumnezeu e Cela ce

îndreptează; cine e cel ce osândeşte? Hristos e Cela ce a murit şi, mai ales, Cela ce a şi înviat, Care şi este de-a dreapta lui Dumnezeu, Care şi mijloceşte pentru noi; cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Necaz ori strâmtorare ori prigoană ori foamete ori golătate ori primejdie ori sabie? - precum este scris: Că pentru Tine suntem omoraţi toată ziua; socotiţi am fost ca oile spre junghiere. Ci întru toate acestea preabiruim prin Cela ce ne-a iubit pe noi. Căci sunt încredinţat că nici moarte, nici viaţa, nici îngeri, nici începătorii, nici puteri, nici cele ce sunt, nici cele viitoare, nici înălţime, nici adâncime, nici oricare vreo altă zidire nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu cea în Hristos Iisus, Domnul nostru.

La Evanghelie: Aliluia... (glasul 1)

Stihuri:
Partea mea eşti, Doamne, zis-am a păzi legea Ta.
Întoarce ochii mei să nu vadă deşertăciune, în calea Ta viază-mă.
Veniţi, fiilor, ascultaţi-mă: aceasta e ziua pe care a făcut-o Domnul; să ne bucurăm şi să ne veselim într-însa.

Evanghelia

Marcu 4, 25-29; 8, 31-39; 9, 1

Zis-a Domnul ucenicilor Lui: Celui ce are i se va da, iar de la cel ce nu are, şi ce are i se va lua. Şi zicea: aşa e împărăţia lui Dumnezeu, precum pune omul sămânţă în pământ, şi doarme şi se scoală noaptea şi ziua, şi sămânţa răsare şi creşte, cum nu ştie el. Că pământul rodeşte de la sine, mai întâi pai, apoi spic, după aceea grâu deplin în spic. Iar când rodul se coace, îndată trimite secera, că a sosit secerişul. Şi a început să-i înveţe că Fiul omului trebuie să pătimească multe şi să fie defăimat de bătrâni, de arhierei şi de cărturari şi să fie omorât, şi după trei zile să învieze. Şi spunea acest cuvânt pe faţă. Şi luându-L Petru deoparte, a început să-L dojenească zicându-I: Fie-ţi milă de Tine, să nu Ţi se întâmple Ţie aceasta. Iar El întorcându-Se şi uitându-Se la ucenicii Lui, l-a certat pe Petru şi i-a zis: Mergi înapoia Mea, satano; că nu cugeţi cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor. Şi chemând la Sine mulţimea împreună cu ucenicii Lui, le-a zis: Cel ce voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie. Ca cine va voi să-şi scape sufletul îl va pierde, iar cine va pierde sufletul său pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela şi-l va mântui. Că ce-i va folosi omului să câştige lumea întreagă, dacă-şi pierde sufletul său? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său? Că cel ce se va ruşina de Mine şi de cuvintele Mele în neamul acesta desfrânat

şi păcătos, şi Fiul omului se va ruşina de el când va veni întru slava Tatălui Său cu îngerii cei sfinţi. Şi le zicea lor: Adevărat grăiesc vouă că sunt unii din cei ce stau aici, care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea împărăţia lui Dumnezeu venind întru putere.

Chinonicul: Întru lumina slavei feţei Tale, Doamne, merge-vom în veac. Aliluia.

Sursa:
http://www.sfintiromani.ro/ro/pagina/408/august_martirii_brancoveni_slujba.html

Canonul Sfinților Brâncoveni

Nectarie - Cantari la Sfintii Martiri Brancoveni (fragmente)
https://www.youtube.com/watch?v=1X__JHcf6qI

Cântarea I (glas 1)

Podobie: Dreapta Ta cea purtătoare de biruinţă, cu dumnezeiască cuviinţă, întru tărie s-a prea slăvit. Că aceasta, Nemuritorule, ca o puternică a toate, pe potrivnici a zdrobit, făcând israelitenilor cale nouă prin adânc.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Stând acum la tronul lui Hristos vă desfătați de lumina Aceluia, Sfinților slăviților Mucenici; ci luminați-mi inima, să vă cânt cu râvnă cântare vrednică, rogu-vă.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Slava și cununile lumești pentru Hristos lepădând, voievozilor, slava și cununa cea de la El luat-ați, mucenicilor, și Împărația nestricăcioasă și veșnică.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Sufletele voastre lui Hristos mucenicește ați dat, înțelepților, Celuia ce sufletul Și l-a dat mucenicește Tatălui, cu Hristos în ceruri împărățind, fericiților.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Pruncii aducându-și Constantin lui Dumnezeu ca oarecând Avraam, zis-a voievodul celui mai mic, văzându-l spăimântându-se: Fiul meu prea dulce, cununa ia-o cu frații tăi.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Foarte tulburându-Se Hristos mai înainte de Patimă ca un om, voia părintească n-a lepădat, ci a plinit jertfindu-Se; Căruia urmat-a și Matei, capul plecându-și-l.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Sabie prin suflet ți-a trecut, Fiul tău, Maică, pe Cruce suindu-Se; sabie prin suflet lui Constantin i-a trecut asemenea, fiii săi văzându-i ca niște miei junghiindu-se.

Al doilea Canon, paracliticesc (glas 8)

Podobie: Apa trecându-o ca pe uscat şi din răutatea egiptenilor scăpând, israeliteanul striga: Izbăvitorului şi Dumnezeului nostru să-I cântăm.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Lăsând stăpânia cea de aici și mărturisindu-L pe Stăpânul Cel răstignit, cununa cerească ați luat-o și mijlociți pentru noi, Brâncovenilor.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Prin ungerea cea de la Dumnezeu, pe pământ supușii și Biserica ți-ai păzit; la fel, Constantine, și din ceruri nevătămați, Mucenice, păzește-ne.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

De slava lumească v-ați lepădat, slava nezidită dobândind-o de la Hristos; de care părtași să ne arate pe Domnul Slavei rugați-L, slăviților.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Sufletului meu celui chinuit tu ești, Preacurată, întărire și adăpost, și întunecatei mele inimi neînserată lumină, Stăpâna mea.

Catavasia: Cea împodobită cu dumnezeiască slavă, sfântă şi lăudată, Fecioară, pomenirea ta, pe toți credincioșii i-a adunat spre veselie, începând cu Mariam, cu timpane și cu hore, care cântă Unuia-Născut al tău, căci cu slavă S-a proslăvit.

Cântarea 3

Podobia: Cel ce singur ştii neputinţa fiinţei omeneşti şi prin milostivire, ai îmbrăcat chipul ei, încinge-mă cu putere de sus ca să strig Ţie: Sfântă este Biserica cea însufleţită a slavei Tale celei prea curate, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Pe Tine slăvitul Constantin, Cuvântule al Tatălui, vistierie-n suflet având-Te, vistieriile grabnic și-a deschis, cuvântul Scripturilor pe-nțeles noroadelor aducându-l podoabă Bisericii.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cu haine de piele pe Adam, de șarpe biruindu-se, l-ai îmbrăcat, Cuvinte al Tatălui; ci întru Tine, Hristoase, îmbrăcat, jupuirea trupului Constantin răbdându-o, rușinat-a trufia vicleanului.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cuvânt de cinstire lui Ștefan, cărării mucenicilor, i-ai împletit, Ștefane, cu dragoste; ci câștigându-l solie la Hristos, te-a-ntărit, viteazule, în mucenicia ta, în slăvita lui Ceată luându-te.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Biserica vrând lui Dumnezeu s-aduci, slăvite Radule și neputând din pricina numelui, pe tine însuți Stăpânului Hristos te-ai adus biserică prin mucenicia ta, întru care sfințit-ai și numele.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Toiag Voievodului creștin, Ianache înțeleptule, de Dumnezeu urâtorii știindu-te, asupra voastră întărâtându-se, tăiatu-v-au, sfetnice, capul amâdurora, de Hristos amândoi proslăvindu-vă.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Cuvântul Părintelui ceresc prin pogorârea Duhului L-ai zămislit, Fecioară, în pântece, scriptură vie și chivot și toiag și cer și biserică nouă arătându-te, Preacurată, nădejdea creștinilor.

Canonul paracliticesc

Podobia: Tu eşti întărirea celor ce aleargă la Tine, Doamne, Tu eşti lumina celor întunecaţi şi pe tine te laudă duhul meu.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Tărie și pavăză v-am dobândit, voievozilor, de la Hristos, și acoperire, mângăiere și laudă.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Degrab ajutați-ne, toată nevoia gonindu-o, pe Dumnezeu pururea rugându-L pentru noi, Brâncovenilor.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Primind, Dumnezeule, solirile Brâncovenilor, Cela ce ești Iubitor de oameni, ca un Bun, miluiește-ne.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Maica Ziditorului, tămăduire prea grabnică dă și acum, Pururea Fecioară, celor care te laudă.

Catavasia: Cela ce ești lucrătoarea și cuprinzătoarea a toate Înțelepciune și Putere a lui Dumnezeu, întărește Biserica, Hristoase, neclătinată, nemișcată, că singur ești Sfânt, Cel ce întru sfinți Te odihnești.

Sedealna Sfântului Constantin tatăl (glas 1):

Podobia: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostaşii străjuindu-l, morţi s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, Cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

Pe noul Constantin lăudându-l cu toții, veniți să-i sărutăm prea cinstitele moaște, că harului dumnezeiesc întreit s-a făcut părtaș: de-al mirungerii, de-al lui David împăratul, și de harul cel mucenicesc și cununa și slava cea veșnică.

Cântarea 4 (a Sfântului Constantin tatăl)

Podobia: Ca pe un munte umbrit cu darul cel dumnezeiesc privindu-te Avacum, cu ochii cei de mai înainte văzători, a proorocit pe Sfântul lui Israel, care avea să se nască din tine spre mântuirea şi înnoirea noastră.

Stih: ***Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.***

Capul neavând unde-Ți pleca, Dumnezeule, și pe aceasta auzind-o fericitul Constantin, de râvnă umplându-se, vistieriile deschisu-și-a, Bunule, nor de biserici zidind Ziditorului.

Stih: ***Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.***

Toată avuția pământească pierzându-o și neavând, precum Stăpânul, capul unde ți-l pleca, pe lemn, voievodule, ți l-ai plecat, de Dumnezeu iubitorule, mărturisind pe Hristos Cel pe lemn răstignit.

Stih: ***Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.***

Norul de biserici închinate Stăpânului Care-ntru Sfinți Se odihnește nicidecum te-a odihnit, ci capul plecându-ți-l și întru tine Dumnezeu odihnindu-Se, I-ai închinat și biserica trupului tău.

Stih: ***Sfinte al lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi.***

Toată părintească rânduială plinindu-o, Botezătorului Stăpânul capul grabnic Și-a plecat; și tu, voievodule, asemeni Domnului plecatu-ți-ai creștetul, asemeni Lui ascultător arătându-te.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Naşterea trupească, Născătoarea Stăpânului, întru mutarea ta la ceruri voievodului i-a fost, la ceruri mutându-se întru aceeași, o, Stăpână a cerului, la Fiul tău solitoare avându-te.

Canonul paracliticesc

Podobia: Auzit-am, Doamne, cea a rânduielii Tale taină, înţeles-am lucrurile Tale şi am prea slăvit dumnezeirea Ta.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

V-ați adus, voievozilor, jertfă prea plăcută Mântuitorului; mănia Lui cea către noi stingeți-o degrabă, mucenicilor.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Junghiindu-vă, Sfinților, Mielului urmat-ați, o, Brâncovenilor; ci la staulul Aceluia, pentru noi rugându-L, aduceți-ne.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Mângâindu-Te, Bunule, întru voievozii şi mucenicii Tăi, mângâiere, cu solirea lor, o, Mântuitorule, trimite-ne.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Dă-mi tărie, Stăpâna mea, din împresurarea cea grea scăpându-mă, şi pe mine, ticălosul rob, din noroiul patimii ridică-mă.

Catavasia: Graiurile proorocilor şi ghiciturile întruparea Ta o au spus, cea din Fecioară, Hristoase: Lumina strălucirii Tale întru lumina neamurilor va ieşi, şi strigă Ție adâncul cu veselie: Slavă Puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Cântarea 5

Podobia: Cel ce ai luminat cu strălucirea venirii Tale, Hristoase, şi ai umplut de bucurie cu Crucea Ta marginile lumii, luminează, cu lumina cunoştinţei Tale celei dumnezeieşti, inimile celor ce Te laudă cu dreaptă credinţă.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Ale Tale mădulare pe Tine având-Te, Dumnezeule, Viață și Cap, voievozii Tăi deslușit aceasta tuturor, Hristoase, au văzut-o, capul degrab lepădându-și-l.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Într-al morții întuneric și umbra și latura socotit-au să v-arunce păgânii, slăviților; ci lumină mare pe Hristos în suflete având-L, moarte primind la viață v-ați dus.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Pe pământ Mântuitorul făclie văzându-te, și cunună, Voievodule, înveșnicindu-ți-o, Constantine, pusu-te-a în cer, lumina tuturora celor din curțile Domnului.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cele bune, ca un tată, voind pentru fiii tăi și mărirea pământească deșartă văzându-o, de cereasca slavă i-ai făcut părtași mucenicește, o, Voievoade al Domnului.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

De un nume, Constantine slăvite, cu tatăl tău pe pământ și de un scaun ai fost, înțeleptule; ci cu tatăl tău mărturisind Treimea de un scaun, iarăși cu tatăl în ceruri petreci.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cununie pământească gătitu-ți-ai, Radule; ci Hristos nestricăcioasa cunună gătindu-ți-o, pe aceea, Sfinte, ți-ai ales, slăvite Mucenice, nunta de-aici lepădându-o.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Înainte-Mergătorului Domnului, sfetnice, i-ai urmat, prea înțelepte Ianache și capul tău pentru legea Domnului ca el, slăvite mucenice, ți l-ai tăiat, fericitule.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Născătoare a Luminii, Fecioară, știindu-te, întunericul din suflet degrabă alungă-ni-l, mijlocind, Stăpână, la Hristos iertare de greșale robilor tăi ca un Bun să ne dea.

Canonul paracliticesc

Podobia: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti Lumină neajunsă, şi m-a acoperit întunericul cel străin pe mine, ticălosul? Ci mă întoarce, şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele, rogu-mă.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Bogăția lumească, o, prea înțelepte, cezarului dându-o, ți-ai păzit comoara mărturiilor gurii lui Dumnezeu; la acestea, sfinte, rugându-L pururi pe Cuvântul, Constantine, pe toți îndreptează-ne.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Mărturiile Tale, Doamne, Brâncovenii în inimi având-le, înșiși mărturie, Dumnezeule, Ție Ți s-au făcut; ci primind, Stăpâne, mucenicească lor solire, într-acestea păzește-ne inima.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Mărturiile Tale pururi nebunește le calc, Dumnezeule, și mărturisire și căință curată nu Îți aduc; ci primind, Stăpâne, a Brâncovenilor solire, la acestea din nou îndreptează-mă.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Arătatu-te-ai nour, ploaia cea cerească în lume-aducându-o, c-ai plouat, Fecioară, muritorilor harul dumnezeiesc; ci trimite, Maică, prea împietritei mele inimi ploaia lacrimilor și străpungere.

Catavasia: Dumnezeiasca şi nespusa frumuseţe a bunătăţilor Tale, Hristoase, spune-voi; că din veşnica Slavă strălucire împreună vecuitoare şi ipostatnică strălucind, din pântece fecioresc întrupându-Te, celor din întuneric şi umbră le-ai răsărit Soare.

Cântarea 6

Podobia: Înconjuratu-ne-a pe noi adâncul cel mai de jos, şi nu este izbăvitor; socotiţi am fost ca nişte oi de junghiere. Mântuieşte pe poporul Tău, Dumnezeul nostru, că Tu eşti celor neputincioşi tărie şi îndreptare.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cetate Împăratului creștinilor întocmai cu Apostolii la Hurezi, o, voievoade, ridicând, astăzi, Constantine, în cetatea lui Împărăție nestricată de la Hristos ai luat.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Slăvitului Gheorghe biserică zidindu-i, voievodule, și ca el pe Dumnezeu mărturisind, moaștele într-aceasta, mucenicule, de biruință purtătorul ca pe un odor ți-a primit.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Sămânța cea cerească adăpându-o cu apa milosteniei și cu faptele credinței îngrijind, rodul însutit Semănătorului, o, mucenicilor, îndată prin seceriș ați adus.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Lăsat-ați pentru dragostea Stăpânului Celui de voie răstignit și soții și prunci și maică și surori, vrednici arătându-vă, slăviților, de Dumnezeu Care pe Sine S-a deșertat pentru noi.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

În sfeșnic așezatu-s-au Bisericii de mâna Ziditorului, precum candelele pline cu untdelemn, sufletele care, Brâncovenilor, ca înțeleptele fecioare pentru Hristos v-ați gătit.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Trezește-ne, Stăpână, ridicându-ne din somnul greu al patimii, întunericul păcatului gonind, acoperământul tău și mila ta nedepărtând, Preamilostivă, de la supușii tăi.

Canonul paracliticesc

Podobie: Îndură-Te mie, Mântuitorule...

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cu fiii tăi pe pământ bineplăcut-ai Stăpânului; ci în cămările Lui cerești, voievodule, cu dânșii luându-te prin mucenicie, mântuire mijlocește-ne.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Feciorii ca Avraam ți i-ai jertfit, voievodule, și dimpreună cu ei în sânul aceluia acum odihnindu-te, Sfinte Constantine, mântuire mijlocește-ne.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Slăvit-ați pe Dumnezeu în trupul vostru, slăviților, și Dumnezeu v-a slăvit cu slava cea de la El; de care, rugămu-vă, prin solirea voastră și pe noi învredniciți-ne.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Pe Cela ce întru Sfinți Se odihnește, Stăpâna mea, L-ai zămislit negrăit; Aceluia roagă-te și mintea și sufletul cu a ta lumină luminează-mi și sfințește-le.

Catavasia: Focul cel dinlăuntru al chitului celui născut în luciul mării era închipuirea îngropării Tale celei de trei zile, căreia Iona prooroc s-a arătat, ca fiind mântuit, precum s-a și trimis mai-nainte, nevătămat striga: Jertfi-voi Ție, Doamne, cu glas de laudă.

Condacul (glas 8):

Podobia: „Apărătoare Doamnă, mulţumiri pentru biruinţă, izbăvindu-ne din nevoi aducem ţie, Născătoare de Dumnezeu, noi robii tăi. Ci ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, slobozeşte-ne pe noi dintru toate nevoile, ca să strigăm ţie: Bucură-te Mireasă, pururea Fecioară!“

De stăpânia trecătoare lepădându-vă, Împărăția nestricată, voievozilor, ați luat de la Stăpânul mucenicește; pe Acela arătați-L, Brâncovenilor, îndurat celor ce strigă cu evlavie: Bucurați-vă, de Hristos iubitorilor.

Icosul: Auzind voievodul de a Ucenicilor ceată, cea pe nori venită întru adormirea Stăpânei, de norul harului umbrindu-se zis-a fiilor lui: Și noi, o, prea dulcii mei fii, într-a Împărătesei cetate și prăznuire aflându-ne, ceata să întocmim spre cinstirea mutării acesteia la Viață, iar nu ca Iuda spre lepădarea de Unul-Născut al ei. Veniți, dar, iubitorilor de Mucenici, ceată adunându-ne și pomenirea lor săvârșind, acestora cu evlavie să strigăm: Bucurați-vă, de Hristos iubitorilor.

Sinaxar în ziua de 16 august

Într-această lună în ziua a şaisprezecea pomenirea Sfinţilor slăviţilor noilor mucenici Brâncoveni: a Sfântului şi de Dumnezeu încununatului Voievod Constantin Brâncoveanu, a fiilor săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi a sfetnicului Ianache Văcărescu, care mărturisind împreună în Constantinopole la anul 1714 în cincisprezece zile ale lui august prin sabie s-au săvârşit.

Stihuri

Al statorniciei nume, Constantine, având-l, statornic ai fost în credință.

Cunună lăsând pe pământ, voievoade, cunună în cer ai luat, mucenice.

Intrare ți-a fost și ieșire din lume a Ușii cerești strămutare la ceruri.

Pridvor bisericii zidind, voievoade, ca din pridvor la cer trecut-ai din lume.

Deșert ți-ai lăsat, Constantine, mormântul, a morții surpare și el arătând-o.

Ție, voievoade, slujindu-ți Ianache, cu tine, slăvite, petrece în ceruri.

Al Botezătorului nume, Ianache, primind, Sfinte și moartea lui ai primit-o.
Slava lepădând Împăratul pe Cruce, la fel au făcut voievozii Lui astăzi.

Pe lemn v-ați plecat creștetul spre tăiere, Celui pe lemn răstignit dându-vă jertfă.

Cu Împărăteasa în mijloc de august merg Brâncovenii la Hristos Împăratul.

Cântarea 7

Podobia: Cuptor duhovnicesc te înțelegem noi credincioșii, Născătoare de Dumnezeu, că precum Cel Preaînalt a izbăvit pe cei trei tineri, așa și pe mine, omul, în pântecele tău m-a înnoit, Dumnezeul părinților, Cel lăudat și prea slăvit.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Sufletul dând lui Hristos, vitejilor, pentru viața cea de veci l-ați păstrat, așa cum a zis, și nerușinându-vă de El, înțelepților, în desfrânatul neam al păgânilor, împărățiți cu Hristos, voievozilor, de-a pururea.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Încă de-aici cu puterea Duhului Împărăția lui Hristos înlăuntru vostru venind, slava și cununile grabnic, voievozilor, ați lepădat, fericiților, mărturisind pe Hristos Împărat și Dumnezeu și Stăpân.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cum voi putea eu, unsul lui Dumnezeu, fără credința lui Hristos să m-arăt supușilor mei? zis-ai, voievodule, împăratului păgân cu îndrăznire, viteazule, mărturisind pe Hristos Împărat și Dumnezeu și Stăpân.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cum voi primi în Împărăția Mea fără cunună-mpodobit pe cinstit voievodul Meu? zis-ai, Dumnezeule, punând înaintea lui cu harul Tău cununa cea veșnică; ci pe cea veche lăsând, pe cea nouă a luat-o degrab.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Pe Dumnezeu văzând, Voievodule, la moarte dând pe Fiul Său pentru noi, Cel Unul-Născut, Lui asemănându-te, la moarte pe fiii tăi i-ai îndemnat, înțeleptule, precum Hristos, fericiții, plinind cuvântul tatălui.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Naștere dând după legea trupului pruncilor tăi celor iubiți, iubitorule de Hristos, jertfă, Voievodule, i-ai adus lui Dumnezeu ca Avraam, înțeleptule, întru viața de veci, Constantine, iarăși născându-i pe ei.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Fiilor tăi prea dulci, Voievodule, capul tăindu-se văzând de securea păgânilor, inima și sufletul cumplit ți s-au sfâșiat, ca lângă Cruce Maicii Stăpânului; ci mergători-înainte pe dânșii la Hristos i-ai avut.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Trupul voind, Stăpână, să ți-l îngropi în valea lui Iosafat, în grădina Ghetsimani, semn prea deslușit ai dat nouă, celor ce-ți cântăm, că milostiv pe Domnul vrei să ni-L faci când judeca-va, Fecioară, aici tot neamul oamenilor.

Canonul paracliticesc

Podobia: Feciorii evreilor...

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Nor de biserici aducându-I, Constantine, Ziditorului lumii, mijlocind, alungă-ne norul de păcate și cu umbrirea harului stinge patimile noastre.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Nu următor la tron în lume, ci la ceruri mergător-înainte te-a avut înțeleptul tată, Constantine; la fel și nouă, bunule, fă-te cu a ta solire.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Nu doar cu vorbele cinstit-ai pe întâiul mucenic, ci și cu fapta; ci pe Domnul rugând, Ștefane mucenice, pe robii tăi trezește-ne la credința lucrătoare.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Mâinile tale ridicându-ți către Domnul, Preacurată Fecioară, de cumplite necazuri scapă-i totdeauna, cu caldă rugăciunea ta, pe cei care ți se roagă.

Catavasia: Nerușinatei mânii și focului dumnezeiască dragoste împotrivindu-se, focul, adică, l-a răcorit, iar de mânie și-a râs, prin cea cuvântătoare și de Dumnezeu însuflețită întreit-glăsuitoare a Cuvioșilor lină, răsunând împotriva organelor muzicești în mijlocul văpăii: Prea proslăvite Dumnezeul Părinților și al nostru, bine ești cuvântat.

Cântarea 8

Întâi Canonul paracliticesc

Podobia: Pe Împăratul Ceresc...

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Țese-ne haina, din mijlocirile tale, pentru nunta cerescului Mire, rugămu-ne ție, Radule slăvite.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Tatălui voia asemeni Ție, Hristoase, împlinind-o Matei înțeleptul, plinește-i, Stăpâne, cea pentru noi solire.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Pe Împăratul, sfetnice, pururea roagă-L, ale șarpelui sfaturi, Ianache, ștergând, Mucenice, din inimile noastre.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Vindecă, Maică, mijlocind către Domnul, toată boala și toată-ntristarea robilor tăi grabnic, Fecioară preacurată.

Apoi Canonul

Podobia: Această numită și sfântă zi...

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Rouă din văpaie făcut-ai, Stăpâne, feciorilor ce legea lui Moise au ținut-o; ci și fiilor mei, luminează-le cu harul Tău inima cunună să ia, se ruga prea înțeleptul.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Fiul de la Sine nimic nu lucrează, pe Tatăl nevăzându-L mai înainte lucrând; ci pe tatăl văzând la Hristos mucenicește silindu-se, făcut-au la fel și feciorii lui îndată.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Largă este calea cea către pieire și strâmtă este poarta către viață și calea; pe cea strâmtă intrând Voievozii Tăi, Hristoase, cu harul Tău, viața de veci au aflat-o, fericiții.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Pe Domnul ascuns în poruncile Sale aflat-ai, Constantine, ținând poruncile, Sfinte; ci să-L aflu și eu, pe acestea împlinindu-le, rogu-te, la El mijlocind pentru mine, Mucenice.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Casa sufletească zidită având-o pe piatră, înțelepților, pe Hristos, și-ntărită și venind peste ea al ispitei puhoi, Mucenicilor, rămas-a întreagă, nimic neclătinând-o.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Frate Mi-e și maică, grăit-ai, Hristoase, acela care ține dumnezeiasca poruncă; auzindu-Te, dar, Brâncovenii și credința ținându-o, rudenia Ta dobândit-au, Milostive.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Legea creștinească iubind, Voievoade, și capul retezându-ți pentru Hristos, Constantine, îndrăznire având, Împăratului ceresc pomenește-ne, sfârșit creștinesc mijlocindu-ne, slăvite.

Stih: ***Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu.***

Cântare curată s-aducem cu frică Treimii după fețe, iar după fire Unimii, pe Cuvântul născut și pe Tatăl născător și pe Duhul Sfânt din Tatăl purces lăudând întru toți vecii.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Pacea Ta, Hristoase, trimite-ne grabnic, primind, Preamilostive, a Maicii Tale solire și a Sfinților Tăi voievozi și mucenici, Dumnezeule, iertându-ne, Doamne, mulțimea de păcate.

Stih: ***Să lăudăm, bine să cuvântăm și să ne închinăm Domnului, cântându-I și prea înălțându-L pe El întru toți vecii.***

Catavasia: Văpaia răcorind pe Sfinți, iar pe necredincioși arzând, Îngerul cel Atotputernic al lui Dumnezeu a arătat-o feciorilor și izvor de viață începător a lucrat-o pe Născătoarea de Dumnezeu, stricare morții și de viață izvorâtoare celor ce cântă: pe Făcătorul Unul să-L cântăm cei izbăviți și să-L prea înălțăm pe Dânsul întru toți vecii.

Cântarea 9

Întâi Canonul paracliticesc

Podobia: Înfricoșatu-s-a cerul...

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Măcar că la vedere șase fiind, prin unirea credinței, slăviților, una ați fost, Treimea-n Unime închipuind, fărămițarea ce rupea firea omenească înlăturând; rugați-L, dar, pe Domnul cumplita dezbinare să ne alunge, Brâncovenilor.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Unirea din credință cu Dumnezeu prin lucrarea poruncilor Domnului ai dobândit, Sfinte Voievoade al lui Hristos, și mincinoasa unire cu rău credincioșii ai osândit, văzând mucenicește a dogmelor tărie; întru acestea întărește-ne.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cântarea cea săracă primindu-o, Brâncovenilor, pururi rugați-vă lui Dumnezeu, degrabă făcându-ni-L milostiv, toată nevoia, sfinților, grabnic alungându-o de la noi și toată uneltirea vrăjmașului călcând-o, și sănătate dăruiți-ne.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Pe tine rugătoare lui Dumnezeu te aducem, Fecioară, toți robii tăi; roagă-te, dar, Fiului tău Celui Preamilostiv și Tatălui și Duhului, Unuia Stăpânului tuturor, Treimii Celei Sfinte, spre noi să Se îndure, pe toți, Stăpână, mântuindu-ne.

Apoi Canonul

Podobia: Chipul curatei Nașterii tale l-a arătat rugul cel aprins cu foc, rămânând nears. Și acum te rugăm să stingi cuptorul ispitelor cel sălbăticit asupra noastră, ca neîncetat să te mărim pe tine, de Dumnezeu Născătoare.

Pripeala: ***Azi brâncoveneasca mucenicească ceată cu toții lăudând-o, cântare să-i aducem.***

Pacea lui Hristos având-o și strâmtorare prin lucrarea vicleanului venind peste voi, ați îndrăznit, înțelepților, pe Hristos mărturisind în privelişte, și lumea biruind-o împărăției în veacul veacului.

Pripeala: ***Azi brâncoveneasca mucenicească ceată cununa trecătoare cu cea de sus o schimbă.***

Cerul Dumnezeu golindu-Se l-a plecat, negrăit întrupându-Se; asemeni și voi mucenicește, slăviților, spre tăiere plecatu-v-ați creștetul, de slava pământească înțelepteşte deșertându-vă.

Pripeala: ***Azi pe Brâncovenii slăviți, pe voievozii și mucenicii noștri, să îi cinstim cu râvnă.***

Trupul spre viață veșnică Mântuitorul vouă dându-Și-l, Sfinților, asemeni și voi Mântuitorului v-ați adus, Brâncovenilor, cinstitele capete și slava nezidită ați dobândit-o, mucenicilor.

Pripeala: ***Azi pe Macabeii legii desăvârșite a Mielului cinstindu-i să-i lăudăm cu toții.***

Capul pentru legea Domnului ca Macabeii v-ați tăiat, Brâncovenilor, capul șarpelui celui viclean și trufia lui și momeala bărbătește călcându-le și Raiul și cununa nevestejită moștenindu-le.

Pripeala: ***Veniți, credincioșii, să lăudăm cu râvnă dumnezeiasca pârgă a noastră către Domnul.***

Mare îndrăznire, Sfinților, către Hristos ați câștigat, voievozilor; la El mijlocind, neîncetat izbăviți-ne de vrăjmașii nevăzuți și de cei văzuți, iertare de greșale de la Stăpânul dăruindu-ne.

Pripeala: ***Primind Ziditorul mucenicia voastră, slăviților, cunună veșnică v-a făcut-o.***

Calea săvârșind, vitejilor, mucenicește și credința ținându-o, Mucenicilor celor demult, Brâncovenilor, ați urmat și bărbăției acelora; cu care mântuire de la Stăpânul mijlociți-ne.

Pripeala: ***Maicii preacurate cinstindu-i Adormirea, brâncoveneasca ceată cu ea la cer se mută.***

Celor ce cu râvnă, sfinților, după dreptate vă cinstim pătimirile, pomenindu-ne Mântuitorului pururea, izbăvire din toate nevoile și râvnă către Dânsul și sănătate dăruiți-ne.

Canon paraclis către Sfinţii slăviţii voievozi şi mucenici Brâncoveni

Paraclisul Sfinților martiri Brâncoveni::
https://www.youtube.com/watch?v=na5K9K4iRcA

[Preotul: face obişnuitul început, zicând: Binecuvântat este Dumnezeul nostru.]

Citeţul: Amin. Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie!

Rugăciunile începătoare

Slavă Ţie, Dumnezeului nostru, Slavă Ţie!

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşlueşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Doamne, miluieşte ! (de 12 ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la Împăratul nostru Dumnezeu.
Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la Hristos Împăratul nostru Dumnezeu.
Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la însuşi Hristos Împăratul şi Dumnezeul nostru.

Apoi:

Psalmul 142:

Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru credincioşia Ta, auzi-mă, întru dreptatea Ta. Să nu intri la judecată cu robul Tău, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta. Vrăjmaşul prigoneşte sufletul meu şi viaţa mea o calcă în picioare; făcutu-m-a să locuiesc în întuneric ca morţii cei din veacuri. Mâhnit e duhul în mine şi inima mea încremenită înlăuntrul meu. Adusu-mi-am aminte de zilele cele de demult; cugetat-am la toate lucrurile Tale, la faptele mâinilor Tale m-am gândit. Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu ca un pământ însetoşat. Degrab auzi-mă, Doamne, că a slăbit duhul meu. Nu-ţi întoarce faţa Ta de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se coboară în mormânt. Fă să aud dimineaţa mila Ta, că la Tine îmi este nădejdea. Arată-mi calea pe care voi merge, că la Tine am ridicat sufletul meu. Scapă-mă de vrăjmaşii mei, că la Tine alerg, Doamne. Învaţă-mă să fac voia Ta, că Tu eşti Dumnezeul meu. Duhul Tău cel bun să mă povăţuiască la pământul dreptăţii. Pentru numele Tău, Doamne, dăruieşte-mi viaţă. Întru dreptatea Ta

scoate din necaz sufletul meu. Fă bunătate de stârpeşte pe vrăjmaşii mei şi pierde pe toţi cei ce necăjesc sufletul meu, că eu sunt robul Tău.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Aliluia! Aliluia! Aliluia! Slavă Ţie, Dumnezeule! (de 3 ori)

Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. (de 3 ori), *apoi:*

Troparul, glas 4: La mucenicii lui Hristos cei prea vrednici, la solitorii pentru noi către Domnul, la ceata Brâncovenilor căzând să strigăm, o, prea lăudaţilor lui Hristos Împăratul pururea rugându-vă pomeniți-ne pururi, toată urzeala şarpelui stricând cea îndreptată asupra Bisericii.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Niciodată nu vom tăcea, de Dumnezeu Născătoare, a vesti puterile tale, noi nevrednicii, că de nu ai fi stătut înainte rugându-te pentru noi, cine ne-ar fi mântuit dintru atâtea primejdii, sau cine ne-ar fi păzit până acum slobozi? De la tine Stăpână nu ne vom depărta, că pe robii tăi pururea îi mântuieşti din toate nevoile.

Psalmul 50

Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta, şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea, şi de păcatul meu mă curăţeşte. Că fărădelegea mea eu o cunosc, şi păcatul meu înaintea mea este pururea. Ţie Unuia am greşit, şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea. Că iată adevărul ai iubit, cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi, spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite. Întoarce faţa Ta de către păcatele mele, şi toate fărădelegile mele şterge-le. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi Duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele. Nu mă lepăda de la faţa Ta, şi Duhul Tau cel Sfânt nu-L lua de la mine. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale, şi cu Duh stăpânitor mă întăreşte. Învăţa-voi pe cei fără de lege căile Tale, şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge

Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta. Că de-ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi. Jertfa lui Dumnezeu, duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi. Fă bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului, şi să se zidească zidurile Ierusalimului. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Canonul Sfinților mucenici Brâncoveni

Cântarea I

Irmos: Apa trecându-o ca pe uscat şi din răutatea egiptenilor scăpând, israeliteanul striga: Izbăvitorului şi Dumnezeului nostru să-I cântăm.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Lăsând stăpânia cea de aici și mărturisindu-L pe Stăpânul Cel răstignit, cununa cea-rească ați luat-o și mijlociți pentru noi, Brâncovenilor.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Prin ungerea cea de la Dumnezeu, pe pământ supușii și Biserica ți-ai păzit; la fel, Constantine, și din ceruri nevătămați, mucenice, păzește-ne.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

De slava lumească v-ați lepădat, slava nezidită dobândind-o de la Hristos; de care părtași să ne arate pe Domnul Slavei rugați-L, slăviților.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Sufletului meu celui chinuit tu ești, prea curată, întărire și adăpost, și întu-necatei mele inimi neînserată lumină, Stăpâna mea.

Cântarea a III-a

Irmos: Tu eşti întărirea celor ce aleargă la Tine, Doamne, Tu eşti lumina celor în-tunecaţi şi pe tine te laudă duhul meu.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Degrab ajutați-ne, toată nevoia gonindu-o, pe Dumnezeu pururea rugându-L pentru noi, Brâncovenilor.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Călcat-aţi vitejilor toată momeala vicleanului ci şi pe noi mijlocind la Domnul s-o călcăm întăriţi-ne.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Primind, Dumnezeule, solirile Brâncovenilor, Cela ce eşti Iubitor de oameni, ca un Bun, miluieşte-ne.

Alt **Irmos:** Cel ce ai întărit din început cerurile întru pricepere şi pământul pe ape l-ai întemeiat, pe piatra poruncilor Tale, Hristoase mă întăreşte, că nu este Sfânt afară de Tine, Unule, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Ceia ce rodul însutit Semănătorului grabnic aţi adus cu seceriş de secure mijlocind la Dumnezeu pe mine pomul fără rod rogu-vă de tăiere Sfinţilor grabnic scăpaţi-mă.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Rob întru totul m-am făcut stăpânitorului lumii lepădând dumnezeiasca poruncă ci rugaţi-l pe Hristos şi îndurat făcându-mi-L vreme de pocăinţă cereţi-I mie slăviţilor.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Patimi trupeşti şi sufleteşti şi tulburare şi frică îmi rodeşte nebuneşte păcatul. mucenicilor degrab de la Stăpânul rogu-vă pace şi sănătate da-ţi-mi şi iertare greşalelor.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

La ajutorul tău alerg dumnezeiască Mireasă mai înainte de sfârşit prea curată căutând spre robul tău mă îndreptează rogu-te grabnic la pocăinţă sufletul meu mântuindu-mi-l.

Stihuri:

Tărie şi pavăză v-am dobândit, voievozilor de la Hristos şi acoperire, şi mângâiere şi laudă.

Caută cu milostivire, prea cântată de Dumnezeu Născătoare, spre necazul meu cel cumplit al trupului şi vindecă durerea sufletului meu.

Sedealna, glas 2: Cumplite nevoi cu totul cuprinzându-ne la voi alergăm strigându-vă slăviţilor lui Hristos rugându-vă izbăvire grabnică daţi-ne, îndurat făcându-L spre noi cei care vă cinstim Brâncovenilor.

Cântarea a IV-a

Irmos: Auzit-am, Doamne, cea a rânduielii Tale taină, înţeles-am lucrurile Tale şi am prea slăvit dumnezeirea Ta.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

V-aţi adus, voievozilor, jertfă prea plăcută Mântuitorului; mănia Lui cea către noi stingeți-o degrabă, mucenicilor.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Junghiindu-vă, sfinților, Mielului urmat-aţi, o, Brâncovenilor; ci la staulul Aceluia, pentru noi rugându-L, aduceți-ne.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Mângâindu-Te, Bunule, întru voievozii şi mucenicii Tăi, mângâiere, cu solirea lor, o, Mântuitorule, trimite-ne.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Dă-mi tărie, Stăpâna mea, din împresurarea cea grea scăpându-mă, şi pe mine, ticălosul rob, din noroiul patimii ridică-mă.

Cântarea a V-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti Lumină neajunsă, şi m-a acoperit întunericul cel străin pe mine, ticălosul? Ci mă întoarce, şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele, rogu-mă.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Bogăția lumească, o, prea înțelepte, cezarului dându-o, ți-ai păzit comoara mărturiilor gurii lui Dumnezeu; la acestea, sfinte, rugându-L pururi pe Cuvântul, Constantine, pe toți îndreptează-ne.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Mărturiile Tale, Doamne, Brâncovenii în inimi având-le, înșiși mărturie, Dumnezeule, Ție Ți s-au făcut; ci primind, Stăpâne, mucenicească lor solire, într-acestea păzește-ne inima.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Mărturiile Tale pururi nebunește le calc, Dumnezeule, și mărturisire și căință curată nu Îți aduc; ci primind, Stăpâne, a Brâncovenilor solire, la acestea din nou îndreptează-mă.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Arătatu-te-ai nour, ploaia cea cerească în lume aducându-o, c-ai plouat, Fecioară, muritorilor harul dumnezeiesc; ci trimite, Maică, prea împietritei mele inimi ploaia lacrimilor și străpungere.

Cântarea a VI-a

Irmos: Îndură-Te mie, Mântuitorule...

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Cu fiii tăi pe pământ bine plăcut-ai Stăpânului; ci în cămările Lui cerești, voievodule, cu dânșii luându-te prin mucenicie, mântuire mijlocește-ne.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Feciorii ca Avraam ți i-ai jertfit, voievodule, și dimpreună cu ei în sânul aceluia acum odihnindu-te, Sfinte Constantine, mântuire mijlocește-ne.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Slăvit-ați pe Dumnezeu în trupul vostru, slăviților și Dumnezeu v-a slăvit cu slava cea de la El; de care, rugămu-vă, prin solirea voastră și pe noi învredniciți-ne.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Pe Cela ce întru Sfinți Se odihnește, Stăpâna mea, L-ai zămislit negrăit; Aceluia roagă-te și mintea și sufletul cu a ta lumină luminează-mi și sfințește-le.

Stihuri:

Tărie şi pavăză v-am dobândit, voievozilor de la Hristos şi acoperire, şi mângâiere şi laudă.

Caută cu milostivire, prea cântată de Dumnezeu Născătoare, spre necazul meu cel cumplit al trupului şi vindecă durerea sufletului meu.

Stihiră, glas 6: Patimii Stăpânului mucenicește urmându-I și slava Aceluia pe drept moștenindu-o voievozilor către noi sfinților căutând cu milă toată patima și bolile grabnic goniți-ne pe Domnul rugând mucenicilor iertare datoriilor pururi de la Dânsul cerându-ne și Împărăției și slavei zidite arătând pe robii voștri rugămu-vă părtași Brâncovenilor vă avem.

Prochimen: Cinstită este înaintea Domnului, moartea cuviosului Său.

Ev. Marcu 8, 34-38; 9, 1

34. Şi chemând la Sine mulţimea, împreună cu ucenicii Săi, le-a zis: Oricine voieşte să vină după Mine să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie.
35. Căci cine va voi să-şi scape sufletul îl va pierde, iar cine va pierde sufletul Său pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela îl va scăpa.
36. Căci ce-i foloseşte omului să câştige lumea întreagă, dacă-şi pierde sufletul?
37. Sau ce ar putea să dea omul, în schimb, pentru sufletul său?
38. Căci de cel ce se va ruşina de Mine şi de cuvintele Mele, în neamul acesta desfrânat şi păcătos, şi Fiul Omului Se va ruşina de el, când va veni întru slava Tatălui său cu sfinţii îngeri.

1. Şi le zicea lor: Adevărat grăiesc vouă că sunt unii, din cei ce stau aici, care nu vor gusta moartea, până ce nu vor vedea împărăţia lui Dumnezeu, venind întru putere.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh

Pentru rugăciunile Sfinților martiri Brâncoveni, Milostive, curăţeşte mulţimea greşalelor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşalelor noastre.

Stih: ***Miluieşte-ne, Dumnezeule, după mare milă Ta şi după mulţimea îndurărilor Tale şterge fărădelegile noastre.***

Stihiră, glas 6: Patimii Stăpânului mucenicește urmându-I şi slava Aceluia pe drept moştenindu-o voievozilor către noi sfinţilor căutând cu milă toată patima şi bolile grabnic goniţi-ne pe Domnul rugând mucenicilor iertare datoriilor pururi de la Dânsul cerându-ne şi Împărăţiei şi slavei zidite arătând pe robii voştri rugămu-vă părtaşi Brâncovenilor vă avem.

Cântarea a VII-a

Irmos: Feciorii evreilor...

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Nor de biserici aducându-I, Constantine, Ziditorului lumii, mijlocind, alungă-ne norul de păcate și cu umbrirea harului stinge patimile noastre.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Nu următor la tron în lume, ci la ceruri mergător-înainte te-a avut înțeleptul tată, Constantine; la fel și nouă, bunule, fă-te cu a ta solire.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Nu doar cu vorbele cinstit-ai pe întâiul mucenic, ci și cu fapta; ci pe Domnul rugând, Ștefane mucenice, pe robii tăi trezește-ne la credința lucrătoare.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Mâinile tale ridicându-ți către Domnul, prea curată Fecioară, de cumplite necazuri scapă-i totdeauna, cu caldă rugăciunea ta, pe cei care ți se roagă.

Cântarea a VIII-a

Irmos: Pe Împăratul Ceresc, pe care Îl laudă oștile îngerești, lăudați-L și-L prea înălțați întru toți vecii.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Țese-ne haina, din mijlocirile tale, pentru nunta cerescului Mire, rugămu-ne ție, Radule slăvite.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Tatălui voia asemeni Ție, Hristoase, împlinind-o Matei înțeleptul, plinește-i, Stăpâne, cea pentru noi solire.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Pe Împăratul, sfetnice, pururea roagă-L, ale șarpelui sfaturi, Ianache, ștergând, mucenice, din inimile noastre.

Stih: ***Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi.***

Vindecă, Maică, mijlocind către Domnul, toată boala şi toată-ntristarea robilor tăi grabnic, Fecioară prea curată.

Să lăudăm, să binecuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

Pe Împăratul Ceresc, pe care Îl laudă oștile îngerești, lăudați-L și-L prea înălțați întru toți vecii.

Zicem aceste **tropare** din Cântarea a IX-a a canonului Sfinţilor Brâncoveni, glas 1:

Azi brâncoveneasca mucenicească ceată cu toții lăudând-o, cântare să-i aducem.

Pacea lui Hristos avându-o și strâmtorare prin lucrarea vicleanului venind peste voi, ați îndrăznit, înțelepților, pe Hristos mărturisind în privelişte, și lumea biruind-o împărățiți în veacul veacului.

Azi pe Brâncovenii slăviți, pe voievozii și mucenicii noștri, să îi cinstim cu râvnă.

Trupul spre viață veșnică Mântuitorul vouă dându-Și-l, sfinților, asemeni și voi Mântuitorului v-ați adus, Brâncovenilor, cinstitele capete și slava nezidită ați dobândit-o, mucenicilor.

Azi pe Macabeii legii desăvârșite a Mielului cinstindu-i să-i lăudăm cu toții.

Capul pentru legea Domnului ca Macabeii v-ați tăiat, Brâncovenilor, capul șarpelui celui viclean și trufia lui și momeala bărbătește călcându-le și Raiul și cununa nevestejită moștenindu-le.

Veniți, credincioșii, să lăudăm cu râvnă dumnezeiasca pârgă a noastră către Domnul.

Mare îndrăznire, sfinților, către Hristos ați câștigat, voievozilor; la El mijlocind, neîncetat izbăviți-ne de vrăjmașii nevăzuți și de cei văzuți, iertare de greșale de la Stăpânul dăruindu-ne.

Primind Ziditorul mucenicia voastră, slăviților, cunună veșnică v-a făcut-o.

Calea săvârșind, vitejilor, mucenicește și credința ținându-o, mucenicilor celor demult, Brâncovenilor, ați urmat și bărbăției acelora; cu care mântuire de la Stăpânul mijlociți-ne.

Maicii prea curate cinstindu-i Adormirea, brâncoveneasca ceată cu ea la cer se mută.

Celor ce cu râvnă, sfinților, după dreptate vă cinstim pătimirile, pomenindu-ne Mântuitorului pururea, izbăvire din toate nevoile și râvnă către Dânsul și sănătate dăruiți-ne.

Cântarea a IX-a

Irmos: Înfricoşatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat, că Dumnezeu S-a arătat oamenilor Trupeşte; şi pântecele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile. Pentru aceea pe tine, Născătoare de Dumnezeu, Voievozii Cetelor îngereşti şi omeneşti te măresc.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Măcar că la vedere șase fiind, prin unirea credinței, slăviților, una ați fost, Treimea-n Unime închipuind, fărămițarea ce rupea firea omenească înlăturând; rugați-L, dar, pe Domnul cumplita dezbinare să ne alunge, Brâncovenilor.

Stih: ***Sfinților Brâncoveni, rugați-vă pentru noi.***

Unirea din credință cu Dumnezeu prin lucrarea poruncilor Domnului ai dobândit, Sfinte voievoade al lui Hristos, și mincinoasa unire cu rău credincioșii ai osândit, văzând mucenicește a dogmelor tărie; întru acestea întărește-ne.

Stih: ***Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.***

Cântarea cea săracă primindu-o, Brâncovenilor, pururi rugați-vă lui Dumnezeu, degrabă făcându-ni-L milostiv, toată nevoia, sfinților, grabnic alungându-o de la noi și toată uneltirea vrăjmașului călcând-o, și sănătate dăruiți-ne.

Stih: ***Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.***

Pe tine rugătoare lui Dumnezeu te aducem, Fecioară, toți robii tăi; roagă-te, dar, Fiului tău Celui Preamilostiv și Tatălui și Duhului, Unuia Stăpânului tuturor, Treimii celei Sfinte, spre noi să Se îndure, pe toți, Stăpână, mântuindu-ne.

După:

Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ești pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Zicem aceste **tropare** din Cântarea a IX-a a canonului Sfinţilor Brâncoveni, glas 1:

Azi brâncoveneasca mucenicească ceată cu toții lăudând-o, cântare să-i aducem.

Pacea lui Hristos avându-o și strâmtorare prin lucrarea vicleanului venind peste voi, ați îndrăznit, înțelepților, pe Hristos mărturisind în privelişte, și lumea biruind-o împărățiți în veacul veacului.

Azi pe Brâncovenii slăviți, pe voievozii și mucenicii noștri, să îi cinstim cu râvnă.

Trupul spre viață veșnică Mântuitorul vouă dându-Și-l, sfinților, asemeni și voi Mântuitorului v-ați adus, Brâncovenilor, cinstitele capete și slava nezidită ați dobândit-o, mucenicilor.

Şi îndată cele două **tropare** ale Maicii Domnului, glasul al 8-lea:

Din tine Născătoare de Dumnezeu, Dumnezeu Cuvântul întrupându-Se negrăit covârşeşti Fecioară, Oştirea cerească ţie dar îţi aducem cântare de laudă.

Cu toate Oştirile îngereşti, cu Botezătorul, cu apostolii cei slăviţi şi cu tot soborul Sfinţilor, Stăpână Fiului tău te roagă toţi să ne mântuim.

Iar după:

Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Troparele Sfinţilor mucenici Brâncoveni:

Al Sfântului Constantin tatăl, glasul al treilea: Slava lumii voievodule mucenicește biruindu-o ca Avraam, Constantine i-ai adus pe fii tăi a toate Ziditorului mulţumind înţeleptule, Acestuia ca un bun rugându-te îndrăznire multă la Dânsul câştigând de şederea de-a dreapta învredniceşte-ne.

Al Sfinţilor Brâncoveni, glas acelaşi: Voia Tatălui, Mântuitorul răstignindu-Se a împlinit-o rămânând întru dragostea Tatălui ci pe Acesta urmând Brâncovenilor şi slava lumii călcând-o slăviţilor voia tatălui mucenicește aţi împlinit cu care încununându-vă Stăpânului a toate po-meniţi-ne.

A sfetnicului: Cununa cerească ai luat-o sfetnice mărturisindu-L pe Hristos ci sfătuirea şarpelui Ianache risipeşte-ne-o.

La sfârşit **troparul,** glas 2: Lumea trecătoare biruind şi mucenicește în ceruri sălăşuindu-vă Domnului rugaţi-vă, o, Brâncovenilor întărindu-ne pururea şi toată urzeala nevăzutului vrăjmaş grabnic stricându-o celor ce solirile voastre către Împăratul a toate pururea le cerem voievozilor.

Acatistul Sfinţilor mucenici Brâncoveni Constantin Vodă cu cei patru fii ai săi Constantin, Ştefan, Radu, Matei, şi cu sfetnicul Ianache

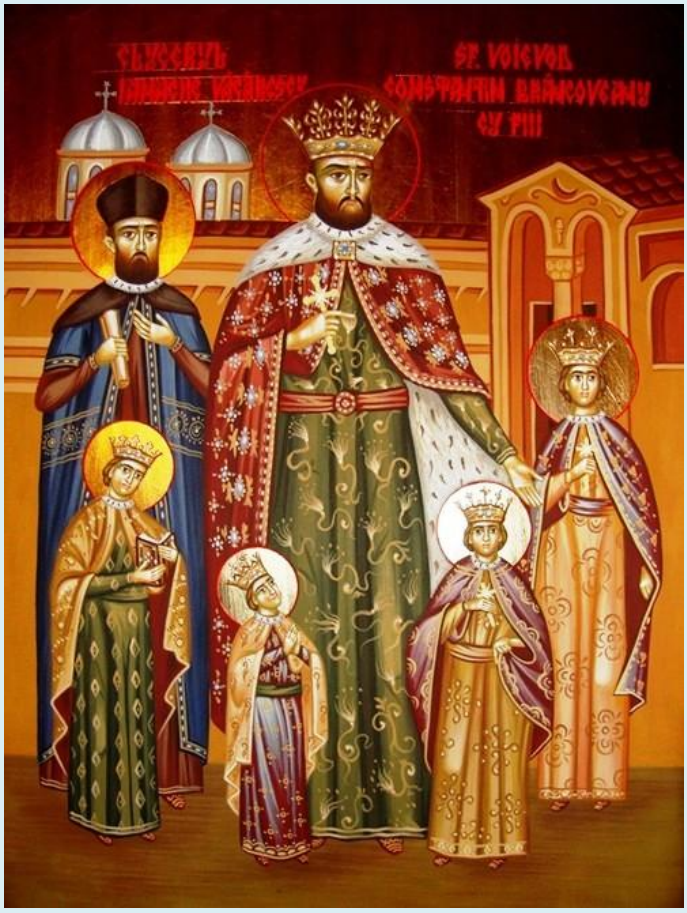

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşlueşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dunezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul

Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Condacele şi Icoasele:

Acatistul Sfinților martiri Brâncoveni:
https://doxologia.ro/audio/cantari/acatistul-sfintilor-martiri-brancoveni

Acatistul Sfinților martiri Brâncoveni:
https://www.trinitas.tv/acatistul-sfintilor-martiri-brancoveni/

Condacul 1

Veniţi, binecinstitorilor creştini, să aducem cuvioase laude şi cântare duhovnicească dreptcredinciosului voievod Constantin, căci pentru Împărăţia Cerurilor şi pentru neam acesta moarte mucenicească a primit, dimpreună cu fiii săi: Constantin, Ştefan, Radu, Matei, şi cu sfetnicul Ianache. Pentru aceasta, din adâncul inimilor, cu veselitoare glasuri să le strigăm: ***Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă mult v-aţi nevoit!***

Icosul 1

Întregind lanţul de aur al noilor martiri, cu neasemănare mai curat decât cel de Ofir, în cetatea marelui Constantin cu îndrăzneală pe Hristos Dumnezeu L-aţi mărturisit şi lepădările pentru bunătăţile vremelnice ale acestui veac trufaş şi nestatornic, desăvârşit le-aţi zdrobit. Drept aceea, minunându-ne de mărimea voastră de suflet, vă aducem cu umilinţă graiuri ca acestea:

Bucuraţi-vă, că avuţia cea stricăcioasă aţi defăimat;
Bucuraţi-vă, că bogăţia cea gândită aţi aflat;
Bucuraţi-vă, că de frumuseţea materialnică nu v-aţi biruit;
Bucuraţi-vă, că pentru dragostea lui Hristos toate gunoaie le-aţi socotit;
Bucuraţi-vă, prea înţelepţilor, voi partea cea bună aţi ales;
Bucuraţi-vă, că roadele blagocestiei cu bucurie aţi cules;
Bucuraţi-vă, că vitejească răbdare împreună până în sfârşit aţi arătat;
Bucuraţi-vă, că biruinţă deplină asupra lumii, a trupului şi a diavolului aţi câştigat;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 2-lea

Luminaţi fiind dintru înălţime, aţi primit a pătimi şi a muri pentru Ziditorul tuturor, ca de El să fiţi şi proslăviţi; iar mai dorită decât toată lumea văzută v-a fost cununa mucenicească, pentru care aţi mers la jertfă având pe buze cântarea îngerească: ***Aliluia!***

Icosul al 2-lea

Din fragedă pruncie ai înţeles, voievodule Constantin, că "***frica Domnului este începutul înţelepciunii***" şi te-ai adăpat din izvorul cel nesecat al dumnezeieştilor Scripturi. Apoi la vreme cuviincioasă învrednicindu-te tainei Sfintei cununii, cu unsprezece odrasle domneşti Dumnezeu te-a blagoslovit, pe care de asemenea în frica şi în certarea Lui crescându-i, patru au ajuns mucenici măriţi. De aceea de la noi acum auziţi:

Bucuraţi-vă, că dumnezeiasca pronie din nefiinţă în această lume v-a adus;

Bucuraţi-vă, că începutul cel bun, al fricii de Dumnezeu, cu toţii l-aţi pus;
Bucuraţi-vă, căci dulceaţa cea negrăită a Sfintelor Scripturi aţi aflat;
Bucuraţi-vă, căci cu osârdie, ziua şi noaptea, din izvoarele lor v-aţi adăpat;
Bucuraţi-vă, căci cunoştiinţei fapta cea bună aţi adus;
Bucuraţi-vă, căci râvna voastră nu v-a dat clipă de repaos;
Bucuraţi-vă, căci zilele cele rele ale acestei vieţi bine le-aţi chivernisit;
Bucuraţi-vă, căci călătoria aţi săvârşit şi la limanul ceresc aţi sosit;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 3-lea

Nu ai voit domnie şi stăpânire pământească, fericite Constantine, ştiindu-te domn în casa şi pe moşia ta, ci mai vârtos ai dorit să domneşti, prin sfinte nevoinţe şi sfinte virtuţi, peste patimi. Iubit-ai puterea cerească a harului Sfântului Duh mai vârtos decât pe cea lumească, şi acum Domnului strigi împreună cu pruncii tăi şi cu sfetnicul Ianache: ***Aliluia!***

Icosul al 3-lea

Silit ai fost de sfatul cel mare al Ţării Româneşti să primeşti a fi domnitor, căci în vremuri mult tulburate prin înconjurări de oşti şi de vrăjmaşi, blândeţea şi înţelepciunea ta au adus bună ocârmuire. Fericiţi suntem noi că ţi-ai tăiat voia ta şi ai primit greul sceptru domnesc, căci spunând şi tu întru sineţi: "***eu şi neamul meu vom sluji lui Dumnezeu***", ne îndemnaţi pe toţi cu dorire a vă striga:
Bucură-te, noule Moise al Ţării Valahiei şi a ei propăşire;
Bucură-te, că împreună cu tainicul Ianache îi urzeşti bună sporire;
Bucură-te, feciorule Constantin, al lui Hristos viteaz oştean;
Bucură-te, bine urmându-l, tu, minunatule Ştefan;
Bucură-te, Radule, cel vrednic de laude multe;
Bucură-te, micule Matei, dar desăvârşitule la minte;
Bucuraţi-vă, podoabe nepreţuite ale Ţării Româneşti;
Bucuraţi-vă, mărgăritare şi binecuvântări ale oraşului Bucureşti;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 4-lea

Lăcaşuri ale Sfântului Duh aţi ajuns prin mucenicie, căci şi voi mult aţi ajutat poporul lui Dumnezeu să se zidească în duh, ridicând mănăstiri, biserici şi tipărind cărţi cu aleasă hrană duhovnicească. Cum dar nu vom cânta Stăpânului tuturor, Celui ce a binevoit a lucra prin voi, cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 4-lea

Întunericul necredinţei şi al neştiinţei ai izgonit şi lumina cunoştiinţei dumnezeieşti a strălucit peste ţară, căci, ca şi Solomon, ai iubit, mărite Constantine, podoaba casei lui Dumnezeu. Din tiparniţe au ieşit sfinte cărţi, comori de vindecări, bucuria creştinilor evlavioşi, pentru care vă bucurăm pe voi zicând:

Bucuraţi-vă, iubitorilor de sfinte lăcaşuri şi altare;
Bucuraţi-vă, ctitori de mănăstiri şi dăruitori de odoare;
Bucuraţi-vă, căci tipăriturile voastre din popor întunericul risipesc;
Bucuraţi-vă, cărţile Sfântului Ierarh Antim în ţară lumina sporesc;
Bucuraţi-vă, căci voi tipărirea primei Biblii în română aţi continuat;
Bucuraţi-vă, căci apoi Psaltirea, cărţi de slujbă şi zidire sufletească ne-aţi dat;
Bucuraţi-vă, căci cărţile voastre şi până astăzi se doresc;
Bucuraţi-vă, Treimea Sfântă în ctitoriile voastre toţi o blagoslovesc;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 5-lea

Făclii luminătoare pentru Ţările Române şi pentru toată Ortodoxia s-au arătat tiparniţele înfiinţate sau restaurate de voi la Snagov şi Bucureşti, Râmnicu Vâlcea şi Târgovişte, Buzău, Tiflis şi Alep, făcând pe creştinii români şi greci, iviri şi arabi, să cânte cu toţii într-un glas: ***Aliluia!***

Icosul al 5-lea

Slavă nepieritoare ţi-ai dobândit, evlaviosule domn Constantin şi după dreptate ai fost socotit în vremea ta apărătorul întregii creştinătăţi ortodoxe, căci cine a năzuit către tine şi l-ai trecut cu vederea sau către cine nu s-a revărsat milostivirea ta mai presus de nădejde? Iată pentru ce limbi, seminţii şi popoare îţi cântă ţie, Sfântului ierarh Antim Ivireanul, şi împreună pătimitorilor tăi, unele ca acestea:

Bucuraţi-vă, veşnici apărători a toată Ortodoxia;
Bucuraţi-vă, căci ne sunteţi tăria, slava şi bucuria;
Bucuraţi-vă, stâlpi de foc ceresc, voi cerul şi pământul uniţi;
Bucuraţi-vă, că pentru ţara voastră şi întreaga lume mijlociţi;
Bucuraţi-vă, că români şi greci cu graiuri alese vă heretisesc;
Bucuraţi-vă, că iviri şi arabi din inimi recunoscătoare vă mulţumesc;
Bucuraţi-vă, că lucrarea voastră mană cerească pentru multe ţări a însemnat;
Bucuraţi-vă, că roade cereşti aţi cules după ce cu lacrimi aţi semănat;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 6-lea

Dar cum oare vom putea lăuda noi, nevrednicii, râvna voastră pentru Sfintele lui Dumnezeu lăcaşuri? Căci unde nu aţi zidit sau reînnoit biserici, mănăstiri, paraclise, schituri, bolniţe, trapeze? Pentru toate acestea, din toate părţile miluite de voi, oraşe şi sate româneşti, mănăstiri din Sfântul Munte al Athonului, ca şi din Bulgaria, Serbia, Grecia, Albania, din ostroavele mării greceşti şi de peste tot Răsăritul Ortodox, până la muntele Sinai şi Ierusalim răsună cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 6-lea

Precum Binecredinciosul voievod Ştefan cel sfânt în Moldova şi voi multe şi alese lăcaşuri de închinăciune aţi ridicat, prea fericiţilor, iar daniile voastre pretutindeni au ajuns. Bine aţi înmulţit talanţii voştri, turnul faptelor voastre cele bune desăvârşit l-aţi înălţat, pentru care auziţi:
Bucuraţi-vă, că marelui mucenic Gheorghe, lăcaş luminat în Bucureşti i-aţi clădit;
Bucuraţi-vă, că şi Mitropoliei muntene frumoasă clopotniţă i-aţi zidit;
Bucuraţi-vă, strigă vouă mănăstirile de la Sâmbăta de sus, Râmnicu Sărat şi Viforiţa;
Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, vă spun cele de la Brâncoveni, Bistriţa-Vâlcea şi Arnota;
Bucuraţi-vă, tainic şoptesc cele de la Gura Motrului, Strehaia şi Sadova;
Bucuraţi-vă, auziţi dinspre Govora, Dintr-un lemn, Mamul şi Tismana;
Bucuraţi-vă, vă spun bisericile voastre din Făgăraş, Scheilor din Braşov şi Ocna Sibiului;
Bucuraţi-vă, vi se cântă în cea a Sfântului mucenic Dumitru din Târgovişte, de la Mogoşoaia şi Potlogi;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 7-lea

Crăiasa ctitoriilor tale, Sfânta mănăstire Hurezi-Vâlcea, menită să fie lăcaş de îngropare pentru tine şi tot neamul tău, minunatule voievod Constantin, dă măsura dărniciei şi râvnei de care ai fost şi tu mistuit pentru înfrumuseţarea casei lui Dumnezeu, Sfânta Biserică, pentru care niciodată n-ai socotit a fi ceva prea scump. Neasemuită ei frumuseţe şi armonie ne îndeamnă a cânta cu glas de prăznuire lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul al 7-lea

Piatra cea mare a mormântului ce ţi-ai gătit în biserica cea mare de aici şi azi suspină după moaştele voastre Sfinte, căci mănăstirea din Halki şi biserica Sfântului Gheorghe din Bucureşti au primit această comoară de nepreţuit. Dar duhul, rugăciunea şi urmele paşilor voştri sunt pretutindeni la Hurezi şi în

schiturile ce aţi ridicat închipuindu-le în semnul crucii dimprejur, drept care cu smerenie vă lăudăm, grăind:
Bucuraţi-vă, ai marilor împăraţi bizantini adevăraţi următori;
Bucuraţi-vă, ctitoria voastră nu are pereche, e ca luceafărul între luminători;
Bucuraţi-vă, că şapte ani la dânsa, cu osteneală şi fără preget s-a trudit;
Bucuraţi-vă, căci meşterul Manea, iscusit urzitor, bijuterie în piatră v-a izvodit;
Bucuraţi-vă, v-a strigat dintru înălţime schitul ocrotit de Botezătorul Ioan;
Bucuraţi-vă, vă şopteşte arhidiaconul întâi mucenic, din schitul închinat lui de coconul Ştefan;
Bucuraţi-vă, auziţi şi de la schitul patronat de apostolii, sfinţi;
Bucuraţi-vă, fericiţi sunteţi voi, feciori domneşti şi ai voştri părinţi;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 8-lea

Nu a răbdat mai mult vrăjmaşul neamului omenesc, tatăl minciunii şi ucigaşul de oameni, multa voastră lucrare săvârşită spre slava lui Dumnezeu Cel închinat în Treime şi spre folosul întregii creştinătăţi dreptslăvitoare, ci împotriviri a pus în calea voastră cea luminoasă. Dar voi, prin rugăciuni stăruitoare, postiri, milostenii, şi vegheri, vă găteaţi pentru ziua încununării, şi să primiţi întâi paharul pătimirii, Domnului cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 8-lea

Mulţi vrăjmaşi văzuţi şi nevăzuţi a stârnit satana asupra voastră, ploaie de pâre, minciuni şi viclenii învolburând minţile hainului sultan Ahmet şi sălbaticului său vizir Gin Ali paşa. Voi însă, îmbrăcându-vă în platoşa dreptăţii şi într-armându-vă cu armele luminii, prin smerită pocăinţă vă întăreaţi, pentru care auziţi de la noi aşa:
Bucuraţi-vă, că iadul cu slugile lui asupra voastră se porneşte;
Bucuraţi-vă, că oastea cerească spre ajutorul vostru grăbeşte;
Bucuraţi-vă, iconomi buni ai Domnului, ce fapte bune pururea râvneaţi;
Bucuraţi-vă, căci pentru aceasta veţi fi şi mărturisitori neînfricaţi;
Bucuraţi-vă, că înaintea crudului sultan fiind aduşi, l-aţi înfruntat;
Bucuraţi-vă, că pe băutorul de sânge vizir în nedumerire l-aţi aruncat;
Bucuraţi-vă, că puterea cea nebiruită a Sfintei Cruci este cu voi;
Bucuraţi-vă, viteji netemători de ai semilunii puhoi;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 9-lea

Ritorii cei mult grăitori nu pot să spună cum voi, de neam domnesc fiind şi crescuţi în desfătări, aţi putut merge cu neclintită hotărâre şi pe calea cea strâmtă cu inimi pline de bărbăţie. Acestea sunt minunile credinţei noastre săvârşite în fiii luminii, ascultării şi jertfei lui Dumnezeu celui minunat întru Sfinţii Săi pentru aceasta împreună să-I cântăm: ***Aliluia!***

Icosul al 9-lea

În sfânta şi marea Vineri a Patimilor Domnului nostru Iisus Hristos, a îngăduit Iubitorul de oameni, cu judecăţile Sale înfricoşate şi neajunse minţilor noastre întunecate, să se abată mânia urgiei păgâneşti asupra casei voastre celei blagoslovite. Plângeau cu amar şi jale neostoită toţi locuitorii Bucureştiului, ba chiar şi pietrele din drumul vostru, văzându-vă urcaţi în care şi duşi spre Ţarigrad, sub pază aspră, spre înfricoşata cercetare. Pentru aceasta nici noi nu vom tăcea, ci vom grăi către voi:

Bucuraţi-vă, că pe Domnul domnitorilor în pătimire Îl urmaţi;

Bucuraţi-vă, că de Împăratul împăraţilor aţi hotărât să nu vă lepădaţi;

Bucuraţi-vă, cu toţii, domn, feciori şi gineri, că spre mărturisirea lui Hristos aţi pornit;

Bucuraţi-vă, că dintre voi, şase cununa şi slava mucenicească au dobândit;

Bucuraţi-vă şi pentru mult îndurerata doamnă Maria, care pe voi vă însoţeşte;

Bucuraţi-vă, că mărita doamnă, pe Hecuba din vechime în slavă cu neasemănare o covârşeşte;

Bucuraţi-vă, căci călătoria voastră, cu a Sfântului sfinţitului mucenic Ignatie s-a asemănat;

Bucuraţi-vă, că veşnica răsplătire cerească, precum acela, de la Domnul slavei aţi luat;

Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 10-lea

Ajunşi în cetatea Sfântului împărat Constantin, aţi fost aruncaţi în înfricoşata temniţă Şapte Turnuri. În bezna şi frigul ce îndураţi înlănţuiţi, Duhul cel Preasfânt se ruga întru voi cu suspine negrăite, harul Lui vă lumina, vă încălzea şi vă întărea, învăţându-vă să mulţumiţi fierbinte lui Dumnezeu pentru toate şi să-I cântaţi: ***Aliluia!***

Icosul al 10-lea

Cine va putea spune mulţimea caznelor şi a chinurilor la care aţi fost supuşi vreme de aproape patru luni, prin care aţi covârşit chiar şi pe mulţi dintre mucenicii cei din vechime. Îngerilor şi oamenilor v-aţi făcut privelişte înfricoşată şi de mirare,

lămurindu-vă ca aurul cel curăţit de şapte ori în foc; iar noi, lăudând pe Cel ce v-a slăvit în viaţă şi după moarte, vă fericim zicând:
Bucuraţi-vă, că în temniţă întunecată şi umedă aţi fost închişi;
Bucuraţi-vă, că în lanţuri şi cătuşe v-au dat ai voştri pârâşi;
Bucuraţi-vă, că aţi sângerat cumplit, strujiţi ca mucenicii de odinioară;
Bucuraţi-vă, căci cu cleşte roşit în foc v-au ars pe piept şi la subţioară;
Bucuraţi-vă, că tari ca diamantul aţi rămas voi în ortodoxie;
Bucuraţi-vă, că aţi crezut cu neclintire în viaţa veacului ce va să fie;
Bucuraţi-vă, că Mântuitorul Hristos şi Preacurata Sa Maică din înălţime vă privesc;
Bucuraţi-vă, că toţi Sfinţii şi toate puterile cereşti pentru voi se rugau;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 11-lea

Ziua împărătescului praznic al adormirii Maicii lui Dumnezeu, când împlineai 60 de ani de viaţă, slăvite voievod, iar doamna Maria ar fi trebuit să o cinstească pe Preasfânta ei ocrotitoare, a fost aleasă de păgâni spre mărirea nenumăratelor tale dureri. Căci porţile cele grele ale temniţei deschizându-le, aţi fost aduşi înaintea cruntului sultan, a curţii sale, şi a călăului cu iataganul scos, pentru ultima şi cea mai grea înfruntare. Către care îndreptându-vă cu toţii, cântaţi în inimile voastre: ***Aliluia!***

Icosul al 11-lea

Istoviţi de chinuri şi suferinţe, în grele lanţuri ferecaţi, cu capete descoperite, cu picioare goale şi numai în cămăşi, au stat vitejii mărturisitori în faţa păgânului tiran, care cu îngrozire vicleană le făgădui viaţa dacă se vor lăsa de legea lor şi vor trece la legea turcească. ***Răspunsu-i-a Vodă Brâncoveanu: "Noi de legea creştinească nu ne lăsăm; în ea ne-am născut şi am trăit, în ea voim să murim". Apoi către copiii săi zise: "Fiilor, fiţi bărbaţi! Am pierdut tot ce aveam pe lumea asta pământească. Nu ne-au mai rămas decât sufletele; să nu le pierdem şi pe ele, ci să le ducem curate înaintea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru".*** De aceea drept este ca acum să auziţi:
Bucuraţi-vă, căci cuvintelor amăgitoare ale vicleanului sultan nu v-aţi plecat;
Bucuraţi-vă, căci îngerii cu cununi cereşti de voi s-au apropiat;
Bucuraţi-vă, că la botezul cel dintâi acum pe cel al sângelui îl adăugaţi;
Bucuraţi-vă, căci astfel toate păcatele voastre cu desăvârşire le spălaţi;
Bucuraţi-vă, oşteni viteji şi nebiruiţi ai Împăratului Ceresc;
Bucuraţi-vă, că vicleanul şarpe nu v-a putut amăgi cu nimic pământesc;

Bucuraţi-vă, că la momiri şi îngroziri neplecându-vă, legea păgânului Mahomed aţi defăimat;
Bucuraţi-vă, că pentru legea cea nouă, a darului şi a iubirii lui Hristos aţi răbdat şi de El v-aţi încununat;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 12-lea
De a şi şovăit Mateiaş pentru o clipă, ca un prunc, înaintea fiorosului gâde, dar mai apoi, îmbărbătându-se, prin cuvintele domnescului său părinte, singur mergând şi-a aşezat capul pe butuc, râvnind cu dorire prea luminatei cete a Sfinţilor mucenici, în care va cânta în veci de veci Sfintei, Celei de o fiinţă, şi nedespărţitei Treimi: ***Aliluia!***

Icosul al 12-lea
Cădeau ca spicele sub seceră capetele copiilor domneşti şi al credinciosului Ianache sub ochii voievodului, din care curgeau pârâiaşe de lacrimi pentru nespusa durere vremelnică şi apropiata fericire veşnică. Dar în inima lui vitează răsunau cu putere cuvintele proorocești: "***Iată, eu şi pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu***". Pentru aceasta, după vrednicie, aducem vouă aceste cântări de laudă:
Bucuraţi-vă, căci prin tare hotărâre păcatul, moartea şi iadul aţi biruit;
Bucuraţi-vă, că puitorul de nevoinţe Hristos întru cele cereşti v-a primit;
Bucuraţi-vă, că se îngrozesc tiranii şi rău credincioşii privindu-vă sau amintindu-şi de voi;
Bucuraţi-vă, rugători bineprimiţi pentru ţară, neam, Ortodoxie şi sărmanii de noi;
Bucuraţi-vă, ocrotitori ai Bucureştiului şi mijlocitori pentru toată suflarea românească;
Bucuraţi-vă, solitori pentru ea, ca înţelepciune de sus şi milă bogată să dobândească;
Bucuraţi-vă, şi nu ne lăsaţi să ne lepădăm de sfânta credinţă prin viaţa păgână;
Bucuraţi-vă, învingătorilor şi cereţi îndurare pentru noi de la prea curata Stăpână;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul al 13-lea (de trei ori)
O, Sfinţilor martiri Brâncoveni, care aţi biruit şi v-aţi încununat, căutaţi dintru înălţimea fericitei şi nesfârşitei vieţi cereşti către noi, cei împovăraţi de multe, mari, grele şi nepocăite păcate, şi primind puţina noastră rugăciune ca pe o gângurire pruncească, mijlociţi de la Dumnezeul milei şi al îndurărilor să ne

izbăvească de chinurile cele veşnice ca, mântuiţi fiind pururea să-I cântăm împreună cu voi în negrăita bucurie a Împărăţiei Sale: ***Aliluia!***

Apoi se zic iarăşi:

Icosul 1:

Întregind lanţul de aur al noilor martiri, cu neasemănare mai curat decât cel de Ofir, în cetatea marelui Constantin cu îndrăzneală pe Hristos Dumnezeu L-aţi mărturisit şi lepădările pentru bunătăţile vremelnice ale acestui veac trufaş şi nestatornic, desăvârşit le-aţi zdrobit. Drept aceea, minunându-ne de mărimea voastră de suflet, vă aducem cu umilinţă graiuri ca acestea:
Bucuraţi-vă, că avuţia cea stricăcioasă aţi defăimat;
Bucuraţi-vă, că bogăţia cea gândită aţi aflat;
Bucuraţi-vă, că de frumuseţea materialnică nu v-aţi biruit;
Bucuraţi-vă, că pentru dragostea lui Hristos toate gunoaie le-aţi socotit;
Bucuraţi-vă, prea înţelepţilor, voi partea cea bună aţi ales;
Bucuraţi-vă, că roadele blagocestiei cu bucurie aţi cules;
Bucuraţi-vă, că vitejească răbdare împreună până în sfârşit aţi arătat;
Bucuraţi-vă, că biruinţă deplină asupra lumii, a trupului, şi a diavolului aţi câştigat;
Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit!

Condacul 1

Veniţi, binecinstitorilor creştini, să aducem cuvioase laude şi cântare duhovnicească dreptcredinciosului voievod Constantin, căci pentru Împărăţia Cerurilor şi pentru neam acesta moarte mucenicească a primit, dimpreună cu fiii săi: Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi cu sfetnicul Ianache. Pentru aceasta, din adâncul inimilor, cu veselitoare glasuri să le strigăm: ***Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă mult v-aţi nevoit!***

După aceea zicem această rugăciune:

Rugăciune

O, Sfinţilor martiri Brâncoveni, care, prin înţelepte osteneli, comoara sfintei şi dreptei credinţe până în sfârşit o aţi păzit, şi de la Împăratul slavei, Hristos Dumnezeu, neveştejită cunună mucenicească aţi primit!

Ce graiuri vom îndrăzni a vă aduce noi, nevrednicii, prin care să lăudăm multrâvnitoarea voastră viaţă, de buni iconomi şi credincioase slugi ale Preasfintei Treimi, precum şi sfârşitul vostru vitejesc, de adevăraţi eroi ai Ortodoxiei, prin care v-aţi făcut privelişte de multă mirare oamenilor şi îngerilor?

Cu adevărat ar trebui mai degrabă să iubim noi tăcerea, ca unii ce suntem îngreunaţi de multe, mari, grele şi nepocăite păcate, şi nimic bun nu aflăm întru noi, care să ne apropie de evlavioasele voastre lucrări şi de sfintele voastre virtuţi, şi să ne dea o cuvioasă îndrăzneală, spre a îndrepta către voi, cu bună nădejde, smerita noastră rugăciune.

Dar unde şi către cine vom putea alerga, dacă nu către Atotputernicul şi Atotştiitorul Dumnezeu, Cel minunat întru Sfinţii Săi, şi către voi, ca şi către aceia care, călătoria vieţii prin valea ispitirii şi a plângerii acestui veac înşelător bine săvârşind, ca aurul trecut prin foc de şapte ori v-aţi lămurit, şi aţi ajuns lăcaşuri sfinţite, în care Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh Dumnezeu s-au sălăşluit.

O, fericiţilor, Sfinţilor şi bunilor biruitori mucenici Brâncoveni! Căutaţi dintru înălţimea slavei cereştilor voastre lăcaşuri către noi, care în tot ceasul în nenumărate chipuri ne primejduim şi care pentru multa noastră lenevie şi mândrie, covârşiţi de boli, pagube, necazuri, şi de înfricoşate şi negândite nevoi, mai mult decât toţi, după dumnezeiasca dreptate, am ajuns ticăloşiţi şi asupriţi.

Dar cum oare s-ar fi putut să nu ajungem până aici? Voi, întru atâta desfătare şi avuţie pământească aflându-vă, în toată viaţa voastră dorirea nestricăcioaselor bogăţii ale harului neîncetat aţi avut, iar noi, deşi din mila proniei dumnezeieşti săraci şi strâmtoraţi fiind, cuvioasa neiubire de agoniseală defăimând, frumuseţile mincinoase şi stricăcioase ale acestui veac trufaş şi nestatornic pururea râvnind, mai mult decât femeia cea gârbovă de ele ne-am pironit, iar cugetarea către cele cereşti cu totul o am nimicit.

Voi, socotind toată slava veacului de acum ca pe un fum, o umbră şi o nălucire de vis amăgitor, stăpânirea domnească, multa avere, sănătatea, şi însăşi viaţa voastră, pe toate gunoaie le-aţi socotit, ca pe Hristos în veci să-L dobândiţi; iar noi, de bună voie, şi de nimeni siliţi, prin lăcomie materialnică în prăpastia iubirii de plăceri de care ruşine este a şi grăi ne-am prăvălit, şi mai mult decât necredincioşii şi rău credincioşii iubind prostia şi neruşinarea patimilor ne-am păgânizat. Pentru aceasta, în loc să ajungem, după cuvântul Stăpânului, sarea pământului şi lumina lumii, pentru noi se huleşte tot mai mult între neamuri numele cel preasfânt şi de mare cuviinţă al lui Dumnezeu Cel Unul, Singur Adevărat, şi în Treime închinat.

Ce răspuns vom da oare Înfricoşatului, Dreptului, şi Nemitarnicului Judecător, căci ştim prea bine că de neînlăturat este pentru fiecare dintre noi moartea, judecata, hotărârea şi dreapta răsplătire, pentru cele care cu gândul, cu cuvântul, şi cu fapta am lucrat, şi pentru ce la chinurile cele veşnice nicicând cugetând, în primejdia de a ajunge în ele mai jos decât cei care pe Dumnezeu nu l-au cunoscut din dobitocească înţelegere ne aflăm, după cum Sfântului Macarie cel mare i s-a descoperit.

Nu ne lăsaţi să ne netrebnicim mai mult şi stăviliţi alunecarea noastră spre robia lumii, a trupului şi a diavolului, prin sfintele şi pururea primitele voastre rugăciuni, o, prea fericiţilor martiri, rugătorilor fierbinţi către Dumnezeu pentru toată lumea, pentru Ortodoxie, pentru ţara şi neamul vostru, pentru toţi cei ce aleargă către voi cu credinţă tare şi umilinţă nefăţarnică. Mijlociţi pentru noi toate cele bune şi de folos pentru luminarea ochilor minţilor şi inimilor noastre celor întunecate de grija vieţii de acum, râvna aprinsă şi neostoită pentru fapta bună ce v-a însufleţit pe voi, dobândirea întru cunoştiinţă a mărgăritarului celui de mult preţ al binecinstitoarei

şi lucrătoarei prin dragoste credinţe, preţuirea lui mai mult decât lumina ochilor şi decât viaţa aceasta vremelnică, până la suflarea noastră cea mai de pe urmă. Plecaţi spre milă şi îndurare pe milostivul şi iubitorul de oameni Dumnezeu, să ne cheme la El pe toţi, să ne deschidă uşa luminii Sale spre a ne trezi cu un ceas mai devreme, ca să voim să lucrăm în via şi pe ogorul Lui, răscumpărând vremea trecută, pe care rău am cheltuit-o fiind întunecaţi de neştiinţă şi biruiţi de urâte gânduri şi de patimi de necinste.

Cereţi pentru noi şi statornicia neclintită şi tăria de diamant ce aţi avut până ce v-aţi dat sufletele voastre, curăţite prin botezul sângelui, mai strălucitoare decât razele soarelui în mâinile Ziditorului tuturor. Ca astfel, învrednicindu-ne şi noi părţii celei de-a dreapta, dimpreună cu voi şi cu toţi Sfinţii care I-au bineplăcut Lui de la începutul veacurilor, să-L slăvim pe Dumnezeul vieţii noastre: pe Tatăl, pe Fiul, şi pe Sfântul Duh, în nespusa fericire a Împărăţiei Sale, în vecii vecilor. Amin.

Acatistul Sfinţilor martiri Brâncoveni

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dunezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul
Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.

Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Troparul Sfinţilor mucenici Brâncoveni: Cel ce pentru dreapta credintă şi pentru neam te-ai înv rednicit a suferi moarte de martir împreună cu fiii tăi Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi cu sfetnicul Ianache, dreptcredinciosule voievod Constantin, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

Condacul 1
Vrednic trăitor şi apărător al dreptei credinţe, floare aleasă a Ortodoxiei noastre, chemat ca Sfântul Constantin cel mare să stăpâneşti în pace şi în credinţă dreaptă peste neamul tău, ai înzestrat întreaga Ortodoxie cu binefacerile puse în mâinile tale de Bunul Dumnezeu; iar noi te lăudăm şi îţi cântăm: ***Bucură-te, Sfinte voievod Constantin Brâncoveanu, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!***

Icosul 1
Văzând Dumnezeu osârdia credinţei tale, S-a bucurat şi te-a chemat în fruntea neamului tău binecredincios şi te-a uns ca să-l cârmuieşti în pace, cu dragostea ta cea jertfelnică, ca să se poată închina liniştit în bisericile şi mânăstirile cele zidite de tine şi de înaintaşii tăi, pentru care auzi de la noi cântările acestea:
Bucură-te, pildă de vrednicie şi înţelepciune;
Bucură-te, cel pururea râvnitor spre facerea de bine;
Bucură-te, că Dumnezeu te-a uns să cârmuieşti neamul românesc;
Bucură-te, că ai ferit ţara de distrugeri;
Bucură-te, că te-ai nevoit să-ţi aperi supuşii de uneltiri diavoleşti;
Bucură-te, că Domnul ţi-a pus ţie coroana ca să conduci cu gând curat;
Bucură-te, că toate le-ai izbândit cu semnul crucii;
Bucură-te, că fiii tăi cu evlavie credinţa ţi-au urmat;
Bucură-te, că primejdii de tot felul nu te-au depărtat de la Dumnezeu;
Bucură-te, podoabă a creştinătăţii ortodoxe;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 2-lea

Rugător cu credinţa neîntinată, răspunzând chemării celei de taină, Domnul te-a ales să fi cu râvnă în cârmuirea poporului tău; iar noi, mulţumim pentru toate, slăvim cu tine pe Dumnezeul nostru prin cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 2-lea

Având înţelepciunea dată de Bunul Dumnezeu şi urmând cuvântul Evangheliei, şi ***descoperind poporului tău calea cea mult dorită de el, calea păcii, a rugăciunii, a libertăţii de ţară, evlavia prin care sfintele slujbe***, pentru care îţi cântăm unele ca acestea:

Bucură-te, că ai ferit poporul tău de năvălirile vrăjmaşilor;
Bucură-te, că ai cârmuit în frică de Dumnezeu;
Bucură-te, că pentru tine ziua începe cu închinarea la Tatăl Ceresc;
Bucură-te, că ne-ai izbăvit de primejdii;
Bucură-te, că ne-ai păzit de pedepsele cele amare;
Bucură-te, că ai biruit încercările diavolului;
Bucură-te, mare făcătorule de bine;
Bucură-te, că te-ai străduit pentru binele tuturor;
Bucură-te, că nu ţi-ai întors faţa de la suferinţele semenilor tăi;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 3-lea

Apărător te-ai arătat fraţilor căzuţi sub ocupaţia străină şi apăsaţi să-şi schimbe credinţa cea moştenită de la apostolul strămoşilor noştri, Andrei cel Întâi chemat; iar pentru străduinţele tale în răspândirea de carte ortodoxă, mulţumim lui Dumnezeu cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 3-lea

Având harul dat de sus, ca Sfântul împărat Constantin cel mare, ai zidit locaşuri de închinăciune, ai împodobit biserici şi mănăstiri spre lauda lui Dumnezeu, şi ai adăpostit părinteşte pe cei prigoniţi din ţări îndepărtate, iar noi îţi înălţăm laude ca acestea:

Bucură-te, că ai adăpostit pe străinii înfometaţi;
Bucură-te, că le-ai oferit hrană şi dragoste creştinească;
Bucură-te, că i-ai ajutat în suferinţele lor;
Bucură-te, că până departe a mers slava faptelor tale;
Bucură-te, că pe fraţii în nevoi i-ai întărit cu cărţi de slujbă ortodoxă;
Bucură-te, că pe cei pribegi i-ai miluit;
Bucură-te, că darurile tale au întărit temelia Ortodoxiei;
Bucură-te, că Domnul ţi-a dat ţie să vindeci rănile celor încătuşaţi;

Bucură-te, că sufletul tău revarsă dragoste curată;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 4-lea

Ajungând tu pe tronul Ţării Româneşti, Sfinte mucenice Brâncovene Constantine, ai ştiut a întări poporul, Biserica noastră si întreaga Ortodoxie. Pentru aceasta ai trecut prin cele mai grele încercări cântând cântarea îngerească: Aliluia!

Icosul al 4-lea

Ispitele şi ura Imperiului Otoman s-au ridicat împotriva ta ca să te despartă de Dumnezeul părinţilor noştri şi de neamul tău, şi să te ducă în robia satanei care a subjugat creştinătatea ortodoxă. Dar tu, Sfinte martire Brâncovene, nu ţi-ai slăbit virtuţile creştineşti şi nici nu ai părăsit scaunul în care te-a uns Domnul, pentru care nu încetăm a-ţi aduce unele ca acestea:
Bucură-te, că înţelepciunea ta a biruit pe diavol;
Bucură-te, că ispitele satanei nu te-au cucerit;
Bucură-te, că ura Imperiului Otoman nu te-a spăimântat;
Bucură-te, că în casele tale a luminat candela dragostei de Dumnezeu;
Bucură-te, că virtuţile creştineşti nu le-ai părăsit;
Bucură-te, că familia şi seminţia ta te-au urmat cu credinţă;
Bucură-te, că pe poporul tău l-ai ferit de robie;
Bucură-te, că Imperiul Otoman l-ai ţinut departe de ţara ta;
Bucură-te, că ne-ai ajutat să rămânem în turma lui Hristos;
Bucură-te, că inima ta curată a dorit fericirea neamului nostru;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 5-lea

Chemat de pronia dumnezeiască spre ocrotirea întregii Ortodoxii de sub robia Semilunei, ai ridicat biserici încă înaintea ungerii tale în scaun domnesc, iar cinstita doamna ta, Maria, urmând pilda Sfintei împărătese Elena, a cercetat şi ridicat biserici bine plăcute lui Dumnezeu Căruia îi cântăm:***Aliluia!***

Icosul al 5-lea

Auzind de braţul tău apărător şi de mâna ta plină de daruri, de departe au venit la tine ierarhi izgoniţi din scaunele lor, şi de la tine au cerut ajutor. Iar tu, Sfinte Brâncovene, i-ai adăpostit să slujească în bisericile şi în mănăstirile noastre româneşti şi le-ai oferit ajutoare ca să scape de chinuri nedrepte, pentru care auzi de la noi unele ca acestea:
Bucură-te, apărător al poruncilor dumnezeieşti;
Bucură-te, că te-ai îndurat de suferinţele ierarhilor asupriţi;

Bucură-te, că rugăciunile celor veniţi la noi erau bineplăcute lui Dumnezeu;
Bucură-te, că nu te-ai trufit cu milostivirea ta;
Bucură-te, că te-ai arătat apărător al Sfintei Ortodoxii;
Bucură-te, că mănăstirile şi locurile Sfinte din Răsărit au primit cu bucurie darurile tale;
Bucură-te, că cei miluiţi slăveau pe Dumnezeu pentru binefacerile tale;
Bucură-te, că ocrotirea inimii tale a potolit durerile celor în necazuri;
Bucură-te, că ai ajutat Biserica din Constantinopol mult încercată de apăsarea străină;
Bucură-te, că ai miluit cu dragoste pe toţi cei credincioşi;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 6-lea

Văzând poporul tău că Bunul Dumnezeu te-a dăruit cu inimă curată şi plină de milostenie, te-a urmat să potoleşti foamea celor străini şi răpitori şi să împarţi cele folositoare celor ce erau nedreptăţiţi, pentru care lăudam pe cel minunat întru Sfinţi: ***Aliluia!***

Icosul al 6-lea

În timp ce urcai spre desăvârşire, prădătorii ţărilor creştine aşteptau să se năpustească asupra ta, căci auziseră că reverşi daruri către toţi. Dar tu, Sfinte Brâncovene martire, urmând pilda Sfântului ierarh Nicolae, care cu aurul său a salvat cele trei fecioare sărace de la vânzarea lor spre pierzanie, ai venit întru izbăvirea de rău, pentru care auzi de la noi unele ca acestea:
Bucură-te, că ai chivernisit averi prin care să-i îmblânzeşti pe răpitorii străini;
Bucură-te, că ai ştiut să foloseşti viaţa de pe pământ pentru cea din ceruri;
Bucură-te, că ai dat poporului românesc Sfânta Scriptura în limba sa;
Bucură-te, că ai adus îndestulare şi pace supuşilor tăi;
Bucură-te, că ai împărţit toate cu dreptate şi milostenie;
Bucură-te, că ai tămăduit cu aurul tău suferinţele Bisericilor de departe;
Bucură-te, că virtuţile tale creştineşti au fost mai scumpe decât bogăţiile lumii acesteia;
Bucură-te, lumină a faptelor duhovniceşti;
Bucură-te, că proprii tăi fii nu au dorit aurul, ci curăţia şi sfinţenia;
Bucură-te, că darurile tale îmbelşugate au tămăduit multe dureri sufleteşti şi trupeşti;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 7-lea

Urmând cuvintele Evangheliei şi îndemnând pe fiii şi pe fiicele tale să ridice necontenit, cu adânca evlavie, rugăciuni în sfintele biserici şi mănăstiri zidite şi împodobite cu frumuseţe cerească de familia ta, rugându-te să duci la tronul Celui Prea Înalt cântarea noastră: ***Aliluia!***

Icosul al 7-lea

Chemat la tron, prin voia lui Dumnezeu ca să veghezi libertatea Ortodoxiei, ai purtat şi ai transmis fiului tău, apoi şi nepotului tău, numele de Constantin care să ducă prin vremi puterea braţului întărit de Duhul Sfânt întru apărarea turmei Celui Prea Înalt, pentru care auzi de la noi unele ca acestea:

Bucură-te, că familia ta a păzit poruncile creştineşti;

Bucură-te, că ai ţinut aprinsă în sufletul tău candela credinţei, nădejdii şi dragostei;

Bucură-te, că ai lăsat tuturor românilor cărţi cu învăţătura cea dreaptă;

Bucură-te, că fii şi fiicele tale au pus Evanghelia mai presus de cele lumeşti;

Bucură-te, că seminţia ta a înfruntat încercările diavolului;

Bucură-te, că ţi-ai pregătit fiii pentru viaţa cerească;

Bucură-te, că de ocrotitorii tăi cereşti, diavolii s-au spăimântat;

Bucură-te, chip luminat de bunătate şi adevăr;

Bucură-te, că Dumnezeu a sălăşluit în inima ta şi în familia ta dreptcredincioasă;

Bucură-te, că imperiul prădalnic se uimea de statornicia credinţei tale în Hristos;

Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 8-lea

Sfinte Constantine Brâncovene, martir al lui Hristos, lumea creştina şi căpetenii ale păgânilor asupritori au văzut credinţa ta şi puterea lui Dumnezeu. Te rugăm, ajută-ne pe noi să fim moştenitori ai Împărăţiei lui Dumnezeu căruia îi cântăm: ***Aliluia!***

Icosul al 8-lea

Ca înţeleptul Solomon, ai împodobit lăcaşurile Domnului zidite de tine şi ai înzestrat bisericile şi mănăstirile înălţate de înaintaşii tăi, ca să sporeşti ruga celor ce te urmau şi care se învredniceau de darul ostenelilor tale pentru care slăvim faptele tale zicând:

Bucură-te, că prin dragoste şi credinţă pe mulţi ai miluit;

Bucură-te, că prin daniile tale ai întărit pe fraţi în dreapta credinţă;

Bucură-te, că ai înălţat altare creştine în imperiul prădalnicilor păgâni;

Bucură-te, că ai făcut pământul românesc leagăn al celor lipsiţi;

Bucură-te, că în inima ta sălăşluia puterea Sfântului Duh;

Bucură-te, că, precum razele soarelui se răspândesc pe pământ, aşa milostivirea ta s-a răspândit în lume;

Bucură-te, că ai oprit defăimarea Ortodoxiei;
Bucură-te, că i-ai slăbit pe vrăjmaşii credinţei noastre;
Bucură-te, mare vistier al nădejdilor şi izbăvirii;
Bucură-te, că în inima ta au încăput toţi cei urgisiţi;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 9-lea

Nu vom înceta să lăudăm facerile de bine şi credinţa ta cea nestrămutată, căci din cauza lor ura diavolească s-a năpustit să te răpească împreună cu familia ta din turma lui Hristos. Dar, sfinte martire, nu te-ai lăsat vândut celor ce-ţi cereau sufletul, ci ai rămas credincios lui Dumnezeu Căruia îi aducem cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 9-lea

Precum poporul ales a fost dus în robie, aşa şi familia ta a fost răpită din locurile sale în Vinerea sfintelor Patimi. Când supuşii tăi aprindeau, în noaptea Învierii, lumânările de la lumina lui Hristos, familia ta trecea Dunărea prin întuneric ca să fie afundată în vremelnice suferinţe. Tu însă te rugai lui Dumnezeu, pentru care îţi cântăm unele ca acestea:
Bucură-te, că iertare cerească ai cerut pentru toţi;
Bucură-te, că ţi-ai păstrat curăţia inimii;
Bucură-te, că în suferinţa nedreaptă nu ai hulit pe vrăjmaşi;
Bucură-te, că toata românimea şi ocrotiţii tăi cei de departe se rugau cu lacrimi pentru tine;
Bucură-te, că mulţi creştini din Imperiul Otoman te iubeau şi te cinsteau;
Bucură-te, că ţi-ai pregătit calea sfinţeniei;
Bucură-te, că ai jertfit pentru Hristos domnia pământească;
Bucură-te, că mulţimea suferinţelor ţi-a deschis calea spre ceruri;
Bucură-te, că ţi-ai încurajat familia să sufere pentru Hristos;
Bucură-te, că te-ai ostenit pentru neamul tău şi Biserica lui Hristos;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 10-lea

Cinstim chinurile voastre şi lacrimile de durere, căci ele nu v-au slăbit virtuţile creştineşti; ci le-au întărit, aşteptând în rugăciune jertfa bine plăcută lui Dumnezeu, Căruia îi cântăm: ***Aliluia!***

Icosul al 10-lea

Ajuns în capitala chinuitorilor tăi, Sfinte Constantine, te-au pus în cătuşe de fier, cu lanţuri grele la picioare legate de zidul închisorii; te-au ars cu fier înroşit pe trup, ţi-au crestat pielea capului şi te-au aruncat în adâncimea întunecoasă a groaznicei

închisori, în „groapa sângelui”; acolo te-au chinuit ca să-ţi slăbească dragostea pentru Hristos, dar tu ai rămas credincios lui Dumnezeu. Pentru care auzi de la noi unele ca acestea:
Bucură-te, că întunericul din „groapa sângelui” ţi-a luminat calea spre ceruri;
Bucură-te, că chinurile tale au spălat păcatele seminţiei tale;
Bucură-te, că ai rămas credincios Domnului Hristos;
Bucură-te, că şi fiii tăi te-au însoţit în chinuri şi dureri;
Bucură-te, că martiriul vostru a ruşinat pe fiii satanei;
Bucură-te, că în inimile voastre florile credinţei, nădejdii şi dragostei nu s-au ofilit;
Bucură-te, că mucenicia voastră a zdruncinat tăria păgânătăţii;
Bucură-te, că noi vă cinstim şi ne rugam vouă;
Bucură-te, că lacrimile voastre de durere au fost primite în cer;
Bucură-te, că împreună aţi rămas în turma lui Hristos;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 11-lea

Când ai văzut pe călăii, grabnici la uciderea creştinilor ortodocşi, că te răpeau şi pe tine şi pe familia ta, ai slăvit pe Dumnezeu ca dreptul Iov, zicând: ***„Doamne, fie voia Ta”.*** Iar noi, văzând statornicia ta de a rămâne pe veci cu credinţa neîntinată în Dumnezeul cel Ceresc, ne rugăm Lui şi-L slăvim cântându-I: ***Aliluia!***

Icosul al 11-lea

La locul de martiriu, aşezat în genunchi, plin de răni, în cămaşa ta însângerată, având în faţa ta pe cei patru fii, şi pe sfetnicul Ianache, ţi-ai făcut rugăciunea, pentru ca jertfa ta să fie bine primită la Dumnezeu şi ţi-ai îndemnat copiii să primească pătimirea pentru credinţa strămoşească. Pentru aceasta, cu smerenie în faţa icoanei tale şi a celor martirizaţi cu tine, te lăudăm cu aceste cuvinte:
Bucură-te, că Domnul te-a uns să stăpâneşti cu credinţă şi dreptate;
Bucură-te, că Domnul te-a chemat, ca pe Sfântul Gheorghe, să aperi Ortodoxia de vrăjmaşi;
Bucură-te, că prin cărţile tale de slujbe şi învăţări, ai răspândit credinţa ortodoxă, precum florile parfumul lor;
Bucură-te, că te-ai născut în ceruri prin botezul sângelui, în ziua prăznuirii Adormirii Maicii Domnului;
Bucură-te, că atunci când se săvârşea în bisericile din Ţara Românească aceasta prăznuire, ai trecut ca martir în ceata sfinţilor;
Bucură-te, că puterea Sfântului Duh a întărit sufletul cinstitei tale soţii, Maria, ca să privească, cu durere martirizarea ta şi a fiilor tăi;
Bucură-te, că jertfa ta a întărit Ortodoxia românească;

Bucură-te, că toată creştinătatea ortodoxă cinsteşte jertfa ta;
Bucură-te, că prin mutarea ta în ceata sfinţilor, ai întărit credinţa strămoşească în Hristos;
Bucură-te, că nu vom înceta a ne ruga ţie şi fiilor tăi martiri;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 12-lea
Plini de trufie că au pus capul tău şi al fiilor tăi în stâlpii de la poarta Cetăţii, spre înfricoşare, chinuitorii şi-au atras mânia lui Dumnezeu, iar tu Sfinte noule mucenice Brâncovene te-ai mutat în ceruri la Bunul Dumnezeu Căruia îi înălţăm cântare: ***Aliluia!***

Icosul al 12-lea
Precum s-a bucurat Irodiada la vederea capului Sfântului Ioan Botezătorul, aşa s-au bucurat atunci păgânii văzând capul tău căzut peste capetele fiilor tăi; şi precum ucenicii au luat trupul lui Ioan şi l-au îngropat cu mare cinste, aşa cei miluiţi de tine au pescuit trupurile voastre din apele Bosforului şi le-au aşezat cu cinste în Mănăstirea Halki, cea împodobită de tine, iar noi îţi aducem cântări ca acestea:
Bucură-te, că în ceruri ţi-ai gătit loc de odihnă;
Bucură-te, că împreună cu ceilalţi sfinţi români ai apărat Biserica, dreapta credinţă şi poporul românesc, care v-a odrăslit;
Bucură-te, că Biserica neamului a „rânduit cinstirea" voastră în rândul Sfinţilor;
Bucură-te, că evlavioşii creştini în rugăciuni vă cinstesc pe voi;
Bucură-te, că pilda vieţii tale ne ajută să sporim în nădejdea vieţii veşnice;
Bucură-te, că rugându-ne Milostivului Dumnezeu, vă cinstim ca pe marii Sfinţi ai Bisericii lui Hristos;
Bucură-te, că Biserica neamului nostru vă cinsteşte, cu bucurie ca martiri ai lui Hristos;
Bucură-te, că jertfa ta şi a fiilor tăi ne întăreşte credinţa şi nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul al 13-lea *(de trei ori)*
Plecând la ceruri în timpul Sfintei Liturghii, în zi de Duminică, la praznicul Adormirii Maicii Domnului, tot poporul dreptcredincios ne rugăm ţie ca împreună cu fiii tăi şi cu Sfântul Ianache martirizaţi, să mijloceşti la Bunul Dumnezeu pentru noi care îi cântăm: ***Aliluia!***
Apoi:

Icosul 1

Văzând Dumnezeu osârdia credinţei tale, S-a bucurat şi te-a chemat în fruntea neamului tău binecredincios şi te-a uns ca să-l cârmuieşti în pace, cu dragostea ta cea jertfelnică, ca să se poată închina liniştit în bisericile şi mânăstirile cele zidite de tine şi de înaintaşii tăi, pentru care auzi de la noi cântările acestea:
Bucură-te, pildă de vrednicie şi înţelepciune;
Bucură-te, cel pururea râvnitor spre facerea de bine;
Bucură-te, că Dumnezeu te-a uns să cârmuieşti neamul românesc;
Bucură-te, că ai ferit ţara de distrugeri;
Bucură-te, că te-ai nevoit să-ţi aperi supuşii de uneltiri diavoleşti;
Bucură-te, că Domnul ţi-a pus ţie coroana ca să conduci cu gând curat;
Bucură-te, că toate le-ai izbândit cu semnul crucii;
Bucură-te, că fiii tăi cu evlavie credinţa ţi-au urmat;
Bucură-te, că primejdii de tot felul nu te-au depărtat de la Dumnezeu;
Bucură-te, podoabă a creştinătăţii ortodoxe;
Bucură-te, Sfinte voievod Constantine, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!

Condacul 1

Vrednic trăitor şi apărător al dreptei credinţe, floare aleasă a Ortodoxiei noastre, chemat ca Sfântul Constantin cel mare să stăpâneşti în pace şi în credinţă dreaptă peste neamul tău, ai înzestrat întreaga Ortodoxie cu binefacerile puse în mâinile tale de Bunul Dumnezeu; iar noi te lăudăm şi îţi cântăm: ***Bucură-te, Sfinte voievod Constantin Brâncoveanu, că pentru Hristos te-ai jertfit cu fiii tăi!***

Rugăciune

Sfinte mucenice Brâncovene Constantine, Dumnezeu te-a uns ca să călăuzeşti destinele neamului tău printre stâncile prăpăstioase ale vremii. Domnul te-a chemat să sporeşti slava Bisericii Ortodoxe, de la noi şi de pretutindeni, cu darurile pe care numai puterea Celui de sus le-a pus întru a ta chivernisire.

Tu te-ai rugat Bunului Dumnezeu pentru statornicirea în dreapta credinţă, dimpreună cu fiii tăi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu sfetnicul tău Ianache.
Tu ai primit cununa sfântă a muceniciei, cu fiii tăi. Ne rugăm ţie în faţa icoanei tale şi cerem să duci la Părintele Ceresc rugăciunile noastre smerite, ca să ne izbăvească de durerile cele amare abătute de atâtea ori asupra noastră, să ne ocrotească de venirea altor neamuri asupra noastră şi de războiul cel dintre noi. Să dăruiască sănătate tuturor fiilor neamului românesc, pace lumii, linişte în sufletele şi casele noastre; să ne ţină în dreapta credinţă a Bisericii noastre cea Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească.

Amin!

Sursa: **https://www.episcopiaslatinei.ro/sf-brancoveni/viata-si-martiriul/**

Imnografie

Troparul Sfinților martiri Brâncoveni: Cel ce pentru dreapta credință și pentru neam, te-ai învrednicit a suferi moarte de martir, împreună cu fiii tăi Constantin, Ștefan, Radu și Matei și cu sfetnicul Ianache, dreptcrediciosule voievod Constantine, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

Troparul, glasul al 3-lea: Voia Tatălui Mântuitorul răstignindu-Se a împlinit-o, rămânând întru dragostea Tatălui, ci pe Acesta urmând Brâncovenilor și slava lumii călcând-o, slăviților voia tatălui mucenicește ați împlinit cu care încununându-vă Stăpânului a toate pomeniți-ne.

Sinaxar - Sfinții martiri Brâncoveni: Constantin Voievod cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu, Matei și sfetnicul Ianache - 16 august:
https://www.trinitas.tv/sfintii-martiri-brancoveni-constantin-voievod-cu-cei-patru-fii-ai-sai-constantin-stefan-radu-matei-si-sfetnicul-ianache-16-august/

SFINȚII ZILEI
SFINȚII ZILEI
SFINȚII ZILEI
SFINȚII ZILEI
SFINȚII ZILEI
Sf. Martiri Brâncoveni
SFINȚII MARTIRI BRÂNCOVENI AU FOST MARTIRIZAȚI LA CONSTANTINOPOL ÎN ZIUA DE 15 AUGUST A ANULUI 1714.
SFINȚII MARTIRI BRÂNCOVENI:
CONSTANTIN VOIEVOD CU CEI PATRU FII AI SĂI,
CONSTANTIN, ȘTEFAN, RADU ȘI MATEI,
ȘI SFETNICUL IANACHE
16 AUGUST

Pr. Prof. Ion Ionescu - Viaţa şi nevoinţele Sfinţilor martiri Brâncoveni

Istoria românilor este dominată la sfârşitul veacului al XVII-lea şi primele decenii ale celui următor de puternica personalitate a voievodului Ţării Româneşti, Constantin Brâncoveanu. Îndelungata sa domnie, începută la 29 octombrie 1688 şi încheiată în mod tragic în anul 1714, în ziua de 15 august, corespunde unor importante prefaceri economice, sociale, politice şi culturale. Timp de mai bine de 25 de ani, în condiţiile accentuării decăderii Imperiului Otoman şi ale sângeroaselor războaie care angajau marile puteri din vecinătatea hotarelor ţării, el a reuşit să se menţină în scaunul domnesc şi să transforme Ţara Românească într-un important centru diplomatic european, ca şi într-unul de luptă împotriva jugului otoman *(1. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, Constantin Vodă Brâncoveanu. Viaţa, domnia, epoca, Bucureşti, 1969, p. 5.)*.

După cum a existat o epocă a lui Mircea cel bătrân, a lui Ştefan cel mare, a lui Mihai Viteazul sau a lui Matei Basarab, prin amploarea faptelor lor politice sau militare, aşa a existat şi una a domniei lui Constantin Brâncoveanu. Ea se deosebeşte însă de celelalte epoci prin natura metodelor politice. Cu Constantin Brâncoveanu se încheia ciclul voievozilor războinici. El a adoptat politica negocierilor diplomatice şi a stabilirii de relaţii personale cu conducătorii importanţi ai lumii de atunci.

Implicaţiile războiului austro-turc (1673-1699) şi ruso-turc (1711) au atras în calculele diplomaţiei europene şi popoarele din estul şi sudul Europei. Într-o asemenea conjunctură, în care marile puteri răsăritene îşi disputau hegemonia lor pe câmpurile de luptă, micile popoare din răsăritul Europei, cum era şi poporul român, nu puteau supravieţui decât adoptând o diplomaţie foarte abilă. Această

realitate a înţeles-o şi a influenţat-o, de la începutul domniei sale, Constantin Brâncoveanu, prin adoptarea unor metode noi în politica sa faţă de vecinii purternici, reuşind să păstreze semi-independenţa Ţării Româneşti un sfert de veac şi să menţină poporul român în atenţia marilor puteri care decideau atunci soarta lumii.

Prin educaţia şi prin formaţia lui politică, în care a continuat pe unchii săi, Şerban Cantacuzino şi stolnicul Constantin Cantacuzino, noul domnitor, el însuşi „împodobit cu învăţătură" (*2. N. Iorga, Constantin Vodă Brâncoveanu. Viaţa şi domnia lui, Vălenii de Munte, 1914, p. 26*.), a trăit din plin conştiinţa unităţii poporului român, indivizibil în întreg spaţiul Daciei de odinioară. El nu a deosebit pe românii din Ţara Românească de cei din Moldova sau din Transilvania şi a căutat, în limitele posibilităţilor, să se ocupe de poporul român în integritatea lui, căutând să menţină semi-autonomia Ţării Româneşti, să apere naţionalitatea românilor din Transilvania şi să aibă relaţii cât mai strânse cu domnitorii de la Iaşi.

O asemenea realizare pe plan politic nu ar fi fost posibilă, dacă voievodul muntean n-ar fi practicat faţă de Imperiul Otoman, puterea suzerană, „politica pungilor de aur". Prin inteligenţă, instrucţie şi intuiţie politică, el a reuşit să se strecoare prin toate greutăţile şi să afirme Ţara Românească în politica europeană a vremii sale, dând un nou curs dezvoltării culturii româneşti. Cum s-a spus, epoca lui, deşi este în multe privinţe continuarea epocii lui Şerban Cantacuzino, „aduce totuşi elemente noi de împrospătare şi reprezintă culmea cea mai înaltă a culturii vechi româneşti în Muntenia" *(3. N. Cartojan, Istoria literaturii române vechi, vol. III, Bucureşti, 1945, p. 205.).*

Noul domnitor era, cum îl caracterizează cronicarul, „cu daruri vrednice împodobit", a îngrijit ţara cu „adâncă pricepere şi înaltă priveghere", „cu blândeţe şi răbdare", izvorâte din „înţelepciunea şi multa bunătate" pe care i-o dăruise Dumnezeu *(4. Radu Greceanu, Începătura vieţii luminatului şi preacreştinului Domnului Ţării Rumăneşti, Io Constandin Brâncoveanu Basarab-Voievod, dă când Dumnezeu cu domniia l-au încoronat, pentru vremile şi întâmplările ce în pământul acesta în zilele Măriii-Sale s-au întâmplat, în Cronicari munteni, vol. II, Bucureşti, 1961, p. 9.).*

Trupul lui Şerban Cantacuzino zăcea încă neîngropat, când boierii, cu mitropolitul Teodosie şi cu Patriarhul Ecumenic, Dionisie al IV-lea Seroglanul (Muselinul), se adunară la sfat „să aleagă un nou domn". „Şi făcură socoteală că Constandin logofătul Brâncoveanu este neam de al lui Matei-Vodă şi are şi alte bunătăţi, blândeţe şi altele; să-l ridice pre dânsul domn, că şi om este în vârstă, de va putea

chivernisi domnia cum să cade în vreme ce este ţara ocolită de oşti şi de primejdii... Şi aleseră pe Constandin logofătul Brâncoveanu să le fie domn şi să ridicară cu toţii din curtea domnească şi merseră la mitropolie, unde este obiceiul a să pune domnii şi îndată ce au sosit acolo au strâns oştile şi au trimis un boiariu de au chemat pe Constandin logofătul Brâncoveanu de la curte, că rămăsese acolo. Şi porunciră să aducă comişăi al doilea cal domnesc. Şi îndată ce sosi acolo ziseră cu toţii: „- Logofete, noi cu toţii pohtim să ne fii domn".

„El zise: - Dar ce aş vrea eu cu domniia de vreme ce ca un domn sunt la casa mea; nu-mi trebuieşte să fiu. Iar ei ziseră: <Ne rugăm, nu lăsa ţara să intre alţi oameni sau răi, sau nebuni să o strice, ci fii!>.

„Şi-l luară de mâini şi-l împingeau de spate. Şi acolea fiind şi un capegiu împărătesc pentru trebi împărăteşti, îl dusease şi pă el la mitropolie şi duseră caftan la capegi-başa al împăratului, de l-au îmbrăcat cu caftan, şi intrară în biserică, de i-au citit moliftele de domnie, şi au mers de i-au sărutat toţi mâna" *(5. Istoria Ţării Româneşti de la octombrie 1688 până la martie 1717 (Cronica anonimă despre Brâncoveanu), în vel. cit., p. 276-277.).*

Cum spune cronica, Constantin Brâncoveanu era, după tată, boier din neamul lui Matei Basarab, din satul Brâncoveni, fostul judeţ Romanaţi. Bunicul său, Preda vornicul, fiul lui David din Brâncoveni, fusese căsătorit cu nepoata de soră a lui Matei Basarab, „de unde raţiunea pentru care Constantin Brâncoveanu se considera coborâtor din Basarabi" *(6. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 129.).* Fiul lui Preda Vornicul este Papa postelnicul, tatăl domnitorului, care se căsătorise cu Stanca, una din fiicele postelnicului Constantin Cantacuzino, ginerele lui Radu Şerban, înrudit cu Mihai Viteazul, şi care au avut şase feciori, toţi mari dregători, unul dintre ei, Şerban, ajuns domn, altul stolnicul Constantin, cel mai învăţat boier al vremii sale *(7. Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, Istoria românilor din cele mai vechi timpuri şi până astăzi, Bucureşti, 1971, p. 407.).*

În luna februarie 1655, în timpul răscoalei seimenilor şi dorobanţilor ridicaţi împotriva domniei, printre alţi boieri este omorât şi tatăl lui Constantin Brâncoveanu, în casele sale de la dealul mitropoliei. Preda, bunicul lui, scapă atunci răscumpărându-şi viaţa cu mulţi bani, iar pruncul, Constantin, care avea abia un an, a rămas în viaţă ca prin minune, datorită doicii sale. Rămas orfan, el avea să fie crescut de mama sa, de bunica după tată, Păuna Greceanu, şi de unchiul său, stolnicul Constantin Cantacuzino, pe care îl cinstea ca pe bunul său tată. Şi-a petrecut copilăria în casele părinteşti din Bucureşti, aflate în vecinătatea imediată a

Curţii domneşti. A deprins carte grecească şi latinească, dovedindu-se iscusit la învăţătură, „cu dascăli ale căror nume au rămas necunoscute” *(8. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 129.").* Murindu-i cei doi fraţi mai mari, toată moştenirea părintească a rămas tânărului Constantin, care şi-o măreşte şi prin căsătoria cu Marica, nepoata lui Antonie Vodă din Popeşti. Ei i se adaugă ulterior moşiile rămase de la Danciu, fratele răsbunicului său. În 1678, când a ajuns domn unchiul său, Şerban Cantacuzino, este înaintat velagă, înaintând treptat până la vrednicia cea mai înaltă a ierarhiei boiereşti. La Curtea domnească a cunoscut în mod direct şi atmosfera de intrigi şi de spaimă prin care trecuseră toţi Cantacuzinii de la uciderea postelnicului şi până la numirea lui Şerban Vodă ca domn. În acest timp şi-a îndeplinit cu multă abilitate şi succes toate misiunile ce i-au fost încredinţate. Una dintre ele privea apărarea intereselor religioase ale românilor din Transilvania în faţa ambasadorului imperial de acolo, contele Caprara. La 21 august 1681, Ladislau Csaky şi Cristofor Psaky comunicau lui Şerban Cantacuzino că cererea solului muntean, Constantin Brâncoveanu, adresată ambasadorului, ca românii din Transilvania să-şi poată păstra credinţa ortodoxă, iar mitropolitul Sava Brancovici, întemniţat, să fie eliberat, a fost satisfăcută de Curtea imperială *(9. A. Veress, Documente, vol. IX, p. 345, cit., la Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 139.).*

Prin poziţia pe care o avea în stat, prin averea pe care o stăpânea, prin însuşirile sale intelectuale şi morale, s-a impus în faţa tuturor, „mai ales că nu avea duşmani şi era privit cu simpatie de majoritatea reprezentanţilor clasei dominante” *(10. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 142.).* El n-a urmărit domnia şi n-a dorit „jugul acesta asupra domniei mele” *(11. Radu Greceanu, ibidem, p. 123.),* A acceptat-o însă la rugămintea şi la cererea sfatului de obşte al ţării: „Ne rugăm nu lăsa ţara să intre alţi oameni, sau răi, sau nebuni să o strice, ci fii” *(12. Cronica anonimă, cit. supra, p. 276.).* ***Şi Constantin Brâncoveanu s-a dovedit cu adevărat domn creştin al Ţării Româneşti, un sfert de secol, ridicând numele ei în veşnicia istoriei.***

Profitând de liniştea de la hotare, noul ales va pune temelia mănăstirii Hurezi. La sfârşitul primăverii aceluiaşi an reîncepură însă luptele între turci şi imperiali, care ameninţau să ocupe din nou Ţara Românească. În luna august 1690, unităţi ale tătarilor împreună cu cavaleria munteană, în frunte cu voievodul Constantin Brâncoveanu, au trecut munţii pe la Bran şi în ziua de 21 august „la zece ceasuri din zi”, armata imperialilor este învinsă. Lupta de la Zărneşti a fost singura luptă armată purtată de Constantin Brâncoveanu, în care s-a dovedit un bun strateg.

La 30 ianuarie 1695 i-a fost decernată domnitorului şi fiului său mai mare diploma de prinţ al Sfântului Imperiu, cu dreptul de a purta titlul de „Illustrissimus”, care venea să se adauge prestigios la diploma primită în 1679 de nobil ardelean şi la aceea ulterioară de conte al Ungariei (*13. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 168.*). Pentru acest titlu, Poarta avea să-l dojenească aspru pe Constantin Brâncoveanu şi el a constituit unul din motivele demiterii lui. De altfel, caracteristica politicii sale, în relaţiile cu imperialii, „a fost desigur şi aceea de a apăra integritatea Bisericii Ortodoxe Române împotriva tendinţelor catolicizante ale Vaticanului, susţinute de iezuiţii care influenţau politica externă a Curţii de la Viena” (*14. Ibidem, p. 167.*).

Între timp se reiau luptele dintre austrieci şi turci, ţara trebuind să suporte numeroase dajdii grele, cerute de Stambul. La Zenta păgânii sunt învinşi de armatele imperiale. Urmarea a fost pacea de la Karlowitz, din 26 ianuarie 1699, prin care Austria căpăta Ungaria, Transilvania, fără Banat, cea mai mare parte a Sloveniei şi Croaţiei până la râul Unna, iar turcii rămâneau la nord de Dunăre cu Banatul Timişoarei şi renunţau la pretenţiile asupra Podoliei şi a Ucrainei. Polonia restituia nordul Moldovei, păstrând Cameniţa.

În acest moment, Ţara Românească se găsea într-o poziţie căreia greu i se putea face faţă. Pe de o parte, turcii căutau cu orice preţ să-şi menţină stăpânirea asupra ţărilor româneşti, resursele lor principale de venit, iar pe de altă parte, imperialii căutau să ocupe aceste teritorii până la Dunăre. Cu abilitate diplomatică, Constantin Brâncoveanu a trebuit să reziste cererilor venite din partea imperialilor, încă înainte de încheierea păcii de la Karlowitz, de a le închina ţara, ca şi presiunii Curţii poloneze. Convins că şi unii şi alţii nu urmăreau decât revendicări teritoriale, dezamăgit şi îngrijorat de politica religioasă impusă românilor în Transilvania de austrieci, el şi-a îndreptat privirile insistent spre Rusia, stat ortodox în plină afirmare europeană.

Marele comis Gheorghe Castriotul este solul brâncovenesc trimis la Moscova în 1697, ca să ia contact cu Nicolae Milescu. Se propunea ţarului eliberarea de sub jugul otoman, a popoarelor din Balcani, asigurându-l că va fi alături de el. Din 1700, în timpul şederii lui Gheorghe Castriotul la Moscova, Constantin Brâncoveanu a trimis acolo şi pe Panaiot din Rodos, ca rezident al Ţării Româneşti. În urma acestor legături, Petru I i-a conferit voievodului ordinul Sfântul Andrei, fiind unul din primii lui cavaleri (*15. Ibidem, p. 186.*).

Pacea de la Karlowitz îi arătase lui Constantin Brâncoveanu că el şi ţara lui erau lăsaţi tot singuri în calculele politice ale Imperiului Otoman. De aceea, domnitorul

a căutat să-şi alieze Rusia lui Petru I şi totodată să menţină relaţii normale cu Poarta.

Pentru a face faţă plăţii urgente a haraciului cerut, datorită greutăţilor economice şi financiare în care se afla ţara ca urmare a războiului dintre austrieci şi turci, Constantin Brâncoveanu a trimis în 1699 o delegaţie de boieri să ceară marelui vizir scutirea în următorii doi ani, întrucât acesta fusese avansat vistieriei împărăteşti de mai multă vreme. Sultanul a acceptat propunerea şi totodată i-a acordat domnia pe viaţă, „până va avea zile să domnească acest pământ al ţării". Hatişeriful cu numirea i-a fost adus în ţară de un agă, venit cu delegaţia de boieri (Cornea Brăiloiu, spătarul Mihai Cantacuzino şi postelnicul Dumitraşcu Caramanlău) şi „l-au îmbrăcat cu caftan pre măria sa Constantin Vodă..." (*16. Radu Greceanu, op. cit, p. 101-103.*). La mijloc era un joc politic al Porţii, într-un moment când se vedea slăbită şi avea nevoie de resursele Ţării Româneşti şi de dărnicia lui Constantin Brâncoveanu, fiindcă peste patru ani, în 1703, deşi bolnav, va fi chemat ia Adrianopol. O asemenea situaţie era întotdeauna însoţită de primejdia tronului şi a vieţii. Trebuiau să se verse iar sute de pungi, plocoane aduse sultanului (200 de pungi), vizirului şi altor dregători, iar haraciul ţării să fie ridicat cu încă 240 de pungi peste cele 280 care se dădeau până atunci, ca voievodul să primească din nou semnele învestiturii pe viaţă, în ziua de 15 iunie 1703. Cereri şi cheltuieli de sute de pungi de aur sporeau mereu, provocate de frecventele schimbări la conducerea treburilor Imperiului Otoman, şi toate acestea trebuiau suportate de poporul român.

Dar greutăţile amintite nu erau singurele. În politica internă a ţării se adaugă adâncirea conflictului dintre domn şi unele grupări boiereşti, îndeosebi cu Cantacuzinii (*17. In iunie 1707, Constantin Brâncoveanu este nevoit să-l cheme pe unchiul său, Mihai Cantacuzino, de la Constantinopol, unde comportarea sa era suspicioasă faţă de domn, şi să-l înlocuiască cu Toma Cantacuzino, vărul său, care se va dovedi că nu-i era fidel. Cât priveşte pe stolnicul Constantin Cantacuzino, unchiul domnului, acesta părăsise curtea domnească şi se retrăsese la moşia sa de la Filipeştii din Prahova.*). Criza raporturilor cu Cantacuzinii, accentuată după 1707, avea să aibă din nefericire consecinţe şi în politica externă a ţării. Victoria de la Poltava a ţarului Petru I împotriva suedezilor a fost urmată de bătălia de pe Prut din 18-21 iulie 1711 dintre trupele ruso-moldovene şi cele turceşti. Cu toate speranţele popoarelor creştine balcanice, ea a fost pierdută de Petru I şi Dimitrie Cantemir.

Prudent, cântărind realităţile şi raportul de forţe angajate în luptă, Constantin Brâncoveanu aşteaptă rezultatul bătăliei de la Albeşti, în apropierea Urlaţilor, unde

instalase tabăra oştirii sale. Şi de astă dată, voievodul nu duce o politică a sentimentelor sau resentimentelor, ci una a realităţilor, pentru a-şi salva ţara, care era deschisă la toate hotarele şi ameninţată de pustiirea turcilor.

În noaptea de 18 iunie se petrece un eveniment neaşteptat: comandantul armatei sale, Toma Cantacuzino, părăsea în mod tainic tabăra de la Albeşti şi trece de partea ruşilor, acuzându-l pe domnul muntean de trădare faţă de ţar. Plecarea acestui conducător, despre care cronicarul scrie că „pururea avea păreri de domnie” (*18. Cronica anonimă, p. 340.*), fusese hotărâtă, se crede, în înţelegere cu mitropolitul Antim, cu stolnicul Constantin şi cu Mihai Cantacuzino, fără ştirea lui Constantin Brâncoveanu, care, „consternat de fapta nebănuită a spătarului, plângea de durere, aşteptându-se la răzbunarea turcilor”, scrie Del Chiaro.

Fuga lui Toma Cantacuzino şi mai ales înfrângerea armatelor ruso-moldovene au slăbit acum poziţia lui Constantin Brâncoveanu şi au deschis perspectivele dramaticului său sfârşit. Ciocnirea directă a celor două mari state, Rusia şi Turcia, pe teritoriul ţărilor române a creat un climat nou în politica Ţării Româneşti. Cu Rusia la hotarele Moldovei, cu prezenţa trupelor imperiale pe linia Carpaţilor, gata să năvălească în ţară, cu Imperiul Otoman hrăpăreţ şi asupritor la Dunăre, domnul muntean, bănuit acum de turci şi de hainie, a avut de întâmpinat enorme greutăţi. Criza raporturilor cu Cantacuzinii avea să fie unul din factorii hotărâtori ai vieţii şi domniei lui, care îl va copleşi în cele din urmă, în Săptămâna Patimilor din 1714.

Cu toate greutăţile întâmpinate şi cărora a trebuit să le facă faţă cu tact, cu perspicacitate, cu răbdare şi cu înţelepciune, Constantin Brâncoveanu a ctitorit epoca cea mai strălucită a culturii noastre vechi româneşti. Dar mai presus de toate, el şi-a încununat fruntea, a lui şi a celor patru feciori şi a lui Ianache Văcărescu, primul său sfetnic şi dregător, unchiul soţiei sale, cu nimbul sfânt al muceniciei pentru credinţa ortodoxă, pe care nu a părăsit-o nici în faţa călăului.

După cum îl caracterizează N. Iorga, Constantin Brâncoveanu „a ştiut, în curs de un sfert de veac, să servească pe turci, de nevoie, fără să părăsească nici un drept al ţării sale; a ştiut să înlăture stăpânirea necondiţionată a creştinilor, austrieci, poloni, ruşi, asupra pământului românesc; a ştiut să lege de muntenii săi, prin legături culturale şi, politice, Moldova; a ştiut, chiar după ce legăturile politice cu Ardealul au fost rupte, să păstreze încă pe acelea ale culturii cu acest pământ. Şi, în acelaşi timp, prin acea largă operă de cultură răsăriteană, de cultură în toate limbile Răsăritului, prin găzduirea fruntaşilor bisericeşti ai Orientului, patriarhi, mitropoliţi, dascăli, prin operele lui de ctitorie la toate „locurile sfinte”, el a ştiut, faţă de regiunile siriene, arabe, caucasiene supuse ori

vasale turcilor, ca şi faţă de grecitatea europeană, să înlocuiască pe împăraţii bizantini de odinioară, ca urmaş legitim al cărora era privit. Domn autonom în ţara lui, înconjurat cu prestigiu superior al cesarilor constantinopolitani ai lui Constantin cel Mare, în întreaga lume a Orientului, aceasta a fost situaţia lui Constantin Vodă Brâncoveanu" (*19. N. Iorga, Valoarea politică a lui Constantin Brâncoveanu, Vălenii de Munte, 1914, p. 51-52.*).

Drumul de mărire al voievodului a urcat sfârşitul domniei lui în calvarul Golgotei, unde a băut din paharul de oţet şi fiere al pătimirilor... Trădarea îşi făcuse loc în sufletele Cantacuzinilor, rudele voievodului, porecliţi şi Şeităneştii (*20. De la şeitanoglu - „fiul dracului", poreclă pe care o avea străbunul lor, Mihai Cantacuzino, ucis de sultanul Murad al III-lea (1574-1595).*), încă din 1707.

Toma Cantacuzino, care râvnea domnia, a adâncit conflictul când a fugit în Rusia, unde Petru cel Mare l-a împroprietărit în regiunea Kievului şi l-a făcut general-maior de cavalerie. Trădarea sa i-a agravat domnitorului situaţia în faţa turcilor. Pe de altă parte, stolnicul Constantin Cantacuzino dorea şi el scaunul domniei pentru fiul său, Ştefan, iar Mihail Cantacuzino îl urmărea pentru Mihai Racoviţă, domnul Moldovei, mazilit de turci în toamna anului 1709 la Constantinopol. Împreună cu fratele său Dumitraşcu, căsătorit cu fiica lui Mihail Cantacuzino, complotau împotriva domnului la Bucureşti. Firul trădării a pornit de la Mihai Racoviţă, aflat în temniţa Celor şapte turnuri, din Stambul. Cu speranţa recăpătării domniei, el promise marelui vizir că-i va procura dovezile împotriva lui Constantin Brâncoveanu că este hain faţă de Înalta Poartă. Se organizase astfel un complot în care erau amestecaţi mai mulţi agenţi (*21. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 275.*). Prin intermediul lui Dumitraşcu, s-a intrat în legătură cu fraţii Cantacuzini. Li s-a promis de către Mihai Racoviţă iertarea sultanului pentru acuzaţiile ce planau asupra lor, legate de fuga lui Toma Cantacuzino la ruşi, dacă vor procura dovezi pentru denunţarea lui Constantin Brâncoveanu şi-l vor împiedica să fugă în Austria, până la sosirea poruncii de mazilire.

La sfârşitul anului 1713, cei doi fraţi, Mihai şi Constantin Cantacuzino, pe care cronicarii contemporani, Radu Popescu şi Ion Neculce, îi acuză grav pentru comportarea lor, au intrat în acţiune. Ei au trimis în secret la Braşov un om al lor, pentru a le procura copii după sigiliile marilor boieri în funcţie (*22. Istoriile domnilor Ţării Româneşti, de Radu Popescu, în Cronicari munteni, vol. I, Bucureşti, 1961, p. 482.*). Odată obţinute, au alcătuit funeste petiţii către Poartă, ca din partea boierilor ţării, în care Constantin Brâncoveanu „era denunţat că avea relaţii secrete nu numai cu împăratul de la Viena şi ţarul ruşilor, ci şi cu polonezii şi veneţienii; că-şi cumpărase moşii şi case în Transilvania ca să aibă unde se

adăposti la vreme de primejdie pentru el şi familia lui; că sărăcise ţara cu grele dări pe care le pusese; că îşi umpluse cămara domnească cu aur mult; că depusese la bănci olandeze şi la Zecca din Veneţia mii şi mii de pungi de aur; că stătea mai mult la Târgovişte decât la Bucureşti, pentru a putea fugi mai uşor; că fuga lui Toma Cantacuzino era convenită cu el; că îşi bătuse monedă de aur; că îi anunţau masa trâmbiţe de argint..," (*23. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem ; Constantin Şerban, Constantin Brâncoveanu, Bucureşti, 1969, p. 171.*).

Acuzaţiile, multe din ele cunoscute la Stambul, au constituit numai pretextul pentru mazilirea domnului, adevăratul substrat fiind acapararea imenselor sale bogăţii, mai mult bănuite decât ştiute şi apreciate cu cele mai fanteziste cifre. Averile celui mazilit erau în mod obişnuit confiscate de drept de Poartă. Când petiţia a ajuns la cabinetul marelui vizir, prin intermediul vătafului de aprozi, Constantin Diichiti, om de credinţă al Cantacuzinilor, de îndată s-a hotărât mazilirea lui Constantin Brâncoveanu.

Voievodul era străin de urzelile complotului Cantacuzinilor şi-şi vedea de treburile domniei, fiind convins că poziţia sa era consolidată. „El avea, cum scrie Del Chiaro, o fire atât de blândă încît nu credea niciodată că ar fi trădat" (*24. Anton Maria Del Chiaro, Descrierea Ţării Româneşti, în Călători străini despre Ţările Române, vol. VIII, Bucureşti, 1983, p. 388.*). În primăvara anului 1714, situaţia voievodului s-a înrăutăţit când a venit ca vizir Gin Ali Paşa, un nebun, cum îl caracterizează N. Iorga, care credea că putea reface prestigiul imperiului prin vărsare de sânge (*25. N. Iorga, ibidem, p. 11-12.26. Istoricii Ţării Româneşti. Cronica anonimă, în ed. cit., p. 342.*). Un doctor grec, Anton Corai, care fusese unul din medicii domnitorului la Bucureşti, aflând întâmplător de planul vizirului de a-l prinde şi a-l ucide pe Brâncoveanu şi familia lui, i-a scris imediat în taină, dar acesta n-a voit să-i dea crezare, fiind convins că loialitatea sa faţă de Poartă nu-i putea fi pusă la îndoială.

Brâncoveanu trimisese nu de mult la Constantinopol cu daruri pe fiica sa, Bălaşa, şi pe ginerele său, Manolache Lambrino, ca să aducă cu mare pompă pe viitoarea noră, fiica lui Antioh Cantemir, logodită cu fiul său Radu, pentru care primise aprobarea vizirului. Nu putea bănui că aceasta nu-i era decât o cursă întinsă de vizir ca să poată să-l ţină la Bucureşti şi să nu fugă în Ardeal.

„Iar turcii, spune Cronica anonimă, cu sfaturile Şaităneştilor, atuncea au găsit vreme, când era domnul în Bucureşti, şi fără nici o grijă şi au trimis cu taină mare pe imbrohorul cel mare al împăratului şi pe Mustafa aga capigi-başa ca să-l prinză şi să-l ducă cu toată casa lui şi cu toţi ginerii la Ţarigrad" (26). ***În ziua de 24***

martie 1714, într-o marţi din Săptămâna Patimilor, a sosit la Bucureşti capugiul Mustafa Aga, însoţit de 12 ciohodari înarmaţi cu iatagane şi pistoale. Capugiul, care era o cunoştinţă veche a voievodului, anunţase că era numai în trecere prin Bucureşti spre Hotin, spre a nu da de bănuit planul său. A doua zi, el s-a prezentat la Curte, pentru a fi primit de domn, care l-a întâmpinat ceremonios înconjurat de marii boieri, în sala divanului, adresându-i vorbe prietenoase, în limba turcă. Ca răspuns, Mustafa Aga a scos năframa de mătase şi a pus-o pe umărul domnului, spunându-i că, fiindu-i vechi prieten, regretă că tocmai el a primit porunca împărătească de a-l declara mazilit şi a-l duce, cu toată casa, cu fii şi gineri, la Constantinopol. A urmat citirea firmanului, declarându-l hain, cu porunca adresată boierilor să ia pe Constantin Brâncoveanu, pe fiii şi pe ginerii lui în paza lor, până când vor fi preluaţi de imbrihorul cel mare, care aştepta la Giurgiu cu 400 de ieniceri, iar în caz de nesupunere, ţara va fi trecută prin foc şi sabie de 12.000 de turci care aşteaptă la hotarele ei. În atmosfera de groază, nimeni nu s-a opus, nimeni n-a schiţat un gest de apărare. Trimişii turci şi complicii lor, Cantacuzinii, răspândiră zvonul în oraş că, în caz de răscoală, Bucureştii vor fi pârjoliţi de către turcii care se apropiau de capitală. S-au luat măsuri pentru izolarea întregii familii domneşti de boieri şi de slujitorii curţii. Cămările domneşti au fost scotocite şi jefuite, fiind confiscate toate bunurile lui Brâncoveanu şi ale familiei sale.

În ziua următoare, joia Patimilor, a sosit şi imbrihorul cel mare, cu vreo 300 de oameni, pe care boierii trebuiră să-l primească sărbătoreşte, la Văcăreşti. Adus la curte, el a spus că porunca împărătească este să se aleagă un nou domn, pe care îl vor voi ei, dar boierii au stăruit că îl vor domn tot pe Constantin Brâncoveanu. Supărat, imbrihorul i-a ameninţat şi l-a numit în faţa tuturor domn pe vel-logofătul Ştefan Cantacuzino, fiul stolnicului. „Deci l-au luat turcii şi au cerut caftan să-l îmbrace şi nefiind acii caftanul, s-au dezbrăcat Mustafa aga de contaş şi l-au îmbrăcat pe Ştefan spătariu...”. Apoi au coborât cu toţii la biserica domnească, unde el a fost uns domn al ţării de mitropolitul Antim Ivireanul, în timp ce Constantin Brâncoveanu era părăsit în camera lui, devenită închisoare. În urmă cu 25 de ani, când el fusese ales domn, nimeni nu se mai îngrijea de Şerban Vodă, care zăcea întins pe catafalc; tot aşa acum nimeni nu mai îndrăznea să se intereseze de domnul făcut ostatic în apartamentele sale golite de bogăţii. După ce a ieşit din biserică, în ovaţiile tuturor, Ştefan Cantacuzino îşi călcă pe inimă şi intră în apartamentul lui Brâncoveanu. Înainte de a-i zice ceva, şi fără să-i aducă vreun reproş, i-a spus numai atât: „E mai bine că domnia ţi-a fost dată ţie decât altuia, unui străin” (*27. La Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 283*).

Brâncovenii au fost deposedaţi de toate bunurile lor, fiind jefuite şi palatele de la Mogoşoaia, de la Potlogi, de la Obileşti şi casele din Şcheii Braşovului, iar averile confiscate, încărcate în 40 de care.

Actul funest al trădării se încheiase. Înainte de despărţire, Del Chiaro informează că bătrânul mazilit a ţinut să-i spună vărului său, noul domn, şi celor din preajma sa: ***„Dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se voia Lui! Dacă sunt însă fructul răutăţii omeneşti, pentru pieirea mea, Dumnezeu să ierte pe duşmanii mei, dar păzească-se de mâna teribilă şi răzbunătoare a judecăţii divine”*** (*28. În noaptea de 6 spre 7 iunie 1716, domnul Ştefan Cantacuzino şi tatăl său, stolnicul Constantin, erau sugrumaţi la Constantinopol, iar după două zile erau omorâţi la Adrianopol şi Mihai Cantacuzino şi cumnatul său, Radu Dudescu.*

Balada Constantin Brâncoveanul, în colecţia de Poezii populare ale românilor, de V. Alecsandri, Bucureşti,) 1971, p. 127-129, are versurile :

„Dare-ar Domnul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu.
Să vă ştergeţi pre pământ
Cum se şterg norii la vânt,
Să n-aveţi loc de-ngropat
Nici copii de sărutat
Câni turbaţi, turci, liftă rea
De-ţi mânca şi carnea mea,
Să ştiţi c-au murit creştin
Brâncoveanu Constantin!”

Un cântec cunoscut de la 1730 încoace este şi cel publicat de Tudor Pamfilie: Descăpăţânarea lui Constantin Vodă Brâncoveanu de către turci, în „Miron Costin”, VII (1919), nr. 5, p. 33-38. O intensă circulaţie a cunoscut Cronica ritmată a uciderii lui Constantin Vodă Brâncoveanul, în Cronici şi povestiri româneşti versificate (sec. XVII-XVIII), ed. critică de Dan Simonescu, Bucureşti, 1967, p.55-68. Cântecul Brâncoveanului a trecut şi în alte specii folclorice, în Vicleim şi în colinde (N, Cartoian, Cărţile populare în literatura românească, vol. II, Bucureşti, 1974, p. 239), În literatura cultă, poetul Ioan Alexandru i-a dedicat lui Constantin Brâncoveanu cele mai vibrante versuri (volumul: Imnele Ţării Româneşti, Bucureşti, 1981, închinat „lui Constantin Brâncoveanu şi copiilor săi martirizaţi : Constantin, Ştefan, Radu şi Mateiaş”).).

A început apoi urcuşul Calvarului. Ostaşi otomani călări înconjurau convoiul. După careta în care erau fostul domnitor cu doamna lui, urmau caretele cu cei patru copii, cu toţi ginerii, cu nora cea mai mare şi nepoţelul Constantin şi cu vistiernicul Ianache Văcărescu. Se înşirau apoi carele cu averile celor maziliţi. Prin faţa bătrânelor case brâncoveneşti, pe tot lungul podului lui Şerban Vodă, sute, mii de bucureşteni priveau tăcuţi, înmărmuriţi, cu ochii în lacrimi, trecerea înceată a convoiului. Ei îşi plângeau domnul, şi neputinţa lor de a-l apăra s-a exprimat în cântece şi în balade (*29. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 284, 297-301. În Transilvania este cunoscută o piesă care a făcut parte din repertoriul dramatic al minerilor din Cavnic şi Băiut (Valea Lăpuşului). Piesa s-a jucat mai ales în secolul al XIX-lea (Ion Muşlea, Cântare şi vers la Constantin, în „Studii de istorie literară şi folclor". Cluj, 1966, p. 21-61. In Moldova a circulat cântecul popular, Istoria măriei sale lui Constantin Vodă Brâncoveanu, Vodă din Bucureşti, care s-a scris în 1730, vezi „Convorbiri literare", IX (1875), nr. 8, 1 noiembrie, p. 329-331).*). În cuvintele cronicarului, tragedia durerii este săpată ca în piatră: „...***iar pe Constantin Vodă cu toată casa lui şi cu ginerii lui, a doua zi, în vinerea Paştilor, l-au luat Mustafa aga cu tare urgie împărătească şi l-au dus la Ţarigrad şi l-au băgat în Edicula, unde au fost un loc mai de urgie, şi toată avuţia ce au avut acolo lângă dânsul o au luat turcii..***" (*30. Istoria Ţării Româneşti. Cronica anonimă, p. 275.*). ***Ajunşi la Constantinopol, după un drum de trei săptămâni de calvar, Brâncoveanu şi ai lui au fost jefuiţi de tot ce aveau asupra lor şi aruncaţi în întunecatele subterane de la Fornetta, din Cele şapte turnuri (Edicule), şi în „Groapa sângelui", de la 15 mai 1714, Brâncoveanu şi fiul său mai mare, ca să mărturisească toate averile*** (*31. N. Iorga, Documente privitoare la Constantin Brâncoveanu, la domnia şi la sfârşitul lui, Bucureşti, 1901, p. 57-133,*).

Din aprilie şi până spre sfârşitul lunii iulie, osândiţii au fost supuşi la cele mai cumplite chinuri. Rând pe rând, zi de zi şi noapte de noapte, ei au fost torturaţi ca să mărturisească unde îşi aveau ascunse averile, pe care turcii le considerau fabuloase. Când fuseseră ridicaţi din Bucureşti, spre dezamăgirea jefuitorilor, după îndelungi căutări la vistierie nu găsiră decât 4050 de taleri, în cămara particulară a domnului 12000 de galbeni, iar prin odăi şi cămări, doar obiecte de preţ (*32. Bartolomeo Ferrati, Copie a unei scrisori scrisă la 11 aprilie 1714 din Bucureşti, în Călători străini despre Ţările Române, vol. VIII, Bucureşti, 1983, p. 402.*). Desigur că nu le venea să creadă că numai aceasta este averea lui Altân Bei, „prinţul aurului".

Nesăţiosul sultan Ahmed al III-lea şi vizirul său, crudul Gin Ali, au ţinut să le transforme şi sângele în aur. Brâncoveanu a fost supus la torturi mai cumplite:

„***întinderea pe roată, cetluirea capului cu un cerc de fier, arderea cu fierul înroşit în foc pe piept şi pe spate, înţeparea mâinilor şi a picioarelor...”*** (*33. Constantin Şerban, ibidem, p. 180.*).

De la Cele şapte turnuri, ostaticii au fost apoi mutaţi la Bostangi Başa, temniţa de la prima poartă a seraiului, unde erau închişi numai paşii, vizirii şi alţi mari demnitari. Aici au urmat felurite chinuri, alte cumplite suferinţe. În cele din urmă, călăii i-au smuls lui Brâncoveanu şi hârtia pentru ridicarea aurului depus la Zecca de la Veneţia.

Către sfârşitul lunii iulie, tiranii nemaiputând scoate alte declaraţii au imaginat o viclenie. Într-o zi i-au pus pe umeri „caftanul de iertare”, promiţându-i chiar şi domnia, dacă va da împărăţiei 20.000 de pungi de aur. Suma era fantastică. I se permise să scrie în ţară, voievodul trimiţând veste şi în Transilvania să i se păstreze averile de acolo. A putut să se gândească iar la domnie, dacă nu pentru el, cel puţin pentru fiul său mai mare, Constantin. Dar totul a fost numai o amarnică înşelare, o amăgire ca să le poată smulge noi declaraţii.

Ceea ce este şi mai dureros, la cumplitele chinuri se adăugau şi veştile aduse din ţară, despre urmaşul său în scaun, Ştefan Cantacuzino. „Ura lui a mers până acolo, încît a dat turcilor atât diploma de principe al Imperiului habsburgic, primită de Constantin Brâncoveanu în 1695, cât şi corespondenţa diplomatică purtată cu ţarul Rusiei, Petru I, şi cu guvernul său. Toate aceste documente erau ascunse într-o chilie de la mănăstirea Colţea”, după cum scrie Athanasie Comnen Ipsilante (*34. C. E.(rbiceanu), Documente inedite privitoare la istoria naţională, politică şi bisericească, în „Biserica Ortodoxă Română”, XVI (1892), p. 289-302.*). Mai mult, Ştefan Cantacuzino a numit capuchehaie la Constantinopol pe Constantin Ştirbei, pe care Brâncoveanu îl iertase în atâtea rânduri de „toate hoţiile pe care le făcuse”, şi pe Radu Dudescu cumnatul său. Pe aceştia, scrie cronicarul, i-a trimis vodă „la Constantinopol cu bani, ca să deie plocoanele domniei şi să pârască pe Constantin Vodă într-atât cât să nu scape cu viaţă” (*35. Istoria Ţării Româneşti. Cronica anonimă, cit., p. 345. La rândul său şi Ion Neculce acuză pe Cantacuzini de trădare (Letopiseţul Ţării Moldovei, ed. Critică întocmită de Gabriel Ştrempel, Bucureşti, 1982, p. 646-647).*).

La capătul suferinţelor, nu le mai rămăseseră Brâncovenilor decât sufletele din ei. Au căutat călăii să le smulgă şi sufletele, dar de data aceasta au rămas neputincioşi. Istoricul francez M. Mignot afirmă că muftiul le obţinuse graţierea cu condiţia ca bătrânul voievod să treacă la mahomedanism. ***Voievodul ca şi fiii lui „au rămas însă constanţi în credinţa lor şi apărură la locul supliciului cu o***

nobilă tărie” (*36. M. Mignot, Histoire de l'Empire Ottoman, vol. IV, Paris, 1773, p. 202, la Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, op. cit., p. 290.*).

Condamnaţi la moarte, la 15 august 1714, zi aleasă anume ca să le mărească şi mai mult durerea, praznic împărătesc pentru creştini, când el împlinea 60 de ani şi era onomastica doamnei sale Marica, Brâncoveanu a fost scos din temniţă cu toţi fiii, ginerii, nepoţelul Constantin şi cu sfetnicul de încredere, bătrânul vel vistier Ianache Văcărescu. Istoviţi de cumplitele suferinţe, desculţi, numai în cămăşi, cu capetele descoperite, au fost purtaţi în lanţuri, ca făcătorii de rele, pe uliţele Constantinopolului spre locul de execuţie Ialy-Kioşc, din apropierea marelui serai. Convoiul îl deschidea cel mai mic dintre copii, Matei, în vârstă de 11-12 ani şi îl încheia bătrânul voievod. Scena s-a desfăşurat pe malul Bosforului „cu un ceas înainte de amiază”. De faţă erau, pe lângă şirurile de ieniceri şi mulţimea de popor îngrozită, şi sultanul Ahmed al III-lea, crudul său vizir, Gin Ali, şi ambasadorii marilor puteri europene, Franţa, Anglia, Rusia, Imperiul Habsburgic, invitaţi special la macabrul spectacol. Impresionaţi de cruzimea asasinilor, ei dovedeau în realitate o Europă neunită şi nesolidară în faţa barbariei şi a tiraniei păgânilor. Cumplita dramă, spun unii martori oculari (*37. P. P. Panaitescu, Călători poloni în Ţările Române, Bucureşti, 1930, p. 144-145.*), ***n-a durat decât un sfert de ceas. Călăul i-a pus în genunchi pe toţi şase, la o oarecare distanţă unul de altul. Li s-au scos bonetele şi li s-a îngăduit să-şi facă o mică rugăciune, înainte de execuţie.*** Del Chiaro, secretarul florentin, păstrează următoarele cuvinte de îmbărbătare ale lui Brâncoveanu: ***„Fiii mei, fiţi curajoşi, am pierdut tot ce am avut în această lume, cel puţin să salvăm sufletele noastre şi să ne spălăm păcatele cu sângele nostru***” (*38. Del Chiaro, ibidem, p. 125.*).

În Cronica Bălăcenilor, care nu erau prieteni Brâncovenilor, îmbărbătarea este mai amplă: ***„Fiii mei, fiii mei! Iată, toate avuţiile şi orice alta am pierdut. Să nu ne pierdem încai sufletele! Staţi tari, bărbăteşte, dragii mei, şi nu băgaţi seamă la moarte. Priviţi la Hristos, Mântuitorul nostru, câte au răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară au murit! Credeţi tare în aceasta şi nu vă mişcaţi din credinţa pravoslavnică pentru viaţa şi lumea aceasta! Aduceţi-vă aminte de Sfântul Pavel, ce zice: că nici sabie, nici îmbulzeală, nici moarte, nici alta orice nu-l va despărţi de Hristos; că nu sunt vrednice muncile şi nevoile acestea de aici spre mărirea ceea ce o va da Hristos. Acuma dară, o dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre”*** (*39. Vezi I. Lupaş, Mucenic/a Brâncovenilor, în Studii, conferinţe şi comunicări istorice, vol. III, Sibiu, 1941, p. 12.*).

Sub lovitura de paloş a gâdelui căzu mai întâi capul vistiernicului Ianache Văcărescu, apoi al fiului mai mare, urmară al lui Ştefan şi al lui Radu. Când călăul a ridicat paloşul să taie capul copilului Mateiaş, acesta „în grozăvia spaimei se rugă sultanului să-l ierte, făgăduind că se va face musulman". Din ce resorturi sufleteşti, din ce adâncuri de conştiinţă, din ce tainică rezistenţă morală a mai putut să înfrunte împărăţia şi pe călăii ei, după atâtea luni de torturi, nu se poate şti. Dar gândul că sufletul omenesc dăinuieşte în veşnicie poate explica tăria bătrânului tată, care îşi îmbărbăta astfel pe ultimul copil: „Din sângele nostru n-a mai fost nimeni care să-şi piardă credinţa. Dacă este cu putinţă, mai bine să mori de o mie de ori, decât să-ţi renegi credinţa strămoşească pentru a trăi câţiva ani mai mulţi pe pământ" (*40. Comp. Ştefan Ionescu, Panait I. Panait, ibidem, p. 291; I. Lupaş, ibidem, p. 18.*). ***Copilul, ca renăscut, îşi puse liniştit gâtul pe tăietor şi-i zise călăului: „Vreau să mor creştin: loveşte!" şi acesta îi „zbură capul"*** (*41. Aubry de la Motraye, Voyage en Eutope, Asie et Afrique, vol. II, La Haye, 1727, p. 212-213 ; G. Ionescu-Gion, Ludovic al XIV-lea şi Constantin Brâncoveanu, Bucureşti, 1884, p. 391-392; Pr. prof. Niculae Şerbănescu, Mormântul Voievodului martir Constantin Brâncoveanu, în „Biserica Ortodoxă Română", XCVIII (1980), nr. 1-2, p. 114.*).

La capătul „***unei zguduitoare tragedii ce n-are pereche nici în analele sângeroase constantinopolitane ale sultanilor de odinioară, numai atunci s-a pus capăt celor mai straşnice clipe pe care le poate suferi vreodată un suflet omenesc. Capul lui Constantin Brâncoveanu nu s-a putut deslipi de trup la lovirea nedibace, poate miloasă a călăului, şi, grămadă, trupul bătrânului părinte a căzut în ţărâna***

udată de sângele tuturor copiilor săi” (*42. N. Iorga, Valoarea politică a lui Constantin Brâncoveanu, p. 6.*).

După cumplitul sfârşit, cele şase trupuri martirizate, în care încetaseră acum suferinţele, au fost târâte pe uliţi şi apoi aruncate în apele Bosforului, iar capetele purtate în prăjini pe uliţele constantinopolitane, au fost înfipte la prima poartă a seraiului, unde au stat trei zile, iar spre seara au fost şi ele aruncate în mare (*43. N. Iorga, Constantin Vodă Brâncoveanu. Viaţa şi domnia lui, p. 212.*). ***Pe ascuns, poate la îndemnul Patriarhiei Ecumenice, creştinii milostivi au cules din valuri, cât vor mai fi putut găsi, „sărmanele rămăşiţe ale mucenicilor” şi le-au dus în taină şi le-au îngropat, nu departe de Constantinopol, în insula Halchi, în biserica mănăstirii Maicii Domnului, zidită de împăratul Ion Paleologul al II-lea, ajutată înainte cu multe daruri de domnitorul martir.***

După uciderea lui Brâncoveanu şi a copiilor săi, doamna Marica, spune Del Chiaro, se găsea închisă cu nepoţelul, scăpat ca prin minune de la moarte, cu nora şi cu ginerii ei la Fornetta. Câţiva binevoitori ai familiei s-au străduit să le obţină eliberarea. Plata pentru răscumpărare a fost fixată la 50.000 de galbeni şi banii au fost împrumutaţi „cu dobândă uriaşă de 30% şi i s-au plătit marelui vizir”. Dar „neîmpăcaţii lor duşmani din Ţara Românească, născocind mii de minciuni şi de pâri închipuite, au dat aceluiaşi vizir 40.000 de galbeni pentru ca să zădărnicească actul de hărăzire a libertăţii cumpărată cu bani, ***astfel că au fost trimişi pe neaşteptate în surghiun într-un loc numit Kutahia, unde au stat vreo trei ani, de unde au fost apoi eliberaţi şi trimişi din nou în Ţara Românească***, după ce Ali Paşa, mare vizir, a murit ucis de nemţi în bătălia de la Petro-varadin” (5 august 1716) (*44. Anton Maria Del Chiaro, ibidem, p. 390.*). ***Doamna Marica a stat închisă în Constantinopol până în martie 1715, când a fost exilată la Kutai, pe malul estic al Mării Negre, de unde a fost eliberată şi a venit în ţară în 1716, împreună cu Ion Mavrocordat, numit domn în locul fratelui său care fusese luat captiv de imperiali.*** *La 23 februarie 1719, când Ion Mavrocordat a murit de lingoare, doamna Marica a încuviinţat, drept recunoştinţă, ca el să fie înmormântat în ctitoria ei, în naosul bisericii Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti.*

Osemintele lui Constantin Brâncoveanu au fost aduse în ţară în taină de doamna Marica abia în 1720, în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat şi înmormântate în biserica Sfântul Gheorghe Nou. Deasupra mormântului, prin grija doamnei Marica, această Hecubă a românilor, cum a fost numită, s-a aşezat o lespede de marmură albă, cu chenar floral, specific brâncovenesc, fără nici o inscripţie. Spre capul câmpului lespedei, mărginită de chenar, este săpată stema Ţării Româneşti, în centrul căreia uşor se poate distinge vulturul cu cruce în

cioc, un indiciu că acesta este mormântul domnesc şi aici îşi doarme somnul de veci Constantin Brâncoveanu. Mormântul este flancat în stânga de mormântul lui Ion Mavrocordat, iar în dreapta de mormântul lui Grigore Brâncoveanu (+ 30 aprilie 1832). Osemintele nu au putut fi duse la Horezi, fiindcă în urma păcii de la Passarowitz, Oltenia se afla în stăpânirea austriacă. Nu s-a scris nici numele voievodului pe piatra mortuară, de teama turcilor, care n-ar fi îngăduit acest drept unui condamnat la moarte pentru „hainie". În mod discret, evlavioasa doamnă, pentru cinstirea memoriei soţului ei, a suspendat de un suport, deasupra criptei, o candelă de argint cu o frumoasă lucrătură cizelată tot în stil brâncovenesc, cu inscripţia în litere mărunte chirilice: „***Această candelă, ce s-au dat la s(ve)ti Gheorghie cel Nou, luminează unde odihnescu oasele fericitului Domnu Io Constandin Brâncuveanu Basarab Voievod şi iaste făcută de Doamna Mării Sale Mariia, carea şi măria sa nădăjduieşte în Domnul iarăşi aici să i se odihnească oasele. Iulie, în 12 zile, leat 7228 (=1720)***" (*45. Pr. prof. Niculae Şerbănescu, ibidem, p. 118-119.*).

Textul inscripţiei candelei nu menţionează şi prezenţa rămăşiţelor pământeşti ale copiilor ucişi odată cu tatăl lor. Este o indicaţie că osemintele lor, ca şi ale lui Ianache Văcărescu, nu vor fi putut fi aduse în ţară (*46. Textul inscripţiei, ca şi săpăturile făcute în zilele de 9-16 decembrie 1932 în mormântul voievodului şi expertiza osteologică a Prof. dr. Nic. Minovici şi Prof. dr. Fr. Rainer, au dus la concluzia identificării numai a osemintelor lui Constantin Brâncoveanu.*).

Lumina candelei mormântului a acoperit taina inscripţiei timp de două veacuri, fiind descoperită abia în iulie 1914 (*47. Vezi la Pr. prof. N. Şerbănescu, ibidem, p. 118.*). ***Cu prilejul comemorării a două sute de ani de la moartea martirică a voievodului Constantin Brâncoveanu, la 15 august 1914, mitropolitul primat al României de atunci, Dr. Konon Arămescu Donici, a săvârşit parastasul la mormântul voievodului, pentru prima dată, în mod oficial*** (*48. Diaconul Niculae M. Popescu, Viaţa şi laptele Domnului Ţării Româneşti Constantin Vodă Brâncoveanu, Bucureşti, 1927, passim.*).

Pentru confirmarea inscripţiei candelei au fost întreprinse săpături arheologice în mormântul cu lespedea de marmură fără inscripţie, în zilele de 9-16 decembrie 1932. Osemintele au fost aşezate într-un sicriu ornat cu podoabe în stil brâncovenesc, al cărui lemn a fost luat dintr-un stejar din grădina palatului de la Mogoşoaia. Sicriul acesta a fost păstrat timp de un an şi jumătate în altarul bisericii Sfântul Gheorghe nou, fapt care constituie un fel de consfinţire a lor ca sfinte moaşte de martir creştin.

La iniţiativa fostului patriarh Miron Cristea, în 1934, cu prilejul praznicului Sfinţilor Împăraţi Constantin şi Elena, hramul catedralei patriarhale din Bucureşti, „Biserica a crezut a fi o creştinească datorie să reaşeze la locul de odihnă scumpele oseminte în cadrul unei slujbe şi procesiuni festive, ca toţi credincioşii să aibă putinţa a li da cuvenita cinste” (*49. Pr. prof. Niculae Şerbănescu, ibidem, p. 133.*). ***Astfel în seara zilei de 20 mai, sicriul cu osemintele lui Constantin Brâncoveanu a fost luat din biserica Sfântul Gheorghe nou, adus şi aşezat în paraclisul patriarhal, unde s-a săvârşit slujba Vecerniei cu priveghere de toată noaptea.*** A doua zi, după Sfânta Liturghie, în catedrala patriarhiei, unde a fost de faţă conducătorul statului român de atunci, cu membrii familiei sale, cu tot sfatul ţării, cu înalţi ierarhi, clerici, monahi şi mulţime de credincioşi, s-a oficiat solemn parastasul pentru slăvitul voievod şi neamul său cel adormit. La sfârşitul slujbei, patriarhul Miron Cristea a vorbit despre însemnătatea momentului comemorat. După aceea s-a format o impresionantă procesiune, cu onoruri militare, ca odinioară în vremea lui Constantin Brâncoveanu la sfinţirea ctitoriei sale, Sfântul Gheorghe Nou, şi ca în vremea Bizanţului de altădată. Procesiunea, în mijlocul căreia se afla sicriul cu osemintele domnitorului, purtat pe umeri de clerici, a străbătut în sunetele clopotelor bisericilor mai multe străzi din centrul capitalei şi a făcut două opriri cu ecteniile pentru morţi la biserica Domniţa Bălaşa şi la Universitate, în faţa statuii lui Mihai Viteazul, locul fostei mănăstiri Sfântul Sava, care a adăpostit Academia brâncovenească (*50. Arhiereu-vicar Tit Simedrea, Reînhumarea osemintelor Voievodului Constantin Brâncoveanu, în „Biserica Ortodoxă Română”, LII (1934), p. 483-484. Diaconul Niculae M. Popescu, ibidem, p. 76; I. Lupaş, ibidem, p. 3. „**Între domnii Ţării Româneşti, mai presus de ceilalţi lui Constantin Brâncoveanu i se cuvine o pomenire cu laudă mereu sporită, nu numai pentru îmbelşugata lui dărnicie, revărsată asupra celor ce osteneau să lumineze poporul prin cartea bisericească îndrumându-l pe căile virtuţilor creştine, dar mai ales pentru pilduitoarea statornicie de care a dat dovadă în cele mai cumplite clipe ale vieţii sale, pecetluind cu suprema jertfă, cu însuşi scump sângele său, cu al ginerelui şi cu al fiilor săi, credinţa neclintită în Evanghelia Mântuitorului nostru Iisus Hristos**”. In 1938, sculptorul O. Han i-a turnat în bronz statuia, ridicată maiestos pe un soclu de piatră, în faţa bisericii Sfântul Gheorghe nou, aflată astăzi în restaurare, prin purtarea, de grijă a Patriarhului Dr. Iustin Moisescu.*).

În pacea sfântă, Constantin Brâncoveanu şi-a regăsit odihna trupului său mult pătimitor, în cinstirea de mărire a întregii suflări româneşti, ca unul care „ca mucenicii cei vechi s-au sfârşit” (*51. Diaconul Niculae M. Popescu, ibidem, p. 76.*).

Sursa: Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, Sfinţi români şi apărători ai Legii strămoşeşti, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1987, p. 620-639, Pătimirea drep-credinciosului voievod Constantin Brâncoveanu.

Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu - Sfinţii martiri Brâncoveni şi sfetnicul Ianache

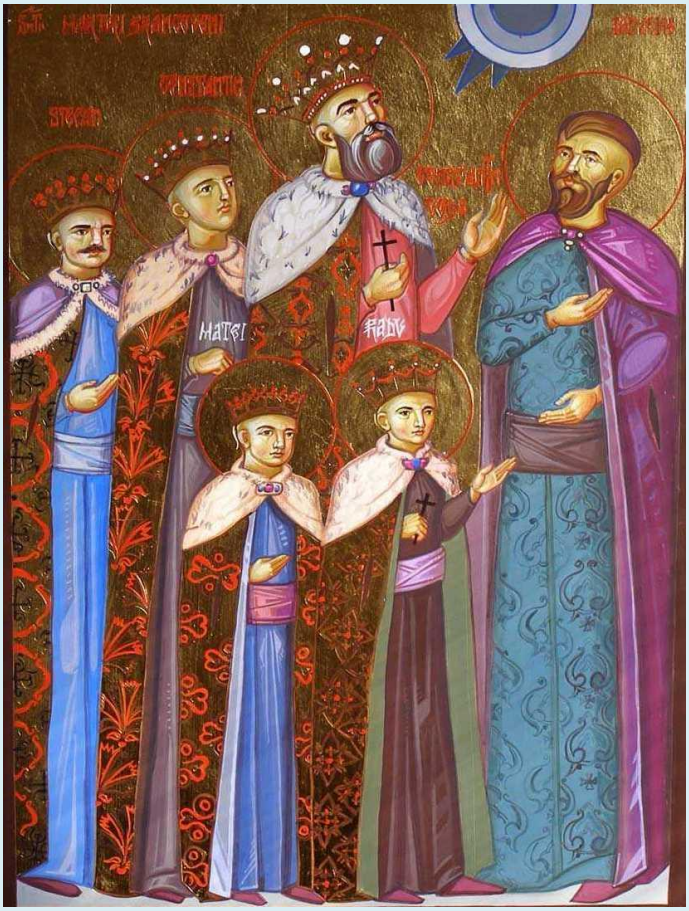

Voievodul martir Constantin Brâncoveanu cu fiii săi şi sfetnicul Ianache

La 28 octombrie 1688 se sfârşea din viaţă Şerban Vodă Cantacuzino, domnul Ţării Româneşti, în timpul căruia s-au ridicat sfinte lăcaşuri de închinare şi s-a început tipărirea primei ediţii integrale a Bibliei în româneşte. ***În aceeaşi zi boierii munteni au ridicat în scaunul de domnie pe nepotul de soră al celui răposat, logofătul Constantin Brâncoveanu (n. 1655), cu rosturi însemnate în viaţa politică a ţării. Învăţase carte, precum şi limbile greacă, latină şi slavonă, cu dascăli ale căror nume au rămas necunoscute, apoi s-a căsătorit cu Maria, nepoata de fiu a domnitorului Antonie din Popeşti, având 11 copii: patru feciori şi şapte fete. De tânăr a fost chemat în slujbe domneşti, sub Gheorghe Ducă şi Şerban Cantacuzino, ajungând în cele din urmă, mare logofăt.***

Şi-a început domnia în împrejurări grele pentru Ţara Românească, în timpul unui îndelungat război între turci şi austrieci. Noul domn, printr-o diplomaţie deosebită,

a ştiut să păstreze legături de prietenie cu toţi, astfel că ţara să fie scutită de jafuri şi pustiiri din partea unor oşti străine. ***În astfel de împrejurări favorabile, cei 26 de ani de domnie reprezintă o epocă de maximă strălucire culturală şi artistică. S-au ridicat acum biserici şi mănăstiri, s-au deschis şcoli de toate gradele, s-au tipărit cărţi în diferite limbi, au fost sprijiniţi şi încurajaţi oamenii de carte, s-au acordat ajutoare materiale multor aşezăminte bisericeşti ortodoxe căzute sub dominaţie otomană.***

În timpul lui Constantin Brâncoveanu au trăit la Bucureşti numeroşi învăţaţi străini-greci şi de alte neamuri-fie reprezentanţi ai culturii italiene, fie ai celei greceşti. *Dar pe lângă învăţaţii străini, în timpul domniei lui şi-au desfăşurat activitatea numeroşi oameni de carte români. Între ei se număra unchiul său, stolnicul Constantin Cantacuzino, renumit istoric, cu studii la Padova, care a început o Istorie a Ţării Româneşti, dar n-a ajuns să scrie decât o parte din ea, fraţii Radu şi Şerban Greceanu, primul din ei fiind "cronicarul oficial" al domniei lui Brâncoveanu, cu o însemnată lucrare istorică, Radu Popescu, cu o cronică privind întreaga istorie a Ţării Româneşti, fraţii David şi Teodor Corbea, fii unui preot din Braşov, renumitul psalt "Filotei sin agăi Jipai", de la care a rămas prima Psaltichie românească cunoscută, episcopii Mitrofan şi Damaschin de la Buzău, mitropolitul Teodosie şi urmaşul său, marele cărturar Antim, originar din Ivria (Gruzia), romanizat şi identificat întru totul cu năzuinţele credincioşilor pe care-i păstorea, la care se adăugă mai mulţi copişti de manuscrise româneşti, clerici sau mireni.*

Constantin Brâncoveanu a fost un mare sprijinitor al Academiei domneşti de la mănăstirea Sfântul Sava din Bucureşti, pe care a reorganizat-o, numind în fruntea ei pe învăţatul grec Sevastos Kuminitis, urmat de Marcu Porfiropol. În 1707 domnitorul a procedat la o nouă reorganizare a ei, cu ajutorul câtorva cărturari ai vremii. Academia era organizată ca o Facultate de Litere şi Filosofie din cadrul Universităţilor apusene.

Paralel cu Academia de la Sfântul Sava, funcţionau şi alte şcoli, în incinta unor mănăstiri, în care se preda în slavoneşte şi româneşte.Aşa au fost şcolile de la mănăstirile Sfântul Gheorghe Vechi şi Coltea, amândouă în Bucureşti, care pregăteau dieci pentru cancelariile domneşti, preoţi şi dascăli. O serie de şcoli româneşti existau în oraşele ţării, în mănăstiri şi chiar în mediu rural. *În câteva mănăstiri au luat fiinţă biblioteci renumite, cu lucrări procurate în mari centre culturale din Apus, tipărite în limbi clasice sau de circulaţie, în diferite epoci. Între ele s-au remarcat biblioteca de la mănăstirea Mărgineni a lui Constantin*

Cantacuzino, fondată de tatăl acestuia, precum şi biblioteca mănăstirii Hurezi, fondată chiar de Constantin Brâncoveanu.

Dar acest domn a fost un mare ocrotitor al Tiparului. ***Domnia lui începe printr-un act de cultură şi anume prin apariţia Bibliei de la Bucureşti, prima ediţie integrală a ei în limba română, operă de mari proporţii pentru acel timp (944 pagini format mare, pe două coloane, cu litera măruntă).*** Tipărirea începuse încă din timpul lui Şerban Cantacuzino, la 5 noiembrie 1687; un prim triaj era terminat în septembrie 1688, deci în timpul vieţii acestuia. Al doilea triaj s-a terminat abia în noiembrie 1688, sub noul domnitor. Potrivit unei note dintr-o altă tipăritură, *Brâncoveanu, ca mare logofăt, a fost "ispravnicul" lucrării de tipărire a acestei prime Biblii romaneşti. Era o operă de colaborare a cărturarilor români de pretutindeni.*

Pe lângă tipografia mai veche înfiinţată în 1678 la Bucureşti de către mitropolitul Varlaam, s-au înfiinţat acum câteva tipografii noi: la Buzău în 1691, prin strădaniile episcopului Mitrofan (un moldovean, fost episcop de Huşi), la Snagov, după 1694, la Râmnicul Vâlcea în 1705, la Târgovişte în 1708, toate prin osteneala lui Antim Ivireanul care, din smerit ieromonah, a fost ales în 1705 episcop la Râmnic, iar în 1708 mitropolit. S-au tipărit felurite cărţi: de slujbă, de teologie, de învăţătură, de combatere a catolicismului şi calvinismului, toate în limbile română, greacă, slavonă şi chiar arabă. De pildă, în tipografia înfiinţată de episcopul Mitrofan de Buzău, s-au imprimat Mărturisirea Ortodoxă a lui Petru Movilă, în româneşte (1691), cele 12 Mineie cu tipicul, paremiile şi sinaxarul în româneşte (1698) şi altele.

În tipografia de la Bucureşti, pusă din 1691 sub conducrea ieromonahului Antim Ivireanul, au apărut mai multe cărţi de slujbă sau învăţătură, între care şi un frumos Evangheliar greco-român (1693). În cea de la mănăstirea Snagov, îndrumată tot de Antim, s-a tipărit, între altele, un Liturghier greco-arab în 1701, prima carte imprimată cu litere arabe, la rugămintea patriarhului Atanasie Dabas al Antiohiei. Reîntors la Bucureşti, Antim Ivireanul imprimă acolo noi cărţi în româneşte şi greceşte, precum şi un Ceaslov greco-arab, cerut de acelaşi patriarh.

După ce a ajuns episcop la Râmnic, Antim Ivireanul a început - desigur cu consimţământul domnitorului - şirul unor tipărituri româneşti, menite să ducă la triumful deplin al limbii române în slujba bisericească. Astfel, în 1706 s-au tipărit Liturghierul şi Molitvelnicul, primele ediţii româneşti ale acestor cărţi în Muntenia.

Ca mitropolit, din 1708, Antim Ivireanul a continuat editarea de cărţi de slujbă în româneşte la Târgovişte (Liturghierul, Molitvelnicul, Octoihul, Catavasierul, Ceaslovul, Psaltirea). Trebuie notat că toate erau traduse de însuşi mitropolitul Antim într-o frumoasă limbă românească, deosebit de expresivă, încât traducerile sale se folosesc până azi. În felul acesta, Antim Ivireanul, sprijinit de domn, a rămas în istoria Bisericii noastre drept creatorul "limbii liturgice româneşti".

Cele peste 60 de cărţi tipărite de Antim, la care se adaugă cele aproximativ 15 de la Buzău, reprezintă o perioadă de maximă înflorire a tiparului la noi, aceasta fiind şi o urmare a sprijinului generos al domnitorului.

În acelaşi timp, Constantin Brâncoveanu se număra printre marii ctitori de lăcaşuri sfinte din trecutul nostru. Încă înainte de a ajunge domn a ridicat două biserici, una la Potlogi şi alta la Mogoşoaia, lângă Bucureşti. În vara anului 1690 a pus piatra de temelie a celei mai de seamă din ctitoriile sale, mănăstirea Hurezi sau Horezu, cu hramul Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena, cu ziduri şi turnuri de apărare, cu numeroase clădiri în incintă. Biserica mare a fost împodobită cu fresce de către renumitul zugrav Constantinos, un grec care a trăit însă la noi; se remarcă în chip deosebit scenele legate de viaţa împăratului Constantin, dar mai ales un impresionant şir de personaje ale vieţii politice din trecut: neamul Basarabilor, al Cantacuzinilor şi membrii familiei domnitoare: Constantin Voda Brâncoveanu cu cei patru fii şi doamna Maria cu patru fete, toate în pronaos. Tot în pronaos era pregătit şi mormântul în care să fie aşezat spre veşnică odihnă trupul domnitorului şi al soţiei sale. În afară de biserica principală, mai există alte câteva schituri şi paraclise: bolniţa, ctitoria doamnei Maria, paraclisul, făcut de domn, schitul Sfinţii Apostoli, ctitorit de primul egumen Ioan, schitul Sfântul Ştefan, ctitorit de Ştefan, fiul domnitorului şi schitul Sfântul Ioan Botezătorul.

Tot în Oltenia a refăcut din temelie mănăstirea Mamul, pe locul unei biserici de lemn ctitorită de fraţii Buzeşti şi Brâncoveni, veche ctitorie a boierilor Craioveşti şi a lui Matei Basarab, în care erau îngropaţi şi membri ai familiei Brâncoveanu.

În Bucureşti a ctitorit trei biserici, tot pe locul unora mai vechi: biserica Sfântul Ioan cel Mare sau Grecesc, demolată în secolul trecut, biserica mănăstirii Sfântul Sava, demolată în secolul trecut şi biserica mănăstirii Sfântul Gheorghe nou, existentă şi azi, în centrul capitalei, restaurată în zilele noastre. În această biserică au fost depuse şi osemintele ctitorului, în anul 1720, aduse în ascuns de soţia sa, doamna Maria.

A mai zidit o biserică în satul Doiceşti (jud. Dâmboviţa). Împreună cu unchiul său, spătarul Mihai Cantacuzino, a ridicat mănăstirea din Râmnicu Sărat, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, închinată mănăstirii Sfânta Ecaterina din Muntele Sinai.

În afară de aceste mănăstiri şi biserici, ridicate în întregime de binecredinciosul domn, *a mai făcut o seamă de îmbunătăţiri şi refaceri la multe altele, ca mănăstirile Cozia, Arnota, Bistriţa, Strehaia, Sadova, Gura Motrului, Dintr-un lemn, Curtea de Argeş, Dealu, Snagov, bisericile Domnească şi Sfântul Dumitru din Târgovişte etc.*

În Transilvania a zidit o biserică în Făgăraş, alta în Ocna Sibiului, precum şi mănăstirea Sâmbăta de Sus, cea din urmă distrusă cu tunurile în veacul al XVIII-lea, din dispoziţia autorităţilor habsburgice şi refăcută abia în prima jumătate a secolului nostru. În Constantinopol a zidit biserica Sfântul Nicolae din cartierul Galata, la mănăstirea Sfântul Pavel din Muntele Athos a făcut un paraclis şi o trapeză, iar la Ismail, pe malul stâng al Dunării, a ridicat o biserică cu hramul Sfântul Gheorghe.

Soţia sa, doamna Maria, a ctitorit biserica Dintr-o zi din Bucureşti, pe locul uneia mai vechi, din lemn, bolniţa de la Hurezi, o biserică nouă şi chilii la mănăstirea Surpatele (jud. Vâlcea) şi a refăcut biserica mănăstirii Viforâta (jud. Dâmboviţa). Multe biserici au fost zidite de rudeniile sale apropiate.

Toate bisericile ctitorite acum au fost împodobite cu frumoase picturi în frescă de către cei doi renumiţi zugravi ai epocii Pârvu Mutu, român, fiu de preot din Câmpulung, care a zugrăvit mai cu seamă ctitoriile Cantacuzinilor (dar şi biserica Sfântul Gheorghe Nou) şi grecul Constantinos, pictorul preferat al lui Constantin Brâncoveanu, care a format o adevărată "şcoală" de zugravi, mai ales la Hurezi şi care îi vor continua munca.

Un alt aspect din domnia lui Constantin Brâncoveanu îl constituie ajutorul său permanent acordat aşezămintelor bisericeşti din Balcani şi Orientul Apropiat, căzute sub dominaţie turcească. Arătam mai sus că Antim Ivireanul a tipărit zeci de cărţi în limba greacă, răspândite în cuprinsul patriarhiilor din Constantinopol, Alexandria şi Ierusalim. Unele din ele erau cărţi de apărare a Ortodoxiei împotriva catolicilor şi calvinilor, altele erau cărţi de slujbă. S-au mai tipărit şi două cărţi greco-arabe pentru bisericile din cuprinsul Patriarhiei ortodoxe arabe a Antiohiei. În tiparniţa arabă oferită patriarhului Atanasie Dabas şi instalată în Alepul Siriei s-au imprimat apoi alte cărţi liturgice sau de învăţătură pentru credincioşii ortodocşi

de limba arabă. Pentru Biserica ortodoxă din Ivria (Gruzia sau Georgia) s-au tipărit cărţi la Tbilisi, meşter tipograf fiind Mihail Ştefan, trimis acolo de Constantin Brâncoveanu şi mitropolitul Antim, la rugămintea regelui Vahtang VI al Georgiei.

A acordat numeroase ajutoare materiale celor patru Patriarhii, unor mănăstiri de la Muntele Athos, Muntele Sinai, din Grecia şi insulele greceşti. Un număr însemnat de patriarhi şi alţi ierarhi din Răsărit considerau oraşul Bucureşti ca a doua lor reşedinţa, stând mai mult aici, bucurându-se de veniturile pe care le aveau din partea unor mănăstiri româneşti "închinate" Locurilor Sfinte. Patriarhul ecumenic Dionisie IV Seroglanul l-a "uns" domn pe Brâncoveanu şi a murit la Târgovişte. Dositei al Ierusalimului stătea mai mult la Bucureşti, ca şi urmaşul său Hrisant Notăraş, ales cu sprijinul lui Brâncoveanu şi care va sfinţi biserica mănăstirii Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti.

A sprijinit pe cărturarii greci stabilit la noi, ca să-şi poată desfăşura activitatea ca profesori la Academia de la Sfântul Sava, ori să le fie editate lucrările în tiparniţele conduse de Antim Ivireanul. Câţiva tineri greci au făcut studii în Apusul Europei cu ajutoare din partea domnului muntean.

O grijă deosebită a arătat românilor din Transilvania şi Bisericii lor. Arătam mai sus că a ctitorit aici trei lăcaşuri de închinare, la Făgăraş, Ocna Sibiului şi Sâmbăta de Sus. A dăruit numeroase ajutoare bisericii Sfântul Nicolae din Scheii Braşovului, pe care au ajutat-o, de altfel, şi mulţi dintre înaintaşii săi. Mitropoliei din Alba Iulia i-a acordat în 1698, o subvenţie anuală de 6000 de aspri, ca să-i fie "de întărire şi ajutor, întrucât o ştim ca pe o corabie ce se leagănă în mijlocul valurilor mării", iar la 15 iunie 1700 i-a dăruit o moşie de la Merişani, în părţile Argeşului. Ucenicul lui Antim Ivireanul, Mihail Ştefan, a fost trimis în 1699 la Alba Iulia, unde a tipărit un Chiriacodromion (o ediţie revăzută a Cazaniei lui Varlaam de la Iaşi, din 1643) şi o Bucoavnă, adică un Abeceda. După 1701, anul în care mitropolitul Atanasie Anghel din Alba Iulia a acceptat "unirea" cu Biserica Romei, Constantin Brâncoveanu a trimis scrisori de încurajare către românii din Scheii Braşovului sfătuindu-i să rămână statornici în dreapta credinţă. *Cărţile româneşti tipărite în timpul domniei lui au cunoscut o largă circulaţie în Transilvania, ajungând până în Maramureş. Unele erau dăruite de el însuşi, după cum arată însemnările făcute pe ele de anumiţi preoţi.*

Starea de maximă înflorire bisericească şi cultural-artistică din Ţara Românească s-a sfârşit odată cu înlăturarea din scaun a lui Constantin Brâncoveanu. Numeroase pâri şi intrigi ale duşmanilor săi la Constantinopol, precum şi faptul că în cursul războiului ruso-turc din 1711 unul din boierii săi a trecut de partea ruşilor, au făcut

pe turci să-l bănuiască de "necredinţă" faţă de ei şi să-l înlăture din scaun. ***Dus la Constantinopol împreună cu familia sa şi o parte din averi - încă din martie 1714, în săptămâna Patimilor - au fost aruncaţi în cunoscuta închisoare a celor şapte turnuri (Edicule). În timp ce se aflau în închisoare, li s-a promis că vor scăpa cu viaţă dacă vor îmbrăţişa religia mahomedană, propunere pe care evlaviosul domn a respins-o cu hotărâre.***

În ziua de 15 august 1714, la praznicul Adormirii Maicii Domnului, tocmai când domnitorul împlinea 60 de ani, au fost duşi cu toţii spre locul de osândă. Fostul său secretar pentru limbile apusene, Anton Maria del Chiaro din Florenţa, relatează că, înainte de a fi ucişi, domnitorul a dat fiilor săi acest ultim îndemn: ***"Copiii mei, fiţi cu curaj! Am pierdut tot ce aveam pe lumea aceasta; să ne mântuim cel puţin sufletul, spălându-ne păcatele în sângele nostru!". Atunci în prezenţa sultanului, a trimişilor unor ţări străine, a soţiei, fiicelor şi ginerilor lui Brâncoveanu, aduşi la acest fioros spectacol, a urmat decapitarea domnului şi a celor patru fii. Mai întâi i s-a tăiat capul lui Ianache Văcărescu, cel mai de seamă sfetnic al domnitorului, după care au fost retezate capetele celor patru fii ai săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei. După ce a asistat la toată tragedia fiilor săi, a fost tăiat şi capul domnitorului martir. Capetele lor au fost purtate de turci prin Constantinopol, în vârful suliţelor, iar trupurile le-au fost aruncate a doua zi în Vosfor. Nişte pescari creştini le-au găsit pe mare şi le-au îngropat în mănăstirea grecească din insula Halki.***

Doamna Maria, fiicele, ginerii şi nepoţii, care au scăpat cu viaţă, au fost închişi într-o cetate din Asia Mică, de unde s-au putut reîntoarce în ţara abia după doi ani. În 1720, doamna Maria a izbutit să aducă în ascuns rămăşiţele pământeşti ale domnitorului martir, pe care le-a îngropat în biserica Sfântul Gheorghe Nou din Bucureşti, ctitoria sa. Deasupra mormântului a aşezat o candelă având o inscripţie care consemna aceste lucruri.

Aşadar, ***Constantin Brâncoveanu a fost un mare "ctitor" de cultură şi de lăcaşuri sfinte, un sprijinitor prin cuvânt şi fapta al Ortodoxiei de pretutindeni, o figură de seamă din istoria neamului românesc. Iar prin moartea lui cu adevărat mucenicească, el a oferit tuturor o minunată pildă de dăruire şi de jertfă pentru ţara sa şi pentru credinţa creştină.***

Moartea lor a impresionat profund pe contemporani, chiar şi pe necreştini. Ea a fost consemnată cu indignare în puţinele ziare europene care apăreau atunci, dar şi de unele rapoarte diplomatice trimise din Constantinopol. După cum era de aşteptat, moartea mucenicească a Brâncovenilor a avut un larg ecou în sufletul

poporului român, care i-a plâns în cântece şi balade populare. Încă din 1730 s-a fixat în scris un cântec popular, care circula mai demult în Moldova, sub titlul "Istoria Măririi Sale lui Constantin Vodă Brâncoveanu din Bucureşti". O cunoscută baladă a fost culeasă în secolul trecut de ***Vasile Alecsandri***, în care era prezentată pe larg mucenicia lui

"Brâncoveanu Constantin
Boier vechi şi domn creştin".

Între altele, era menţionată şi propunerea ce i s-a făcut de a îmbrăţişa religia islamică:

"Lasă legea creştinească
Şi te dă-n cea turcească",

la care evlaviosul domnul a răspuns

"Facă Domnul ce o vrea
Chiar pe toţi de mi-i tăia
Nu mă las de legea mea".

La scurt timp după uciderea celor cinci noi mucenici ai dreptei credinţe, la care se adăugă şi vistiernicul Ianache Văcărescu, ***mitropolitul grec Calinic al Heracleei († 1726) a alcătuit chiar un "Canon al domnului Valahiei Constantin Brâncoveanu", din care s-au păstrat patru înduioşătoare tropare.*** Unul din tropare are acest cuprins:

"S-a aprins astăzi pentru iubitorii de praznice
un sfeşnic cu cinci lumânări ce-i luminează pe credincioşi
şi sărbătoare cu cinci raze de lumină,
al lui Brâncoveanu cel vestit împreună cu copiii lui".

O "slujbă" a noilor pătimitori pentru Hristos a fost alcătuită şi în mănăstirile muntene, circulând în manuscris. Redăm din ea un tropar şi un icos de la slujba Vecerniei:

Troparul, glas 5:

"Pe florile României, cel de taină,
pe cei întocmai cu mucenicii cei vechi,
pe Sfânt domnitorul Constantin Brâncoveanul,
împreună cu fii săi Constantin cel viteaz,
Ştefan cel minunat,
cu Radu cel vrednic de laudă,

cu Matei cel mic, dar cu mintea ca un bărbat desăvârşit.
Pre Ianache Văcărescu, cel cu suflet râvnitor...
Toţi noi trebuie să-i lăudăm şi
cu cântări nevinovăţia lor să o fericim,
că se roagă Domnului să se mântuiască sufletele noastre".

Icosul:

"Ca nişte slugi bine credincioase ai iubitorului de oameni Dumnezeu, apucaţi înainte degrabă izbâvindu-ne pe noi de tot răul, daţi-ne şi cuvânt de înţelepciune ca să putem a lăuda pătimirile voastre.

Bucură-te, domnitorule şi mucenice al lui Hristos, cel ce ai domnit preste patimi, Constantine Brâncovene.
Bucură-te viteazule între mucenici, Ianache, vrednicule de laudă.
Bucură-te, cel ce cu inima bărbătească ai ruşinat pe muftiul cel urât, Constantine Vrâncovene, fericite.
Bucură-te cel ce ai îndrăznit a ocărî cu cuvinte măreţe pe sultanul cel păgân, Ştefane, alesule între mucenici.
Bucură-te, râvnitorule cel adevărat al lui Hrisots, Radule, prea înţelepte.
Bucură-te, mai micule între fraţi, dar mai mare între mucenici, Matei cel minunat.

...Bucuraţi-vă toţi împreună şi pentru noi faceţi rugăciuni, ca să ne ierte păcatele noastre, să ne sfârşim în pocăinţă, ca mântuindu-ne să putem cânta şi noi împreună cu voi lui Dumnezeu: Aliluia".

Aceste "slujbe", ca şi cântecele populare care pomeneau cu evlavie sfârşitul Brâncovenilor, toate apărute la scurtă vreme după pătimirea lor, ne arată că ei erau socotiţi încă de atunci ca adevăraţi "mucenici" sau "mărturisitori" ai Ortodoxiei.

Drept aceea, Sfântul Sinod al Bisericii noastre, în şedinţa din 20 iunie 1992 a hotărât ca "***de acum înainte şi până la sfârşitul veacurilor, binecredinciosul voievod Constantin Brâncoveanul, împreună cu fiii săi Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu sfetnicul Ianache să fie cinstiţi cu sfinţii în ceata martirilor Ortodoxiei, pomenindu-i cu slujbe şi cântări de laudă în ziua de 16 august, fiind înscrişi în sinaxar, cărţile de cult, precum şi în calendarul Bisericii noastre***". S-a mai hotărât să se tipărească viaţa şi slujba lor, iar chipul lor să fie zugrăvit în icoane şi în biserici, alături de ale altor sfinţi de neam român.

Sinaxar 16 august

În această lună (august), în ziua a şaisprezecea, pomenirea aducerii Icoanei celei nefăcute de mână a Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, din cetatea Edesei, în păzita de Dumnezeu împărateasa cetăţilor a Constantinopolului.

Făcând multe minuni Domnul şi marele Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, pentru a Sa bunătate, precum este scris în Sfintele Evanghelii, şi ducându-se pretutindeni această veste, a auzit şi Avgar, domnitorul Edesei.

Şi dorea să vadă pe Iisus Hristos aievea şi nu putea, pentru că era căzut în boală fără leac, căci avea lepră neagră care îi cuprinsese tot trupul, de-l topea şi-l mânca; şi pe lângă aceea avea şi boală veche cu dureri pe la încheieturi. Lepra însă îl înspăimânta şi îl umilea, iar cealaltă boala îi dă dureri iuţi şi grele; pentru aceea nu ieşea afară, şi nu-l vedea nimeni din cei supuşi ai lui.

Iar în zilele Sfintelor Patimi ale Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, scriind el o epistolă a trimis-o cu un oarecare Anania, învăţându-l să zugrăvească statul, părul şi faţa şi tot chipul trupesc, cu toată nevoinţa, şi să-i aducă Chipul acela al lui Hristos, de vreme ce Anania era foarte iscusit la meşteşugul zugrăviei.

Iar epistola avea aceste cuvinte: ***"Avgar, domnul cetăţii Edesei, lui Iisus Mântuitorului Bunului Doctor, ce petrece în Ierusalim, să se bucure. Auzit-am de Tine şi de tămăduirile ce se fac de Tine, fără ierburi. Că precum auzim, faci pe orbi să vadă şi pe ologi să umble, pe leproşi curăţeşti, duhurile necurate şi demonii goneşti şi pe cei ce se află cu boli îndelungate îi lecuieşti şi pe morţi înviezi. Şi auzind acestea toate despre Tine, am gândit una dintr-acestea doua: Că au Fiul lui Dumnezeu eşti făcând acestea, au Dumnezeu. Drept aceea dar, scriind, Te-am rugat să iei osteneala şi să vii până la mine, ca să-mi tămăduieşti şi boala ce am, şi să Te afli aicea cu mine. Că am înţeles că şi iudeii cârtesc asupra Ta şi vor să-Ţi facă rău; eu am o cetate mică, însă de cinste, care ne va fi din destul amândurora, a petrece cu pace".***

Deci Anania mergând la Ierusalim şi dând Domnului epistola, îi lua aminte de-L semuia cu multă chibzuinţă. Dar neputând să se apropie din pricina mulţimii ce se adunase, s-a suit pe o piatră ce era mai înaltă puţintel de la pământ, şi îndată îşi puse ochii asupra Lui, şi-şi întări mâna pe hârtie scriind asemănările cele ce vedea. Însa nu putea nicicum să-i însemneze chipul, pentru că se arăta cu altă faţă şi cu schimbată înfăţişare.

Iar Domnul, ca un cunoscător al celor ascunse şi cercetător al inimilor, cunoscând gândul aceluia, a vădit ceea ce se făcea pe ascuns. Căci cerând apa să se spele, i s-a dat şi o mahramă în patru colţuri; şi după ce s-a spălat a şters cu ea preacurata şi dumnezeiasca Sa faţă. Şi, o, minune: s-a întipărit pe acea mahramă dumnezeiescul Său chip şi faţa; şi El a dat-o lui Anania, zicându-i:

"Mergi de o dă celui ce te-a trimis, şi du-i şi epistola aceasta: Fericit eşti, Avgare, de vreme ce nu M-ai văzut şi ai crezut în Mine. Că scris este pentru Mine, ca cei ce M-au văzut să nu creadă în Mine, iar cei ce nu M-au văzut, aceia să creadă şi să fie vii. Iar despre cele ce Mi-ai scris ca să vin către tine, să ştii că Eu trebuie să plinesc toate cele pentru care sunt trimis; iar după ce le voi plini Mă voi sui către Tatăl, Cel ce M-a trimis. Şi când Mă voi sui, îţi voi trimite pe unul din ucenicii Mei, anume Tadeu, care şi boala îţi va tămădui şi viaţa veşnică îţi va da şi pace, şi ţie şi celor ce sunt cu tine. Şi cetatea îţi va întări, ca să nu poată nimeni din vrăjmaşi împotriva ei".

Punând la sfârşitul epistolei şi şapte peceţi, însemnate cu slove evreieşti care tălmăcindu-se, arată: Teu Tea, Tion Tavma, adică: A lui Dumnezeu faţă, dumnezeiască minune.

Deci Avgar primind pe Anania cu bucurie şi căzând şi închinându-i-se sfintei şi preacuratei Icoane a Domnului, cu credinţă şi multă osârdie, îndată s-a tămăduit de boală, rămânând puţină lepră numai pe fruntea lui. ***Iar după mântuitoarea patimă a lui Hristos şi după suirea Lui la cer, mergând Sfântul Apostol Tadeu la Edesa, a pus pe Avgar în scăldătoarea Botezului.*** Şi botezându-l şi pe el şi pe toţi câţi erau sub ascultarea lui, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, a ieşit Avgar din apă curăţit şi de acea puţină rămăşiţă de lepră.

Regele Avgar al Edessei

De atunci cinstind în tot chipul, închinându-se acelei dumnezeieşti asemănări a Chipului Domnului, şi vrând ca să fie cinstită de către toţi, pe lângă celelalte ale lui bunătăţi, a adăugat şi aceasta: Ca pogorând chipul unui zeu, ridicat deasupra porţii celei de obşte a cetăţii şi sfărâmându-l, a pus în locul lui acea nefăcută de mână Icoană a Mântuitorului nostru şi Dumnezeu, înfrumuseţând-o, şi scriind aceste cuvinte: ***"Hristoase Dumnezeule, cel ce nădăjduieşte întru Tine, nu este trecut cu vederea niciodată".***

Şi a dat poruncă ca oricine va intra pe acea poartă să dea cinstea şi închinăciunea ce se cuvine cinstitei şi de minuni făcătoarei Icoanei lui Hristos, şi apoi să intre în cetate. Această poruncă pioasă a bărbatului aceluia, a fost ţinută cât a trăit el şi fiul său în viaţa aceasta. Iar după ce nepotul lui a ajuns domnitor, a dat cu piciorul dreptei credinţe şi însuşi s-a întors la slujirea idolilor, şi a vrut să ridice deasupra porţii Edesei un idol şi să pogoare Icoana lui Hristos.

Cunoscând aceasta din dumnezeiasca arătare episcopul cetăţii, a pus nevoinţa mare, şi de vreme ce locul unde stă Icoana era rotund, a aprins înaintea dumnezeieştii Icoane o candelă, şi a pus o cărămidă dinainte, şi zidind-o pe din afară cu var, a tocmit zidul de nu se vedea. Nemaivăzând, Icoana Domnului, păgânul a renunţat la lucrul ce începuse a face.

Şi a trecut multă vreme, încât ieşise din mintea oamenilor unde era ascunsă dumnezeiasca Icoană. Iar când Osroe, împăratul perşilor, prădând cetăţile şi oraşele Asiei, a ajuns şi la Edesa, şi a pornit asupra ei toată meşteşugirea de luptă, a dat mare frică oamenilor cetăţii. Aceştia scăpând numai la Dumnezeu şi rugându-L cu lacrimi, aflară grabnica mântuire; căci într-o noapte s-a arătat o femeie preaslăvită episcopului Eulalie, zicându-i: ***"De veţi lua dumnezeiescul chip al Mântuitorului cel nefăcut de mână care este ascuns deasupra acestei porţi, arătându-i şi locul, toate le va face bune".*** Deci episcopul mergând şi săpând în locul acela a aflat dumnezeiasca Icoană nestricată, şi candela aprinsă de atâţia ani, încă şi în cărămida ce era pusă în preajma candelei. Şi arătând Icoana tuturor s-au umplut de nespusă bucurie şi veselie.

Luând episcopul această Icoană şi făcând Litanie şi mulţumind a mers la locul unde spărgeau perşii cetatea. Şi dacă s-au apropiat, a picurat untdelemn din candela în focul cel gătit ce avea să ardă cetatea, şi a ars pe toţi de i-a prăpădit. Iar dacă s-a apropiat episcopul cu dumnezeiescul chip de pădure unde era focul mare de mulţime de copaci, îndată s-a pornit vânt mare, şi a întors para focului asupra celor ce-l făcuseră şi i-au izgonit. Şi aşa cetatea Edesa s-a izbăvit de vrăjmaşii săi, prin milostivirea lui Hristos Dumnezeul nostru, şi prin arătarea preasfântului Chip cel nefăcut de mână.

După mulţi ani împăratul Romano, cel ce se chema Lacapenos, pe care şi Porfiroghenit îl numesc, cel ce a împărăţit cu ginerile sau Constantin, fiul împăratului Leon cel înţelept, a fost adusă acea sfântă mahramă, care avea pe ea Chipul cel nefăcut de mână al dumnezeieştii feţe a lui Hristos, în Constantinopol din Edesa care era stăpânită de saracini împreună cu toată Siria. Şi s-a făcut aducerea aceea în acest chip: Romano cel bătrân care stăpânea atunci, şi-a pus în

gând să îmbogăţească cetatea împărătească şi cu aceasta icoană. Pentru aceea în multe vremi a trimis la Edesa, şi a cerut acea dumnezeiască omenească închipuire a Domnului, de la Amira cel ce se afla acolo, făgăduind că va plăti şi bani şi va slobozi pe prinşii de război, dar şi că nu se va mai porni cu vrăjmăşie oştile creştinilor împotriva acelor hotare. Şi au căzut la învoială.

Şi de vreme ce a dat voie Amira şi a lăsat a fi aşa, luând episcopii Samosatelor, Edesei şi alţii cu frica lui Dumnezeu acea Sfântă Icoană şi epistola scrisă de Hristos, au purces în cale spre Constantinopol; iar pe cale se făceau nespuse minuni. Şi dacă au sosit la locul Optimatelor şi la biserica Născătoarei de Dumnezeu ce se numeşte a lui Eusebiu, apropiindu-se mulţi bolnavi cu credinţă, s-au tămăduit de multe feluri de boli. Iar un îndrăcit zicând: "Ia-ţi Constantinopole slavă, cinstea şi bucuria, şi tu Porfirogenitule împărăţia ta", îndată s-a tămăduit.

Iar în cincisprezece zile ale lui august, în anul de la Hristos nouă sute cincizeci şi nouă, pe vremea împărăţiei lui Romano, au sosit arhiereii ce duceau Sfânta Icoană la Constantinopol la biserica Născătoarei de Dumnezeu, cea din Vlaherne, unde a fost primită cu închinăciune, cu cinste şi cu bucurie atât de împărat cât şi de domnul şi de întregul popor.

Iar a doua zi, adică în şaisprezece, după sărutare şi închinăciune, ridicând Icoana lui Hristos pe umere patriarhul Teofilact şi împăraţii cei tineri, pentru că cel bătrân lipsea din pricina slăbiciunii, şi toţi cei mai de cinste şi toată plinirea bisericii au petrecut-o cu cinste, până la poarta cea de aur. Apoi ridicând-o de acolo cu cântări şi cu laude, şi cu făclii aprinse, au sosit la vestita şi marea biserică a înţelepciunii lui Dumnezeu. Şi făcând şi acolo cinstirea ce se cădea, s-au suit la palatele împărăteşti, şi intrând în biserica Născătoarei de Dumnezeu, zisă a Farului, au pus acolo cinstitul şi sfântul Chip al Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. A Căruia este slava în veci. Amin.

Tot în această zi (16 august), pomenirea Sfântului mucenic Diomid.

Acest Sfânt era din Tarsul Ciliciei, din neam mare şi bun. Dar făcându-se mai bun după voinţă, se deprinsese cu meşteşugul de doctor, lecuind pe toţi cei ce mergeau la el: sufletele cu dumnezeiasca credinţă, iar trupurile cu meşteşugul.

În zilele împăratului Diocleţian a plecat din Tars şi a mers la Niceea, în Bitinia. Şi fiind folositor şi acolo în tot chipul celor ce mergeau la dânsul şi cu credinţa dumnezeiască şi cu meşteşugul, a fost pârât la împărat.

Însă când au venit ca să-l prindă, aflându-l mutat către Domnul, i-au tăiat capul şi l-au dus la împăratul. Dar pentru nemilostivirea ce au arătat cei ce au tăiat capul Sfântului, îndată au orbit. Iar împăratul a poruncit iarăşi să-l ducă să-l aşeze la trup. Şi dacă l-au aşezat la trup, se spune că a revenit vederea celor ce orbiseră, când au tăiat capul Sfântului.

Tot în această zi, pomenirea Sfântului Herimon (Heremon), care cu pace s-a săvârşit.

Tot în această zi, pomenirea deşertării şi a izvorârii din nou a fântânii de agheasma, cea din biserică.

Tot în această zi, pomenirea înfricoşătoarei spaime a cutremurului care venise asupra noastră în vremile acelea şi de care, fără de nădejde ne-a mântuit Iubitorul de oameni Dumnezeu.

Tot în această zi, pomenirea Sfântului mucenic Alcibiad, care prin foc s-a săvârşit.

Tot în această zi, pomenirea Sfântului noul cuvios mucenic Nicodim cel de la Meteora, care pentru bună cinstire a mărturisit la anul 1551.

Tot în această zi, pomenirea cuviosului Gherasim cel nou din Cefalonia, care cu pace s-a săvârşit.

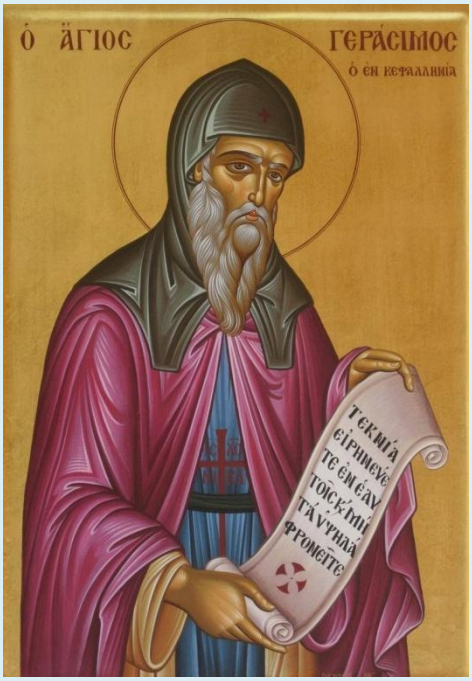

Sfântul Gherasim noul ascet din Cefalonia s-a născut în satul Trikkala în Peloponez şi a devenit de tânăr călugăr în insula Zacinto. Mai târziu a devenit shimnic la Sfântul Munte şi a ucenicit pe lângă asceţii Muntelui Athos. Fiind binecuvântat de mai marii săi, călugărul s-a dus la Ierusalim pentru a venera Mormântul Purtător de Viaţă al Mântuitorului. După ce a vizitat mai multe locuri sfinte în Ierusalim, Muntele Sinai, Antiohia, Damasc, Alexandria şi Egipt, s-a întors la Ierusalim unde a devenit aprinzător al candelelor de la Mormântul Domnului.

Călugărul a fost hirotonit diacon şi apoi preot de către Patriarhul Ierusalimului, Gherman (1534-1579). Sfântul Gherasim şi-a menţinut disciplina de ascet. Pentru singurătate s-a retras în Iordania, unde a petrecut patruzeci de zile fără odihnă. Primind binecuvântarea Patriarhului pentru viaţa în pustie, cuviosul Gherasim s-a retras la Zacinto în sihăstrie, mâncând doar vegetale.

După cinci ani i s-a arătat să meargă în insula Cefalonia, unde a trăit într-o peşteră. A restaurat o biserică la Omala şi a pus bazele unei mănăstiri de maici unde a trăit în neîncetată suferinţă şi priveghere timp de treizeci de ani. Se ruga în genunchi, plecat la pământ.

Pentru viaţa sa în exaltare a primit un dar minunat: darul de a vindeca bolnavii şi de a alunga duhurile necurate.

La vârsta de 71 de ani, venerabilul Gherasim a ştiut dinainte că avea să moară în curând. A dat maicilor binecuvântarea sa şi în pace a adormit întru Domnul în ziua de 15 august 1579. Doi ani mai târziu mormântul sau a fost deschis, iar sfintele sale moaşte au fost găsite plăcut mirositoare şi intacte, înzestrate cu putere de vindecare.

Cum sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului cade în ziua de 15 august, cuviosul Gherasim e prăznuit pe 16 august. Sărbătoarea de azi celebrează dezvăluirea sfintelor sale moaşte în 1581.

Tot în această zi, pomenirea Sfântului noul mucenic Stamatie cel din Volos, care a mărturisit în Constantinopol, la anul 1680 şi de sabie s-a săvârşit.

Sfântul mucenic Stamatios era de fel din Volos (Tesalia, Grecia). Pe când era la Constantinopol, Stamatie a fost calomniat de unii că ar fi acceptat să se convertească la islam, dar el însuşi a mărturisit cu curaj că este creştin. Atunci a fost dus în faţa vizirului ca unul care s-a lepădat de credinţa musulmană, dar el continuând să mărturisească pe Hristos, i s-a tăiat capul cu sabia din porunca vizirului în ziua de 15 august, în piaţa din faţa palatului de lângă biserica Sfânta Sofia.

Tot în această zi, pomenirea Sfinţilor martiri bine credinciosului voievod Constantin Brâncoveanu, împreună cu fiii săi Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi sfetnicul Ianache, care au pătimit pentru Hristos la anul 1714.

Acest binecredincios şi de Hristos iubitor voievod al Ţării Romaneşti s-a născut la anul 1654 din părinţi de bun neam, după tată fiind coborâtor din voievodul Matei Basarab, iar după mamă, nepot al voievodului Şerban Cantacuzino, în timpul căruia la anul 1688 s-a tipărit pentru întâia dată în întregime Sfânta Scriptură în limba română.

Rămas orfan de tată încă din pruncie, tânărul Constantin a fost crescut de către unchiul său, stolnicul Constantin Cantacuzino, cel mai învăţat boier al vremii sale. Acesta s-a îngrijit să-i pună dascăli înţelepţi spre a primi învăţătură aleasă. Pentru iscusinţa şi înţelepciunea sa Constantin a primit înalte dregătorii, bucurându-se de multă cinstire încă din tinereţe.

După moartea voievodului Şerban Cantacuzino la anul 1688, luna octombrie în 29 de zile, la stăruinţele tuturor boierilor şi dregătorilor ţării, vrednicul Constantin Brâncoveanu primi scaunul de domn al Ţării Româneşti, fiind uns de către mitropolitul Teodosie. Împodobit de Dumnezeu cu daruri alese, el a cârmuit ţara cu adâncă pricepere şi înaltă priveghere, cu blândeţe şi răbdare creştinească.

Luând în ajutor pe Hristos, împăratul veacurilor şi având pildă pe vrednicii săi înaintaşi, Constantin voievod, îşi începu slăvita domnie punând temelia celei mai mari mănăstiri ctitorite de el, cea de la Hurezi, unde şi-a pregătit şi loc de veşnică odihnă. Nenumărate sunt însă bisericile şi mănăstirile ridicate sau înzestrate de milostivul şi evlaviosul domnitor pe tot cuprinsul Ţării Româneşti.

Dărnicia şi purtarea de grijă a evlaviosului voievod Constantin Brâncoveanu nu se vor opri însă la hotarele Ţării Româneşti, ci se vor întinde şi la fraţii români din Moldova şi din Transilvania, fiind vrednice de pomenit şi multele ajutoare trimise dreptcredincioşilor creştini aflaţi în suferinţă pe meleagurile siriene, caucasiene şi arabe, precum şi la toate locurile sfinte ale Răsăritului.

Se întâmplă deci că în Săptămâna Patimilor, în anul de la Hristos 1714 a trimis sultanul turcilor, Ahmed al III-lea, mulţime de ostaşi de l-au luat pe Constantin Voda cu fiii şi ginerii săi şi în jalea tuturor locuitorilor oraşului Bucureşti l-au dus la înalta Poartă. Aici creştinul Voievod şi fiul său cel mare au fost chinuiţi cumplit de către necredincioşi vreme de patru luni, fiind supuşi la amarnice suferinţe.

După aproape 25 de ani de strălucită domnie i-a fost dat marelui voievod Constantin Brâncoveanu, din iconomia lui Dumnezeu, să-şi încununeze fruntea, el şi cei patru fii ai săi Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, precum şi sfetnicul său Ianache, cu coroana sfântă a muceniciei pentru credinţa ortodoxă, pe care au mărturisit-o şi nu au părăsit-o nici în faţa călăului păgân.

În ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului, la 15 august, când drept-credinciosul voievod Constantin Brâncoveanul împlinea 60 de ani, primi sfârşitul mucenicesc prin sabie împreună cu fiii săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu sfetnicul său Ianache, în cetatea Sfântului Constantin cel mare, la Constantinopol, în anul 1714. Trupurile martirizate au fost apoi aruncate de necredincioşi în mare, de unde au fost culese de creştini milostivi, care le-au îngropat în taină şi cu evlavie nu departe de Constantinopol, în insula Halchi, în biserica mănăstirii Maicii Domnului.

Osemintele Sfântului voievod martir au fost aduse în ţară la anul 1720 de către doamna Marica, soţia sa şi înmormântate în biserica Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti, ctitoria sa, unde de atunci şi până în zilele noastre veghează lumina candelei care aminteşte locul de odihnă al voievodului.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi. Amin.

Aducerea Sf. Mahrame a Domnului din Edesa la Constantinopol; †) Sf. Martiri Brâncoveni: Constantin Voievod cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, şi sfetnicul Ianache; Sf. Cuv. Iosif de la Văratec; Sf. Mc. Diomid
Galerie foto (1)Sinaxar
Un articol de: Arhid. Ştefan Sfarghie - 16 Aug, 2019

Binecredinciosul Voievod Constantin Brâncoveanu al Ţării Româneşti s-a născut în 1654 din părinţi de seamă, după tată fiind din neamul voievodului Matei Basarab, iar după mamă fiind nepot al voievodului Şerban Cantacuzino. Voievodul Constantin Brâncoveanu a ctitorit Mănăstirea Hurezi, unde şi-a pregătit şi loc de odihnă şi i-a ajutat pe creştinii aflaţi în suferinţe pe meleagurile siriene, caucaziene şi arabe. În 1714, în Săptămâna Sfintelor Pătimiri, sultanul Ahmed al 3-lea l-a luat prizonier, împreună cu cei patru fii si săi, şi l-a adus la Înalta Poartă. Mărturisind cu mult curaj pe Hristos-Domnul, în ziua Adormirii Maicii Domnului, când împlinea 60 de ani, Voievodul Constantin a primit sfârşitul mucenicesc prin sabie, împreună cu fiii săi şi cu sfetnicul Ianache. Sfintele sale moaşte se află la Biserica „Sfântul Gheorghe”-Nou din Bucureşti. Moaştele Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu au fost purtate în data de 21 mai 2014, într-o procesiune istorică, de la Catedrala Patriarhală până la Biserica „Sfântul Gheorghe“-Nou. La eveniment a participat Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, înconjurat de ierarhi, membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, sute de preoţi şi diaconi, monahi şi monahii, precum şi mulţime mare de credincioşi.

Sfinţii martiri Brâncoveni - Sfinte moaşte

Mormântul Sfântului Constantin Brâncoveanu din Biserica Sfântului Gheorghe nou din Bucureşti

La data de 20.06.1992, Sfântul Sinod al BOR hotărăşte canonizarea ca sfinţi a voievodului Constantin Brâncoveanu şi a copiilor lui, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, precum şi a sfetnicului Ianache, pomeniţi în ziua de 16 august.

Părticele din Moaştele Sfinţilor martiri se află la:

- *Biserica Sfântul Gheorghe Nou, Bucureşti, Piaţa Sfântul Gheorghe, Bd. Brătianu Nr. 27 (în curtea bisericii Sfântului Gheorghe Nou se găseşte borna kilometrului zero al României);*
- *Mănăstirea Sfântul Nicolae - Mihai Vodă, Bucureşti, Str. Sapienţei Nr. 4 (la câteva sute de metri de staţia de metrou Izvor).*

Sfinţii martiri Brâncoveni, Constantin Voievod cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi Sfetnicul Ianache

Aceşti şase Sfinţi martiri Brâncoveni au fost luaţi ostateci de turci în anul 1714, în Săptămâna mare a Sfintelor Paşti. După câteva luni de temniţă grea şi chinuri, nevoind să se lepede de dreapta credinţă în Hristos şi să se turcizeze, li

s-au tăiat capetele la toţi şase, începând cu cei patru copii şi terminând cu Sfântul Voievod şi martir Constantin Brâncoveanu.

După martiriul Sfântului Constantin Voievod şi al fiilor săi, turcii le-au aruncat moaştele în mare. Dar ***soţia sa, Maria şi cu câţiva sfetnici au adunat moaştele Sfinţilor martiri brâncoveni şi le-au îngropat în insula Halchi din Marea Marmara, în Mănăstirea Maicii Domnului.*** *Mai târziu i s-a îngăduit să aducă în ţară o parte din moaştele soţului şi a copiilor ei, răscumpărate cu multe daruri, pe care le-a depus la biserica Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti, ctitorită de el. De atunci neîncetat ard câteva candele pe lespedea de mormânt a Sfinţilor martiri Brâncoveni, care se prăznuiesc la 16 august.*

Moaştele Sfântului martir Constantin Brâncoveanu

După mărturia lui *Anton Maria del Chiaro,* secretarul personal al Voievodului Brâncoveanu, cunoaştem că moaştele mucenicilor şi-au găsit locul în pământul sfânt al Mănăstirii Maicii Domnului din Insula Halki. ***Doamna Maria, credincioasa soţie a domnitorului martir, a strămutat moaştele voievodului, în biserica "Sfântul Gheorghe nou", în anul 1720.*** A fost necesar ca această strămutare a sfintelor moaşte să se facă în cea mai mare taină, deoarece Ahmed al-III-lea era încă pe tronul Imperiului Otoman, iar el pusese sentinţa de "hainie" (trădare), pe seama lui Brâncoveanu.

Tot prin purtarea de grijă a doamnei Maria, deasupra mormântului s-a aşezat o lespede de marmură albă (185×95 cm), împodobită cu elemente decorative în stil brâncovenesc. De jur împrejur are un chenar format din ghirlande de flori. În partea de jos, la picioare, găsim o reprezentare alegorică, înfăţişând moartea având coasa în mâna dreaptă şi un fir de crin cu trei flori în mână stângă. În partea dinspre cap a lespezii este săpată stema Ţării Romaneşti, în mijlocul căreia este înfăţişat vulturul cu crucea în plisc. Pe lespede nu există nici un înscris din motivele expuse mai sus. Această piatră funerară, prezintă o ruptură în colţul drept şi alte două spărturi, una aproape de mijloc şi alta în partea dinspre picioare.

De o importanţă deosebită este faptul că Doamna Maria a înzestrat această sfântă biserică cu o candelă din argint, deosebit de frumoasă, pe care a aşezat-o deasupra mormântului, iar pe marginea de sus a bulbului din mijloc a lăsat o inscripţie cu litere chirilice, însemnând de fapt pisania pe care nu a putut să o scrie pe piatra de marmură a mormântului: "***această candelă, ce s-a dat la Sveti Gheorghie cel nou, luminează unde odihnesc oasele fericitului domn Io Constantin Brâncoveanu***

Basarab Voievod… iulie, în 12 zile, leat 7228 (1720)". Ceea ce este de asemenea important de consemnat este faptul că locul de îngropăciune al voievodului a fost cunoscut la început în familie, iar cu timpul acest adevăr a fost cunoscut întrucâtva şi în obştea Bucureştiului.

La 22 de ani de la aşezarea osemintelor Sfântului Constantin în cripta Bisericii "Sfântul Gheorghe nou", în data de 20 iulie 1742, nepotul său "Costandin Basarab Brâncoveanul, Biv Vel Stolnic", care închină Mănăstirii Sfântul Gheorghe nou o moşie, care îi rămăsese "de la fericitul întru pomenire moşul mieu Costandin Vodă Brâncoveanu", arătând de asemenea că bunicul său la acest "sfânt lăcaş nu numai ctitor desăvârşit iaste", ci aici "şi oasele fericiţilor întru pomenire moşilor şi a tot neamul nostru sânt astrucate". Această mărturie întăreşte ceea ce doamna Maria consemnase pe candelă.

Domniţa Bălaşa (t 1754), după înmormântarea soţului ei, marele ban Manolache Lambrino (16 iun.1745), pe 15 septembrie acelaşi an aşează la mormântul soţului ei din Biserica "Sfântul Gheorghe nou", la fel ca mama sa, Doamna Maria Brâncoveanu, o candelă de argint pe care încrustează cuvintele : *"această candelă, ce s-au dat la Sfeti Ghiorghie cel nou, luminează unde odihnesc oasele robului (lui) dumnezeu Manolache Lambrino, ce au fost mare banu şi iaste făcută de soţia dumisale, Maria Sa Domniţa Bălaşa Brâncoveanca care şi Măria Sa nădăjduieşte în Domnul, iarăşi aicea să i se odihnească oasele. Septembrie 15 dni, leat 7254 (1745)"*

În anul 1832, episcopul Ilarion al Argeşului, în cuvântul ţinut la înmormântarea banului Grigore Brâncoveanu, în Biserica voievodală "Sfântul Gheorghe nou", glăsuia:" ***pline sunt istoriile şi letopiseţele Ţării Româneşti de isprăvile cele mari ale domnilor basarabi. Viteji în războaie, părinţi iubitori de norod, straşnici în guvern şi în paza dreptăţii, înţălepţi în purtările lor, tari în credinţă, râvnitori în relighie, ne-au lăsat cel dintâiu Episcopia Argeşului şi cel de-al doilea mai multe mănăstiri în Episcopia Buzăului. Iar Constandin Voievod Brâncoveanul şi alte sfinte lăcaşuri şi pre acesta, în care şi oasele sale şi ale familiii sale odihnindu-să de atâţia ani, astăzi au ieşit din mormânt ca să primească în braţe pe cel de pe urmă moştean al lor şi să-l ia împreună cu dânşii lăcuitoriu în lăcaşul lor. Nici ceasul, nici jalea mă iartă, nici trebuinţa care cere ca în epitafion al răposatului nostru să fac paneghiricon al strălucitilor strămoşi ai săi. Dar putem să-i trecem cu vederea, când moaştele lor stau în faţă şi cer de la noi, de nu altceva, măcar o mângâiere părţii cei mai slabe al răposatului rămas în viaţă? Iertaţi-mă, dar, că lăsând celelalte fapte vrednice de laudă ale lor, una măcar să povestesc a ctitoritei sfântului lăcaşului acestuia, doamnei Marica, soţiei fericitului ctitor***

Constandin Voievod Brâncoveanu, spre pildă şi mângâierea jalnicilor rudenii ale mortului. Mai sus pomenita doamnă, după ce cu bărbătească mărime de suflet şi cu răbdare mucenicească au suferit să-şi vază pre iubiţii săi fii şi pre sotul şi domnul său seceraţi în Tarigrad de sabia muncitorului celui de atuncea, apoi adăugând bărbăţie peste bărbăţie, au aşteptat acolo, până când, după ce s-au îngropat şi au putrezit trupurile iubiţilor săi, apoi după aceea dezgropându-le, au venit cu aceste oase ale lor, aici şi le-au îngropat în mormântul ctitoricesc, peste care, murind şi ea, mai la urmă s-au adaos. Una din faptele strămoşilor răposatului Basarab Brâncoveanu (şi aceasta fameiască!) Iaste destul să arate din ce viţă slăvită pentru nume, mai slăvită pentru fapte, să trage. Iar celelalte isprăvi ale lor, roduri de suflete pline de curaj patrioticesc şi de pravoslavie ne mărturisesc istoricii şi le vor mărturisi şi alte sfinte lăcaşuri zidite, înzestrate şi împodobite de dânşii şi mai vârtos această sfântă casă, una din cele multe ".

În anul 1881, într-un raport al lui Pantazi Ghica ce făcea referire la monumentele naţionale istorice, spune următoarele despre Biserica "Sfântul Gheorghe nou": "*asemenea în Biserica în untru sunt mormântile lui Costandin Brâncoveanul şi al lui Grigorie Brâncoveanul, cu familiile lor*". Preotul Marin Dumitrescu de la Biserica "Sfântul Ioan" (moşi) din capitală, în anul 1899, spunea despre această ctitorie brâncovenească: "*în interiorul acestei sfinte biserici, să află mormântele lui Constantin brâncoveanul cu familiile lor*." Desigur că într-o anumită măsură s-a păstrat o oarecare tradiţie care vorbea despre mormântul voievodului.

Lumină se face în anul 1914, când se împlineau 200 de ani de la martiriu, atunci când marele nostru istoric, Nicolae Iorga a cerut parlamentului României, în data de 19 aprilie, ca ziua de 15 august 1914 să fie comemorată după cuviinţă în memoria voievodului martir Constantin Brâncoveanu.

Sfânta Mănăstire Hurezi, cealaltă importantă ctitorie a voievodului a fost aleasă ca loc unde trebuia să se desfăşoare ceremoniile legate de această comemorare. Pentru această sărbătoare au fost aduse mai multe obiecte de artă brâncovenească, pentru înfiinţarea unei expoziţii.

La începutul lunii iulie a aceluiaşi an, istoricul Virgil Drăghiceanu publică un articol privitor la candela de deasupra mormântului brâncovenesc şi inscripţia ei, care arată răspicat că osemintele voievodului sunt în Biserica "Sfântul Gheorghe nou". Dascălul bisericii de atunci, Ion Ungureanu, afirmă că el este cel care a descoperit candela cu inscripţia ei.

Datorită acestei redescoperiri a candelei, ceremonia la împlinirea a două veacuri de la martiriu s-a desfăşurat în preajma mormântului voievodal din Biserica “Sfântul Gheorghe nou”, slujba fiind săvârşită de către mitropolitul primat al României, Konon Arămescu Donici (1912-1919).

Pentru elucidarea acestor mărturii, comisiunea monumentelor istorice a luat hotărârea de a cerceta mormântul voievodal din partea dreaptă a sânului Bisericii “Sfântul Gheorghe nou”.

În perioada 9 - 16 decembrie 1932 au avut loc cercetări arheologice care au atestat faptul că sub lespedea de marmură fără pisanie se află osemintele voievodului mucenic pentru Hristos, Constantin Brâncoveanu. Nu a fost găsită nici un fel de îmbrăcăminte, doar înspre căpătâi s-a găsit un pacheţel cu frunze uscate de merişor. S-a format o comisie de medici specialişti, condusă de către prof. Dr. N. Minovici şi de prof. Dr. F. Rainer, care au făcut expertiză osteologică. Ei au descoperit o tăietură pe a cincea vertebră cervicală, datorată lovirii cu un corp tăios, arătând deasemenea că atât craniul cât şi scheletul au aparţinut unui bărbat viguros. Pe temeiul cercetărilor arheologice din Biserica “Sfântul Gheorghe nou” raportul întocmit, arată că “săpăturile confirmă existenţa mormântului ctitoricesc al lui Constantin Vodă Brâncoveanu sub piatra de mormânt fără inscripţie, dar decorată cu stema ţării, care mormânt este flancat pe stânga de mormântul lui Ioan Mavrocordat Vodă, iar pe dreapta de mormântul lui Grigore Brâncoveanu”.

De faţă la scoaterea osemintelor din mormânt a fost însuşi primul patriarh al României, Miron Cristea. În 17 februarie 1933, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât că sfintele oseminte ale voievodului să fie reînhumate tot în Biserica “Sfântul Gheorghe nou”, iar într-o altă şedinţă, la începutul lunii aceluiaşi an, s-a hotărât ca înhumarea să aibă loc în anul 1934, când se împlineau 220 de ani de la martiriul domnitorului.

Aspecte din timpul procesiunii cu osemintele Domnitorului Constantin Brâncoveanu (21 mai 1934): Sabia Domnitorului

A fost emisă o circulară către protoierii, în care se spunea: "***întrucât este vorba de slăvirea memoriei voievodului, care a suferit martiriul, atât personal împreună cu fiii săi, cât şi ca domnitor al Ţării Româneşti, credem că este o datorie sfântă pentru Biserica Creştină Ortodoxă Română şi pentru slujitorii ei, să ia parte cât mai vie la această solemnitate, spre a pune în evidenţă tăria credinţei şi căldura patriotismului acestui mare domnitor, a cărui viaţă şi domnie este împletită cu cele mai frumoase acte de virtute creştină, de pietate şi dărnicie, nu numai pentru neamul românesc şi biserica străbună, ci şi pentru întreaga creştinătate, de pe vremea lui***".

Moaştele Sfântului Constantin Voievod au fost puse într-o raclă de lemn, înfrumuseţată cu elemente decorative brâncoveneşti. Lemnul pentru confecţionarea acestei racle a fost luat dintr-un bătrân stejar din curtea palatului brâncovenesc de la Mogoşoaia.

Aspecte din timpul procesiunii: scoaterea sicriului cu osemintele Domnitorului Constantin Brâncoveanu (21 mai 1934)

Aproape un an şi jumătate a stat sicriul cu sfintele oseminte în sfântul altar al Bisericii "Sfântul Gheorghe nou". Pe data de 17 mai 1934, la praznicul Înălţării Domnului, Patriarhul Miron Cristea a făcut un apel către toată suflarea românească: "***comisiunea monumentelor istorice, în urmărirea scopurilor ei, făcând exhumări în Biserica "Sfântul Gheorghe nou" din capitală, a verificat adevărul afirmat în inscripţia unei candele de Doamna Maria-pioasa soţie a lui Constantin Vodă Brâncoveanu, care a adus din insula Halki osemintele scumpului ei soţ şi mucenic al credinţei creştine ortodoxe şi le-a aşezat în mormântul familial şi ctitoricesc de acolo. Iar biserica a crezut a fi o creştinească***

datorie să reaşeze la locul de odihnă scumpele oseminte, în cadrele unei slujbe şi procesiuni festive, ca toţi credincioşii să aibă putinţa de a le da cuvenita cinstire. Cetăţenii vor îndeplini o patriotică şi creştinească datorie, participând la această slujbă şi procesiune, în ziua de 21 mai 1934 (praznicul Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena, ora 10 dimineaţa.) De sine se înţelege că toţi cei ce se ştiu rude cu nemuritorul voievod işi vor face prin participare şi o familială datorie către memoria celui ce a ridicat slava numelui **Brâncoveanu** *până la mucenicie*."

Pe drumul Sfinţilor: Procesiunea cu osemintele Domnitorului Constantin Brâncoveanu (21 mai 1934)

Părintele profesor Niculae Şerbănescu, martor ocular la aceste evenimente, povesteşte: "***în seara zilei de duminică, 20 mai 1934, sicriul cu osemintele Brâncoveanului a fost luat din Biserica "Sfântul Gheorghe nou", adus şi aşezat în paraclisul patriarhal din Bucureşti. Aici, în aceeaşi seară de ajun a praznicului Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena, după ce s-a slujit vecernia, s-a făcut priveghere de toată noaptea, luându-se aminte la evangheliceştile citiri. A doua zi, luni, 21 mai 1934, după Sfânta Liturgie, care s-a slujit mai devreme, la patriarhie, fiind de faţă capul de atunci al ţării, Carol al-II-lea cu membri ai familiei sale, sfatul ţării, înalţi ierarhi, clerici, monahi şi foarte mulţi credincioşi, s-a oficiat parastas pentru Constantin Vodă Brâncoveanu şi neamul lui cel adormit. La sfârşit a vorbit patriarhul Miron. După cuvântul său s-a format o impresionantă procesiune, cu nimic mai prejos ca cele din Bizanţul imperial de altădată, la care, ca elev în ultima clasă de seminar, am fost de faţă.***

Momente din timpul procesiunii (21 mai 1934)

Procesiunea, în mijlocul căreia era sicriul cu osemintele voievodale, purtat pe umeri de clerici, a străbătut, în bună rânduială şi sunet de clopote de biserici, mai multe străzi din centrul capitalei şi a făcut două opriri pentru ectenii de pomenire la aşezămintele brâncoveneşti şi la universitate, unde pe vremuri a fost Mănăstirea "Sfântul Sava", ce adăpostise "o înaltă şcoală de literatură şi de stiinţe susţinută şi din daniile lui Constantin Brâncoveanu. Spre miezul zilei, alaiul a ajuns la Biserica "Sfântul Gheorghe nou" şi aici, după ultimele rugăciuni de pomenire, sicriul, pe care erau săpate aceste cuvinte "aici odihnesc osemintele martirului Brâncoveanu Constantin Basarab Voievod 1714-1934", a fost coborât în mormântul de unde mai înainte fuseseră dezgropate osemintele. S-a aşezat peste el vechea lespede de marmură spartă, în trei bucăţi mari, dar încă stăpânitoare, prin vechea stemă a ţării, prin ghirlandele de flori şi frunze săpate în jur, în stil brâncovenesc".

În anul 1935 Principesa Marta Bibescu a tradus inscripţia de pe candela de argint pe o placă de marmură ce a fost aşezată lângă mormântul Voievodului Martir.

În 1938 renumitul sculptor Oscar Han, realizează în bronz, pe un soclu de piatră, statuia lui Constantin Brâncoveanu, aşezată în faţa ctitoriei sale, de la kilometrul zero al capitalei.

Şedinţa Sfântului Sinod din data de 30 noiembrie 1934, prezidată de patriarhul Miron Cristea, consemna evlavia românilor pentru Voievodul martir Constantin Brâncoveanu lansând ideea canonizării acestuia. ***Dumnezeu a rânduit ca acest act de canonizare să se întâmple în anul 1992, în zilele de păstorire ale Patriarhului Teoctist (1986-2007), cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.***

Mormântul Sfântului Voievod martir Constantin Brâncoveanu

Teoctist, din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Bucureştilor, mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Prea iubitului cler şi dreptcredincioşilor creştini din cuprinsul Patriarhiei Române, har, milă şi pace de la Dumnezeu, Părintele luminilor, iar de la noi patriarhiceşti binecuvântări.

Bineplăcut lui Dumnezeu şi de mare folos duhovnicesc pentru credincioşi este a cinsti cu laude pe cei care, pentru nevoinţele şi vredniciile lor în viaţa pământească, după trecerea la cele veşnice s-au numărat în rândul Sfinţilor. Pomenind aceste vase alese ale Duhului Sfânt, dreptcredincioşii Sfintei noastre Biserici prea măresc pe Dumnezeu de la care vine tot ajutorul şi fără de care nimeni nu se poate împărtăşi de darurile cele multe şi felurite ale virtuţilor.

Drept aceea, luând aminte la faptele virtuoase ale binecredinciosului voievod Constantin Brâncoveanu, cel care a cârmuit cu creştinească înţelepciune vreme de 25 de ani Ţara Românească, întemeietor de artă şi cultură românească, ridicând, înnoind sau înzestrând multe biserici, mănăstiri şi alte aşezăminte, miluind pe cei săraci, ajutând cu prisosinţă Sfintele Biserici Ortodoxe surori de aproape sau de mai departe şi mai presus de toate acestea învrednicindu-se a primi moarte

mucenicească pentru dreapta credinţă, împreună cu cei patru fii ai săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu sfetnicul său, Ianache.

Smerenia noastră împreună cu toţi membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, purtând grija de folosul duhovnicesc al credincioşilor încredinţaţi nouă spre arhipăstorire şi pe de altă parte, ţinând seama de cele arătate de către Sfânta Arhiepiscopie a Bucureştilor; drept aceea, urmând rânduiala canonică şi sinodală şi chemând în ajutorul nostru puterea celui prea înalt, hotărâm:

Ca de acum înainte şi până la sfârşitul veacurilor, binecredinciosul voievod Constantin Brâncoveanu, împreună cu fiii: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu sfetnicul Ianache să fie cinstiţi cu Sfinţii în ceata martirilor Ortodoxiei, pomenindu-i cu slujbe şi cântări de laudă în ziua de 16 august, fiind înscrişi în sinaxar, în cărţile de cult, precum şi în calendarul Bisericii noastre.

Mai rânduim să se tipărească viaţa, slujba şi icoana acestor Sfinţi martiri, care să fie primite cu evlavie de către dreptmăritorii creştini, iar chipurile acestora să fie zugrăvite şi aşezate la loc cunoscut alături de cele ale altor Sfinţi de neam român, în bisericile ce se vor construi sau reînnoi de acum înainte.

Spre deplina statornicire a celor pe care le-am rânduit în chip canonic, întărim cu semnăturile noastre actul de faţă, ca tomos patriarhal şi sinodal de canonizare, adică de aşezare în rândul Sfinţilor martiri, a celor acum pomeniţi, spre a-l aduce la cunostinţa evlaviosului cler şi a dreptcredincioşilor creştini din cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române.

Dat în Bucureşti, în anul mântuirii 1992, luna iunie, ziua a douăzecea.

Datele istorice au fost culese şi prezentate de: Paroh Pr. Dr. Prof. Emil Nedelea Cărămizaru Parohul bisericii "Sfântul Gheorghe nou"

Cum au fost descoperite trupurile Brâncovenilor

Sfinţii martiri Brâncoveni: Constantin Voievod cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi sfetnicul Ianache, sunt prăznuiţi pe 16 august. Domnia lui Constantin Brâncoveanu a început sub semnul apariţiei Bibliei în limba română, numită "de la Bucureşti", în anul 1688. Şi-a asumat rolul de protector al tiparului şi şcolilor din Muntenia, dar şi din Transilvania. A dat Bucureştiului o nouă Academie Domnească, transformând şcoala de la Sfântul Sava în "colegiu public pentru pământeni şi străini", cu o programă asemănătoare instituţiilor de grad superior.

L-a adus de la Istanbul pe Andrei, viitorul mitropolit Antim Ivireanul, sub îndrumarea căruia se vor tipări numeroase cărţi în limbile română, greacă, slavonă, georgiană şi chiar arabă. A ctitorit mai multe biserici şi mănăstiri, între care: bisericile de la Potlogi şi Mogoşoaia, Mănăstirile Hurezi şi Brâncoveni, Biserica "Sfântului Gheorghe nou" din Bucureşti, unde odihnesc sfintele sale moaşte.

Pentru că a refuzat să se lepede de la credinţa creştină, pe 15 august 1714, chiar în ziua când împlinea 60 de ani, domnitorul român a fost decapitat. Aceeaşi pedeapsă au suferit-o şi cei patru fii ai săi, împreună cu sfetnicul Ianache.

"De legea creştină nu mă las, căci în ea m-am născut şi am trăit,
şi în ea vreau să mor! "

Numai în cămăşi, istoviţi de suferinţe şi dureri, legaţi cu lanţuri, cu capetele descoperite şi desculţi, mărturisitorii întru Hristos au fost aduşi în faţa sultanului Ahmed. La cererea sultanului de a renunţa la creştinism, Brâncoveanu a răspuns fără reţineri: ***"De legea creştină nu mă las, căci în ea m-am născut şi am trăit şi în ea vreau să mor!", iar către fiii lui a rostit: "Fiilor, fiţi bărbaţi! Am pierdut tot ce aveam pe astă lume. Nu ne-au mai rămas decât sufletele. Să nu le pierdem şi pe ele, ci să le ducem curate înaintea feţei Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru!"***

În urma acestor cuvinte, sultanul a poruncit să fie tăiate capetele copiilor domnitorului. Primul cap retezat a fost al lui Constantin, fiul cel mare. Au urmat capetele lui Ştefan şi Radu. Când a sosit rândul lui Matei, băiatul cel mai mic, acesta a început să plângă. Tatăl lui i-a poruncit să se asemene fraţilor săi. Copilul s-a îndreptat spre jertfă fără reţineri. Au urmat Ianache Văcărescu, bunul sfetnic al Brâncoveanului şi apoi domnitorul, care a bătut o cruce mare şi a spus: **"Doamne, fie voia Ta!"**

Trupurile pescuite din Bosfor, redescoperite după două secole!

Trupurile lor au fost aruncate în Bosfor. Au fost scoase de câţiva creştini şi îngropate în mare taină într-o mănăstire din Halki, chiar lângă Ţarigrad.

În vara anului 1720, Doamna Maria (Marica) a adus pe ascuns rămăşiţele domnitorului şi le-a îngropat în Biserica Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti. A aşezat peste mormânt o piatră împodobită doar cu pajura ţării, fără nici o pisanie, iar deasupra a pus o candelă de argint. Pornind între altele, şi de la inscripţia de pe această candelă (din 12 iunie 1720), Virgil Drăghiceanu a făcut în 1914 senzaţională descoperire a mormântului voievodal ("cea mai mare răsplată pentru modesta mea activitate de o viaţă", îi scria el savantului Dimitrie Onciul). În jurul autenticităţii şi paternităţii descoperirii s-au iscat pe atunci multe polemici şi chiar procese, în care de partea lui Virgil Drăghiceanu a fost încă de la început, printre mulţi alţii, şi marele Nicolae Iorga.

Pe 15 august 1992, Constantin Brâncoveanu cu fiii săi şi cu sfetnicul Ianache au fost declaraţi Sfinţi de către Biserica Ortodoxă Română. Sunt sărbătoriţi pe 16 august pentru a nu coincide cu sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului.

Demersuri pentru mutarea moaştelor Sfântului Constantin Brâncoveanu la Mânăstirea Hurezi

Direcţia pentru Cultură şi Patrimoniu Naţional Vâlcea face demersuri pentru aducerea Sfintelor Moaşte ale Voievodului Martir Constantin Brâncoveanu, de la biserica Sfântului Gheorghe nou din Bucureşti, la ctitoria sa de la Hurezi, a declarat marţi, pentru AGERPRES, directorul instituţiei, Florin Epure.

"***La împlinirea a 296 de ani de la moartea martirică a lui Constantin Brâncoveanu şi a fiilor săi, precum şi la împlinirea a 313 ani de la ctitorirea Mănăstirii Hurezi, am întreprins demersuri pentru aducerea moaştelor. Încă din anul 2007, la Mănăstirea Hurezi s-a semnat 'Memoriul pentru aducerea***

Sfintelor Moaşte ale voievodului martir Constantin Brâncoveanu de la Biserica Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti, la ctitoria sa de la Hurezi'. Studiul ştiinţific care însoţeşte acest document a fost realizat de Radu Ştefan Vergatti, profesor la Universitatea din Bucureşti şi membru al Academiei Române", a precizat Epure.

Potrivit acestuia, memoriul este considerat un pas important în demersul aducerii Sfântului martir Brâncoveanu la Hurezi, unde mormântul de marmură stă gol de aproape trei secole.

"Documentul de la Hurezi poartă mesajul vâlcenilor, care şi-au dat semnătura în acea zi pentru o reparaţie istorică şi morală, pentru a împlini voinţa domnitorului de a fi înhumat în ctitoria sa de la Hurezi, după tradiţia creştină a voievozilor de a-şi clădi necropola încă din timpul vieţii. Acest mesaj va fi înmânat Prea Fericitului Daniel, patriarhul României, precum şi Ministerului Culturii şi Patrimoniului Naţional", a mai spus Florin Epure.

Anul acesta se împlinesc 296 de ani de la moartea voievodului Ţării Româneşti, Constantin Brâncoveanu, care a fost decapitat de turci, alături de fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi de ginerele său, vistiernicul Ianache Văcărescu.

Moaştele Sfântului Constantin Brâncoveanu: Deshumarea Voievodului martir pentru închinarea la moaştele sale. Procesiune cu sfintele moaşte: miercuri, 21 mai, de ziua Sfântului Împărat Constantin şi a maicii sale

Realitatea.net: Constantin Brâncoveanu, deshumat. Ce au găsit arheologii în sicriul domnitorului martir?

Cercetarea arheologică a zonei mormântului lui Constantin Brâncoveanu din biserica Sfântul Gheorghe nou confirmă descoperirile anterioare, din anii 1932 şi 1985, osemintele fiind acelea ale domnitorului sfânt martir, a afirmat vineri dr. Gheorghe Mănucu-Adamesteanu, responsabil şantier arheologic, arheolog expert, într-o conferinţă de presă desfăşurată la Muzeul Municipiului Bucureşti - Palatul Suţu.

“În sicriul lui Constantin Vodă Brâncoveanu s-au găsit un craniu şi oseminte depuse în formă de cruce. Craniul aparţine unei persoane de sex masculin, cu vârsta de cca 60 de ani, care prezintă urmele unei perforaţii de formă circulară pe

osul parietal stâng, produsă de un obiect ascuţit. De asemenea, am putut observa pe partea posterioară a ramilor mandibulari urme ale unor leziuni produse de obiecte tăioase", a spus Adamesteanu.

El a subliniat că "aceste observaţii sunt în concordanţă cu datele istorice cunoscute despre uciderea domnitorului Constantin Brâncoveanu şi cu observaţiile realizate cu ocazia analizei antropologice efectuate în anul 1932″.

Afirmaţia dr. Mănucu-Adamesteanu a fost confirmată şi de antropologul Mihai Constantinescu, de la Institutul de Antropologie 'Francisc I. Rainer' al Academiei Române.

Potrivit dr. Gheorghe Mănucu-Adamesteanu, au fost descoperite trei sicrie, depuse în cripte amenajate pe latura de sud a naosului lăcaşului de cult.

Într-unul dintre aceste sicrie au fost identificate osemintele domnitorului Constantin Vodă Brâncoveanu (1688-1714), depuse în cripta de nord a mormântului, încă din anul 1720, de Marica Brâncoveanu. În cripta alăturată au fost descoperite osemintele domnitorului Ioan Vodă Mavrocordat (1714-1719), care au fost identificate pe baza unor iniţiale metalice (I.M.), însoţite de o coroană, montate în sicriu.

La deschiderea sicriului domnitorului Ioan Vodă Mavrocordat, printre oseminte se află depus un recipient din sticlă sigilat care conţinea un document olograf, semnat de principele Constantin Vodă Mavrocordat, în data de 22 mai 1934, prin care declara că în acel sicriu se află osemintele strămoşului său Ioan Mavrocordat. Alături de aceste sicrie, în cripte se aflau oseminte depuse succesiv în decursul secolelor XVIII-XIX.

Preotul vicar patriarhal Ionuţ Corduneanu, care a mărturisit emoţia deschiderii raclei cu moaştele Sfântului domnitor martir, care l-a făcut să retrăiască o pagină de istorie, a anunţat că sfintele moaşte au fost aşezate după o rânduială specială într-o raclă confecţionată din argint aurit la atelierele Patriarhiei Române.

De asemenea, preotul paroh de la biserica Sfântul Gheorghe nou, dr. Emil Nedelea Cărămizaru, a prezentat lucrarea "Mormântul Sfântului Constantin Brâncoveanu", apărută în acest an la Editura Basilica, cu binecuvântarea patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, Daniel. O procesiune cu moaştele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu, la împlinirea a 220 de ani de la martiriul Sfinţilor

Brâncoveni, va avea loc miercurea viitoare, la sărbătoarea Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena, hramul istoric al Catedralei patriarhale.

Traseul este similar celui pe care în urmă cu 80 de ani, în ziua de 21 mai 1934, a avut loc procesiunea solemnă de reînhumare a osemintelor Domnitorului martir Constantin Brâncoveanu de la Catedrala patriarhală până la Biserica "Sfântul Gheorghe nou" din Bucureşti.

Totodată, în lunile iunie şi iulie, racla cu moaştele Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu va fi purtată în pelerinaj de o delegaţie a Patriarhiei Române la cele mai importante biserici ctitorite de el în Ţara Românească şi în Transilvania.

În ziua de 16 august se va sfinţi pictura nouă a bisericii Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti, ctitorie a Domnitorului martir, de un mare sobor de ierarhi români şi străini şi va fi oficiată Sfânta Liturghie din ziua pomenirii Sfinţilor martiri Brâncoveni. La eveniment sunt aşteptaţi să participe, potrivit preotului vicar patriarhal Ionuţ Corduneanu, înalţi ierarhi de la bisericile surori de peste hotare care au avut relaţii cu Brâncoveanu.

O serie de cercetări arheologice în biserica Sfântul Gheorghe nou au fost realizate în anul 1932 sub coordonarea istoricului Virgiliu Drăghiceanu, secretar al Comisiilor Monumentelor Istorice, ocazie cu care au fost identificate osemintele domnitorului Constantin Brâncoveanu. În timpul lucrărilor de consolidare a mormântului voievodal din anul 1985, arheologul profesor Panait I. Panait a coordonat cercetările arheologice.

În perioada 12-15 mai, la solicitarea Patriarhiei Române, Muzeul Municipiului Bucureşti, prin responsabilul de şantier, arheolog expert dr. Gheorghe Mănucu-Adamesteanu, arheologul specialist dr. Raluca-Iuliana Popescu şi expertul în arheometrie Ingrid Poll, a realizat cercetarea arheologică a mormântului domnitorului Constantin Brâncoveanu de la biserica Sfântul Gheorghe nou. Echipa de cercetare a fost completată de doi cercetători de la Institutul de Antropologie "Francisc Rainer", din cadrul Academiei Române, dr. Andrei Soficaru şi dr. Mihai Constantinescu, care au continuat cercetarea începută în anul 1932 de profesorul Francisc J. Rainer.

Mediafax: Osemintele lui Constantin Brâncoveanu vor fi venerate ca moaşte

Osemintele domnitorului Constantin Brâncoveanu, scoase din mormântul de la Biserica Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti, nu vor mai fi înhumate, ci vor rămâne într-o raclă din biserică, unde vor putea fi venerate, iar miercuri vor fi purtate în procesiune, au anunţat reprezentanţii Patriarhiei.

În perioada 12 - 15 mai, la solicitarea Patriarhiei Române, Muzeul Municipiului Bucureşti, prin responsabilul de şantier, arheologul Gheorghe Mănucu-Adameateanu, arheologul Raluca-Iuliana Popescu şi expertul în arheometrie Ingrid Poll, a realizat cercetarea arheologică a zonei mormântului domnitorului Constantin Brâncoveanu din biserica Sfântul Gheorghe nou. Echipa de cercetare a fost completată de doi cercetători de la Institutul de Antropologie "Francisc Rainer", din cadrul Academiei Române, respectiv Andrei Soficaru şi Mihai Constantinescu, care au continuat cercetarea începută în anul 1932 de către profesorul Francisc J. Rainer.

În urma cercetării, au fost găsit trei sicrie, depuse în cripte amenajate pe latura de sud a naosului lăcaşului de cult.

- ✓ *Într-unul dintre aceste sicrie au fost identificate osemintele domnitorului Constantin Brâncoveanu (1688 - 1714), depuse în cripta de nord a mormântului încă din anul 1720 de către soţia sa, Marica Brâncoveanu.*

- ✓ *În cripta alăturată au fost descoperite osemintele domnitorului Ioan Vodă Mavrocordat (1716 - 1719), identificate pe baza unor iniţiale metalice (I.M.) însoţite de o coroană, montate pe sicriu, a explicat, Gheorghe Mănucu-Adamesteanu. Printre oseminte, se află depus un recipient din sticlă sigilat, care conţinea un document olograf, semnat de către principele Constantin Edgar Mavrocordat, în data de 22 mai 1934, prin care acesta declară că în acel sicriu se află osemintele strămoşului său, domnitorul Ioan Mavrocordat.*
- ✓ *În al treilea sicriu, potrivit parohului Bisericii Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti, Emil Nedelea Cărămizaru, ar fi osemintele ale altor membri ai familiei - soţia domnitorului, Marica, două fiice, Ştefan, al doilea născut al familiei şi un alt fiu, Mateiaş.*

[...]

"Noi toţi care am fost prezenţi la deschiderea sicriului am trăit un moment foarte emoţionant. Pregătirea pentru aşezarea în raclă este una specifică sfintelor moaşte şi a fost făcută de preasfinţitul părinte Varsanufie Prahoveanul, episcop vicar al arhiepicopiei Bucureştilor.

Astfel, osemintele domnitorului au fost spălate cu agheasmă mare, cu vin curat, ulei şi unse cu sfântul şi marele mir, pregătit odată în an în Joia mare. Este o pregătire demnă de toată cinstea. Apoi osemintele se pun într-o pânză de in, fiind un acoperământ rezistent, aşezate după structura anatomică. Capul se pune distinct într-o pânză specială. După ce au fost aşezate în racla de argint, o porţiune mică rămâne acoperită cu geam, în dreptul mâinii. De acum, nu mai vorbim de osemite, ci de sfinte moaşte şi vor rămâne în biserică", a mai spus Corduneanu.

Pentru celelalte oseminte, a fost oficiată slujbă joi seară şi acestea au fost reînhumate.

Osemintele domnitorului Constantin Brâncoveanu au fost identificate în anul 1932 cu ocazia cercetărilor arheologice realizate în biserica Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti, sub coordonarea istoricului Virgiliu Drăghiceanu, secretar al Comisiunii Monumentelor Istorice. Alte cercetări au fost făcute în timpul lucrărilor de consolidare a mormântului voievodal, din anul 1985, sub coordonarea arheologului profesor universitar Panait I. Panait.

Sfintele moaşte ale Sfântului martir Constantin Brâncoveanu au fost aşezate după o rânduială specială într-o raclă confecţionată din argint aurit la atelierele Patriarhiei Române.

În dimineaţa zilei de 21 mai 2014, în ziua de prăznuire a Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena (hramul Catedralei Patriarhale), după săvârşirea Sfintei Liturghii în Altarul de vară al Catedralei patriarhale, începând cu ora 15.00, va avea loc o procesiune solemnă cu moaştele Sfântului martir Constantin Brâncoveanu pe următorul traseu: Catedrala Patriarhală, biserica Domniţa Bălaşa, Piaţa Universităţii şi biserica Sfântul Gheorge nou, unde vor fi depuse sfintele moaşte.

La ora 7.00, moaştele Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena, ale Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu şi ale Sfântului cuvios Dimitrie cel nou, ocrotitorul Bucureştilor, vor fi aşezate în baldachinul de pe Dealul Patriarhiei, pentru a fi venerate de către cler şi credincioşi. De la 9.00, Preafericitul Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, va oficia Sfânta Liturghie înconjurat de un sobor de ierarhi, preoţi şi diaconi, în Altarul de vară al Catedralei patriarhale.

Procesiunea, care va începe de la ora 15.00, se va desfăşura pe traseul Catedrala patriarhală, aleea Dealul Mitropoliei, cu oprire la Crucea brâncovenească, strada Bibescu Vodă, bulevardul Unirii, strada Sfinţii Apostoli, cu oprire la Biserica "Aşezămintele Brâncoveneşti Domniţa Bălaşa", strada Palatul Justiţiei, strada Danielopol Gheorghe, strada Poenaru Bordea, strada Operetei, bulevardul Naţiunile Unite, Calea Victoriei, bulevardul Regina Elisabeta, cu oprire la Universitatea Bucureşti (în vecinătatea căreia au existat Mănăstirea "Sfântul Sava" şi Academia Domnească, rezidite în anul 1709 de Sfântul Constantin Brâncoveanu şi susţinute material de către familia domnitorului martir, bulevardul Ion C. Brătianu şi se va încheia la Biserica "Sfântul Gheorghe nou", în jurul orei 17.00. Acolo, racla cu moaştele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu va fi aşezată spre venerare în baldachinul special amenajat în această ctitorie brâncovenească.

Traseul procesiunii este similar celui pe care, în urmă cu 80 de ani, în ziua de 21 mai 1934, a avut loc procesiunea solemnă de reînhumare a osemintelor lui Constantin Brâncoveanu, de la Catedrala patriarhală, la Biserica "Sfântul Gheorghe nou".

Basilica:Procesiune cu moaştele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu la hramul istoric al Catedralei patriarhale –-21 mai 2014 -

Miercuri, 21 mai 2014, la sărbătoarea Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena, hramul istoric al Catedralei patriarhale, vor avea loc mai multe manifestări înscrise în calendarul evenimentelor din 2014, declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române Anul omagial euharistic (al Sfintei Spovedanii şi al Sfintei Împărtăşanii) şi Anul comemorativ al Sfinţilor Martiri Brâncoveni în Patriarhia Română, la împlinirea a 300 de ani de la moartea lor martirică (1714-2014).

Manifestările organizate de Patriarhia Română şi Arhiepiscopia Bucureştilor se vor desfăşura după următorul program:

La orele 7.00, moaştele Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena, ale Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu şi ale Sfântului cuvios Dimitrie cel nou, ocrotitorul Bucureştilor, vor fi aşezate în baldachinul de pe Dealul Patriarhiei, pentru a fi venerate de către cler şi credincioşi.

De la orele 9.00, Preafericitul Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, va oficia Sfânta Liturghie înconjurat de un sobor de ierarhi, preoţi şi diaconi, în Altarul de vară al Catedralei patriarhale.

La orele 12.30, după Sfânta Liturghie, va avea loc premierea câştigătorilor celor două concursuri naţionale „Sfânta Euharistie-lumina vieţii creştine” şi „Icoana ortodoxă - Lumina credinţei”, organizate de Patriarhia Română în anul 2014 pentru copiii şi tinerii ortodocşi din întreaga ţară.

De la orele 15.00, va avea loc procesiunea cu moaştele Sfântului Domnitor Martir Constantin Brâncoveanu de la Catedrala patriarhală până la Biserica „Sfântul Gheorghe nou” din Bucureşti, una dintre cele mai reprezentative ctitorii brâncoveneşti (sfinţită în anul 1707), unde a fost înmormântat acest sfânt martir al poporului român, în anul 1720.

Procesiunea, la care vor participa ierarhi, preoţi, monahi, monahii şi credincioşi, se va desfăşura pe traseul Catedrala patriarhală, aleea Dealul Mitropoliei, cu oprire la Crucea brâncovenească, strada Bibescu Vodă, bulevardul Unirii, strada Sfinţii Apostoli, cu oprire la Biserica „Aşezămintele Brâncoveneşti Domniţa Bălaşa”, strada Palatul Justiţiei, strada Danielopol Gheorghe, stradaPoenaru Bordea, strada Operetei, bulevardul Naţiunile Unite, Calea Victoriei, bulevardul Regina Elisabeta, cu oprire la Universitatea Bucureşti (în vecinătatea căreia au existat Mănăstirea„Sfântul Sava” şi „Academia Domnească”, rezidite în anul 1709 de Sfântul Constantin Brâncoveanu şi susţinute material de către familia domnitorului martir), bulevardul Ion C. Brătianu, iar apoi procesiunea se va încheia la Biserica „Sfântul Gheorghe - Nou” (în jurul orelor 17.00). Acolo, racla cu moaştele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu va fi aşezată spre venerare în baldachinul special amenajat în această ctitorie brâncovenească.

Traseul este similar celui pe care, în urmă cu 80 de ani, în ziua de 21 mai 1934, a avut loc procesiunea solemnă de reînhumare a osemintelor Domnitorului martir Constantin Brâncoveanu de la Catedrala patriarhală până la Biserica “Sfântul Gheorghe nou” din Bucureşti.

Procesiunea solemnă de reînhumare a osemintelor Voievodului Martir Constantin Brâncoveanu, București, 21 mai 1934 (sursa: Fototeca Ortodoxiei Românești).

Mormântul Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu, biserica „Sfântul Gheorghe" - Nou, București (sursa: Ziarul Lumina)

Scoaterea din mormânt şi aşezarea în raclă a moaştelor Sfântului Voievod martir Constantin Brancoveanu

Moaştele Sfântului Constantin Brâncoveanu au fost scoase din mormânt şi cercetate de o echipă de specialişti de la Muzeul Municipiului Bucureşti în perioada 12-15 mai. Din partea Patriarhiei Române a participat o comisie condusă de Preasfinţitul Varsanufie Prahoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor. După o rânduială specială, sfintele moaşte au fost aşezate într-o raclă nouă.

O prezentare preliminară a cercetărilor arheologice a fost făcută ieri, (n.r. 16 mai) , de către membrii echipei de cercetare şi ai comisiei Patriarhiei Române, în cadrul unei conferinţe de presă la Palatul Şuţu, sediul Muzeului Municipiului Bucureşti.

În urma cercetării arheologice a zonei mormântului Sfântului martir Constantin Brâncoveanu din Biserica „Sfântul Gheorghe“ - nou din Bucureşti, echipa desemnată de către Muzeul Municipiului Bucureşti, formată din dr. Gheorghe Mănucu-Adameşteanu, arheolog expert şi responsabilul şantierului arheologic, dr. Raluca-Iuliana Popescu, arheolog specialist, şi Ingrid Poll, expert arheometrie, a descoperit marţi, 13 mai, trei sicrie, depuse în cripte amenajate pe latura de sud a naosului lăcaşului de cult.

„Într-unul dintre aceste sicrie au fost identificate osemintele Domnitorului Constantin Vodă Brâncoveanu (1688-1714), depuse în cripta de nord a mormântului, încă din anul 1720, de către Marica Brâncoveanu.

În cripta alăturată au fost descoperite osemintele Domnitorului Ioan Vodă Mavrocordat (1716-1719), care au fost identificate pe baza unor iniţiale metalice (I.M.), însoţite de o coroană, montate pe sicriu. La deschiderea sicriului domnitorului Ioan Mavrocordat, printre oseminte se afla depus un recipient din sticlă sigilat, care conţinea un document olograf, semnat de către principele Constantin

Edgar Mavrocordat, în data de 22 mai 1934, prin care declara că în acel sicriu se află osemintele strămoşului său, domnitorul Ioan Mavrocordat.

În sicriul lui Constantin Vodă Brâncoveanu s-au găsit un craniu şi oseminte depuse în formă de cruce. Alături de aceste sicrie, în cripte, se aflau mai multe oseminte depuse succesiv în decursul secolelor XVIII-XIX“, se arată în comunicatul Muzeului Municipiului Bucureşti şi al Patriarhiei Române.

Ieri, în conferinţa de presă de la Palatul Şuţu, moderată de către dr. Gheorghe Mănucu-Adameşteanu, arheolog expert şi responsabilul şantierului arheologic, s-a precizat că pe parcursul cercetărilor arheologice au fost descoperite lucruri cunoscute şi atestate de documente şi izvoare istorice.

Profesorul dr. Panait I. Panait, care a cercetat istoria oraşului Bucureşti timp de şase decenii, a explicat că sub Biserica „Sfântul Gheorghe“- nou din Bucureşti se

află vestigii ale celei mai vechi biserici din Capitală, ridicată pe la jumătatea secolului al XV-lea de Dobruş Banul, şi că pământul din interiorul bisericii şi din vecinătatea ei încă mai păstrează taine pe care arheologii trebuie să le scoată la lumină.

„Ne bucurăm că suntem printre cei care am investigat, eu cel puţin, în anul 1985, ultima până în zilele noastre, mormântul lui Constantin Brâncoveanu şi că avem acest buchet de sfinţi creştini români care şi-au păstrat credinţa în Iisus Hristos şi au iubit poporul acesta“, a spus arheologul prof. dr. Panait I. Panait.

Despre succesiunea construirii bisericilor de la „Sfântul Gheorghe“- nou, dar şi despre cele petrecute în această săptămână, a vorbit arhitectul dr. Dan. D. Ionescu, şef de proiecte pentru lucrările de reabilitare ce se desfăşoară la acest lăcaş de cult: „Ceea ce s-a întâmplat în ultimele zile confirmă poziţia mormintelor, respectiv a domnitorului Ioan Mavrocordat, înhumat în 1719, care a succedat lui Nicolae Mavrocordat, lui Ştefan Cantacuzino şi lui Constantin Brâncoveanu. Alături de el este mormântul Sfântului Constantin Brâncoveanu. Ambele morminte sunt cu lespezi foarte frumoase, din marmură excepţională, lucrate în stil brâncovenesc. De asemenea, a fost observată şi temelia bisericii, foarte probabil databilă în vremea lui Dobruş Banul, însă urmează rafinarea cercetării“.

„Într-adevăr, avem de-a face cu osemintele Domnitorului Constantin Brâncoveanu“

În ziua descoperirii sicrielor, echipei de cercetare a Muzeului Municipiului Bucureşti i s-au alăturat dr. Mihai Constantinescu şi dr. Andrei Soficaru, cercetători de la Institutul de Antropologie „Francisc J. Rainer“ al Academiei Române, pentru a cerceta osemintele de vârstă şi sexe diferite găsite în acele sicrie. Cercetările şi analizele celor doi antropologi asupra sfintelor oseminte ale Domnitorului Constantin Brâncoveanu au confirmat cercetările din 1932 efectuate de profesorul Francisc J. Rainer.

„Craniul aparţine unei persoane de sex masculin, cu vârsta de circa 60 de ani. Am observat urme de tăieturi, asemănătoare cu cele produse în cursul unei decapitări, în special pe partea posterioară a ramilor mandibulari, atât pe stânga, cât şi pe dreapta; urmele unei perforaţii de formă circulară pe osul parietal stâng, produs cu un obiect ascuţit, probabil o suliţă. Aceste observaţii confirmă datele istorice legate de uciderea Domnitorului Constantin Brâncoveanu şi a fiilor săi, dar şi analizele realizate în 1932 de către profesorul Rainer şi de profesorul Minovici.

De asemenea, am avut şi ocazia studierii şi a restului de oseminte din cripta familiei Brâncoveanu. Am putut identifica osemintele domnului Ioan Mavrocordat. Astfel, conform analizelor noastre şi datelor istorice cunoscute, se pare că, într-adevăr, avem de-a face cu oseminte ale Domnitorului Brâncoveanu, ale familiei şi ale domnului Ioan Mavrocordat“, a explicat antropologul dr. Mihai Constantinescu.

Comisia desemnată de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a fost condusă de Preasfinţitul Varsanufie Prahoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor, şi a fost formată din pr. Ionuţ-Gabriel Corduneanu, vicar administrativ patriarhal, pr. Alexandru Moţoc, inspector general bisericesc, ambii din cadrul Cancelariei Sfântului Sinod, acad. Emilian Popescu şi pr. Emil Nedelea Cărămizaru, parohul Bisericii „Sfântul Gheorghe“- nou din Bucureşti.

„Este a treia oară în ultimul secol când a fost deschis acest mormânt. Nu erau foarte multe emoţii, să spunem, academice, dar spiritual vorbind a fost un moment cu totul deosebit, unic în viaţă. În momentul în care antropologii ne-au dat explicaţiile, am văzut în faţa ochilor, efectiv, momentele menţionate în cronici, în care Sfântul Constantin Brâncoveanu, cel din urmă din familia Brâncoveanu, cu capul pe butuc a fost executat, i-a fost tăiat capul, iar osemintele rămase arată cum partea de jos a feţei a fost tăiată. Gaura din craniu era de fapt capătul prin care a ieşit suliţa din cap, după ce a fost decapitat, pentru a se putea purta capul Sfântului Constantin prin cetatea Constantinopolului şi pentru a se prezenta această oribilă crimă pe care au făcut-o. Paginile de istorie şi de sfinţenie s-au desfăşurat în faţa ochilor noştri într-un mod foarte viu. După deschiderea mormântului şi reidentificarea Sfântului Constantin Brâncoveanu, a avut loc rânduiala bisericească a punerii în racla special pregătită în Atelierele Patriarhiei, a cinstitelor moaşte identificate în respectiva criptă, potrivit poziţiei anatomice. Această rânduială a avut loc în Biserica «Sfântul Gheorghe» - nou“, a precizat pr. Ionuţ-Gabriel Corduneanu, vicar administrativ patriarhal, membru al comisiei Patriarhiei

Române pentru dezvelirea mormântului Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu şi al lui Ioan Vodă Mavrocordat.

„Trăim momente cu o încărcătură istorică şi spirituală deosebită, pentru că ştim cu toţii că Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu este o măsură a demnităţii noastre naţionale şi creştine. Trebuie să arătăm lumii cine este şi ce este acest sfânt român, pentru că aceasta ne caracterizează ca creştini ortodocşi şi ca români. Dăm slavă lui Dumnezeu pentru toate şi mulţumim Sfântului Constantin Brâncoveanu pentru buna ocrotire!“, a spus pr. Emil Nedelea Cărămizaru, parohul Bisericii „Sfântul Gheorghe“ - nou din Capitală.

Slujbă de pomenire pentru membrii familiei Brâncoveanu

Joi, 15 mai, PS Varsanufie Prahoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor, înconjurat de preoţii slujitori de la Biserica „Sfântul Gheorghe“- nou din Bucureşti, a săvârşit slujba Parastasului pentru persoanele ale căror oseminte au fost deshumate.

„După ce s-a desfăcut mormântul, s-a constatat că înăuntru erau mai multe sicrie ce adăposteau mai multe oseminte. S-au identificat cu uşurinţă sicriul şi sfintele moaşte ale Domnitorului Sfânt Constantin Brâncoveanu, care poartă mărturiile martiriului său. Acestea au fost constatate şi de către cei doi antropologi, care vor consemna în scris aceste adevăruri istorice în raportul care se va întocmi la sfârşitul lucrărilor. De asemenea, atunci când s-a desfăcut piatra de mormânt, s-a găsit şi sicriul care adăpostea osemintele domnitorului Ioan Mavrocordat, dar şi ale doamnei voievodului, ale Mariei Brâncoveanu, dimpreună cu două dintre fiicele ei. Am săvârşit parastasul pentru doamna Maria Brâncoveanu, pentru cele două fiice ale ei şi pentru domnitorul Ioan Mavrocordat“, a spus PS Episcop Varsanufie Prahoveanul.

Carte despre istoricul mormântului

În cadrul conferinţei de prezentare a cercetărilor arheologice de la Biserica „Sfântul Gheorghe“ - nou din Capitală, a fost lansat volumul „Mormântul Sfântului Constantin Brâncoveanu“, semnat de pr. dr. Emil Nedelea Cărămizaru. Volumul, apărut la Editura „Basilica“ a Patriarhiei Române, a fost prezentat de istoricul Adrian Majuru, directorul Muzeului Municipiului Bucureşti. Acesta cuprinde documente referitoare la autentificarea mormântului şi osemintelor sfinte ale Sfântului Constantin Brâncoveanu, rezultatele cercetărilor făcute de profesorii Rainer şi Minovici, textul conferinţei istoricului Nicolae Iorga, precum şi fotografii inedite realizate în cadrul procesiunii din 1934 pe străzile Bucureştiului. Osemintele domnitorului Constantin Brâncoveanu au fost identificate în anul 1932, în urma cercetărilor arheologice realizate în anul 1932, în Biserica „Sfântul Gheorghe“ - nou din Bucureşti, sub coordonarea istoricului Virgiliu Drăghiceanu (secretar al Comisiunii Monumentelor Istorice).

Racla cu moaşte va fi aşezată în Biserica „Sfântul Gheorghe“ - nou

Marţi, 13 mai, după identificarea osemintelor Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu, Preasfinţitul Părinte Episcop Varsanufie Prahoveanul a spălat osemintele mucenicești după o rânduială specială şi le-a aşezat, potrivit poziţiei anatomice, într-o raclă confecţionată din argint aurit la Atelierele Patriarhiei Române. În acest timp, în biserică a fost săvârşită slujba Acatistului Sfinţilor Martiri Brâncoveni.

După aşezarea sfintelor moaşte în racla de argint aurit, aceasta a fost dusă şi aşezată temporar în Paraclisul istoric „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe“ din Reşedinţa patriarhală. Sfintele moaşte ale Domnitorului Martir Constantin Brâncoveanu vor fi purtate în procesiune în ziua de 21 mai, în ziua de prăznuire a Sfinţilor Împăraţi Constantin şi Elena, hramul istoric al Catedralei patriarhale, după săvârşirea Sfintei Liturghii în Altarul de vară al Catedralei patriarhale, începând cu ora 15:00. Procesiunea solemnă va fi asemenea celei din 1934 şi se va desfăşura pe următorul traseu: Catedrala patriarhală, Biserica „Domniţa Bălaşa“, Piaţa Universităţii şi Biserica „Sfântul Gheorghe“ - nou, unde sfintele moaşte ale Sfântului Voievod martir Constantin Brâncoveanu, vor rămâne pe viitor.

Procesiunea solemnă de reînhumare a osemintelor Voievodului Martir Constantin Brâncoveanu, București, 21 mai 1934 (sursa: Fototeca Ortodoxiei Românești).

Mormântul Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu, biserica „Sfântul Gheorghe" - Nou, București (sursa: Ziarul Lumina)

Pe tot parcursul procesiunii se vor cânta: Troparul Învierii, Troparul Sfinților Mucenici și Troparul și Condacul Sfinților martiri Brâncoveni. La fiecare oprire se va rosti ectenia întreită și condace din Acatistul Sfinților martiri Brâncoveni.

Traseu:

Catedrala Patriarhală → Aleea Dealul Mitropoliei (pe partea dreaptă, în sensul coborârii) → **Crucea Brâncovenească** (la baza Colinei Bucuriei) → strada Bibescu Vodă → se traversează Piața Unirii → Bulevardul Unirii → Splaiul Independenței → strada Sfinții Apostoli → **biserica „Așezămintele Brâncovenești Domnița Bălașa"** → strada Palatul Justiției → strada Danielopol Gheorghe → strada Poenaru Bordea → strada Operetei → Piața Națiunilor Unite → Bulevardul Națiunilor Unite (pod) → Calea Victoriei → Bulevardul Regina Elisabeta → **Universitatea București** → Bulevardul Ion C. Brătianu → **biserica „Sfântul Gheorghe" - Nou**.

1. Catedrala Patriarhală
2. Crucea brâncovenească (la baza Colinei Bucuriei)
3. Biserica „Așezămintele Brâncovenești Domnița Bălașa"
4. Universitatea București
5. Biserica „Sfântul Gheorghe" – Nou

2014 - ANUL COMEMORATIV AL SFINȚILOR MARTIRI BRÂNCOVENI

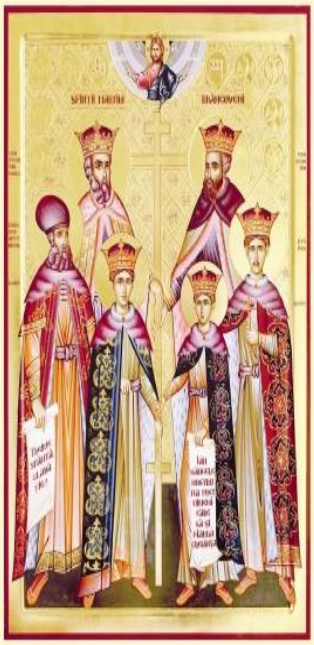

RÂNDUIALA PROCESIUNII CU MOAȘTELE SFÂNTULUI VOIEVOD MARTIR

CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

MIERCURI, 21 MAI 2014

EDITURA CUVÂNTUL VIEȚII

text şi fotografii: http://www.ziarullumina.ro

Predici şi editoriale

Părintele Arsenie Boca - Brâncovenii - modele de jertfă şi mărturisire

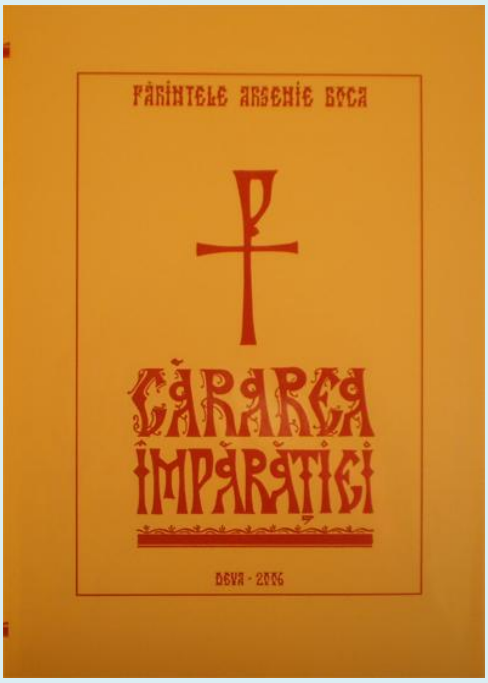

„Fiii mei! Iată, toate avuţiile şi tot ce am avut am pierdut; să nu ne pierdem însă şi sufletele! Staţi tare şi bărbăteşte, dragii mei şi nu băgaţi seamă de moarte. Priviţi la Hristos Mântuitorul nostru câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit; credeţi tare întru aceasta şi nu vă mişcaţi nici vă clătiţi din credinţa cea pravoslavnică pentru viaţa şi lumea aceasta.”

Plenipotenţiarul veneţian la Ţarigrad, Andrea Memno, a fost de faţă în 15 august 1714, la scena execuţiei lui Constantin Brâncoveanu Vodă şi a membrilor familiei sale ucişi din porunca sultanului Ahmed. În scrisoarea sa către dogele Veneţiei, plenipotenţiarul său raportează astfel:

Duminică 15 august de dimineaţă, s-a tăiat capul bătrânului principe al Vlahiei, tuturor fiilor lui şi unui boier care-i era vistier. Iată cum s-a făcut: Încă de dimineaţă, Sultanul Ahmed se puse într-un caic împărătesc şi veni la seraiul, zis foişorul Jalikiacs, pe canalul Mării Negre, în faţa căreia era o mică piaţă, unde au adus pe Brâncoveanu Voievod, pe cei patru băieţi ai lui şi pe vistierul Văcărescu, i-au pus în genunchi unul lângă altul la oarecare depărtare, un gâde le-a scos căciulile din cap şi Sultanul i-a mustrat făcându-i haini. Apoi le deteră voie a face o scurtă rugăciune.

Înainte de a se ridica securea asupra capului lor, fură întrebaţi dacă voiesc să se facă turci şi atunci vor fi iertaţi. Glasul cel înăbuşit de credinţă al bătrânului Brâncoveanu răsună şi zise înspăimântat de această insultă: „Fiii mei! Iată, toate avuţiile şi tot ce am avut am pierdut; să nu ne pierdem însă şi sufletele! Staţi tare şi bărbăteşte, dragii mei şi nu băgaţi seamă de moarte. Priviţi la Hristos Mântuitorul nostru câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit; credeţi tare întru aceasta şi nu vă mişcaţi nici vă clătiţi din credinţa cea pravoslavnică pentru viaţa şi lumea aceasta."

La aceste cuvinte, Ahmed se făcu ca un leu turbat şi porunci să li se taie capetele. Gâdele înfiorător, ridică securea şi capul marelui vistier Enache Văcărescu se rostogoli pe pământ. Apoi se începu cu uciderea copiilor. Când gâdele ridică securea la capul feciorului celui mai tânăr al domnului, Beizadea Mateiaş, numai de 16 ani, acesta se îngrozi de spaimă; sărmanul copilaş, văzând atâta sânge de la fraţii lui şi de la Văcărescu, se rugă de Sultan să-l ierte, făgăduindu-i că se va face turc. Însă părintele său, Domnul, al cărui cap căzu în urmă, înfruntă pe fiul său şi zise: ***„Mai bine să mori în legea creştinească, decât să te faci păgân, lepădându-te de Iisus Hristos pentru a trăi câţiva ani mai mult pe pământ!"*** ***Copilaşul ascultă şi ridicând capul, cu glas îngeresc zise gâdelui: „Vreau să mor creştin. Loveşte!"*** În urmă ucise şi pe Brâncoveanu.

O, Doamne! O, Doamne! Pana-mi tremură când vă scriu Excelenţă. Ceea ce am văzut...

(Părintele Arsenie Boca, Cărarea Împărăţiei, Editura Charisma, 2007, p. 35)

Dan Puric despre Sfinţii martiri Brâncoveni: “Vreau să mor creştin. Loveşte!”

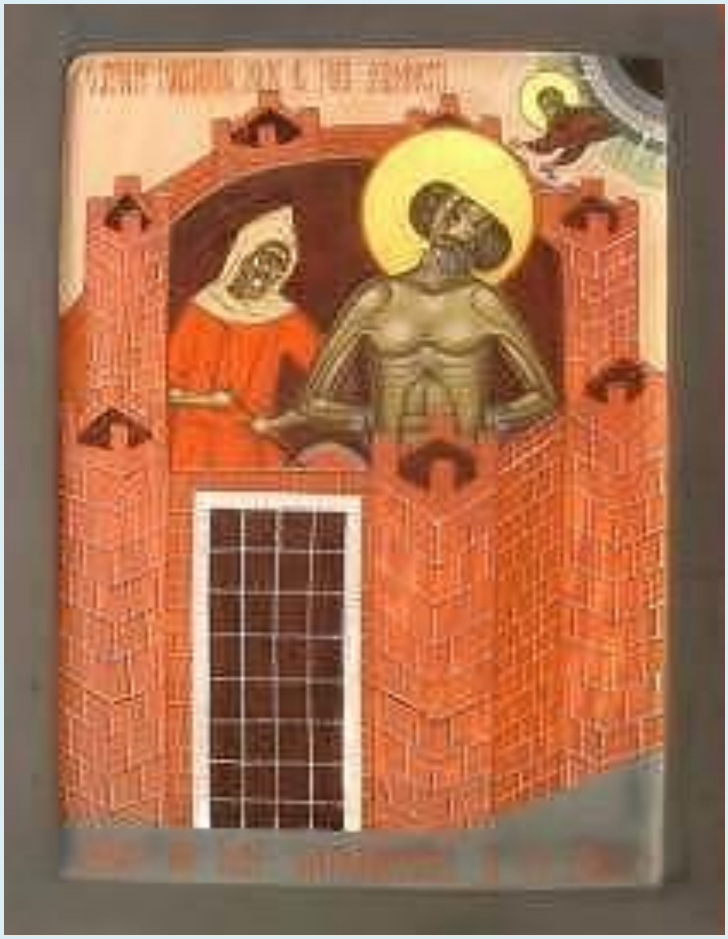

Doamne, ce mare dar avem noi, ca români, în pilda Sfinţilor Brâncoveni! Cu adevărat, ctitoriile se pot nărui, cărţile se pot învechi şi îngălbeni, dar duhul mărturisitor, duhul muceniciei în veci nu piere, căci este Duhul Sfânt Însuşi lucrător în Sfinţi! Duhul acesta care s-a înveşnicit în cuvântul de mărtusirire, de El avem nevoie în aceste vremuri.

Redăm mai jos o scurtă dar foarte inspirată descriere a martiriului Sfinţilor Brâncoveni făcută de artistul Dan Puric la emisiunea 100% moderată de Robert Turcescu.

Să căutăm şi noi, alături de Dan Puric, să întipărim în inimile noastre acest gând de veşnicie, luând pilda copilului Matei Brâncoveanu – ***„Eu pot să privesc Europa, SUA, lumea întreagă şi să zic aşa – Vreau să mor creştin. Loveşte! Asta este testamentul clar şi condiţia mântuirii noastre.“***

Dan Puric:

„…Atunci (martiriul Sfinţilor Brâncoveni) a fost un mega-show organizat de Ahmed Paşa, cu ambasadori din Rusia, din Imp. Habsburgic, din Marea Britanie etc, era, deci un show, cu surle şi trâmbiţe şi în mijloc, era un puşti de 12 ani, cu fraţii lui şi cu tatăl său, care în acea zi împlinea 60 de ani. Mergeau desculţi, cu capul gol, el, bătrânul fiind torturat de trei luni de zile. După acest „eveniment”, organizat de paşă pentru a îşi arăta muşchii în faţa puterilor europene, un jurnal francez, Gazette de France, a scris „un domnitor român a fost executat pentru că nu şi-a plătit datoriile”. Ei (puterile europene, n.n) nu aveau nici o treabă cu mărturia creştină (încă de pe atunci! – n.n).

(…) ***Bătrânul şi-a văzut copii decapitaţi. Şi, înainte de a începe decapitarea, le-a spus următorul lucru, pe care ar trebui poporul român să şi-l reamintească. Brâncoveanu a spus aşa: „Staţi tari. Nu luaţi seama la moarte. Priviţi la Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care atât a pătimit atâtea pentru noi şi ce viaţă de ocară a avut.” Din clipa aceea a început masacrul. Dar bătrânul le-a spus: „Staţi tari. Nu luaţi seama la moarte”.***

A fost un stop, la băiatul cel mic, Matei, căruia i-a fost frică. A fost, dacă vrei, tremuratul fiinţei sau dacă vreţi, acea nelinişte pe care a avut-o Însuşi Hristos când a spus „Tatăl Meu, de ce Mă laşi?“

Fiţi atenţi unde este frumuseţea creştină a crucificării româneşti! Copilul ăsta a avut un balans christic. Şi a spus – „nu pot, eu trec la islamism”. Şi atunci, tatăl lui, bătrânul, i-a spus: „Neam de neamul nostru nu s-a dezis (de credinţa ortodoxă n.mea). Dacă s-ar putea să mori de mii de ori pentru ea.” Şi, în clipa aceea s-a produs un scurt circuit, care a făcut coloana vertebrală a dăinuirii neamului nostru. Copilaşul s-a uitat la călău şi i-a zis aşa: „Vreau să mor creştin. Loveşte.”

Privindu-l pe Brâncoveanu, privindu-l pe Matei şi privindu-l şi pe împăratul Constantin – care a văzut, înaintea unei bătălii, semnul crucii pe cer, fiind scris: „***Prin aceasta vei izbândi***” - avem cele trei priviri ale neamului acesta. (**Staţi tari în credinţă. Nu luaţi seama la moarte!; Vreau să mor creştin. Loveşte!;** Prin acest semn (Crucea) vei izbândi – acestea sunt cele trei priviri mântuitoare, cele trei pilde sintetizate de artistul Dan Puric – n.n.).

Putem să îi scoatem pe aceşti martiri din fiinţa noastră? Putem să îi relativizăm şi pe aceştia? Adică, haide domne să ne luăm după Gazette de France! Eu nu pot să mă iau după Gazette de France! Eu mă iau după Brâncoveanu. Şi asta este foarte bine. Un copil pe mine mă întoarce. ***Acel copil, care este sfânt, Matei Brâncoveanu, a privit în ochi călăul şi a spus: „Vreau să fiu creştin. Loveşte!”***

Eu pot să privesc Europa, SUA, lumea întreagă şi să zic aşa – Vreau să mor creştin. Loveşte! Ăsta este testamentul clar şi condiţia (mântuirii noastre, n.n.).”

Reproducem mai jos şi un scurt fragment din viaţa sfinţilor pentru a avea şi tabolul mai exact al firului muceniciei lor:

“În Săptămâna Patimilor din anul 1714, în urma trădării unor boieri, care l-au clevetit că unelteşte împotriva turcilor, la Bucureşti a sosit o mulţime de ostaşi trimişi de sultanul Ahmed al III-lea, care l-au luat pe Constantin Vodă cu fiii şi ginerii săi şi l-au dus la Înalta Poartă, în jalea tuturor locuitorilor oraşului. Luându-şi rămas bun, Constantin a zis noului domnitor şi celor din apropierea lui: ***“Dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se voia Lui! Dacă sunt însă fructul răutăţii omeneşti, pentru pieirea mea, Dumnezeu să ierte pe duşmanii mei“.***

(…)

Mărturisitorii lui Hristos au fost duşi pe străzile oraşului lui Constantin, îmbrăcaţi numai în cămăşi, desculţi, cu capetele descoperite şi legaţi în lanţuri, întocmai ca răufăcătorii. La locul de tăiere aştepta mulţime de popor, sultanul Ahmed al III-lea, vizirul său şi ambasadorii marilor puteri europene. Acolo mucenicii fiind puşi în genunchi, mult pătimitorul Constantin i-a îmbărbătat pe fiii săi: “***Fiii mei, iată, toate avuţiile le-am pierdut. Să nu ne pierdem şi sufletele! Staţi tari, bărbăteşte, dragii mei şi nu băgaţi seama la moarte. Priviţi la Hristos, Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit! Credeţi tare în aceasta şi nu vă mişcaţi din credinţa ortodoxă pentru viaţa şi lumea aceasta! Aduceţi-vă aminte de Sfântul Pavel, ce zice: că nici sabie, nici îmbulzeală, nici moarte, nici alta orice nu-l va despărţi de Hristos; că nu sunt vrednice muncile şi nevoile acestea de aici spre mărirea ceea ce o va da Hristos. Acuma dară, o dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre***”.

(…)

Deci au căzut capetele vistiernicului Ianache Văcărescu, apoi al fiului celui mare, Constantin, după aceea al lui Ştefan şi al lui Radu. Iar când a venit rândul copilului Mateiaş, care avea numai 12 ani şi călăul a ridicat sabia să-i taie capul, acesta s-a înspăimântat şi a strigat sultanului să-l ierte că se va face musulman. Atunci tatăl său, plin de bărbăţie, i-a zis: ***“Din sângele nostru n-a mai fost nimeni care să-şi piardă credinţa. Dacă este cu putinţă, să mori de o mie de ori, decât să-ţi lepezi credinţa strămoşească pentru a trăi câţiva ani mai mulţi pe pământ”. Atunci copilul s-a întărit şi întinzându-şi liniştit gâtul pe tăietor, a zis călăului:*** **“Vreau să mor creştin. Loveşte!”**

Părintele Teofil Părăian - Modelul de credinţă neclintită al Sfântului Constantin Brâncoveanu

O astfel de credinţă din care nu ne-ar mai clinti nici gândul morţii, gândul că poate murim, a avut-o şi Sfântul Constantin Brâncoveanu. Avem deci prilejul să ne gândim şi la Sfântul Constantin Brâncoveanu. Sfântul Constantin Brâncoveanu a avut şi el numele Constantin după numele Sfântului Constantin cel mare.

După cum ştim cu toţii, Sfântul Constantin Brâncoveanu a ajuns în situaţia în care trebuia să-şi mărturisească credinţa. A avut o credinţă neclintită, o credinţă din vedere, şi pentru că s-a întâlnit cu Domnul Hristos nu s-a mai uitat la lumea aceasta, la viaţa aceasta, ci a zis: „mai bine mor în credinţă decât să-mi lepăd credinţa şi să trăiesc în această viaţă”. Atunci a fost pus într-o situaţie, pe care cred că nu a mai avut-o nimeni în lumea aceasta, şi totuşi el a rămas neclintit în credinţă: şi anume au adus cei patru copii ai săi şi în faţa lui li s-au tăiat capetele, după aceea urmând să fie martirizat şi el. Când a văzut cum copiii lui mor pentru credinţă, deloc nu s-a clintit, ci a rămas în credinţă. Desigur, poate alţii ar fi spus: dacă aşa stau lucrurile, mai bine să renunţăm la credinţa noastră, să ne trăim viaţa, ştie Dumnezeu ce va fi, las că Dumnezeu ne iartă ş.a.m.d.. Dar el nu a zis aşa. A

lăsat şi răbdat să-i moară copiii înaintea lui, să li se taie capetele lor şi apoi a ginerelui lui.

Aceasta înseamnă credinţa neclintită. Noi suntem departe de o astfel de credinţă şi trebuie să recunoaştem aceasta. Să ne mulţumim însă şi cu atât cât putem face, cu credinţa câtă o avem, să ne mulţumim şi să nădăjduim la mai mult şi să împlinim faptele credinţei.

(Părintele Teofil Părăian, Lumini de gând, Editura Antim, 1997, pp. 300-301)

Sfinţii Brâncoveni: “Staţi tare, bărbăteşte, dragii mei, şi nu băgaţi seama de moarte; priviţi la Hristos, Mântuitorul nostru!”

Pr. Nicolae Tănase – Frânturi de sinaxar

“Şi prin sufletul tău va trece sabie, ca să se descopere gândurile din multe inimi” (Luca 2, 35)

“În cununa slăvită a neomartirilor de neam românesc, străluceşte între pietrele de căpătâi familia Brâncovenilor. Aceştia au trecut la viaţa cea adevărată, la “casa nefăcută de mână, veşnică, în Ceruri”, mărturisind pe Hristos şi nevrând să se lepede de credinţa creştină în schimbul vieţii pământeşti, la 15 august 1714. Uciderea lor a fost de o cruzime care i-a îngrozit şi pe turci, Constantin Brâncoveanu fiind silit să privească cum pruncii săi de parte bărbătească – Constantin, Ştefan, Radu şi Matei – şi bunul său prieten şi sfetnic Ianache, au sfârşit ucişi prin tăierea capetelor.

Domnia îndelungată a lui Constantin Brâncoveanu a fost înainte de toate o pildă de viaţă creştină, sfârşindu-se prin înalta chemare a fiecăruia dintre noi, aceea de a fi martori ai slăvitei Învieri. Nenumărate sunt virtuţile sale pe care le-a lucrat în însăşi familia sa, model, de altfel, pentru supuşii săi. ***În 1674, prin căsătoria cu Doamna Maria, întemeiază o familie care îl va urma, fiecare în felul său, până la mărturia ultimă. Au fost binecuvântaţi de Bunul Dumnezeu cu unsprezece copii, patru băieţi şi şapte fete.*** *Băieţii toţi, chiar şi mezinul la vârsta sa crudă, s-au alăturat mărturiei tatălui lor primind împreună cu acesta cununa martiriului.* ***Fetele împreună cu doamna Maria, i-au însoţit prin prigonirile îndurate atât în temniţă, cât şi în nevoile surghiunului, având ca întărire ceata Sfinţilor mărturisitori cărora li se alăturau şi ele.***

Martiriul lor a avut loc într-un mod plin de însemnătate teologică mergând spre patimă împreună cu Mântuitorul Hristos Care-i întărea prin luminarea înţelesului jertfei lor. ***În miercurea săptămânii mari a postului Paştilor, când Însuşi Dumnezeul nostru a fost vândut, Sfântul Constantin află de trădarea căreia i-a căzut victimă, patimă care revine parcă prea des în istoria neamului nostru. Vinerea mare este şi pentru întreaga familie a Brâncovenilor drumul dureros spre Golgota, căci este ziua arestării, zi în care profetic, Sfântul Constantin îşi lasă trădătorii în mâna lui Dumnezeu. Duşi la Istanbul, sunt întemniţaţi şi supuşi chinurilor până în ziua de 15 august când poate, nu întâmplător, fericita Maria Brâncoveanu îşi serba ziua numelui, iar iubitul ei soţ împlinea 60 de ani.***

La praznicul Adormirii Maicii Domnului, Mântuitorul Hristos se coboară precum oarecând pentru ridicarea sufletului Maicii Fecioare, să ridice ca pe o jertfă bineprimită sufletele curăţite ale Sfinţilor Constantin cu fiii săi Constantin, Ştefan, Radu şi Matei împreună cu unchiul lor Ianache. Şi dacă greu i-a fost marelui voievod să-şi vadă odraslele de parte bărbătească ucise cu barbarie de gâdele lui Ahmet al III-lea, poate mai mult a îndurat fericita Maria, cu ale ei fiice, când s-au văzut lipsite de soţ şi tată, de copii şi fraţi. ***Apele Mării Negre au primit trupurile Sfinţilor vrând parcă să le aducă acasă. În ţară va reveni doar voievodul Constantin, sfintele-i moaşte odihnindu-se la biserica Sfântul Gheorghe-Nou din Bucureşti.***

Doamna Maria, văduvită de soţ şi de prunci, a fost condamnată la închisoare pe viaţă, dar cu ajutorul Celui de Sus, la sfârşitul anului 1716 revine în mult-iubita ţară. Toţi aceşti ani a fost chinuită prin temniţe îndurând curajos chinurile mărturisirii. În timpul prigonirii, ivindu-se posibilitatea să fie slobozită spre a reveni acasă şi a avea grijă de trupurile iubitei sale familii, a fost amăgită, pentru că aceiaşi trădători s-au asigurat încă o dată în răutatea lor, că fericita Maria

Brâncoveanu va petrece restul vieţii în închisoare şi surghiun. ***Dar, cum bunul Dumnezeu nu trece cu vederea pătimirile celor bineplăcuţi ai Săi, a rânduit ca fericita să vină în Ţara Românească împreună cu noul domnitor Ioan Mavrocordat.*** Prigonitorii ei au sfârşit în chinuri groaznice, întărind parcă cuvântul Domnului care zice "***a Mea este răzbunarea***" (Romani 12, 19).

Chiar în momentul martiriului Brâncovenilor a avut loc o minune însemnată care tot nu a deschis spre pocăinţă inima cantacuzinilor trădători. La praznicul Adormirii Maicii Domnului în mânăstirea "De-un-lemn", Doamna Păuna s-a demonizat rămânând multă vreme cu această îndrăcire. În loc să-şi revină întru sine, Ştefan Vodă a încercat să ascundă întâmplarea, săvârşind şi alte crime. ***Adâncit în răutatea sa, el s-a împotrivit voinţei fericitei Maria de a veni acasă, plătind preţ greu pentru surghiunirea ei. Neîntorcându-se până întru sfârşit, Ştefan Vodă şi tatăl său Stolnicul Constantin, au murit de mâna turcilor cărora vânduseră pe Sfinţii Brâncoveni.***

Tăria acestor Sfinţi în faţa morţii şi a prigonirilor pe care le înfruntau nu este întâmplătoare, ci se aşează pe temelia tare a familiei lor în mijlocul căreia stă Maria Brâncoveanu, mamă aleasă alături de pilda celorlalte mame de sfinţi, sfinte la rândul lor. ***Iar dacă fericita Maria nu s-a învrednicit alături de prea iubitul său soţ de cununa slăvită a muceniciei, a gustat din plin paharul cel amar al chinurilor trăite de Sfinţii mărturisitori.***

De aceea, truda binecuvântată de a prezenta lumii martiriul Brâncovenilor se plineşte acum printr-o a doua lucrare dedicată soţiei marelui Domnitor român. Actul prin care Sfânta noastră Biserică a recunoscut în rândul Sfinţilor pe Constantin al Ţării Româneşti şi pe fii săi dimpreună cu Ianache, poate fi întregit cu Maria *"Doamnă a toată Ungrovlahia"* reunind astfel chipul unei familii pildă, familie de sfinţi.

(din prefaţa la: "Doamna Maria Brâncoveanu. Tainica Biruinţă a lacrimilor", Fundaţia Sfinţii Martiri Brâncoveni, Constanţa, 2008, pp. 140-141, 153-160).

MATEI
STAȚI TARI,
BĂRBĂTEȘTE DRA-
GII MEI ȘI NU
BĂGAȚI SEAMA LA
MOARTE. PRIVIȚI
LA HRISTOS MĂN-
TUITORUL NOS-
TRU CÂTE A RĂB-
DAT PENTRU NOI
ȘI CU CE MOARTE
DE OCARĂ A MURIT.

Familia de mucenici a Brâncovenilor – Kilometrul 0 al demnităţii ortodoxe româneşti

+ 295 de ani de la martiriul Sfântului voievod Constantin, a fiilor săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi a sfetnicului Ianache, împreună pătimind cu ei în duhul şi fericita Doamna Maria

"***Fiii mei, fiii mei! Iată, toate avuţiile şi orice altă am pierdut. Să nu ne pierdem încă şi sufletele! Staţi tare, bărbăteşte, dragii mei, şi nu băgaţi seama de moarte; priviţi la Hristos Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit! Credeţi tare în aceasta şi nu vă mişcaţi, nici vă clătiţi din credinţa pravoslavnică pentru viaţa şi pentru lumea aceasta! Aduceţi-vă aminte de Sfântul Pavel, ce zice: că nici sabie, nici îmbulzeala, nici moarte, nici alta orice nu-l va despărţi de Hristos, că nu sunt vrednice muncile şi nevoile aceste de aici spre mărirea ceea ce o va da Hristos. Acum, dară, o dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre!***"

Sfântul Radu Brâncoveanu *scria, insuflat de Sus şi în chip prorocesc, în Cuvânt la Patima cea Mântuitoare a Cuvântului Dumnezeu-Om:* ***"Când Dumnezeu ne plânge cu lacrimi de sânge, oare ce suntem noi datori să facem? Când Ziditorul a toate lăcrimează pentru moartea noastră cu sângele Său, ajunge oare ca moartea Ziditorului să o plângem numai cu o lacrimă?***

O sânge dumnezieşc!
O, dumnezeieşti lacrimi!
Unde eşti acum, Maria Magdalena,
care erai obişnuită a cădea la picioarele Domnului,
ca să verşi pâraie de lacrimi şi
cu părul tău să ştergi picioarele Sale?
Vino acum, aici, o suflet prea sfânt,
ca să aduni nepreţuitele lacrimi ale Învăţătorului tău!
Adu vasele cu aromate pe care le-ai deşertat în casa fariseului,
pentru a le umple cu un balsam mai de preţ,
pe care, pentru a-l aduna mai uşor, uite,
îţi dau inima mea ca burete şi adună!

O, dacă noi toţi, le-am primi de acolo în sufletele noastre, dacă noi, cei care suntem întunecaţi prin păcat, ne-am înveşmânta ca într-o porfiră cu Sângele cel roşu şi curăţitor de păcate al Mântuitorului!

(…) Iată, dar, *este deschisă acum milostivirea îndurării dumnezeieşti pentru cei răniţi; cu toţii, dar, să alergăm cât mai cu grăbire!* De am avea piept de aramă şi inimă de diamant, aramă – în topirea dragostei dumnezeieşti, unde este un altfel de foc – se topeşte, iar diamantul cu Sângele cel viu al Mielului se desface.

Iarăşi, de suntem răniţi de moarte sau chiar morţi, coasta cea împunsă a Mântuitorului fie-ne mormânt! Şi chiar vii de suntem, să murim la Tronul vieţii, la Crucea cea purtătoare de viaţă. ***Să alergăm cu toţii şi lăsând toată grija cea lumească, să cădem cu suspinuri şi lacrimi la picioarele cele pironite ale Dumnezeului celui Răstignit.***

Să ne aruncăm în braţele Crucii, pentru ca lumea să se răstignească întru noi şi noi lumii. Să ne afundăm întru acea 'Mare Roşie', pentru a fi număraţi cu aceia *"care şi-au înălbit hainele lor în sângele Mielului"* (Apocalipsa 7, 14).

Să alergăm cât mai iute, cu grăbire să ne sârguim, ca să aflăm ***în ţarina cea arată – comoara, în pământul cel binecuvântat – sămânţa cea aleasă, în izvorul vieţii – apa cea plină de har, în ocărî – cinstirile, în pălmuiri – biruinţele, în învinuiri – iertarea, în trestie – sceptrul, în urâciune – frumuseţea, în nenorociri – fericirea, în împrejurări grele – norocirea, în prigoane – pe Dumnezeu, în moarte – viaţa.*** Amin”.

**

Rugăciune către Sfinţii Martiri Brâncoveni

Sfinţilor Martiri Brâncoveni, la voi cădem acum cu rugăciune şi aducându-ne aminte de seninul, de blândeţea şi de bunătatea ce se revărsa dintru voi, ne deschidem sufletele înaintea voastră, fiind încredinţaţi că ne întâmpinaţi cu dragostea lui Hristos.

Multe sunt cele pe care am vrea să vi le spunem şi nu ştim pe care dintre ele să vi le grăim mai întâi. Mâhnirile, neputinţele şi sfâşierile noastre lăuntrice ne împovărează chiar şi atunci când nu pricepem. Nesimţirea şi necunoştinţa au intrat în aluatul firii noastre şi ne întunecă viaţa. Deznădejdea a ajuns pâinea noastră cea de toate zilele. Trupul pătimeşte şi el în multe feluri şi cu mulţime de dureri şi împovărări.

De aceea, nu vă cerem decât aceasta: rugaţi-vă pentru noi şi ajutaţi-ne să biruim minciuna şi moartea din viaţa noastră şi să gustăm şi noi, măcar puţin din noianul

dragostei lui Hristos, ca să putem prinde nădejdi întru calea de întoarcere pe care am pornit către Dumnezeu. Amin!”

(din: *”Doamna Maria Brâncoveanu. Tainica Biruinţă a lacrimilor“, Fundaţia Sfinţii Martiri Brâncoveni, Constanţa, 2008, p.241-242)*

Fericita Doamnă Maria Brâncoveanu – mărturisitoarea şi co-pătimitoarea muceniciei, după chipul Maicii lui Dumnezeu

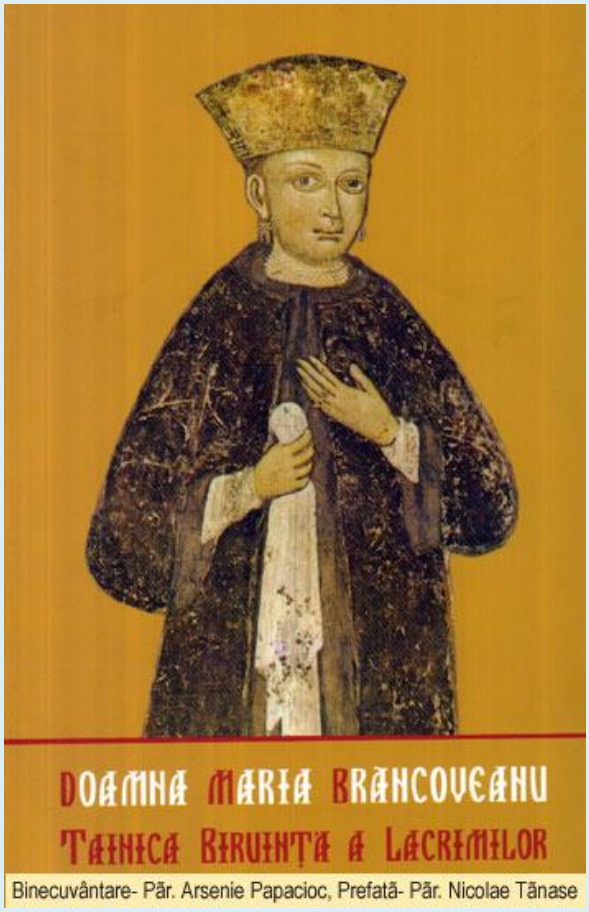

O, de trei ori fericită Maria Brâncoveanu, aleasă Doamnă a neamului românesc, care ne-ai mântuit neamul din nevoi, curăţindu-l prin sângele muceniciei fiilor tăi, prin botezul lacrimilor tale cele sfinţite, mijloceşte şi acum pentru noi la Împăratul nostru şi al tuturor şi, că o porumbiţă neprihănită, înalţă sufletul acestui neam, ca să-I cânte lui Dumnezeu: Aliluia!”

Dorim să vă semnalăm şi să vă recomandăm o realizare editorială de excepţie, “Doamna Maria Brâncoveanu, tainica biruinţă a lacrimilor”, una dintre acele puţine cărţi-eveniment, care reprezintă în acelaşi timp o restituire documentară, o mărturisire de credinţă şi de cinstire a sfinţeniei dar şi o piatră de temelie pentru zidirea duhovnicească a oricărui credincios român, prin oferirea unui model extraordinar de sfinţenie al unei soţii şi mame ortodoxe. Cartea editată de Fundaţia Sfinţii Martiri Brâncoveni din Constanţa are în centru chipul Doamnei Maria Brâncoveanu, soţia Domnului-Martir Constantin şi mama celor patru băieţi mucenici ai dreptei-credinţe, ea însăşi vrednică de a fi ridicată în rândul sfinţilor

pentru impreună-pătimirea sa jerfelnică şi pentru mărturisirea sa stăruitoare. Nu întâmplător, volumul conţine şi un acatist închinat Fericitei Maria, precum şi o minunată icoană cu întreaga familie martiră a Brâncovenilor (zugrăvită de Călin Vădan – o reproducem mai jos), – în care fiii Sfântului Constantin sunt înfăţişaţi potrivit vârstelor reale, cel mai mic, Matei, având 16 ani, iar nu fiind un prunc. Ele sunt destinate, aşa cum se precizează, numai cultului particular al credincioşilor, până la momentul doritei canonizări. La volum se adaugă şi un CD realizat de Asociaţia Pro-Vita.

Am extras din lucrare câteva pagini memorabile care prezintă, atât cât o pot face cuvintele, credinţa şi suferinţa mistutoare ale Fericitei Maria Brâncoveanu, prin care ea s-a asemănat… neasemănatei sale ocrotitoare, Prea Curata Fecioara Maria, Născătoare de Dumnezeu; sunt pagini – incluzând şi *fragmente din scrisorile duhovniceşti a doi dintre fiii săi martiri, Ştefan şi Radu – deosebit de profunde şi de folositoare, care ne învaţă pe toţi care este calea, unde este fericirea şi în ce constă biruinţa adevăratului creştin în această lume: în pătimire şi în plânsul cel duhovnicesc.*

"***Pentru a ne putea apropia de cel care plânge, ne trebuie lacrimi; ca să-l înţelegem pe cel care suspină trebuie să ne frângem inima; iar dacă vrem să ne***

facem părtaşi la durerea cuiva, se cuvine să fim impreună-pătimitori. Şi toate acestea ne cer deopotrivă duioşie, mărinimie şi dragoste nefăţarnică.

Cu ce îndrăzneală ne vom apropia cu cugetul şi simţirea de tânguirea Doamnei Maria Brâncoveanu, când vedem că pătimirile, lacrimile şi suspinurile ei au înălţat un munte ale cărui piscuri au ajuns până în Cer? Nimic nu ne îndreptăţeşte în îndrăznirea de a grăi vreun cuvânt despre taina acestui noian de suferinţă, purtat în suflet de soţie şi mamă. Aşadar, ne rămâne fie o tăcere indemnătoare la rugăciune, fie să încercăm lăuntric spre a găsi o cale cuviincioasă care să ne pregătească sufletul ca măcar să privească înspre adâncul cel înalt al suferinţei Doamnei Maria.

Toţi cei care au izbândit cu adevărat, întru Hristos Domnul au biruit, iar calea le-a fost urzită din nenumărate lacrimi, plângeri, dureri şi suspine. ***Însă pătimirile tuturor oamenilor au fost îmbrăţişate de Mântuitorul Iisus în Ghetsimani şi astfel au fost înveşmântate în sudori de sânge (Luca 22, 44), ca şi într-o hlamidă împărătească.*** ***Ca nişte peceţi ale biruinţei Domnului Iisus Hristos asupra morţii, Sfintele Taine ale Bisericii ne deschid şi ne luminează cărările cele înguste ale mântuirii firii omeneşti.*** De accea, am socotit că o apropiere cuviincioasă de taina sufletului Doamnei Maria Brâncoveanu ar fi tocmai o aplecare spre înţelegerea lucrării harului dumnezeiesc întru care ea a izbândit.

(…)

În anul 1714, Voievodul Constantin Brâncoveanu şi Doamna Maria adunaseră 40 de ani de căsnicie. Tot în acest an, domnitorul urma să îşi sărbătorească împlinirea celor 60 de ani de viaţă pământească, însă prin iconomia lui Dumnezeu prăznuirea s-a strămutat în Ceruri, intru slava muceniciei. ***Acestea toate s-au împlinit la 15 august 1714, la praznicul Adormirii Maicii Domnului.*** *În această zi, Doamna Maria îşi sărbătorea ziua numelui şi tot în această zi s-a simţit cel mai aproape de adâncul de durere al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.*

A sosit şi acea veste cutremurătoare, prin care i se spunea că soţul şi fii ei au fost descăpăţânaţi. Însă, mai presus de aceste cuvinte, străjuia o lumină. În inima Doamnei Maria răsuna limpede şi lin cuvântul pe care Dreptul Simeon l-a grăit Fecioarei Maria: "***Prin sufletul tău va trece sabie, ca să se descopere gândurile din multe inimi.***" (Luca 2, 35). Primind în inimă cuvintele ce-i vesteau moartea soţului şi fiilor săi, Doamna Maria şi-a revărsat privirea spre cerul brăzdat de gratiile temniţei. Trupul i s-a umplut de sudori reci, sufletul parcă i-a îngheţat în suspin, însă apoi a izbucnit pârjolul durerii, iar lacrimile parcă se prefăceau toate în sânge. ***O, Sfântă Marie Brâncoveanu, luminează-ne pe noi să pricepem cutremurătoarea şi luminata biruinţă a suferinţei!***

***

În vremea întemniţării din Stambul şi mai apoi în vremea exilului din Kutahia, în sufletul Doamnei Maria Brâncoveanu s-a perindat multe aduceri aminte ale celor dragi şi nenumăratele lacrimi i-au sfinţit chipul. Albită în cuptorul noianului de tânguiri şi suspine, dragostea Domnei Maria pentru cei martirizaţi i-a înveşmântat sufletul cu o tainică străluminare: rugăciunile soţului şi ale fiilor săi erau ca un acoperământ asupra celor rămaşi în viaţă din neamul lor, iar ajutorul şi mângâierea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu se făceau simţite în toată vremea. Rugăciunile înlăcrimate pe care văduva Maria le îndrepta către Maica Domnului i-au adus multă alinare, pentru că pricepea că, aşa cum soţul şi fiii Îl urmaseră în pătimiri pe Stăpânul Hristos, aşa şi ea se învrednicise să urmeze Aceleia pentru care moartea Fiului lui Dumnezeu a fost cea mai istovitoare suferinţă. ***Pe această cărare lăuntrică a lacrimilor, Maria Doamna a gustat din adâncurile harului lui Dumnezeu şi a cunoscut nemijlocit că suferinţa întregii lumi se adună în inimile celor ce pătimesc intru tânguirea sufletului.***

Spre întărirea Doamnei Maria pe această cale a impreună-pătimirii, a iertării şi a dragostei dumnezeieşti, Maica Domnului a arătat o minune care s-a săvârşit în ziua praznicului Adormirii Sale, în vreme Sfintei Liturghii, tocmai când la Constantinopol se plinea martiriul Brâncovenilor. Acest lucru minunat i-a fost vestit Doamnei Maria cu multă amănunţime, însă pentru noi, cei de azi, această împrejurare a rămas însemnată doar în filele cronicilor:

"Trimiţând Ştefan Vodă [Cantacuzino, autorul moral al uciderii Brân-covenilor - n.n.] pe doamna sa [soţia sa, Păuna, n.n.] şi pe coconii lui la mănăstirea De-un-lemn, unde este o icoană a Maicăi Precestii, făcătoare de minuni, pentru închinăciunea şi pentru chip de evlavie, întâmplându-se în ziua de Santa Maria Mare, adecă Adormirea Precestii, de era acolo doamnă la mănăstire, în care zi şi

la Ţarigrad au tăiat pe Constantin Vodă şi coconii lui (o, minune!), intr-aceeaşi zi au lovit pe această doamnă a lui Ştefan Vodă nevoie, lovitură, îndrăcire cât s-au spăriat toţi câţi era acolo cu dânsa şi să mira ce să-i facă. Şi multă vreme cu acea îndrăcire au fost. Şi această întâmplare fiind, iar n-au venit Ştefan Vodă şi cu ai lor la cunoştinţă ca să-şi vază păcatul ce l-au făcut, pentru care Dumnezeu şi minune mare au făcut de s-au îndrăcit doamna sa şi să fie căzut la pocăianie, ci au zis că o au fermacat călugăriţele de acolo împreună cu o călugăriţă anume Olimpiada, ce era mătuşe doamnii Păunii, sora cu mumă-sa şi le-au pus la mare pedeapsă pe toate şi pe unele din muieri de acelea le-au şi spânzurat, iar pe mătuşă-sa Olimpiada o au trimis la Baţcov, la mănăstire şi o au zidit într-o chilie, lăsându-i numai o ferestruie de-i da pe acolo pită şi apă.

Această pocăinţă făcea ei pentru păcatele lor. Şi nu s-au îndestulat Ştefan Vodă numai pe moartea lui Constantin Vodă şi a feciorilor lui, ci, încă fiind doamna lui şi ginerii lui Constantin Vodă şi alţi oameni ai lui scăpaţi din primejdia morţii pre carele vrea turcii să-i sloboază să vie în ţară, iar el s-au sfătuit cu tată-său şi cu sfetnicii lor că nu se cade să vie în ţară ci să-i facă surgun. Şi au făcut meşteşug cu imbrihorul şi i-au insalat de au dat bani 80 de pungi, zicându-le că zic turcii că de vor da aceşti bani, îi vor slobozi; şi ei în nădejdea aceea au trimis pe la casile lor aici, în ţară, de au făcut cum au putut, de au dat acei bani şi despre altă parte scria la imbrihor ca să să nevoiască să-i facă surgun la Kiutaiu, la Anadol şi au fost cu banii daţi şi surguniţi".

După întoarcerea din exil, Doamna Maria a purces spre Mănăstirea Dintr-un lemn spre a se închina şi a aduce mulţumire Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Şi pentru acest sfânt locaş, ca pentru atâtea altele, familia Brâncoveanu îşi dăruise osteneala ctitoricească. Însă în anul 1715 locaşul fusese înnoit, iar acum, deasupra uşii bisericii se putea citi această pisanie:

"Acestă sfântă şi dumnezeiască mănăstire care se numeaşte Dentr-un lemn, unde să cinsteşte şi să prăznuieşte Naşterea Preasfintei şi prea curatei de Dumnezeu Născătoare Fecioarei Măria, din temelia ei iaste zidită şi făcută de Ioan Matei Basarab Voievod. Deci, trecând multă vreme, început-au a sa învechi şi a sa strica toate lucrurile şi zugrăveala. Dup-aceia, din voia şi porunca lui Dumnezau stând Domn blagocestivul şi creştinul Ioan Ştefan Cantacuzino Voievod; deci, având mare evlavie către sfântul locaş acesta, numaidecât cu osârdie s-au apucat ca de iznoavă a o înfrumuseţa, luminând şi mai lărgind întâi biserica şi zugrăvindu-o a doaoa şi împodobind-o şi cu tâmple şi cu altele ce i-au trebuit, făcând şi case şi chilii de prejurul ei, cum să veade, în slava Preacuratei

Stăpâne şi întru pomenirea Marii Sale şi a părinţilor, săvârşind la leat 7223 [1715], mes. Avgust 30 dni. Ispravnic fiind chir Ioan Arhimandrit de la Hurezi".

În obştea românească era adeverit că această grabnică înnoire a locaşului de la Dintr-un lemn era o diversiune prin care Cantacuzinii voiau să acopere ruşinea pe care o pătimise în biserică Doamna Păuna, "îndrăcindu-se"- după cum cronicarul grăieşte.

Văzând înnoirile făcute la Mănăstirea Dintr-un lemn, Doamna Maria nu putea să nu îşi aducă aminte că dimpreună cu soţul său au fost naşii de cununie ai lui Ştefan şi Păuna, cei care mai apoi le-au fost călăi tăinuiţi, iar acum erau zugrăviţi în rânduiala ctitorilor. *Cu multă durere în suflet intrând în biserica mănăstirii, Doamna Maria s-a plecat în rugăciune înaintea icoanei Maicii Domnului. În minte îi răsunau cuvintele pe care soţul său i le-a grăit lui Ştefan Cantacuzino în Vinerea Mare, ziua plecării familiei lor spre Constantinopol:*

"Finule Ştefan, dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se voia Lui. Dacă însă sunt roada răutăţii omeneşti, pentru pieirea mea, Dumnezeu să ierte pe duşmanii mei, dar păzească-se de mânia teribilă şi răzbunătoare a judecăţii divine".

Valuri de durere neostoită cuprindeau sufletul văduvei Maria, însă nu şi-a lăsat cugetul să săvârşească judecata asupra celor ce le-au uneltit pieirea, căci nu voia să se despartă de harul cel mângâietor al Preasfântului Duh. Cuvântul iertării rostit de bărbatul său în Vinerea mare, precum şi graiurile de îmbărbătare pe care soţul ei Constantin le-a grăit fiilor, erau asemenea unor ziduri de cetate întru care nu putea năvăli ura şi răzbunarea. Ce dulce s-a făcut în inima ei dragostea pentru vrăjmaşi şi cât de minunate sunt cuvintele de îndemn şi mărturisire ale tatălui copiilor ei:

"Fiii mei, fiii mei! Iată, toate avuţiile şi orice altă am pierdut. Să nu ne pierdem încă şi sufletele! Staţi tare, bărbăteşte, dragii mei, şi nu băgaţi seama de moarte; priviţi la Hristos Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit! Credeţi tare în aceasta şi nu vă mişcaţi, nici vă clătiţi din credinţa pravoslavnică pentru viaţă şi pentru lumea aceasta! Aduceţi-vă aminte de Sfântul Pavel, ce zice: că nici sabie, nici îmbulzeala, nici moarte, nici alta orice nu-l va despărţi de Hristos, că nu sunt vrednice muncile şi nevoile aceste de aici spre mărirea ceea ce o va da Hristos. Acum, dară, o dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre!"

În fierbinţeala rugăciunii, Doamna Maria a mulţumit Maicii prea curate, s-a rugat pentru toţi cei iubiţi ai săi, însă deopotrivă şi pentru Păuna, Ştefan şi stolnicul Constantin Cantacuzino.

Simţea cu încredinţare că, aici, în faţa icoanei înaintea căreia se ruga, pronia lui Dumnezeu a săvârşit judecata asupra Cantacuzinilor, iar toate cele petrecute după uciderea soţului şi a fiilor săi întăreau acest lucru. Din cele pe care i le spusese amănunţit Patriarhul Hrisant, Doamna Maria cunoştea pribegia văduvei Păuna dimpreună cu copiii săi, Radu şi Constantin.

În anul 2004, când a fost înlăturată ferecătura metalică a icoanei Maicii Domnului de la Mănăstirea Dintr-un lemn, s-a putut vedea că este o icoană zugrăvită pe ambele părţi. În procesul de restaurare s-a descoperit că pe spatele icoanei este înfăţişată Înfricoşătoarea Judecată. Cu adevărat, o înfricoşată judecată li s-a făcut Cantacuzinilor prin această icoană. Însăşi mărturia istorică adevereşte foarte limpede:

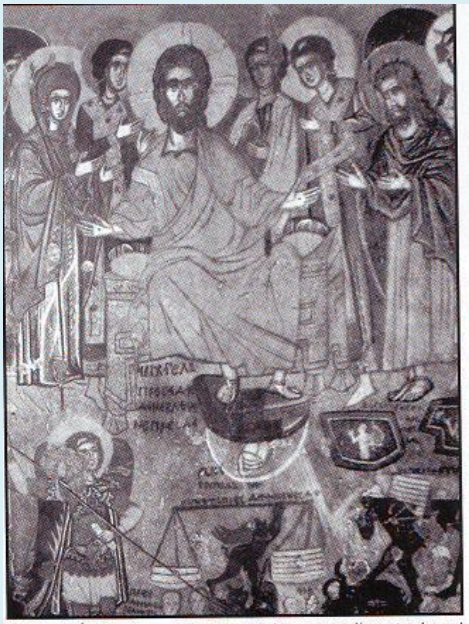

Detaliu din Înfricoşătoarea Judecată, zugrăvită pe partea din spate a icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului - aflată la Mănăstirea Dintr-un lemn

Sub privirea blândă şi ocrotitoare a Maicii Domnului, Voievodul Constantin Brâncoveanu primeşte moarte martirică dimpreună cu cei patru fii ai săi şi cu sfetnicul Ianache. Acest lucru se săvârşeşte tocmai când Vodă împlineşte 60 de ani, la Praznicul Adormirii Preacuratei Fecioare, în 15 august 1714. Ştefan Cantacuzino şi tatăl său, stolnicul Constantin, mor mişeleşte în 7 iunie 1716, fiind spânzuraţi pe neaşteptate în temniţă şi, apoi, decapitaţi. Moartea lor s-a petrecut la praznicul Sfintei Treimi, vădindu-se a cui dragoste nu au înţeles-o intru adevăr şi lucrare, ci doar au făţărnicit-o.

Doamna Maria a plecat din ţară intru defăimarea mazilirii lui Brâncoveanu şi s-a întors cu multă cinste, în luna octombrie a anului 1716, dimpreună cu voievodul Ioan Mavrocordat. Doamna Păuna cunoaşte şi ea necinstea mazilirii soţului ei în ianuarie 1716, iar când află că bărbatul i-a fost ucis de turci, izbuteşte să fugă din Constantinopol, însă rămâne pentru tot restul vieţii în pribegie pe meleagurile Apusului.

Fiii lui Brâncoveanu s-au făcut prin ascultare şi mărturisire Mucenici ai Împăratului Hristos, iar fiii lui Ştefan Cantacuzino sunt îndemnaţi stăruitor de Papa Clement al XI-lea să treacă la catolicism, pentru a li se înlesni traiul în pribegie sub tutela împăratului de la Viena.

Şi chiar dacă până astăzi Cantacuzinii poartă asupra numelui lor prihana uneltirii uciderii Brâncovenilor, *să arătăm înţelegere şi să ne aplecăm cu dragoste şi impreună-pătimire (compătimire) către toate cele care nu s-au săvârşit după voia*

lui Dumnezeu, atât în neamul nostru, cât şi în întreaga fire omenească; şi, alipindu-ne cugetul şi simţirea de rugăciunea Sfinţilor Mucenici Brâncoveni, să ridicăm glas către Mântuitorul Hristos şi să-L rugăm să ne arate mila Sa tuturor celor care suntem părtaşi ai firii omeneşti. Intru această osteneală să o avem drept pildă şi mijlocitoare pe Sfânta Maria Brâncoveanu, căci prin lacrimile ei s-a făcut următoare a Maicii Pururea Fecioare, a Celei căreia Dreptul Simeon i-a proorocit: "***Prin sufletul tău va trece sabie, ca să se descopere gândurile din multe inimi***" (Luca 2, 35).

(…) ***În ceasurile liniştite ale nopţii, după ce îşi săvârşea rugăciunile, adeseori Doamna Maria se lăsa cuprinsă cu totul de dorul soţului şi al fiilor ei. Îi însoţea în amintirile sale scumpe şi le mângâia chipurile prin lacrimile care îi şiroiau pe obraji. Glasurile lor îi răsunau limpede în inimă, alcătuind un luminos şirag al aducerilor aminte. După ce s-a întors din surghiun, a citit de nenumărate ori panegiricele alcătuite de fiii săi. Le simţea ca pe o rugăciune, şi pentru că lacrimile i se amestecau cu slovele tipăriturii, adeseori inima i se umplea de o minunată mângâiere. Parcă îl auzea şi acum pe Ştefan rostind în biserică panegiricul său alcătuit în cinstea Adormirii Maicii Domnului. Îi dedicase anume ei acest cuvânt, iar citindu-l era încredinţată că fiul său îi grăia de dincolo de hotarul de taină al acestei lumi:***

Prea blândă Stăpână şi dulcea mea mamă!

Nu este cu putinţă, la vârsta în care mă aflu, să întocmească omul cugetări înalte, să le alcătuiască în chip armonios şi să le compună după elocvenţa cerută – încât, dacă e cu putinţă ca şi în acest cuvinţel să se afle vreo cugetare aleasă, o rânduială bine alcătuită sau vreo formă artistică, aceasta va fi o dăruire a Împărătesei Îngerilor, care ajută cu mâna sa cea preamilostivă şi-i împuterniceşte pe aceia care cercetează cu evlavie mărirea şi lauda ei. Acelaşi lucru se petrece şi intru faptele tale, Stăpână preaevlavioasă, pentru că în mai toate făptuirile tale străluceşte o putere neobişnuită, adică o lucrare şi un obicei către Mireasa cea fără de prihană, care priveşte cu ochi veseli şi primeşte ruga ta umilă, pe care o săvârşeşti la pregătirea şi începutul a toată fapta cea bună. Această deprindere plăcută lui Dumnezeu, ca o oglindă trebuie să o aibă înaintea lor fiii Bisericii, pentru ca să se îndrepteze orice lucrare spre cinstea şi mărirea Atotputernicului Dumnezeu, prin solirea şi acoperământul Maicii Pururea Fecioare Maria. Iată, dar, Stăpână iubitoare de Dumnezeu, pentru ce-ţi dedic această sfinţită imnologie, pe care am compus-o nu numai pentru ca să primeşti un ospăţ sufletesc, prin ascultarea laudelor preamăritei Fecioare, ci ca să se înveţe şi poporul lui Dumnezeu să pună ca temelie statornică la toată lucrarea călduroasa solire a Născătoarei de Dumnezeu celei pline de dar. Primeşte, dar, cu inimă de mamă, acest mic dar al fiului celui iubitor de mamă, primind dimpreună şi îndatorata umilinţă din inima fiiască, mama mea cea blândă! Şi aşa să te am, prin solirile celei Preacurate, împreună cu preablândul meu Domn şi părinte, intru zile îndelungate şi mulţi ani, păzită de tot răul.

Al blândeţii tale supus şi prea umilit fiu, Ştefan Brâncoveanu”.

Doamna Maria simţea că parcă anume pentru clipele ei grele au fost alcătuite, spre a-i alina dorul şi durerea de mamă. Oriunde deschidea cărţile ce cuprindeau panegiricele, vedea împlinirea în viaţă a cuvintelor - erau asemenea unor tainice rostiri prooroceşti şi doriri ale muceniciei pentru Hristos Domnul.

Iată ce scrie Sfântul Ştefan Brâncoveanu în cuvântul închinat Sfântului Arhidiacon Ştefan:

“O, iubitorilor de martiri, haideţi, sculaţi-vă, ce mai şedeţi?! Haideţi să-i urmăm şi noi în lupta atletului, haideţi să-i adunăm la încununare pe ostaşii luptători, haideţi să-l însoţim în arenă pe tânărul atlet, haideţi să-l urmăm “afară din cetate” pe Ştefan (Fapte 7, 57). Vedeţi-l acolo cum, tânăr de ani, fraged cu vârsta, cu câtă tărie de suflet pătimeşte, cu câtă tărie suferă, cu câtă stăruinţă indură şi, suferind, dispreţuieşte marea pornire şi mânie a răzvrătiţilor iudei. Vedeţi-l cum stă voinicește cu sufletul, hotărât cu soscotinţa, mărinimos cu cugetul, tare cu inima. Cum fără de frică îi biruieşte pe cei ce sunt netăiaţi împrejur cu inima şi-i stau împotrivă. Aceia îl târăsc ca pe un călcător de Lege, ca pe un vinovat de moarte, iar Ştefan râde; alţii îl ponegresc ca pe un hulitor, îl înjură ca pe un călcător de lege şi Ştefan râde; alţii îl târăsc, alţii îl lovesc peste cap, toţi strigă într-un glas: “Să fie ucis cu pietre Ştefan!”, şi Ştefan râde. Aceia într-un mare glas strigă, astupându-şi urechile lor şi, ca nişte lupi sălbatici, toţi, deodată, cu furie se aruncă asupra lui; şi Ştefan, având ochii şi mâinile sale întinse spre Cer, strigă din adâncul inimii: “***Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!***” (Fapte 7, 60).

Însetând, iudeii vor să îşi stingă setea cu sânge şi Ştefan - minunaţi-vă de mărinimie! - , şi Ştefan , dorind mântuirea lor, îi adapă cu al său sânge. Iudeii se nevoiesc ca grabnic să-i aducă moartea, iar Ştefan se roagă ca ei să dobândească iertare. Iudeii aleargă la pietre, iar Ştefan se întoarnă la rugăciuni. Iudeii îşi astupă urechile lor, iar Ştefan îşi deschide gura rugându-se. Iudeii nu încetează a arunca cu pietre, iar Ştefan, pentru o astfel de pedeapsă, nu încetează deloc a teologhisi, ci încă având cuget nestrămutat şi inimă hotărâtă, propovăduieşte. O,

statornicie! O, bărbăţie! O, mărinimie a lui Ştefan! Propovăduia pe Hristos, fiind lovit cu pietre şi primeşte pietrele ca pe nişte flori. Cu adevărat, mare răbdare a arătat aici noul atlet, să nu se mâhnească, să nu se mânie.

Câţi trăim în lume, toţi, după cum experienţa ne-o arată, avem nenorocirea noastră, la toţi viaţa ne este greu de suferit, şi cu toate acestea unii ard ca pucioasa şi răspândesc duhoare din cauza mâniei şi nesupunerii faţă de voia Făcătorului a toate. Alţii ard ca dafinul, zbătându-se şi murmurând în văpaia nenorocirii şi a întristării, întru care sunt ispitiţi. Iar alţii, ca plantele aromate izvorăsc bună mireasmă, fără murmur şi fără tulburare. În acelaşi fel s-a arătat şi Ştefan celor care l-au martirizat: blând, mărinimos, paşnic. Ocărât fiind, n-a ocărât împotrivă; batjocorit fiind, a suferit. Defăimarea o socotea ca pe o cinste, pietrele ca pe nişte stele. Sângele ce curgea din sfinţitul său trup îl socotea asemenea unei mări peste care trebuia să treacă pentru a ajunge la Stăpânul şi Domnul său şi, dorind a fi acolo unde este Domnul, prin sânge s-a strămutat acolo unde este Hristos.

[...] Arată-ne nouă, preaiubite Sfinte al Bisericii, cum să-l iubim pe aproapele nostru, cum să-i iubim pe vrăjmaşii noştri şi cum să ne facem următorii tăi cei mai râvnitori. Roagă-l pe Iisus, pe Care L-ai văzut blând, de-a dreapta Născătorului Celui fără de început, ca să păzească în chip deplin şi preafericit o icoană vie a virtuţii tale, pe iubitorul de Hristos şi pe preacreştinul nostru Stăpân şi Domn. Roagă-te Nazarineanului Celui răstignit, a Cărui Dumnezeire până la moarte o ai propovăduit, să-i păzească pe aleşii boieri, mădulare cinstite şi vrednice de o astfel de evlavioasă împreună-vieţuire.

De trei ori fericită este această vreme, din pricină că acela care prin cuvânt propovăduieşte, poate nestingherit să laude blândeţea şi iubirea de frate. O, cât se bucură sufletul tău cel prea virtuos de propovăduirea şi lauda acestor virtuţi, păzite de Dumnezeu şi cinstite Stăpâne! Bucuria ta este un semn de încredinţare – fiindcă te bucuri auzind propovăduindu-se şi lăudându-se bună voire şi înţelepciune –, părtaş fiind şi la propovăduire, părtaş fiind şi la laudă. Pentru că – după cum au spus cei învăţaţi –, fiecare pe cele întru care află mulţumire, pe acelea şi cinstindu-le, se veseleşte. Cu un astfel de purtător de grijă, vrednic de cinste, cu un astfel de cap virtuos, pare a fi necuviincios să nu se veselească dimpreună şi toate mădularele. Oare îi împreună-număraţi cu poporul cel ales al Mântuitorului şi pe unii urători de fraţi sau dintre cei care se bucură de nenorocire? Risipească-se deci norii tuturor celor care îl despart pe om de bunul cel desăvârşit. Fugiţi de deşertăciune, înşelăciune şi desfrânare. N-a mai rămas

loc pentru unele ca acestea în inimile noastre; voim să-l urmăm pe întâiul martir, să învăţăm din a sa învăţătură calea mântuirii. Amin”.

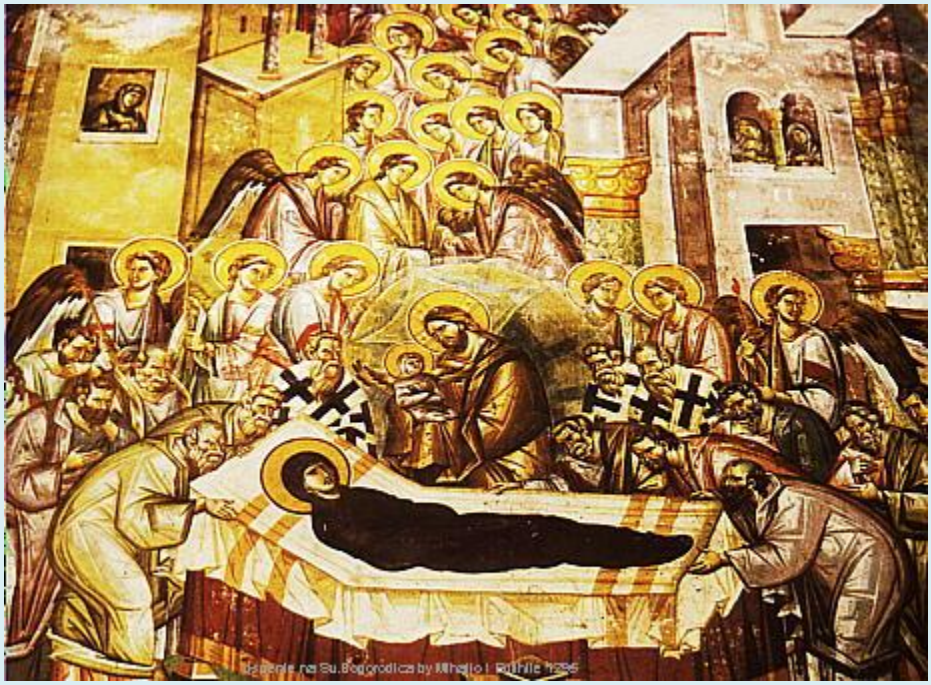

Împletind cuvânt de laudă şi rugăciune, în panegiricul închinat Adormirii Fecioarei Maria, Sfântul Ştefan Brâncoveanu grăieşte astfel:

“Dar astăzi, Maică Fecioară în chip adeverit se arăta ca Aurora cea plină de har, după cum a văzut-o şi mult a preţuit-o Solomon, ca Aurora argintie care împodobeşte munţii, înveseleşte văzduhul şi norii şi luminează minunat întreaga lume (Cântărea Cantărilor 6, 10). Arată-ne şi nouă faţa Ta cea plină de har, preafrumoasă Aurora, podoaba creştinătăţii, nădejdea celor deznădăjduiţi, bucuria şi ajutătoarea sufletelor; şi primeşte ruga preablândului nostru Domn, care de un cuget cu poporul lui Dumnezeu, cel cu nume creştinesc, cinsteşte măririle Tale, laudă sărbătoarea Ta şi prăznuieşte după cuviinţă preaslăvita Ta mutare la Ceruri.

Vino, prea dorită Aurora şi cu lumina ta cea strălucitoare împrăştie norii întunericului, luminează-ne mintea şi cugetarea! O, grăbeşte-te, înaintevestitoare a zilei şi, alungând somnul cel ingreuitor al păcatului, de cumva robii Tăi se află în turma cea tainică, trezeşte-i la faptele vieţii celei veşnice. Hărăzeşte-ne şi nouă acest dar, Preacurată, ca aceia câţi, urmând pilda preaevlaviosului şi iubitorului de Hristos Domnul nostru, au auzit aici laudele Tale şi au preamărit pomenirea

slăvitei şi dumnezeieştii Tale mutări, niciodată să nu vadă înserarea aco-perământului Tău celui preaputernic. Amin”.

Sfântul Radu Brâncoveanu în Cuvânt la Patima cea Mântuitoare a Cuvântului Dumnezeu-Om glăsuia aşa:

“Cu cazne fiind urgisit, ruşinat şi schingiuit, merge Iisus purtând Crucea. Aceasta este greutatea păcatelor noastre; şi cât este ea de apăsătoare, să o pricepem dintru aceea că, purtând-o Dumnezeul nostru, din pricina greutăţii mai mult decât o dată a căzut pe cale. Se suie la Golgota şi ostenit fiind, Cel Care atât de mult a suferit pe cale, ajungând la fruntariul pătimirii, este întins pe patul dureros al Crucii, spre a Se odihni. Deschide mâinile Sale pentru a ne primi în braţele Sale. Înclină capul, arătând prin acest semn că pe toţi ne cheamă către El. Strigă cu glas mare, pentru a-l auzi toţi că este însetat de mântuirea tuturor; şi, ca un Păstor bun, sufletul său şi-l pune pentru oi. Se înalţă în văzduh pentru ca să fie Mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni. Grabnic se întunecă ziua, poate pentru ca să dea somn dulce Făcătorului a toate, Celui ostenit; sau, poate, voind Domnul ca pământul cel uscat să-l ude cu sângele Său, a făcut ca soarele să-şi tragă înapoi razele, pentru ca să nu usuce sângele acela cu ale sale calde raze. S-a cutremurat pământul pentru preamarea facere de bine; şi, dintru a sa bucurie s-au deschis mormintele şi vii i-a scos afară pe cei morţi dintru el.

Pietrele s-au despicat, pentru că inimile iudeilor erau atât de înăsprite, după cum sunt şi ale noastre astăzi, încât de o ucidere aşa de sângeroasă şi de o moarte mult-dureroasă a Făcătorului şi a Plăsmuitorului nostru nu s-au întristat, n-au suspinat, n-au plâns, n-au suferit; spre tulburarea şi ruşinarea noastră se desfac şi se despică pietrele, pentru a ne adeveri că firea necuvântătoare este mai simţitoare şi mai miloasă decât inimile noastre. Iată, dar, este deschisă acum milostivirea îndurării dumnezeieşti pentru cei răniţi; cu toţii, dar, să alergăm cât mai cu grăbire! De am avea piept de aramă şi inimă de diamant, aramă – în topirea dragostei dumnezeieşti, unde este un alfel de foc – se topeşte, iar diamantul cu Sângele cel viu al Mielului se desface. Iarăşi, de suntem răniţi de moarte sau chiar morţi, coasta cea împunsă a Mântuitorului fie-ne mormânt! Şi chiar vii de suntem, să murim la Tronul vieţii, la Crucea cea purtătoare de viaţă.

Să alergăm cu toţii şi, lăsând toată grija cea lumească, să cădem cu suspinuri şi lacrimi la picioarele cele pironite ale Dumnezeului celui Răstignit.

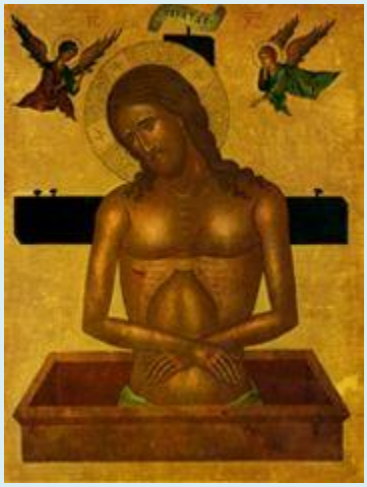

*Să ne aruncăm în braţele Crucii, pentru ca lumea să se răstignească întru noi şi noi lumii. Să ne afundăm intru acea 'Mare Roşie', pentru a fi număraţi cu aceia "**care şi-au înălbit hainele lor în sângele Mielului**" (Apocalipsa 7, 14). Să alergăm cât mai iute, cu grăbire să ne sârguim, ca să aflăm în ţarina cea arată - comoara, în pământul cel binecuvântat - sămânţa cea aleasă, în izvorul vieţii - apa cea plină de har, în ocărî - cinstirile, în pălmuiri - biruinţele, în învinuiri - iertarea, în trestie - sceptrul, în urâciune - frumuseţea, în nenorociri - fericirea, în împrejurări grele - norocirea, în prigoane - pe Dumnezeu, în moarte - viaţa. Amin".*

Pentru Maria Brâncoveanu, graiurile fiilor săi erau slovă de rugăciune şi foc arzător care deopotrivă o mistuiau şi o răcoreau lăuntric. În lacrimi de dor sfânt

a primit Doamna Maria mângâierea Preasfântului Duh şi a dobândit încredinţarea că rugăciunile fiilor şi soţului său au ţesut acoperământ mântuitor asupra celor rămaşi în viaţa din neamul lor. Şi nici nu putea fi altfel, căci şi intru mucenicii Brâncoveni s-a plinit inaintevestirea Fiului lui Dumnezeu, făcută Sfinţilor Apostoli:

"Vă vor da pe voi spre asuprire şi vă vor ucide şi veţi fi urâţi de toate neamurile pentru numele Meu" (Matei 24, 9).

În acest chip s-a făcut lucrătoare biruinţa asupra neputinţei omeneşti şi a fost dobândită mângâierea poruncii şi făgăduinţei date de Domnul:

"Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, învăţându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, şi iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului".

Intru acest temei apostolesc recitind cuvintele alcătuite de fiii săi, în sufletul Doamnei Maria s-a limpezit încununarea urcuşului pătimitor al familiei sale. Şi până astăzi, dăinuirea ctitoriilor brâncoveneşti înălţate spre Cer străluceşte în chip tainic prin sângele pe care Mucenicii Brâncoveni l-au vărsat la temelia neamului românesc şi, deopotrivă, al întregii firi omeneşti".

("Doamna Maria Brâncoveanu. Tainica Biruinţă a lacrimilor", Fundaţia Sfinţii Martiri Brâncoveni, Constanţa, 2008, pp. 140-141, 153-160).

Domniţa Bălaşa Brâncoveanu

Domniţa Bălaşa este a şasea fiică a domnitorului Constantin Brâncoveanu şi a doamnei Marica. A fost căsătorită cu Manolache Lambrino Rangabe, un grec din Constantinopol. În martie 1714, în timp ce familia era arestată la Bucureşti, Domniţa se afla împreună cu soţul ei la Constantinopol, pentru a o peţi pe fiica lui Antioh Cantemir pentru fratele său, Radu. De sărbătoarea Paştilor, după slujba pe care o ascultase la Patriarhia Ecumenică, a fost arestată şi închisă în închisoarea femeilor Ceauş Emini de la Edicul, unde a fost bătută pentru a mărturisi unde se găsesc averile familiei. Tot acolo vor fi închise mama şi cumnata ei, Anica, împreună cu fiul acesteia, de doar câteva luni, iar soţul, în închisoarea debitorilor sultanului.

După ce, la 15 august, tatăl şi fraţii ei au fost decapitaţi, Domniţa Bălaşa, împreună cu doamna Marica şi cumnata ei, au fost declarate roabe şi internate în seraiul Sultanului. Pentru că nu s-a reuşit să se afle unde sunt ascunse averile, cele trei femei au fost închise la Bostangi Başa, unde au stat timp de şapte luni. Au reuşit să scape, după ce au fost răscumpărate cu o mare sumă de bani, luaţi cu o dobândă de 30% de la negustorii greci, dar marele vizir, la cererea noului domn al Ţării Româneşti, Ştefan Cantacuzino, a hotărât surghiunirea lor pe ţărmul Mării Negre, în Caucaz.

În urma zdrobitoarei înfrângeri suferite de otomani în faţa trupelor imperiale ruse, la Petrovaradin, în 5 august 1716, femeile din familia Brâncoveanu au fost eliberate, permiţându-li-se întoarcerea în ţară, unde Doamna Marica a construit biserica "Sfântul Nicolae dintr-o zi", iar Domniţa Bălaşa a ridicat un lăcaş în memoria rudelor ucise la Constantinopol. În 1750, zideşte alături de prima ctitorie, folosită apoi ca paraclis, un al doilea lăcaş, în stilul tradiţional al bisericilor

muntene, suficient de mare şi de încăpător pentru mulţi credincioşi, cu hramul Înălţarea Domnului. În jurul bisericii va înfiinţa o şcoală şi un azil de bătrâni căruia, neavând copii, îi va lăsa toată averea sa, cu toate actele de danie şi un cumplit blestem de întărire.

Viaţa ei a fost mereu o rană deschisă şi destinul, un lung blestem. A trăit mari dureri şi a trecut prin umilinţe greu de închipuit, pentru ca într-un târziu, descoperind iertarea şi mila creştină, să dăruiască oamenilor un spital, o şcoală şi cea mai frumoasă biserică din Bucureşti: Domniţa Bălaşa.

Eliberată într-un târziu din robie, va reveni la Bucureşti, dar fără ca liniştea să mai coboare vreodată asupra ei. Răul fusese deja făcut. Domniţa Bălaşa pierduse tot ce putea fi mai de preţ pentru ea: iubirea, inocenţa, duioşia şi mai ales, încrederea în oameni. De acum, nimic nu o mai putea face fericită - nici renumele familiei, nici faptul că mama ei va reuşi cu mult zbucium să îngroape în pridvorul bisericii Sfântului Gheorghe cel nou, din Bucureşti, osemintele martirului domnitor.

Domniţa îşi va căuta alinarea în singurătatea şi în liniştea paradisiacă a livezii din prundul Dâmboviţiei - un loc de grădină, cu flori şi stupi forfotind de albine; un loc pe care va ridica pentru sine un paraclis, iar pentru oameni, un spital şi un azil de bătrâni - toate pecetluite sub un blestem greu, ce va ajunge până spre zilele noastre. Blestem cumplit, ca nimeni să nu se atingă în vreun fel de zidurile Spitalului Brâncovenesc ori de biserica Domniţei, iar de nu va asculta aceasta şi va mişca din locul ei măcar o cărămidă, "să fie ucis cu tot neamul lui, grabnic şi nemilos, într-o zi de mare sărbătoare", ceea ce s-a şi întâmplat în 25 decembrie 1989, cu cei din familia Ceauşescu.

Cu greu găseşti în Bucureşti o biserică mai elegantă şi mai atent împodobită - în ceea ce priveşte detaliile - ca Biserica Domniţa Bălaşa. E mare, dar fără să deranjeze. E foarte bizantină, dar are nenumărate elemente occidentale - în special vitraliile comandate în Germania, cu stemele Brâncovenilor şi ale Ţării Româneşti. Mai sunt şi micile ancadramente gotice sau statuile acelea funerare din interior, care nu se potrivesc cu ortodoxia tradiţională. Biserica Bălaşa a fost şi va rămâne pe vecie o biserică de sărbătoare.

Va veni cu siguranţă o vreme când femeile brâncovene vor fi puse la loc de cinste. Loc de aducere aminte şi de închinare, cum se cuvine cu toate femeile mironosiţe - singurele care nu l-au părăsit pe Hristos ridicat pe Cruce. Singurele care i-au udat sfintele în icoana familiei Sfinţilor Brâncoveni, picioarele cu lacrimile lor. Dom-

niţa Bălaşa, toate onorurile şi canonizarea datorate celor dimpreună cu mama ei, îşi va găsi cândva loc, martirizaţi prin îndelunga lor suferinţă.

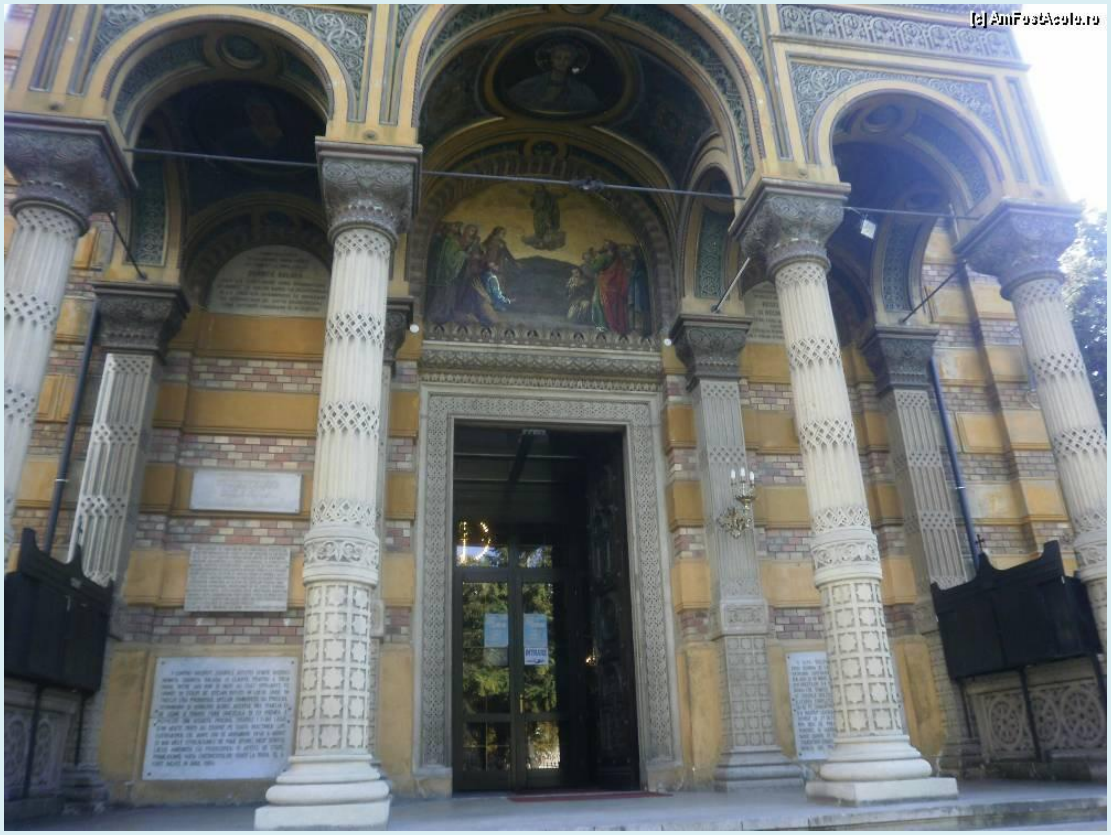
(c) AmFostAcolo.ro

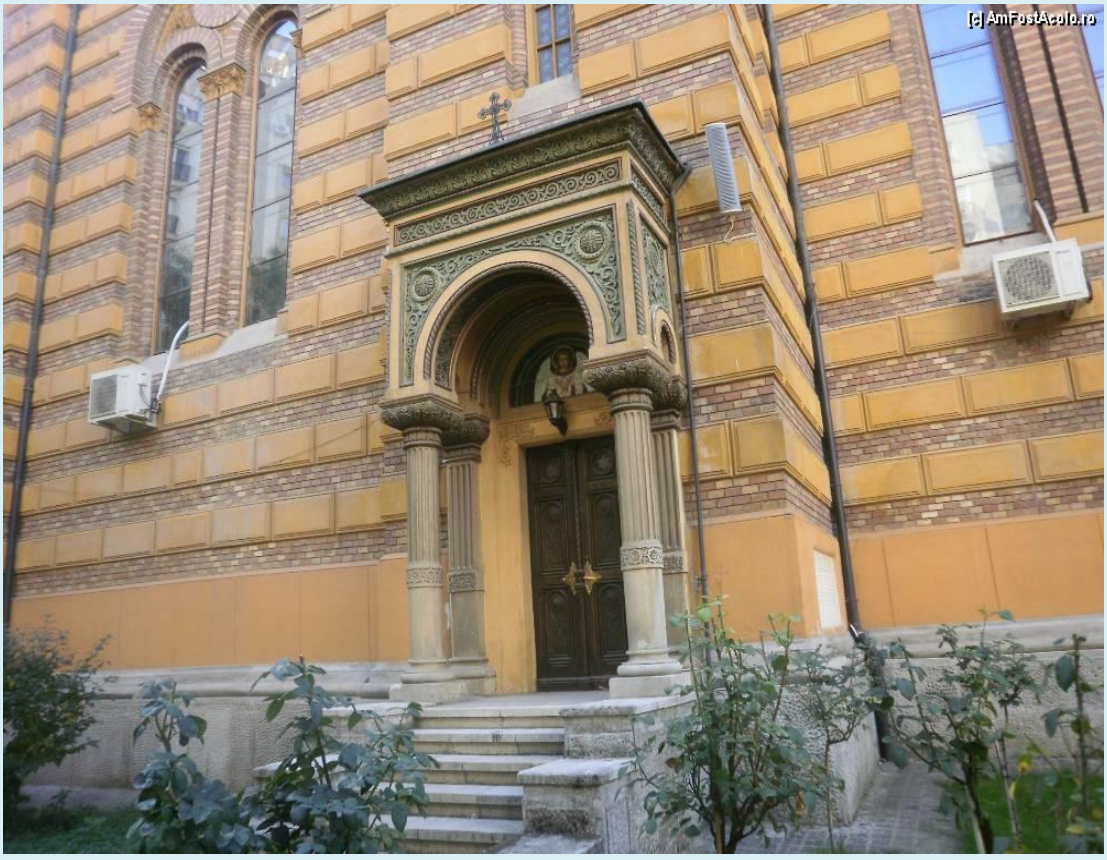
(c) AmFostAcolo.ro

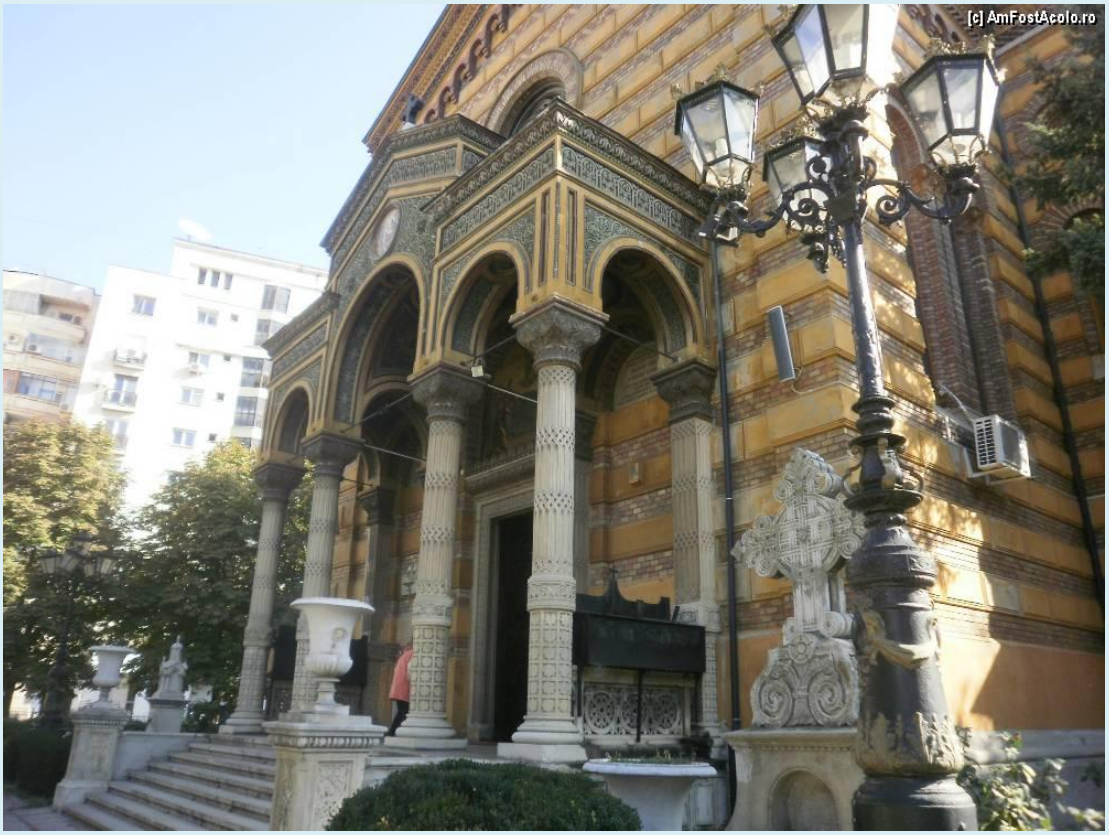
[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

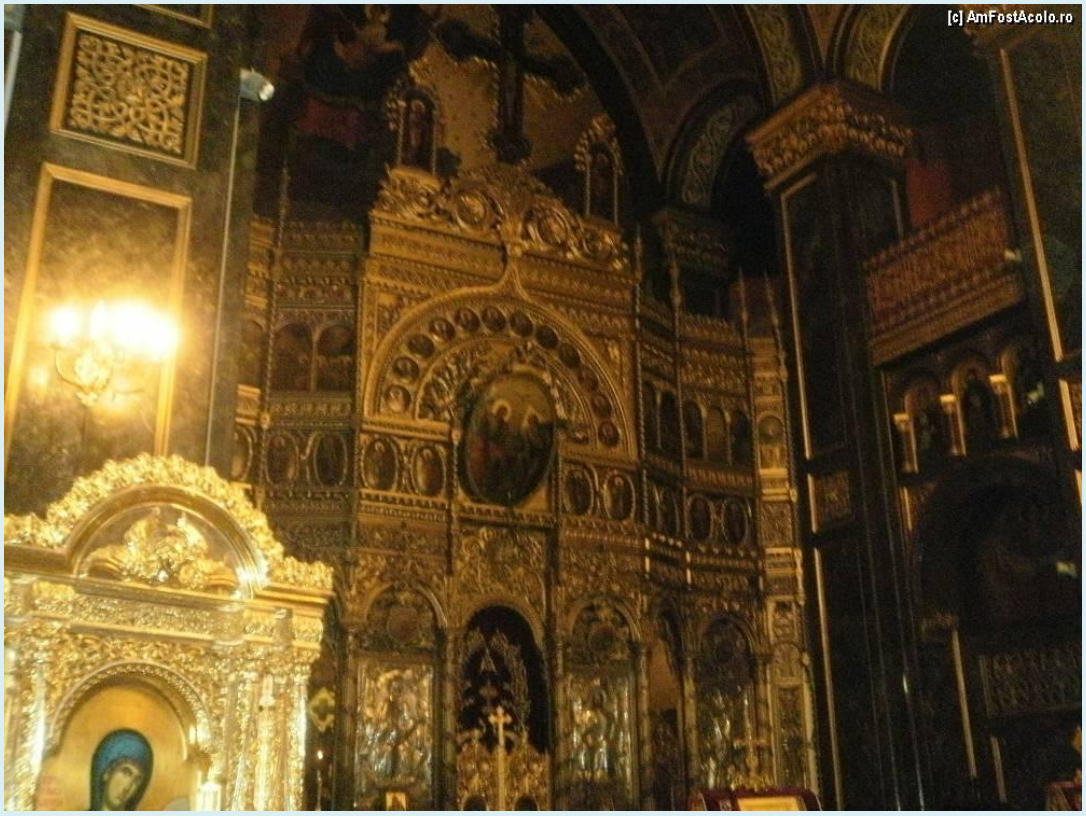
[c] AmFostAcolo.ro

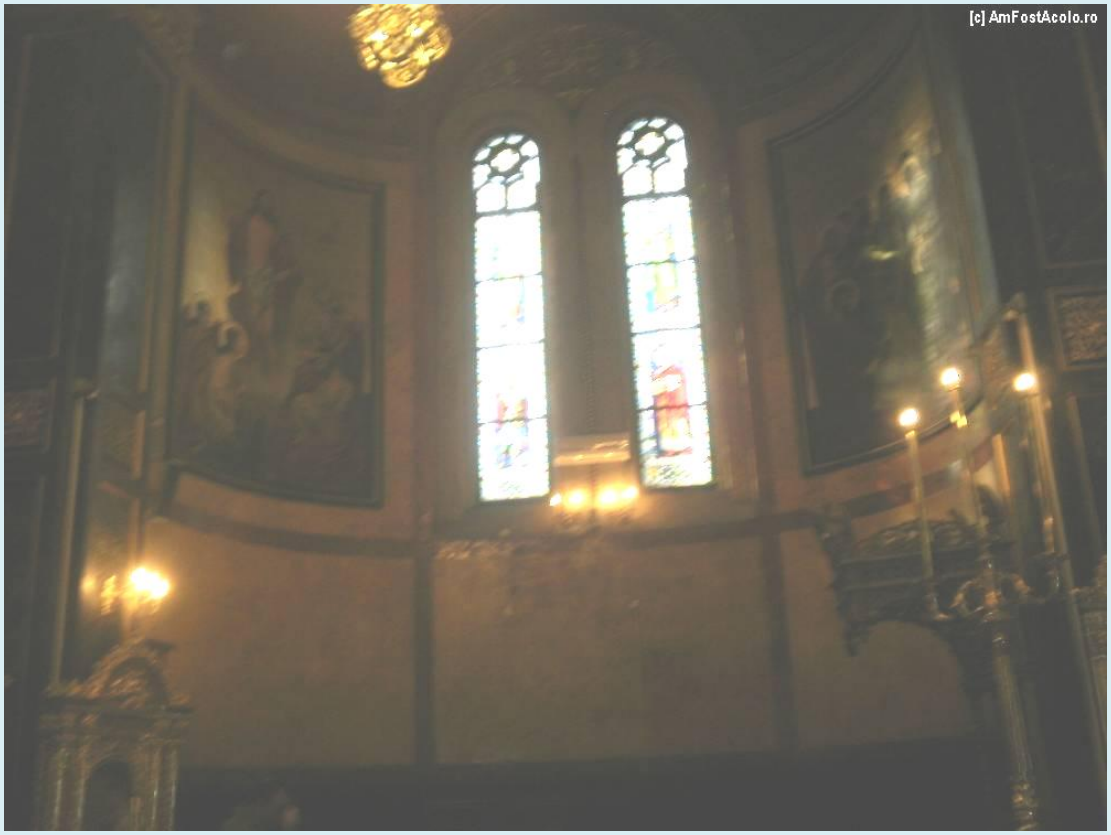
[c] AmFostAcolo.ro

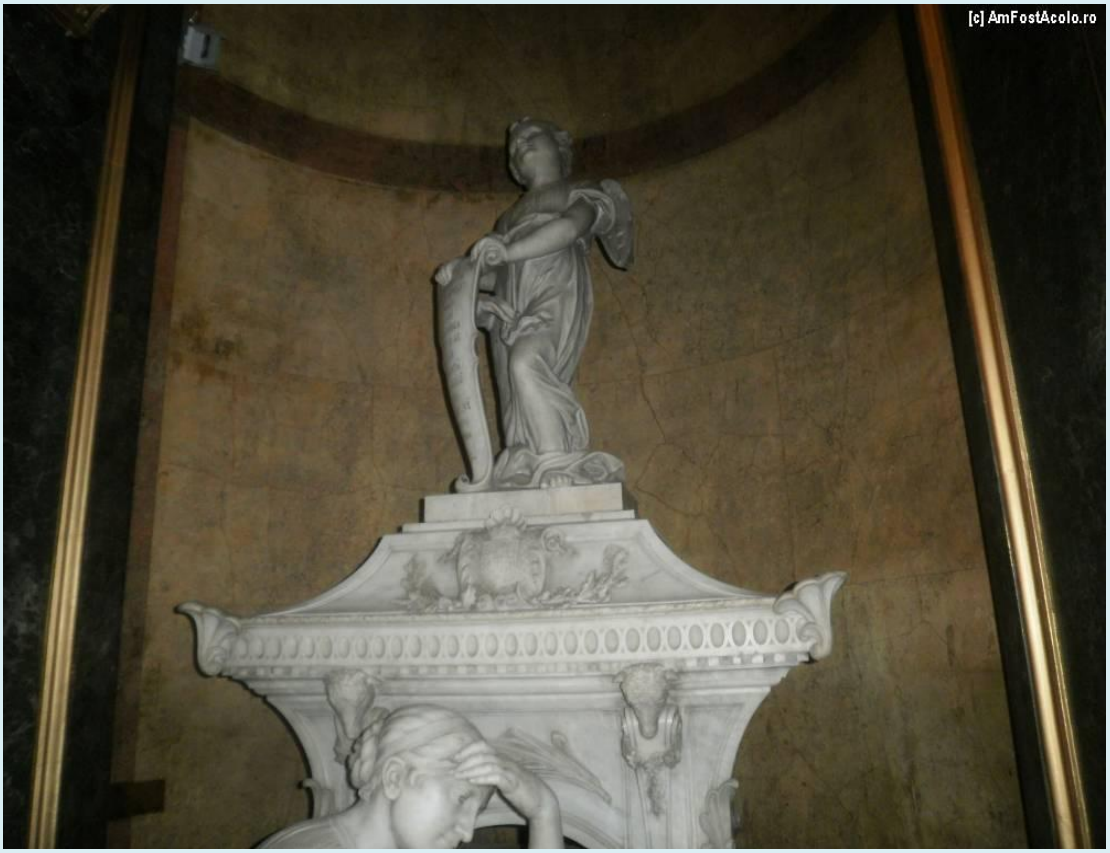
[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

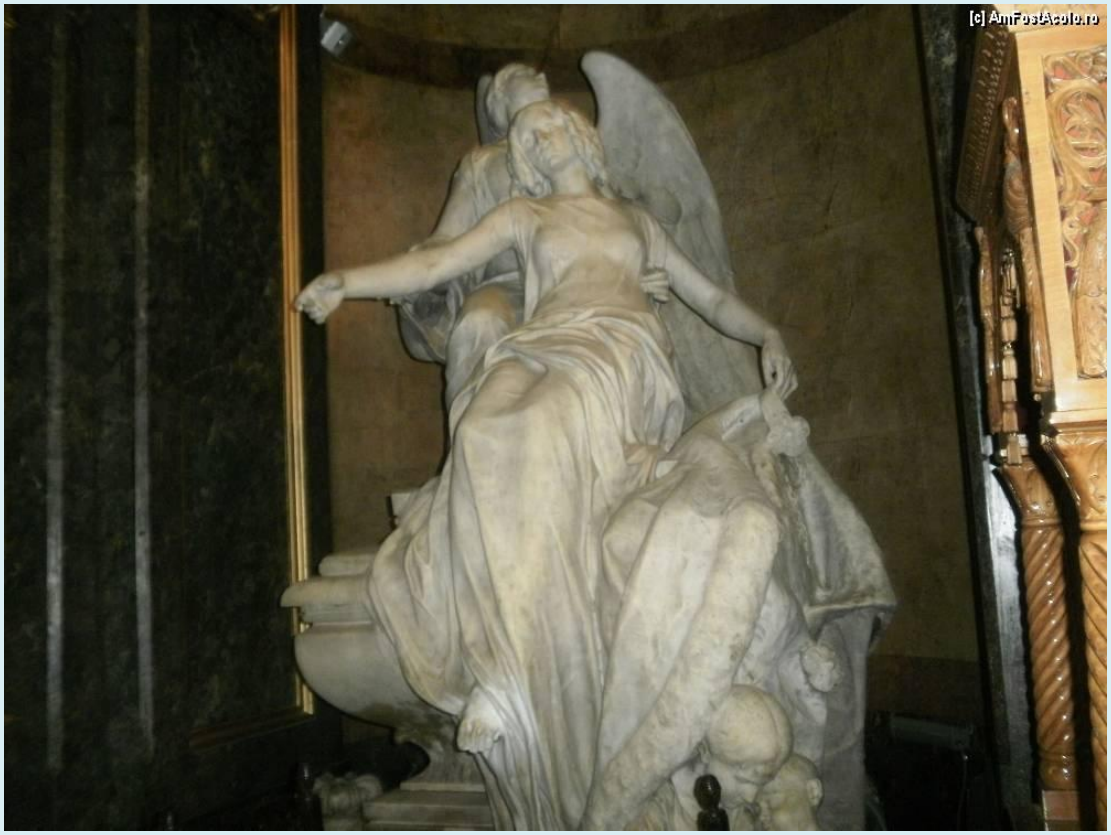
[c] AmFostAcolo.ro

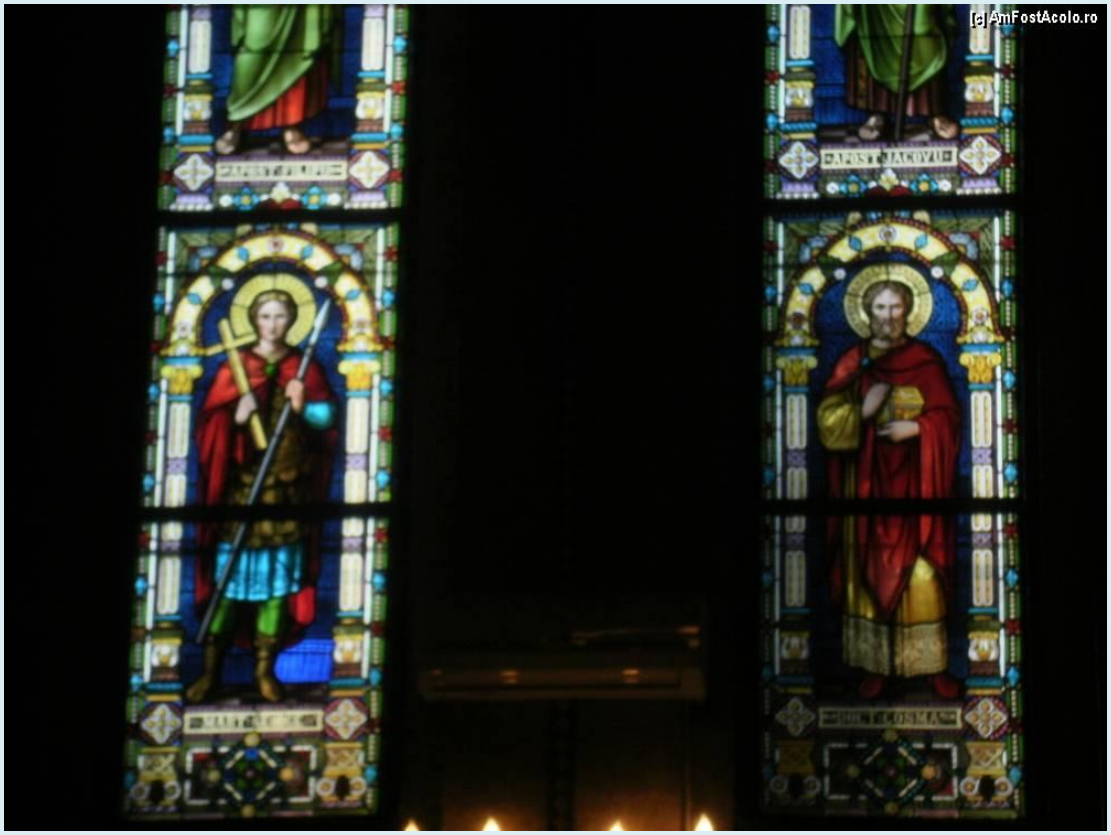
[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

[c] AmFostAcolo.ro

Preot dr. Cezar Vasiliu - Sfinţii martiri Brâncoveni

La 15 august 2010, se împlinesc 296 de ani de la moartea mucenicească la Constantinopol a Voievodului Ţării Româneşti, Constantin Brâncoveanu, împreună cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu, Matei - şi cu ginerele său, visternicul Ianache Văcărescu, una din cele mai cumplite tragedii pe care le-a cunoscut istoria României.

Urcat pe tronul Munteniei în 1688, Constantin Brâncoveanu a domnit peste un sfert de veac, marcând istoria Neamului şi a Bisericii prin numeroase ctitorii (între care mănăstirea Hurezi) ocrotind cultura, secondat de Mitropolitul Antim Ivireanul, şi apărând Ortodoxia pe pământ românesc şi străin. Vom încerca, în cele ce urmează, să rememorăm MARTIRUL Brâncoveanilor.

La 25 Martie 1714, Voievodul Constantin Brâncoveanu este mazilit de turci, dus cu familia la Istambul şi închis în temniţa Edicule (Şapte Turnuri). Până în vară va fi torturat continuu pentru a mărturisi unde-şi avea banii, turcii numindu-l "Altân Bei" (Prinţul Aurului). După torturi cumplite i-au smuls semnătura pentru aurul depus la Veneţia.

La 15 August 1714, de Sfânta Maria Mare, când împlinea 60 de ani, iar Doamna Maria îşi serba onomastica, Constantin Brâncoveanu a fost dus la locul de osândă Ialy Chisc (Chioşcul mării).

Erau prezenţi sultanul Ahmed al III-lea, marele vizir Gin Ali, reprezentanţii "creştinătăţii apusene - Franţa, Anglia, Imperiul Habsburgic, Rusiei - care nu refuzaseră invitaţia chiar în ziua de Sf. Maria" (Nicolae Iorga), alături de numeroşi privitori. Li s-a îngăduit să-şi facă o ultimă rugăciune, după care sultanul le-a oferit viaţa dacă trec la mahomedanism.

Del Chiaro notează răspunsul demn al Voievodului "***Împărate ! Averea mea, cât a fost, tu ai luat-o, dar de legea mea creştină nu mă las! În ea m-am născut şi am trăit, în ea vreau să mor. Pământul ţării mele l-am umplut cu biserici creştineşti şi, acum, la bătrâneţe, să mă închin în geamiile voastre turceşti ? Nu, Împărate ! Moşia mi-am apărat, credinţa mi-am păzit. În credinţa mea vreau să închid ochii, eu şi feciorii mei***".

Apoi şi-a încurajat fiii astfel : "***Fiilor, aveţi curaj! Am pierdut tot ce aveam pe lumea aceasta pământească. Nu ne-au mai rămas decât sufletele, să nu le pierdem şi pe ele, ci să le aducem curate în faţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru!***"

Sultanul a dat semnalul execuţiei. *Primul fu decapitat vistiernicul Ianache Văcărescu, apoi cei patru fii ai Domnului : Constantin, Ştefan, Radu şi micuţul Matei (11 ani).*

Înmărmurit de durere, Domnul murmură : "Doamne, fie voia Ta", după care i s-a tăiat şi lui capul. **Nicolae Iorga** notă: "***La capătul celei mai zguduitoare tragedii, ce n-are pereche în analele sângeroase ale sultanilor de odinioară, numai atunci s-a pus capăt celor mai straşnice clipe pe care le poate suferi vreodată un suflet omenesc. Capul Domnului nu s-a putut dezlipi de trup, la lovitura nedibace, poate miloasă, a călăului, şi, grămadă, trupul bătrânului părinte a căzut în ţărâna udată de sângele tuturor copiiilor săi***".

Cele şase trupuri decapitate au fost aruncate în apele Bosforului, iar capetele "purtate în prăjini" pe uliţele cetăţii, au fost înfipte la o poartă a Seraiului şi ţinute acolo trei zile, după care au fost aruncate în mare.

Creştinii pioşi au pescuit trupurile şi le-au înmormântat, pe ascuns, în biserica Adormirii Maicii Domnului din insula Halchi. Osemintele Voievodului-Martir au fost aduse în ţara de soţia sa, Doamna Maria, în 1720 şi îngropate pe ascuns în biserica Sf. Gheoghe-Nou din Capitală. Mormântul a fost acoperit de o placă de marmoră albă, fără nume, iar identificarea s-a făcut după descoperirea, în 1914, a unei candele de argint cu inscripţia: "Aici odihnesc oasele fericitului Domn, Io, Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod".

Cronica vremii ni-l descrie pe Brâncoveanu ca un "***Domn pravoslavnic, cu dragoste şi râvnă creştină. Credinţa, acest sentiment sublim, i-a călăuzit întreaga viaţă şi i-a fost sprijinul cel mai puternic în ceasul crâncen al morţii. El a lăsat în sufletul poporului amintirea unui domn creştin bun şi drept, iar în arta, operele create în epoca sa arată că deasupra suferinţelor zilnice şi a pericolelor neîntrerupte, gândul lui ştia să se elibereze şi să urce la Dumnezeu, purtat de aripile curate ale credinţei***".

La două secole de la moartea-i martirică, la 15 August 1914, Mitopolitul Primat dr. Conon Arămescu a săvârşit primul parastas oficial la mormântul Voievodului. A doua pomenire oficială s-a făcut la 21 Mai 1934, când sicriul cu moaştele sale a fost depus în catedrala patriarhală, iar dr. Miron Cristea, Patriarhul de atunci, a săvârşit un parastas în prezenţa Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române şi a Familiei Regale. A treia comemorare oficială a avut loc la 29 Octombrie 1988 - la împlinirea a trei secole de la urcarea sa pe tron - printr-o slujbă de pomenire oficiată de ierarhi şi preoţi în frunte cu P. F. Patriarh Teoctist.

La 20 iunie 1992 Biserica Ortodoxă Româna a canonizat pe Martirii Brâncoveni, stabilindu-le zi de pomenire la 16 august (pentru a nu coincide cu praznicul Adormirii Maicii Domnului).

În zilele de 15-16 august 1992 au avut loc la Bucureşti şi Hurezi-Vâlcea ceremoniile proclamării canonizărilor Sfinţii Martiri Brâncoveni, în prezenţa membrilor Sfântului Sinod, în frunte cu P. F. Patriarhul Teoctist, şi a mii de credincioşi, care-şi exprimau respectul şi recunoştinţa pentru singurul Domnitor Român care a preferat moartea martirică faţă de alternativa trecerii la mahomedanism.

Acum ne putem pleca genunchii şi aprinde o lumânare de ceară curată la mormântul Voievodului-Martir Constantin Brâncoveanu de la biserica Sfântului Gheorghe-Nou din Bucureşti, exemplu de credinţă dusă până la jertfă.

Dumnezeu să-i odihnească !

“Aduceţi-vă aminte de mai-marii voştri, la a căror săvârşire a vieţii privind, să le urmaţi credinţa!”. De ce noi, românii, ne uităm Sfinţii?

Mulţi sfinţi au dat meleagurile noastre, dară nu s-au căutat, zicea în limba veche Sfântul mitropolit Dosoftei cu câteva secole în urmă. Din păcate pentru neamul nostru, această ne(re)cunoaştere şi puţina-căutare a mijlocirii duhovniceşti a bine-plăcuţilor Domnului cu care împărtăşim aceeaşi limbă şi acelaşi sânge continuă în vremurile noastre. *Prăznuirea de zilele trecute a unei familii domneşti care a mărturisit credinţa cu preţul vieţii lor, precum macabeii odinioară, nu a strâns la slujbele din cele câteva biserici care le-au cinstit pomenirea decât o mână de credincioşi.* Ne întrebăm, spre mustrarea noastră, cum oare ar fi prăznuit grecii, de exemplu, o sărbătoare a unui Voievod al lor, care, împreună cu toţi fiii săi, s-a făcut privelişte lumii, şi îngerilor şi reprezentanţilor multor neamuri, prin mărturisirea mucenicească a dreptei-credinţe strămoşeşti. *Mulţi (îşi) pun problema muceniciei în aceste zile, dar puţini îşi caută nădejdea cu adevărat, prin rugăciune şi cinstire duhovnicească – nu doar din vorbe bombastice – în Sfinţii Brâncoveni, a căror pildă să dea Domnul să ne putem face următori atunci când ni se va cere lepădarea de credinţă.*

În încheierea cărţii închinate ***Bătrânului Irodion Kapsaliotul*** – pe care v-o recomandăm din inimă, nu doar pentru că este vorba de ***un nebun pentru Hristos***

de pe tărâmurile basarabene -, traducătorul român realizează o foarte bună sinteză a acestei ne-griji a neamului nostru faţă de sfinţii săi. Vă aducem înainte rândurile **monahului aghiorit român Gherontie**, a cărui întristare nu avem cum să nu o împărtăşim:

"(…) ***Nu putem să nu ne exprimăm mâhnirea că viaţa Bătrânului Irodion nu a fost scrisă de un român, cum ar fi fost firesc, ci de un grec, părintele Ilarion, stareţul Chiliei „Sfântul Haralambie" de la Nea Skiti. S-ar putea spune că biograful Bătrânului Irodion l-a cunoscut personal pe acesta şi de aici imboldul de a alcătui lucrarea de faţă. Dar ne întrebăm: oare nici un român – monah sau laic – nu l-a cunoscut pe Bătrânul Irodion şi nu s-a învrednicit de binecuvântarea harului dumnezeiesc ce lucra într-însul? E de amintit că şi mucenicia Sfântului Ioan Valahul, ca şi cea a Sfinţilor Brâncoveni a fost scrisă pentru prima dată de greci, în limba greacă, şi anume de către Ioan Cariofil, respectiv Mitropolitul Calinic, care au fost martori oculari ai muceniciei lor. Dar, oare, în mulţimea aflată de faţă la martirajul lor, mai ales în cazul Sfinţilor Brâncoveni, nu se afla nici un român? Bineînţeles că se aflau, dar nici unul nu s-a gândit să aştearnă în scris mucenicia lor, nici atunci şi nici mai pe urmă.***

Revenind la Bătrânul Irodion, pe care, cu siguranţă, mulţi români l-au cunoscut personal, ne întrebăm: oare, "neavând ochi să vadă", l-au socotit nebun sau înşelat? Sau, "având ochi ca să vadă", au înţeles că harul dumnezeiesc lucra prin Bătrânul, dar ca şi mine, când am aflat prima oară de existenţa acestei cărţi, n-au făcut nimic pentru a pune în sfeşnic această făclie a Duhului?

Această mustrare, pe care mi-o aduc în primul rând mie însumi, nu izvorăşte nicidecum dintr-o oarecare ţâfnoşenie cu tentă şovină, căci e limpede că aceasta nu-şi are rostul – Slavă Domnului că s-a găsit totuşi cineva care să dea mărturie despre sfinţenia vieţii Bătrânului Irodion! -, ci din dorinţa de a ne trezi, de a ne conştientiza slăbiciunea şi de a învăţa că de acum înainte să nu mai trecem cu atâta senină indiferenţă pe lângă marii noştri Bătrâni şi Maici. Răscumpărând greşelile trecutului, ale noastre personale şi ale neamului nostru românesc, să ne oprim deci puţin din alergătura cotidiană şi, aplecându-ne asupra vieţii lor şi cuvintelor Duhului Sfânt rostire prin ei, să le "salvăm" consemnându-le în scris, atât pentru folosul nostru duhovnicesc, şi al celor de după noi, cât şi spre slava Dumnezeului celui Viu. Poruncă apostolică avem în acest sens: "Aduceţi-vă aminte de mai-marii voştri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, la a căror săvârşire a vieţii privind, să le urmaţi credinţa" (Evr. 13,7),*căci în felul acesta le aducem cinstirea cea după cuviinţă şi ne întraripăm străduania de a le fi următori şi fii după duh.*

Din nefericire, din pricina acestei neglijente proverbiale – ca s-o numesc aşa!- a noastră a românilor, faţă de sfinţii noştri, s-a ajuns ca astăzi să se vorbească doar de spiritualitatea rusă sau greacă, trecându-se cu vederea atâta nor de sfinţi odrăsliţi de pământul ţării noastre. Ba, mai mult, se consideră – mai ales în Apus – că noi nu am avut sfinţi."

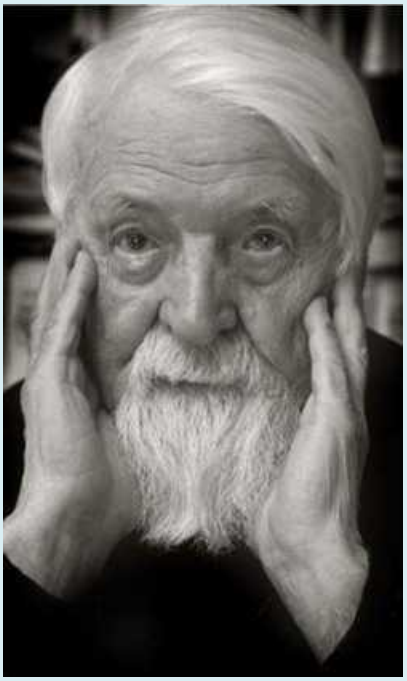

La sfârşitul volumului al VIII-lea al Filocaliei şi în prefaţă la Patericul Românesc, **marele nostru teolog, Dumitru Stăniloae**, îşi exprimă astfel mâhnirea referitor la această nedreaptă consideraţie:

"Este răspândită în lumea de peste hotare părerea că în poporul nostru n-a existat o spiritualitate trăită cu totală dăruire de sine şi în sfinţenie. Adeseori străinii se întreabă: Ce a dat poporul român pe tărâmul activării practice a creştinismului în general şi al Ortodoxiei în special? Ştim că Ortodoxia s-a activat într-o spiritualitate remarcabilă la poporul grec, la popoarele slave, dar nu cunoaştem ceva asemănător în istoria poporului român. Nu se cunoaşte o viaţă spirituală deosebită a poporului român, cu atât mai puţin specifică lui."

În alt loc, tot el spune:

"Lipsa cunoaşterii istoriei noastre îi face adesea pe occidentali să pună românilor care merg în Apus întrebări de mare naivitate. După ce aceştia spun că sunt ortodocşi, aceea conchid: Dacă sunteţi ortodocşi, sunteţi slavi, căci greci nu sunteţi, iar Ortodoxie ştim că e numai greacă şi rusă. Iar când românul ortodox precizează: Nu suntem slavi, ci latini ortodocşi, occidentalul întreabă: Dar ce a dat Ortodoxia românească Ortodoxiei în general? Nu se cunoaşte nici o contribuţie a ei la spiritualitatea ortodoxă".

Dar oare n-a făcut Dumnezeu să rodească sfinţi şi pe pământul românesc?

Jurnalistul Ioan Kalinderu, în cuvântarea sa din 1894, susţinută la Academia Română, spunea legat de aceasta, parafrazându-l pe Dosoftei, marele mitropolit al Moldovei:

"Am avut şi noi românii oameni cuvioşi (…), am avut la diferite epoci oameni iluştri prin ştiinţă şi pietate…, am avut şi sihaştri ducând o viaţă tot aşa de ascetică precum cea a sfinţilor din Tebaida".

Dar ce spunea **mitropolitul Dosoftei:**

"Dumnezeu, Sfinţia Sa, nici un neam din rodul omenesc pe pământ nu lasă nepartnic de darul Sfinţiei Sale. Că peste tot au tins mila Sa şi a deschis tuturora uşa de spăşenie." (Proloage, 9 iunie)

Mitropolitul Bartolomeu Anania, în Viaţa Sfântului Mucenic Ioan Valahul, redactată de el pe când era arhimandrit, spunea în acelaşi duh cu cele afirmate mai sus:

“Multe ţinuturi ale lumii s-au învrednicit să-i facă raiului belşug de suflete alese, care pururi se împărtăşesc de neînserata lumină a lui Dumnezeu. Intru acestea nici hotarele neamului românesc n-au fost mai sărace decât altele. Din duhul poporului român au izvorât suflete ce s-au suit în ceata drepţilor; din sângele lui s-au plămădit trupuri care n-au suferit stricăciunea morţii; sub altarele lui s-au mucenicit mădulare care prin suferinţă au mărturisit puternicia duhului întru Hristos; prin munţii lui s-au mântuit sihaştri în luminata cuvioşie, mistruindu-se în rugăciune, post şi priveghere; şi în nu puţine din scaune vlădiceşti s-au nevoit ierarhi care, peste cununa de aur şi nestemate a preţuirii celei de obşte, şi-au adăugat cununa cea nepieritoare a sfinţeniei. Slavă lui Dumnezeu pentru darurile Sale, că nu ne-a ruşinat în faţa altor seminţii, lipsindu-ne de rugători apropiaţi! Slavă lui Dumnezeu că şi pământul ţării noastre a revărsat îmbelşugată ploaie de har, din care s-a brobonit roua cea mântuitoare a sfinţilor noştri!”

Şi dacă am avut atâţia sfinţi, de ce totuşi nu-i cunoaştem? Ne răspunde tot **mitropolitul Dosoftei**, într-o însemnare autobiografică, cu ocazia unei vizite făcute la Kiev, în 1684, pentru a se închina moaştelor sfinţilor de la Lavra Pecerska:

"Să ştii că puţine zile sunt peste an să nu fie sfinţi într-însele de la ţara rusească… Mulţi sfinţi se fac la ruşi şi până astăzi…"; iar, puţin mai departe, spune: "Dar tocmai şi din rumâni mulţi sunt, care am văzut viaţa şi traiul lor, dară nu s-au căutat (s.n.), fără numai Daniil de la Voroneţ şi Rafail de la Agapia; am sărutat şi sfintele moştii. Apucat-am în zilele noastre părinţi 'nalţi la bunătăţi şi podvig (nevoinţă) şi plecaţi la smerenie adâncu: Chiriac de la Tazlău, Epifanie de la Voroneţ, Partenie de la Agapia, Ioan de la Raşca, arhiepiscopul cel sfânt şi minunat, Inochenţie de la Probota…"

Peste aproape două veacuri, **Mitropolitul Veniamin Costachi** reformula spusele predecesorului său în scaunul Mitropoliei Moldovei:

"Dintru toate neamurile îşi alege Dumnezeu pe robii Săi, cei ce urmează voii şi poruncilor Lui."

Părintele Ioanichie Bălan, marele cronicar al sfinţilor autohtoni pe care l-a dat Biserica noastră strămoşească, în Introducerea la "Patericul Românesc", lucrarea sa de căpătâi, ne răspunde la rându-i:

"Ne întrebăm oare câţi sihaştri şi călugări sfinţi s-or fi nevoit pe pământul nostru străbun, de-a lungul a peste 1600 de ani? Or, majoritatea acestor sfinţi, sihaştri, monahi, egumeni şi ierarhi autohtoni au fost uitaţi pentru totdeauna, pentru că nimeni nu a consemnat [*Cuviosul Paisie, în cartea sa "Părinţi aghioriţi", spunea la rândul său: "Mult mă mustră conştiinţa pentru că nu mi-am făcut însemnări amănunţite despre virtuoşii Părinţi care au trăit acum, în anii din urmă, şi despre care mi-au povestit evlavioşii bătrâni pe vremea când eram monah începător…"*] ***numele şi faptele lor".***

Pe la 1971, acelaşi cuvios cronicar al sfinţilor noştri spunea în Introducerea la cartea "Chipuri de călugări îmbunătăţiţi din mănăstirile nemţene", care a constituit de altfel şi lucrarea sa de licenţă în Teologie din 1975, notată cu calificativul foarte bine:

"Călugării şi-au înţeles rostul, şi-au modelat viaţa după chipul lui Hristos, şi-au topit inima în văpaia celei mai curate rugăciuni şi s-au săvârşit cu pace, împlinindu-şi înalta misiune de rugători şi mijlocitori pentru toată lumea. Ei n-au lăsat în urmă moştenitori, nici averi, nici alte opere valoroase, ci singură pilda vieţii lor ne-a rămas nouă, urmaşilor, ca un testament părintesc peste care nu se poate trece.

Este de datoria noastră, a celor ce trăim sub acoperământul Bisericii lui Hristos şi în locaşurile înălţate de înaintaşii noştri, să vorbim despre viaţa, sfinţenia

înţelepciunea şi nevoinţa duhovnicească a părinţilor şi fraţilor care s-au săvârşit, slujind cu râvnă lui Dumnezeu în aceste sfinte mănăstiri. Este de datoria noastră să le imităm osteneala, să le continuăm rugăciunea, să le înnoim jertfa, să le istorisim viaţa şi să le aprindem o candelă sau măcar o lumânare la căpătâi. Ca orice rugători, călugării au fost oameni singuratici, ascunşi în Hristos, foarte puţin comunicativi, fără rude, fără prieteni, fără moştenitori, fără tălmaci. Ei singuri şi-au însemnat lapidar bucuriile, ispitele, gândurile şi sfaturile. Au trăit fără martori şi s-au îngropat fără bocitoare. De aici şi dificultatea pe care o întâmpinăm în demersul de a le cunoaşte viaţa, de a vorbi despre dânşii. Dacă lucrul acesta se făcea la vreme, multe nume de călugări aleşi ar fi fost izbăvite de uitare şi poate şi calendarul sfinţilor naţionali era mai bogat. Lamentările nu mai ajută la nimic. Este o vină pe care înşine trebuie să ne-o asumăm şi să o răscumpărăm pe cât ne stă în putinţă.

Dintre toate, Biserica noastră românească a vorbit cel mai puţin despre ierarhii, slujitorii, călugării şi fiii duhovniceşti care au făcut cinste acestui popor. Se pare că s-a scris mai mult despre cei necorespunzători. Spiritualitatea românească este cel mai slab reprezentată peste hotare, cel mai puţin cunoscută de celelalte Biserici, de aceea tocmai această carenţă încercăm să o remediem aici.

Iată câteva pricini ce ne-au îndreptăţit şi îndemnat să săvârşim această modestă lucrare; mai bine puţin decât nimic".

(Din: Ilarion Monahul, Bătrânul Irodion Kapsaliotul cel nebun pentru Hristos, prietenul de taină al Cuviosului Paisie Aghioritul, Editura Sf. Siluan, 2010)

Prof. Niculaie Meleacă - Calea cea strâmtă a Sfântului Constantin Brâncoveanu de la prinţul aurului la martir al neamului românesc

Introducere

De-a lungul istoriei, de puţine ori pământul românesc a fost loc de linişte şi pace. În primul mileniu creştin, peste teritoriul României au trecut valuri de popoare migratoare, precum goţii, hunii, gepizii, avarii, slavii, ungurii, pecenegii, cumanii, uzii, alanii şi tătarii. Istoria consemnează faptul că procesul de etnogeneză al poporului român are ca început secolul al VIII-lea. Dar prima dovadă despre existenţa unor formaţiuni statale în ţinuturile dintre Carpaţi şi Dunăre apare abia în secolul al XIII-lea, fiind cunoscută ca „Diploma cavalerilor ioaniţi”, din 2 iunie 1247, emisă de regele Bela IV al Ungariei 1. Începând cu secolul XIV, ca urmare a creării unor condiţii interne şi externe favorabile, iau fiinţă, la sud şi est de Carpaţi, statele feudale de sine stătătoare: Ţara Românească (1310), sub domnitorul Basarab I, ş i Moldova (1359), sub domnitorul Bogdan I. Dintre domnitorii care au avut un rol determinant în istoria românilor, pot fi amintiţi: Alexandru cel bun, Ştefan cel mare, Petru Rareş şi Dimitrie Cantemir în Moldova, şi Mircea cel bătrân, Vlad Ţepeş, Mihai Viteazul şi Constantin Brâncoveanu, în Ţara Românească. De la naştere şi până la moarte, viaţa lui Constantin Brâncoveanu stă sub semnul excepţiei 2.

Viitorul domn al Ţării Româneşti, Constantin Brâncoveanu, se naşte în anul 1654 într-o nobilă familie de boieri, cu rădăcini istorice vechi, atât româneşti, cât şi

bizantine. După tată, Papa (Pavel) Brâncoveanu provenea din vechiul neam al Basarabilor, iar după mamă, din neamul strălucit al Cantacuzinilor, viţă veche de împăraţi 3. Aşa cum în Noul Testament, în Evanghelia după Matei, găsim de la început genealogia Domnului nostru Iisus Hristos pentru a se arăta originea sa împărătească din neamul lui David, tot la fel şi în ctitoriile lui Brâncoveanu, atât în biserica de la Mănăstirea Hurezi, cât şi în cea de la Bistriţa, se pot vedea figuri de voievozi şi de boieri zugrăviţi în pronaos pentru a demonstra ascendenţa domnească a domnitorului Constantin Brâncoveanu 4.

Constantin Brâncoveanu a fost chemat să conducă ţara imediat după moartea neaşteptată a domnitorului Şerban Cantacuzino (de numele căruia se leagă Biblia de la Bucureşti, 1688), unchiul său din partea mamei, într-un moment în care ajunsese mare demnitar - vel logofăt - având o avere însemnată şi deosebit de mulţumit de situaţia sa materială, socială şi familială; de aceea probabil şi-a permis să refuze iniţial cererea boierilor de a conduce ţara. La baza alegerii sale ca domn al Ţării Româneşti au stat: viţa nobilă a neamului său, calităţile umane pe care le dovedise în timpul domniei lui Şerban Cantacuzino, dorinţa majorităţii boierilor, acceptul unui mare demnitar turc aflat la Bucureşti, şi chiar dorinţa testamentară a fostului domnitor, care apreciind isteţimea logofătului, spusese încă din timpul vieţii că „dacă ar fi să moară într-o vreme în care fiul său ar fi minor, l-ar dori urmaş pe Constantin” 5.

Familia Sfântului Constantin Brâncoveanu

Constantin Brâncoveanu a avut o famile numeroasă. Din căsătoria cu Maria, fiica lui Neagoe, care era fiul lui Antonie Vodă, au rezultat unsprezece copii: şapte fete şi patru băieţi. Dintre cei patru fii ai lui Brâncoveanu, doar doi au apucat să-şi întemeieze o familie. Constantin, primul băiat al domnitorului, a fost căsătorit cu fiica stolnicului Balş din Moldova, iar din unirea lor a venit pe lume un băiat, pe care l-au botezat tot Constantin; acesta a fost singurul descendent pe linie masculină din neamul lui Brâncoveanu 6, care a scăpat de călău şi de turcire. Nepotul lui Brâncoveanu, după reîntoarcerea în ţară cu doamna Marica, bunica sa, va reuşi în timp să redobândească o parte din averile şi moşiile domnitorului Brâncoveanu. Constantin, nepotul domnitorului Brâncoveanu, a ocupat înalte dregătorii în sfatul ţării, de la mare comis, la mare ban 7. Din păcate, Ştefan, al doilea băiat, deşi căsătorit nu a lăsat urmaşi. Pe ceilalţi doi, pe Radu şi pe Matei, prematurul şi tragicul sfârşit i-a împiedicat să-i lase urmaşi domnitorului Brâncoveanu.

Neamul Sfântului Constantin Brâncoveanu nu s-a stins în urma masacrului din ziua praznicului închinat Adormirii Maicii Domnului, din 1714, existând numeroşi descendenţi pe linie feminină, care au continuat să trăiască uninduşi sângele regesc cu cel al altor familii româneşti.

Relaţiile lui Constantin Brâncoveanu cu imperiul hasburgic, cu imperiul otoman, cu Rusia şi cu Moldova

Ţara Românească se afla la confluenţa a trei mari puteri: Imperiul Otoman, Imperiul Habs burgic şi Rusia, care devenea o putere demnă de a fi luată în seamă după bătălia de la Poltava. Cu o mare abilitate şi cu preţul multor pungi cu galbeni, până în anul 1709, Constantin Brâncoveanu a reuşit să menţină o politică echilibrată între Imperiul Otoman şi Imperiul Habsburgic, a cărui expansiune ajunsese până la hotarele Ţării Româneşti, după cucerirea Transilvaniei, recunoscută de Poarta Otomană prin tratatul de pace de la Karlowitz, din 1699. Faţă de turci a plătit cu regularitate haraciul stabilit şi de asemenea, a dat dovadă de o mare generozitate faţă de marii demnitari ai Înaltei Porţi. Brâncoveanu ajunsese să fie cunoscut la Constantinopol pentru bogăţia şi dărnicia sa, astfel încât persoanele importante de pe lângă sultan se întreceau care mai de care să aibă de-a face cu stăpânitorul Valahiei, pe care turcii îl numeau cu invidie Altân Beg, adică Prinţul Aurului 9.

Imperiul Habsburgic nu dorea să strice relaţia cu domnitorul Ţării Româneşti, deoarece acesta le furniza informaţii despre turci şi le oferea provizii de care aveau mare nevoie. Dar atunci când imperialii i-au cerut lui Brâncoveanu să întreţină o armată deosebit de costisitoare, acesta i-a chemat în ajutor pe turci şi pe tătari, împreună izbutind să-i învingă pe imperiali la Zărneşti în anul 1690, în singura sa bătălie pe care a purtat-o în cei 25 de ani de domnie. Dar victoria a fost de scurtă durată şi dureroasă pentru Muntenia, deoarece o altă oştire imperială a determinat retragerea învingătorilor de la Zărneşti. După acest conflict militar, Brâncoveanu nu a mai avut nici o altă luptă 10, iar relaţiile sale cu imperialii habsburgici se îmbunătăţesc.

Datorită abilităţilor sale de politician, Brâncoveanu reuşeşte să rămână în graţiile habsburgilor, dar şi ale turcilor. Astfel, în 30 ianuarie 1695, obţine din partea Imperiului Habsburgic titlul de ,,Principe al Imperiului” 11, iar din partea Înaltei Porţi, primeşte dreptul ,,până va avea zile să domnească acest pământ al ţării” 12, adică dreptul de a domni pe viaţă în Ţara Românească.

Cu Rusia, încă din 1697, Brâncoveanu încearcă şi reuşeşte să stabilească relaţii bune de pace şi colaborare. El informează Rusia prin agenţii săi despre toate mişcările pe care le punea la cale Înalta Poartă. A sperat că va reuşi cu ajutorul Rusiei să declanşeze o campanie anti otomană menită să elibereze toate popoarele subjugate de către otomani. Pentru serviciile aduse Rusiei, ţarul Petru I îl decorează pe Constantin Brâncoveanu cu ordinul „Sfântul Andrei" 13.

Unii istorici, bazându-se pe anumite aluzii făcute de cronicarul Neculce, au tras concluzia falsă că a existat un tratat secret între Brâncoveanu şi Rusia. În realitate, nu s-a putut demonstra niciodată acest lucru, pentru că domnitorul român era excesiv de calculat şi de prudent şi de aceea „nu va încheia niciodată un tratat diplomatic angajant în lunga sa domnie" 14.

Cu Moldova, chiar din primii ani de domnie, Sfântul Brâncoveanu a dorit să aibă relaţii frăţeşti, de bună înţelegere, dar s-a lovit de lipsa de tact şi de înţelegere a lui Constantin Vodă Cantemir, un bătrân soldat, neştiutor de carte, care se lăsa condus de boierii Ruseteşti 15. Cu toată strădania domnitorului muntean, din cauza intrigilor boierilor de la curtea Moldovei, se naşte o ură pe viaţă şi pe moarte între cei doi domnitori români, urmată de intrigi şi uneltiri duşmănoase către Înalta Poartă, contracarate cu mare greutate şi cu preţul multor daruri şi pungi cu bani, oferite de către Brâncoveanu mai marilor demnitari otomani, pentru a scăpa cu viaţă.

Chiar după moartea lui Constantin Cantemir, ura dintre cele două neamuri nu se stinge, ba capătă proporţii şi mai mari. În 1699, Dimitrie Cantemir se căsătoreşte cu Casandra, fiica fostului domnitor muntean, Şerban Cantacuzino. Evenimentul s-a răsfrânt în modul cel mai direct asupra relaţiilor politice dintre Ţara Românească şi Moldova. Căci, văzându-se ginere al fostului domn muntean, Dimitrie Cantemir şi-a declarat pretenţiile de a ocupa scaunul domnesc al ţării vecine. Constantin Brâncoveanu, văzând în Dimitrie un rival puternic ca ginere de voievod muntean, îşi intensifică intrigile sale contra lui, reuşind, pentru un timp scurt, prin intermediul oamenilor săi de la Constantinopol, să obţină surghiunirea lui Dimitrie Cantemir 16. Rivalitatea şi suspiciunea reciprocă dintre Dimitrie Cantemir şi Constantin Brâncoveanu s-a menţinut multă vreme, făcând să izbucnească, cu anumite ocazii, cu o vigoare deosebită. Aceste evenimente s-au reflectat şi în unele opere cantemiriene, Dimitrie Cantemir fiind autorul unei scrieri controversate prin conţinutul ei: „Scurtă povestire despre stârpirea familiilor lui Brâncoveanu şi a Cantacuzinilor" 17.

Constantin Brâncoveanu – Ctitor de lăcaşuri de cult, de şcoli şi de tiparniţe

Dintre toţi domnitorii Ţării Româneşti, nimeni nu a ştiut să preţuiască şi să sprijine cultura mai mult decât Sfântul Constantin Brâncoveanu. În cei aproape 26 de ani de domnie, Brâncoveanu s-a dovedit un gospodar desăvârşit şi bun administrator al avuţiilor ţării, instaurând o epocă de prosperitate şi de pace.

În timpul domniei lui se construiesc biserici, mănăstiri, şcoli, se tipăresc cărţi în limba română, în greacă, slavonă şi arabă, atât pentru necesităţile bisericeşti, dar şi pentru folosul tuturor.

Domnitorul Brâncoveanu a chemat la curtea sa oameni eruditi, care prin munca lor aveau menirea să ridice nivelul cultural al ţării. Dintre personalităţile de la curtea marelui domnitor român amintim: stolnicul Constantin Cantacuzino, mitropolitul Antim Ivireanul, episcipul Mitrofan al Buzăului, cronicarii Radu Popescu şi Radu Greceanu şi alţii. O preocupare de seamă a domnitorului a fost Şcoala. Unul dintre cărturarii greci, Ioan Comnen, spunea despre domnitorul român că era ,,foarte iubitor de învăţătură" şi că a întemeiat ,,academii şi şcoli în mai multe limbi".

În 1688, în Muntenia nu exista decât învăţământ elementar. Începând cu domnia lui Brâncoveanu apar şi şcoli superioare, printre care s-a remarcat cea de la Mănăstirea Colţea, a marelui spătar Mihai Cantacuzino şi cea de la Mănăstirea Sfântul Sava, numită „Academia domnească".

Învăţatul Alexandru Helladius, cu studii însuşite la marile universităţi ale lumii, precum Oxford, Halle, Praga, Amsterdam sau Altdorf, spunea că această instituţie îşi merită numele de Academie pentru că în cadrul ei se predau studii filosofice şi filologice la nivelul unei facultăţi de arte liberale apusene 18.

Apariţia unui stil arhitectural nou, inovator, se datorează domnitorului muntean, care a atras la curtea sa meşteri renumiţi din toate colţurile pământului. Stilul brâncovenesc ia fiinţă din împletirea mai multor tradiţii artistice româneşti şi bizantine, cu influenţe orientale şi forme occidentale. Această armonioasă împletire dintre stilul bizantin şi cel apusean dă naştere primului stil românesc, care se va extinde în toată Muntenia şi mai apoi în Transilvania.

Constantin Brâncoveanu şi-a mărturisit credinţa mai ales prin faptele sale. Numeroase lăcaşuri de cult pe care le construieşte, le reface sau le înzestrează cu moşii, cu diferite daruri sau obiecte de preţ, răspândite în toată Muntenia, dar şi în Transilvania, stau mărturie în această privinţă. Înainte de a ajunge domnitor, Sfântul Brâncoveanu a ridicat două biserici, una la Potlogi şi alta la Mogoşoaia, lângă Bucureşti. După ce s-a urcat pe tronul Ţării Româneşti, Brâncoveanu a mai

ctitorit, tot în Bucureşti încă trei biserici, pe locul unora mai vechi: Biserica „Sfântul Ioan cel mare” şi Biserica Mănăstirii „Sfântul Sava”, amândouă demolate în perioada comunistă, şi biserica „Sfântul Gheorghe nou”, existentă şi astăzi în centrul capitalei. În aceasta din urmă, au fost depuse şi osemintele ctitorului 19, în anul 1720, aduse în mare taină de la Constantinopol, de către soţia sa, doamna Marica.

A mai zidit o biserică în satul Doiceşti, din judeţul Dâmboviţa. Apoi, împreună cu unchiul său, spătarul Mihai Cantacuzino, a ridicat Mănăstirea din Râmnicu Sărat 20, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”, închinată Mănăstirii Sfânta Ecaterina de la Muntele Sinai.

În vara anului 1690, la scurt timp după ce ajunge pe tronul ţării, Constantin Brâncoveanu începe lucrările la Mănăstirea Horezu din Vâlcea, care rămâne cea mai de seamă ctitorie a sa 21. Tot în Vâlcea, în anul 1695, credinciosul domnitor mai ridică şi o nouă biserică din piatră, în locul celei din lemn, la Mănăstirea Mamul. Construcţia e terminată în anul următor. Printre alte biserici şi mănăstiri ctitorite sau refăcute de bine credinciosul voievod, trebuie amintite: Mănăstirea Sâmbăta de sus, Mănăstirea Surpatele, Mănăstirea Polovragi şi Mănăstirea Turnu din Târgşoru Vechi, în judeţul Prahova. Tot în vremea lui Brâncoveanu, la îndemnul şi după planurile întocmite chiar de către Mitropolitul Antim Ivireanul, se începe construirea bisericii Antim din Bucureşti.

De numele Sfântului Antim se leagă puternica dezvoltare a tiparului din Ţara Românească. Adus de către domnitor în ţară pe la anul 1690, Antim Ivireanul tipăreşte 63 de cărţi într-un sfert de veac, în patru tipografii: la Bucureşti, Snagov, Râmnic şi Târgovişte. Sfântul domnitor Brâncoveanu a avut inspiraţia de a se înconjura de oameni de valoare, Antim fiind „mitropolitul cel mai învăţat şi mai talentat care a stat vreodată în scaunul Mitropoliei Ţării Româneşti” 22. Antim, mitropolitul cărturar, desfăşoară o intensă activitate culturală în slujba românilor, deşi era de neam georgian: tipograf pasionat, formează şi instruieşte ucenici tipografi, traduce şi tipăreşte cărţi de cult sau filosofice. Antim are marele merit de a fi introdus, pentru totdeauna, limba română în cultul bisericesc.

Cea mai importantă operă personală a sa rămâne volumul intitulat „Didahiile”, carte de predici bine realizate, originale, care ne arată un om cu o cultură deosebită. Datorită originii sale, Antim a fost un înflăcărat luptător împotriva asupririi turceşti. De aceea, în anul 1716, la doar doi ani după masacrul familiei lui Brâncoveanu, Sfântul Antim Ivireanul este caterisit şi înlăturat din scaunul mitropoliei, acuzat că a complotat împotriva Înaltei Porţi. Pe drumul exilului, va fi

măcelărit de ostaşii care-l însoţeau şi aruncat în râul Tungia, lângă Adrianopol 23, împărtăşind, astfel, aceeaşi soartă cu a domnitorului Brâncoveanu.

Trecerea Sfinţilor martiri Brâncoveni în Împărăţia lui Dumnezeu

Viaţa creştină exemplară a Sfântului Brâncoveanu, aşezată în slujba neamului românesc nu putea fi încununată decât de un sfârşit de excepţie, de o moarte creştină exemplară, aşa cum spunea şi marele istoric Nicolae Iorga. Deşi nu poate fi comparat Brâncoveanu cu Iisus Hristos, decât păstrând proporţiile, se poate spune că aşa cum Iisus a fost vândut de un apropiat de-al Său, tot la fel s-a întâmplat şi în cazul domnitorului muntean, care a fost vândut turcilor de către rudele şi sfetnicii săi apropiaţi.

Moartea tragică a familiei Brâncovenilor a fost interpretată în diferite moduri de-a lungul istoriei. Iată ce spune un contemporan de-al nostru cu nume ilustru: ,,El a fost decapitat nu numai din motive religioase, ci şi politice. La sfârşitul secolului al XVII-lea, politicieni precum Şerban Cantacuzino şi Constantin Bălăceanu au făcut prima încercare energică şi transparentă de introducere a Ţării Româneşti într-o structură vest europeană (Imperiul Habsburgic). După ei, Brâncoveanu a făcut aceeaşi încercare, dar mai discret. Toţi trei au plătit cu viaţa pentru această iniţiativă. Dacă oamenii politici ai vremii nu s-ar fi sfâşiat între ei din motive predominant personale, am fi scăpat de dominaţia turcă cu 200 de ani mai devreme” 24.

Totuşi, există cercetări mai recente care spun că puterile occidentale nu erau străine de ceea ce se întâmpla la Constantinopol cu familia lui Brâncoveanu după arestarea lor înainte de sărbătoarea Paştilor din 1714, dar totuşi nimeni dintre vechii lui aliaţi nu i-a sărit în ajutor.

Înalta Poartă, deşi oferise firman de domnie pe viaţă domnitorului Brâncoveanu, a dat ordin lui Mustafa Aga ca toată familia domnitorului să fie adusă şi întemniţată la Constantinopol. Din aprilie şi până în iulie 1714, Brâncovenii au fost torturaţi pentru a declara toate averile, moşiile şi conturile din străinătate. La complotul boierilor din ţară care doreau să-l înlăture definitiv pe Brâncoveanu de la domnia ţării se adaugă şi avariţia şi lipsa de scrupule a vizirului Gin Ali, care căsătorit cu fiica sultanului, încerca pe orice căi să facă rost de bani pentru a-şi mulţumi stăpânul. Într-o ultimă tentativă mârşavă, turcii au eliberat familia Brâncovenilor cu promisiunea că-i vor lăsa să se reîntoarcă teferi în ţară, dacă renunţă la creştinism şi se convertesc la islam, după plata a încă 20 de mii de pungi cu galbeni.

Sfântul Brâncoveanu refuză şi în ziua de 15 august 1714, când împlinea 60 de ani, va sfârşi socotelile cu viaţa pământească împreună cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi sfetnicul Ianache Văcărescu. Toţi cei cinci au fost decapitaţi pe rând, sub privirile îndurerate şi neputincioase ale fostului domnitor, începând cu Ianache, urmând apoi fiii Constantin, Ştefan şi Radu. Istoria spune 25 că Matei, fiul cel mic de numai 12 ani, s-a rugat de tatăl său să-i permită să se turcească pentru a rămâne în viaţă. Vorbele lui Brâncoveanu inspirate de puterea Duhului Sfânt, au dat putere tânărului prinţ, iar acesta şi-a aşezat liniştit capul sub securea călăului. Iată ce i-a spus tatăl: ,,Din neamul nostru n-a mai fost nimeni care să-şi piardă credinţa. Mai bine să mori de-o mie de ori decât să-ţi renegi credinţa strămoşească pentru a trăi câţiva ani în plus pe pământ" 26. În final, a căzut sub securea călăului şi capul vrednicului domnitor român.

Anul acesta, 2014, se împlinesc 300 de ani de la martiriul Sfinţilor Brâncoveni şi 22 de ani de când, într-o şedinţă solemnă a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe

Române, mai precis în 19-20 iunie 1992, la care au participat ca invitaţi profesori universitari, consilieri patriarhali, ieromonahi şi specialişti care au colaborat cu Comisia sinodală pentru canonizarea Sfinţilor români, s-au discutat şi apoi au fost recunoscuţi ca sfinţi 19 binecredincioşi români. Printre aceştia se numără şi cei şase martiri Brâncoveni: Constantin Brâncoveanu cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi sfetnicul Ianache. Biserica Ortodoxă Română a decis ca Sfinţii Martiri Brâncoveni să fie prăznuiţi în fiecare an la 16 august. Proclamarea solemnă a hotărârilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a făcut în biserica Sfântul Spiridon cel nou, pe data de 21 iunie, anul 1992, în Duminica Tuturor Sfinţilor.

Bibliografie:

*** Biblia sau Sfânta Scriptură, tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti.

*** Martiriul Sfinţilor Brâncoveni, ediţie redactată şi îngrijită de L.S. Desartovici, Editura Sofia, Bucureşti, 2007.

Anania, Valeriu, Constantin Brâncoveanu - martir al neamului românesc, în volumul ,,Din spumele mării", Editura Dacia, Cluj Napoca, 1995.

Bădulescu, Laviniu Aurelian, PENTRU DUMNEZEU ŞI NEAM, 290 de ani de la Martiriul Sfinţilor Brâncoveni, Editura Agora, Craiova, 2004.

Cantemir, Dimitrie, SCURTĂ POVESTIRE DESPRE STÂRPIREA FAMILIILOR LUI BRÂNCOVEANU ŞI A CANTACUZINILOR, Ediţie îngrijită, studiu introductive, note şi comentarii de Paul Cernavodeanu, editura Minerva, Bucureşti, 1995.

Giurescu, Constantin C., Istoria Românilor, III. De la moartea lui Mihai Viteazul până la sfârşitul epocii fanariote (1601 - 1821), Editura BIC ALL, Bucureşti, 2007.

Niculae, Tudora, Sfinţii Brâncoveni, în ,,Familia Ortodoxă, nr. 8(55), august, 2013.

Păcurariu, Pr. Prof. Dr., Mircea, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, ediţia a III-a, Editura I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1987.

Popescu, Pr. Acad., Niculae M., Viaţa şi faptele Domnului Ţării Româneşti Constantin Brâncoveanu, Editura ,,Idaco ...dar din har...", Bucureşti, 2013.

Rezachevici, Constantin, Constantin Brâncoveanu - Zărneşti 1690, Editura Militară, Bucureşti, 1989.

Şandru, Neculai, Prinţul Aurului, Editura Albatros, Bucureşti, 1972.

http://www.historia.ro/exclusiv_web/portret/articol/cum-ajuns-brancoveanu-fata-calaului.

http://foaienationala.ro/voievodul-martir-constantin-brancoveanu-cu-fiii-sai-si-sfetnicul-ianache.html.

http://ro.wikipedia.org/wiki/Rom%C3%A2nia#Perioada_
principatelor_.C8.99i_Epoca_fanariot.C4.83.
http://cantemir.asm.md/dimitrie/biografi.

Note:

1 Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, ediţia a III-a, I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1987, p. 58.
2 Valeriu Anania, Constantin Brâncoveanu - martir al neamului românesc, în volumul ,,Din spumele mării", Editura Dacia, Cluj Napoca, 1995, p. 84.
3 Pr. Acad. Niculae M. Popescu, Viaţa şi faptele Domnului Ţării Româneşti Constantin Brâncoveanu, Editura ,,Idaco ...dar din har...", Bucureşti, 2013, p. 16.
4 Laviniu Aurelian Bădulescu, Pentru Dumnezeu şi neam, 290 de ani de la Martiriul Sfinţilor Brâncoveni, Editura Agora, Craiova, 2004, p. 12.
5 Neculai Şandru, Prinţul Aurului, Editura Albatros, Bucureşti, 1972, p. 7.
6 Dimitrie Cantemir, SCURTĂ POVESTIRE DESPRE STÂRPIREA FAMILIILOR LUI BRÂNCOVEANU ŞI A CANTACUZINILOR, Ediţie îngrijită, studiu introductive, note şi comentarii de Paul Cernavodeanu, editura Minerva, Bucureşti, 1995, p. 71.
7 Ibidem.
8 Laviniu Aurelian Bădulescu, op.cit., pp. 15-16.
9 Constantin C. Giurescu, Istoria Românilor, III, Editura BIC ALL, Bucureşti, 2007, p. 128.
10 Nicolae Iorga, Valoarea politică a lui Constantin Brâncoveanu, Vălenii de Munte, 1914, p. 51 apud C. Rezachevici, Constantin Brâncoveanu - Zărneşti 1690, Editura Militară, Bucureşti, 1989, p. 183.
11 Constantin C. Giurescu, op.cit., p. 129.
12 Neculai Şandru, op.cit., p. 18.
13 Istoria Românilor, vol. V, 2003, p. 263 apud Laviniu Aurelian Bădulescu, op.cit., pp. 90-91.
14 C. Rezachevici, op.cit., p. 183 apud L. A. Bădulescu, op.cit., p. 93.
15 Ibidem.
16 http://cantemir.asm.md/dimitrie/biografi.
17 Dimitrie Cantemir, op.cit., p. 3.
18 L. A. Bădulescu, op.cit., p. 67.
19 Constantin C. Giurescu, op.cit., p. 138.
20 Ibidem, p. 141.
21 Ibidem, p. 136.

22 I. Ionescu, Pătimirea Mitropolitului Antim Ivireanul, în ,,Sfinţi români şi apărători ai legii strămoşeşti", IBMBOR, Bucureşti, 1987, p. 640 apud L. A. Bădulescu, op.cit., p. 70.
23 Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, op.cit., pp. 204 -205.
24 Constantin Bălăceanu Stolnici, Jurnalul naţional, 8.III.2004 apud L. A. Bădulescu, op.cit., p. 103.
25 Ion Neculce, Letopiseţul Ţării Moldovei apud Martiriul Sfinţilor Brâncoveni, ediţie redactată şi îngrijită de L.S. Desartovici, pp. 280-281.
26 Pr. Acad. Niculae M. Popescu, op.cit., p. 73.

Pr. Nicolae Rădulescu (Parohia Comlăuş) - Constantin Brâncoveanu (1688-1714) - Domnul celor „26 de ani fără războaie”

Cine a fost Constantin Brâncoveanu? Constantin Brâncoveanu s-a născut în anul 1654, la Brâncoveni (actualmente comună în judeţul Olt), într-o veche familie boierească. Era fiul lui Matei („Papa”) Brâncoveanu si al Stancăi (Cantacuzino), sora domnitorului Şerban Cantacuzino, fiind şi strănepot al lui Matei Basarab. Rămânând orfan de tată la vârsta de doar un an, a fost crescut de bunica dinspre tată, Păuna Greceanu şi de un unchi al său, stolnicul Constantin Cantacuzino (un reprezentat de seamă al culturii umaniste în spaţiul românesc), care i-a oferit o educaţie aleasă pentru acele vremuri, învăţând printre altele: greaca, latina si slavona.

Căsătorit cu Maria, nepoata lui Antonie Vodă din Popeşti, Constantin Brâncoveanu a avut cu aceasta patru fii: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi şapte fiice: Stanca, Maria, Ilinca, Safta, Anca, Bălaşa şi Smaranda. Soţia sa, Doamna Maria, a fost adevăratul administrator al întregii averi a Brâncovenilor, despre care se afirma pe atunci că era fabuloasă.

De-a lungul vieţii sale, deţine diferite funcţii de seamă ale ţării: aga, postelnic, spătar şi logofăt. Logofăt între anii 1682-1688, Brâncoveanu nu a vrut să fie domnitor al Ţării Româneşti, ci a fost urcat pe tron din vrerea boierilor. Boierii pământeni, ne mai dorind să îi conducă un cantacuzin, aproape că l-au forţat să

preia domnia. A fost uns domnitor la mitropolia Bucureştilor, în prezenţa patriarhului bizantin Dionisie şi a mitropolitului valah Antim.

Până în anul 1709, Constantin Brâncoveanu a reuşit să menţină o politică echilibrată între Imperiul Otoman, căruia îi era vasal şi Imperiul Habsburgic, a cărui expansiune ajunsese până la hotarele Ţării Româneşti. Cu Imperiul Habsburgic, Brâncoveanu a încheiat mai multe tratate secrete. În schimbul anumitor servicii, Brâncoveanu a primit pentru el şi pentru familia sa mai multe moşii şi titluri nobiliare.

În 1709, o conjunctură europeană nefavorabilă şi greşelile politice ale lui Constantin Brâncoveanu au dus la dezastrul familiei. Atunci, regele Suediei, Carol al XII-lea fusese învins de Petru cel mare la Poltava.

Scăpată de ameninţarea suedo-germană, armata rusă a intrat pe teritoriul Moldovei, pentru a lupta cu sultanul. Brâncoveanu s-a gândit atunci să se alieze cu ruşii. I-a scris lui Petru cel mare o scrisoare în care i-a promis că îl va ajuta cu aprovizionarea armatei. În schimb, ţarul i-a trimis mulţumirile sale şi 300 de pungi cu aur, pentru plata serviciilor. Pentru mai multă siguranţă însă, Înalta Poartă l-a trimis de îndată ca domn în Moldova pe Dimitrie Cantemir, duşman ştiut al familiei Brâncovenilor, cu însărcinarea de a raporta Divanului orice mişcare făcută de acesta.

Primul lucru pe care l-a făcut însă Cantemir a fost să se alieze cu ţarul. Prudent, Brâncoveanu a încercat să menţină un echilibru între cele două tabere. El şi-a adunat oştile în tabăra de la Urlaţi, Prahova, aproape de graniţa cu Moldova. În cazul în care ruşii ar fi vrut să intre în Ţara Românească, se alia cu ei. El intenţiona însă să rămână de partea turcilor dacă aceştia ar fi fost mai rapizi. Planurile i-au fost date peste cap însă de vărul său, spătarul Toma Cantacuzino, care împreună cu mai mulţi boieri ai lui Brâncoveanu a fugit în tabăra ruşilor. Speriat, Brâncoveanu i-a trimis lui Petru cel mare cele 300 de pungi înapoi, iar turcilor proviziile, contribuind la eşecul militar al ţarului, în bătălia de pe Prut (Stănileşti, 1711), care s-a văzut nevoit să încheie pace cu turcii.

În anul 1711, sultanul a hotărât să se răzbune. Pentru aceasta a pus la cale un plan, aplicat abia după trei ani, când Brâncoveanu nici nu mai bănuia că ar mai avea duşmani. Toate rudele lui, Cantacuzinii, care îi sprijiniseră până atunci domnia, se întoarseră însă împotriva lui. Deşi Brâncoveanu făcuse mari eforturi pentru a-i convinge pe otomani că gestul spătarului Toma Cantacuzino nu exprimase şi voinţa sa, o nouă acuzaţie s-a adăugat la adresa voievodului. Învinuit, după cum

spunea cronicarul turc Mehmed Raşid că adunase multe bogăţii şi arme pentru a se opune şi pregăti o răscoală, aşteptând ca să-şi arate dorinţa de a domni în chip absolut independent, Brâncoveanu a fost mazilit in1714, în apropierea Paştilor. Împreună cu familia sa, a fost dus la Istanbul şi închis la Edicule, iar toate averile sale i-au fost confiscate. În ziua prăznuirii Adormirii Maicii Domnului, pe 26 august (15 august, pe stil nou), şase membri ai familiei Brâncoveanu au fost executaţi în public la Istanbul. Este vorba de voievod, de patru fii ai săi, Constantin, Ştefan, Radu, Matei si de Ianache Văcărescu, ginerele domnitorului. Anterior execuţiei li s-a propus ca în schimbul vieţii, să treacă la religia musulmană, dar L-au ales pe Hristos.

Gheorghe Şincai a descris martiriul voievodului în felul următor: „ Odată cu Brâncoveanu au pierit cei patru feciori ai lui, cărora el le-a grăit astfel în ora morţii: „Iată, toate avuţiile şi orice am avut, am pierdut! Să nu ne pierdem însă sufletele... Staţi tare şi bărbăteşte, dragii mei! să nu băgaţi seamă de moarte. Priviţi la Hristos, Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit. Credeţi tare întru aceasta şi nu vă mişcaţi, nici vă clătiţi din credinţa voastră pentru viaţa şi lumea aceasta.... Acestea zicând el, porunci împăratul de le tăiară capetele, întâi ale feciorilor, începând de la cel mai tânăr şi mai pe urmă a tăiat capul lui Constantin Brâncovanu, şi aruncară trupurile în mare. Şi creştinii, după aceea, aflându-le, le-au adus la Patriarhie ”.

Trupurile Brâncoveneştilor au fost aduse în ţară şi îngropate în biserica Sfântul Gheorghe cel nou din Bucureşti, însă venerarea lor ca sfinţi martiri a început la scurtă vreme după uciderea lor mişelească.

Atunci când cineva moare pentru Hristos şi pentru Biserica Sa, devine prin jertfa sa sfânt mucenic. Biserica Ortodoxă Română l-a trecut în rândul sfinţilor pe domnitor, alături de cei patru fii şi ginerele său, în anul 1992.

Constantin Brâncoveanu a fost un om blând şi iertător. Iubitor de cultură şi de credinţă ortodoxă, Brâncoveanu a sprijinit aceste domenii, necondiţionat: Biserica „Sfântul Nicolae”, mănăstirea Stavropoleos din Bucureşti, mănăstirea Hurezu, mănăstirea Sâmbăta de sus construită în Ardeal, biserica „Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena”, din Constantinopol, Spitalul Brâncovenesc, ansamblul arhitectural de la Mogoşoaia, înfiinţarea unui număr mare de tipografii la Bucureşti, Snagov, Râmnic, Buzău, înfiinţarea Şcolii Domneşti de la Sfântul Sava, numai câteva din contribuţiile lui Brâncoveanu la cultură şi civilizaţie. Să nu uităm de lăcaşele de cult pe care le-a ctitorit la Sfântul Munte Athos, în arhipelagul grecesc şi în Bulgaria.

În perioada domniei lui Constantin Brâncoveanu, cultura românească a cunoscut o perioadă de înflorire, domnitorul fiind un fervent sprijinitor al culturii. În cei 26 de ani de domnie, Brâncoveanu s-a dovedit un gospodar desăvârşit şi bun administrator al avuţiilor ţării, instaurând o epocă de prosperitate şi de pace.

Domnitorul a iniţiat o amplă activitate de construcţii religioase şi laice, îmbinând armonios în arhitectură, pictura murală şi sculptură tradiţia autohtonă, stilul neo-bizantin şi ideile novatoare ale renascentismului italian într-un nou stil caracteristic, numit stilul brâncovenesc. Denumirea de stil brâncovenesc sau de artă brâncovenească, este folosită în istoriografia română de artă pentru arhitectura şi artele plastice din Ţara Românească. Deoarece această epocă a influenţat în mod hotărâtor evoluţiile de mai târziu, termenul se foloseşte prin extensie şi pentru a descrie operele de artă din vremea primilor Mavrocordaţi, până către 1730. Istoricii

de artă caracterizează uneori stilul prin analogie cu renaşterea apuseană, datorită structurilor sale clare, raţionaliste, dar exuberanţa lui decorativă permite şi folosirea termenului de baroc brâncovenesc.

La acestea se adaugă renovarea atâtor biserici şi mănăstiri din vremea înaintaşilor. Stilul brâncovenesc s-a impus cu succes în arhitectura ultimelor secole. Este caracterizat de elemente ale arhitecturii ţărăneşti din Muntenia, exprimate la o scară mai mare, îmbinate discret cu elemente bizantine, vizibile în coloanele teraselor şi balcoanelor, coloane care de multe ori nu au celebrele ornamente la terminaţii, care să determine un caracter doric, ionic sau corintic. Stilul brâncovenesc mai e caracterizat de pecetea unor basoreliefuri originale, ca celebrul „vultur cruciat", precum şi de culoarea albă a pereţilor exteriori. Mai sunt şi excepţii, ca în cazul complexului de la Mogoşoaia, unde domină culoarea cărămizie a materialului de construcţie. Brâncoveanu a construit multe lăcaşe de cultură, e drept, într-o perioadă de pace.

Contribuţia sa la ortodoxie a fost fundamentală, Brâncoveanu fiind un adevărat creştin.

În timpul domniei sale s-au tipărit cele mai multe cărţi, atât originale, cât şi de traducere. La curtea domnească, cultura era coordonată de erudiţi precum mitropolitul Antim Ivireanul, un alt mucenic al ortodoxiei, cel mai mare autor de oratorie sacră, sau italianul Antonio del Chiaro, autorul unei cărţi de impresii despre Valahia. Toate acestea au contribuit şi la o bună imagine a Ţării Româneşti pe plan extern.

Domnitorul muntean era un politician abil, un foarte bun diplomat, reuşind prin faptele şi calităţile sale, dar nu în ultimul rând prin caracterul său, să păstreze relaţii de prietenie cu marile cancelarii europene, cu papalitatea, dar şi cu Poarta, evitând conflictele diplomatice sau armate. Un mare câştig era pacea pentru Ţara Românească, având în frunte un domnitor iubitor de Dumnezeu, la care simplii cetăţeni erau bineveniţi în audienţă. Respectul pe care îl impunea în faţa marilor cancelarii europene a influenţat atitudinea acestora faţă de Ţara Românească. În spiritul său gândeau şi cei mai mulţi dintre membrii divanului, care la judecată sancţionau foarte aspru pe boierii prinşi că fură pe oamenii simpli şi pe cei săraci.

Sfârşitul domniei şi al vieţii marelui voievod au marcat trecerea sa în rândul mucenicilor Mântuitorului Iisus Hristos.

Bibliografie:

1. Berindei, Dan, ,, Urmasii lui Constantin Brâncoveanu si locul lor în societatea românească. Genealogie si istorie", Bucureşti, 1989;
2. Constantiniu, Paul şi Florin, „Constantin Brâncoveanu", Editura Academiei Republicii Socialiste România, Bucureşti,1989;
3. Xenopol, Alexandru D. , „Istoria românilor din Dacia Tra- iană", Ed. Cartea Românească, Bucureşti, 1925;
4. Iorga, Nicolae, „Istoria Românilor", vol.II, ediţia a II-a, Bucureşti, 1936;
5. Iorga, Nicolae, „Istoria Bisercii Românesti si a vieţii reli¬gioase a Românilor", Tipografia „Neamul Românesc", Vălenii de Munte, 1908;
6. Şincai, Gheorghe, „Cronica românilor si a mai multor nea¬muri", I-III, ediţie îngrijită de F. Fugariu, Bucureşti, 1978;
7. Theodorescu, Răzvan, ,, Civilizaţia românilor între medieval si modern. Orizontul imaginii (1550-1800)", Editura Meridiane, Bucureşti, 1987.

Pr. Dorin Octavian Picioruș - Predică la Sfinții mucenici Brâncoveni [16 august 2014]

Iubiții mei, Doamna Maria Brâncoveanu, soția Sfântului mucenic Constantin Brâncoveanu, a adus Sfintele moaște ale soțului ei în Biserica Sfântul Gheorghe nou din București, în 1720 și le-a îngropat acolo. Și din inscripția de pe candela pe care a pus-o deasupra mormântului, aflăm că ele au fost îngropate la București pe 12 iulie 1720.

În fotografia supra este fostul amplasament al mormântului Sfântului Constantin, după ce Sfintele sale moaște au fost puse în raclă și locul a fost reamenajat.

În 2013 a fost pictată această Sfântă icoană a Sfinților mucenici Brâncoveni…de pe care putem citi, în mod lizibil, numele Sfinților Brâncoveni pomeniți astăzi: Sfântul Constantin voievod, Sfântul Constantin, Sfântul Ștefan, Sfântul Radu, Sfântul Matei (cei 4 copii ai Sfântului Constantin Brâncoveanu) și Sfântul Ianache Sfetnicul. Adică 6 Sfinți mucenici.

Însă la București, în Biserica pomenită mai sus, noi găsim doar Sfintele moaște ale Sfântului Constantin Brâncoveanu, racla cu Sfintele sale moaște fiind aceasta:

Iar Sfintele moaște ale Sfântului Constantin Brâncoveanu, înainte de a fi introduse în raclă, arătau așa:

Adică niște oase pline de putere dumnezeiască, pentru că slava lui Dumnezeu a fost și este în ele. Pentru că slava lui Dumnezeu a fost în Sfântul Constantin pe când el trăia, dar a rămas în Sfintele sale moaște și după martirizarea lui.

Și vă vorbeam într-o predică anterioară despre experiența mistică pe care am trăit-o, când m-am rugat, recent, la Sfintele sale moaște. Și sunt convins că astfel de trăiri duhovnicești au mulți oameni care vin și se roagă Sfântului Constantin și sărută cu evlavie Sfintele sale moaște.

Pentru că el e viu la Dumnezeu, el se roagă pentru noi iar simțirile sfinte pe care le trăim în apropierea sa sunt daruri ale iubirii sale față de noi.

Căci nu numai noi facem efortul de a veni și de a i ne închina lui…ci și el vine, cu repeziciune dumnezeiască, în ajutorul nostru. Pentru că se roagă pentru noi PreaSfintei Treimi. Se roagă pentru Biserica lui Dumnezeu, pentru țara noastră, pentru întreaga lume, pentru mântuirea tuturor.

Pentru că Sfinții lui Dumnezeu doresc tot la fel de mult mântuirea lumii ca și Dumnezeul nostru. Căci în ei este slava lui Dumnezeu care îi învață pe Sfinți să compătimească cu lumea. Să se roage neîncetat pentru lume. Să vrea mântuirea și sfințirea oamenilor.

Sfinții mucenici Brâncoveni au fost închiși la Istanbul în martie 1714. În cetatea Edikule, care arată astăzi așa. Era Săptămâna Patimilor. Li s-a cerut să se convertească la islam și ei au refuzat. Au fost chinuiți îndelung…și martirizarea lor a avut loc pe 15 august 1714, în ziua în care Sfântul Constantin Brâncoveanu a împlinit 60 de ani. Care s-a produs prin tăierea capului.

Primul cap tăiat a fost cel al Sfântului mucenic Ianache Văcărescu Sfetnicul. După care Sfântul Constantin Brâncoveanu a văzut cum îi sunt martirizați cei 4 fii… Și turcii au început cu cel mai mare și au terminat cu cel mai mic: Sfinții mucenici Constantin, Ștefan, Radu și Matei. Și se observă și din icoana lor de deasupra diferența de vârstă.

Ultimul a fost Sfântul mucenic Constantin Brâncoveanu, cel care a fost Domnul Țării Românești între 1688 și 1714. Adică pentru 26 de ani.

După care, capetele Sfinților mucenici „au fost purtate de turci prin Constantinopol, în vârful sulițelor, iar trupurile le-au fost aruncate a doua zi în Bosfor.

Nişte pescari creştini le-au găsit pe mare şi le-au îngropat în mănăstirea grecească din insula Halki”.

Sultanul care i-a martirizat a fost Ahmed al III-lea, iar Sfintele lor moaşte „au fost înmormântate la Mănăstirea „Sfânta Maria“ Camariotissa de pe insula Halki”.

Nu știu unde sunt celelalte Sfinte moaște ale Sfinților Brâncoveni…dar Sfintele moaște ale Sfântului Constantin Brâncoveanu sunt în mijlocul Bucureștiului. Și dacă vrem să ne întâlnim cu el, prin Sfintele sale moaște, o putem face.

Pentru că suntem împreună cu Sfinții noștri prin rugăciune și prin citirea vieților lor. Ei, cei martirizați, fiind vii la Domnul, ne aud și ne văd și ne pot ajuta pe noi în toată ziua și în tot ceasul.

Numai să strigăm spre ei. Numai să strigăm spre ajutorul lor. Numai să îi rugăm pe ei ca să se roage Dumnezeului nostru treimic pentru noi. Pentru noi și pentru întreaga umanitate vie și adormită. Pentru că Sfinții lui Dumnezeu știu cu adevărat să se roage!…

Noi credem că știm să ne rugăm, că știm ce să facem pentru mântuirea noastră…că mergem bine…Însă numai Sfinții lui Dumnezeu ne pot învăța să ne rugăm, să trăim bine, să ne vedem cu adevărat.

Și de aceea ei sunt mereu în viața noastră, ei, Sfinții lui Dumnezeu și Îngerii Lui și, mai ales, prea curata Stăpână, pentru că fără ei nu știm nimic serios, nimic sfânt, nimic curat despre Dumnezeu și viața ortodoxă.

Anul 2014 e anul comemorativ al Sfinților mucenici Brâncoveni pentru că se împlinesc 300 de ani de la martirizarea lor. Iar cărțile care s-au scris și care se vor scrie despre ei și despre oricare alt Sfânt al românilor ni-i va aduce tot mai aproape de noi.

Numai să citim aceste cărți! Numai să vrem să îi cunoaștem pe Sfinți așa după cum ei vor să intre în viața noastră.

Pentru că sfinții vor să intre în viața noastră la modul definitiv. Ei vor să rămână cu noi și noi să fim cu ei pentru veșnicie. Pentru că Sfinții vor să ne învețe necesitatea absolută a vieții cu Dumnezeu. Vor să ne facă ca ei.

De aceea, când ne rugăm Sfinților lui Dumnezeu să nu cerem de la ei doar lucruri pământești, deși și astea sunt bune și necesare. Și noi avem nevoie de ele din destul. Ci să le cerem Sfinților și să nu ne părăsească nicicând. Să fie mereu cu noi. Și acum și veșnic, pentru că adevărata relație nu e de trei clipe sau de trei ani ci e veșnică.

Așadar, iubiții mei, în zilele acestea de bucurie sfântă ale praznicului prea curatei Stăpâne, praznicul de azi, de pe 16 august, e pentru noi, românii, și o zi în care trebuie să conștientizăm tot mai mult ce contează cu adevărat.

Pentru că, pentru Sfinții mucenici Brâncoveni a contat credința și viața ortodoxă în primul rând. Nu s-au putut închipui fără a fi și a trăi ortodox.

Iar când cel mai mic mucenic de azi, Sfântul Matei, a ezitat…tatăl său, Sfântul Constantin Brâncoveanu, l-a întărit și el a primit să moară pentru Hristos ca și frații săi. Pentru că mucenicia e alegere, pentru că iubirea e alegere. Și cine alege să trăiască și să moară pentru Dumnezeu, acela alege să Îl iubească pe El mai mult decât pe sine și decât întreaga lume.

Să ne lăsăm învățați de Sfinții Lui ce trebuie să facem, ce trebuie să simțim, cum trebuie să gândim, cum trebuie să acționăm în ziua de azi! Să nu mai copiem gesturi și moduri de a vorbi și de a fi ale trecutului ci să fim de un realism necruțător, dar totodată plini de o evlavie și de o teologie suplă și frumoasă. Pentru că putem fi ortodocși și în hainele și în dogoarea vremii de acum.

Putem fi ortodocși dacă ne lăsăm sufletul să simtă ce trebuie făcut azi, acum, în clipa de față.

Pentru că numai astfel putem trăi pentru Dumnezeu și pentru oameni, adică slujind lui Dumnezeu și oamenilor. Pentru ca să îi facem pe oameni să se îndrăgostească de viața cu Dumnezeu, adică de viața sfântă.

Îndrăgostiți-vă de Dumnezeu, iubiții mei! Îndrăgostiți-vă, fără nici cea mai mică reținere, de Maica lui Dumnezeu, de Sfinții Lui, de Îngerii Lui! Îndrăgostiți-vă de oameni! Adică de faptul de a-i cunoaște și de a-i înțelege pe oameni în adâncul lor, în frumosul lor, în binele de care sunt în stare. Ajutați-i să fie ei înșiși! Pentru că a da aripi unui om înseamnă a-l ajuta, prin rugăciunile tale, să zboare. Și omul care e ajutat să zboare…care e lăsat să zboare…va zbura cu un zbor fără seamăn spre Dumnezeu, pentru că e plin de iubirea pe care El o revarsă în noi.

Mai pe scurt: lăsați-L pe Dumnezeu să Își iubească creația Sa! Lăsați-L să ne învețe ce trebuie să facem! Și să Îi urmăm Lui, pentru că El ne duce la Sine! Amin.

Fiica Sfântului Constantin Brâncoveanu a avut un vis profetic

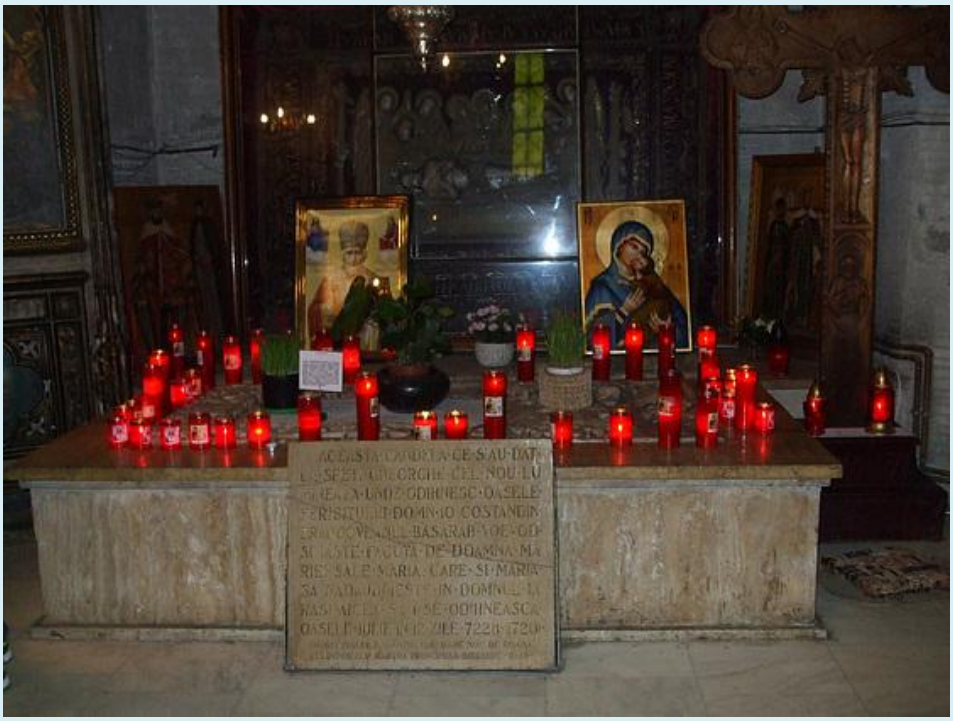

Ni-l povesteşte Anton Maria Del Chiaro, secretarul Sfântului Constantin, după ce ne informează că Domnitorul fusese avertizat printr-o scrisoare de la un grec din Constantinopol asupra hotărârii vizirului de a-l mazili. Însă nici Sfântul Constantin, nici ginerele său, martirizat împreună cu el, Sfântul Ianache Sfetnicul şi nici alţi boieri nu au dat crezare acestei scrisori, întrucât tocmai primiseră din partea vizirului o altă scrisoare, concepută astfel încât să adoarmă vigilenţa voievodului, un răvaş diplomatic în care turcii aveau faţă prietenoasă.

În acele zile, cu puţin înainte de mazilirea Sfântului Constantin, s-a îmbolnăvit şi a trecut la cele veşnice fiica sa, Stanca. Secretarul brâncovenesc ne dă mărturie, în cartea sa, că ea a avut un vis profetic cu privire la soarta tragică (din perspectivă omenească, dar fericită, din unghiul de vedere duhovnicesc) a tatălui şi a familiei sale: *„În aceste zile de nehotărâre, căzu bolnavă fiica mai mare a voevodului, Doamna Stanca, care în agonie chemă pe Doamna, mama ei, şi surorile ei, arătându-le, halucinând, o ceată de turci care zmunceşte de grumaz pe tatăl ei, vroind să-l ducă la Constantinopol. Cu greu fu liniştită de cei din jurul ei, dar muri după câteva ore. Acest fapt mi-au povestit surorile defunctei, înainte de detronarea tatălui lor.*

În ziua înmormântărei Principesei, care avu loc în biserica metropolitană [slujba de înmormântare a avut loc la Mitropolie, iar predica funebră a rostit-o Sfântul Antim Ivireanul - n.n.] din Bucureşti, aflai de un alt caz memorabil, vrednic de a fi notat. Mitropolia e pe vârful unui deal. În vale e palatul brâncovenesc. În afara porţii palatului se află o cruce de piatră albă, cu o inscripţie în limba valahă, că-n acelaş loc tatăl Principelui a fost tăiat în bucăţi de dorobanţii răsculaţi contra sa.

Principele Constantin scoborând călare de la Mitropolie, cu tot alaiul pompos, în dreptul aceleiaşi cruci, o găină îi zbură pe braţ; acest semn a fost atribuit unei iminente nenorociri, căci întâmplările cele mai simple sunt efectele misterioase ale Providenţei." (Cf. Anton-Maria Del Chiaro Fiorentino, Revoluţiile Valahiei, în româneşte de S. Cris-Cristian, cu o introducere de Nicolae Iorga, Ed. Viaţa Românească, Iaşi, 1929, p. 44).

Familia Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu primea aşadar avertismente pe mai multe căi. Însă se apropia ziua Învierii… Dar, în Săptămâna mare, a anului 1714, turcii au năvălit fără veste şi l-au arestat, împreună cu familia, pornindu-l spre Constantinopol. Vinerea mare a fost, în mod providenţial, ziua începutului pătimirii lor.

Au urmat luni de arest şi de torturi grele, cărora Sfântul Constantin şi fiii săi nu le-au cedat. Pe 25 august, de Sfânta Maria, când Domnitorul împlinea 60 de ani, iar soţia sa îşi serba ziua onomastică, au fost aduşi în faţa eşafodului, pe malul Bosforului, în prezenţa delegaţiilor şi ambasadorilor străini la Constantinopol, printre care şi ambasadorul Franţei. Cei prezenţi au mărturisit că şi turcii s-au înfiorat şi n-au suportat cruzimea peisajului şi atrocitatea execuţiei hotărâte de vizir.

Li s-a oferit viaţa în schimbul renunţării la credinţa ortodoxă şi a convertirii la mahomedanism, ceea ce au refuzat. În consecinţă, în faţa unei audienţe numeroase aduse la spectacol, li s-au tăiat capetele, Domnului, celor 4 fii ai săi şi ginerelui său, Ianache Sfetnicul. Capetele au fost atârnate în pari, iar trupurile aruncate în apă, de unde nişte creştini evlavioşi au recuperat trupul Sfântului Constantin şi l-au dat soţiei sale, Doamna Maria, care l-a adus şi l-a înmormântat în Biserica Sfântul Gheorghe.

Psa. Gianina Picioruş

Pr. Constantin Sturzu - Ce familii din istoria României mai pot fi astăzi sursă de inspiraţie?

În 2006, în urma unei campanii publice a Televiziunii Române, s-a întocmit un „top” al celor mai „mari români”. Nu ştiu cât de mult ne-au ajutat pe noi, ca popor, rezultatele de atunci şi dezbaterile aferente. Dar cred că e timpul pentru un altfel de „clasament”. Având în vedere frământările din societatea românească, lansez o provocare şi vă invit să răspundeţi la întrebarea: din întreaga istorie a României, care este familia care ne poate fi model şi reper nouă, românilor? Pentru cine aţi vota şi care vă sunt argumentele?

Foto: Oana Nechifor/Foto: Elena Murariu

Propunerea mea este familia martirilor Brâncoveanu. Sfântul voievod Constantin şi soţia sa, Maria (Marica), au avut 11 copii, dintre care patru băieţi (Constantin, Ştefan, Radu şi Matei) şi şapte fete (Stanca, Maria, Ilinca, Safta, Ancuţa, Bălaşa şi

Smaranda). Toţi cu educaţie bună şi cu o credinţă confirmată de martiriul celor patru băieţi.

Despre domnitor se ştie că, într-un sfert de veac de domnie (1688-1714), a lăsat o impresionantă moştenire în diferite domenii: artă, cultură, educaţie şi, mai ales, în viaţa bisericească. Pentru că tot suntem în Anul Centenar, e bine să punctăm şi faptul că Domnitorul Constantin Brâncoveanu a sprijinit mult şi pe românii din Transilvania sau din Moldova. Un om harnic, bun chivernisitor - era considerat chiar unul dintre cei mai bogaţi principi din Europa, un „prinţ al aurului" -, un abil diplomat, care a ferit ţara de războaie.

Mai puţin ne este cunoscut faptul că doamna Marica, cea cu care s-a căsătorit prin 1675/1676, era o femeie vrednică din toate punctele de vedere, fiind extrem de implicată nu doar în treburile gospodăreşti, ci şi în administrarea numeroaselor domenii ale familiei sau în supravegherea lucrărilor de construcţie. Adesea vizita şi mănăstiri, îngrijindu-se de cele de trebuinţă vieţuitorilor. Se spune că doar în perioadele de lăuzie putea fi văzută odihnindu-se.

Tăria de caracter şi credinţa ei s-au cunoscut în modul în care a primit, în închisoare fiind, vestea că soţul şi cei patru băieţi au fost executaţi. Încălcând porunca sultanului, pe ascuns, a vegheat să fie îngropate trupurile mucenicilor într-o mănăstire din insula Halki. Mai mult, dând dovadă de multă îndrăzneală, dar şi de neclintită dragoste faţă de soţul ei martirizat, şase ani mai târziu, în 1720, a adus în ţară osemintele acestuia şi le-a îngropat în biserica „Sfântul Gheorghe - Nou", acolo unde a fost şi ea îngropată în 1729.

Unii consideră destinul acestei familii ca fiind tragic. E o gândire omenească, o gândire care nu include perspectiva vieţii veşnice la care ne cheamă Dumnezeu. În fapt, familia Brâncoveanu a ştiut să facă binele în vremuri liniştite, dar a avut şi înţelepciunea de a întoarce necazul şi moartea în folosul lor.

Constantin Vodă şi cei patru fii, împreună cu sfetnicul Ianache, au fost arestaţi de turci în Săptămâna Patimilor. Gândul la pătimirile Domnului cu siguranţă i-a întărit în primele momente şi de-a lungul lunilor de închisoare şi tortură care au urmat. Execuţia lor a fost stabilită de către sultanul Ahmed al III-lea, deloc întâmplător, pe 15 august 1714. Era un „cadou" pentru domnitorul care împlinea 60 de ani. Dar, pentru un creştin, moartea este adevărata naştere, cea în veşnicie. Era chiar de praznicul Adormirii Maicii Domnului. Sultanul a vrut astfel şi să întineze - cu sânge domnesc - această sfântă sărbătoare creştină. Dar a obţinut efectul contrar. Cum poţi cinsti mai bine pe Maica Domnului decât alegând, cu preţul vieţii, să

rămâi statornic în credinţa faţă de dumnezeiescul său Fiu? Tot atunci era ziua şi onomastică a soţiei domnitorului, Marica (Maria). Au vrut otomanii să amărască inima ei. Şi cu adevărat, precum a pătimit odinioară Măicuţa Domnului, sabie a trecut şi prin inima acestei soţii şi mame. Dar asta doar pentru a face loc negrăitei nădejdi în învierea de obşte şi în reîntâlnirea tuturor în faţa Tronului Preasfintei Treimi.

Locul ales pentru execuţie a fost capitala Imperiului Otoman, Constantinopolul de odinioară, în faţa a numeros popor. O demonstraţie de forţă, sultanul voind să arate supuşilor săi cât de puternic este el, de vreme ce are drept de moarte şi de viaţă asupra domnitorului unei ţări. Dar, prin aceasta, Constantin Vodă Brâncoveanu a primit şansa de a cinsti, cu sfânt sânge de martir, pe patronul său duhovnicesc, pe cel care dăduse şi numele, şi strălucirea oraşului ce odinioară purtase numele de Byzantium: Sfântul împărat Constantin cel mare.

Câţi dintre noi ne onorăm cu fapte creştineşti, fie ele şi de mai mică însemnătate, pe sfântul al cărui nume îl purtăm? Execuţia a avut loc în faţa ambasadorilor marilor puteri europene, pentru a spori umilinţa. Dar astfel noi am avut şansa de a citi, peste veacuri, mărturia scrisă a unui martor ocular al martiriului, veneţianul Andrea Memno.

Ordinea în care au fost executaţi nu a fost întâmplătoare: de la cel mai mare fecior la cel mai mic. Sperau să înmoaie inima domnitorului şi să-l convingă să renunţe la Hristos pentru a trăi ca musulman el şi ai săi. Dar până şi adolescentul Mateiaş a primit, după o ezitare, la îndemnul tatălui, moartea martirică, prin cuvintele: „Vreau să fiu creştin. Loveşte!” Sunt cuvinte pe care fiecare dintre noi ar trebui să şi le întipărească în inimă cu slove de foc.

Toţi cei cinci brâncoveni şi sfetnicul Ianache au fost ucişi prin tăierea capului. Dar au fost încoronaţi toţi de cununi mucenicеşti, ce strălucesc în veşnicie mai mult decât ar putea-o face toate coroanele regilor şi împăraţilor pe care istoria îi mai ţine minte.

Constantin Brâncoveanu, domnul celor "25 de ani fără războaie"

Pe 15 august se împlinesc 299 de ani de la execuţia lui Constantin Brâncoveanu şi a fiilor săi. "Despot luminat", dar nu tiran, "prinţ al aurului", dar modest, cinstit şi incoruptibil, Brâncoveanu a asimilat deopotrivă virtuţile unui adevărat sfânt, ale unui mare caracter şi ale unui veritabil politician.

Logofăt între anii 1682-1688, Constantin Brâncoveanu se trăgea din stirpea Basarabilor, fiind strănepot al lui Matei Basarab, dar şi nepot al stolnicului Constantin Cantacuzino.

Despre acest boier, Brâncoveanu spunea: "Că eu tată n-am pomenit, de vreme ce am rămas mic de tată, fără cât pe dumnealui tata Costandin l-am cunoscut părinte

în locul tătâne-mieu", dar va avea o cruntă dezamăgire. Brâncoveanu nu a vrut să fie domnitor al Ţării Româneşti.

A fost urcat pe tron din vrerea boierilor

Boierii pământeni, nemaidorind să îi conducă un cantacuzin, aproape că l-au forţat să preia domnia. Ziseră cu toţii: "Logofete, noi cu toţii pohtim să ne fii domn".

El zise "Dar ce aş vrea eu cu domniia, de vreme ce ca un domn sunt la casa mea; nu-mi trebuie să fiu".

Iar ei ziseră: "Ne rugăm, nu lăsa ţara să între alţi oameni sau răi sau nebuni să o strice, ci fii!". Şi-l luară de mâini şi-l împingeau de spate.

A fost uns domnitor la mitropolia Bucureştilor, în prezenţa patriarhului bizantin Dionisie şi a mitropolitului valah Antim.

În biserică, Brâncoveanu a spus: "Domniia aceasta eu nu o pohtesc ca să-mi înmulţesc grijile şi nevoile, ci dumneavoastră m-aţi pohtit şi fără voia mea m-aţi pus domn în vremuri ca acestea turburate, încungiurati de oşti de vrăjmaşi; ci dar acum iar întreb: este-vă cu voia tuturor?".

Şi toţi răspunseră: "Toţi voim, toţi pohtim".

Zise iar: "Deacă pohtiţi toţi, mi-e voia şi mie să-mi daţi un jurământ înaintea Lui Hristos precum veţi fi cu dreptate şi de ar veni vreo primejdie domnii mele, despre vreo parte, să staţi cu mine toţi".

După depunerea jurământului de către boieri, au ieşit cu toţii din biserică, voievodul fiind întâmpinat de salvele de tun, "însă două tunuri s-au slobozit, iar unul nu s-au putut slobozi; de care zicea mulţi că va fi acesta un semn rău, însă pa urmă s-au văzut că sunt băbeşti cuvinte".

În tot acest timp, cadavrul domnitorului Şerban Cantacuzino, zăcea pe catafalcul bisericii Cotroceni, părăsit de toţi, inclusiv de membrii familiei sale. De aceea, Brâncoveanu însuşi i-a organizat o înmormântare creştinească. "Şarban-vodă mortul zăcea ca un om den cei proşti, numai cu muierea lui şi cu fetele lui plângând... că avusese nădejde să puie pe fiiu-său domn, dar n-au vrut Dumnezeu şi tiraniile tatâni-său, ce făcuse boierilor şi săracilor ţării şi încă de la o vreme nici muierea lui, nici fetele lui nu şădea lângă dânsul, că-şi strângea avutiia şi o ascundea, că-i era frică să nu-i ia avutiia Constandin-vodă; ...zăcea pa o masă stârvul, părăsit de toţi până a doaa zi dimineaţă. Deaci l-au rădicat cu cinste domnul şi l-au dus la Cotraceni, la mănăstirea lui, de l-au îngropat şi s-au dus".

Vodă Şerban, un bun diplomat şi om de spirit, la rândul lui, sperase până în ultima clipă că îi va urma la tron fiul său, Iordache, dar boierii pământeni erau sătui de prigoana Cantacuzinilor.

Astfel, putem spune că Brâncoveanu a fost primul şef de stat român ales liber şi în unanimitate de voturi. "Din elexiea ţării s-au pus Constandin-vodă domn". Alegerea a primit girul cancelariilor marilor puteri, care nu aveau să regrete acest fapt, deoarece aveau să cunoască în noul voievod un diplomat exemplar, pentru care pacea era prioritară.

Cantacuzinii uneltesc 25 de ani împotriva Domnitorului

Din momentul acestei alegeri, Cantacuzinii au uneltit timp de 25 de ani împotriva lui Brâncoveanu şi nu s-au oprit până când nu şi-au atins mârşavul scop, croindu-şi în acelaşi timp propriul drum spre eşafod. Ei i-au avut complici pe boierii Bălăceni, care "totdeauna îşi întindea mintea după nişte păreri nebuneşti... În zilele lui Antonie-vodă, au ucis nişte neguţători moscovlii, împreună cu care erau şi călugări mersi pentru mila la Mosc".

Alţi complici au fost boierii Stirbeşti. Deşi câţiva dintre respectivii boieri fuseseră condamnaţi de divan la moarte sau la închisoare pentru diferite infracţiuni, Brâncoveanu i-a iertat şi i-a graţiat mereu, neştiind pe cine. Nu iubea răzbunarea. Era un om blând şi iertător, aşa cum trebuie să fie creştinul.

Iubitor de cultură şi de credinţă ortodoxă, Brâncoveanu a sprijinit aceste domenii, necondiţionat. Biserica "Sfântu Nicolae", mănăstirea Stavropoleos din Bucureşti, mănăstirea Hurezu, mănăstirea Sâmbătă de sus construită în Ardeal, biserica "Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena", din Constantinopol, Spitalul Brâncovenesc, ansamblul arhitectural de la Mogoşoaia, înfiinţarea unui număr mare de tipografii la Bucureşti, Snagov, Râmnic, Buzău, înfiinţarea Şcolii Domneşti de la Sfântul Sava - iată numai câteva din contribuţiile lui Brâncoveanu la cultură şi civilizaţie. Să nu uităm de lăcaşele de cult pe care le-a ctitorit la Sfântul Munte Athos, în arhipelagul grecesc şi în Bulgaria de azi.

Stilul brâncovenesc şi tipărirea de carte

La acestea se adaugă renovarea atâtor biserici şi mănăstiri din vremea înaintaşilor. Stilul brâncovenesc s-a impus cu succes în arhitectura ultimelor secole. Este caracterizat de elemente ale arhitecturii ţărăneşti din Muntenia, exprimate la o scară mai mare, îmbinate discret cu elemente bizantine, vizibile în coloanele teraselor şi balcoanelor, coloane care de multe ori nu au celebrele ornamente la terminaţii, care să determine un caracter doric, ionic sau corintic. Stilul brâncovenesc mai e caracterizat de pecetea unor basoreliefuri originale, ca celebrul "vultur cruciat", precum şi de culoarea albă imaculat a pereţilor exteriori. Mai sunt şi excepţii, ca în cazul complexului de la Mogoşoaia, unde domină culoarea cărămizie a materialului de construcţie.

În Valahia s-au tipărit cele mai multe cărţi, atât originale, cât şi de traducere. La curtea domnească, cultura era coordonată de erudiţi precum mitropolitul Antim Ivireanul, un alt mucenic al ortodoxiei, cel mai mare autor de oratorie sacră sau italianul Antonio del Chiaro, autorul unei cărţi de impresii despre Valahia. Toate acestea au contribuit şi la o bună imagine a Valahiei pe plan extern.

Domnitorul muntean era un politician abil, un foarte bun diplomat, reuşind prin faptele şi calităţile sale, dar nu în ultimul rând prin caracterul său, să păstreze relaţii de prietenie cu marile cancelarii europene, cu papalitatea, dar şi cu Poarta, evitând conflictele diplomatice sau armate. "Fericiţi făcătorii de pace...".

Încearcă o uniune cu Moldova

Doresc în primul rând să subliniez vederile sale unioniste cu caracter pacifist. Prin tratative diplomatice cu Poarta a căutat să impună domn în Moldova pe ginerele său, Constantin, întrerupând evoluţia dinastiei Cantemir, dar pentru puţin timp. Dacă politica lui Brâncoveanu ar fi prins rădăcină şi în Moldova, primul pas spre unitatea naţională ar fi reuşit, mai mult, ar fi fost evitat regimul fanariot. După cum s-a văzut, falimentul politic al dinastiei Cantemir în Moldova (1711) şi uneltirile viclene ale Cantacuzinilor valahi, descoperite de Poartă în 1716, au aruncat cele două ţări române în braţele regimului fanariot, pentru un secol de corupţie, jaf şi umilinţă.

Iată ce pericol putea fi evitat dacă idealul unionist al lui Brâncoveanu, deloc vitregit de avizul marilor puteri, ar fi reuşit. Cu atât mai mult ne putem da seama de primejdia în care au vârât ţara unii domnitori lacomi, iresponsabili sau neaveniţi [...]..

Un mare câştig era pacea pentru Ţara Românească, având în frunte un domnitor iubitor de Dumnezeu, la care simplii cetăţeni erau bineveniţi în audienţă. Respectul pe care îl impunea în faţa marilor cancelarii europene a influenţat atitudinea acestora faţă de Ţara Românească. În spiritul său gândeau şi cei mai mulţi dintre membrii divanului, care la judecată sancţionau foarte aspru pe boierii prinşi că fură pe oamenii simpli şi pe cei săraci. Sfârşitul domniei şi al vieţii marelui voievod au marcat trecerea sa în rândul mucenicilor lui Iisus Christos.

Trădarea se împlineşte în Săptămâna Patimilor

Cantacuzinii şi complicii lor mituiseră câţiva mari dregători turci, pentru a-l minţi pe sultan că Brâncoveanu unelteşte împotriva sa. Dezinformarea a prins roade, iar voievodul a fost detronat prin firman de la Poartă, în Joia Mare. Apoi, alături de familia sa, a fost dus la Stanbul şi închis în închisoarea celor şapte turnuri. Aici au fost torturaţi.

În ziua prăznuirii Adormirii Sfintei Maria, pe 26 august (15 august, pe stil nou), şase membri ai familiei Brâncoveanu au fost executaţi în public la Stanbul. Este vorba de voievod, de patru fii ai săi, Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi de Ianache Văcărescu, ginerele domnitorului. Anterior execuţiei li s-a propus ca în schimbul vieţii, să treacă la religia musulmană, dar românii L-au ales pe Hristos.

"Cu acest fel de mulţămită s-au arătat Saitaneştii (cum erau porecliţi de popor Cantacuzinii - n.n.) către Constandin-vodă pentru binele şi cinstea care le făcuse. Fostu-i-au stins casa, şi pe dânsul, şi pe feciorii lui... Aici în ţară, Ştefan-vodă (Cantacuzino, noul domnitor - n.n.) cerea averea lui Constandin-vodă să o găsească cu mare pohtă şi o au găsit; ci una au dat-o imbrihorului (reprezentantul Porţii la Bucureşti - n.n.) în seama împărăţiei, alta au mâncat-o el cu imbrihorul şi i-au stins casa din faţa pământului, nu ca unii rude şi făcător de bine, ci ca unui vrăjmaş foarte mare ce ar fi fost...". Saitaneştii"tuturor domnilor celor mai denainte s-au arătat cu ficlesug şi cu raotate, şi domnului Constantin-vodă încă au început să-l ficlenească, de la carele mult bine au avut...".

Noul domnitor Ştefan Cantacuzino "era om nestatornic în cuvinte şi în fapte, şi în jafuri fără cale şi fără dreptate, atât cât n-au rămas episcop egumen, călugăr, neguţătoriu, boieriu mari şi mici, care să nu fie jafuiţi şi prădaţi...".

Trădătorii nu se bucură prea mult

Cantacuzinii nu au savurat prea mult timp roadele trădării. "Întâia minune au fost că, trimiţând Ştefan-vodă pe doamna-sa şi pe coconii lui la Mănăstirea De un Lemn, unde este o icoană a Maicăi Preacestii, făcătoare de minuni, pentru închinăciune şi pentru chip de evlavie, întâmplându-sa în ziua de Sânta Mariia mare, adecă adormirea Preacistii... în care zi şi la Ţarigrad au tăiat pe Constandin-vodă şi coconii lui (o minune!), într-aceeasi au lovit pe această doamnă a lui Ştefan-vodă nevoie, lovitura, îndrăcire cât s-au spariiat toţi câţi era acolo cu dânsa şi să mira ce să-i facă. Şi multă vreme cu acea îndrăcire au fost".

Demonizarea primei doamne a ţării, a cărei exorcizare nu ştim dacă s-a realizat, l-a aţâţat şi mai rău pe tiranul Ştefan Cantacuzino, care sub pretextul că soţia sa ar fi fost fermecată de călugăriţe, a ordonat persecutarea acestora şi chiar spânzurarea unora dintre ele. (n.r. în imagine, Ştefan Cantacuzino şi Păuna Doamnă, zugrăviţi la mănăstirea Biserica dintr-un lemn, jud. Vâlcea).

"Aceasta pocăinţă făcea ei pentru păcatele lor. Şi nu s-au îndastulat Ştefan-vodă numai pe moartea lui Constandin-vodă şi a feciorilor lui". După nici doi ani de domnie, cei care i-au grăbit moartea sfântului mucenic Constantin, aveau să fie executaţi în acelaşi loc. La 6-7 iunie 1716, Ştefan Cantacuzino şi tatăl său, stolnicul Constantin, au fost decapitaţi la Constantinopol.

După mai bine de un veac, mănăstirea Cotroceni, ctitoria lui Şerban Cantacuzino a fost devastată şi jefuită, iar mormintele ctitorului şi ale familiei sale au fost profanate cu sălbăticie de pandurii lui Tudor Vladimirescu.

Roxana Dragoş - Sfinţii martiri Brâncoveni - cea mai înaltă jertfă domnească - 6 creştini martirizaţi în faţa întregii Europe

Între pereţii Bisericii Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti s-au strâns ca într-un tezaur cele mai de preţ nestemate duhovniceşti ale Capitalei: mormântul Brâncovenilor, mâna Slântului Nicolae, icoana făcătoare de minuni a Sfintei cuvioase Parascheva şi alte câteva odoare mai puţin cunoscute...

De la martirizarea voievodului Constantin Brâncoveanu şi a fiilor săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, şi a sfetnicului său, Ianache Văcărescu, au trecut 293 de ani, dar venerarea lor ca sfinţi n-a aşteptat veacurile să se scurgă până la canonizarea din 1992, ci a început imediat după martirajul lor. Sfârşitul lor mucenicesc s-a întâmplat în 1714 la Costantinopol, în cetatea ridicată de Slăvitul împărat Constantin cel mare, iar osemintele domneşti au fost aduse în ţară de Doamna Mari(c)a în anul 1720 şi îngropate pe ascuns în Biserica Sfântul Gheorghe-nou din Capitală. Mormântul a fost marcat atunci printr-o placă de marmură albă, pe care nu s-a scris absolut nimic pentru ca nu cumva turcii să-l profaneze. Tăinuirea aceasta avea să se transforme cu timpul în uitare. Abia în 1914 s-a descoperit candela de argint de la mormânt cu inscripţia: „Aici odihnesc oasele fericitului Domn, Io, Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod.

De atunci, la mormântul cu sfinte moaşte mucenicesti au început peregrinările credincioşilor din toată ţara şi de peste hotare, oamenii recunoscând prin aceasta sfinţenia marelui domnitor român care a preferat să moară decât să-şi lepede credinţa ortodoxă. La două secole de la moartea-i martirică, la 15 august 1914,

Mitropolitul Primat dr. Conon Aramescu a săvârşit primul parastas oficial la mormântul Voievodului. A doua pomenire oficială s-a făcut la 21 mai 1934, când sicriul cu moaştele sale a fost depus în Catedrala patriarhală, iar dr. Miron Cristea, Patriarhul de atunci, a săvârşit un parastas în prezenţa Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române şi a Familiei Regale. A treia comemorare oficială a avut loc la 29 octombrie 1988 - la împlinirea a trei secole de la urcarea sa pe tron - printr-o slujbă de pomenire oficiată de ierarhi şi preoţi în frunte cu prospăt trecutul în veşnicie Patriarh Teoctist.

„Pe florile României, cele de taină, pe cei întocmai cu mucenicii cei vechi, pe Sfânt domnitorul Constantin Brâncoveanul, împreună cu fiii săi Constantin cel viteaz, Ştefan cel minunat, cu Radu cel vrednic de laudă, cu Matei cel mic, dar cu mintea ca un bărbat desăvârşit. Pre Ianache Văcărescu, cel cu suflet râvnitor... Toţi noi trebuie să-i lăudăm şi cu cântări nevinovăţia lor să o fericim, că se roagă Domnului să se mântuiască sufletele noastre” (Troparul, glas V).

Părintele Gheorghe Bogdan, slujitor al Bisericii Sfântul Gheorghe-nou, spunea că după sanctificare, *„cultul început deja de către credincioşii pioşi ai neamului s-a răspândit cu o putere de necrezut. Astăzi trebuie să recunoaştem că nu doar ortodocşii de la noi din ţară vin aici la închinare, ci vin turişti din Albania sau Iugoslavia, care intră şi se închină la moaştele Martirilor Brâncoveni. Am fost uimit să constat de curând că 50 de persoane din Timoc au venit şi au plâns la mormântul domnitorului".*

Părintele Bogdan îl consideră pe Constantin Brâncoveanu drept „domnitorul cel mai vertical al românilor, alături de Ştefan cel mare" (cf. www.jurnalul.ro). Această evlavie a credincioşilor de alte neamuri nu este deloc surprinzătoare întrucât, conform Sinaxarelor, „dărnicia şi purtarea de grijă a evlaviosului Voievod Constantin Brâncoveanu nu cunoşteau margini (...) la hotarele Ţării Româneşti, ci se vor revărsa şi la fraţii români din Moldova şi din Transilvania, la toate patriarhiile ortodoxe, la dreptcredincioşii creştini aflaţi în suferinţă pe meleagurile siriene, caucaziene şi arabe, la Locurile Sfinte ale Răsăritului: la Ierusalim, la Athos, la Sinai şi la mânăstirile din Grecia şi din insulele greceşti".

Martiraj cutremurător pentru întreaga creştinătate

Moartea lor a impresionat profund pe contemporani, chiar şi pe necreştini. Ea a fost consemnată cu indignare în puţinele ziare europene care apăreau atunci, dar şi de unele rapoarte diplomatice trimise din Constantinopol.

„Bucură-te, noule Moise al Ţării Valahiei si a ei propăşire.
Bucură-te, că împreună cu tainicul Ianache îi urzeşti buna sporire.
Bucură-te, feciorule Constantin, al lui Hristos viteaz oştean.
Bucură-te, bine urmându-l, tu, minunatule Ştefan.
Bucură-te, Radule, cel vrednic de laude multe.
Bucură-te, micule Matei, dar desăvârşitule la minte.
Bucuraţi-vă, mărgăritare şi binecuvântări ale oraşului Bucureşti.
Bucuraţi-vă, mult pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă bine v-aţi nevoit! (Icosul 3-lea din acatistul Sfinţilor Martiri Brâncoveni).

Mai întâi i s-a tăiat capul lui Ianache Văcărescu, cel mai de seamă sfetnic al domnitorului, după care au fost retezate capetele celor patru fii ai săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei. După ce a asistat la toată tragedia fiilor săi, a fost tăiat şi capul celui ce păstorise cu blândeţe şi înţelepciune mai bine de 25 de ani Valahia. Capetele lor au fost purtate de turci prin Constantinopol, în vârful suliţelor, iar trupurile le-au fost aruncate a doua zi în Bosfor. Nişte pescari creştini le-au găsit pe mare şi le-au îngropat în mânăstirea grecească din Insula Halki.

La acest masacru cutremurător erau prezenţi sultanul Ahmed al III-lea din porunca căruia s-au întâmplat acestea, marele vizir Gin Ali, reprezentanţii „creştinătăţii apusene - Franţa, Anglia, Imperiul Habsburgic, Rusia - care nu refuzaseră invitaţia chiar în ziua de Sfintei Maria" (scria Nicolae Iorga într-una dintre operele sale), alături de alţi numeroşi privitori.

Li s-a îngăduit să-şi facă o ultimă rugăciune, după care sultanul le-a oferit viaţa dacă trec la mahomedanism. Toate acestea în contextul în care Constantin Brâncoveanu rămăsese singurul ambasador al credinţei Europei, cum frumos spunea arhiepiscopul Teodosie Petrescu al Tomisului.

Curajul sfetnicului Ianache

Mare dregător la curtea domnească, însărcinat cu supravegherea curţii, conducerea treburilor interne ale ţării şi având şi atribuţii judecătoreşti, sfetnicul, vornicul ori clucerul Ianache Văcărescu era ginerele vrednicului voievod. Nu întâmplător turcii l-au dus în lanţuri în închisoarea celor Şapte Turnuri împreună cu Constantin Vodă şi toţi cei patru fii ai săi, ci presupuneau păgânii că Prinţul Aurului, cum era supranumit Vodă, avea mari comori ascunse de care sfetnicul acesta trebuia să ştie şi să le dea în vileag de teama morţii.

„Pe nobilul român, pre tine Ianache Văcărescu, voim să te avem ajutor al nostru; ca cel ce cu inimă vitează ai înfruntat nebunia lui Muftiu, mai marele hogilor (oştilor turceşti). Şi pre Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat, luminat L-ai propovăduit; netemându- te de mânia sultanului, cu glas înalt ai strigat: «creştin m-am născut, creştin am trăit până acum, creştin voi să mor!». Şi tăindu-ţi-se capul, creştin mucenic cu slavă te-ai suit la Hristos. Pentru aceasta noi cu bucurie te prăznuim şi cu umilite glasuri către tine strigăm: roagă-te lui Hristos Dumnezeu să ne dăruiască nouă pace şi mare milă” (Stih al Sfinţilor Mucenici Brâncoveni, glas I).

Toţi cei şase bărbaţi s-au dovedit vrednici de cununa muceniciei şi de numele de creştini, însufleţiţi de cel ce împlinea în ziua martirajului 60 de ani şi care şi-a părăsit scaunul în lanţuri spunând noului domnitor: „Dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se voia Lui! Dacă sunt însă fructul răutăţii omeneşti, pentru pieirea mea, Dumnezeu să ierte pe duşmanii mei ".

Tatiana Petrache - Brâncoveanu Constantin, boier vechi şi domn creştin!

Sfântul Constantin Brâncoveranu și Sfântul Ianache, sfetnicul

Fiii mei! Iată, toate avuţiile şi orice alta am pierdut. Să nu ne pierdem încă şi sufletele! Staţi tari, bărbăteşte, dragii mei, şi nu băgaţi seama de moarte; priviţi la Hristos Mântuitorul nostru, căte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit! Credeţi tare în Acesta şi nu vă mişcaţi, nici vă clătiţi din credinţa pravoslavnică pentru viaţa şi pentru lumea aceasta! Aduceţi-vă aminte de Sfântul Pavel, ce zice: că nici sabie, nici îmbulzeală, nici moarte, nici alta orice nu-l va despărţi de Hristos, că nu sunt vrednice muncile şi nevoile aceste de aici spre mărirea ceea ce o va da Hristos. Acum, dară, o dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre! ***(Sfântul mucenic Constantin Brâncoveanu către fiii săi)***

Sfinții Mucenici Radu, Matei, Ștefan și Constantin

Sfântul Constantin Brâncoveanu s-a născut în localitatea Brâncoveni din părţile Romanaţiului şi a avut printre strămoşii după tată pe Matei Basarab, domnitor al Ţării Româneşti între anii 1632-1654, mare ctitor de biserici şi mănăstiri, iar după mamă – Stanca, fiica postelnicului Constantin Cantacuzino – se trăgea dintr-o vestită familie nobiliară bizantină, care a dat şi împăraţi pe tronul Bizanţului.

Din fragedă pruncie, adică de la vârsta de un an, rămâne fără tată, care a fost omorât în timpul răscoalei seimenilor şi dorobanţilor, ridicaţi împotriva domniei. Mama lui s-a îngrijit să îi dea o creştere aleasă şi întru frica lui Dumnezeu, dându-l să înveţe Sfintele Scripturi şi carte grecească şi latinească. Era înzestrat cu însuşiri alese, blând din fire, vioi la minte şi plăcut la înfăţişare şi avea avere din destul. Când a ajuns la vârsta căsătoriei, şi-a alese de soţie pe Maria, fiica lui Anton Vodă. Căsătoria lor a fost binecuvântată de Dumnezeu cu unsprezece copii: patru băieţi şi şapte fete.

Constantin Brâncoveanu a fost chemat de tânăr la slujba de dregător domnesc, mai întâi de Duca Vodă şi apoi de Şerban Vodă Cantacuzino, urcând în dregătorie până la înalta vrednicie de mare logofăt, adică sfetnicul cel mai de seamă din Divanul domnesc. Se spune că Şerban Vodă Cantacuzino, văzându-i destoinicia şi cuminţenia, îl preţuia pe el mai mult decât pe ceilalţi nepoţi, însărcinându-l cu slujbe grele, iar pe patul de moarte a lăsat cuvânt să-i fie urmaş la tron, încredinţându-i lui Constantin pecetea domnească.

La moartea voievodului Şerban Cantacuzino, boierii şi toţi dregătorii ţării l-au rugat pe Constantin Brâncoveanu să primească domnia. A trebuit să stăruie mult, pentru că Brâncoveanu spunea că îi este de ajuns ce i-a dat Dumnezeu, adică să fie domn în casa sa. Numai când i-au spus că este vrerea ţării ca el să o apere de duşmani, să-i apere credinţa şi să-i asigure liniştea şi pacea, atunci a primit.

A fost uns domn de Mitropolitul ţării, Teodosie. Cel dintâi lucru pe care l-a făcut a fost să continue tipărirea Bibliei de la Bucureşti (1688), prima Biblie completă, în cea mai frumoasă limbă românească, pe înţelesul tuturor românilor din Ţara Românească, din Dobrogea, din Oltenia, din Moldova, din Banat şi din Ardeal, din Crişana şi Maramureş.

Binecredinciosul Voievod Constantin Brâncoveanu şi-a rânduit domnia cu multă înţelepciune, aşa încât pe toată durata celor 26 de ani, ţara nu a trecut prin nici un război, deşi era înconjurată de trei imperii rivale: Imperiul Otoman, Imperiul Ţarist şi Imperiul Habsburgic. Cu multă chibzuinţă a ştiut să apere ţara de toţi şi în felul acesta a înflorit credinţa creştinească, prin ridicarea de lăcaşuri de închinare şi cultură, prin tipărirea de multe cărţi, mai ales cărţi creştine. Cronicarul nu mărturiseşte decât adevărul atunci când scrie despre noul domn că era „cu daruri vrednice împodobit”, că a purtat de grijă ţării cu „adâncă pricepere şi cu înaltă priveghere”, „cu blândeţe şi răbdare”, care izvorau din „înţelepciunea şi multa bunătate” cu care fusese dăruit de Dumnezeu.

S-a trudit şi a cheltuit mult să ctitorească locaşuri de închinare, dar dintre toate cel mai mult a iubit biserica Sfântului Gheorghe nou din Bucureşti şi mănăstirea Hurezi din judeţul Vâlcea. Profitând de liniştea de la hotarele ţării, în al doilea an (1690) al domniei sale, noul ales punea deja temelia mânăstirii Hurezi, care pe bună dreptate este socotită cununa ctitoriilor sale şi una dintre cele mai minunate locaşuri zidite cândva pe plaiurile româneşti. Fără preget, au lucrat vreme de şapte ani la această vestită mânăstire meşteri zidari, pietrari, dulgheri şi zugravi, sub privirea neadormită a iscusitului arhitect care a fost meşterul Manea, iar sfârşitul a fost isvodirea unui lăcaş neasemuit de frumos. Minunatul pridvor al bisericii cu stâlpi lucraţi cu o mare bogăţie şi podoabă, chenarele cu flori săpate în piatră de la uşa mare şi de la ferestre, chiliile şi arhondaricele rezemate pe stâlpi cu multă măiestrie, zidurile tari străjuite de turnuri şi porţi ferecate, zugrăveala bisericii împodobită cu sfinţi şi icoane după orânduiala cea veche a erminiei iconografice atonite fac din Hurezi o cetate fără seamăn a evlaviei ortodoxe.

Vodă Brâncoveanu a zidit aici şi un frumos paraclis, iar mânăstirea primi rânduială de stavropighie, aşa încât nimeni nu se putea amesteca în ocârmuirea ei; apoi fu înconjurată ca o adevărată lavră atonită de alte schituri: al Sfântului Ioan Botezătorul, al Sfinţilor Apostoli, al Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, al Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil. A fost în gândul fericitului ei ctitor, ca această aleasă între ctitoriile sale să-i fie loc de îngropare pentru el şi pentru tot neamul lui, dar altele au fost judecăţile dumnezeieşti şi numai fiica lui, domniţa Ancuţa, şi-a făcut lăcaşul cel de veci la Hurezi.

Printre alte biserici şi mănăstiri ctitorite de binecredinciosul voievod, trebuie amintite: Mănăstirea Surpatele, Mănăstirea Polovragi şi Mănăstirea Turnu din Târgşoru Vechi, Prahova. În 1706, Sfântul Constantin Brâncoveanu a mai zidit o biserică în satul Doiceşti, Dâmboviţa. Între bisericile construite de Sfântul Constantin în Transilvania se numără o biserică în Făgăraş, alta în Ocna Sibiului, precum şi Mănăstirea Sâmbăta de Sus. Dintre ctitoriile sale din afara Ţărilor Române, amintim: Biserica "Sfântul Nicolae" din cartierul Galata, Constantinopol, un paraclis şi o trapeză în cadrul Mănăstirii "Sfântul Pavel" din Muntele Athos, iar la Ismail, pe malul stâng al Dunării, a ridicat un sfânt locaş cu hramul "Sfântul Gheorghe".

De asemenea, Sfântul Constantin Brâncoveanu a refăcut multe alte biserici, precum: Mănăstirile Cozia, Arnota, Bistriţa, Strehaia, Sadova, Gura Motrului, Dintr-un lemn, Curtea de Argeş, Dealu, Snagov, bisericile Domnească şi "Sfântul Dumitru" din Târgovişte.

Bisericile au fost împodobite cu frumoase picturi în frescă de către cei doi renumiţi zugravi ai epocii, Pârvu Mutu, român, fiu de preot din Câmpulung, şi de grecul Constantinos, pictorul preferat al lui Constantin Brâncoveanu, care a şi format o adevărată "şcoală" de zugravi, mai ales la Hurezi.

Darnicul domnitor a făcut milostenii şi a trimis ajutoare bogate şi unor mânăstiri din Bulgaria, Serbia, Grecia, Albania, din toate insulele greceşti şi de peste tot Răsăritul ortodox, până la muntele Sinai şi Ierusalim, unde numele său a fost pomenit la slujbele bisericeşti mai mult decât al oricărui alt domn român.

Alături de Constantin Vodă, mare râvnă pentru zidirea şi înfrumuseţarea sfintelor locaşuri au avut şi rudele sale, în frunte cu evlavioasa lui soţie, Maria Doamna, care se întreceau şi ele la ridicarea şi împodobirea multelor biserici şi mânăstiri.

Pe lângă biserici şi mânăstiri, neobositul voievod a ridicat case şi clădiri măreţe, precum vestitul palat de la Mogoşoaia. Inaugurează un nou stil în arhitectură, care îi poartă numele, „stilul brâncovenesc", şi care îmbină armonios în arhitectură, pictura murală şi sculptură, tradiţia autohtonă, stilul neo-bizantin şi ideile novatoare ale renascentismului italian.

Dar Constantin Vodă nu era doar plin de râvnă ctitoricească şi iscusit chivernisitor al ţării sale, ci şi un mare ocrotitor al culturii româneşti creştine prin scris şi tipar, mult iubitor de cărţi bisericeşti şi de învăţături evlavioase. Pentru buna sporire în această lucrare de foarte mare trebuinţă ţării şi dreptslăvitorului ei popor, el a avut ajutorul şi împreună-lucrarea unui om minunat, care bine şi-a chivernisit şi înmulţit talanţii daţi lui de Dumnezeu, pe Mitropolitul Ţării Româneşti şi Sfântul Sfinţit Mucenic Antim Ivireanul. Din tipografiile întemeiate la Snagov, Râmnicul Vâlcea şi Târgovişte, din cea reînnoită în Bucureşti, cu banii domnitorului şi prin osteneala lui Antim au ieşit la iveală numeroase comori duhovniceşti, cărţi de slujbă şi învăţătură creştină care se împărţeau în dar şi românilor din Moldova şi Ardeal, precum şi creştinilor ortodocşi de dincolo de hotarele ţării. În acele vremuri, Ţara Românească s-a arătat a fi o luminoasă vatră de cultură creştină şi un puternic far de îmbărbătare ortodoxă prin trimiterea de cărţi de cult şi de învăţătură în limbile greacă şi arabă popoarelor creştine aflate sub jugul otoman. De asemenea, a trimis meşteri tipografi şi tiparniţe la Tiflis şi Alep şi avea strânse legături cu mari cărturari patriarhi şi episcopi îmbunătăţiţi ai Răsăritului grecesc, care îl sprijineau în acest demers al lui.

După Biblie (1688), au văzut rând pe rând lumina tiparului în limba română: Psaltirea, Sfânta Evanghelie, Molitfelnicul, Octoihul, Liturghierul, Ceaslovul şi

Apostolul. Cărţile de slujbă, de învăţătură creştină, precum şi cele de apărare a dreptei credinţe tipărite de evlaviosul domn în limbile română, greacă, arabă şi georgiană i-au adus recunoştinţa unanimă şi o slavă nepieritoare; după dreptate el a fost socotit în vremea sa drept cel mai vajnic apărător al întregii creştinătăţi.

Constantin Brâncoveanu s-a înconjurat de personalităţi de cultură din ţară şi străinătate, susţinând financiar şi diplomatic pregătirea tinerei generaţii. A dat Bucureştiului o nouă Academie Domnească, transformând şcoala de la Sfântul Sava în "colegiu public pentru pământeni şi străini", cu o programă asemănătoare instituţiilor de grad superior. Şi-a asumat rolul de protector al tiparului şi al şcolilor din Transilvania, numele său fiind întâlnit între cele ale donatorilor de la şcoala românească din Scheii Braşovului.

Cele unsprezece odrasle domneşti, patru băieţi şi şapte fete, erau avuţia cea mai de seamă a domneştilor părinţi, care îi creşteau în frica lui Dumnezeu, în credinţa creştină şi în dragostea de ţară şi neam. Băieţii rosteau în biserică, la zilele de pomenire ale Sfinţilor lor ocrotitori, cuvântări care uimeau şi bucurau pe mulţi. Constantin, Ştefan, Radu şi Matei erau lumina ochilor şi comoara cea nepreţuită a inimilor părinţilor lor. Cele şapte fete au fost căsătorite cu mare cinste şi aşezate la casele lor cu toată cuviinţa. Ele au urmat alesele obiceiuri pe care le-au văzut şi învăţat de la părinţi, între care la loc de cinste s-a aflat mereu mărinimia ctitoricească.

Înţeleptul Domnitor, cel înţelepţit cu înţelepciune dumnezeiască, a avut ca sfetnic de taină un priceput şi bun iconom spre bună orânduire a trebuinţelor ţării, pe vistiernicul Ianache, vrednica sa rudenie, care i-a fost de mare ajutor în drumeţia pământească până la sfârşit, împreună purcezând ei prin nevoinţa mucenicească şi în călătoria spre cer, în patria cea cerească.

Aflat între două rele – tendinţele de expansiune ale Imperiului Austriac şi nesaţul turcilor după bogăţia şi aurul Ţării Româneşti – începând din anul 1697, Constantin Brâncoveanu s-a orientat către Rusia pravoslavnică a lui Petru cel mare. Cantacuzinii însă, în ceasuri de mare cumpănă pentru Ţara Românească, urmărind să ajungă ei la putere, au trădat otomanilor aceste intenţii ale voievodului. Lăcomia turcilor stârnită de averile reale ale voievodului şi mai ales de cele închipuite de pizma lor, bănuielile lor că el tratează în ascuns cu ruşii şi austriecii împotriva lor, alimentate de pârâciunile şi uneltirile rudelor sale, Cantacuzinii, care îi râvneau tronul, au precipitat lucrurile, iar Dumnezeu a îngăduit aceasta spre lămurirea şi încununarea credincioşilor Săi slujitori.

Mazilirea Domnului Constantin Brâncoveanu, frescă de Sorin Efros, Schitul Icoana, Gorj

În ziua de 24 martie, în Miercurea mare din Săptămâna Patimilor a trimis sultanul pe Mustafa Aga, care i-a vestit domnitorului mazilirea, punându-i pe umăr năframa neagră, şi i-a poruncit să plece împreună cu toată casa lui la Constantinopol. Luându-şi rămas bun, Constantin a zis noului domnitor, Şerban Cantacuzino, şi celor din apropierea lui: ***"Dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se voia Lui! Dacă sunt însă fructul răutăţii omeneşti pentru pieirea mea, Dumnezeu să ierte pe duşmanii mei".***

În Sfânta şi Marea Vineri a Patimilor ei au fost cu toţii ridicaţi de turci şi duşi la Constantinopol, unde au fost închişi în înfricoşata temniţă de lângă zidurile cetăţii, numită Edicule, a celor „Şapte Turnuri". Aici au fost ţinuţi închişi vreme de 4 luni,

fiind supuşi la cele mai cumplite chinuri, fiind torturaţi pentru a mărturisi unde şi-au ascuns averile. După cele patru luni de tortură, ostaticii au fost mutaţi în închisoarea Bostangi Başa, unde erau închişi numai înalţii demnitari.

La judecată, Vodă Brâncoveanu s-a apărat cu multă înţelepciune de nedreptele învinuiri, dar turcii l-au supus la chinuri groaznice, atât pe el, cât şi pe feciorii lui, ca să destăinuiască unde îşi are ascunse şi celelalte averi în afara celor cuprinse în 30 de care mari jefuite de ei o dată cu ridicarea lor şi duse la Constantinopol, ca să fie vândute la mezat. Aprinşi de ură şi lăcomie diavolească, l-au chinuit cu cele mai cumplite chinuri pe domnitor, strângându-l în cătuşe de fier, făcându-i tăieturi şi la cap, arzându-l pe piept cu cleştele înroşit în foc şi în cele din urmă hotărându-i moartea dimpreună cu cei patru feciori ai săi şi cu sluga sa credincioasă, Sfetnicul Ianache.

Era în ziua de Adormirea Maicii Domnului – 15 august 1714 – când dreptcredinciosul Domn tocmai împlinea 60 de ani, iar Doamna Maria îşi serba ziua numelui. Porţile cele grele ale temniţei deschizându-se, mărturisitorii lui Hristos ieşiră istoviţi de chinuri şi suferinţe, ferecaţi în lanţuri grele, cu capetele descoperite, cu picioarele goale şi numai în cămăşi, dar cu nădejdea apropiatei biruinţi duhovniceşti şi a fericitei vieţi veşnice.

Au fost duşi în faţa sultanului Ahmet, a crudului său vizir, Agin Ali Paşa, a trimişilor regilor şi împăraţilor străini pe lângă Poarta, unii dintre ei reprezentanţi ai unor ţări creştine, şi a fiorosului călău ce îi aştepta cu iataganul ridicat. Erau de faţă şi soţia sa, Doamna Maria, precum şi fiicele, ginerii şi nepoţii săi.

Sultanul zise: „Ghiaur Brâncovene, eşti osândit la moarte cu toţi feciorii tăi; dar te iert, dacă spui unde îţi este cealaltă avere şi dacă te laşi de legea ta şi treci la legea turcească”.
La care Vodă a răspuns cu hotărâre. ***„Averea toată câtă am avut tu mi-ai luat-o şi alta nu am; iar de legea creştină nu mă las, căci în ea m-am născut şi am trăit şi în ea vreau să mor”.***

Apoi grăi către copiii săi: ***„Fiilor, fiţi bărbaţi! Am pierdut tot ce aveam pe astă lume. Nu ne-au mai rămas decât sufletele; să nu le pierdem şi pe ele, ci să le ducem curate înaintea feţii Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru”.***

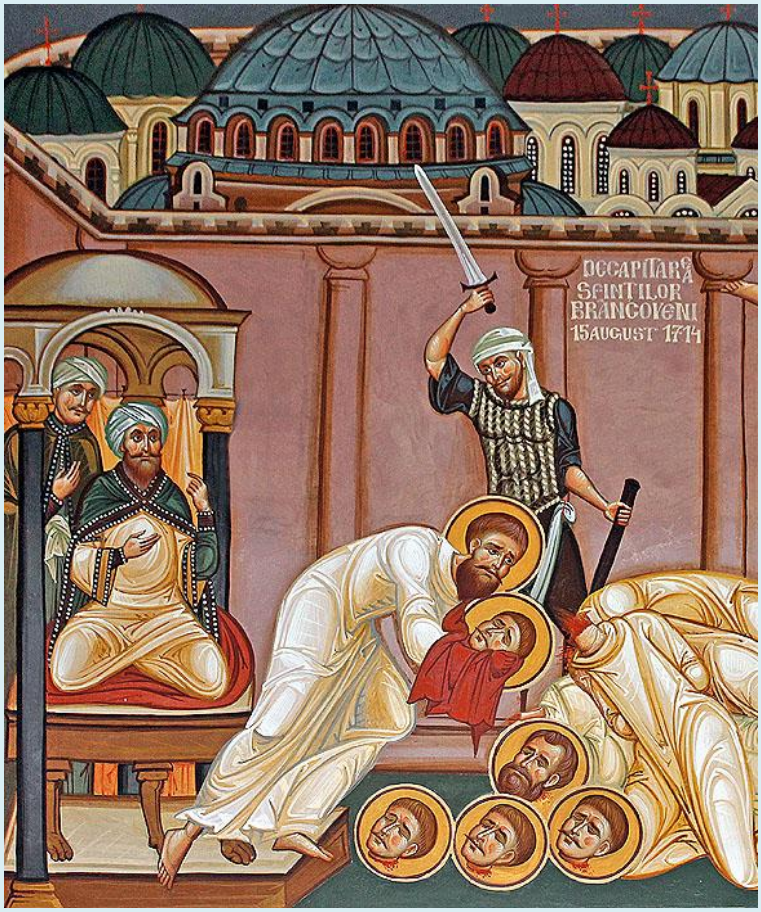

Tăierea capetelor Sfinților Brâncoveni, frescă de Sorin Efros, Schitul Icoana, Gorj

Auzindu-i cuvintele, sultanul turbă de mânie şi porunci să taie mai întâi pe copii, începând cu cel mai mare, ca să fie chinul tatălui lor mai cumplit. Călăul reteză capul lui Constantin, feciorul cel mai mare, apoi tăie capetele lui Ştefan şi Radu. Când călăul a ridicat paloşul să taie capul copilului Mateiaş, în vârstă de 11 ani, acesta, înspăimântat, s-a rugat sultanului să-l ierte, făgăduind că se va face musulman. Dar bătrânul lui tată şi-a îmbărbătat astfel copilul: ***„Din sângele nostru n-a mai fost nimeni care să-şi piardă credinţa. Dacă este cu putinţă, mai bine să mori de o mie de ori, decât să-ţi lepezi credinţa strămoşească pentru a trăi câţiva ani mai mult pe pământ”.*** Copilul, ca renăscut, îşi puse liniştit gâtul pe tăietor şi-i zise călăului : „Vreau să mor creştin: loveşte!”, iar acesta îi tăie capul. Cei patru feciori ca patru brazi zăceau acum tăiaţi sub ochii vajnicului lor părinte, bătrânul şi falnicul stejar răsădit la izvoarele apelor străbunei evlavii ortodoxe.

Călăul tăie apoi capul lui Ianache Văcărescu, iar la urmă veni şi rândul lui Brâncoveanu, care se închină liniştit şi hotărât, zicând: ***„Doamne, fie voia Ta!”.*** Iataganul mai sclipi o dată şi cele şase pârâiaşe de sânge mucenicesc se uniră, iar

sufletele lor fericite, curăţite de orice păcat prin „botezul sângelui” zburară ca fulgerul să primească de la Hristos cununile slavei mucenicești.

Pescuirea moaștelor din Marea Marmara, frescă de Sorin Efros, Schitul Icoana, Gorj

Păgânii turci le înfipseră captele mucenicilor în vârful sulițelor şi le purtară prin Constantinopol, iar trupurile le târâră la poarta cea mare a seraiului şi le lăsară acolo până seara, ca să le vadă cât mai mulţi, iar a doua zi le aruncară în Bosfor. Nişte pescari credincioşi le culeseră din mare şi le îngropară în mare taină în biserica din Mănăstirea Maicii Domnului “Kamariotisa” de pe Insula Halki, zidită de Împăratul bizantin Ioan al VIII-lea Paleologul şi refăcută de Sfântul Voievod Constantin Brâncoveanu. Cu doisprezece ani mai înainte de sfârşitul său mucenicesc, voievodul român dăruise acestui locaş monahal o danie de şase mii de bani de aur, iar celor care au venit să ia dania, încă o mie de bani de aur.

Soţia marelui domnitor, Doamna Maria, dimpreună cu tot restul familiei, a stat închisă la Constantinopol până în martie 1715, când a fost exilată la Kutai, pe malul estic al Mării negre, de unde a fost eliberată şi a venit în ţară în anul 1716.

Moaştele Sfântului Constantin Brâncoveanu au rămas în biserica de pe insula Halki până în vara anului 1720, când credincioasa Doamnă Maria Brâncoveanu le-a strămutat în Valahia. Deşi mormântul din Mănăstirea Hurezi aştepta trupul voievodului, acesta a rămas gol, Doamna Maria fiind convinsă că turcii vor căuta trupul voievodului în acel loc şi de îl vor găsi, îl vor pângări. Astfel, ea l-a

înmormântat în Biserica Sfântul Gheorghe Nou, din Bucureşti, unde se află şi astăzi.

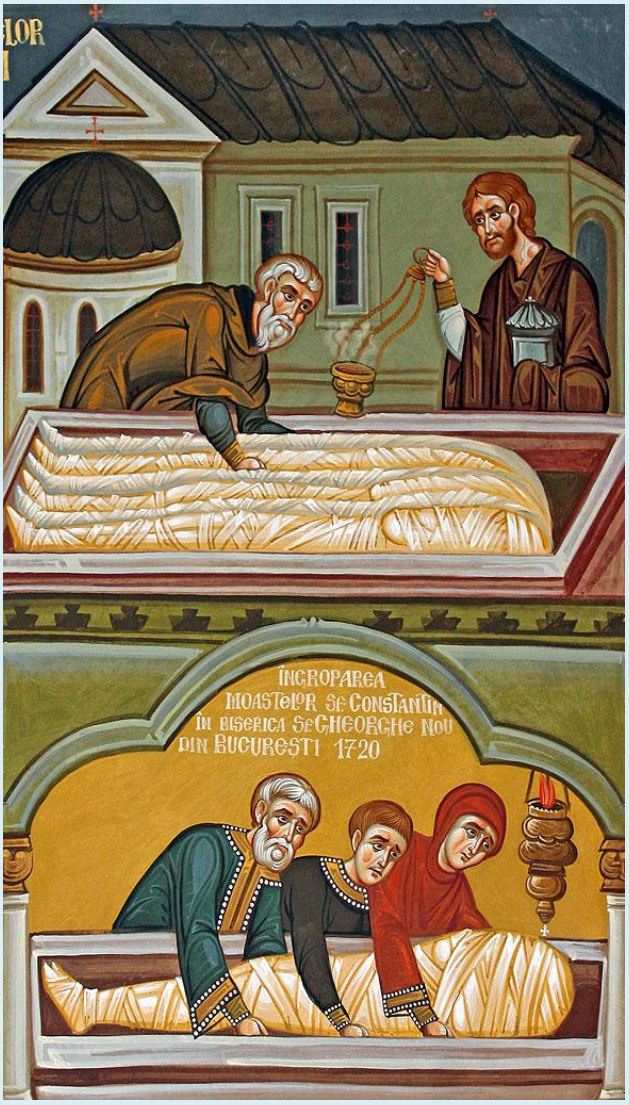

Aşezarea moaştelor în mormânt la Mănăstirea Halki şi mutarea lor la Bucureşti, frescă de Sorin Efros, Schitul Icoana, Gorj

Pe lespedea de piatră a mormântului, Doamna Maria nu a scris nimic. Doar o candelă mare, din argint, a fost aşezată deasupra mormântului, pe marginea căreia stă scris: "Această candelă, ce s-a dat la Sveti Gheorghe cel nou, luminează unde odihnesc oasele fericitului domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod. Iulie, în 12 zile, leat 7228 (1720)." Aceasta inscripţie, aşezată tainic pe candelă, a fost descoperită în anul 1914.

Sfinţii Mucenici Brâncoveni au fost canonizaţi de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în şedinţa din 20 iunie 1992, atunci când s-a hotărât ca, “de acum înainte şi până la sfârşitul veacurilor, binecredinciosul voievod Constantin Brâncoveanul, împreună cu fiii săi Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu sfetnicul Ianache, să fie cinstiţi cu sfinţii, în ceata martirilor Ortodoxiei, pomenindu-i cu slujbe şi cântări de laudă în ziua de 16 august, fiind înscrişi în sinaxar, în cărţile de cult, precum şi în calendarul Bisericii noastre”.

Sfântul martir Constantin Brâncoveanu – voievodul culturii româneşti

Constantin Brâncoveanu, domnul Ţării Româneşti,
şi cei patru fii ai săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei.
Gravură în aramă, executată la Veneţia

Personalitatea voievodului Ţării Româneşti Constantin Brâncoveanu a avut o mare influenţă în transformările economice, sociale, politice şi culturale care au avut loc la sfârşitul sec. al XVIII-lea, făcând din Ţara Românească un important centru diplomatic european, dar şi unul de luptă antiotomană.

În condiţiile decăderii Imperiului Otoman, dar şi ale sângeroaselor războaie care angajau imperiile din vecinătatea ţării, reuşeşte să se menţină pe scaun între anii 1688-1714, conducând ţara „cu adâncă pricepere şi înaltă priveghere”, „cu blândeţe şi răbdare”, izvorâte din înţelepciunea şi multa-i bunătate”.

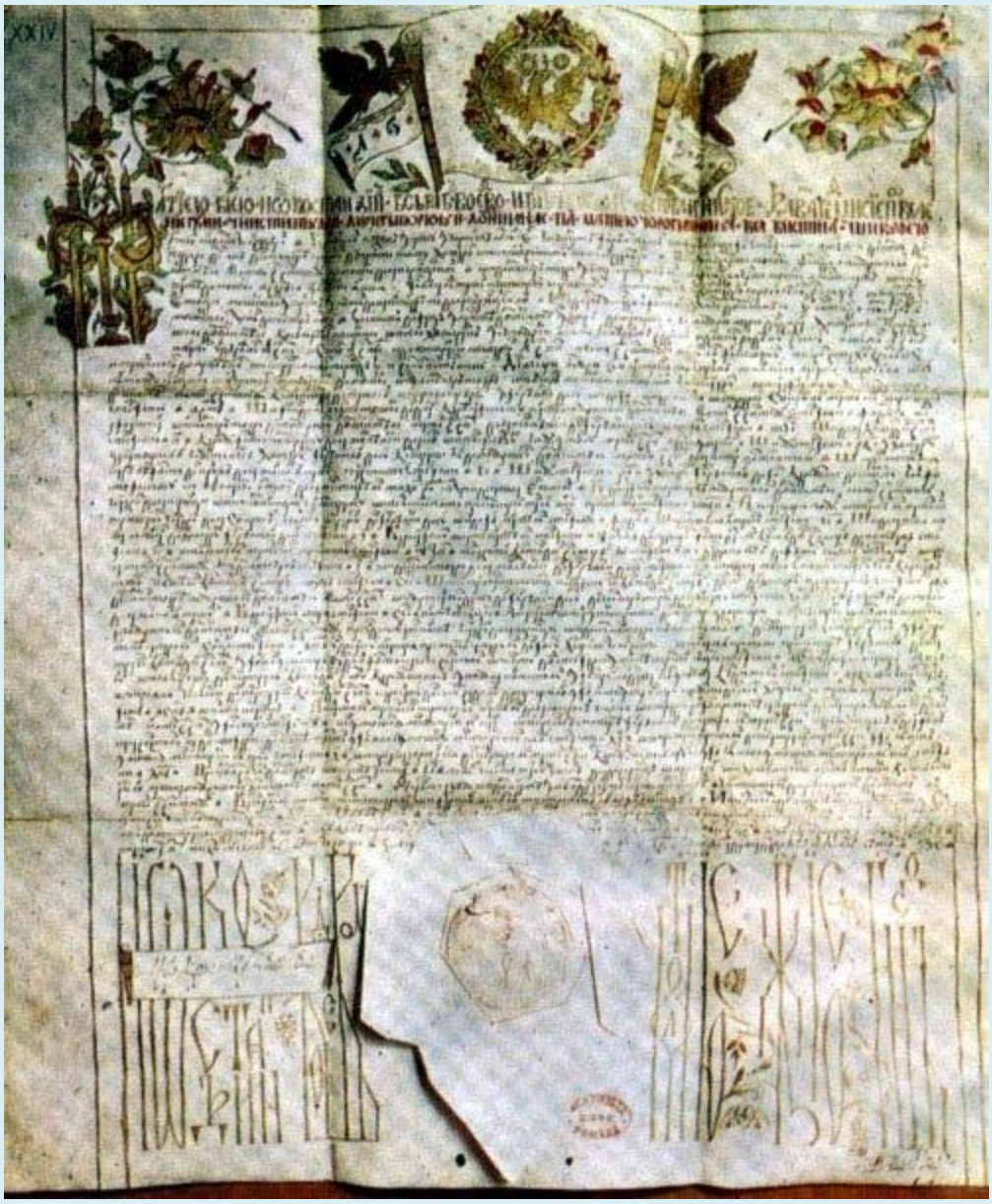

Hrisov brâncovenesc

Acesta a fost ales domn după moartea unchiului său Şerban Cantacuzino (1688), de către sfatul de obşte al ţării, care l-a văzut, după cum spune cronicarul Radu Greceanu, „cu daruri vrednice împodobit”.

Pe lângă grija pentru păstrarea liniştii şi a hotarelor ţării s-a remarcat ca un mare om de cultură, având la curtea domnească cărturari din Apus, dar şi prin trimiterea la studii ca bursieri a celor mai buni elevi ai Academiei domneşti de la Sfântul Sava, ca Răducanu Cantacuzino, Andronache postelnic, fiul lui Pascale vornicul etc.

De la curtea domnească nu lipsesc nici feţele bisericeşti: Dionisie al IV-lea Sirigul, care-l unsese ca domn în 1688, patriarhul Dositei al Ierusalimului, care era un fel de „hipermitropolit” al Ţării Româneşti unde domnea „strictul, severul şi fanaticul apărător al Ortodoxiei”, după cum îl numea Nicolae Iorga, pe vodă Constantin.

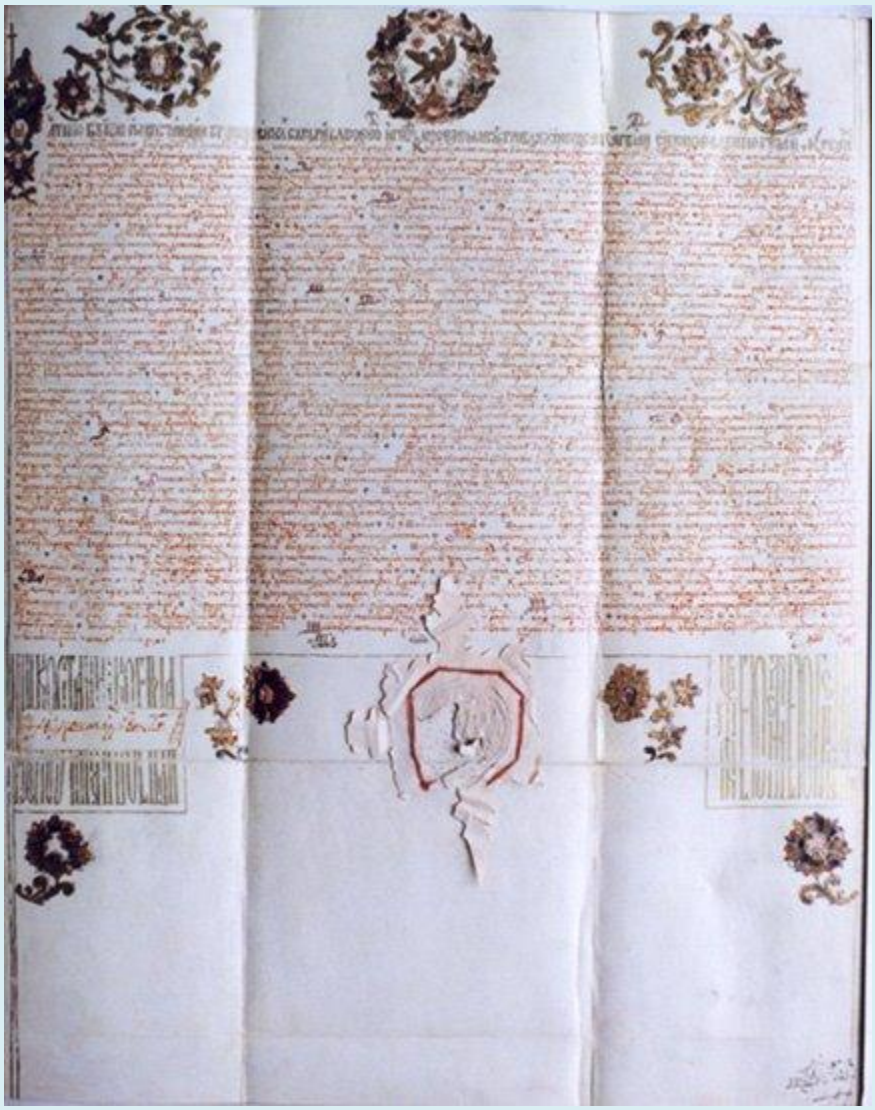

Hrisov brâncovenesc

Constantin Vodă Brâncoveanu a avut o relaţie deosebită şi cu Hrisant Notara, viitorul patriarh al Ierusalimului, care era un prieten al familiei, încă din vremea când era arhimandrit. El a trăit un timp la curtea lui Brâncoveanu fiind profesor fiilor săi. Tot în Bucureşti, la instalarea lui Antim Ivireanu ca mitropolit, era şi patriarhul Alexandriei, Gherasim Palados, împreună cu patriarhul Hrisant Notara. Din 1700 până la 1704 la curtea lui Constantin Vodă este prezent şi patriarhul

Alexandriei, Atanasie al II-lea, pe care la plecare l-a înzestrat cu tiparniţa arăbească de la Snagov.

Pe lângă patriarhii ortodocşi, care veneau aduşi de multe lipsuri şi nevoi mai întâlnim şi o serie de mitropoliţi şi episcopi care îl încurajau pe domnul muntean.

Biserica greacă îşi găsea refugiul în Ţara Românească la curtea darnicului voievod care ajuta popoarele balcanice ca şi poporul său în lupta de emancipare naţională. Astfel se explică mulţimea donaţiilor făcute în bani, moşii, odoare, cărţi, tipografii şi obiecte bisericeşti românilor din Transilvania, Patriarhiei Ecumenice, Mănăstirilor din Athos, locurilor sfinte de la Ierusalim, de la Muntele Sinai, Patriarhiilor din Antiohia şi Alexandria, mănăstirilor şi bisericilor de peste Dunăre, din Serbia, Bulgaria etc.

Prin înfiinţarea Academiei Domneşti de la Sfântul Sava în 1694 cu predare în limba greacă, Constantin Brâncoveanu pune bazele învăţământului superior în Ţara Românească, înzestrând instituţia cu cele necesare bunei desfăşurări a activităţii. În 1707, prin actul „Rânduia dascălilor”, reorganiza Academia fixând numărul profesorilor, disciplinele de predare, orarul, localul şcolii şi toate condiţiile necesare pentru desfăşurarea unui proces modern de învăţământ.

Această Academie, numită şi Academia grecească după limba de predare, corespundea unei Facultăţi de filozofie şi litere din cadrul Universităţilor europene. Datorită organizării moderne, Academia se bucura de un mare prestigiu, devenind un far de lumină pentru Ţara Românească, dar şi în întreg sud-estul Europei, fiind prezenţi aici şi tineri greci, bulgari, sârbi şi aromâni. Petru cel mare trimite, de asemenea, pe Andrei Mihailov şi Danilă Vasiliev ca să înveţe latina şi celelalte ştiinţe.

Pe lângă Academie mai funcţionau în Bucureşti şcoala domnească de slavonie de la Sfântul Gheorghe vechi, Şcoala de la Colţea etc.

Iată de ce vasta şi variata sa activitate culturală îi va aduce meritul de „voievod al culturii româneşti”.

Pe lângă meritele deosebite pe plan cultural, politic, economic se remarcă şi ca mare ctitor, dar mai ales prin credinţa statornică în Hristos pe care L-a mărturisit, cu preţul vieţii chiar până la moarte, căzând victimă boierilor dornici de onoruri, perfizi şi gata de trădare pentru obţinerea lor.

Constantin Brâncoveanu împreună cu fiii şi cu vistiernicul Ianache au sfârşit prin a-şi închina sufletele curate lui Dumnezeu. În ziua de 15 august 1714, „cu un ceas înainte de amiază”, după 4 ani de grele suferinţe, au sfârşit prin decapitare.

Încurajându-şi fiii, vodă Brâncoveanu le spunea: „fiii mei, fiţi curajoşi; am pierdut tot ce am avut în această lume; cel puţin să salvăm sufletele noastre şi să ne spălăm păcatele cu sângele nostru”, iar atunci când cel mai mic fiu, îngrozit de moartea fraţilor, vrea să renunţe, îl îmbărbăta astfel: „din sângele nostru n-a fost nimeni care să-şi piardă credinţa. Dacă este cu putinţă, mai bine să mori de o mie de ori, decât să-ţi renegi credinţa strămoşească pentru a trăi câţiva ani mai mult pe pământ”. Atunci „copilul îşi puse liniştit gâtul pe tăietor şi-i zise călăului: vreau să mor creştin: loveşte! Şi îi zbură capul”.

După acest sfârşit trupurile lor au fost târâte pe străzile Constantinopolului, apoi aruncate în apele Bosforului, iar capetele purtate în prăjini au fost înfipte la prima poartă a seraiului unde au stat trei zile, iar spre seară au fost aruncate şi ele în mare.

Pe ascuns, din ce au putut găsi, creştinii au luat „sărmanele rămăşiţe ale mucenicilor” şi le-au înmormântat pe insula Halchi, nu departe de Constantinopol, în Biserica Mănăstirii Maicii Domnului ctitorită de Paleologi în sec. al XV-lea, ajutată cu multe daruri şi de domnul martir.

Au mai rămas în viaţă doamna Maria cu nepoţelul, nora şi ginerele care au fost exilaţi. La întoarcerea în ţară în 1720, doamna Maria a adus şi osemintele lui Constantin Brâncoveanu, pe care le-a înmormântat în Biserica Sfântul Gheorghe nou alături de Ion Mavrocordat.

Deasupra a pus o piatră fără nici o inscripţie şi a atârnat o candelă din argint, cizelată în stil brâncovenesc, cu o inscripţie cu litere mărunte, chirilice:

Această candelă ce s-au dat la S(ve)ti Gherghi Cel nou,
luminează unde odihnescu oasele fericitului
Domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod
şi iaste făcută de Doamna Mării Sale Mariia;
carea şi măria Sa nădăjduieşte în Domnul,
iarăşi aici să i se odihnească oasele. Iulie 12 zile 1720.

Timp de două secole taina inscripţiei a rămas necunoscută. Abia în 1914 cu ocazia parastasului la mormântul voievodului pentru prima dată în mod oficial şi festiv de către Mitropolitul Primat Konon Arămescu Donici (1912-1919), a luat cuvântul

marele istoric Nicolae Iorga, care a evocat faptele şi credinţa domnitorului, dezvăluind misterul mormântului fără inscripţie deasupra căruia atârna o candelă care sta mărturie de secole despre locul unde odihnesc rămăşiţele pământeşti ale domnitorului Ţării Româneşti.

Pentru confirmarea inscripţiei s-au întreprins săpături arheologice în 9-16 decembrie 1932. S-au aflat osemintele unui bărbat „nu tocmai în vârstă şi destul de viguros”, iar „o vertebră cervicală prezenta urmele unei tăieturi”. Acestea au dus la concluzia că sub piatra fără inscripţie, cu stema ţării, la lumina candelei au stat ascunse osemintele Sfântului martir Constantin.

Biserica Sfantul Gheorghe nou

Puse într-un sicriu sculptat brâncoveneşte s-au păstrat timp de un an şi jumătate în altarul Bisericii Sfântul Gheorghe nou, iar în 1934, la 21 mai, cu prilejul Praznicului Sfinţilor Împăraţi Constantin şi Elena „Biserica a crezut a fi creştinească datorie să reaşeze la locul de odihnă scumpele oseminte în cadrul unei slujbe şi procesiuni festive, ca toţi creştinii să le aducă cuvenita cinstire”.

Aspecte din timpul procesiunii cu osemintele domnitorului Constantin Brâncoveanu - 21 mai 1934: Sabia Domnitorului

Aspecte din timpul procesiunii: scoaterea sicriului cu osemintele domnitorului Constantin Brâncoveanu - 21 mai 1934

Pe drumul Sfinţilor: procesiunea cu osemintele domnitorului Constantin Brâncoveanu - 21 mai 1934

Momente din timpul procesiunii - 21 mai 1934

Şi azi Biserica Sfântul Gheorghe nou este locaş de cinstire şi închinare a rugăciunilor noastre către sfinţii şi bineplăcuţii slujitori ai lui Dumnezeu Constantin Brâncoveanu, dar şi către Sfântul Ierarh Nicolae ale cărui moaşte se află aici.

[sursa: Dr. Veaceslav Goreanu
http://www.geocities.com/cortodox/arhiva/2006/08/brancov.htm]

Relatări despre Sfânţii martiri Brâncoveni

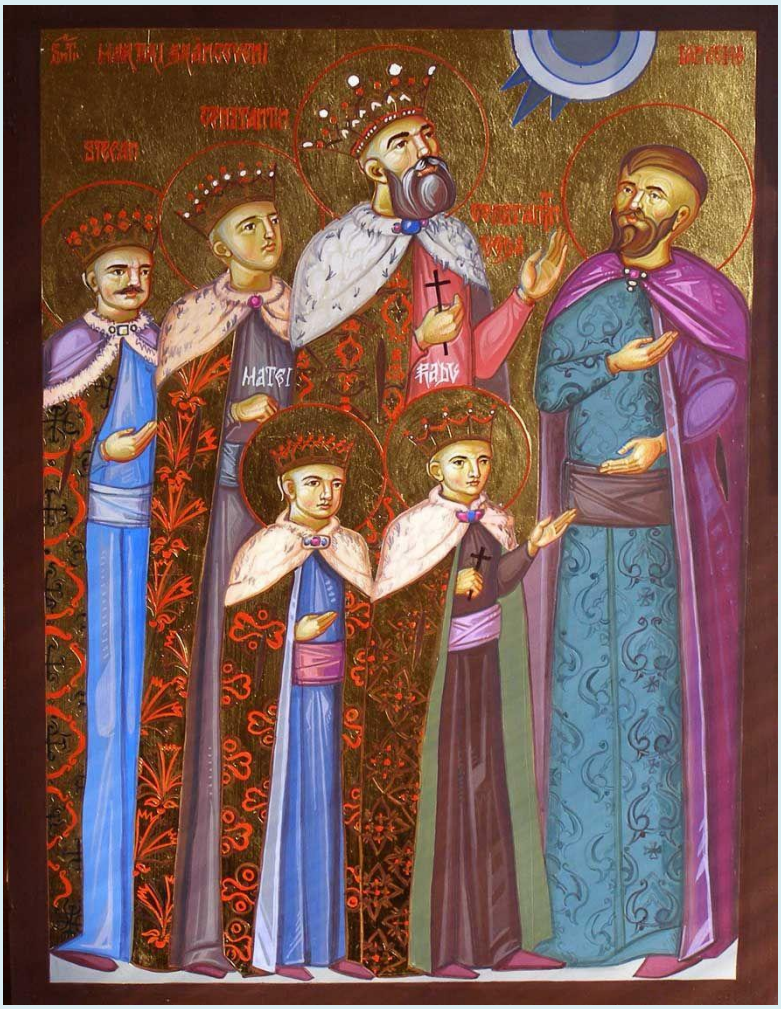

...Imbrohorul, după ce comunică lui Brâncoveanu gravele acuzaţii din partea Sultanului, ascultate cu demnitate de el, ordonă supunerea lui ca şi a fiului cel mare la grele torturi, pentru a smulge mărturisirea averii lor. După ce mărturisiră toate, după 5 zile, duminică în 15 august, Adormirea Sfintei Fecioare, în prezenţa Sultanului care sta la o anumită distanţă, imbrohorul supuse pe Voievod la un nou interogatoriu, la care Brâncoveanu răspunse fără frică, după care, la un semn, se apropie gealatul. Când Brâncoveanu îl văzu că se apropie cu sabia în mână, făcu o scurtă rugăciune şi se adresă fiilor săi cu următoarele cuvinte: „Fiii mei, fiţi curajoşi, am pierdut tot ce am avut în această lume; cel puţin să salvăm sufletele noastre şi să ne spălăm păcatele cu sângele nostru“.

Primul decapitat fu Văcărescu, apoi prinţisorul cel mic Mateiaş şi al treilea fiu, Răducanu (care urma să facă nunta după învoirea Vizirului), după care fură

decapitaţi Stefaniţă şi Constantin, cel mai mare, iar la urmă, nenorocitul Voievod, părintele lor, care a fost spectator la această cruzime şi barbarie.

După tragedie, Sultanul se îndepărtă, iar capetele celor ucişi fură purtate prin oraş, pe prăjini. Se strânse lume multă în jurul acestor cadavre, iar Marele Vizir, temându-se de vreo răscoală, căci însăşi turcii se îngroziseră de atâta nedreptate, ordonă aruncarea cadavrelor în mare, de unde, pe ascuns, fură pescuite de câţiva creştini şi îngropate într-o mănăstire numită Halchi, nu departe de Constantinopol....“ [Anton Maria Del Chiaro (fost secretar domnesc), Istoria delle moderne rivolutione della Valahia, fragment]

S-a făcut pomenire mare de Sântă-Mărie acestui mucenic ale legii şi neamului. În toate bisericile s-au făcut rugăciuni pentru odihna sufletului său şi a feciorilor nevinovaţi. La locul lui de odihnă a slujit însuşi părintele Mitropolit Primat Konon. S-au scris cărţi cuprinzând viaţa lui. Mormântul i se va împodobi cu lauda jertfei ce a făcut. Şi în Ardeal s-au tras clopotele pentru dânsul, şi până la Constantinopol, unde a pierit, s-a săvîrşit pomenirea lui.

De aici reiese şi o mare învăţătură, pentru toţi. Fă binele şi, orice ţi se va întâmpla, el nu piere. Oricât ai fi de prigonit, ori în ce chip ţi s-ar isprăvi viaţa chiar, îţi vine ceasul, – dacă nu al fericirii, măcar al rugăciunilor recunoscătoare pe mormântul tău. Soarta lui Brâncoveanu, slăvit, până şi acolo unde sângerase, şi vădit cu cele mai mari laude chiar şi acolo unde stătuse două veacuri ascuns, o spune îndestul!
[Nicolae Iorga, Pomenire, Neamul Românesc pentru popor, anul al V-lea, nr. 31 (v. şi http://romania-mare-trecut-si-viitor.blogspot.com/2008/12/neamul-romnescu-pentru-popor-anul-v-nr.html)]

Moartea lor a impresionat profund pe contemporani, chiar şi pe necreştini. Ea a fost consemnată cu indignare în puţinele ziare europene care apăreau atunci, dar şi de unele rapoarte diplomatice trimise din Constantinopol. După cum era de aşteptat, moartea mucenicească a Brâncovenilor a avut un larg ecou în sufletul poporului român, care i-a plâns în cântece şi balade populare.

Înca din 1730 s-a fixat în scris un cântec popular, care circula mai demult în Moldova, sub titlul „Istoria Măririi Sale lui Constantin Vodă Brâncoveanu din Bucureşti”.

O cunoscută baladă a fost culeasă în secolul trecut de Vasile Alecsandri, în care era prezentată pe larg mucenicia lui „Brâncoveanu Constantin / Boier vechi şi domn creştin”.

Între altele, era menţionată şi propunerea ce i s-a făcut de a îmbrăţişa religia islamică: „Lasă legea creştinească / Şi te dă-n cea turcească”, la care evlaviosul domnul a răspuns

„Facă Domnul ce o vrea
Chiar pe toţi de mi-i tăia
Nu mă las de legea mea”.

La scurt timp după uciderea celor cinci noi mucenici ai dreptei credinţe, la care se adaugă şi vistiernicul Ianache Văcărescu, mitropolitul grec Calinic al Heracleei alcătuit chiar un „Canon al domnului Valahiei Constantin Brâncoveanu”, din care s-au păstrat patru înduioşătoare tropare. Unul din tropare are acest cuprins:

„S-a aprins astăzi pentru iubitorii de praznice un sfeşnic cu cinci lumânări ce-i luminează pe credincioşi şi sărbătoare cu cinci raze de lumină, al lui Brâncoveanu cel vestit împreună cu copiii lui”.

O „slujbă” a noilor pătimitori pentru Hristos a fost alcătuită şi în mănăstirile muntene, circulând în manuscris. Redăm din ea un tropar şi un icos de la slujba Vecerniei: Troparul, glas 5:
„Pe florile României, cel de taină, pe cei întocmai cu mucenicii cei vechi, pe Sfânt domnitorul Constantin Brâncoveanul, împreună cu fiii săi Constantin cel viteaz, Ştefan cel minunat, cu Radu cel vrednic de laudă, cu Matei cel mic, dar cu mintea ca un bărbăt desăvârşit. Pre Ianache Văcărescu, cel cu suflet râvnitor… Toţi noi trebuie să-i lăudăm şi cu cântări nevinovăţia lor să o fericim, că se roagă Domnului să se mântuiască sufletele noastre”.

Icosul:
„Ca nişte slugi bine credincioase ai iubitorului de oameni Dumnezeu, apucaţi înainte degrabă izbăvindu-ne pe noi de tot răul, daţi-ne şi cuvânt de înţelepciune ca să putem a lăuda pătimirile voastre:
Bucură-te, domnitorule şi mucenice al lui Hristos, cel ce ai domnit peste patimi, Constantine Brâncovene.
Bucură-te, viteazule între mucenici, Ianache, vrednicule de laudă.
Bucură-te, cel ce cu inimă bărbătească ai ruşinat pe muftiul cel urât, Constantine brâncovene, fericite.
Bucură-te, cel ce ai îndrăznit a ocări cu cuvinte măreţe pe sultanul cel păgân, Ştefane, alesule între mucenici.
Bucură-te, râvnitorule cel adevărat al lui Hrisots, Radule, prea înţelepte.

Bucură-te, mai micule între fraţi, dar mai mare între mucenici, Matei cel minunat … Bucuraţi-vă toţi împreună şi pentru noi faceţi rugăciuni, ca să ne ierte păcatele noastre, să ne sfârşim în pocăinţă, ca mântuindu-ne să putem cânta şi noi împreună cu voi lui Dumnezeu: Aliluia".

Aceste "slujbe", ca şi cântecele populare care pomeneau cu evlavie sfârşitul Brâncovenilor, toate apărute la scurtă vreme după pătimirea lor, ne arată că ei erau socotiţi încă de atunci ca adevăraţi "mucenici" sau "mărturisitori" ai Ortodoxiei.

Drept aceea, Sfântul Sinod al Bisericii noastre, în şedinţa din 20 iunie 1992 a hotărât că "de acum înainte şi până la sfârşitul veacurilor, binecredinciosul voievod Constantin Brâncoveanul, împreuna cu fiii săi Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu sfetnicul Ianache să fie cinstiţi cu sfinţii în ceata martirilor Ortodoxiei, pomenindu-i cu slujbe şi cântări de laudă în ziua de 16 august, fiind înscrişi în sinaxar, cărţile de cult, precum şi în calendarul Bisericii noastre". S-a mai hotărât să se tipărească viaţa şi slujba lor, iar chipul lor să fie zugrăvit în icoane şi în biserici, alături de ale altor sfinţi de neam român.

[Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Sfinţi daco-romani şi români, Editura Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 1994]

Legendă ilustraţii:
1. Constantin Brâncoveanu, domnul Ţării Româneşti, şi cei patru fii ai săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei. Gravură în aramă, executată la Veneţia.
2, 3. hrisoave brâncoveneşti.
4. Biserica Sântul Gheorghe Nou.
http://romania-mare-trecut-si-viitor.blogspot.com/2008/12/sfntul-martir-constantin-brncoveanu-dr.html

(şi alte izvoare)

Familia Ortodoxă: Dragostea de ţară. Realitatea dincolo de mit

Într-o epocă a nihilismului manifest şi a ideologiilor transnaţionale, dragostea de ţară pare condamnată la pieire. Este echivalată unei emoţii tipice mulţimilor manipulate prin ideologie, propagandă, mitologie naţională (sau naţionaliste), reductibil la pulsiunile tribale şi foarte uşor de transformat în psihoză colectivă. În acest sens, se presupune că, cu cât am fi mai raţionali, mai autonomi, cu atât am fi mai puţin asimilabili acestor ”psihoze” colective. Cu cât am avea mai puţină dragoste de ţară cu atât mai mult am fi noi înşine, indivizi liberi şi independenţi, mai aproape de ceea ce, chipurile, s-ar presupune că ar trebui să fim.

Şi, totuşi, dragostea de ţară nu ţine de pulsiuni atavice, nici nu este un imbold iraţional şi manipulabil. Este un simţământ firesc şi universal al omului, la fel de firesc ca afinităţile de rudenie, lucru recunoscut încă din vechime. Iar, dacă în istoria recentă acest simţământ a fost deturnat, într-adevăr, prin tehnici de manipulare, în ură sau ideologie, aceasta nu înseamnă că trebuie neglijat, considerat indezirabil sau chiar extirpat, prin reeducare, din fiinţa umană. În cele

din urmă, vina pentru aceste derive nu aparţine naturii umane, ci răutăţii acestui veac ucigător de suflet.

A simţi că aparţii cuiva este esenţial pentru om: a simţi apartenenţa la o familie, o comunitate, un neam, departe de a fi motiv de îngustime şi xenofobie, reprezintă o condiţie necesară pentru lărgirea inimii omului. Nu poţi să-ţi iubeşti aproapele, dacă nu ai ajuns să ştii să-ţi iubeşti familia, cei alături de care trăieşti şi munceşti, cei alături de care formezi un neam şi astfel, să dezvolţi, organic, o dragoste şi înţelegere faţă de omul întreg. Astfel regăsim şi ”pedagogia” dumnezeiască din Sfintele Scripturi: îndemnând, iniţial, pe evrei, la dragoste către părinţi (vezi decalogul) şi faţă de cei asemenea, pentru a-i deprinde firescul familiei şi al neamului, întrezărindu-le ”ca prin ghicitură” şi apoi, ”pe faţă”, că acestea erau trepte obligatorii pentru a se ridica la desăvârşita dragoste faţă de aproapele. Şi vedem cât de mult se chinuiesc cei care sunt lipsiţi de dragostea şi de realitatea familiei şi a comunităţii, cât de marcaţi sufleteşte (şi nu doar atât) rămân pentru toată viaţa. Orfanul şi exilatul sunt amândoi, ”călători şi străini” pe acest pământ, suferind totdeauna un gol ce nu va putea fi umplut de nimic din planul realizărilor din viaţa personală.

Gânditorii moderni nu reuşesc să iasă din dilema universalimului sau a comunitarismului, adică din a considera ce este mai important, definitoriu, pentru natura umană: universalitatea sa virtuală sau concreteţea traiului său comunitar? Mai rău este că teoriile unor astfel de gânditori se transformă în curente de opinie sau chiar în agende politice, ajungându-se, astfel, să se justifice crearea unor instituţii supranaţionale, globale, în numele universalimului sau la capătul celălalt, justificându-se extremismele rasiste sau xenofobe. ***Pentru un creştin o asemenea dilemă nu există: el ştie că apartenenţa şi dragostea de neam este o realitate a veacului de aici dar şi a celui de dincolo şi că vocaţia universală se împlineşte doar în Biserică, Trupul lui Hristos, acolo unde are loc mântuirea Adamului întreg.***

Firescul apartenenţei la neam şi astfel, firescul dragostei de ţară au fost revizuite în vremea recentă şi prin curentul ”demitizant” atât de în vogă la un moment dat. Realitatea este că această contra-reacţie a ”prins” şi din cauza supralicitărilor epocii naţionalist-ceauşiste, care făcea din patriotism o fanfaronadă închipuită şi până la urmă, la fel de rece şi goală de sentiment uman pe cât erau filmele istorice din acea vreme. O asemenea atitudine, dacă poate fi, la limită, înţeleasă, nu poate fi, însă, scuzată, căci se bizuie pe premise istorice atacabile în cel mai înalt grad: anume, considerarea naţiunii drept construcţie ideologică artificială specifică sec. XIX şi negarea oricărui sentiment de patriotism sau conştiinţa vreunei apartenenţe

comune la înaintaşii noştri.Dacă mergem însă pe firul istoriei descoperim tocmai realitatea unei lumi vii în care patriotismul, dragostea de ţară, nu era nicidecum chestiune de ”mit naţional” sau de propagandă, ci manifestare firească a unei conştiinţe şi responsabilităţi faţă de ” ţară” şi ”domnie”, adică faţă de ordinea politică încadrată de anumite hotare şi ”neam”, adică cei de-o limbă şi o ”lege” (credinţă) care alcătuiesc acea ţară.

Această conştiinţă o găsim, de pildă, la Voievodul Constantin Brâncoveanu, care oare împins de ce sentimente a impulsionat tipărirea de cărţi bisericeşti ”tălmăcite pe româneşte” şi răspândite în Ardealul supus agresiunii uniate? Ce interes politic avea domnitorul să facă misionarism ortodox românesc, care ajungea oricum la românii mai degrabă din ”clasele de jos”, într-o provincie controlată deja de imperiul Habsburgic, când abia de putea asigura cârmuirea fără de tulburări a ”mult încercatei” Ţări Româneşti, aşa cum îşi descrie ţara el însuşi?

Este drept că modernitatea, cu natura sa ideologică, fie şi naţionalistă, a ”descărnat” şi abstractizat mult dragostea de ţară, transformând-o în discurs patriotard şi politicianist, spre deosebire de patriotismul cald, viu, lucrător şi netriumfalist al vechii lumi româneşti. Elitele politice române moderne au creat statul actual român şi au reuşit să unifice fostele provincii istorice locuite de acelaşi neam într-o singură ţară. Dar, cu toate acestea, din cauza ideologizării cu care propagau naţionalismul, riscau, pe de o parte, să stârnească nemulţumiri şi frustrări din partea tinerilor, care se confruntau cu o realitate socială dură în contrast cu idealismul discursiv şi pe de altă parte, nu ajungeau la inimile oamenilor ”de rând”. Acest lucru a dus la dificultăţi în crearea unui sentiment real de unitate sufletească după Marea Unire din 1918. De pildă, cum observa şi Mircea Vulcănescu, pentru ţăranii basarabeni, nu retorica naţionalistă putea dezvolta conştiinţa apartenenţei comune şi a patriotismului, ci contactul viu, direct, cu românii din Vechiul Regat, posibilitatea de a fi conectaţi real la viaţa socială şi economică a României Mari.

De altfel, Mircea Vulcănescu a fost adânc preocupat de chestiunea neamului şi astfel, a dragostei de ţară. Filosoful martir considera că dacă neamul românesc este o realitate, statul modern şi ideologiile sale sunt ficţiuni, mituri care pot până la un moment dat, asigură viaţa socială. El simţea însă nevoia de depăşire a ficţiunii, a retoricii şi a ideologiei şi de manifestare a unui discernământ românesc bazat pe realităţi. Considera că, primordial, pentru manifestarea conştiinţei de neam se va realiza prin manifestarea acestei capacităţi de a judeca lucrurile dintr-un punct de vedere românesc. Desigur că, pentru acest lucru, trebuie să ştim ce înseamnă ”românesc”. Aceasta a fost una din motivaţiile fundamentale pentru care

Vulcănescu a scris Dimensiunea românească a existenţei, o arheologie lingvistică prin care a căutat să aducă la suprafaţă şi să obiectiveze structurile culturale de adâncime prin care realităţii i se acordă anumite înţelesuri.Dimensiunea românească nu era menită doar oamenilor de cultură, ci ar fi trebuit să aibă şi scopuri, am putea spune, de-a dreptul ”politice”, oferindu-ne o cheie de înţelegere autohtonă a fenomenelor istorice contemporane, a tipului de regimuri politice care ni se propun, a diferitelor curente şi mode culturale. Este de reţinut faptul că Vulcănescu privea drept esenţial faptul de trăi conştiinţa apartenenţei la neam într-un mod firesc, neideologic.

”Adevărul e acesta: români nu putem să nu fim – de fapt – din moment ce scriem româneşte şi suntem din părinţi români”, notează el.

În acest sens, adresându-se, într-o conferinţă, ziariştilor, Vulcănescu arăta: ”a vedea lucrurile româneşte nu înseamnă a te sili să vezi lucrurile altfel decât sunt. Dacă eşti român cu adevărat, chiar dacă contactul cu culturile străine te-a alterat în oarecare măsură, închide ochii. Ajunge!… Ca să regăseşti în tine glasul acela pe care îţi vorbesc părinţii şi ca să regăseşti într-însul tot. Dacă, însă, nu răsună-n tine nici un glas, dacă nu trăieşte nici o realitate, dacă nu te tulbură nici o lacrimă şi nu te simţi solidar cu nici un soare: Taci! Cum ai putea străluci (reflecta) altora, curat, ceea ce nu ţi se arată?”

De aceea e necesar să ne cunoaştem părinţii, credinţa, istoria. Pentru a ne redescoperi ca neam, nu în calitate de ideologie, nu pentru vreun puseu triumfalist, ci în calitate de comunitate care are de la Dumnezeu rostul său pe acest pământ, un rost plămădit cu sudoare şi sânge de înaintaşii noştri. Dumnezeul israeliţilor era ”Dumnezeul PĂRINŢILOR NOŞTRI”, Avraam, Isaac şi Iacov, iar legea şi făgăduinţa profeţilor era ”moştenire” pentru evrei. În două feluri putem păcătui faţă de părinţi şi moştenire: fie prin transformarea lor în fariseism exclusivist (cum s-a întâmplat cu evreii de pe vremea Mântuitorului), fie prin delăsarea şi batjocorirea moştenirii, devenind fii risipitori.

Cum ne putem manifesta, astăzi, dragostea de ţară? Venindu-ne, ca fiul rispitor, în fire. Căutând să fim adevăraţi, nu doar să ştim adevărul. Astfel, vom putea să privim ”româneşte” lucrurile, adică vom putea avea discernământ şi să distingem între ceea ce este bun de ce este rău pentru ţara noastră, ce este străin de ceea ce ne este propriu şi valoros. Acesta ar fi primul şi fundamentalul pas de făcut, prin care căpătăm un mod propriu de gândire şi o viziune aparte asupra lumii, lucru esenţial mai ales în cazul nostru, bântuiţi cum suntem de tot felul de stereotipii culturale apusene.

Apoi, ce altceva să facem decât să manifestăm dragostea noastră înţelegătoare asupra familiei şi comunităţii? Să nu ne întrebăm cum anume sau când să facem acestea, căci ocaziile nu lipsesc, din păcate. În zilele noastre, când valorile familiale sunt aşa de atacate, se vor găsi prilejuri prin care să mărturisim adevărul şi prin care să căutăm să contribuim la apărarea sa de noile ideologii anti-viaţă, de pornografie, de sărăcirea etosului căsătoriei. Pentru aceasta va trebui, însă, să fim noi înşine familie unii altora, fie prin înţelesul concret al familiei, fie prin acela mai larg de comunitate, biserică. Şi, desigur, ne putem manifesta dragostea de ţară participând la viaţa parohială, la viaţa Bisericii, pe care să căutăm să o transformăm, dintr-una restrânsă la participarea duminicală la Liturghie, la una extinsă inclusiv social, devenind prieteni, dezvoltând lucrări misionare, filantropice sau culturale.

Nu trebuie să ne propunem lucruri mari, nici ”să schimbăm la faţă” România. Ajunge să ne schimbăm noi înşine, să ne pese, să ne doară, să avem o lacrimă pentru ce se întâmplă cu aproapele nostru şi să nu ne oprim aici, ci să ne adunăm doi sau trei în numele Domnului şi cu siguranţă, după făgăduinţa Lui, va veni şi va fi în mijlocul nostru.

Cum ne putem manifesta dragostea de ţară? Venindu-ne în fire şi fiind vii, căci Dumnezeul părinţilor noştri Viu este!

Ioan Bucur

Elena Murariu: Familia ortodoxă - Brâncoveanu

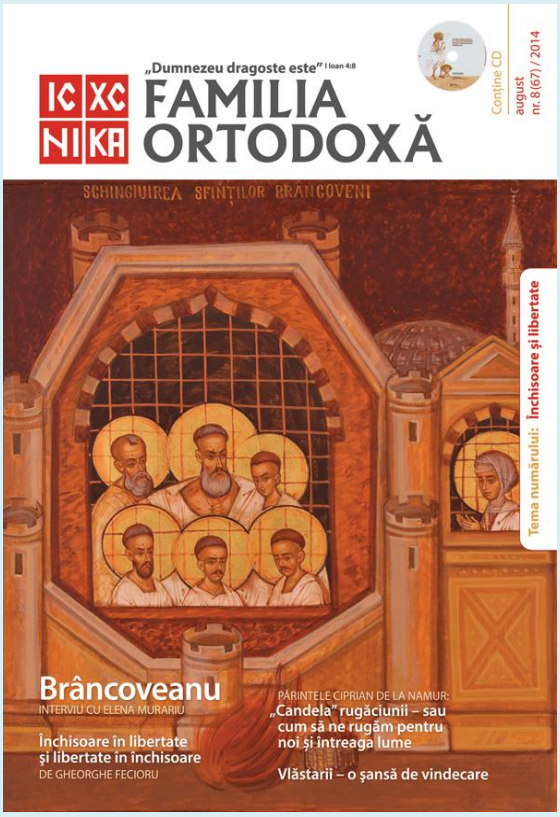

Privim, de multe ori, la Sfinţi ca şi cum ar fi departe – îi privim ca prin binoclu şi încă unul întors, păstrând cu „smerenie" distanţa. E felul nostru ipocrit de-a ne asigura un trai lejer, cuminte, al celui care a dat cuvenita „zeciuială" (Luca 11:42) şi cere de-acum să fie lăsat la odihnă, în pace (o „pace" însă care, de atâtea ori oare, nu-i ca o lepădare?).

La aniversarea celor trei sute de ani de la naşterea în ceruri a Brâncovenilor, vă oferim un dar mai aparte: vi-i oferim pe Sfinţi aproape, prin mărturia unuia din cei mai însemnaţi iconari români astăzi - Elena Murariu. Ascultând-o, vom căpăta încredinţarea că Sfinţii sunt lângă noi, ne aleg şi ne aleargă, ne vânează şi ne modelează vieţile prin contaminare cu pilda lor neclătinată. Un interviu ca o oglindă, în care să ne măsurăm, la rândul nostru, râvna, compromisurile, idealurile şi dragostea, privindu-i, ochi în ochi, pe Brâncoveni. (A.S.)

„Prima treaptă a ţâşnirii spre mucenicie"

Unul din lucrurile care impresionează mult la Brâncoveanu este acest contrast frapant dintre viaţa lui până în momentul mazilirii şi tot ce a urmat după. Şi, dacă

stăm să analizăm mai atent aceste două perioade, găsim în realitate multe fire care le leagă. Toată viaţa lui Brâncoveanu a fost, de fapt, sub semnul Crucii! El urca de mult Golgota!

Momentul de la 9 martie, Sfinţii patruzeci de Mucenici din Sevastia, îl consider ca fiind prima treaptă a ţâşnirii spre mucenicie a lui Brâncoveanu. De ce? Vorbim, aşadar, despre Sfinţii patruzeci de Mucenici, o sărbătoare cu o conotaţie deosebită. În viaţa Sfinţilor patruzeci de Mucenici există acel episod în care mama Sfântului Meliton îl ia pe fiul său, ultimul rămas, care n-ar fi intrat împreună cu ceilalţi în Împărăţie şi-l duce ea ca ofrandă. Dacă ne gândim la ce s-a întâmplat cu Brâncoveanu şi cu fiul său Matei, atunci înţelegem că lucrurile sunt în legătură.

La câteva zile, Brâncoveanu a trimis o scrisoare către Hrisant Nottară, duhovnicul lui. Şi povesteşte despre ce s-a întâmplat în acea zi şi zice că după ziua sărbătorii s-au întâlnit cu toţii la masă şi fiica lui cea mare, Stânca, „a mâncat, a băut împreună cu noi” şi apoi s-a îmbolnăvit, ca în 15 martie să moară. Şi continuă Brâncoveanu, „Domnul a dat, Domnul a luat şi cum Domnului I-a părut, aşa a şi făcut”.

Acest moment l-am numit „Ultima Cină a Sfinţilor Brâncoveni”. Reprezentarea este de felul acesta: Brâncovenii, băieţii şi tatăl, plasaţi ca în Cina cea de Taină, cu Sfetnicul în spatele Voievodului, Doamna Maria şi apoi fetele, înconjurând o masă rotundă, pe care sunt aşezaţi colăcei-mucenici. Ce au mâncat ei de Sfinţii patruzeci de Mucenici? Evident că au avut mucenici pe masă. Deasupra scenei este icoana cu cei patruzeci de Mucenici din Sevastia, iar în colţurile icoanei, două personaje care suflă în trâmbiţe.

Aceste trâmbiţe apar mai târziu în iconografia pridvoarelor bisericilor. Peste şase ani, după ce Brâncoveanu a fost martirizat şi Doamna Maria îi aduce moaştele în ţară, pe pridvoarele din Ţara Românească, Judecata de Apoi este schimbată cu Apocalipsa. Zugravii încep să picteze Apocalipsa, iar în mâinile Îngerilor sunt trâmbiţe de argint.

După mazilirea lui Brâncoveanu, a venit o perioadă foarte, foarte grea în ţară – au fost molime teribile, au fost ani nerodnici, întâmplări care au sărăcit ţara, deja erau domniile fanariote… Era, deci, o dezlănţuire a răului, şi acest lucru a fost înregistrat în pictură de cei care înţeleseseră gravitatea momentului. Zugravii se lăsaseră atinşi de durerea vremilor. O mărturiseau. Astfel de reprezentări, care amintesc de acel moment, putem vedea la Schitul Ştefan sau la Biserica Kreţulescu.

„Nu poţi să nu te cutremuri şi să nu te înaripezi…”

În felul acesta se leagă lucrurile în reprezentările hagiografice. În scene aparent domestice se ascund lucruri duhovniceşti. Viaţa lui Brâncoveanu de până în martie 1714 are nenumărate semne care anunţă jertfa. Nu acelaşi lucru se întâmplă în reprezentările istorice sau în poezia populară. În poezie, contrastul dintre bogăţia lui Brâncoveanu şi sărăcia pe care a trăit-o apoi, cu pustiirea caselor sale - „în casele lui Brâncoveanu unde fată vacile, ouă gâştele” – sunt voit accentuate. Poeţii populari au separat aceste planuri foarte mult. Pe tărâmul icoanei însă se înmoaie contrastele, accentuându-se legăturile care ţin de lucrarea tainică a lui Dumnezeu – nu se face o separare cu o tăietură de bisturiu ascuţit între cele două graniţe. Chiar dacă Brâncoveanu a trăit în fast şi bogăţie, aceste lucruri nu l-au legat, nu l-au subjugat încât să uite de comorile cereşti.

Fără această ancoră în cer, cum am putea să ne explicăm scrierile însetate de avânt mucenicesc ale feciorilor săi? Sau acea scrisoare trimisă la începutul domniei: „Slujba mea este să îndur nevoile şi să rabd năpăştile şi chiar să-mi vărs sângele în Numele lui Hristos, al Domnului nostru Dumnezeu, pentru Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică”?

Scrisoarea aceasta, oricât ar urma, să spunem, retorica epocii, totuşi e trimisă de Anul Nou, în anul preluării domniei. Aceste cuvinte au fost puse la temelia lucrării sale!

Când ţi se dezvăluie astfel de legături, nu poţi să nu te cutremuri şi să nu te înaripezi în acelaşi timp, să nu ai acel fior care să te anime şi să-ţi doreşti să înţelegi şi să reprezinţi din ce în ce mai adevărat şi să aprofundezi tema, să o cauţi şi iarăşi să o cauţi şi să o gândeşti şi să o trăieşti… Nu poţi să te rupi de ea, nu poţi să o abandonezi şi să zici: „Am făcut icoana – aceasta este, de acum îmi văd de viaţa mea!”. După ce o pictezi, îţi rămâne o îndoială în suflet: „Parcă aici n-am prins nuanţa bine, aici s-ar mai fi putut adăuga ceva sau scoate ceva, aici era un înţeles pe care nu l-am prins… Dar Sfinţii Brâncoveni sunt bucuroşi de icoana aceasta?”. Şi revii. Nu-ţi place, poate, culoarea, nu-ţi place compoziţia, poate este pe undeva un dezacord – şi revii, revii… Te străduieşti să frământi gândul, încerci să perfecţionezi ideea, să o şlefuieşti, să o subţiezi, să o transfigurezi…

- V-aţi luat o sarcină dificilă…

- Nu mi-am propus să o iau, am avut revelaţia, mi s-a dat să am bucuria să descopăr lucrurile acestea zăbovind asupra temei, aşa s-a întâmplat. Deci nu mi-am

propus, m-am trezit cumva luată de val şi tot împinsă, şi tot împinsă… Parcă un alt val mă ducea şi alt val şi alt val…

Şi de la Sfinţii cei patruzeci de Mucenici am ajuns la Sfinţii Macabei – o să vedeţi în expoziţia de la Mogoşoaia. Am pictat nişte hore ale Brâncovenilor pe cer sau în apă, aşa, împrejurul peştelui, IHTIS, în jurul lui Hristos. Această imagine am legat-o de una din scrierile Sfântului Ioan Gură de Aur la care m-a făcut atentă Nicoletta Isar. Sfinţii Macabei sunt văzuţi ca într-un dans, ca într-o horă: „În acest cerc nu există nici cel dintâi, nici al doilea, pentru că există o asemănare în faptele lor" - toţi sunt împreună şi toţi sunt egali. Aşa sunt şi Sfinţii Brâncoveni.

Ideile de creştere ale proiectului, paralelele pe care le fac vin din surse diverse: lecturi, alte icoane, gânduri minunate ale unor alţi iubitori ai Sfinţilor, poezii… Stau la Liturghie şi-mi vin flash-uri şi fiind profund conectată la temă, o raportez pe aceasta la ce se rosteşte atunci.

Şi aşa am ajuns la Sfinţii patruzeci de Mucenici, la Sfinţii Macabei, la Avraam… Am făcut câteva lucrări cu sacrificiul lui Avraam şi Sfinţii Brâncoveni. O să le vedeţi şi pe acestea la Mogoşoaia.

(….)

Articolul poate fi citit integral în numărul 67 (August 2014) al revistei Familia ortodoxă

Sfinţii Brâncoveni, “mănunchiul” împreună muceniciei şi puterea viziunii - un destin sub semnul Crucii, transpus în icoane sublime, insuflate de Duh, “de mâna Elenei Murariu”: “Eu văd vremurile pe care le trăim acum foarte apropiate de perioada în care au trăit Brâncovenii”

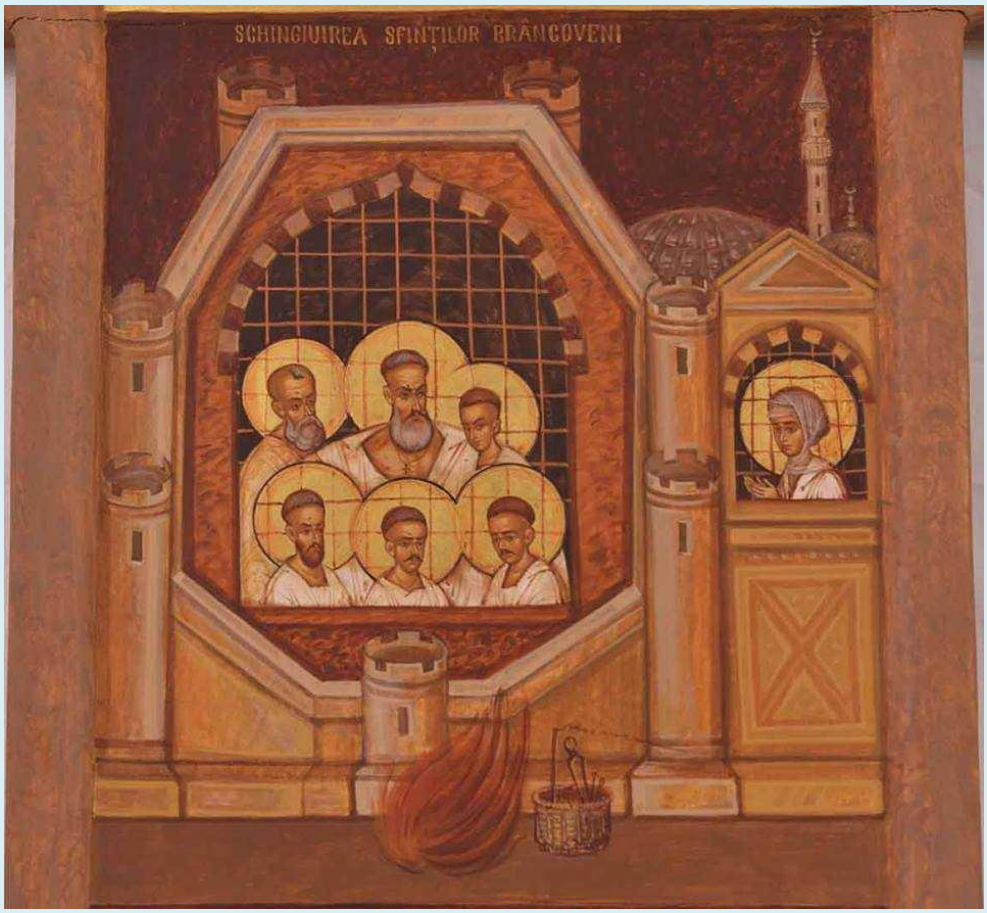

***

Mai jos poate fi vizionat filmul documentar Puterea viziunii realizat de Marilena Rotaru [pentru TVR] dedicat proiectului dnei Elena Murariu închinat Sfinţilor Brâncoveni:
https://www.dailymotion.com/video/x23n1gb

Puterea viziunii - Reportaj TVR despre Sfinţii Brâncoveni şi icoanele Elenei Murariu, de Marilena Rotaru:
https://www.youtube.com/watch?v=tHkjIU7knzE

***

Familia ortodoxă, nr. 8 (67)/ 2014: Elena Murariu: Brâncoveanu

Privim, de multe ori, la Sfinți ca și cum ar fi departe - îi privim ca prin binoclu, și încă unul întors, păstrând cu „smerenie” distanța. E felul nostru ipocrit de-a ne asigura un trai lejer, cuminte, al celui care a dat cuvenita „zeciuială” (Luca 11:42) și cere de acum să fie lăsat la odihnă, în pace (o „pace” însă care, de atâtea ori oare, nu-i ca o lepădare?).

La aniversarea celor trei sute de ani de la nașterea în ceruri a Brâncovenilor, vă oferim un dar mai aparte: vi-i oferim pe Sfinți aproape, prin mărturia unuia din cei mai însemnați iconari români astăzi - Elena Murariu. Ascultând-o, vom căpăta încredințarea că Sfinții sunt lângă noi, ne aleg și ne aleargă, ne vânează și ne modelează viețile prin contaminare cu pilda lor neclătinată. Un interviu ca o oglindă, în care să ne măsurăm, la rândul nostru, râvna, compromisurile, idealurile și dragostea, privindu-i, ochi în ochi, pe Brâncoveni. (A.S.)

- Doamnă Elena Murariu, unde şi cum v-aţi întâlnit prima oară cu Sfinţii Brâncoveni?

- Eram în perioada studiilor universitare, prin anii ’80, şi Ioan Alexandru ţinea un curs la noi, la Facultatea de Arte Plastice. Ioan Alexandru, aşa cum prea bine îl ştiţi, ca un proroc, ne tălmăcea din poezii şi din Scripturi, iar eu eram fascinată de tot ce spunea - vă daţi seama, lucrul acesta se petrecea într-o perioadă aridă, în timpul comunismului. Ardea când ne vorbea de Brâncoveni - şi era molipsitor!

De la el am început să scormonesc ca să aflu mai multe despre Brâncoveni. La un moment dat eram muzeograf la Bârlad (imediat după ce am terminat facultatea), şi Ioan Alexandru, având nişte acţiuni prin ţară, a ajuns şi la muzeul unde lucram. Şi acolo, la o asistenţă de vreo două sute de persoane, dacă nu şi mai mult, el a recitat „Imnul lui Brâncoveanu”, cu un patos extraordinar. Imaginaţi-vă - eu, care mă tot gândeam la Brâncoveanu şi visam să pictez o icoană pentru Brâncoveanu, ajung la Bârlad, şi Ioan Alexandru vine după mine! Cam aşa am perceput. Şi ce recita? Recita „Imnul lui Constantin Brâncoveanu“! Am simţit că mesajul îmi era adresat…

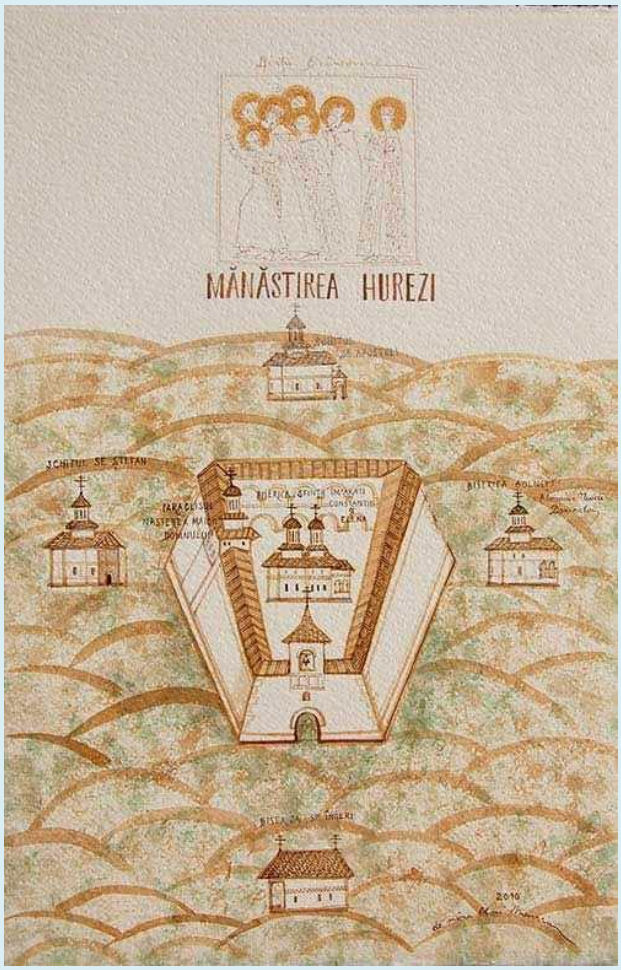

O altă întâlnire fundamentală a fost cea legată de Maica Mihaela de Ia Hurezi. La Hurezi veneam adesea, lucrând, ca studentă la restaurare, pe un şantier în zona Argeşului. Şi Maica ne ţinea adevărate lecţii de istorie, din care răzbătea o dragoste nebună de Brâncoveanu. M-a impresionat felul ei de a fi, foarte râvnitor în rugăciune şi în meditaţie - şi, în acelaşi timp, pragmatică, înţeleaptă, făcând compromisurile necesare, compromisuri pentru nevrednicii slujitori ai Cezarului,

dar care nu o îngenuncheau, nu o umileau… Acel minim de compromis care îi aducea în mănăstire o oarecare independenţă, şi putea în felul acesta să-şi păstreze obştea.

Ne povestea cum plătea această libertate, la fel ca Brâncoveanu, prin covoare olteneşti. Brâncoveanu trimitea pungile de galbeni, caii, grâul şi toate cele la Stambul - aşa făcea şi Maica; trimitea covoare. Veneau secretarii de partid, şi plecau cu maşina încărcată. Era o continuare a politicii extraordinare dusă de Brâncoveanu, dar in mediul monahal! Pe mine m-a impresionat lucrul acesta, că sunt mişcată când întâlnesc oameni care nu pozează, care îti spun de ale lor, din suflet, care nu încearcă să-şi pună masca „sfinţeniei”. Şi Maica Mihaela mi-era cu atât mai dragă prin sinceritatea ei… Şi era cu atât mai mare!

Apoi, o altă întâlnire a fost (prin lectură, de data aceasta) cu înaltul Bartolomeu Anania şi scrierile lui din cartea „Cerurile Oltului”. Am pornit şi eu, asemenea înaltului Bartolomeu, să cutreier toată Oltenia - este fascinant cum povesteşte! Lucrând în zonă, aveam timp la sfârşitul săptămânii să fac astfel de călătorii. Şi aşa, căutându-l şi iar căutându-l pe Brâncoveanu, am ajuns la Govora, Polovragi, Dintr-un Lemn, Bistriţa, Arnota şi atâtea alte locuri minunate…

„Am făcut un legământ…”

Şi a venit şi anul canonizării Brâncovenilor! Profesorul meu, Dan Mohanu, coordonatorul echipei de restaurare de la Curtea de Argeş, primise comandă de la Preasfinţitul Gherasim, episcopul Râmnicului, să picteze icoana de canonizare, şi mi-a propus să lucrăm împreună. Era prima invitaţie de a participa la ceva măreţ,

era o ofertă înaltă! Lucrarea trebuia făcută în câteva zile… A fost copleşitor pentru mine, dar în acelaşi timp şi foarte trist, pentru că n-am putut să răspund acestei chemări, în acea perioadă aveam altceva organizat în familie, de unde nu puteam lipsi. Alegând familia, pe moment m-am tulburat: pierdeam un tren, aşa mi se părea arunci. Acum, peste ani, mă bucur că am ales familia, şi bine am făcut că am ales-o - pentru că, în timp, familia s-a implicat cu totul în acest proiect şi, dacă aş fi făcut acea icoană atunci, probabil Brâncoveanu n-ar mai fi rămas în viaţa mea.

Şi m-am bucurat peste ani că lucrurile au luat asa o cale şi o amploare, încât i-am văzut pe toti din familie implicaţi în proiectul cu Brâncovenii: de la soţul meu, la părinţii mei din Moldova - tata care „vâna" lemnul de tei prin pădurile de la Zvorişţea - şi până la socrii mei, care aveau grijă de copii: „Mama are de lucru la atelier!"…

- Toţi „lucrau" la proiect!

- Toţi lucrau, cumva, cu ce putea fiecare. Acum mă bucur teribil că lucrurile s-au împlinit în felul acesta. Ceea ce credeam că am pierdut cândva, de fapt, n-a fost nici o pierdere - a fost o împlinire, o împlinire înzecită, după un lung şir de ani… Şi atunci, pe moment, m-am liniştit făcând un legământ că voi picta o icoană hagiografică, o voi picta pe îndelete, „cu vremea", cum zicea Brâncoveanu. Îmi spuneam că Brâncoveanu merită mai mult decât o icoană făcută in grabă, fără bucuria implicării totale. Mă îmbărbătam şi eu cum puteam!

icoana Maicii Domnului de la „Dintr-un Lemn"

„Deja flama dragostei se mărise puternic”

- Ce v-a atras, ce v-a marcat intr-atât încât a devenit una dintre cele mai importante teme de reflecţie iconografică din viaţa dumneavoastră până in momentul de faţă?

- Au fost, pe lângă aceste întâlniri despre care v-am vorbit deja, şi alte întâmplări, legate de lucrul în restaurare. Eu sunt născută în judeţul Suceava, deci într-o zonă cu foarte multe monumente. Am ajuns studentă la Restaurare absolut întâmplător, intrând la secţia de Artă Monumentală, care avea atunci şi o calificare suplimentară, Restaurarea. Nu ştiam nimic despre acest domeniu, iar cursurile de Restaurare la început mi s-au părut plictisitoare. Aşa a fost până în momentul când am ajuns în şantier şi am înţeles de ce era nevoie de toată teoria aceea, şi cât de benefică era, şi cât de importantă, când i-am văzut utilitatea. Având revelaţia restaurării de monumente, îmi proiectasem deja viaţa: restaurator undeva în nordul Moldovei… Întâmplarea a făcut că n-am ajuns restaurator în nordul Moldovei, oricât m-am străduit să ajung.

Da, aşa cum ne proiectăm visele, nu toate se implinesc - şi bine că nu se împlinesc toate, că avem uneori nişte bazaconii teribile în cap! - şi am ajuns, din Moldova, să lucrez în zona Vâlcei.

Dar Vâlcea se apropia cumva de Bucovina, semăna puţin geografic… Verdele mai puternic, dealurile mai împădurite, o arhitectură deosebită, biserici multe, foarte frumoase, apoi această stare de bunăstare care există în zona Vâlcei şi o găseşti şi în nordul Moldovei, toate erau şi aici. Cum mă învârteam între aceste monumente, Hureziul era ca o bornă, ca un laitmotiv. Reveneam la Hurezi, reveneam la Maica Mihaela, reveneam la Brâncoveni. Am ajuns să lucrez la bolniţa Bistriţei, zidirea Craioveştilor, strămoşi ai lui Brâncoveanu. Iar la bolniţă, în vremea lui Brâncoveanu, fusese zidit un pridvor - deci iarăşi întâlnire cu Brâncoveanu.

Apoi, mai târziu, am ajuns să lucrez la Mănăstirea „Dintr-un Lemn”. Deja flama dragostei se mărise puternic. Trăiam în locul unde trăise Brâncoveanu şi mă rugam în faţa icoanei la care se rugase Brâncoveanu - icoana Maicii Domnului de la „Dintr-un Lemn”, icoană în faţa căreia s-a rugat şi Doamna Păuna şi a avut vedenia muceniciei Brâncovenilor, chiar în ziua de 15 august, în timp ce ei erau decapitaţi. Era cutremurător, era locul în care s-au petrecut nişte drame cumplite.

După „Dintr-un lemn” am lucrat la alte locuri cu semne brâncoveneşti: Polovragi, Fundenii Doamnei, Gura Motrului…

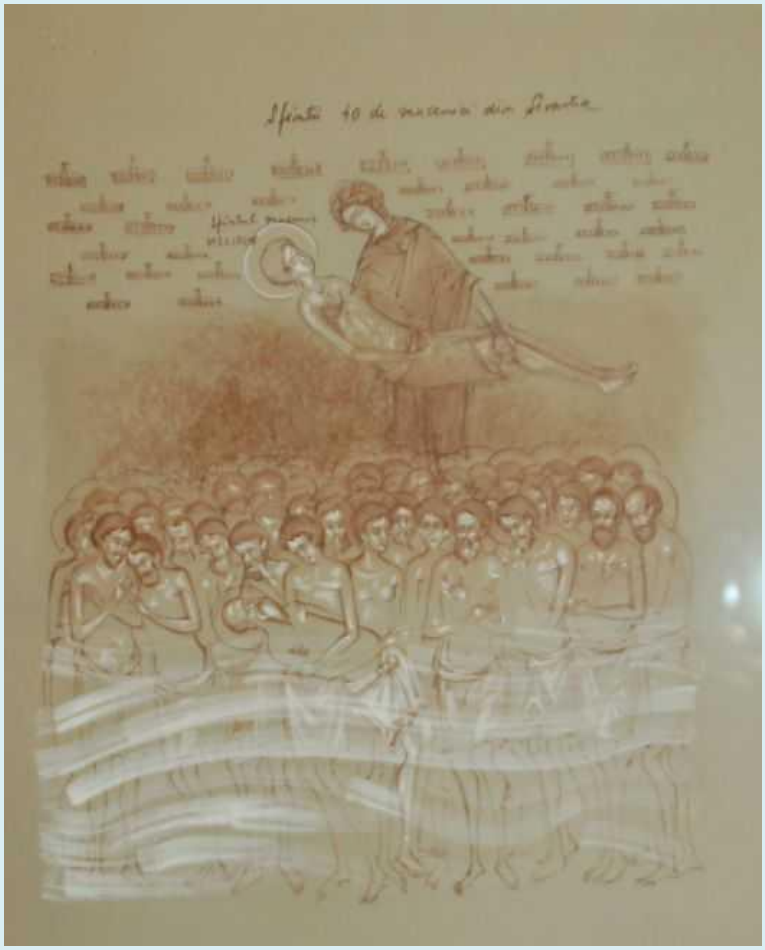

Elena Murariu, Bucureşti, expo Cotroceni 27

„Prima treaptă a ţâşnirii spre mucenicie”

Unul din lucrurile care impresionează mult la Brâncoveanu este acest contrast frapant dintre viaţa lui până în momentul mazilirii şi tot ce a urmat după. Şi, dacă stăm să analizăm mai atent aceste două perioade, găsim în realitate multe fire care le leagă. Toată viaţa lui Brâncoveanu a fost, de fapt, sub semnul Crucii! El urca de mult Golgota!

Momentul de la 9 martie, Sfinţii patruzeci de mucenici din Sevastia, îl consider ca fiind prima treaptă a ţâşnirii spre mucenicie a lui Brâncoveanu. De ce? Vorbim, aşadar, despre Sfinţii patruzeci de mucenici, o sărbătoare cu o conotaţie deosebită. În viaţa Sfinţilor patruzeci de mucenici există acel episod în care mama Sfântului Meliton îl ia pe fiul său, ultimul rămas, care n-ar fi intrat împreună cu ceilalţi în Împărăţie, şi-l duce ea ca ofrandă. Dacă ne gândim la ce s-a întâmplat cu Brâncoveanu şi cu fiul său Matei, atunci înţelegem că lucrurile sunt în legătură.

La câteva zile, Brâncoveanu a trimis o scrisoare către Hrisant Nottarà, duhovnicul lui. Şi povesteşte despre ce s-a întâmplat în acea zi, şi zice că după ziua sărbătorii s-au întâlnit cu toţii la masă, şi fiica lui cea mare, Stanca, „a mâncat, a băut împreună cu noi”, şi apoi s-a îmbolnăvit, ca în 15 martie să moară. Şi, continuă Brâncoveanu, „Domnul a dat, Domnul a luat şi cum Domnului I-a părut, aşa a şi făcut”.

Acest moment l-am numit „Ultima cină a Sfinţilor Brâncoveni”. Reprezentarea este de felul acesta: Brâncovenii, băieţii şi tatăl, plasaţi ca în Cina cea de Taină, cu Sfetnicul în spatele Voievodului, Doamna Maria şi apoi fetele, înconjurând o masă rotundă, pe care sunt aşezaţi colăcei-mucenici. Ce au mâncat ei de Sfinţii patruzeci de mucenici? Evident că au avut mucenici pe masă. Deasupra scenei este icoana cu cei patruzeci de mucenici din Sevastia, iar în colţurile icoanei, două personaje care suflă în trâmbiţe.

Ultima cină a Sfinţilor Brâncoveni

Aceste trâmbiţe apar mai târziu în iconografia pridvoarelor bisericilor. Peste şase ani, după ce Brâncoveanu a fost martirizat şi Doamna Maria îi aduce moaştele în ţară, pe pridvoarele din Țara Românească, Judecata de Apoi este schimbată cu Apocalipsa. Zugravii încep să picteze Apocalipsa, iar în mâinile Îngerilor sunt trâmbiţe de argint.

După mazilirea lui Brâncoveanu, a venit o perioadă foarte, foarte grea în țară - au fost molime teribile, au fost ani nerodnici, întâmplări care au sărăcit ţara, deja erau domniile fanariote… Era, deci, o dezlănţuire a răului, şi acest lucru a fost înregistrat în pictură de cei care înţeleseseră gravitatea momentului. Zugravii se lăsaseră atinşi de durerea vremilor. O mărturiseau. Astfel de reprezentări, care amintesc de acel moment, putem vedea la Schitul Ştefan sau la Biserica Kreţulescu.

„Nu poţi să nu te cutremuri şi să nu te înaripezi…”

În felul acesta se leagă lucrurile în reprezentările hagiografice. În scene aparent domestice se ascund lucruri duhovniceşti. Viaţa lui Brâncoveanu de până în martie 1714 are nenumărate semne care anunţă jertfa. Nu acelaşi lucru se întâmplă în reprezentările istorice sau în poezia populară.

În poezie, contrastul dintre bogăţia lui Brâncoveanu şi sărăcia pe care a trăit-o apoi, cu pustiirea caselor sale - „în casele lui Brâncoveanu unde fată vacile, ouă gâştele” - sunt voit accentuate. Poeţii populari au separat aceste planuri foarte mult. Pe tărâmul icoanei însă se înmoaie contrastele, accentuându-se legăturile care ţin de lucrarea tainică a lui Dumnezeu - nu se face o separare cu o tăietură de bisturiu ascuţit între cele două graniţe. Chiar dacă Brâncoveanu a trăit în fast şi bogăţie, aceste lucruri nu l-au legat, nu l-au subjugat încât să uite de comorile cereşti.

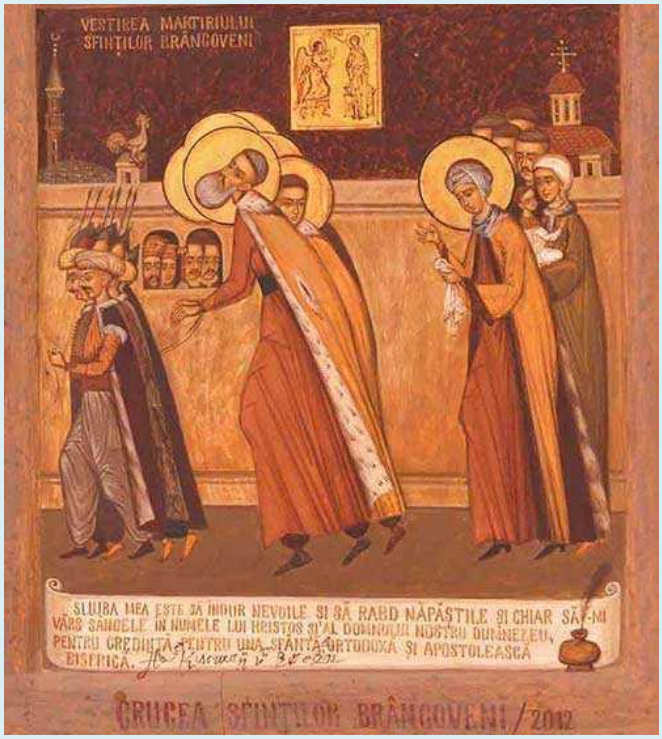

Fără această ancoră în cer, cum am putea să ne explicăm scrierile însetate de avânt mucenicesc ale feciorilor săi? Sau acea scrisoare trimisă la începutul domniei: „Slujba mea este să îndur nevoile şi să rabd năpăştile şi chiar să-mi vărs sângele în Numele lui Hristos, al Domnului nostru Dumnezeu, pentru Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică”?

Scrisoarea aceasta, oricât ar urma, să spunem, retorica epocii, totuşi e trimisă de Anul nou, în anul preluării domniei. Aceste cuvinte au fost puse la temelia lucrării sale!

Când ţi se dezvăluie astfel de legături, nu poţi să nu te cutremuri şi să nu te înaripezi în acelaşi timp, să nu ai acel fior care să te anime şi să-ţi doreşti să înţelegi şi să reprezinţi din ce în ce mai adevărat şi să aprofundezi tema, să o cauţi, şi iarăşi să o cauţi, şi să o gândeşti, şi să o trăieşti… Nu poţi să te rupi de ea, nu poţi să o abandonezi şi să zici: „Am făcut icoana - aceasta este, de acum îmi văd de viaţa mea!” După ce o pictezi, îţi rămâne o îndoială în suflet: „Parcă aici n-am prins nuanţa bine, aici s-ar mai fi putut adăuga ceva, sau scoate ceva, aici era un înţeles pe care nu l-am prins… Dar Sfinţii Brâncoveni sunt bucuroşi de icoana aceasta?” Şi revii. Nu-ţi place, poate, culoarea, nu-ţi place compoziţia, poate este pe undeva un dezacord - şi revii, revii… Te străduieşti să frământi gândul, încerci să perfecţionezi ideea, să o şlefuieşti, să o subţiezi, să o transfigurezi…

- V-aţi luat o sarcină dificilă…

Sfinţii Brâncoveni şi Sfinţii Macabei - Elena Murariu Mogoşoaia 2014

- Nu mi-am propus să o iau, am avut revelaţia, mi s-a dat să am bucuria să descopăr lucrurile acestea zăbovind asupra temei, aşa s-a întâmplat. Deci nu mi-am propus, m-am trezit cumva luată de val şi tot împinsă, şi tot împinsă… Parcă un alt val mă ducea, şi alt val, şi alt val…

Şi de la Sfinţii cei patruzeci de mucenici am ajuns la Sfinţii Macabei - o să vedeţi în expoziţia de la Mogoşoaia. Am pictat nişte hore ale Brâncovenilor pe cer sau în apă, aşa, împrejurul peştelui, IHTIS, în jurul lui Hristos. Acesta imagine am legat-o de una din scrierile Sfântului Ioan Gură de Aur la care m-a făcut atentă Nicoletta Isar. Sfinţii Macabei sunt văzuţi ca într-un dans, ca într-o horă: „În acest cerc nu există nici cel dintâi, nici al doilea, pentru că există o asemănare în faptele lor" - toţi sunt împreună şi toţi sunt egali. Aşa sunt şi Sfinţii Brâncoveni.

Ideile de creştere ale proiectului, paralelele pe care le fac vin din surse diverse: lecturi, alte icoane, gânduri minunate ale unor alţi iubitori ai sfinţilor, poezii…

Stau la Liturghie şi-mi vin flash-uri şi, fiind profund conectată la temă, o raportez pe aceasta la ce se rosteşte atunci.

Şi aşa am ajuns la Sfinţii patruzeci de mucenici, la Sfinţii Macabei, la Avraam… Am făcut câteva lucrări cu sacrificiul lui Avraam şi Sfinţii Brâncoveni. O să le vedeţi şi pe acestea la Mogoşoaia.

„Mi-am dat seama că am foarte puţin timp…”

- Care ar fi diferenţa dintre felul în care se relaţionează un iconograf cu sfântul pe care ii pictează faţă de un alt sfânt, pentru care nu are o evlavie deosebită?

- Sincer, să vă răspund sincer… dacă răspund sincer, se supără iconarii pe mine! Eu vorbesc în numele meu. Pentru mine, lucrul acesta este fundamental. Nu pot să pictez un sfânt dacă nu îl simt, dacă nu simt să pictez lucrul acela. Pare o nebunie ce vă spun, şi un lux…

Să vă dau un exemplu: am avut mai demult o perioadă, cam de doi ani, în care am pictat icoană la comandă - la comandă stringentă. Mi se cerea ceva şi de cele mai multe ori acceptam. Făceam o minimă selecţie, dar selecţia era mai curând la nivel estetic. Dacă-mi plăcea chipul, dacă era o icoană care să mă atragă plastic, eram mai bucuroasă să o pictez. Mărturisesc, făceam lucrul acesta cu o doză de superficialitate candidă, şi cu o doză de realism mercantil, trebuie şi asta să mărturisesc. În perioada aceea puteam să pictez aproape orice sfânt mi se cerea.

La o vreme am înţeles că, de fapt, n-am făcut nimic - am pierdut doi ani! Şi mi-am dat seama că eu am foarte puţin timp, şi că ar fi mai bine să nu-l pierd cu nesinceritǎţi, şi să-l folosesc plenar, căutând roadă, fiind convinsă de ceea ce fac. Din momentul acela, am început să fiu mult mai selectivă în alegerile mele, cu comenzile pe care le accept. Şi am fost pusă în situaţia de a refuza o astfel de comandă, care venea, nici mai mult, nici mai puţin, de la o autoritate bisericească importantă. Era o icoană de canonizare şi era, iarăşi, o şansă pentru mine - şi, cu toaie acestea, n-am putut să răspund. De ce? Nu am reuşit să mă apropii de Sfântul Pahomie de la Gledin. Şi acum mă mustră cugetul, dar n-am putut! Eu nădăjduiesc că sfântul mi-a înţeles neputinţa. Am încercat să citesc - există şi foarte puţine date despre Sfântul Pahomie - am stat la rugăciune, i-am rugat pe alţii să se roage, am încercat să vorbesc cu alte persoane, să mă sfătuiesc cum s-ar putea face: „Nu am nici un indiciu legat de chipul sfântului, cum să rezolv această situaţie?” Nu găseam nici o pistă, nici obiectivă, nici subiectivă, nici un vis - al meu sau al altcuiva, o mărturie, ceva, un „fir” de la care să pornesc… Mă simţeam încolţită şi foarte tulburată, şi atunci am renunţat. Nu pot să pictez dacă nu văd chipul sfântului cu ochii minţii… ce să mai zic de tic-tacul inimii!

- Însă relaţia cu Brâncovenii, cum mi-aţi spus, a fost o relaţie „de viaţă”, adică s-a împletit cu biografia dumneavoastră..

- Da, în cazul acesta este o relaţie fericită între nişte sfinţi şi un iconar. Este ceva care pe mine mă copleşeşte de bucurie… Dar această întâmplare nu poate fi generalizată - Doamne fereşte!, nu poţi să faci din ea o regulă.

„Cum poţi să prinzi cele ale Duhului?”

- În truda aceasta a zugrăvirii chipului sfântului, ce rol are rugăciunea şi asceza zugravului?

- E esenţial pentru un iconar să aibă această pregătire duhovnicească şi această stare de a picta, de apropiere, de rugăciune, de înfrânare… Evident că te străduieşti să fii pe calea urcuşului duhovnicesc, că mergi în sensul acesta, că încerci să te ţii în această rânduială. Acum, nu vă imaginaţi că nu sunt căderi, nu sunt întâmplări care te umilesc şi-ţi vine să nu mai pui mâna pe pensulă şi să zici că viaţa ta, de fapt, este o mare impostură… Pe mine chiar mă întristează când aud formulările acestea exagerate şi stereotipe: „E făcut numai în duh, în post şi în rugăciune!”

- Uneori e făcut şi în căderi, şi în ridicări…

- Da, da… Dar important e să fie această luptă spre lumină şi spre permanentă căutare şi tendinţă de revenire şi urcare… Aşa văd eu lucrurile, nu le văd în alb şi negru.

- Care e partea cea mai grea, mai delicată în pictarea unei icoane, din punct de vedere duhovnicesc?

- Apropierea de sfântul. De la relaţia cu sfântul porneşte şi înţelegerea tipului de sfinţenie, a contextului…Dacă aţi văzut, există o anumită şablonizare a sfinţilor în multe dintre bisericile pictate recent, pentru că iconarii nu ajung să aprofundeze temele. La ce mă refer? Să dau exemplul tot cu Sfinţii Brâncoveni. Reprezentarea Sfinţilor Brâncoveni, schema compoziţională a Sfinţilor Brâncoveni este schema sinaxei, a mănunchiului. Dacă îi punem pe Brâncoveni înşiraţi aşa, ca mărgelele pe aţă, deja greşim fundamental, chiar dacă chipurile sunt corect făcute. Această etalare, ca la paradă, în care fiecare stă separat - şi pe care aţi regăsit-o în multe icoane, cred - acest lucru arată o neînţelegere a acestor sfinţi, pentru că viaţa şi mucenicia lor a fost împreună.

Într-o icoană, şi latura artistică este la fel de importantă şi nu tocmai uşor de stăpânit. Cere mult studiu. Cum poţi, cu mijloacele materiale, lumeşti, cu mijloacele de limbaj plastic pe care, ca un meseriaş, trebuie să le stăpâneşti, cum poţi să prinzi cele ale Duhului? Aceasta este altă o mare dificultate. Să te gândeşti: „Cum reprezint ideea mănunchiului sau a împreună pătimirii?”

- Şi cum aţi reprezentat-o?

- Brâncoveanu în mijlocul lor, fiii aplecându-se împreună cu tatăl, lipiţi, trupuri din trupul tatălui, şi Sfetnicul Ianache împreună cu ei. Sunt în acelaşi ritm, cu toţii uşor aplecaţi, asemeni lanului de grâu când adie vântul. Ei sunt în faţa Mântuitorului şi se apleacă spre El. În grupul lor este o deplină armonie a gesturilor. Ianache continuă ritmul grupului Brâncovenilor, dar între el şi grup este un vag interval, menit să sugereze raportul social şi cel de rudenie pe care l-a avut pe pământ cu Brâncovenii. Am văzut icoane în care Ianache nici nu mai apare, pentru că de!, nu era rudă de sânge, ceea ce este o prostie! Şi eu am înţeles greu lucrul acesta. Să vă dau exemplul meu.

Lucram la această piesă, „Şase brazi dintr-o rădăcină”- brazii sunt suprapuşi unul peste altul, la cei din spate văzându-se doar vârfurile. La început gândeam să-l reprezint doar pe Brâncoveanu şi pe fiii săi, pe considerentul înrudirii de sânge: „Dintr-un brad, din tulpina unui brad, încă patru fii”. Gândeam să-l scot afară pe Ianache, fiindcă nu-mi susţinea ideea. Da, vedeam lucrurile omeneşte… Şi m-am apucat să cioplesc lemnul. Însemnasem aureolele, hotărâsem unde să le pun, fă-

cusem socoteli cum să arate bine, distanţele dintre ele, tot. Şi am început să lucrez - când, la un moment dat, mi-am dat seama că cioplisem o aureolă în plus! Deci şase… Şi am rămas aşa, tulburată, în faţa lemnului: stricasem lucrarea! Şi atunci am avut revelaţia că nu eu o stricasem, mâna mea fusese ghidată perfect să o „stric” şi atunci mi-am dat seama: „Stai puţin, şase brazi dintr-o rădăcină - căci rădăcina este în Rai!”

- Prevăzuseră̆ţi doar Brâncovenii şi Sfântul Ianache şi-a cerut locul!

- Da! Şi atunci am înţeles de ce. Trebuia să văd că sus era Raiul. Şi că este vorba de rădăcina spirituală, duhovnicească…

Ca să te poţi gândi, ca să vezi corect, îţi trebuie timp pentru asta. Când ai o biserică de 500 metri pătraţi de pictat în câteva luni, când faci fresca şi „trage peretele”, când se usucă varul, n-ai timp să mai stai şi să cugeţi şi să vezi unde vine bradul, unde-i rădăcina! Dacă tu nu eşti copt în momentul când ai început, dacă nu ştii ce

ai de pictat şi cauţi repede xeroxurile, atunci e clar că nu va fi loc de prea multă frumuseţe şi adevăr în lucrarea ta.

Ar fi bine ca mai mulţi iconari să pornească pe drumul căutărilor iconografice şi să existe astfel de mici „laboratoare" pentru sfinţii nou-canonizaţi, sfinţii care au nevoie de iconografie nouă. Mănăstirile ar putea să fie astfel de focare dedicate unor teme încă neconturate iconografic - le-ar aprofunda, şi după aceea le-ar trimite în lume şi i-ar ajuta pe cei care au puterea acţiunii. „Măriile" să rămână şi să cugete, şi „Martele" să se ducă să execute cu râvnă.

- Aţi primit ecouri privind efectul pe care icoanele dumneavoastră îl au în viaţa credincioşilor?

- Am pictat puţin…

- Eu vă mărturisesc că o icoană pe care am văzut-o la expoziţie mi-a deschis o portiţă de înţelegere şi m-a bucurat.

- Am avut „n" astfel de întâmplări. Întâmplări poate mărunte, dar din punctul meu de vedere, minunate! Să vă dau un exemplu: cu câteva zile în urmă a fost lansarea filmului cu Brâncovenii, „Puterea viziunii". Şi am văzut că intră în sală o familie cu şase copii, care veneau de la Salonic. Această familie a venit şi anul trecut la expoziţie - expoziţia „Rădăcini Brâncoveneşti" - pentru că sunt mişcaţi de lucrările acestea. Să faci în aşa fel încât să vii în ţară, cu şase copii, atunci când Elena Murariu deschide nişte expoziţii, mi se pare copleşitor! Sau merg în expoziţii şi mi se spune de la sală: „A venit doamna X de la Timişoara, îşi dorea să vadă lucrările dumneavoastră". Sau primesc telefoane şi-mi spun: „Am fost la expoziţie, m-am regăsit în faţa icoanei…". Sau mi se spune: „Privind lucrările acestea, înţeleg ceea ce căutam…". Sunt mărturii copleşitoare! Şi acestea mă întăresc.

Acum câteva zile, când se urmărea filmul, la un moment dat am întors capul spre sală - eu stăteam în primul rând - şi mi-a venit să plâng, pentru că am văzut mai mulţi ochi înlăcrimaţi: oamenii erau emoţionaţi de Brâncoveanu. Poate erau emoţionaţi şi de lucrarea ieşită prin mâna mea şi toată această aranjare făcută de Dumnezeu. Se vedea emoţia! Bucuria a fost cu atât mai mare, cu cât în sală eram împreună cu familia, şi ai mei au văzut trăirea sălii, şi a fost pentru noi aşa, o reuşită extraordinară, că era o împreună-lucrare. Eram co-autori în toată jertfa asta de două decenii.

Ecouri minunate am avut şi în faţa caligrafiilor duhovniceşti, adică desenele acestea pregătitoare, izvoadele, care vorbesc de cele mai multe ori unor oameni care sunt obosiţi de un anumit gen de stereotipie şi ar căuta altceva, şi nu ştiu cum să fie acel altceva. Am primit multe asemenea mărturii de la astfel de oameni care sunt în căutarea celor duhovniceşti, în căutarea drumului lor. Pe mine mă bucură enorm când văd că alţii se regăsesc, se descoperă întru Hristos în ele. La ultima expoziţie cineva mi-a spus: „Lucrările dumneavoastră vorbesc despre ceea ce simţim noi!" Şi este esenţial ca icoana să-ţi „vorbească"…

Am expus în urmă cu câţiva ani la Mogoşoaia o lucrare cu Fiul risipitor şi, dacă mă ajută Dumnezeu, o să fac chiar o expoziţie pe tema pildelor din Evanghelie. Şi la această lucrare cu Fiul Risipitor am primit multe semnale pozitive, am primit telefoane de la oameni care mi-au spus că au fost emoţionaţi în faţa lucrării. Era împreună cu alte treizeci de lucrări ale mele şi s-a dovedit a fi singura „vorbitoare"… Mărturisesc că prin Fiul risipitor îl văd pe omul contemporan - mă văd pe mine în Fiul risipitor, şi alţii se văd pe ei. Cred că această temă este o oglindă

extraordinară! Şi nu ne regăsim doar în Fiul risipitor, ci şi în fratele mai mare, invidiosul! Parabola e foarte complexă, te îndeamnă la pocăinţă, dar îţi dă şi nădejde, căci ştim că Tatăl ne aşteaptă cu braţele deschise...

„Vremurile de acum sunt foarte apropiate de perioada
în care au trăit Brâncovenii”

- Vorbiţi-ne despre actualitatea Sfinţilor Brâncoveni. Ce pildă vrednică de urmat pun ei în faţa lumii de astăzi, a omului contemporan?

- Sfinţii Brâncoveni ar putea să pună o astfel de oglindă în faţă - dar nu săracului, ci bogatului. Celui care are puţin mai mult decât îi trebuie. Şi ar putea să le vorbească şi celor mai puţin bogaţi, celor care au „două haine” Luca 3:11,celor care aruncă pâinea uscată la coş şi nu o taie ca să o facă pesmet - până la urmă, aproape toţi avem o debara plină cu pantofi vechi şi jucării în exces pentru copiii noştri, jucării pe care copiii le ignoră, şi se joacă cu furculiţele şi cu cratiţele din

bucătărie… Ce să mai vorbim de toate celelalte inutilităţi şi de puţinătatea lucrurilor esenţiale!

Totodată, Sfinţii Brâncoveni ar putea să fie o pildă pentru conducătorii ţării. Eu văd vremurile pe care le trăim acum foarte apropiate de perioada în care au trăit Brâncovenii. Putem să facem o paralelă în sensul ăsta. Atunci eram tot la răscruce de vânturi, între puterile Sultanului, austriecilor şi ruşilor - suflau vânturile din trei părţi, şi Brâncoveanu încerca să ţină un echilibru plecându-se ca o salcie, fără să se rupă.

Acum suntem tot la răscruce de vânturi - chiar dacă nouă, celor mici, ne este greu să înţelegem de unde bat aceste vânturi, şi ale cui sunt, le simţim din plin. Tot într-un moment greu suntem! Dacă însă Brâncoveanu, acum trei sute de ani, avea o viziune, continuând un gând al strămunilor lui, cizelat în zeci de ani, gând de modernizare a ţării, de ridicare a acesteia economic şi administrativ, cultural şi duhovniceşte, deci pe multiple planuri, acum, din păcate, observăm că această vi-

ziune pe termen lung parcă nu există. Dacă Brâncoveanu a investit în lucruri durabile pe pământ şi în Cer, acum se investeşte în tot ce poate fi mai trecător. Şi, din nefericire, majoritatea conducătorilor noştri, în faţa mai marilor lumii, se dovedesc a fi sălcii scoase din rădăcină… Brâncoveanu rămâne modelul fermităţii în raport cu lucrurile esenţiale. El, în momentul în care i s-a luat tot, inclusiv viaţa, a sa şi a fiilor săi, fiindcă adunase „şi în jitnitele cereşti", a rămas tot bogat. Este o pildă de consecvenţă extraordinară!

- Pilda aceasta pe care o daţi prin icoană are vreo şansă să izbândească?

- Cei ce au urechi de auzit vor auzi. Eu atât pot să fac. Nădejdea-i la Domnul!

Interviu realizat de Mircea Stanciu
Icoane realizate de Elena Murariu

***

Contemporanul/ Luiza Barcan: „Mărgăritare brâncoveneşti - mărgăritare duhovniceşti”

Cât de rari mai sunt artiştii contemporani care nu se sfiiesc să-L mărturisească pe Dumnezeu! Chiar şi când e conştient de prezenţa Lui în lume şi în viaţa fiecăruia, artistul se lasă mai degrabă atras de cele pieritoare şi nu conteneşte să se exalte pe sine. Dar pentru că toate sunt rânduite, Atotputernicul îşi are în fiecare epocă, prin fiecare meşteşug sau ocupaţie, mărturisitorii. Puţini, poate, dar osârduitori.

N-aş putea începe altfel o cronică dedicată creaţiei Elenei Murariu, pictor resturator de frescă şi artist plastic al României contemporane. Personalitate puternică, în ciuda unei aparenţe de fragilitate, în răspărul unui deja înrădăcinat fel de a te comporta ca artist într-o cultură devastată de teribilism şi impostură, Elena Murariu îşi urmează fără şovăire drumul şi menirea. Restauratoare a frescei unor importante monumente ecleziale dar şi plasticiană cu o creaţie personală deja intrată în conştiinţa publicului, artista nu trăieşte însă nici un fel de dedublare, ci mai curând reuşeşte să-şi pună în armonie şi conlucrare cele două tipuri de preocupări. Truda de restaurator nu cere doar o manualitate exersată în timp, ci şi multiple cunoştinţe dublate, obligatoriu, de conştientizarea responsabilităţii încredinţate. A privi şi a salva ani de-a rândul comori de pictură sacră medievală sunt acte care nu pot rămâne fără consecinţe în planul artei proprii.

Ce-i reuşeşte pe deplin Elenei Murariu este tocmai transferul acestui nepreţuit bagaj de informaţie iconografică în creaţia proprie, în pictura şi grafica ei, constituite, fără nici un fel de îndoială, în opere de artă contemporană. Artista rămâne ancorată în frumoasa tradiţie bizantină a reprezentării, căreia îi găseşte o expresie unică, dictată de libertate interioară şi de voinţa de a-L mărturisi pe Dumnezeu. Când aleg această cale, artiştii o pot urma în varii feluri. Elena Murariu s-a oprit, vreme de mai bine de douăzeci de ani asupra unei teme ce revine acum în stringentă actualitate: jertfa Brâncovenilor, acea jertfă pentru credinţă care i-a încununat pe voievod, pe fiii săi, pe sfetnicul Ianache şi pe Doamna Maria, cu nepieritoarea cunună a muceniciei.

De când îi ştiu eu lucrările, ea le semnează într-un fel grăitor pentru artistul care nu mai este iconarul anonim al evului de mijloc, dar care nici nu-şi potenţează orgoliul creator, închipuindu-se un demiurg contemporan. Şi aici, artista află cale de mijloc. „De mâna Elenei Murariu”, aşa sunt iscălite toate lucrările ei. Dacă ar fi peisaje, naturi statice, portrete ori compoziţii libere, desigur că felul acesta de a

semna ar fi total neadecvat. Dar cum lucrările ei întruchipează cu smerenie chipurile sfinţilor, iată o iscălitură pe măsura gestului şi a trăirii.

„Mărgăritare brâncoveneşti” este numele expoziţiei personale deschise de Elena Murariu la începutul lunii iulie la sala „Gheorghe Focşa” a Muzeului Naţional al Satului din Bucureşti. O parte din cele câteva sute de lucrări de grafică şi pictură dedicate Sfinţilor Brâncoveni, executate de artistă de-a lungul timpului, au fost prezentate publicului. E a doua expoziţie a Elenei Murariu, după cea din 2013, deschise la Muzeul Ţăranului, pe tema sacrificiului pilduitor al lui Constantin Brâncoveanu şi al familiei sale. Ambele discursuri vizuale sunt parte a unui amplu proiect artistic în plină desfăşurare. Anul Comemorativ al Sfinţilor martiri Brâncoveni nu este pentru pictoriţă decât pretextul ieşirii pe simeze a unor lucrări dedicate Brâncovenilor, cât timp ei sunt de multă vreme protagoniştii compoziţiilor sale.

Expoziţia „Mărgăritare brâncoveneşti” s-a structurat inspirat pe teme, pe cicluri de lucrări, pe tipuri de suporturi folosite fie a evoca arta icoanei, fie pentru a obţine compoziţii situate la graniţa dintre grafică şi pictură. Suporturile sunt, fără îndoială, cele clasice însă uneori forma lor vine cu o viziune proprie, aptă să armonizeze raportul dintre tema aleasă şi materialul ori suportul menit să o găzduiască. Astfel, ideea de sacrificiu pentru credinţă îţi găseşte o expresie plastică simplă dar foarte expresivă şi pe panouri de lemn decupate în formă de arbore (brad sau chiparos) pictate, asemenea unor icoane, pe ambele feţe, respectând totodată şi tehnica icoanei pe lemn. Aceste panouri devin un fel de obiecte diafane, dispuse în centrul sălii de expoziţie prin ancorare de o tijă, ca posibil contrapunct la seria de lucrări bidimensionale expuse pe pereţi. Arborii Elenei Murariu sunt simboluri reinterpretate ale Arborelui Vieţii, ale Crucii, ale stâlpilor din pridvoarele caselor ţărăneşti sau ale bisericilor străbune, arbori ce poartă în vârful lor pasărea-suflet aşa de mult îndrăgită de Brâncuşi. Dar fructele acestor arbori-simbol nu sunt fructe obişnuite, ci chiar capetele retezate de sabie ale martirilor Brâncoveni, fructele credinţei mărturisite şi duse până la ultima consecinţă.

Nici icoana propriu-zisă nu lipseşte din expunere. For-ma ei este a unei cruci amplu desfăşurate în scene ale martiriului Brâncovenilor. Această cruce ordonează întregul discurs vizual. În jurul ei sunt dispuse lucrările de grafică, desene realizate cu mare fineţe a liniei şi reţinere cromatică, cu o delicateţe a gestului ce împărtăşeşte inimii privitorului prea plinul trăirii artistei. Foiţa de aur dă strălucire imaginilor, conferindu-le acea aură de sacralitate pe care au, în genere, icoanele izvorâte din credinţă şi smerenie autentică.

Dar poate cel mai înalt palier al trăirii şi al înţelegerii la care ne invită să ajungem expoziţia „Mărgăritare brâncoveneşti” îl reprezintă o subtil articulată legătură vizuală şi teologică dintre anumite momente ori personaje sacre ale Vechiului Testament cu Noul Testament şi cu primele veacuri creştine. Această legătură, oricum existentă, se creează acum (şi) prin imaginile martiriului Sfinţilor Brâncoveni întruchipate de Elena Murariu.

De exemplu, hora mucenicilor Macabei din jurul lui Hristos este pusă în analogie cu hora mucenicilor Brâncoveni, continuatori, asemenea tuturor sfinţilor, ai pildei de sacrificiu date de însuşi Fiul lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Botezătorul, ultimul prooroc, este pus, nu întâmplător, în relaţie directă cu Sfinţii Brâncoveni, fiindcă trupurile lor îşi află odihnă, după execuţia lor sângeroasă, la mănăstirea Sfântului Ioan Botezătorul din Insula Halki.

Sfinţii împăraţi Constantin şi Elena vin şi ei în legătură imediată cu Brâncovenii datorită alegerii ctitorului ca mănăstirea Hurezi să-i aibă pe aceştia patroni şi ocrotitori.

O imagine reluată în mai multe lucrări, cu totul plină de semnificaţie teologică, este aceea a trupurilor martirilor Brâncoveni, plutind în apele Bosforului. Ei au mâinile împreunate pe piept în jurul peştelui, simbol al creştinilor din primele veacuri, cele ale prigoanei împotriva lor.

Alte lucrări poartă titluri pline de înţeles, precum: „Ultima cină a Sfinţilor Brâncoveni”, „Buna vestire a Sfinţilor Brâncoveni”, „Mironosiţa Maria Brâncoveanu”, „Batjocorirea capetelor Sfinţilor Brâncoveni”, „Golgota Mariei şi a lui Constantin Brâncoveanu”. Vechile simboluri creştine ca: peştele, păunul, arborele vieţii, hrisomoanele sunt corelate cu imaginile de martiriu.

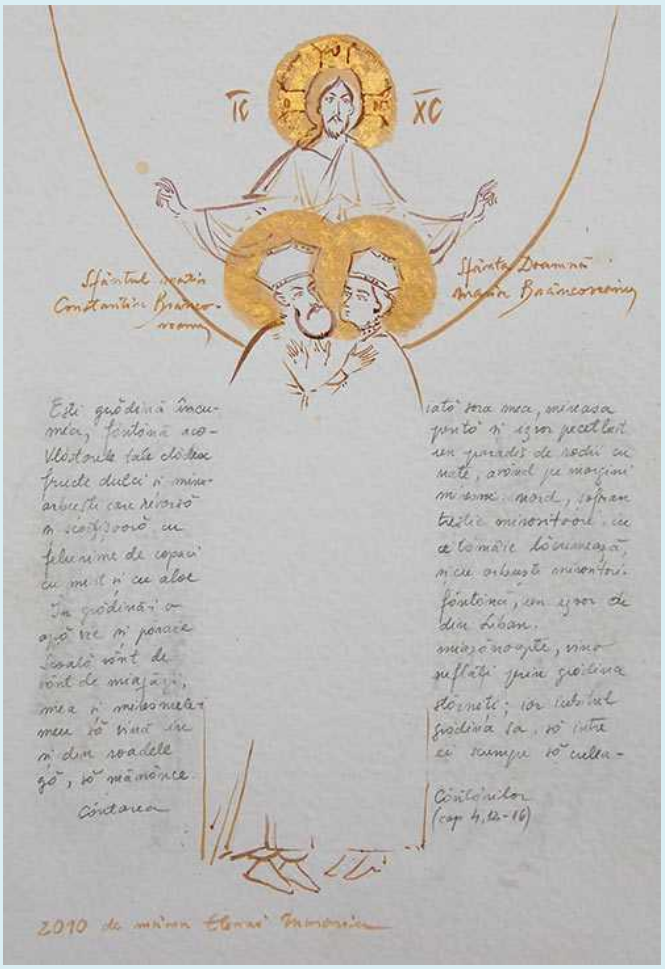

O serie de lucrări realizate cu mare simplitate a desenului, de o puritate emoţionantă, sunt cele înfăţişând „Taina cununiei” lui Constantin Brâncoveanu cu Doamna Maria. Aici sunt inspirat înserate pasaje scrise de mână din „Cântarea Cântărilor”.

În esenţă, expoziţia face o trecere plină de substanţă prin istoria tragică a familiei domnitorului, începând cu momentul cununiei binecuvântate de Hristos cu unsprezece copii, şi sfârşind cu momentul în care, asemenea unei mironosiţe, Doamna Maria aduce în ţară şi înmormântează în taină moaştele lui Constantin Brâncoveanu, însemnând locul cu acea celebră de acum candelă din biserica Sfântul Gheorghe nou din Bucureşti, ce avea să descopere după două secole locul îngropării Brâncoveanului.

Acestei istorii i se adaugă însă, aşa cum se întâmplă cu toţi mărturisitorii încununaţi ca sfinţi, o „post-istorie”, de fapt o proiectare a lor într-un prezent etern, semn al trecerii la viaţa veşnică.

Din punct de vedere teologic, şirul de lucrări ale Elenei Murariu, sugestiv început cu o scară a desăvârşirii, cu un urcuş duhovnicesc spre dobândirea nemuririi, vorbeşte despre nădejdea în Înviere şi în viaţa neîmbătrânitoare dăruită creştinilor prin însuşi sacrificiul pe cruce al Mântuitorului. De aceea, se poate spune fără reţinere că aceste „Mărgăritare brâncoveneşti" sunt, nu mai puţin, adevărate „mărgăritare duhovniceşti".

***

Formula AS/ Cristian Grecu: "Mă bucur că Dumnezeu a pus pe umerii mei crucea Brâncovenilor"

- Ani de zile, Elena Murariu a privit pictura bizantină cu detaşarea artistului format în tradiţia occidentală. Dar, într-o zi, paşii au purtat-o la Voroneţ, şi frescele de pe zidurile bisericii i-au schimbat radical viaţa. Aşa a ajuns să picteze icoane şi să restaureze ctitorii domneşti. Dintre toţi domnii noştri, s-a îndrăgostit iremediabil de Constantin Brâncoveanu, căruia i-a dedicat o serie de lucrări pictate de-a lungul a douăzeci de ani.

Atelierul doamnei Elena Murariu este un colţ de rai. De pe pereţii albi te înlănţuie vrejuri fantastice, arbori nemaivăzuţi, flori care încununează chipuri de sfinţi. Dar natura Elenei Murariu nu este cea pe care o poţi vedea în tablouri. Este Edenul biblic în care a trăit Adam, e natura străpunsă de Duh, o materie străvezie prin care ajungi să întrezăreşti splendoarea înfocată a luminii dumnezeieşti, o subţirime de forme, o plutire care te desprinde şi pe tine de pe pământ.

De mai bine de zece ani, Elena Murariu îi pictează, aproape în exclusivitate, pe Brâncoveni. Le-a luat viaţa la pas şi, liniştit, le-a aşternut-o pe lemnul icoanelor. A pictat nuntirea Sfântului Constantin cu soaţa sa, Maria, le-a pictat pruncii, le-a zugrăvit martiriul. Şi, pe nesimţite, aşa cum se întâmplă cu toţi iconarii adevăraţi, viaţa sfinţilor s-a mutat în viaţa ei. Aşa că acum vorbeşte despre ei cu duioşia unei mame şi evlavia unei credincioase.

[….]

Batista lacrimilor brâncoveneşti

- Cum aţi ajuns să lucraţi la suita de icoane închinate dinastiei Brâncovenilor?

- Eu m-am apropiat de voievodul nostru martir, prin intermediul poetului Ioan Alexandru. Era în timpul studenţiei, când el ţinea un curs de poezie cu tâlcuiri biblice la Institutul de Arte Plastice, unde eram studentă. Îmi amintesc că am fost foarte impresionată de modul în care cuvânta Ioan Alexandru, de modul în care diseca şi ne revela poezia. Reuşea să ne destupe sufletele, să ne facă să vedem ceea ce era opac, tern pentru noi. Era ca un proroc. Până să-l întâlnesc pe Ioan Alexandru şi să ajung în şantierele de restaurare, nu eram deschisă către Scriptură. Cum aţi spus dumneavoastră, “căzusem din Rai”. Ioan Alexandru a reuşit să-mi arate calea, să trezească în mine dragostea pentru poemele şi versetele biblice. În tot discursul lui revenea un subiect foarte drag - Brâncoveanu. Aceasta pe mine m-a marcat şi mă întrebam în acea vreme cum poate un om să iubească atât de mult un domnitor care a trăit în urmă cu 300 de ani.

Aşa am început să mă interesez de Brâncoveanu, de la dragostea lui Ioan Alexandru pentru domnitorul martir. Apoi am citit cartea Cerurile Oltului, a Înalt Preasfinţitului Anania, şi, încet-încet, am fost la rându-mi uimită şi copleşită de acest subiect, care a ajuns să îmi marcheze viaţa. Destinul lui mucenicesc mi s-a părut ieşit din comun. Viaţa lui de domn aflat la cârma unei ţărişoare plasate la răscruce de vânturi, râvnită de toţi cei din jur, pe care el a reuşit să o ţină în libertate timp de 26 de ani, reprezintă o pagină de istorie glorioasă. Apoi, ctitoriile sale, de o frumuseţe desăvârşită, atârnă greu în balanţa faptelor acestui domn. În acea vreme, cu o deschidere mare spre modernitate, s-au luat hotărâri care au şi acum rezonanţă în viaţa noastră. A avut o deschidere extraordinară!

Ce să mai vorbesc despre viaţa sa de domn creştin adevărat, şi de pătimirile sale, în urma cărora a ajuns în Sinaxar. Ioan Alexandru îl socotea pe Brâncoveanu un sfânt încă din vremea dictaturii comuniste. Eu l-am perceput întâi ca pe un mare domnitor, un mare creator de cultură şi artă, iar ulterior, cunoscându-i martiriul şi ajungând să lucrez chiar şi în ctitorii de ale sale, am început să-i simt sfinţenia.

Straturile acestea de istorie care erau în mintea mea, straturile de artă, au căpătat o transparenţă prin care mi-a apărut un Brâncoveanu aureolat. Şi, pe măsură ce trecea timpul, am început să îmi doresc să fac ceva pentru acest voievod şi familia lui jertfitoare.

- Păreţi foarte apropiată sufleteşte de soţia domnitorului, Maria Brâncoveanu, pe care aţi ajuns să o pictaţi în icoane ca pe o sfântă. De ce?

- Încercând să conturez programul iconografic al vieţii Sfinţilor Brâncoveni, m-am apropiat implicit şi de Maria Brâncoveanu. Maria a fost părtaşă la toată bucuria şi suferinţa Sfinţilor Brâncoveni. Dacă ei, după martiriul din 15 august 1714, şi-au curmat suferinţa ajungând la Domnul, durerea Mariei a continuat. Pentru ea a urmat surghiunul şi gustul amar al dezamăgirilor de tot felul. Ea a trăit suferinţa de a-şi vedea soţul, tată a unsprezece copii, decapitat alături de toţi cei patru fii ai lor. Martiriul ei cel cumplit nu a fost unul fizic, a fost unul interior, sufletesc. Un martiriu cutremurător, care nu este mai prejos de cel al trupului. Viaţa Mariei Brâncoveanu este un model jertfelnic, de aceea am îndrăznit să o reprezint alături de Brâncoveni, purtând mereu batista lacrimilor în mână.

- Proiectul pe care l-aţi început şi la care lucraţi de atâţia ani se va sfârşi vreodată?

- Ţinând cont că şi vieţile noastre au un început şi un sfârşit, cu siguranţă, da… Proiectul Brâncoveanu a început în preajma canonizării Sfinţilor Brâncoveni, dar cu toate că a trecut atât de mult timp şi a acumulat peste 200 de lucrări, eu continuu să zăbovesc asupra lui. Consider că el se desfăşoară într-un timp mesianic. Acum e Anul Brâncoveanu, dar în atelierul meu sunt încă zeci de lucrări nefinalizate şi altele încă îmi stau în suflet. Cred că acest proiect va rămâne pecetea fundamentală a muncii mele. Mă bucur că Dumnezeu a pus pe umerii mei această cruce. […]. Sper ca această lucrare închinată Brâncovenilor să fie ziditoare din punct de vedere cultural şi duhovnicesc.

***

Lumina din icoană. Iconografia Sfinților martiri Brâncoveni (31 05 2017): https://www.youtube.com/watch?v=WD0dZHUcoCI

Teolog Alexandru Lazăr - Sfântul Constantin Brâncoveanu - model de vieţuire creştină

Sfinții mucenici se bucură de o cinstire deosebită in Biserică deoarece Mântuitorul ne-a făgăduit că „oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu care este în ceruri” (Matei 10; 32), iar martirii au pecetluit cu sângele lor mărturia pentru Hristos aducându-se ca jertfă pe sine însuși și tot ceea ce poseda pe pământ: familie, copii și bogății. Un astfel de martir a fost și Sfântul Constantin Brâncoveanu, domn al Țării Românești între 28 octombrie 1688 și 24 martie 1714.

Constantin Vodă Brâncoveanu s-a născut în anul 1654 în localitatea Brâncoveni din părțile Romanului și a avut printre strămoșii după tată pe Matei Basarab,

domnitor între 1632-1654, mare ctitor de biserici și mănăstiri, iar după mama lui, Stanca, fiica postelnicului Constantin Cantacuzino. Din pruncie rămânând fără tată, mama lui s-a îngrijit să-i ofere o creștere aleasă în frica lui Dumnezeu, dându-l să învețe Sfânta Scriptură, cartea grecească și slavonească. Fiind înzestrat cu însușiri deosebit de bune, blând din fire, vioi la minte și plăcut la infățișare, când a ajuns la vârsta căsătoriei și-a ales soție pe Maria, nepoata domnitorului Antonie Popeşti, cu care a avut 11 copii: 4 băieți și 7 fete.

Și-a început domnia în împrejurări grele pentru Țara Românească, în timpul unui război între turci și austrieci și a rămas în istorie ca un bun strateg: „Noul domn, printr-o diplomație deosebită, a știut să întrețină legături de prietenie cu toți, pentru ca țara să fie ferită de jafuri și pustiiri din partea unor oști străine. În astfel de împrejurări favorabile, cei 26 de ani de domnie reprezintă o perioadă de maximă strălucire culturală şi artistică” .

Dintre toți domnitorii Țării Românești nici unul dintre ei nu a prețuit și sprijinit cultura ca și Brâncoveanu: „Prin întreaga activitate culturală desfășurată de domnitor, activitate care a îmbrăcat aspecte dintre cele mai diverse: înființarea de școli şi topografii, ridicări de palate și lăcașuri bisericești contribuții la răspândirea cuvântului tipărit în afara granițelor, Brâncoveanu a dăruit mărturii ale priceperii și gustului artistic ale poporului nostru bisericilor și mănăstirilor răspândite pe pământurile Europei și Asiei” .

În 1690, doi ani după urcarea sa pe tron, Constantin Brâncoveanu îl cheamă în țară pe Antim Ivireanu, viitorul Mitropolit al Țării Românești, care a desfășurât o intensă activitate tipografică. A tipărit 38 de cărți și a supravegheat tipărirea altor 26 de cărți. Sub cârmuirea lui Constantin Brâncoveanu s-a tradus și Biblia de la 1688 din limba greacă de Ghermanos din Nyssa și de frații Șerban și Radu Greceanu.

Domnitorul Constantin Brâncoveanu a ridicat numeroase biserici și mănăstiri în Țara Românească, în Transilvania, dar și în afara țărilor române. Ca exemplu avem: bisericile de la Potlogi, Brâncoveni, Mogoșoaia, Sfântul Gheorghe-nou din București, locașurile de la Făgăraș şi Ocna Sibiului, Mănăstirea Hurezi și Brâncoveni, iar peste hotarele țărilor române la Ismail și Galata. A acordat numeroase ajutoare materiale unor mănăstiri de la Muntele Athos, Muntele Sinai, din Grecia și insulele grecești. Datorită acestor fapte bune un număr însemnat de patriarhi și ierarhi din Răsărit considerau orașul București ca a doua lor reședință.

Anonimul brâncovenesc (o cronică neoficială a domniei lui Brâncoveanu, scrisă de unul dintre boierii de la Curte) vorbește despre acțiunile umilitoare întreprinse de catacuzini împotriva lui Constantin Brâncoveanu: „Într-aceasta vreme au socotit Cantacuzinii că vor să-l surpe pe Constantin Brâncoveanu văzând că turcii s-au mâniat pe dânsul numindu-l hain și alte ca acestea și găsind organ pe Mihai Vodă, care era domn mazil la Țarigrad, ca prentr-însul să lucreze acele hicleșuguri ale lor” .

Miercurea în Săptămâna Mare au venit la Bucureşti Capugi-Başa, Mustafa-Aga și Hambar Emini, vechi prieteni ai lui Brâncoveanu. Odată ce au intrat în curtea domnitorului au aruncat asupra lui cătușele și au zis: „Porunca sultanului este că tu eşti mazil și trebuie să pleci cu toată casa ta, cu fiii și cu ginerii, la Constantinopol” și astfel în miercurea săptămânii mări a Postului Paștilor, când Însuși Domnul Hristos a fost vândut, Constantin Brâncoveanu află de trădarea căreia i-a fost victimă. În Joia Mare au venit și imbrihorul cu 300 de turci și au făcut domnitor pe Ștefan Cantacuzino, iar lui Constantin Brâncoveanu i-au fost confiscate toată avuțiile. Vinerea Mare este pentru întreaga familie a Brâncovenilor drumul dureros spre Golgota, căci este ziua când au plecat spre temnița din Constantinopol.

Constantin Brâncoveanu este un chip al Mântuitorului Hristos. Asemenea lui Hristos care a dat ultimele sfaturi apostolilor și a cerut iertare de la Tatăl pentru cei ce-L prigoneau așa a făcut și domnul Țarii Româneşti: „Fiți sănătoși toți boierii țării, slujitori și toți oamenii, fii sănătoasă țară, că mai mult eu pe voi nu vă voi vedea, că iată am căzut în mâna urătorilor de Dumnezeu agareni! Iertați toți, iertați, ca Dumnezeu să vă ierte! Și de mine încă fiți iertați! Aduceți-vă aminte în rugăciunile voastre că sângele și neamul vostru și stăpânul vostru eu am fost” .

La Constantinopol familia Brâncovenilor au de suferit numeroase chinuri și au fost ademeniți să părăsească credința ortodoxă: „fu supus la tortura întinderii pe roată, la cetluirea capului cu un cerc de fier, la arderea cu fierul înroșit în foc pe piept și pe spate, la înțeparea mâinilor și picioarelor. Dar dârzenia celui mazilit se dovedi mai mare decât chinurile îndurate și nici o mărturie în plus nu-i mai fu smulsă” .

În data de 15 august 1714, în ziua praznicul Adormirii Maicii Domnului și chiar în ziua în ziua în care Constantin Brâncoveanu împlinea 60 de ani „în mijocul pieții, într-un loc rezervat celor osândiți, înconjurat din toate părțile de mai multe șiruri de ieniceri la un semn al sultanului – călăul reteză rând pe rând capetele marelui vistier Ienache Văcărescu, a celor patru fii ai lui Constantin Brîncoveanu și în sfârșit al domnului muntean mazilit” .

Astfel sabia călăului a prefăcut în mucenici familia lui Constantin Brâncoveanu, primiți fiecare, cu formula de polițețe a îngerilor, care i-au săltat de pe podiumul călăului în Împărăția Cerurilor: „Intră întru bucuria Stăpânului tău” (Matei 25; 22).

„Slujba de canonizare s-a terminat după ce călăul și-a șters sabia, precum face preotul la Liturghie, când potrivește Sfintele și curăță Potirul” . După decapitarea Brâncovenilor, trupurile lor au fost târâte pe ulițele Constantinopolului și mai apoi au fost aruncate în mare. Câțiva pescari credincioși s-au îngrijit să-i pescuiască pe toți din apele mării și i-a îngropat în insula Halki.

În vara anului 1720, doamna Maria a adus pe ascuns moaște Sfântului Constantin Vodă Brâncoveanul, le-a îngropat în biserica Sfântul Gheorghe nou din București și a așezat peste mormânt o piatră împodobită doar cu pajura țării și fără nici o pisanie, iar deasupra a pus o candelă de argint cu o inscripție discretă ca să lumineze moaștele mucenicului.

La împlinirea celor 200 de ani de la martiriu, în ziua de 15 august 1914 s-a gândit să se comemoreze acest eveniment, iar locul planificat pentru desfășurarea acestor ceremonii a fost la mănăstirea Hurezi, în care mulți credeau că ar fi mormântul domnitorului. În timpul pregătirii acestei sărbători, au fost adunate felurite obiecte cu valoare istorică, artistică, dar și bisericească din epoca brâncovenească, pentru alcătuirea unei expoziții. La începutul lunii iulie a fost descoperită de către istoricul Virgil Drăghiceanu candela de pe mormântul lui Constantin Brâncoveanu. Această descoperire a candelei a făcut ca și textul ei să fie pus în valoare și oamenii s-au îndreptat cu evlavie către locașul de la Sfântul Gheorghe nou din București. S-a săvârșit o slujbă de comemorare cu ocazia împlinirii a două veacuri de la martiriul lui Constantin Brâncoveanu, în preajma mormântului voievodal, slujind mitropolitul primat al României, Konon Arămescu Donici.

La 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât „ca de acum înainte și până la sfârșitul veacurilor, Binecredinciosul Voievod Constantin Brâncoveanu, împreună cu fiii Constantin, Ștefan, Radu și Matei și cu sfetnicul Ianache să fie cinstiți cu Sfinții în ceata martirilor Ortodoxiei, pomenindu-i cu slujbe și cântări de laudă în ziua de 16 august, fiind înscriși în sinaxar, în curțile de cult, precum și în calendarul Bisericii noastre” .

Sfântul Mucenic Constantin Vodă Brâncoveanu rămâne un model demn de urmat pentru toate categoriile de vârstă din această țară. Pentru copii, Sfântul Constantin Brâncoveanu le este un model de tânăr crescut în frica lui Dumnezeu, hrănit cu cuvintele Sfintei Scripturi care „sunt duh și sunt viață” (Ioan 6;63). Adolescenților

le stă model prin curăția sa, prin dragostea față de credința ortodoxă și iubirea pentru neamul românesc, iar celor vârstnici, prin neobosita sa slujire acordată patriei mamă și mărturisirea lui Hristos, chiar și cu prețul vieții.

Bibliografie:

Sfânta Scriptură, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşţi, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române

1. Brâncoveanu, Doamna Maria, 2008, Tainica biruință a lacrimilor, Fundația Sfinților Martiri Brâncoveni.
2. Columbeanu S,Valentin, Radu , 1967, Constantin Brîncoveanu și epoca sa, Editura Științifică
3. Desartovici, L.S, 2007, Martiriul Sfinților Brâncoveni, Editura Sofia.
4. Iorga, Niculae, 1907, Documente și registre privitoare la Constantin Brâncoveanu, Editura Andreiană.
5. Păcurariu, Mircea, 2007, Sfinți daco-romani și romani, Editura Trinitas.
6. Plămădeală, Antonie, 1997, De la Filotei al Buzăului la Andrei Șaguna, Editura Tiparului tipografiei eparhiale Sibiu.
7. Șerban, Constantin, 1969, Constantin Brîncoveanu, Editura Tineretului.

Predica puternică de la Putna despre globalizare, distrugerea rădăcinilor şi provocarea Sfinţilor români. “Cât costă un suflet în ziua de azi? Ne vindem credinţa şi ţara pe câţiva euro.”

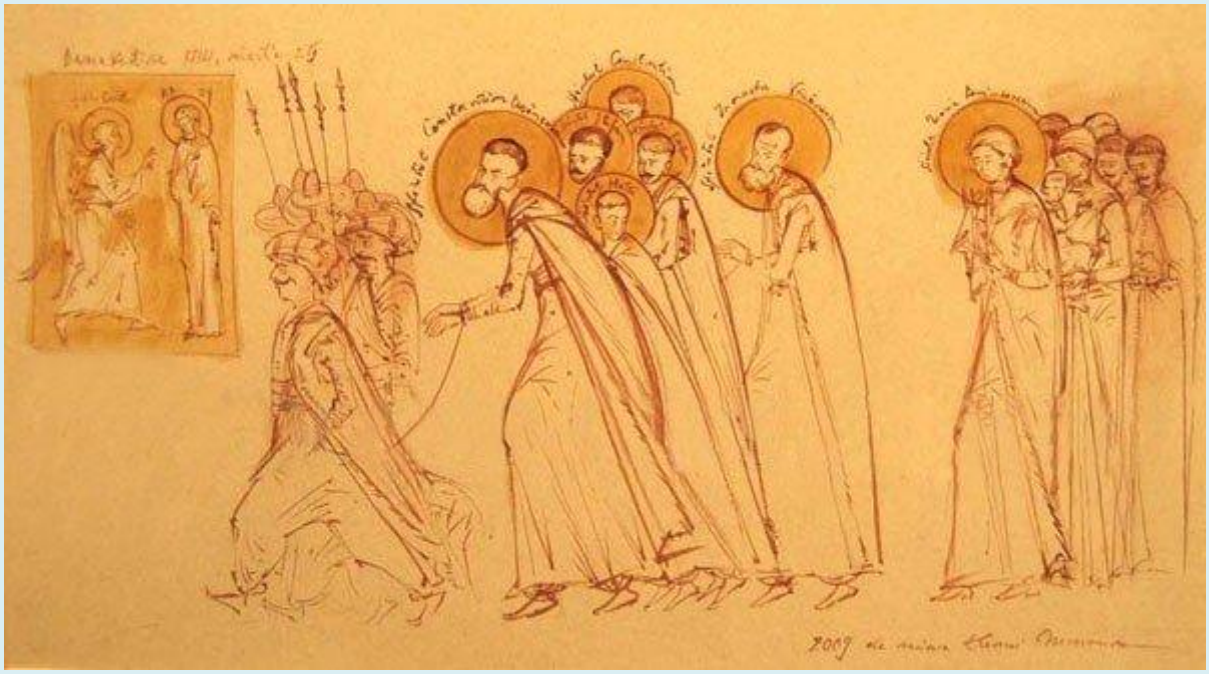

Predica Protos Hrisostom Ciuciu (Măn. Putna) la Duminica Sfinţilor Români (2013):

Multe sunt modurile, iubiţi credincioşi, în care Dumnezeu intră în viaţa noastră, modurile în care noi ne întâlnim cu El.

El, de cele mai multe ori, Se arată aşa cum i-a arătat şi Sfântului prooroc Ilie, cum citim în Vechiul Testament, asemenea unui vânt cu adiere subţire, Se arată într-un mod foarte delicat, foarte gingaş. De multe ori, dacă nu suntem atenţi, dacă nu suntem concentraţi, trece pe lângă noi fără ca noi să ne dăm seama măcar că a fost pe acolo.

Alteori, însă, Se arată în viaţa noastră ca o furtună. Se arată în viaţa noastră şi ca mângâiere, dar şi ca suferinţă.

Noi ne punem mereu întrebarea: cum să-L întâlnim noi pe Dumnezeu? Şi ce vom face când ne vom întâlni cu el? Dar, oare, ne punem noi întrebarea: Dumnezeu ce face când se întâlneşte cu noi, când se întâlneşte cu ceea ce suntem noi? Căci El vine, mai întâi de toate, smerit, blând, vine bătând la uşa inimii noastre şi aşteptând

ca noi să-i deschidem, pentru ca apoi să poată intra şi să cineze împreună cu noi. Şi intră Mântuitorul nostru ca lumină, intră ca pace, intră ca înnoire a vieţii. Dar vine vremea când această Lumină Lină se transformă în foc mistuitor: atunci când Dumnezeu este pus faţă în fată cu necredincioșia noastră, cu încăpăţânarea noastră, cu îndreptăţirea noastră de sine; este pus faţă în faţă cu răul cu care noi nu vrem să ne luptăm, cu răul pe care l-am lăsat să intre în noi, cu răul căruia i-am oferit locul ce i-ar fi fost pe drept al lui Dumnezeu. Şi atunci, Dumnezeu se transformă în foc mistuitor, un foc pregătit să ardă tot ceea ce este rău, ce este nedemn, tot ceea ce stă între noi şi Dumnezeu, tot ceea ce ne împiedică pe noi să ne mântuim.

Căci mântuirea, iubiţi credincioși, nu este altceva decât şederea veşnică în preajma lui Dumnezeu. Dumnezeu, când vine astfel, de cele mai multe ori întâlneşte reacţia noastră de respingere. Noi putem să-L acceptăm, putem să-L respingem, însă un lucru nu putem: să-L ignorăm. Chemarea lui Dumnezeu nu este adresată nimănui, nu este aruncată în vânt. Chemarea lui Dumnezeu este, ca şi El, personală, intimă, familiară. La această chemare suntem chemaţi noi să dăm răspunsul cuviincios.

Sfinţii pe care astăzi îi prăznuim, sfinţii români, sfinţii acestui neam, ştiu prea bine lucrul acesta despre care v-am spus mai înainte. Ei sunt cei care nu numai că au răspuns acestei chemări, dar şi-au și deschis inimile că să primească focul acela curăţitor. Şi ei s-au curăţit mai mult decât aurul, s-au curăţit de tot trecutul lor, care era poate mai pătat sau mai puţin pătat, dar care, cu siguranţă, avea și ceva nedemn în el, care, cu siguranţă, nu era străbătut numai de Dumnezeu. Au primit în ei focul acesta curăţitor și s-au transformat în lumină.

A două duminică după pogorârea Duhului Sfânt este închinată cinstirii Sfinţilor români, sfinților pe care neamul acesta, pe care pământul acesta i-a dat. Dacă duminica trecută i-am cinstit pe toţi Sfinţii, fără deosebire de neam, astăzi îi sărbătorim pe sfinţii noştri, cum am spune.

Desigur, unii din dumneavoastră vă puteţi întreba: dar de ce este nevoie ca un neam să-şi prăznuiască sfinţii lui? De ce nu se poate să intre toţi în aceeași categorie? De ce, dacă s-au cinstit într-o duminică sfinţii, de ce este nevoie de o cinstire specială? Oare nu suntem toţi fraţi? Oare la Dumnezeu este părtinire? Oare la Dumnezeu contează atât de mult mântuirea unui neam mai mult decât mântuirea unui suflet? Contează! Şi, în zilele acestea în care globalizarea este pe buzele tuturor, se pare că oamenii înțeleg din ce în ce mai puţin lucrul acesta. Nu este vorba de o părtinire, nu este vorba de o concurenţă, nu este vorba că neamul acesta va fi mai sus decât neamul acela, că dacă fac parte dintr-un neam care s-a format

ortodox sunt mult înaintea acelora care n-au cunoscut Ortodoxia decât mult mai târziu. Nu este vorba de acest lucru.

Dumnezeu, când ne-a făcut pe noi, oamenii, ne-a făcut ca prelungire a iubirii intratrinitare, a iubirii Lui familiale. Dumnezeu ne-a făcut pe noi ca noi să ne bucurăm de El ca tată și El să se bucure de noi ca fii. Ne-a propus Dumnezeu o iubire ca în sânul unei familii. Şi dintre cele nouă cete îngereşti, una, anume ceata care se numeşte domnii are încredințare de la Dumnezeu, are ascultare să păzească granițele neamurilor, să păzească ordinea în care aceste neamuri se prezintă înaintea lui Dumnezeu, fiecare aducând ceea ce este propriu, fiecare venind cu frumusețea lui unică.

Şi dacă Dumnezeu a hotărât ca una din cetele îngereşti să se ocupe de acest lucru, oare de ce oamenii încearcă să desființeze aceste granițe? Nu mă refer la granițele acestea lumeşti, mă refer la distrugerea rădăcinilor. Prea uşor ne lăsăm copiii să plece în străinătate pentru a munci, prea uşor îi lăsăm să plece, ştiind că, poate, acolo ei îşi vor pierde rădăcinile, îşi vor pierde ceea ce este propriu lor. Nu vreau să mă înțelegeți greşit, nu este vorba de a opri pe cineva să muncească, nu este vorba că slujim altor neamuri, nicidecum; toți suntem frați. Dar este foarte dureros când un tânăr plecat în străinătate, care se întoarce după un timp, nu prea mult, nu mai ştie să grăiască în limba maternă. Când acest tânăr, întorcându-se acasă, primul lucru nu este acela de a se duce la mormântul mamei sau al strămoşilor, ci este acela de a-şi denigra neamul.

Este foarte trist când părinții pleacă în străinătate, lăsându-şi copiii în grija străinilor, lăsându-şi copiii fără rădăcină, rădăcină pe care ei ar fi trebuit s-o perpetueze. Dacă vă uitați în jur, să nu credeți că sinuciderile din rândul copiilor - nu al tinerilor, al copiilor! - au altă cauză decât faptul că au fost lăsați singuri şi că părinții au plecat în străinătate. Marea majoritate, prea marea majoritate a cazurilor au această durere.

Am întrebat multe persoane, şi oameni de ştiință, şi oameni politici, şi aşa mai departe, ce bun ar aduce globalizarea? Şi nu mi-au adus ca argumente decât cauze economice. Dar hai să fim onești, n-am fost noi, oare, păcăliți de aceste cauze? Suntem noi mai bogați ca înainte, suntem noi mai fericiți ca înainte, primim noi mai mult decât dăm? Economia noastră este, oare, mai puternică decât înainte?

Mai sunt, oare, tinerii noştri la fel de prețuiți la concursurile internaționale, aşa cum erau odată? Nu! Am renunțat la granițe, dar, de fapt, am renunțat la firea neamului nostru; neamul nostru care este ortodox, neamul nostru care a ştiut mereu să-

şi cinstească înaintaşii, neamul nostru care a ştiut ce înseamnă mormântul mamei. Acest neam îşi sărbătoreşte astăzi sfinţii.

Mai este un motiv pentru care Dumnezeu ne vrea adunaţi şi ne vrea aşa cum suntem, deosebiţi. Uniţi, dar fiecare diferit. Motivul este că vrea ca noi să ne comportăm ca nişte fraţi. Ca noi să arătăm o dragoste ca într-o familie. Iar neamul nu este altceva decât o familie lărgită. Cum să ne iubim noi aproapele când nu-l considerăm deloc a fi lângă noi?

E uşor să spui: Îl iert şi îl iubesc pe acela care este departe. Dar să-l iert, să-l trec cu vederea, să-l iubesc pe vecinul meu, pe cel de lângă mine, pe cel cu care îmi mănânc pâinea, cu cel cu care îmi împart şi durerea şi bucuria, este mai greu. Dar, dacă reuşesc aceasta, iubirea mea este mult mai statornică.

Cu o astfel de iubire s-au sfinţit şi aceşti oameni ca noi, oameni dintre noi pe care îi cinstim astăzi. Sfinţii noştri români ne-au iubit şi ne iubesc ca pe propriile lor rudenii. Ne-au iubit în vremuri crâncene, în vremuri foarte grele, căci poporul nostru român nu a fost niciodată lipsit de aceste necazuri. Poporul nostru român, fiind la graniţă, la intersecţia atâtor influenţe şi puteri străine, nu a avut parte de linişte niciodată. Şi, în aceste vremuri, oamenii aceştia dintre noi, oamenii aceştia ca noi s-au sfinţit iubindu-i pe cei de lângă ei şi pe noi, după ei, ca pe propriile lor rudenii.

Zice o rugăciune a Bisericii că mult poate rugăciunea Maicii pentru îmblânzirea Fiului.

Când avem atâţia părinţi, atâtea maici care se roagă pentru noi ca pentru proprii lor copii, de ce, atunci, să fim deznădăjduiţi? Dar de ce să nu răspundem noi cu acelaşi fel de iubire? De ce să nu ne rugăm către ei ca şi către propriile noastre rudenii? Duminica de astăzi nu invită la altceva, nu cheamă la altceva decât la o astfel de rugăciune, la o astfel de chemare, căci noi suntem şi fii, dar şi moştenitori ai lor. Ei sunt răspunsul neamului nostru la chemarea lui Dumnezeu.

Ei sunt slava acestui pământ. Însă, în acelaşi timp, ei sunt şi o provocare a acestui pământ. O provocare pe care ei ne-o fac. Şi provocarea este acesta: Iată, noi aceasta am făcut, aceasta facem. Dar voi, urmaşii urmaşilor urmaşilor noştri, ce faceţi? Cum spune psalmistul: dar dreptul ce-a făcut? Şi ne păzim noi familia noastră? Ne păzim noi pământul nostru, neamul nostru, ţara noastră, ca apoi să putem lupta şi pentru celelalte neamuri?

Sfântul Ştefan, care-şi are aici locaş, a trebuit să înfrunte o durere extraordinar de mare, o durere pe care numai un părinte, un conducător adevărat o poate înţelege, şi anume aceea de a lupta împotriva propriilor lui fii. Căci ienicerii care veneau peste el, care veneau să subjuge patria noastră, nu erau decât fiii acestui neam, fii pe care musulmanii îi luaseră în robie şi îi transformaseră în unii asemenea lor. Ienicerii nu erau altceva decât cei care-şi vânduseră credinţă pe nimic, cei care nu trăiau decât din jefuirea propriului neam. Şi Sfântul Ştefan a trebuit să lupte împotriva fiilor lui.

Cum credeţi că se uită Sfântul Ştefan acum la noi, noi care ne vindem ţara, noi care suntem alţi ieniceri? Uitaţi-vă în jur, şi nu departe de aici, ci foarte aproape, şi o să vedeţi cum aceşti fii ai neamului românesc, se grăbesc să vândă nu numai pământul, ci şi ceea ce este sub el. Dacă ar putea, ar vinde şi cerul. Dar Dumnezeu nu îngăduie aşa ceva.

Noi, părinţii acestor fii, cum de-i lăsăm? Cum de nu-i întrebăm: Tu fiul cui eşti? Unde este mama ta şi moşul tău și strămoşul tău? Și ce-au făcut ei pentru acest neam? Şi cum tu, acum, pentru un salariu, o vinzi pe mama? Iubiţi credincioşi, când este vorba de pieirea sufletului şi de vindecarea lui, de pieirea unui neam, atunci dragostea devine necruţătoare. Nu trebuie să mai tăcem. Nu trebuie să închidem ochii, nu trebuie să le mai aducem şi noi argumente şi îndreptăţiri, că este greu, că nu avem un ban, că străinii plătesc mai bine… Oare? Cât costă un suflet în ziua de azi? V-aţi pus întrebarea? Oare aţi uitat ce-a spus Hristos, că bogăţia unui pământ, cu tot pământul, nu fac cât un suflet? Şi noi ne vindem credinţa şi neamul și ţara pe câţiva euro.

Sfinţii acestui neam au trăit în condiţii mult mai grele decât am trăit noi. Sfântul Calinic de la Cernica a rămas într-un timp singurul episcop canonic, singurul care a trebuit să lupte cu secularizarea, secularizare care şi astăzi are urmări. Ceilalţi sfinţi na-u făcut altceva decât să slujească aceluiaşi ideal: ca toţi să fim una.

Îl vedem pe Sfântul Paisie Velicikovski, care nu era de neam român, însă pe acest pământ s-a comportat aşa cum Dumnezeu i-a poruncit, ţinând neamurile care erau sub stăpânirea Lui, fiecare păstrându-şi deosebirea, demnitatea şi caracteristica. Nu veţi vedea nici un sfânt român crescut în palate, nu veţi vedea nici un sfânt român care să nu ştie ce înseamnă mormântul mamei şi care să nu fi crescut la umbra crucii din cimitir. N-o să găsiţi nici un sfânt român care să fi zis că românii sunt cel mai de dispreţuit popor și neam și mai bine să-mi schimb credinţa și limba și neamul decât să mai fiu aici, că îmi este scârbă să mă întorc în ţara mea, cum

auzim pe cei care s-au întors după o scurtă perioadă petrecută în alte ţări. N-o să vedem nici un astfel de sfânt.

Sfinţii aceştia sunt sfinţii noştri, sfinţii aceştia sunt cei care strigă lui Dumnezeu: „Doamne, uită-te la el, uită-te la ea, vezi cât riscă, vezi că-şi fac singuri rău. Dacă mie îmi este aşa milă de ei, Ţie, cu siguranţă, Îţi este mai milă. Nu-i lăsa, Doamne. Ajută-i! Adu-i aici, lângă noi! Adu-i, după cuvântul Tău, ca toţi să fie una."

Aceşti sfinţi ne cheamă, iubiţi credincioşi. Aceşti sfinţi ne îndeamnă să nu ne pierdem demnitatea, să nu ne ruşinăm cu părinţii noştri care sunt de la ţară, sau cu bunicii noştri care au fost ţărani şi n-au avut carte sau cine ştie ce acuză li se mai aduce. Aceşti sfinţi vin astăzi să ne aducă aminte că ei sunt fii ai aceluiaşi neam ca şi noi, că ei sunt rudeniile noastre și că aşteaptă de la noi aceeaşi legătură pe care ei au împlinit-o. Aşteaptă de la noi să ne rugăm lor cu aceeaşi familiaritate cu care ei s-au rugat pentru noi. Aşteaptă de la noi să se aprindă în noi dorul acela de a fi mai repede împreună cu ei. Aşteaptă de la noi, într-un cuvânt, să ne trezim, să ne aducem aminte cine suntem.

Smerenia nu înseamnă a te socoti pe tine nimic. Dar ce, Dumnezeu a făcut nimic? Duhul Sfânt, când a grăit prin Sfântul prooroc David, zicând: Te voi lăuda, Doamne, că m-ai făcut o făptură aşa de minunată, s-a mândrit? Sau a făcut-o spre a ne mândri? Nu! E adevărat, suntem răi, suntem leneşi, suntem trândavi, suntem un neam desfrânat, cum spunea Mântuitorul, și prin desfrânat aici înţeleg trădător. Însă nu asta ne caracterizează. Asta am ajuns. Dar tot suntem ceva: suntem lucrul mâinilor lui Dumnezeu, suntem fiii Lui. Şi ca fii ai Lui ne putem întoarce la ceva, căci nu suntem singuri, nu suntem orfani. Chiar dacă am rătăcit pe pământuri străine, avem întotdeauna o casă la care să ne întoarcem. Avem întotdeauna un Părinte care-Şi va ţine mâna pururi streaşină la ochi, uitându-Se după noi. Avem atâtea și atâtea generaţii înaintea noastră, care s-au jertfit și s-au rugat și pentru noi. Avem generaţii care vin după noi şi faţă de care avem responsabilităţi. Nu suntem orfani!

Și încă o dată spun: sfinţii de astăzi, sfinţii români, nu aduc alt cuvânt înaintea noastră decât acesta: că noi suntem ai lor și ei sunt ai noştri. Și această rugăciune o aşteaptă de la noi: aşteaptă să-i urmăm, iubiţi credincioşi. Să-i urmăm și să nu ne ruşinăm de ei.

Dacă ne vom ruga lui Dumnezeu ca unui tată, dacă ne vom ruga Maicii lui Dumnezeu ca unei mame și dacă în rugăciunea noastră vom aduce pe aceste rudenii ale noastre, pe sfinţii pe care astăzi îi pomenim, Dumnezeu nu va putea să-

Şi întoarcă faţa de la noi. Şi dacă ne vom ruga aşa, cu acest duh liniştit, şi încrezător că nu suntem orfani, atunci viaţa veşnică o să înceapă aici și acum.

Cuvinte grave ale Părintelui Cezar Axinte la Sfinţii martiri Brâncoveni (2017) despre timpul critic pe care îl trăim: “Nu ne predăm! Sunt vremuri de vijelie și asta e doar “puiul”. O să vedem și lucruri mai mari decât acestea, trebuie să ne pregătim!”/ Sfinţii sacrificiului şi zeul confort

(icoane de mâna Elenei Murariu)

Din cuvântul Pr. Cezar Axinte la sărbătoarea Sfinţilor martiri Brâncoveni (16 august 2017 - Capela tinerilor din Mamaia): Nu ne predăm!

“Astăzi este o zi mare pentru Fundația Sfinții martiri Brâncoveni, o lucrare destul de interesantă care a pornit acum poate mai bine de 15 ani, o lucrare frumoasă care are sprijinul sfinților, are sprijinul Maicii Domnului și nădăjduim pe mai departe că o să răzbim cumva.

Sunt vremuri de vijelie, cum spunea Părintele [Ionuț Aștefănoaie], și asta e doar “puiul”. O să vedem și lucruri mai mari decât acestea! Trebuie să ne pregătim,

fiindcă, deși eu nu sunt un adept al curentului apocaliptic - chiar dimpotrivă! - pot spune că evenimentele ultimilor luni ne îndreptățesc să credem că Dumnezeu are un plan imediat, acum, "o descoperire imediată", cum spunea Părintele Arsenie Papacioc, căci încă Dumnezeu are mult daruri minunate pentru om - și credem că ne va descoperi în foarte scurt timp niște lucruri minunate. Așa cum înaintea marilor evenimente din istorie, și din istoria mântuirii, Dumnezeu descoperea oamenilor ceva din planul Lui, credem că se va întâmpla [ceva] în foarte scurt timp, un an-doi, și vom vedea niște lucruri de care n-am mai pomenit, nu s-au mai pomenit.

Și atunci iată că mulțumim lui Dumnezeu pentru că a îngăduit să facem noi astăzi Sfânta Liturghie aicea, să îi rugăm pe sfinți să mijlocească pentru noi, să-i mulțumim Părintelui că a venit, că a avut dragostea să slujească împreună; a mai spus și un cuvânt. L-am anunțat cu 30 de secunde înainte să iasă dincoace de catapeteasmă să vă spună un cuvânt - nu ca istoric, că aici excelează - ci ca Părinte duhovnicesc care știe și dumnealui, simte și dumnealui că vremurile sunt foarte amestecate, și atunci când vremurile sunt foarte amestecate, Dumnezeu face cernere.

[…]

Sunt surprins că părintele a evocat perioada temnițelor. Este din ce în ce mai rar acest lucru, ca un preot, de la amvon, cu un asemenea firesc să vorbească despre rezistența antisatanică a poporului român și despre faptul că…nu ne predăm! Nu ne predăm! Orice-ar fi, rămânem în picioare, sigur, cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile Sfinţilor martiri Brâncoveni, care mult iubesc neamul lor!"

***

Din predica Pr. Ionuț Aștefănoaie:

"Este cutremurător că astăzi, noi, ca societate românească, nu mai avem nimic din chipul acestor martiri și din chipul Maicii Domnului, pe care am prăznuit-o ieri. Pentru că am uitat să ne iubim Biserica străbună… Se dă astăzi foarte des în slujitori. În momentul în care vor ataca direct învățătura lui Hristos, cu siguranță că se vor întâmpla multe. Am vorbit ieri într-o biserică despre chipul și ajutorul Maicii Domnului în temnițele comuniste, pentru cei care erau prigoniți. Și îmi aduc aminte de acel testament pe care îl lasă Maica Domnului lui Valeriu Gafencu în camera 4: ["Eu sunt dragostea ta. Să nu te temi. Să nu te îndoieşti. Biruinţa va fi a Fiului meu. El a sfinţit locul acesta acum pentru cele viitoare. Puterile întunericului cresc şi încă vor mai înspăimânta lumea, dar vor fi spulberate. Fiul meu aşteaptă pe oameni să se întoarcă la credinţă. Azi sunt mai cutezători fiii întunericului decât fiii luminii. Chiar de vi se va părea că nu mai e credinţă pe pământ, să ştiţi că totuşi

izbăvirea va veni, dar ca prin foc şi prin pârjol. Lumea mai are de suferit. Aici însă e multă credinţă şi am venit să vă îmbărbătez. Îndrăzniţi, lumea e a lui Hristos!“]

[…]

Am putea spune că Maica Domnului, așa cum a fost prezentă alături de martiri în închisori, a fost prezentă și în acea zi, la căpătâiul Sfinților martiri Brâncoveni, îmbărbătându-i și întărindu-i. […]

De aceea, nu trebuie să vă temeți de nimic. Trebuie să facem doar voia Fiului lui Dumnezeu. Și chiar de va fi nevoie să ne punem capul pentru credința strămoșească, nu trebuie să ne temem! Pentru că acest chin sau supliciu este pentru puțîn timp, dar bucuria este veșnică! Într-o clipă putem pierde totul în lumea aceasta. Bineînțeles că o putem lua și de la capăt. Chiar dacă vântul sau vijeliile ne împrăștie toată agoniseala noastră, ne putem ridica și o lua de la capăt. Dar un singur lucru nu mai putem aduce înapoi: sufletul nostru! Este odorul de mare preț pe care-l avem și pe care-l vom înfățișa la Dreapta Judecată. De aceea, Brâncovenii sunt pentru noi un model vrednic de urmat pentru toate generațiile. Dragostea și jertfa pentru Hristos nu au vârstă! […] ”

***

Predici ale IPS Teofan şi IPS Iosif la Măn. Zosin (Botoşani), de sărbătoarea Sfinţi-lor Brâncoveni - 16.08.2017: „Luaţi icoana Brâncovenilor şi veţi vedea cât de mici sunt încercările şi necazurile noastre!“/„Sfântul Constantin Brâncoveanu este un Avraam al neamului nostru”

[…]

În continuare, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei a vorbit despre martiriul Sfinţilor Brâncoveni, îndemnându-i pe toţi cei prezenţi să le urmeze pilda de jertfă pentru ţară şi pentru credinţa creştină, rugându-se şi având nădejde în ajutorul lor: „Când vă este greu, scoateţi, vă rog, icoana Sfinţilor Brâncoveni. Dacă o veţi privi cu atenţie şi dacă veţi gândi puţin prin ce a trecut sfântul când şi-a văzut pe cei patru copii decapitaţi, în faţa lui, de ziua soţiei sale, pe 15 august, de Adormirea Maicii Domnului, după patru-cinci luni de teminţă grea şi de chinuri, ne vom da seama că tot ceea ce vine asupra noastră e nimic faţă de cele pe care el le-a pătimit. Şi putea pe toate să nu le pătimească, dacă abandona credinţa ortodoxă. Şi bogăţie, şi scaun, şi copii, şi nevastă, la toate acestea a renunţat, ca să nu se lepede de dreapta credinţă. Astfel, când vă este greu, luaţi, vă rog, icoana Brâncovenilor,

meditaţi puţin la viaţa lor şi veţi vedea cât de mici sunt încercările şi necazurile noastre!”

La finalul slujbei religioase, şi Înaltpreasfinţitul Părinte Iosif a subliniat importanţa acestei mărturisiri de credinţă de la sfârşitul secolului al XVII-lea, arătând că Sfântul voievod Constantin Brâncoveanu a asistat la moartea copiilor săi pentru Domnul, ca odinioară Avraam, la jertfa fiului său, Isaac: „Nu s-a smintit, nu s-a lepădat Sfântul Constantin, văzând cu proprii lui ochi moartea pruncilor săi, spunându-le: «Totul am pierdut în lumea aceasta, dar nimic nu e mai de preţ decât credinţa în Iisus Hristos. Nu ne vom pierde şi sufletul nostru». Iată pe cine are ca părinte Sfântul Constantin, ca şi toţi cei care cred în cuvântul lui: pe marele nostru părinte Avraam. El este un Avraam al neamului nostru”.

[…]

***

Ivona Boitan: Domnul Ţării Româneşti şi domnul său

Mâine îi sărbătorim pe Brâncoveni. De sărbătorim, i-om sărbători noi, care, cum, dar de înţeles, eu zic că-i imposibil să-i mai înţelegem.

Să o luăm metodic, pe puncte, ca la matematică.

Suntem cotropiţi de Zeul Confort, ne închinăm lui, dimineaţa, la prânz şi seară. Avem, sau visăm la toalete inteligente, frigidere care ne toarnă singure băuturile, case care se deschid cu o apăsare de buton, aerul condiţionat pornit cu wi-fi. Cum să înţelegem pe unul care a privit căderea capetelor fiilor săi, şi a ginerelui? În ziua de azi mamele se simt sacrificate dacă stau acasă cu copiii, iar taţii dacă renunţă la meci ca să ducă gunoiul…Cu toţii avem drepturi, vrem drepturi sau ne preocupăm să cerem drepturi, aşa că ideea cu sacrificul, cade din start.

Nu mai înţelegem sacrificul. Nu mai avem puterea interioară necesară, nu mai avem fizicul care să ducă sacrificiul. Leşinăm de la căldură, ne îmbolnăvim de la cel mai banal friguleţ, ne trage curentul, etc Nu suntem în stare. Sau nu mai avem motivaţiile care să ne adune energia. Sau nu mai credem că există pe lumea asta ceva mai presus de noi, în numele căruia să merite să sacrificăm ceva. Nu ştiu…

Brâncoveanu s-a opus ideii de islamizare. Aici, ce să mai comentez? Toată România stă cu ochii pe serialele turceşti. Că sunt frumoase costumele. Şi eroul prin-

cipal. Or fi. În plus de asta, aşteptăm valuri de imigranţi islamici. Şi fetele noastre se căsătoresc de bună voie şi nesilite de nimeni cu turci, şi trec la religia islamică.

Toţi ai lui Brâncoveanu au ascultat de el. A zis el că ei trebuie să moară, au pus capul pe butuc. Capul familiei ţinea familia. Şi capul ţării ţinea ţara. Aici ce să mai comentăm? 3000 de motive de a fi batjocorit la televiziuni, de înalţii scriitori şi intelectuali ai ţării, ăia pentru care statul a plătit din banii tăi traducerile lor, ca să fie ei celebri şi importanţi prin Europa, şi să fie invitaţi pe la tv unde să spună că noi ăştia care credem că e bine ca mama să fie o ea, suntem nişte retrograzi, semianalfabeţi, care nu înţelegem mersul lumii.

[…]

Cum să-l înţelegem pe Brâncoveanu în afara ideii de creştinătate, familie, sacrificiu? Cum?

Dacă el ar veni azi, să vadă cum e ţara pentru care şi-a văzut copiii decapitaţi, ce ar spune? Uite dragul tatei Ştefan, tu ţi-ai lăsat capul, dar uite ce frumos se pupă domnii ăia doi acolo? Uite, Mateiaş, ce drăguţ, diseară ne uităm la telenovela turcească, că tot am învăţat noi limba lor în turn la Edicule şi nu am avut ocazia s-o vorbim?

Cam astea sunt valorile pe care le-am pierdut. Şi atunci ce facem? Îl scoatem din manuale, îl trecem la o lecţie cu alţi domnitori, un fel de la “şi alţii”. Şi facem cale liberă istoricilor care ne spun că nu e cazul să ne mai împăunăm atât cu domnitorii noştri, că nu e mare lucru de capul lor…

Cine sunt oamenii pe care noi îi respectăm azi, şi în gura cărora ne uităm? Ce au făcut ei în vieţile lor, cu vieţile lor?

[…]

Sfinţii martiri Brâncoveni - Icoana Vechii lumi româneşti

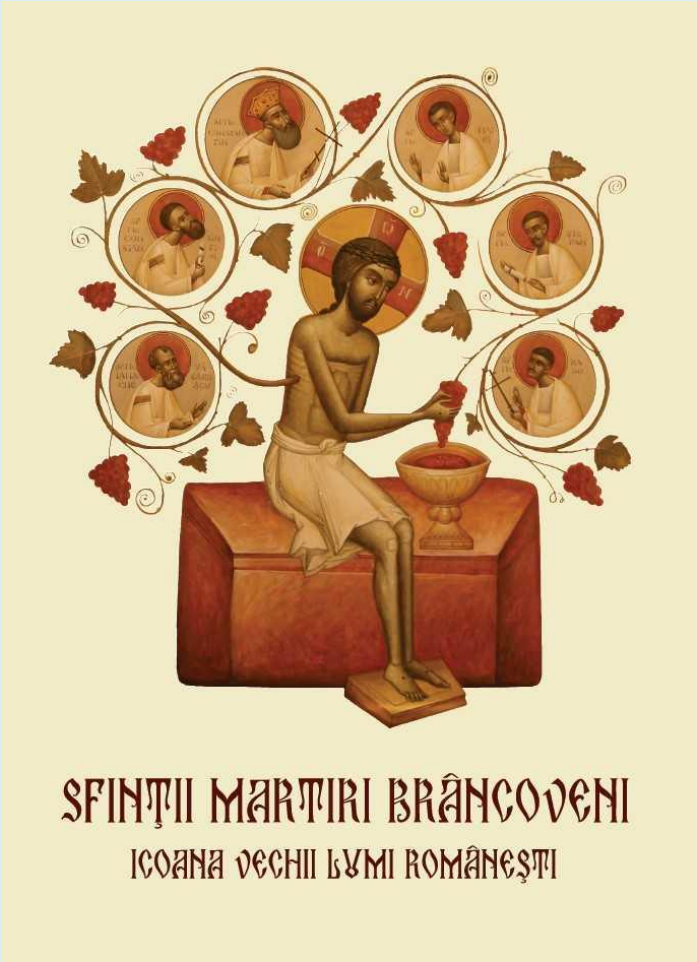

(icoana de Ioan Popa - pe coperta I)

Anunţăm, dând slavă lui Dumnezeu, apariţia unei cărţi pe care asociaţia noastră, „Cuvântul Ortodox”, a închinat-o Sfinţilor martiri Brâncoveni cu ocazia împlinirii a trei sute de ani de la mucenicia lor. “Sfinţii martiri Brâncoveni. Icoana vechii lumi româneşti” este o evocare atât a multiplelor modele (de sfinţenie, de conducător al neamului, de familie) pe care Brâncovenii ni le-au lăsat moştenire, cât şi a lumii căreia aceşti sfinţi i-au aparţinut şi din aluatul căreia au fost plămădiţi.

Scrisă într-un ritm alert care pune în valoare limbajul plin de miez al vechilor cronici, cartea abordează martiriul Brâncovenilor dintr-o perspectivă aparte, căutând să înțeleagă sensul adânc, nevăzut, al acestei istorii.

Sfinții martiri Brâncoveni sunt mai mult decât personalități excepționale ale timpului și mucenici ai Ortodoxiei. Sunt reprezentanții unei lumi - anume, ai vechii

lumi românești. Cititorul contemporan poate să înțeleagă reperele esențiale ale acestei lumi brâncovenești, desprinse din liniile generale ale domniei lui Brâncoveanu și din viața „celei mai frumoase familii românești”, să urmărească martiriul lui Vodă și a celor dimpreună cu el, precum și consecințele istorice și duhovnicești pentru Țara Românească.

Cartea atinge câteva mize, care au atât un substrat duhovnicesc, cât şi unul istoric.

Am găsit că este mai potrivit să îi privim pe sfinţi drept un fel de “pârgă”, de “roade” ale comunităţii, ale neamului, iar nu atât ca pe nişte „vârfuri” sau “elite” istorice care, tocmai prin exceptionalismul lor, sunt percepute ca fiind separate de restul „vulgului”.

Sfântul Ioan Gură de Aur accentua mereu, atunci când prezenta vieţi de sfinţi, că şi ei au fost oameni asemenea nouă, că împărtăşim aceeaşi fire şi, prin urmare, că şi noi putem să le urmăm efectiv exemplul, nevoinţa, calea către sfinţire. Contaminaţi de mentalitatea modernă, ne-am obişnuit prea mult să ne raportăm la personalităţile reprezentative ale neamului nostru ca la nişte excepţii sau ca la nişte apariţii providenţiale, inaccesibile, care, acolo, sus, undeva departe, într-un cer intangibil, au făcut o lucrare pe care doar alte vârfuri o mai pot repeta.

În schimb, dacă îi privim ca oameni “de-ai noştri”, provenind dintre noi, sfinţindu-se şi pilduind pentru noi, atunci raportarea noastră la sfinţi devine caldă, intimă, personală. De elite greu te poţi apropia, însă de “roadele” unui neam se pot împărtăşi toţi cei care doresc, ne putem împărtăşi, iată şi noi, săracii rezemaţi de garduri, şchiopii, orbii şi bolnavii duhovniceşte. Aşa am încercat să-i înfăţişăm şi pe Sfinţii Brâncoveni în cartea de faţă, ca un praznic la care suntem “mulţi chemaţi”.

Din punct de vedere istoric, prin această carte am căutat să găsim un mod propriu de a gândi şi de a judeca istoria neamului nostru. Într-o vreme a “demitizărilor”, în care istoria noastră este privită din exterior, sec, în care specificul lumii româneşti este ignorat cu încăpăţânare sau cu rea voinţă, când evenimentele cruciale şi personalităţile reprezentative sunt tratate, invariabil, ca „mituri” goale de conţinut, avem nevoie şi de un răspuns creştin. Din perspectiva noastră, raportarea adevărată la istorie este una lăuntrică: nu putem spune nimic substanţial, nimic relevant, dacă nu încercăm, iniţial, să înţelegem istoria şi oamenii săi pe cât posibil din interior, ca şi cum am trăi în acea vreme, înţelegându-le modul de gândire, motivaţiile, temerile, nădejdile, datoriile, orizontul de aşteptări; pe scurt, nu putem să vorbim adecvat şi întemeiat despre sfinţii noştri voievozi dacă nu le înţelegem, prin

împreuna pătimire, condiţia umană într-un context concret. Iar pentru a înţelege, trebuie, mai întâi, să facem un efort de reconstituire a lumii concrete în care acea istorie a avut loc şi în care acei oameni au trăit. De aceea, în cartea de faţă ne-am axat, în primul rând, pe mărturiile directe, din cronici şi alte surse.

Cartea este împărţită în şapte capitole, fiecare capitol fiind precedat de un citat din vechile cronici care sintetizează miezul subiectului dezvoltat în interior:

„1. Introducere: răscrucea Brâncovenilor;
2. Repere ale lumii brâncoveneşti: firea, rânduiala, timpul, spaţiul, relaţiile personale;
3. Cea mai frumoasă familie românească;
4.Primejdiile şi împlinirile domniei: provocări externe, dificultăţi interne. Apostolatul brâncovenesc;
5. Sfârşitul vechii lumi româneşti;
6. Martiriul;
7. Judecata".

Cartea este tipărită în condiţii grafice deosebite, conţinând miniaturi brâncoveneşti, icoane şi portrete contemporane. Poate fi procurata din reţeaua de distribuţie Supergraph (Librăria Sophia, pangarele mănăstirilor s.a.) şi online de la Librăriile Sophia şi Libris.

Mulţumim tuturor celor care prin jertfa lor materială şi/sau duhovnicească au făcut posibilă apariţia acestui volum şi ne cerem iertare pentru nepriceperile, greşelile şi neajunsurile noastre.

***

Icoana vechii lumi româneşti şi relevanţa ei contemporană - Alexandru Racu

Aşa cum o sugerează titlul, volumul Sfinţii martiri Brâncoveni - Icoana Vechii Lumi Româneşti, tipărit recent la Editura Cuvântul Ortodox, îşi propune, dincolo de comemorarea martiriului Sfântului Constantin Brâncoveanu şi a fiilor săi, să ne readucă în faţa ochilor minţii vechea lume românească, o lume care, aşa cum ne informează autorul, Ioan Bucur, a fost evacuată gradual şi din spaţiul sătesc, unde a supravieţuit mult timp după sfârştiul domniilor pământene, iar astăzi nu se mai găseşte „decât strict în lumea bisericii, aflată şi ea, însă, în mare suferinţă" (p. 98).

Aparentul ton elegiac este însă depăşit de nădejdea şi încredinţarea eshatologică. Chiar dacă „lumea istorică a Brâncovenilor a dispărut …, Brâncovenii … sunt vii, prezenţi şi ajutători nouă, căci lumea în care se află acum este o lume vie: Împărăţia Cerurilor” (p. 138).

Dincolo de aceasta, lumea Brâncovenilor funcţionează ca un reper istoric care ne ajută să înţelegem mai bine lumea românească de astăzi şi să o evaluăm, care ne ajută să nu ne pierdem în haosul şi dezordinea contemporane. Pentru că, insistă autorul, în bună parte, problemele cu care s-a confruntat vechea lumea românească rămân şi astăzi valabile, însă modul nostru de a le aborda s-a schimbat deoarece, odată cu sfârşitul lumii brâncoveneşti, a vechii lumi româneşti, ne-am îndepărtat de adevărul lumii şi de adevărul propriei noastre fiinţe.

Vechea lume românească se afla „într-o rânduială a firii” (p. 16) în care toate cele care existau îşi aveau rostul lor rânduit de Dumnezeu iar vechiul om era conştient de faptul că istoria era ghidată providenţial de Dumnezeu, manifestându-se ca o „desfăşurare a judecăţilor” Sale (p. 18). Or, această lume, care în perioada domniei lui Brâncoveanu îşi trăieşte concomitent amurgul şi apogeul, este pe cale de a se ciocni cu o altă lume, lumea modernă a omului autonomizat în raport cu Dumnezeu, care, prin aceasta, îşi pierde rostul, o lume care, tocmai datorită uitării lui Dumnezeu, funcţionează de acum într-un registru al accelerării istorice, al elanului demiurgic, o lume străină de liniştea duhovnicească care domnea încă peste lumea românească, altminteri deja greu încercată şi care avea să fie încercată tot mai greu. Dar vechea lume, deşi preia elemente de civilizaţie exterioară din spaţiul emergentei modernităţi apusene, nu suferă de complexe de inferioritate, nu are „reflexe de auto-colonizare culturală” (p. 74) şi nu îşi face iluzii politice.

Prins între un imperiu islamic a cărui criză se concretizează prin înăsprirea regimului de exploatare la care era supusă Ţara Românească, un imperiu habsburgic în care românii ortodocşi sunt presaţi să treacă la greco-catolicism şi un imperiu doar în aparenţă pravoslavnic, căci expansiunea lui Petru cel mare se suprapune pe un program brutal de occidentalizare a societăţii ruse, Constantin Brâncoveanu, prin intermediul unei diplomaţii abile, face tot ce îi stă în putinţă pentru ca ţara să-şi menţină autonomia şi să nu devină teatru de război. În acelaşi timp, Brâncoveanu se angajează într-o operă de consolidare spirituală şi culturală nu doar a identităţii româneşti, ci a identităţii Răsăritului ortodox în ansamblul său, prin tipărirea de cărţi sfinte nu doar în română, ci şi în greacă, arabă şi georgiană, prin ctitorii bisericeşti şi mănăstireşti, prin sprijinirea aşezămintelor monahale din ţară şi din întreg Răsăritul ortodox, prin sprijinirea ardelenilor ortodocşi aflaţi sub asediul uniaţiei, prin înfiinţarea Academiei Domneşti.

„Într-o ţară <<robită şi lipsită de pază şi ziduri>>, în vremuri <<pline de greutăţi şi tulburări şi nenorociri>>, constată Sevastos Kimenitul, profesorul Academiei, domnitorul <<investeşte>>, în <<omul dinlăuntru>>, în şcoală şi biserică" (p. 82).

Intensitatea acestei misiuni spirituale şi culturale brâncoveneşti reflectă parcă o presimţire a faptului că timpul nu mai avea răbdare cu vechea lume românească, că se apropia momentul în care lucrarea de zidire a omului lăuntric avea să fie pusă la încercare. Martiriul Sfântului Constantin Brâncoveanu, alături de fiii săi şi de Sfetnicul Ianache, reprezintă icoana acestei încercări şi dă mărturie de faptul că pentru omul vechii lumi româneşti, pieirea fizică nu reprezenta răul suprem, căci omul avea un suflet a cărui pierdere, aşa cum învaţă Mântuitorul, nu putea fi compensată nici de dobândirea lumii întregi. În ciuda păcatelor ei, care nu erau puţine, idealul care lumina şi ghida vechea lume românească era sfinţenia (p. 21).

În schimb, actul de întemeiere al lumii moderne, aşa cum profetic observa Dostoievski în Legenda Marelui Inchizitor, este o deplină inversare a învăţăturii evanghelice, prin cedarea în faţa celei de-a treia ispite diavoleşti din pustie. Idealul lumii moderne, fapt ce devine din ce în ce mai vizibil în zilele noastre, este eficienţa obţinută cu preţul sărăcirii lăuntrice. „Pentru lumea modernă", aşa cum afirma Georges Bernanos, „omul mântuit este robotul".

Martiriul sfinţilor Brâncoveni, prin care se încheie practic perioada domniilor pământene, reprezintă un prag istoric ce vesteşte împământenirea noii lumi, cu încercările ei, ce aveau uneori să se dovedească teribile şi care încă ne privesc pe noi pe toţi. În închisorile comuniste aveau să se experimenteze tehnici de zdrobire a omului lăuntric, extinse în varii forme mai puţin brutale la nivelul întregii societăţi comuniste, iar astăzi, pare că zidirea omului lăuntric este deseori împiedicată din start, prin pătrunderea în spaţiul românesc a unor modele culturale, educative şi economice cu consecinţe pustiitoare.

În acest sens, zidirea cultural-spirituală brâncovenească şi mai presus de toate exemplul sfântului voievod şi al fiilor săi, reprezintă moştenirea lăsată nouă de acesta din care continuăm încă să ne hrănim în acest ceas târziu al lumii. Deşi este din ce în ce mai îndepărtată de lumea lui, lumea noastră este încă luminată de lumina jertfei sale, iar sufletele noastre se sprijină încă pe mijlocirea rugăciunilor sale şi a celor martirizaţi împreună cu el.

De stăpânia trecătoare lepădându-vă,
Împărăția nestricată, Voievozilor, ați luat de la Stăpânul mucenicește;
pe Acela arătați-L, Brâncovenilor, îndurat celor ce strigă cu evlavie:
Bucurați-vă, de-Hristos-iubitorilor.

Cuvântul Ortodox

(icoana de Gabriel Toma Chituc - pe coperta IV)

Sfântul Constantin Brâncoveanu - domnitorul emblematic pentru lumea veche românească şi ceasul Judecăţii neamului. Cum s-a sfârşit o lume prin ucigaşa invidie şi trădare de frate. Cum cade şi de ce moare un neam?

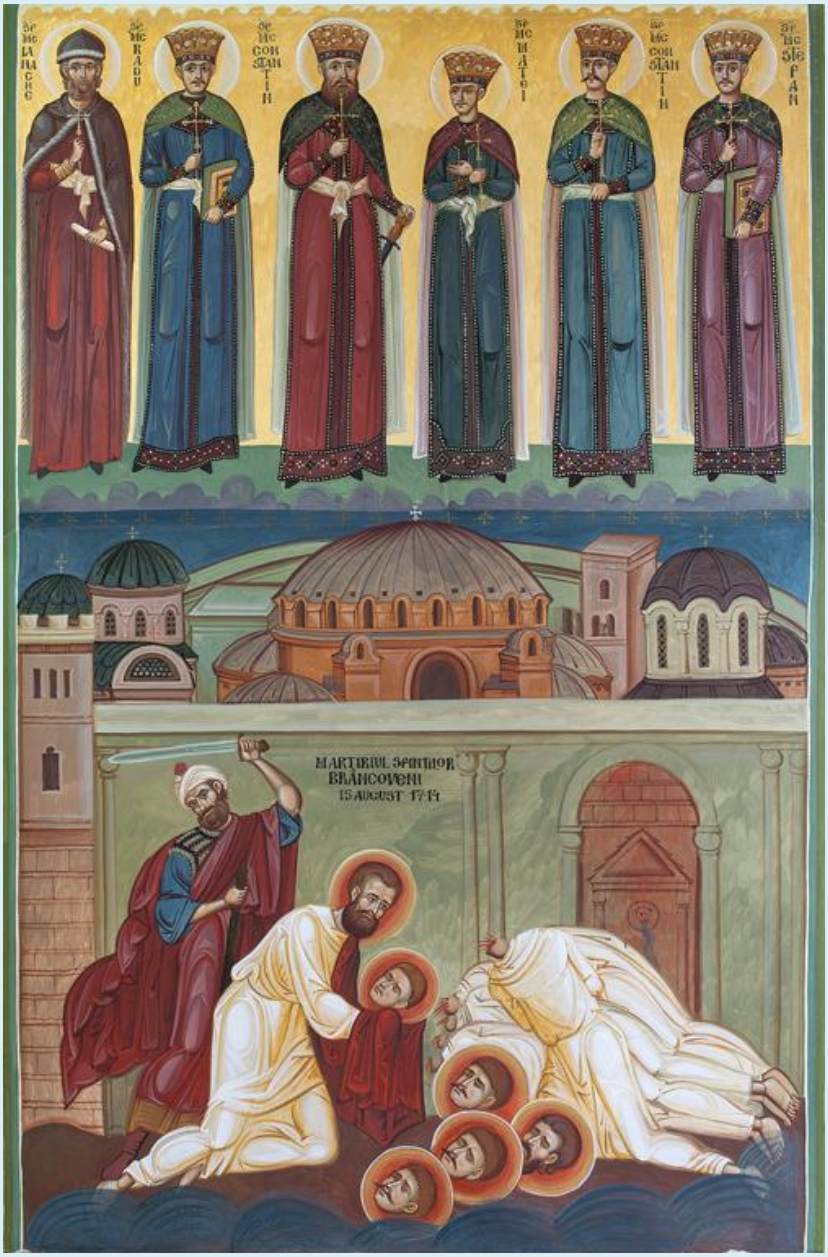

Extrase din volumul - Sfinţii martiri Brâncoveni. Icoana vechii lumi româneşti, Cuvântul Ortodox, 2014:

Sfârşitul vechii lumi româneşti

„Acest neam românesc, până au fost dragostea în mijlocul lor, Dumnezeu a fost cu dânşii, că nu i-au călcat alte limbi străine şi au făcut multe vitejii şi au trăit în pace bună”. (Cronicar muntean)

„Poporul mărturisea că singura cauză a revoluţiilor şi nenorocirilor Valahiei a fost detronarea şi uciderea lui Brâncoveanu”. (Anton Maria del Chiaro)

“De ce este această lume la apogeul ei? Lumânarea, când se apropie de sfârşitul arderii sale, izbucneşte cu o ultimă flacără mai intensă înainte de a se stinge. Într-un mod similar, vechea lume românească din timpul lui Brâncoveanu s-a manifestat cu o intensitate aparte faţă de perioadele antecedente, lucru identificabil prin: mulţimea ctitoriilor, amploarea implicării voievodului în toată lumea ortodoxă post-bizantină, mulţimea cărţilor traduse, tipărite şi răspândite gratuit în ţară şi aiurea.

Din punct de vedere al domniei, apogeul este ilustrat de frescele de la Hurezi, unde Brâncoveanu este reprezentat ca împlinind „dunga neamului său”, în descendenţa unor mari voievozi ca Neagoe Basarab sau Matei Basarab (în alte ctitorii şi Mihai Viteazul).

De asemenea, este memorabilă remarca vlădicăi Mitrofan, care socoteşte că „roadele” (împlinirile domniei) lui Matei Basarab erau de început, ale lui Şerban Cantacuzino de mijloc, pe când ale lui Brâncoveanu sunt „coapte, bune la gust, dulci”, deci desăvârşite. Dar, tocmai din existenţa unor astfel de mărturii răzbate o anume conştiinţă de sine, a propriei condiţii istorice, tipică pentru perioadele de final de epocă. Apogeul acesta nu se înscrie, însă într-un crescendo armonios şi triumfal. Dimpotrivă: este un ultim suspin al unei lumi care se află pe punctul de a se destrăma sub impactul forţelor distructive exterioare şi interne.

De ce este şi la sfârşitul ei?

Istoric vorbind, la scurt timp după domnia lui Brâncoveanu se sfârşeşte cu domniile pământeşti. Linia voievodală este întreruptă în favoarea domniilor fanariote şi acest lucru are un impact major, inclusiv asupra lumii boiereşti vechi. O altă epocă istorică începe, vechea lume românească supravieţuind doar din ctitoriile brâncoveneşti până târziu, în secolul al XIX-lea, adică regăsindu-se tot mai fragmentar şi tot mai marginal într-o nouă lume.

Chesarie al Râmnicului arată, ani mai târziu: „Ţara Românească, de la o vreme, în multe reforme s-au schimbat şi de la Constantin Vodă Basaraba cu totul s-au prefăcut precum iaste de toţi ştiut” (însemnare din 1779).

Necazurile se abat la scurt timp de la martiriul Brâncovenilor, după cum relatează Del Chiaro: „De la detronarea lui Brâncoveanu, decăzuse cu totul din situaţia ei înfloritoare”;

şi:

„Biata ţară a fost într-una călcată de continue năvăliri, fie din partea nemţilor sau ale turcilor şi tătarilor. Aceştia din urmă trecură de trei ori, în noembrie trecut, prin părţile Oltului, unde arseră satele, robiseră locuitorii şi îi uciseră pe bătrâni”.

Mitropolitul Antim sfârşeşte şi el tragic, mucenicește, uciderea lui sălbatică aruncând Valahia „în mare spaimă”, după cum arată acelaşi. Urmează dezmembrarea temporară a Ţării, una din cele mai vechi provincii, din care se trăgea, de altfel şi Brâncoveanu, Oltenia, ajungând, între 1718-1739, sub imperiul Habsburgic. La începutul secolului următor, prin desfăşurarea războaielor ruso-turce pe teritoriul voievodatelor româneşti, ceea ce a dus la mari pustiiri, se ajunge la unul din cele mai rele coşmaruri de care ne păzise politica înţeleaptă a lui Brâncoveanu. Domnie străină şi nemiloasă faţă de români, destrămare, război şi obiect de negociere între imperii: iată dezastrul obştesc ce a urmat martiriului Brâncovenilor. Există, din cauza acestor multe grozăvii, printre cărturarii vremii, după cum arată Violeta Barbu, „un cotropitor presentiment al sfârşitului”.

Dar cea mai mare dramă a Ţării Româneşti nu au fost necazurile din afară, ci sfâşierea sa lăuntrică.

[...]

Martiriul

„Nu iaste atâta cu ciudă când de la streini se pricinuiaste cuiva şi vreo pagubă au altă primejdie, ci iaste obidă şi ciudă când de la neam i se pogoră şi îi vine necazul şi tulburarea…”

(Greceanu)

[...]

Cât timp Brâncovenii şi Cantacuzinii, familii mari boiereşti care au dat domnitori ţării, au lucrat împreună, domnia a mers netulburată şi în ciuda deselor certuri, dezbinări, intrigi interne, lucrurile nu s-au degradat iremediabil. De la o vreme, din cauza ambiţiilor de domnie, Cantacuzinii începuseră „să-l ficlenească" pe Constantin Brâncoveanu, arătându-se cu „răutate" faţă de cel de la care „mult bine au avut, ţiind pe unchii lui, Costandin Stolnicul, Mihai spătariul în loc de părinţi şi pe verii lui Ştefan spătarul, Radu comisul, ca pe nişte fraţi şi credincioşi" (Cronicarul Anonim). După fuga unui alt membru al familiei lor, marele dregător Toma, la ruşi, în 1711, care a dus la compromiterea relaţiilor lui Vodă atât cu ţarul Petru cel mare cât şi mai grav pentru el, cu sultanul, Cantacuzinii au declanşat o intensă campanie de calomniere a lui Vodă la Istanbul, pe lângă Înalta Poartă. A fost o rivalitate nesăbuită căci, de fapt, sultanul decisese, după cum arată Anton Maria del Chiaro, să extermine ambele familii, dorind o domnie total controlabilă în Ţara Românească, având în vedere conflictul acutizat cu imperiul Habsburgic şi noile planuri ofensive faţă de puterea nemţească. Aşadar, cei care au săpat groapa domnitorului şi a fiilor săi au căzut ei înşişi în ea, într-un mod înfricoşător, după cum vom vedea.

Vodă, deşi folosea corespondenţă secretă, cifrată şi e cunoscut jocul diplomatic de mare fineţe pe care îl făcea între Viena, Moscova şi Istanbul, are o anume naivitate de care duşmanii săi nu vor ezita să se folosească. Această naivitate, observată de Maria del Chiaro, un observator străin şi neutru, îl face să nu priceapă, parcă, nivelul de ticăloşie şi trădare la care poate ajunge omul: „Brâncoveanu era o fire atât de naivă că nu credea în posibilitatea unei trădări".

Răzbate, poate, din acestea, o linişte a celui care se ştie cu conştiinţa împăcată şi care este guvernat mai ales de frica lui Dumnezeu, iar nu de frica oamenilor sau de bănuielile paranoice pe care, deseori, le dezvoltă conducătorii de popoare, care duc la atâtea crime, asasinate, chiar războaie.

Printre colaboratorii săi cei mai apropiaţi s-au numărat, după cum am spus, Cantacuzinii, cei care au uneltit pentru înlăturarea sa, iar dregătorul otoman care i-a adus vestea rea, în mijlocul Săptămânii Patimilor, în Joia Mare, era dintre cei socotiţi de încredere, chiar prieten, fiind copleşit cu daruri şi bani de domnitor. Poate că în ce-i priveşte pe Cantacuzini, nu a fost doar o naivitate, ci şi o judecată aparte a domnitorului, care ştiind orgoliul lor, a căutat să-i implice cât mai mult şi la vârf în treburile domniei, doar le-ar fi ostoită setea de mărire, urmând exemplul Mântuitorului, care l-a folosit pe Iuda ca responsabil cu „punga" apostolilor, cunoscând de la început aplecarea sa cea rea către arginţi.

„Ceea ce faci din oameni este direct proporţional cu măsura de încredere pe care le-o acorzi şi le-o dovedeşti”, scria părintele Nicolae Steinhardt, care considera că „încrederea e primă calitate a boierului”. În orice caz, Brâncoveanu s-a arătat zguduit de mazilire, de trădare şi de uneltire. Nu se aştepta. Înţelege, însă, de îndată, totul şi cronicile au reţinut avertismentul profetic pe care i-l face lui Ştefan Cantacuzino, cel care îi va urma ca domnitor şi care va sfârşi atât de tragic: „Finule Ştefan, dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se Voia Lui. Dacă însă sunt fructul răutăţii omeneşti, pentru pieirea mea, Dumnezeu să ierte pe duşmanii mei, dar păzească-se de mâna teribilă şi răzbunătoare a judecăţii divine”.

[...]

Judecata

[...]

Astăzi, noi trăim întocmai într-o astfel de lume în care frica şi conştiinţă de Dumnezeu aproape că au dispărut. De aceea, sunt fapte mult, infinit mai rele decât ale Cantacuzinilor de atunci, nu doar vânzare de frate, ci de ţară şi de neam, şi vedem, totodată, că cei ce fac acestea par a fi puternici şi prosperi pe nenorocirea altora.

[...]

La trei veacuri de la martiriul Brâncovenilor, ţara noastră se află iar la moment de răscruce, la ceas de judecată. Imperiile nesăţioase nu primejduiesc doar pacea acestor meleaguri, ca atunci, ci a întregii lumi. Din nou, ţara noastră se află la mijloc, în pericol de a deveni teritoriu de luptă, pradă sau marfă de schimb. Satele noastre s-au spart, românii sunt risipiţi şi au ajuns de râsul neamurilor străine, ca în cele mai rele năpăstuiri din trecut, dar nimeni nu mai plânge, pentru că mai nimănui nu-i mai pasă.

Ne lipsesc conducători ca Vodă Brâncoveanu, care să câştige cu dragostea inima poporului, nu cu îngrozirea, care să aibă ca primă grijă binele Bisericii şi care să gândească la folosul de obşte al Ţării, nu al clanului sau al străinilor. Ne lipsesc cronicarii care să judece din punctul nostru de vedere, din perspectiva unui neam creştin-ortodox. Nu există astfel de conducători, însă pentru că ne lipseşte, de fapt, lumea lor, lumea Brâncovenilor. Nu avem astfel de cronicari, căci cultura noastră a dispărut, fiind înlocuită cu forme de împrumut. Lumea noastră nu ar mai primi asemenea oameni, ci mai degrabă i-ar alunga şi s-ar ruşina cu ei.

Da, lumea istorică a Brâncovenilor a dispărut. Dar Brâncovenii, Vodă cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu, Matei, cu sfetnicul Ianache, alături de doamna Marica şi fiicele sale, sunt vii, prezenţi şi ajutători nouă, căci lumea în care se află acum este o lume vie: Împărăţia Cerurilor. O împărăţie vie şi adevărată pe care o aşteptăm şi noi, dând mărturie pentru ea la fiecare liturghie: Ierusalimul cel ceresc. [...]

(citiţi mai departe şi integral în cartea: Sfinţii Martiri Brâncoveni. Icoana vechii lumi româneşti, Cuvântul Ortodox, 2014)

Realism brâncovenesc în vremuri de cumplite primejdii. Vodă Constantin între cei care “amăgeau numele creştinătăţii” şi “fiarele” turco-tatare

detaliu icoana de Ioan Popa

Acest articol este un extras din capitolul „Primejdiile şi împlinirile domniei. Provocări externe, dificultăți interne. Apostolatul brâncovenesc” ce face parte din cartea “Sfinții martiri Brâncoveni. Icoana vechii lumi românești”, apărută în anul 2014, la editura Cuvântul Ortodox, cu ocazia comemorării a 300 de ani de la martiriul Sfinților Brâncoveni.

Cartea este tipărită în condiții grafice deosebite, conținând miniaturi brâncovenești, icoane și portrete contemporane. Poate fi procurată din rețeaua de distribuție Supergraph (Librăria Sophia, pangarele mănăstirilor s.a.) și online de la Librăriile Sophia și Libris.

Realism brâncovenesc - „Încearcă să păzească țara fără de primejdie de amândouă părțile, Turci și Moscali”

Împrejurările istorice ale domniei Brâncovenești pot fi descrise prin sintagma unui cronicar contemporan: „cumplite primejdii” (Greceanu). Confruntat cu silnicia turcească, perfidia apuseană și expansionismul rusesc, Constantin Vodă a căutat să scape țara de cumplita soartă de a deveni teren de luptă între fiarele imperialiste din jur sau simplă provincie a celui mai puternic.

Țara, când Vodă Brâncoveanu a fost ales, se afla sub presiunea unei multiple destrămări. A fost perioada în care Imperiul Otoman își începe declinul, manifestat deocamdată interior, fără ca puterea sa externă, imperialistă, să se clatine substanțial. Din această criză internă a Imperiului provin și spolierile tot mai brutale ale provinciilor sau ale voievodatelor din sfera de influență, care vor culmina prin „fanariotizarea” Țărilor Române.

Totodată, Imperiul Habsburgic începe perioada sa de ascensiune și extindere către Europa Centrală și Balcani. „Nemții”, notează Cronicarul Anonim, se aflau „în spinarea țării noastre” și exista pericolul ca ei să-și impună omul lor pe tronul Țării Românești, ceea ce ar fi adus „multe pagube” acesteia. Suedia și Polonia sunt alte puteri care se mișcă dezordonat, amenințând indirect Țările Românești. De la Răsărit începe să se afirme, pentru prima oară în spațiul european, Imperiul Rusesc al lui Petru cel mare. Obiectivul acestuia este tot extinderea în Europa Centrală și Balcani.

În plus, țarul Petru propagă mitologia salvatorului pravoslavnic al popoarelor ortodoxe și are loc debutul mitului celei de-a treia Rome. Se colportează, în acest sens, pseudoprofeții despre eliberarea Constantinopolului din robia „agarenilor" (turcilor) de către un neam „pavlos" (blond) venit din nord. Este un contrast între acest mit, până la urmă propagandistic, și acțiunea concretă a basileului autentic bizantin, Brâncoveanu, care susține, efectiv, prin donații, relații personale și cărți, întreaga lume ortodoxă aflată sub autoritatea turcilor.

Un alt contrast este dat de faptul că Petru cel mare, hipnotizat de civilizația apuseană, acționează în interiorul Rusiei sub un vădit duh modernizator și occidentalizant, pe când Brâncoveanu este, cu adevărat, ca un ultim ecou al împărăției bizantine ce acționează în sens contrar, în sensul unei manifestări a substanței/structurii sufletești proprii civilizației sale.

Curtea sa domnească este adevărat nod patriarhal răsăritean, cronicile consemnând desele vizite și reuniri ale patriarhilor Constantinopolului și Alexandriei la București sau în alte reședințe ale domnului, cu care familia domnitorului și el însuși întrețineau corespondență. Am putea spune, fără să exagerăm, că repetata trimitere elogioasă a contemporanilor săi la Sfântul împărat Constantin are și această semnificație: dacă primul Constantin începe perioada bizantină, există și un ultim Constantin care o încheie, printr-un ultim răsuflu al acestei civilizații.

De altfel, nici cronicarii români nu sunt entuziasmați de Țar - Anonimul Brâncovenesc îl descrie drept „cam nebun, lipsit de minte", aliniindu-l figurilor de aventurieri politici ai acelei perioade, primedioși pentru războaiele pe care le provoacă în „fandasiile" lor. În acest sens, Petru cel mare nu e cu nimic deosebit de Carol al Suediei, deși cei doi sunt adversari geopolitici, iar ultimul e aliat al turcilor. Pe Carol, Constantin Brâncoveanu însuși îl descrie drept unul „care umbla prin certuri și era plin de cea mai mare trufie". Existența tuturor acestor imperii pune presiuni multiple asupra Țării Române și a Moldovei.

Tot Constantin Brâncoveanu definește succint starea acestor țări: „această mult încercată Țară Românească și Moldova cea cu totul sleită". Vodă apelase la ajutorul Țarului Petru pentru a realiza o acțiune coordonată prin care să îndepărteze dominația otomană și, totodată, să protejeze pe ortodocși de imperialismul apusean de nuanță catolică. Încă din 1697 îi trimisese scrisori în care cerea eliberarea Bugeacului de tătari și o alianță anti-otomană, astfel ca, „fugind de șarpele agarenilor, să nu cadă (creștinii ortodocși - n.n.) în gura papistașilor".

Petru nu a răspuns, însă, propunerii domnitorului român, deoarece rațiunile după care se conducea erau imperialist-expansioniste și nu țineau de salvarea ortodocșilor din Răsăritul Europei și din Balcani: prioritatea țarului erau cuceririle din nord, din zona Mării Baltice, intrând astfel în război cu regele Suediei, deși, teoretic, ambii erau creștini și s-ar fi presupus că ar avea misiunea de a combate imperiul turcesc. Petru cel mare va veni către Balcani mult mai târziu, însă într-un mod imprudent ce va duce la pierderea lui Brâncoveanu, cel mai important principe ortodox din regiune.

Perioada dinaintea domniei lui Brâncoveanu este una în care domniile sunt extrem de instabile deoarece voievozii se lăsau ademeniți de perspectiva vreunui centru imperial care părea că va prevala asupra turcilor. În principal, nemții (cum sunt numiți în cronici) sunt cei care exercită această atracție. Rezultatul este o succesiune de domnii riscante, de răzvrătiri ale voievozilor Țării Românești repede și brutal curmate de turci, care, drept pedeapsă, distrug capitala, cetatea domnească, Târgoviștea, mutând centrul în București pentru a controla mai ușor domnitorii recalcitranți.

La fiecare astfel de aventură, țara este călcată de turci și tătari, aducând multă jale locuitorilor prin jafuri și rechiziții, luări în robie a creștinilor. În asemenea context, a fi voievod nu era deloc un privilegiu, decât pentru cei nesăbuiți sau amețiți de perspectiva puterii și a îmbogățirii. Predecesorul lui Brâncoveanu, voievodul Șerban Cantacuzino, oricum mai prudent ca alții, ar fi fost și el amăgit de iluzoria perspectivă de a restaura Imperiul Bizantin cu ajutorul Imperiului Habsburgic, lui revenindu-i glorioasa ipostază de basileu. A fi voievod, așadar, era de-a dreptul primejdios și cu adevărat extrem de greu în acele împrejurări.

De aceea, refuzul inițial al lui Brâncoveanu era cât se poate de întemeiat: o dovadă de realism și o perfectă conștientizare a faptului că domnia îi poate aduce moartea: „m-ați pus domn în vremi ca acestea tulburate” (Cronicarul Anonim). Și totuși, cu toată apăsarea și cu tot șirul de nenorociri pe care le regăsim în cronici (debutul domniei, mai ales, este marcat de o epidemie de ciumă în București, de năvala lăcustelor și de foamete, de năvăliri ale oștilor germane și apoi tătare și turcești), atmosfera degajată din relatările istorice nu este una de teroare a istoriei, ci, într-un mod „ciudat” (în sensul limbii vechi - minunat), este aproape senină. La mijloc nu este vreun fatalism mioritic, care are oricum un tragism resemnat, ci, mai degrabă, o stăpânire de sine, o bărbăție provenită din atitudinea de încredințare în mâinile lui Dumnezeu.

În acest context, domnia lui Brâncoveanu se adevereşte o minune ea însăşi prin durata sa lungă (douăzeci şi cinci de ani). Nici un alt domnitor din epocă nu a reuşit această performanţă. O însemnare de pe un Triod contemporan este cel mai sugestiv semn: Domnul a păzit ţara „cu cea desăvârşit înţelepciunea sa şi din înaltă ştiinţă chivernisire nu numai de răpirile celora ce amăgesc numele creştinătăţii, ci şi prada cea grea şi stricăciunea acelor asemenea cu fiarele tătari" (1700).

Cei care „amăgeau" numele creştinătăţii, adică Imperiul Habsburgic ce căuta să folosească mitul războiului creştin pentru a-şi extinde dominaţia.

Cât de „creştină" era o astfel de expansiune au resimţit-o curând românii din Transilvania, supuşi presiunilor imperiale de a renunţa la Ortodoxie pentru a trece la catolicism. Brâncoveanu este martor şi chiar victimă a acestor samavolnicii, dacă ne gândim la trădarea mitropolitului Atanasie Anghel al Ardealului care beneficiase de sprijinul direct al domnitorului şi care a fost cel care a iniţiat greco-catolicismul. Dacă, pe plan politic-diplomatic, voievodul păstrează legături cu Viena, întreţine, totodată, resorturile rezistenţei ortodoxe din Transilvania printr-o asiduă răspândire de cărţi de cult bisericeşti pe care Nicolae Iorga încă le mai găsea, în uz, în diferite biserici ardelene, pe la sfârşitul secolului XIX.

În aceste împrejurări, înconjurat de falşi prieteni şi brutali stăpânitori, linia urmată de Brâncoveanu a fost aceea de a nu vrea să meargă „nici spre o parte, nici spre alta", aşa cum descrie Anonimul atitudinea voievodului când Petru cel mare se aventurează să atace Imperiul Otoman în 1711.

Domnia lui Brâncoveanu începe primejdios cu provocări nu doar venite din exterior, ci şi cu provocări provenite din aceeaşi familie a Cantacuzinilor care-l va trăda şi vinde turcilor. Astfel, marele boier Bălăceanu, ginere al voievodului Şerban Cantacuzino, îi face zile amare Brâncoveanului imediat după alegerea sa de către ţară ca domn, deoarece visează (megalopsihia, acuză cronicarul Greceanu) la domnia Ţării Româneşti pe care să o câştige cu ajutorul nemţilor, alungând stăpânirea turcilor. Aventura sa pune în primejdie Ţara Românească - Bălăceanu aduce nemţii în teritoriul ţării şi turcii şi tătarii ameninţă să vină să facă prăpăd şi să-l piardă şi pe noul voievod. Până la urmă, sfârşeşte jalnic.

În schimb, în 1711, spre sfârşitul domniei sale, provocarea vine dinspre Răsărit, din partea lui Petru cel mare, care reuşeşte să-l angreneze pe Dimitrie Cantemir într-un război pripit cu turcii.

Un alt Cantacuzino, Toma, boier cu mare rang la curtea lui Brâncoveanu, dezertează în tabăra lui Petru, în condițiile în care voievodul căuta să domolească turbarea turcilor și să-și apropie, totodată, pe țar, pentru „chiverniseala pământului”.

„Încearcă să păzească țara fără de primejdie de amândouă părțile, turci și moscali”, notează Greceanu.

Fuga lui Toma Cantacuzino, „din nebună mândrie”, contribuie decisiv la fragilizarea poziției lui Brâncoveanu la Înalta Poartă și prefigurează decizia mazilirii sale, sultanul pierzându-și încrederea în acesta.

Toate acestea sunt elementele unei politici externe românești, chiar arhetipal românești, aninați cum suntem în acest spațiu geopolitic în bătaia imperiilor și în cătarea ambițiilor imperialiste ale celor „fără minte” și fără omenie. De aceea, Brâncoveanu și sub acest aspect este o manifestare a unei vocații politice românești de atunci uitate: căutarea de a salva țara, de a proteja locuitorii, admițând suveranitatea vremelnică a unui centru imperial doar din considerente de necesitate și pregătind, fără mișcări riscante, fără amăgiri cu privire la „aliați”, fie ei și frați creștini (dar imperialiști), momentul prielnic al ieșirii din robie.

De asemenea, mărturiile cronicilor timpului ne arată un anume realism românesc unitar în ceea ce privește punctul de vedere cu care sunt judecate evoluțiile imperiilor și impactul acestora asupra Țării. Lucrul este cu atât mai notabil cu cât cronicile sunt foarte partizane, efect al dezbinării, rivalității și dușmăniilor pe care marile familii boierești le întrețineau una față de cealaltă. Dincolo de acest partizanat, însă, nimeni nu se face, pe plan intern, purtător de cuvânt al intereselor străine, fie că e vorba de austrieci, turci, ruși. De asemenea, nu sunt preluate în limbaj și mentalitate perspectivele acestor centre de putere și civilizație, printr-o internalizare a perspectivei străinilor.

Practic, în această veche lume românească lipsea reflexul auto-colonizării culturale de mai târziu, fenomen ce s-a dezvoltat mai cu seamă odată cu România modernă a secolului al XIX-lea. Oamenii judecau din punct de vedere românesc. De aceea, cronicile, chiar și cele oficiale, care puteau fi cunoscute relativ ușor de puterea suzerană, sunt de o sinceritate „crudă”, cum remarca Nicolae Iorga. Greceanu critică vehement „tirania și lăcomia păgânească” a turcilor, și vede în înfrângerile acestora semne ale judecății lui Dumnezeu.

Însă cei prin care, uneori, turcii sunt pedepsiți, „nemții” (Imperiul Austriac), sunt văzuți ca instrumente ale pedagogiei dumnezeiești, nu ca întruchipări istorice ale binelui, nefiind nici ei scutiți de priviri critice. Astfel, Cronicarul Anonim îi descrie chiar ca pe niște ”păgâni”, invocând și asupră-le pedeapsa dumnezeiască pentru ororile pe care le săvârșesc în Ardeal când reprimă răscoala curuților (a ungurilor împotriva stăpânirii habsburgice): „au intrat pen cetăţi, şi pen tîrguri, şi pen sate ca cum ar intra niște haite de lupi într-o turmă de oi cu miei, care tirăneşte, păgîneşte, fără nici o milă, ca niște cruzi sorbitori de sînge, muierile și copiii lor îi omoraea, a căror sînge va striga către Dumnezeu pururea ca să facă răscumpărare”.

Nu există, așadar, la cronicarii români, imperii ale răului și binelui, neamuri și împărății cărora să le fie transferate atribute rezervate, în ultimă instanță, doar celeilalte lumi - fie Împărăției Cerurilor, fie iadului. De aceea, confruntările între „nemți”, „moscali” și „turci”, nu sunt privite mitologic, ca o înfruntare între buni și răi, ci ca o ridicare a neamurilor și a împărățiilor una împotriva celeilalte. Există, firește, o raportare dual㠄, anume între tabăra „creștinilor” și cea a „păgânilor”, însă mai degrabă în privința unei identități colective, comune, nu și în privința structurilor politice ale unui oarecare imperiu ale cărui acțiuni au prea puțin de-a face cu creștinătatea.

Românii știau foarte bine că nu doar lăcomia turcilor trebuie stinsă, ci trebuie „îmbunați” și „moscalii”, și „nemții”, adică tocmai creștinii, întotdeauna cu pretenții prea puțin demne pentru niște frați în credință. În cel mai bun caz, acestea erau de ordin material, existând însă și primejdia unor anexări teritoriale sau, în cazul apusenilor, chiar a unui atac asupra credinței ortodoxe. Așadar, discernământul era cu atât mai necesar, cu cât țara se afla expusă și vulnerabilă. Din cauza deselor războaie și răscoale ale domnitorilor români care voiau să scape de dominația otomană, țara rămâne fără ziduri și cetăți de apărare și, treptat, cu o forță armată redusă.

În ciuda unor astfel de provocări și a precarității puterii sale văzute, armate, Constantin Vodă Brâncoveanu restaurează și reunifică Țara și chiar neamul românesc, după cum o dovedește misionarismul ortodox din Ardeal. Un act simbolic de restaurare, la nivel politic, este refacerea reședinței domnești de la Târgoviște, care, de pe vremea lui Ghică Vodă, fusese surpată de turci pentru a nu mai fi „Scaun domnesc” acolo, „căci mai supt munte fiind, se temea turcii de hainie”. Brâncoveanu, continuă Greceanu, „nemaiputând lăsa un scaun vechiu ca acela de pre la strămoșii Mării Sale să stea pustiu”, a reușit să renască vechea capitală, deși Bucureștiul rămâne centrul curții domnești.

Aşadar, Vodă compensează din plin lipsa de putere văzută cu puterea nevăzută, a influenţei şi a acţiunii pe plan cultural-duhovnicesc. Eficienţa acestei politici se vede în aceea că înrâurirea sa depăşeşte cu mult graniţele şi influenţa pe care o putea exercita pe planul puterii brute. Ţara Românească este un centru ortodox care iradiază înspre nord, cuprinzând românii ardeleni şi înspre sudul balcanic, până spre Orientul Apropiat. Reţele clericalo-diplomatice sunt active pe tot acest teritoriu, miza fiind păstrarea şi întărirea Bisericii, aflate sub presiune, nu doar pentru că se afla sub un imperiu islamic, ci şi din cauza ofensivelor tot mai agresive ale catolicilor şi ale protestanţilor.

În acest context, Brâncoveanu impulsionează tipărituri apologetice, de apărare a credinţei ortodoxe şi de răspuns faţă de propaganda catolică şi calvină. „Strict ortodox", arată Nicolae Iorga, spre deosebire de predecesorul său, Şerban Vodă, mai curtenitor cu catolicii, Brâncoveanu aduce pe româneşte scrieri patristice „ca să poată fieştecare Rumân ce şi puţină învăţătură ar avia, să înţeleagă".

Într-adevăr, faptul că în titlurile unora din aceste tipărituri se menţionează explicit: „acum întâi tălmăcit în limba rumânească spre înţelegerea de obşte" arată că acţiunea culturală din timpul Brâncoveanului este deliberată.

Câteva exemple mai vădit apologetice:
„Lumină cu dreapte dovediri din dogmele Besearicii Răsăritului asupra dejghinării papistaşilor" (1699);
„Pravoslavnica mărturisire a Săbornicescei şi apostolescii Besearecii Răsăritului" (1691);
„Învăţătura dogmatică a Bisericii Răsăritene" (1703);
„Panoplia dogmatică" (1710);

Se tipăresc însă şi cărţi patrtistice ca
„Mărgăritarele" Sfântului Ioan Gură de Aur,
„Leastviţă" (Scara Sfântului Ioan),
„Patericul",
precum şi cărţi populare duhovniceşti, ca
„Mântuirea păcătoşilor" sau
„Floarea darurilor";
sunt trimise cărţi de cult, Evanghelii, Liturghiere, românilor greu încercaţi din Ardeal, dar şi arabilor şi georgienilor, din ţinuturi mult mai îndepărtate.

Aşadar, un adevărat apostolat susţinut la mai multe niveluri: la nivel dogmatic - mărturisiri de credinţă; la nivel de cult - cărţile atât de necesare pentru săvârşirea

sfintelor slujbe; la nivel de popularizare - cărți patristice și duhovnicești. Și nu se putea alt mitropolit mai potrivit unei astfel de epoci decât energicul Antim Ivireanul. Un asemenea program nu poate fi gândit și elaborat decât de un creștin foarte conștient, cu o credință lucrătoare și cuprins de râvna Bisericii.

De altfel, actul simbolic cel mai însemnat care precede chiar domnia sa este editarea primei Biblii în limba română, în anul 1688, sarcină pe care Brâncoveanu a împlinit-o ca ispravnic al voievodului Șerban Cantacuzino. Începutul bun pus cu această lucrare fundamentală a fost continuat cu o premeditată și perseverentă strategie. Sub domnia sa există cinci centre tipografice (București - cinci tipografii, Snagov - două tipografii, Râmnic - o tipografie, Târgoviște - o tipografie) și sunt editate aproape nouăzeci de titluri.

Pe lângă cele menționate mai sus, predomină cărțile de cult, ca Octoihul, Triodul, Mineiul, Litughierul, Evanghelii, Psaltiri, Ceaslovuri, dar și cărți duhovnicești. De asemenea, merită menționat aparte faptul că pe timpul lui Brâncoveanu a fost tipărită și prima carte de psaltică românească, opera ieromonahului Filothei: „Psaltichie românească”.

Cuvântul, odată tipărit, nu este, decât rareori, comercializat. Mare parte a cărților sunt răspândite gratis „mulțimilor creștine”, „în baza principiului că adevărul nu poate fi vândut”, cum remarca istoricul Al. Duțu. Apostolatul brâncovenesc nu se oprește la granițele Țărilor Române, ci vizează, înscriindu-se, și aici, în „dunga cea mare” a voievozilor, întreaga creștinătate răsăriteană.

Tipăriturile de limbă greacă, arabă și georgiană, laolaltă cu daniile (cărți, bani, obiecte de cult, tiparnițe) și sprijinirea așezămintelor monahale de la Muntele Athos, Muntele Sinai, a patriarhiilor orientale ale Alexandriei, Ierusalimului și Damascului, legăturile strânse cu patriahia Constantinopolei, arată o acțiune la fel de sistematică de revitalizare și sprijinire a fostului spațiului bizantin.

Unii patriarhi, ca Dositei și Hrisant Notarra ai Ierusalimului, sunt prieteni personali ai voievodului și prezențe constante la curtea sa, care a devenit, de altfel, centru de iradiere culturală prin Academia Domnească, instituție de învățământ gratuit, deschisă tuturor claselor sociale, unde se formau, prin acordarea de burse, clerici, artiști, traducători pentru comunitățile creștine orientale.

Într-o țară „robită și lipsită de pază și ziduri”, în vremuri „pline de greutăți și turburări și nenorociri”, constată Sevastos Kimenitul, profesorul Academiei, domni-

torul „investește”, în „omul dinlăuntru”, în școală și biserică, în ceea ce strategii de astăzi numesc „puterea blândă” (soft power).

icoana de Sorin Efros

Martiriul Sfinţilor Brâncoveni - Viaţa şi pătimirea celei mai exemplare familii domnitoare româneşti Cum înţelegem azi jertfa lor? “Ieri era Stambulul, astăzi este Washingtonul. Doar atitudinea vizionară a voievodului este mai greu de regăsit azi”

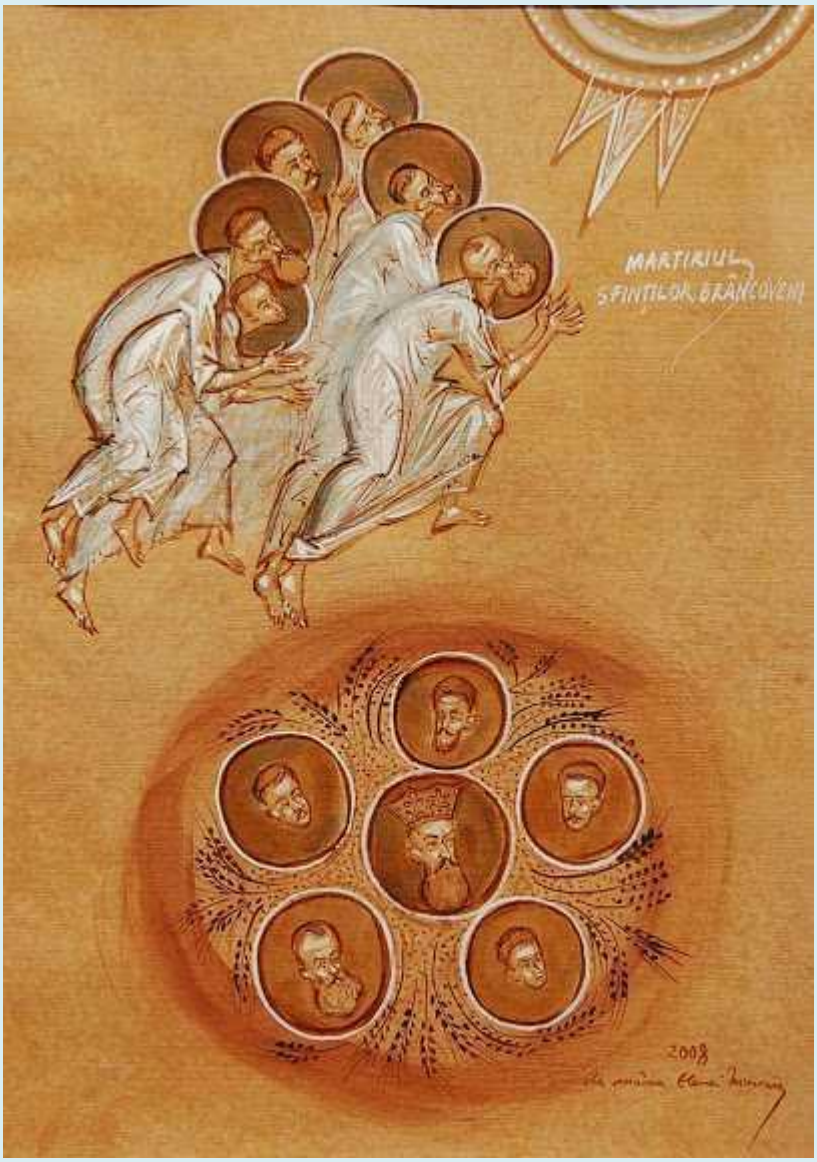

(icoane de Elena Murariu)

“De la vlădică la opincă, avem cu toţi ce învăţa de la Sfinţii Brâncoveni!“

***

Ziarul Lumina: Dumitru Manolache: Dialog cu pictoriţa Elena Murariu. „Sfinţii Brâncoveni m-au transformat din artist laic în iconar“

Întâlnirea pe care Elena Murariu - unul dintre cei mai importanţi pictori şi restauratori de artă sacră de la noi - a avut-o cu Sfinţii Brâncoveni s-a săvârşit ca o intrare în har. Ca un continuu şi definitoriu urcuş dinspre evlavie spre icoană. Această chemare, după cum ne-a mărturisit, i-a pus rânduire în viaţă, transformând-o din artist laic în artist iconar. Într-un dialog recent, domnia sa ne-a desluşit câteva din tainele care i-au fost revelate de viaţa şi sfârşitul martiric al Sfinţilor Brâncoveni, pe care apoi mâna sa le-a zugrăvit în inconfundabile icoane şi lucrări de artă.

Când şi cum aţi intrat în harul Sfinţilor martiri Brâncoveni? Cum a fost chemarea lor?

Chemarea a venit demult, în 1992, în preajma canonizării Sfinţilor martiri Brâncoveni. Am pornit de la realizarea unei icoane. Dar, pe măsura trecerii timpului, acesteia i s-au adăugat alte zeci de lucrări. 2014, Anul comemorativ al Sfinţilor martiri Brâncoveni, nu va duce la încheierea acestui drum, ci desluşirea şi căutarea icoanelor mucenicilor va continua. Mă bucur de faptul că drumul care mi s-a deschis demult, şi pe care am mers cu toată dragostea, nu se sfârşeşte aici.

În toate icoanele dumneavoastră, Sfântul Constantin Brâncoveanu ţine crucea deasupra capului fiului său Matei. Ce semnificaţie are acest gest?

Gestul acesta face referire la ezitarea tânărului şi fragilului Matei în faţa morţii şi la ispita de a renunţa la credinţa lui creştină în schimbul vieţii. „Spectacolul“ cutremurător al morţii fraţilor mai mari i-a clătinat credinţa. Dar lucidul domn Constantin Brâncoveanu l-a îmbărbătat, făcându-l să vadă lumina taborică şi să îmbrăţişeze mucenicia.

Frica şi ezitarea Sfântului Matei în faţa martiriului le-am surprins în mod metaforic în seria de lucrări „Bradul salcie“. Iar dragostea părintească, iubirea de tată, care a dăinuit dincolo de moarte, am arătat-o în lucrările în care capetele martirilor Constantin Brâncoveanu şi Matei stau lipite tandru unul de altul. De altfel, această imagine zguduitoare nu este rodul imaginaţiei pictorului iconar, ci o realitate concretă, relatată de veneţianul Andrea Memmo, martor ocular al martiriului Brâncovenilor.

Privind martirii din ceata Sfinţilor Brâncoveni, nu poţi să nu observi că, prin felul în care i-aţi înfăţişat, fiecare este marcat de o taină. Radu, de pildă, ţine într-o mână crucea şi în cealaltă două inele. Ce poartă cu sine fiecare?

Sfinţii Brâncoveni creează un grup asemeni Sfinţilor mucenici din Sevastia sau Sfinţilor Macabei. Ideea muceniciei de grup este foarte importantă în cazul lor, dar pe lângă aceasta sunt o mulţime de nuanţe care îi particularizează.

⇒ Constantin, fiul cel mare, este ca o oglindire a Voievodului din tinereţe, este cel care nu a mai ajuns domn, aşa cum părea că era rânduit. Iar el lăsa în urmă o soţie îndurerată şi singurul lăstar bărbătesc brâncovenesc!
⇒ Ştefan este modelul de cărturar înduhovnicit, care gustase deja din amarul vieţii: la 29 de ani, era văduv şi va lăsa în urma lui o copilă.
⇒ Radu, al treilea fiu, este cel care după Postul Paştelui urma să se căsătorească. Situaţia aceasta îi conferă un rol-cheie în cadrul grupului. Nunta sa nenuntită pe pământ va fi nunta cosmică a întregului grup, împlinită în ceruri cu Mirele Hristos.
⇒ Cât despre Matei, am mai spus, el simbolizează copilul, credinţa neconsolidată, omul fragil şi temător, omul contemporan, „bradul salcie…".
⇒ În ceea ce-l priveşte pe Ianache, el este, aşa cum l-a numit Biserica, sfetnicul voievodului.

Martirii Brâncoveni şi bradul, uneori împreună. De ce?

Iconografia Sfinţilor Brâncoveni se îmbogăţeşte şi se dezvăluie mult mai bine punând-o în legătură cu unul dintre arborii emblematici ai spaţiului românesc, bradul. Acest arbore este prezent în arta populară ca element cu semnificaţie creştină. Bradul are o încărcătură simbolică bogată, strâns împletită cu viaţa şi martiriul Sfinţilor Brâncoveni. În tradiţia poporului român, bradul este un simbol al vieţii, prin verdele veşnic al său. În acelaşi timp, ramurile lui sunt ca o scară care înlesneşte legătura dintre cer şi pământ. Expresia „frumos/ înalt ca un brad" se potriveşte de minune cu Sfinţii Brâncoveni, mai ales cu înfăţişarea fiilor la vremea martiriului.

Personal, sunt foarte impresionat de lucrările dvs. realizate în tuş pe hârtie şi cu foiţă de aur, cum ar fi „Pescuirea moaştelor şi înhumarea acestora", sau de cele pe lemn care au fondul cioplit într-un fel anume. Ce simbolizează apa în icoanele Brâncovenilor?

Apa le-a fost Sfinţilor Brâncoveni întâiul mormânt. După martiriu, trupurile lor au fost aruncate în mare. Fondul aurit, vibrat al unor icoane, obţinut prin cioplirea suprafeţei panourilor de lemn, face trimitere în acelaşi timp la adierea Duhului Sfânt şi la murmurul rugăciunii. De asemenea, această clipocire de apă şi Duh aminteşte şi de ploaia binecuvântată care a căzut la Mănăstirea Hurezi, în timpul slujbei de canonizare a Sfinţilor martiri Brâncoveni, ce a avut loc în 1992 şi a urmat unei perioade lungi de secetă, rar întâlnită în această zonă.

În albumul „Rădăcini Brâncoveneşti“ mărturisiţi atât de frumos despre „urcarea spre icoană“ a evlaviei dumneavoastră faţă de aceşti martiri, care v-au ţinut în bisericile lor, v-au ocrotit, ajutându-vă să „nu simţiţi povara căii asumate“. Cât de mult v-au schimbat ei viaţa?

Ca restaurator de pictură murală, am avut şansa de a mă apropia de Sfinţii Brâncoveni prin mijlocirea artei brâncoveneşti. Bolniţa Bistriţei Vâlcene, Biserica Fundenii Doamnei din Bucureşti, Mănăstirea Gura Motrului, Mănăstirea Dintr-un Lemn, Mănăstirea Polovragi, Biserica Potecaşilor de la Vioreşti-Slătioara, toate adăpostind tezaure de artă brâncovenească şi postbrâncovenească, au avut un rol important în acest drum. Da, Sfinţii Brâncoveni m-au ţinut la lucru în ctitoriile lor ani de zile. În aceste condiţii, cum să nu te anime bucuria de a le închina icoane? Consider că Sfinţii Brâncoveni m-au ajutat la rânduirea vieţii mele şi la transformarea mea din artist laic în artist iconar.

Ce ne învaţă martiriul Sfinţilor Brâncoveni pe noi cei de astăzi, care, reci şi înstrăinaţi, uităm uneori de aproapele, ne urâm, ne batjocorim?

Sfinţii Brâncoveni sunt ca un far călăuzitor pentru cei care caută limanul hristic. Ei sunt surprinzător de apropiaţi de contemporaneitate. Situaţia politică de atunci are foarte multe lucruri în comun cu cea de azi. Ieri era Stambulul, astăzi este Washingtonul. Doar atitudinea vizionară a voievodului este mai greu de regăsit azi. Tăria în credinţă a Brâncovenilor, unitatea de grup a martirilor, curajul în faţa morţii sunt cutremurătoare şi pilduitoare. Brâncovenii au cunoscut mărirea şi au gustat din toate bucuriile şi bunătăţile pământeşti. Când au avut bani, i-au investit în lucruri durabile, consolidând şi modernizând ţara, luminând poporul cu ştiinţa de carte, slăvindu-L pe Dumnezeu prin ridicarea de biserici, cinstindu-i pe înaintaşi. Brâncoveanu a investit pe pământ, căci domn era, dar a investit şi în cer, în jitniţele cele cereşti, căci domn adevărat era! Când li s-a smuls mărirea lumească şi agoniseala pământească, atunci când părea că li s-a luat tot, inclusiv viaţa, ei au rămas cu credinţa. Deci tot bogaţi. De la vlădică la opincă, avem cu toţi ce învăţa de la Sfinţii Brâncoveni!

***

Doxologia: Irina Nastasiu: “Să ştiţi c-am murit creştin,/ Brâncoveanu Constantin!”

Astăzi, Biserica Ortodoxă Română pomeneşte pe Sfinţii martiri Brâncoveni: Constantin Voievod cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi sfetnicul Ianache. Pe 15 august 1714, chiar în ziua în care urma să împlinească 60 de ani, voievodul Constantin Brâncoveanu a fost decapitat, pentru că a refuzat să se lepede de credinţa creştină. Împreună cu el au fost martirizaţi şi cei patru fii ai săi, alături de sfetnicul Ianache.

Îmbrăcaţi numai în cămăşi, bătuţi, torturaţi şi înfometaţi, cei cinci au fost aduşi în faţa sultanului Ahmed, care le-a cerut să renunţe la creştinism, pentru a-şi salva viaţa. În faţa acestei propuneri, Brâncoveanu a răspuns, fără să mai stea pe gânduri: *“De legea creştină nu mă las, căci în ea m-am născut şi am trăit, şi în ea vreau să mor! “*

Pe fiii săi, voievodul i-a îmbărbătat cu următoarele cuvinte: *“Fiilor, fiţi bărbaţi! Am pierdut tot ce aveam pe astă lume. Nu ne-au mai rămas decât sufletele. Să nu le pierdem şi pe ele, ci să le ducem curate înaintea feţei Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru!”*

Acum, soarta le era pecetluită. Sultanul Ahmed a poruncit imediat să le fie tăiate capetele. Cel dintâi a căzut capul sfetnicului Ianache. Apoi, pe rând, au fost decapitaţi Constantin, fiul cel mare al voievodului, apoi Ştefan şi Radu.

icoana de Sorin Efros

Atunci când a sosit rândul lui Matei, mezinul de numai 11 [14] ani, acesta a început să plângă, promiţându-i sultanului că se va face musulman dacă va fi cruţat. Însă Brâncoveanu i-a poruncit să urmeze exemplul fraţilor săi: *„Mai bine să mori de o sută de ori, decât să-ţi lepezi credinţa”!* Şi copilul a ales jertfa pentru Hristos. Cuprins de linişte, Mateiaş a mers direct către călău şi, aşezându-şi capul pe trunchi, i-a spus acestuia: *„Vreau să mor creştin! Loveşte!”* A urmat domnitorul

Brâncoveanu, care a plecat la moarte închinându-se şi rostind: *"Doamne, fie voia Ta!"*.

Condamnat pentru înmulţirea neamului românesc

Cum înţelegem azi jertfa Sfinţilor martiri Brâncoveni? Înrudiţi în seminţie şi în duh cu aceştia, ar trebui să moştenim ceva din curajul şi spiritul de sacrificiu al bravilor martiri. Însă azi, după aproape 300 de ani de la moartea lor mucenicească, oare câţi dintre noi, creştinii mileniului al treilea, mai păstrăm vie credinţa în Dumnezeu şi dragostea de patrie? Câţi am mai avea azi curajul şi demnitatea de a merge la moarte, pentru neam şi credinţă? Câţi dintre noi am avea tăria de a ne jertfi copiii pentru Hristos? Nu cunoaştem răspunsul la aceste întrebări. Însă ştim altceva: că mulţi dintre noi ne trimitem şi azi copiii la moarte, dar nu pentru Hristos, ci ucigându-i prin cumplitul păcat al avortului şi lipsindu-i de lumina dumnezeiescului botez…

Dacă astăzi Occidentul este cel care promovează avortul, pe toate căile, pe vremuri tehnica decimării neamului venea de la Istambul. Prin tributul de copii pe care îl impuneau românilor, turcii au reuşit să ne împuţineze considerabil. Din această perspectivă, moartea Sfinţilor martiri Brâncoveni trebuie înţeleasă şi sub aspectul luptei şi al jertfei pentru înmulţirea şi propăşirea neamului românesc. O „vină" care trebuia pedepsită neîntârziat de către otomani:

"…Brâncoveanu nu a murit cum se spune. El era un bun creştin şi a avut cu călăul o discuţie despre credinţă, dar a fost condamnat pentru înmulţirea neamului românesc. Când vorbea cu călăul despre Ortodoxie, era deja condamnat şi sentinţa oricum se aplica. Nu a fost silit să treacă la mahomedanism. Turcii se mulţumeau cu birul şi peşcheşurile, uneori profanau biserici, dar cam atât (…) Au existat domnitori şi boieri lingăi care au trecut de bună voie la mahomedanism. Dar problema lui Brâncoveanu nu a fost aceasta, ci pâra că înmulţeşte neamul românesc. Sigur că l-a înmulţit. Ca exemplu, el a avut 11 copii, 7 fete şi 4 băieţi. Era bogat şi nu punea biruri grele asupra supuşilor, a creat o viaţă lejeră în Ţara Românească, drept pentru care oamenii au făcut copii. Politicienii de astăzi, miniştri, parlamentari, demnitari sunt criminali pentru că nu grijesc de bunul mers al vieţii poporului, nu se ocupă să creeze o ambianţă, condiţii de a naşte copii. Pruncii nu se nasc pe gârlă. Ei se nasc într-o casă, într-un climat de siguranţă care, din păcate, lipseşte în România."

(Părintele Nicolae Tănase)

icoana de Sorin Efros

Aruncate în Bosfor, trupurile mucenicilor au fost scoase de câţiva creştini şi îngropate, în mare taină, în mănăstirea Sfânta Panaghia Camariotissa din Halki, lângă Ţarigrad, ctitorie a voievodului.

În vara anului 1720, Doamna Maria a adus pe ascuns rămăşiţele soţului său în ţară şi le-a îngropat în Biserica Sfântul Gheorghe Nou din Bucureşti, aşezând peste mormânt o piatră împodobită doar cu pajura ţării, fără nici o pisanie, iar deasupra o candelă de argint.

În anul 1992, Biserica Ortodoxă Română i-a declarat sfinţi pe Constantin Brâncoveanu cu fiii săi şi cu sfetnicul Ianache.

Într-o societate asfixiată de libertinaj, fără valori şi moralitate, copleşită de sărăcie şi criză, jertfa Sfinţilor martiri Brâncoveni reprezintă o chemare la redescoperirea credinţei, la părăsirea păcatelor şi la lupta pentru salvarea sufletului românesc.

Fie ca modelul jertfelniciei martirilor Brâncoveni să trezească în sufletul nostru valorile demult uitate ale demnităţii, curajului şi conştiinţei naţionale!

„Apoi el se-ntuneca
Inima-i se despica,
Pe copii se arunca,
Îi bocea, îi săruta,

Şi turbând apoi striga:
– Alelei! Tâlhari păgâni,
Alei! Voi, feciori de câini!
Patru fii eu am avut,
Pe toţi patru i-aţi pierdut!
Dar-ar Domnul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu:
Să vă ştergeţi pre pământ,
Cum se şterg norii de vânt!
Să n-aveţi loc de-ngropat,
Nici copii de sărutat!

Turcii crunt se oţărau,
Şi pe dânsul tăbărau
Şi zilele-i ridicau…

-Câini turbaţi, turci, liftă rea!
De-aţi mânca şi carnea mea,
Să ştiţi c-am murit creştin,
Brâncoveanu Constantin!”

(din Balada Sfântului Constantin Brâncoveanu)

TVR/ Liliana Teica: Pe urmele Brâncovenilor la Istanbul. Închisorile şi martiriul

15 august 1714, zi a marelui praznic creştin al Adormirii Maicii Domnului şi zi de un tragism fără seamăn în istoria cruzimii otomane. După luni întregi de chinuri, sfârşeau decapitaţi pe rând cei patru fii ai domitorului şi ginerele său, chiar sub ochii lui Constantin Brâncoveanu, al cărui cap a căzut ultimul. Li se oferise viaţa în schimbul trecerii la mahomedanism, dar, îndemnaţi de voievod, nu s-au lăsat de legea creştină. Se încheia astfel o domnie luminată.

La 300 de ani de la martiriul Brâncovenilor, 2014 a fost declarat Anul Brâncoveanu, un omagiu adus marelui domnitor Constantin Brâncoveanu şi o rememorare a faptelor şi personalităţilor care au marcat epoca sa.

Îndelungata domnie a lui Constantin Brancoveanu, începută la 29 octombrie 1688 şi încheiată tragic în 15 august 1714, a marcat epoca prin amploarea şi însemnătatea faptelor sale.

Abil diplomat, prin înţelegeri şi corespondenţă dusă în secret faţă de turci, a căror vasală era Ţara Românească, şi cu preţul multor pungi cu galbeni plătite cu generozitate, voievodul a mentinut echilibrul politic la graniţa a trei mai imperii, Otoman, Habsburgic şi Ţarist. Ţara a putut cunoaşte o lungă perioadă de pace, iar Ortodoxia, ameninţată de pericolul catolic şi islamic, a fost apărată.

Prin buna administrare a avuţiilor ţării, poporul a cunoscut un trai mai bun. Au progresat agricultura, meşteşugurile, mineritul şi comerţul, iar povara birurilor era pusă mai mult pe cei bogaţi. Şi turcii erau mulţumiţi de haraciul plătit cu regularitate de domnitor, care îşi asigura liniştea domniei cu daruri generoase trimise chiar de Brâncoveanu marilor demnitari ai Înaltei Porţi sau apropiaţilor sultanului.

Iubitor de frumos şi deschis către valorile Renaşterii, Brâncoveanu a încurajat artele, tiparirea şi răspândirea cărţilor, şi nu doar în Muntenia, ci şi în Transilvania sau în alte ţări vecine. A ctitorit aşezăminte laice şi bisericeşti de mare însemnătate spirituală, într-un stil arhitectural nou, care avea să-i poarte de atunci numele.

icoana de Sorin Efros

Domnitorul, ajutat mult de iscusinţa Doamnei Marica de administrator al marilor moşii şi în negustoria cu vite, şi-a mărit propria avere, pentru care turcii îl numeau Altân Bei, sau Prinţul Aurului. Istoricii spun că Brâncoveanu aduna în fiecare an mai mult de 10.000 de galbeni. Marea sa bogăţie a atras însă invidia otomanilor, dar şi pe cea a boierilor Cantacuzini. Aceştia din urmă i-au pus la cale mazilirea pentru că doreau pe tron pe unul din familia lor.

Voievodul Brâncoveanu a fost acuzat de trădare faţă de Înalta Poartă. Au fost mai multe capete de acuzare, printre care şi marea avere personală sau înţelegerile şi corespondenţa purtată în secret cu marile puteri străine. A fost îndepărtat de la domnie pe 25 martie 1714, în Săptămâna Patimilor, când solul sultanului le-a anunţat Brâncovenilor firmanul de mazilire.

Domnitorul şi întreaga sa familie, bărbaţi, femei şi prunci, în total 13 prizonieri, au fost duşi la Înalta Poartă (Istanbulul de astăzi, numit pe atunci Ţarigrad, Constantinopol, Stambul sau Înalta Poartă). După un drum greu, de 3 săptămâni, au fost aruncaţi cu toţii în închisoare.

Temuta Temniţă Yedicule

Pe malul Mării Marmara, în capătul de sud al oraşului, era Închisoarea celor Şapte Turnuri sau Temniţa Yedicule.

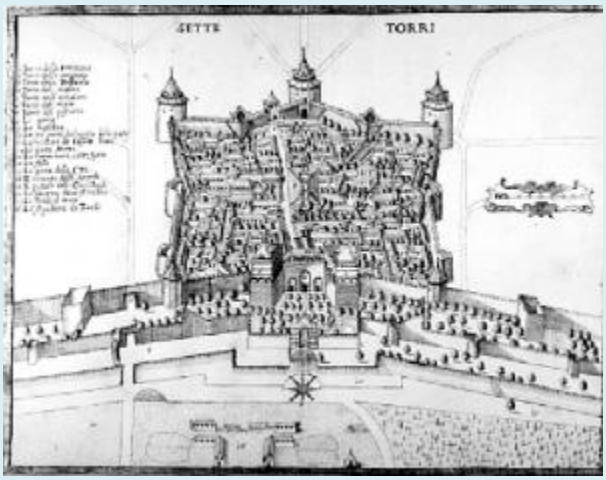

Ridicată înca din vremea bizantină, Yedicule fusese fortificată de sultanul Mehmed al II-lea, la puţin timp după ce cucerise Constantinopol, în 1453.

Pe lângă cele patru turnuri care formau Poarta de Aur, sultanul construise încă trei turnuri mai masive.

În cetate erau păstrate tezaurul şi arhiva, iar în turnuri erau întemniţaţi duşmanii sultanului - vizirii consideraţi trădători, ambasadorii puterilor care luptau împotiva Turciei sau voievozii teritoriilor cucerite de otomani. Toţi cei care îl nemulţumiseră pe sultan îşi aşteptau aici moartea.

Zidurile temutei temniţe păstrau urmele inscripţiilor scrijelite de cei ce-şi găsiseră aici moartea.

Au fost executaţi la Yedicule marele vizir Halil Paşa, împreună cu fiii săi, David Megas Komnenos, ultimul împărat din Trebizond, împreună cu fiii săi, regele Simion I al Georgiei. În ziua de 22 mai 1622, la vârsta de numai 17 ani, tânărul sultan Osman a murit sugrumat, căci sângele nici unui sultan nu trebuia vărsat.

În turnul cel mare, Turnul Ambasadorilor, au fost întemniţaţi şi batjocoriţi, din luna aprilie şi până în iulie 1714, domnitorul Constantin împreună cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, alături de Enache, sfetnicul şi ginerele său.

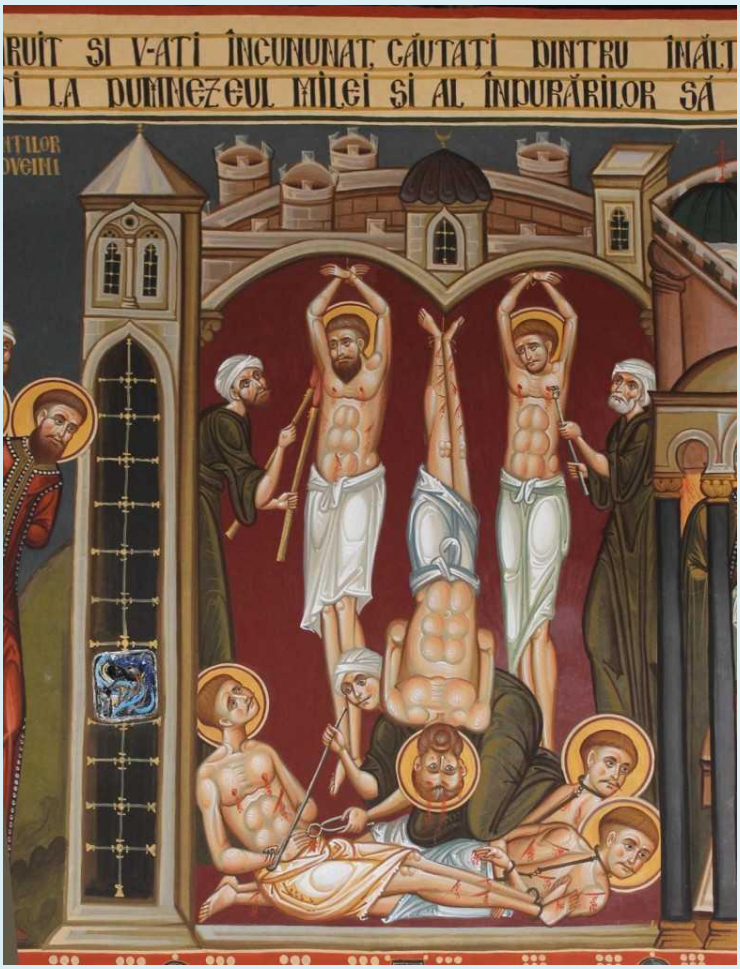

icoana de Sorin Efros

Conform istoricilor, a fost întins pe roată, i s-a pus pe cap un cerc de fier încins, a fost ars cu fierul înroşit pe piept şi pe spate, a fost străpuns în mâini şi în picioare, iar după cumplitele chinuri, turcii i-au smuls semnătura pentru aurul depus în băncile de la Veneţia.

Apoi, în ziua de 15 iunie 1714, bărbaţii Brâncoveni au fost mutaţi din Groapa Sângelui la Ceauş Emini, o altă temniţă din teribila Închisoare a celor Şapte Turnuri, dar mai aproape de lumină. Aici erau închise şi Doamna Marica, Domniţa Bălaşa şi cumnata ei, Anica, soţia lui Constantin, împreună cu fiul lor de doar câteva luni.

Declarate mai întâi roabe şi apoi condamnate la închisoare pe viaţă, au fost şi ele torturate.

Pe Doamna Maria au adus-o şi la nenumărate schingiuiri ale soţului şi copiilor ei. Ea însăşi a fost chinuită pentru a mărturisi tot ce ştia despre locul unde se găseau averile familiei. Dar, după câteva săptămâni de chinuri, când turcii s-au convins că de la ele nu pot afla nimic despre bani, femeile au fost mutate într-un alt turn.

După o detenţie de aproape un an, femeile au fost răscumpărate la sfârşitul lunii martie 1715, pentru 100 de pungi de aur şi au părăsit Stambulul.

La Yedicule aveau să fie întemniţaţi, zeci de ani mai târziu, mulţi prizonieri francezi, în timpul Războaielor Napoleoniene. Aici a fost închis timp de doi ani, până în 1801, diplomatul-scriitor Francois Pouqueville, de la care a rămas o remarcabilă descriere a închisorii.

Yedicule a rămas închisoare până în anul 1837. Ultimul întemniţat a fost diplomatul rus Obresko, eliberat însă la cererea ambasadorilor străini.

Astăzi, Yedicule este cel mai mare muzeu în aer liber din Istanbul şi găzduieşte concerte în timpul verii.

Despre martiriul Brâncovenilor stă martoră o placă memorială de pe zidurile închisorii: „În memoria domnitorului Constantin Brâncoveanu şi a celor patru feciori ai săi, care au fost întemniţaţi la închisoarea Yedicule la începutul secolului al XVIII-lea, departe de scumpa lor patrie. Şi întru statornica amintire a istoriei comune a popoarelor român şi turc“.

Martiriul Brâncovenilor

La 15 august 1714, de Sfânta Maria mare, Constantin Brâncoveanu, fiii săi şi Enache au fost duşi la locul de osândă. Ziua fusese aleasă anume de otomani. Ştiau că era o mare sărbătoare creştină, ziua în care Constantin Brâncoveanu împlinea 60 de ani, precum şi onomastica soţiei sale, Marica.

Erau acolo şi sultanul Ahmed al III-lea, marele vizir Gin Ali, ambasadorii creştinătăţii apusene, de la Veneţia, din Franţa, Anglia şi din Imperiul Habsburgic, dar şi din Rusia, alături de mulţi oameni de rând. Muntenilor li s-a îngăduit să spună o ultimă rugăciune în genunchi, iar apoi sultanul le-a oferit iertarea şi viaţa dacă trec la mahomedanism.

Anton-Maria Del Chiaro, secretarul domnitorului, nota mai târziu despre răspunsul demn al Voievodului: *"Împărate! Averea mea, cât a fost, tu ai luat-o, dar de legea mea creştină nu mă las! În ea m'am născut şi am trăit, în ea vreau să mor. Pământul ţării mele l-am umplut cu biserici creştineşti şi, acum, la bătrâneţe, să mă închin în geamiile voastre turceşti? Nu, Împărate! Moşia mi-am apărat, credinţa mi-am păzit. În credinţa mea vreau să închid ochii, eu şi feciorii mei".*

icoana de Elena Murariu

Apoi şi-a încurajat copiii: *"Fiilor, aveţi curaj! Am pierdut tot ce aveam pe lumea aceasta pământească. Nu ne-au mai rămas decât sufletele, să nu le pierdem şi pe ele, ci să le aducem curate în faţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru!"*

Sultanul a dat semnalul execuţiei şi primul a fost decapitat vistiernicul Enache Văcărescu, apoi pe rând fiii Constantin, Ştefan şi Radu, în timp ce tatăl urmărea totul înmărmurit de durere. Doar Matei, de doar 12 [14] ani, a avut un moment de slăbiciune şi, speriat, i-a cerut sultanului iertarea, făgăduind că se va face mahomedan.

Constantin l-a îmbărbătat cu lacrimi în ochi spunându-i că *„din sângele nostru n-a mai fost nimeni care să-şi piardă credinţa; mai bine să mori de o mie de ori decât să-ţi renegi credinţa strămoşească pentru a trăi câţiva ani mai mulţi pe pământ“*.

Şi Matei şi-a acceptat martiriul cu vorbele: “Vreau să mor creştin. Loveşte!“

icoana de Elena Murariu

Ultimul a căzut capul domnitorului. A fost o execuţie fără seamăn în istoria cruzimii otomane.

“La capătul celei mai zguduitoare tragedii, ce nu are pereche în analele sângeroase ale sultanilor de odinioară, numai atunci s-a pus capăt celor mai straşnice clipe pe care le poate suferi vreodată un suflet omenesc”. (Nicolae Iorga)

Şi Andrea Memno, plenipotenţiarul veneţian la Ţarigrad, cum mai era numit atunci Constantinopolul, a fost de faţă la scena execuţiei domnitorului Constantin Brâncoveanu şi a membrilor familiei sale. În scrisoarea sa către dogele Veneţiei raporta groznicele momente: “Doamne! Pana-mi tremură când vă scriu Excelenţă. Ceea ce am văzut… Mă în-treb: putut-a fi de faţă cineva să nu fi plâns, văzând capul nevinovatului Mateiaş tânăr tinerel rostogolindu-se pe jos, lângă capul părintelui său... Gâdele stropit de sângele creştinesc, face un salut Sultanului Ahmed şi se retrage. Sultanul însoţit de plenipotenţiarii Germaniei, Rusiei, Angliei se ridică să plece. Văzându-mă cu ochii înlăcrimaţi spuse Sultanul că regretă acum ceea ce a săvârşit…“

Trupurile au fost aruncate în apele Bosforului, iar capetele “purtate în prăjini” pe ulițele cetăţii şi înfipte la o poartă a Seraiului, iar după trei zile aruncate şi ele în mare.

Doamna Maria a aflat îngrozitoarea veste în închisoare. Cu ajutorul Patriarhiei Constantinopolului şi al unor creştini pioşi a reuşit să ducă trupurile neînsufleţite la Halki, într-o veche mănăstire zidită de împăratul Ion Paleologul. După ce Doamna Maria, fiica şi nora sa au reuşit să scape din temniţă răscumpărându-se cu sute de galbeni luaţi cu dobândă de la negustorii din Stambul, şi după un an şi jumătate de exil în Caucaz, au ajuns la în cele din urmă înapoi la Bucureşti. Abia în 1720 a reuşit Doamna Marica să aducă în ţară şi osemintele domului martir Constantin Brâncoveanu.

Deşi mormântul din Mănăstirea Hurezi, ctitorită de Brâncoveanu, aştepta trupul voievodului, acesta a rămas gol. Convinsă că turcii îi vor căuta trupul în acel loc pentru a-l pângări, văduva domnitorului a înmormântat osemintele în Biserica Sfântul Gheorghe Nou din Bucureşti, unde se află şi astăzi.

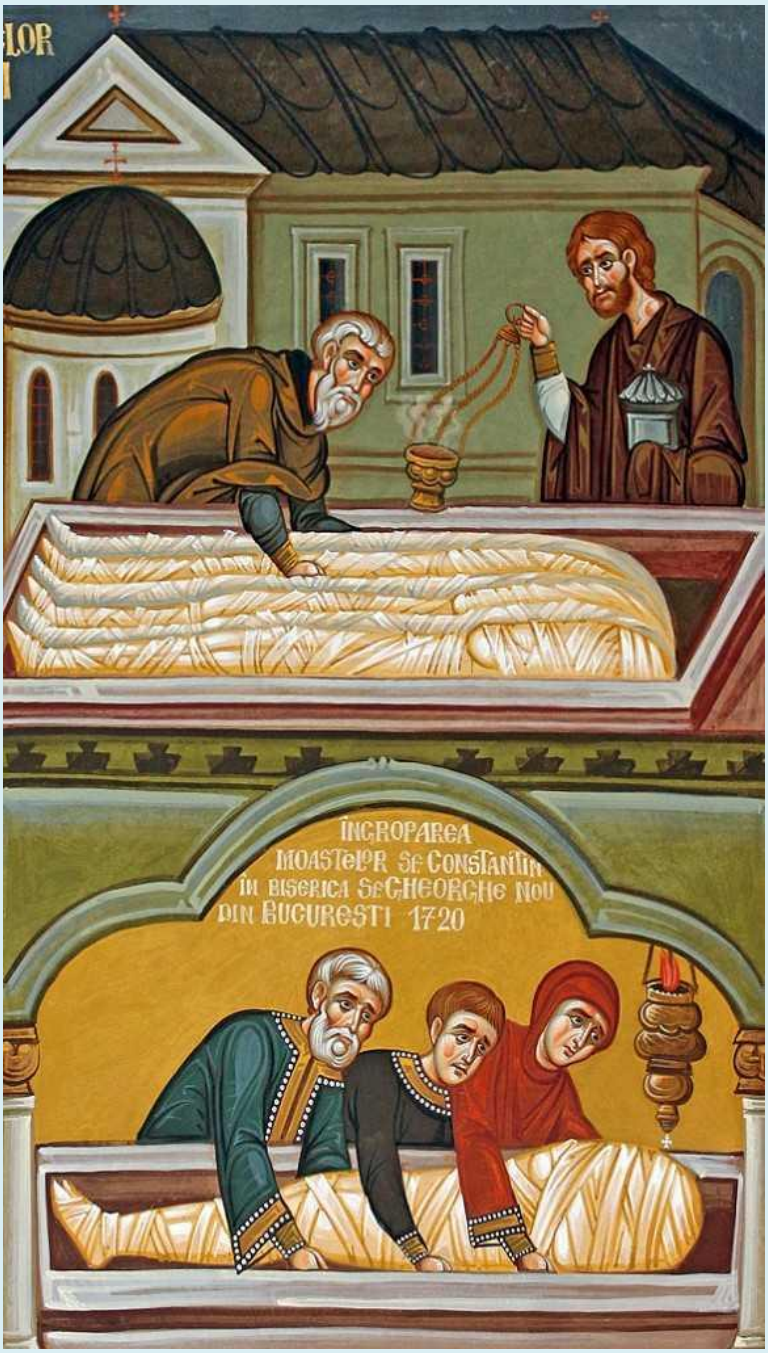

icoana de Sorin Efros

Doamna Maria s-a stins în Bucureşti, în decembrie 1729, şi a fost înmormântată alături de domnitorul Constantin Brâncoveanu.

Martirii brâncoveni au fost canonizaţi de Biserica Ortodoxă Română în 1992 sub numele de Sfinții mucenici Brâncoveni şi sunt în fiecare an veneraţi în data de 16 august.

Jurnalul: Bucureşti 555. 300 de ani de la martiriul domnitorului Constantin Brâncoveanu

“ Duminică, 15 august, de dimineaţă, s-a tăiat capul bătrânului principe al Valahiei, tuturor fiilor lui şi al unui boier care îi era vistier…”

Dreptcredinciosul domnitor Constantin Brâncoveanu a urcat pe tronul Munteniei în anul 1688 după moartea unchiului său, Şerban Vodă Cantacuzino. Iubitor de ţară şi apărător al dreptei credinţe, ctitor de biserici şi mănăstiri,

“a purtat grijă pentru toţi românii din cele trei Principate şi în special pentru românii transilvăneni, aflaţi sub stăpânire habsburgică. Un om de o evlavie şi o moralitate ireproşabile, tată a unsprezece copii, căsătorit cu Maria Doamna, fiica lui Neagoe şi nepoata lui Antonie Vodă din Popeşti, a întrecut pe toţi domnii creştini prin martiriul său, al celor patru feciori ai săi şi al sfetnicului Ianache Văcărescu”, părintele profesor Emil Nedelea Cărămizaru, paroh al Bisericii Sfântul Gheorghe Nou, lăcaş de cult în care se află mormântul şi sfintele moaşte ale domnitorului martir şi ale fiilor săi. Bănuit de turci că ar trata pe ascuns împotriva lor cu habsburgii şi ruşii, sub imperiul uneltirilor continue ale mai multor boieri, între care şi Cantacuzinii, otomanii i-au pus gând rău. Îl invidiau pentru averea pe care o avea, iar “lăcomia fără saţ a Sultanului Achmet nu pierea din vedere pe Brâncoveanu, supusul lui, poreclit de popor Altân-Bei, adică Prinţul Aurului (…)”

după cum subliniază secretarul personal al domnitorului Anton Maria Del Chiaro Fiorentino în scrierile sale "Revoluţiile Valahiei", accentuând asupra faptului că "Sultanul, de acord cu marele vizir, a hotărât o năprasnică exterminare a ambelor familii, Brâncoveanu şi Cantacuzino, şi că pregătise lista celor ce trebuiau să piară ca rebeli faţă de Poartă".

Sfârşitul tragic al dreptcredinciosului Voievod a fost presimţit de fiica cea mare, Stanca. Pe patul de moarte, după cum mărturiseşte Anton Maria Del Chiaro, fata cea mare a domnitorului, Stanca, "în agonie, chemă pe Doamna, mama ei, şi surorile ei, arătându-le, halucinând, o ceată de turci care smuceşte de grumaz pe tatăl ei, vroind să-l ducă la Constantinopol".

În martie 1714, Vodă Brâncoveanu avea să întâmpine cu demnitate şi tristeţe cele mai mari încercări, pe care le-a consemnat în ultima scrisoare pe care a adresat-o patriarhului Ierusalimului, Hrisant Nottara, chiar la 25 martie 1714 (la Praznicul Bunei Vestiri): «Ieri, la 24 ale acestei luni, viind aici cu firman un oarecare Mustafa-Aga, Hambar-Emini, a adus şi mazilirea noastră, şi cu poruncă de aşa cuprins, ca să ne ducă la Ţarigrad cu soţia şi copiii şi ginerii noştri. Această întâmplare fireşte că este prea plină de jale şi de tulburare; dar, deoarece cunoaştem că a venit din multele noastre păcate, facă-se voia Lui cea sfântă. Iată că şi noi ne gătim şi după puţine zile plecăm. Şi Dumnezeu să ne ajute. Deşi toată boierimea noastră strigă şi cere să vie cu noi, totuşi nu ştim ce va ieşi. Şi sfintele-ţi rugăciuni să fie cu noi în toată viaţa»."

Detronat şi acuzat că ar fi hain (rebel), dreptcredinciosul domnitor nu protestează aflând că domnia i-a fost încredinţată lui Ştefan Cantacuzino. Un moment emoţionant este redat de secretarul domnitorului în "Revoluţiile Valahiei": "Ce privelişte rară! Ce schimbare unică! În acelaş timp, doi Voievozi în aceiaşi Curte: unul depus, iar altul, cum susţine toată lumea, impus. Pe acelaş teatru, două scene, cu totul opuse: aceia a Principelui Cantacuzino, plină de veselie şi jubilare, fiecare din aderenţii săi hrănind speranţe; dincolo tristeţă şi consternare...(…) Principele Ştefan, după primirea omagiilor, trecu în apartamentul lui Brâncoveanu pe care-l asigură de surprinderea întronării sale fără voe, precum şi de calităţile ce recunoaşte fostului Voevod. În timpul acestei întrevederi am remarcat că Cantacuzino sta în picioare, iar Brâncoveanu, care şedea, având cuca pe cap, îi răspunse cu politeţea sa cunoscută că: e mai bine că domnia a fost încredinţată lui decât unui străin".

icoana de Elena Muraru

În Vinerea mare a anului 1714, Vodă Brâncoveanu avea să părăsească Bucureştii. Pleca, fără voie, dar fără să se împotrivească, de la Curte, spre a înfrunta cumplita moarte. A fost condus de noul domn la caretă. Pe scări, i-a spus: *"Finule Ştefan, dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se voia lui.*

Dacă sunt fructul răutăţii omeneşti pentru pieirea mea, Dumnezeu să-i ierte pe duşmanii mei, dar păzească-se de mâna teribilă şi răsbunătoare a judecăţii divine." (Anton Maria Del Chiaro Fiorentino - "Revoluţiile Valahiei").

"La Constantinopol, Constantin Brâncoveanu a fost aruncat în tenebroasa închisoare Edicule (Yedi-Kule), a celor Şapte Turnuri, unde a fost bătut şi schingiuit aproape trei luni. (…) Brâncovenii au fost supuşi la torturi inimaginabile. Suferinţele şi chinurile lor au continuat pentru toţi şi după mutarea la închisoarea Bostangi Basa, destinată demnitarilor turci. Torturile nesfârşite se datorau şi pârelor venite din ţară, din partea unor familii de boieri, ce alimentau lăcomia turcilor, ce considerau că domnitorul, supranumit de ei «Altân Bei», ar poseda averi fabuloase", explică părintele profesor Emil Nedelea Cărămizaru în lucrarea "Mormântul Sfântului Constantin Brâncoveanu", Editura Basilica, 2014.

La 15 august 1714, la praznicul Adormirii Maicii Domnului, dreptcredinciosul domnitor Constantin Brâncoveanu împlinea 60 de ani şi sărbătorea 40 de ani de căsnicie. A fost scos din temniţă, dimpreună cu fiii săi şi cu sfetnicul Ianache, şi duşi la locul numit Ialy Chisc, unde şi-au primit cununile muceniciei.

Andrea Memmo, plenipotenţiarul Veneţiei la Înalta Poartă, descrie într-un răvaş emoţionant momentul mazilirii [martirizării]:

icoana de Sorin Efros

«Fiii mei! Iată toate avuţiile şi tot ce am avut am pierdut; să nu ne pierdem însă sufletele! Staţi tari şi bărbăteşti, dragii mei, şi nu băgaţi în seamă moartea. Priviţi la Hristos, Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit! Credeţi tare întru aceasta şi nu vă mişcaţi, nici vă clătinaţi în credinţa cea pravoslavnică!».

La aceste cuvinte, Ahmed se făcu ca un leu turbat şi porunci să li se taie capetele. Gâdele înfiorător ridică securea şi capul marelui vistiernic Văcărescu se rostogoli pe pământ. Apoi începu cu uciderea copiilor, începând cu cel mai mare. Când gâdele ridică securea la capul celui mai tânăr dintre copii, Mateiaş, numai de 12 ani, acesta se îngrozi de spaimă. Sărmanul copilaş, văzând atâta sânge de la fraţii săi şi de la Văcărescu, se rugă de sultan să-l ierte, făgăduindu-i că se va face turc.

Însă părintele său, domnul Brâncoveanu, al cărui cap a cazut la urmă, înfruntă pe fiul său şi zise: *«Mai bine să mori în legea creştinească decât să te faci păgân, lepădându-te de Iisus Hristos pentru a trăi câţiva ani mai mult pe pământ».*

Copilaşul ascultă, ridică capul şi cu glas îngeresc zise gâdelui: *«Vreau să mor creştin! Loveşte!».*

În urmă ucise şi pe Brâncoveanu. O, Doamne, Doamne, până-mi tremură când scriu execuţia ce am văzut şi mă întreb: putut-a fi de faţă cineva şi să nu fi plâns, văzând capul nevinovatului Mateiaş, tânăr, tinerel, rostogolindu-se pe jos, lângă capul părintelui său, care se apropie de al părintelui, părând a-l îmbrăţişa!"

"Trupurile mucenicilor au fost aruncate în apele Bosforului, iar capetele lor au fost purtate triumfal în suliţe pe străzile Constantinopolului, după care au fost expuse la poarta Seraiului şi apoi aruncate şi ele în mare. Câţiva creştini evlavioşi au cules din valurile mării rămăşiţele pământeşti ale Brâncovenilor şi, în taină, le-au îngropat în biserica Mănăstirii Panaghia Kamariotissa de pe Insula Halki, zidită de împăratul Ioan al VIII-lea Paleologul, rezidită de Sfântul Constantin Brâncoveanu", subliniază în volumul amintit părintele profesor Emil Nedelea Cărămizaru.

Soţia domnitorului, Maria, şi ceilalţi membri ai familiei rămaşi în viaţă au rămas, închişi, la Constantinopol, până în martie 1715, fiind apoi exilaţi la Kutai, pe ţărmul răsăritean al Mării Negre, până în 1716. Atunci au fost eliberaţi şi au putut reveni în Ţara Românească. În anul 1720, doamna Maria a adus în ţară osemintele mucenicеşti ale soţului său, acestea fiind înmormântate în Biserica Sfântul Gherghe Nou din Bucureşti.

“Prin purtarea de grijă a doamnei Maria Brâncoveanu, a fost aşezată deasupra mormântului, aflat în partea dreaptă a naosului bicericii, o lespede de marmură albă (…). De o importanţă deosebită este faptul că Doamna Maria Brâncoveanu a pus deasupra mormântului soţului ei o candelă lucrată în argint filigranat, deosebit de frumoasă, iar pe marginea de sus a bulbului din mijloc a lăsat o inscripţie cu litere chirilice, însemnând de fapt pisania pe care nu au putut să o scrie pe piatra mormântului: «Această candelă, ce s-au dat la Sveti Gheorghie cel nou, luminează unde odihnesc oasele fericitului Domn Io Costandin Brâncoveanu Basarab Voievod şi iaste făcută de Doamna mării sale, Mariia, carea şi Măriia sa nădăjduieşte în Domnul, iarăşi aici să i să odihnească oasele. Iulie, în 12 zile, leat 7228 (1720).»“, mai spune părintele profesor Emil Nedelea Cărămizaru, parohul Bisericii Sfântul Gheorghe nou, sfânt locaş în care, anul acesta, la marele praznic al Sfinţilor împăraţi Constantin şi Elena, moaştele martirilor Brâncoveni, într-o emoţionantă procesiune religioasă, au fost aşezate într-o raclă din argint aurit, spre închinare.

***

Documentare TVR dedicate “Anului Brâncoveanu”:

CANDELA (Partea I) - documentar despre MARTIRIUL BRANCOVENILOR
https://www.dailymotion.com/video/x23va9s

CANDELA (II) - documentar despre MARTIRIUL BRANCOVENILOR
https://www.dailymotion.com/video/x23w9uk

Cadere spre Cer (1) - DOCUMENTAR despre martiriul BRANCOVENILOR
https://www.dailymotion.com/video/x23xgcx

Cadere spre Cer (2) - DOCUMENTAR despre martiriul BRANCOVENILOR
https://www.dailymotion.com/video/x23xnr0

"Aceasta poarta a crestinatatii..." - documentar TVR despre SFANTUL CONSTANTIN BRANOVEANU

TVR2 - Emisiunea cu titlul „Această poartă a crestinătăţii...” - analiză a locului ocupat de Constantin Brâncoveanu în Istoria Românilor şi în cea europeană – cu participarea academicianului Răzvan Theodorescu.
https://www.dailymotion.com/video/x2410os

Sfinţii mucenici Brâncoveni - “Macabeii” românilor. “Mai bine să mori de o sută de ori, decât să îţi pierzi credinţa!” - “Spectacolul” zguduitor şi pilduitor al martiriului familial, ca icoană a supremei demnităţii creştine vs. “roadele ticolăşirii şi vânzării de frate: “Multe trădări au cunoscut ţările române, însă aceasta le depăşeşte pe toate”

icoana de Bogdan Verdes

Sfinții Brâncoveni: o familie de mucenici, asemenea familiei Sfinților Macabei [1] - PS Macarie Drăgoi, episcop pentru Europa de nord

[1] *Luni, 16 august 2010, la Privegherea de noapte şi Sfânta Liturghie cu prilejul sărbătoririi ocrotitorilor Episcopiei Europei de Nord, în Paraclisul Centrului Eparhial din Stockholm.*

Poate nu mulți știu că viața și destinul Sfântului Constantin Brâncoveanu, precum și ale țării Româneşti, s-au intersectat cu cele ale unui rege suedez. Este vorba despre Carol al XII-lea. Acesta a intrat în confict pentru dominația asupra Europei de Nord cu alt stăpânitor creştin, țarul Petru cel mare al Rusiei, care, în urma unei bătălii ce a avut loc la Poltava în anul 1709, l-a înfrânt pe conducătorul suedez. Carol al XII-lea s-a refugiat, după înfrângere, cu armata pe vechiul pământ românesc al Moldovei, lângă zidurile cetății Tighinei sau Bender, unde a stat trei ani și jumătate (1709-1713). În această perioadă, Sfântul Constantin Brâncoveanu a găzduit la Bucureşti mai mulți soldați suedezi cu ajutorul cărora s-au început lucrările la turnul-clopotniță al bisericii Colțea din Bucureşti, primul turn cu ceas din capitala țării, surpat în urma cutremurului din anul 1888.

La drept vorbind, cronicarii din timpul Sfântului Constantin Brâncoveanu nu aveau o părere bună despre principalii regi creştini din regiune. Îi priveau cu neîncredere, pentru că, în loc de unitate în fața amenințării otomane, regii și împărații creştini se luptau între ei pentru a-și întinde stăpânirile. În cursul acestor lupte, dădeau dovadă de o mare cruzime față de oamenii obișnuiți, civili cum le-am spune astăzi. Aceeași dezamăgire a trăit-o și Sfântul Constantin Brâncoveanu, care i se adresase țarului Petru cel Mare, prin epistole, încă din 1697, pentru a încheia cu el o alianță ortodoxă anti-otomană care, astfel, să protejeze creştinii răsăriteni și de ofensiva catolică. Petru cel mare avea însă alte planuri, concurând cu regele suedez Carol al XII-lea pentru stăpânirea țărilor baltice.

Tristă istorie a creştinătății europene, care ne aduce aminte de acel verset din psalmi: „Dumnezei sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt. Dar voi ca nişte oameni muriți și ca unul din căpetenii cădeți” (Psalmii 81, 6-7). De aceea, nici nu ne mirăm prea mult când afăm că la martiriul prin decapitare a aproape întregii familii a domnitorului Brâncoveanu au asistat, ca invitați, foarte mulți reprezentanți ai țărilor creştine europene. Desigur, acest lucru, pentru istorie, a fost un câștig, deoarece au rămas multe mărturii oculare care adeveresc martiriul, dar duhovniceşte și uman este un gest reprobabil să participi la un asemenea act de cruzime.

În acest peisaj dezolant, cu atât mai nobilă și mai strălucitoare este pilda mucenicească a Sfântului Constantin Brâncoveanu și a celor dimpreună cu el. Într-un asemenea veac al intereselor meschine, al deselor lepădări de credință, al vanității și al tulburării, cum a fost și veacul al XVIII-lea, Sfântul Constantin Brâncoveanu se distinge prin înălțimea sa duhovnicească și scara umană a stăpânirii sale.

O stăpânire blândă, în care voievodul a „investit” în cele dinăuntru, nu în cele din afară. A „investit” în cultură creştină, în aşezăminte bisericeşti, în formare duhovnicească. A încurajat viaţa monahală şi arhierei vrednici, cu anvergură apostolească. A întreţinut legături spirituale cu marii patriarhi ai Răsăritului, dintre care amintim pe Dositei şi Hrisant ai Ierusalimului.

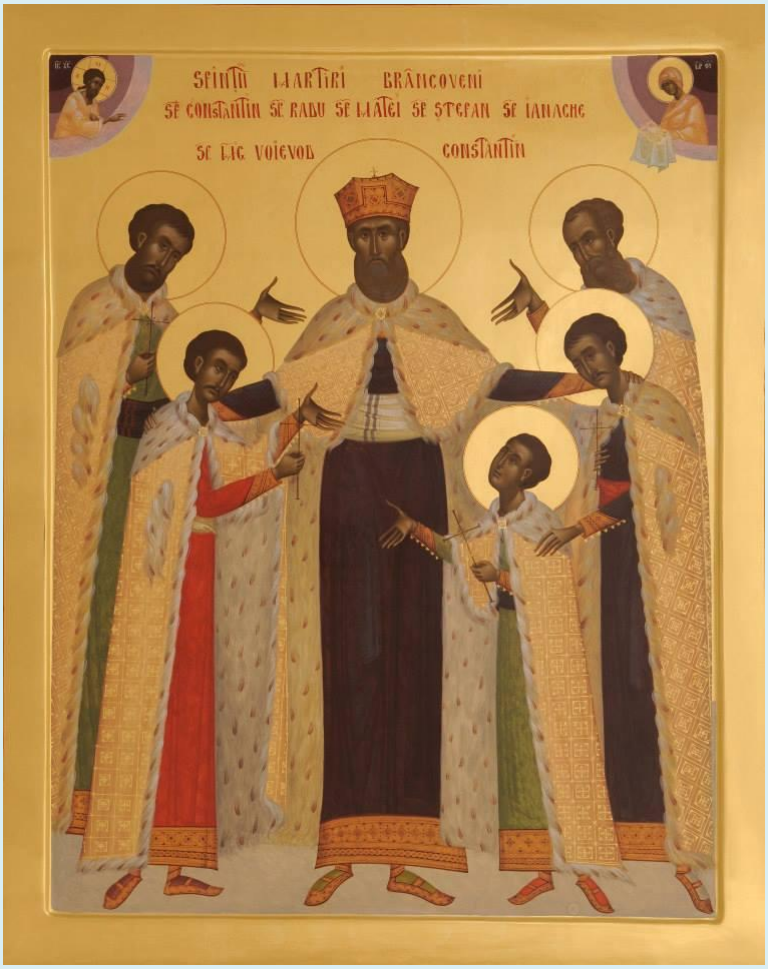

icoana de Mihai Coman

Sfântul Constantin Brâncoveanu a fost inima spirituală caldă a Ortodoxiei răsăritene, care a pulsat în vinele unei biserici aflate sub ocupaţie otomană sângele înnoit al unei renaşteri patristice. De aceea, sfârşitul său este o încununare martirică a acestui rol, pecetluind chiar cu propriul sânge şi al celor dimpreună cu el zidirea creştinătăţii. Pentru noi, românii, Constantin Brâncoveanu reprezintă reper de mărturisire şi de depăşire a tuturor legăturilor pământeşti pentru dobândirea răsplăţilor cereşti.

Să ne gândim doar că a lăsat la o parte nu doar frica de moarte, dar că a depăşit şi dragostea cea pământească față de copiii săi, pentru a-i ridica pe toți la dragostea întru Hristos. Pe toți ai săi i-a insuflat aceeaşi dorință de a muri lumii acesteia, la propriu, pentru a câştiga, împreună, Împărăția Cerurilor.

Sfinţii Brâncoveni şi Sfinţii Macabei - de Elena Murariu - Mogoşoaia, 2014.

Este un martiriu în familie care ne aduce aminte de cel al Sfinților Macabei din Vechiul Testament. Să nu trecem prea uşor peste aceasta. În familiile celor bogați şi puternici ataşamentul de cele pieritoare poate fi o ispită mai mare. Printre po-poarele aflate sub stăpânirea otomană au mai existat exemple de domnitori sau boieri care se lepădau de credință pentru a deveni musulmani şi a face apoi carieră în Imperiu.

Fiii lui Constantin Brâncoveanu, Constantin, Radu, Ștefan şi Matei, dacă treceau la islamism, aveau prilejul să trăiască îmbelşugat şi chiar să spere ca vor fi domnitori la un moment dat. Dar nici prin gând nu le-a trecut aceasta Brâncovenilor. Erau deja cultivați în cele duhovniceşti, după cum se poate vedea din cuvântările care ne-au rămas de la unii dintre ei, cuvântări de laudă pentru sfinți.

Atitudinea pe care le-a insuflat-o tatăl lor a fost de dragoste pentru Ortodoxie până la moarte. De dragoste față de Hristos şi de înțelegere a adevăratei destinații a omului: Împărăția Cerurilor. Aşa au avut puterea de a trece împreună, de la cel mai mare la cel mai mic, prin martiriu. Înainte de a fi decapitați, voievodul i-a încurajat astfel pe copiii săi şi pe sfetnicul Ianache: „Fiilor, fiți bărbați! Am pierdut tot ce aveam pe astă lume. Nu ne-au mai rămas decât sufletele. Să nu le pierdem şi pe ele, ci să le ducem curate înaintea feței Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru!" Aşa au avut şi puterea de a-l determina pe Matei, cel mai mic dintre ei, după o scurtă ezitare, de a rămâne întărit în credință: „Mai bine să mori de o sută de ori, decât să îți pierzi credința!"

detaliu icoană de Elena Murariu

Nu mai puțin vrednică de laudă este răbdarea în pătimiri a soției și mamei Brâncovenilor, Marica, jertfelnica mamă creștină care a dat naștere la 11 copii (7 fete și 4 băieți). Ce cumplit a trebuit să fie Maricăi să piardă, tocmai de ziua ei, în asemenea împrejurări, pe soțul și pe toți fiii săi! La aceasta adăugându-se agresiunile otomanilor și încercările unei grele întemnițări timp de mai mulți ani.

De aceea pilda Sfântului Constantin Brâncoveanu și a familiei sale este atât de puternică pentru noi. Ce minune! O familie de mucenici demni, curați, hotărâți în fața călăului, alegând pe Hristos cu prețul propriei vieți!

(Din: †Macarie, Drăgoi, Episcopul Europei de Nord, Să topim gheţarii sufletului! 10 ani cu Hristos în Scandinavia, Editura Sophia, 2018)

***

frescă de Sorin Efros (schitul Icoana, Gorj)

Martiriul

„Nu iaste atâta cu ciudă când de la streini se pricinuiaște cuiva și vreo pagubă au altă primejdie, ci iaste obidă și ciudă când de la neam i se pogoră și îi vine necazul și tulburarea…” (Greceanu)

„Stați tare, bărbătește, dragii mei, și nu băgați sama de moarte; priviți la Hristos, Mântuitorul nostru, câte au răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocară au murit!

Credeți tare în Acesta și nu vă mișcați, nici vă clătiți din credința pravoslavnică pentru viața și lumea aceasta!”

(Cronica Bălăcenilor)

frescă de Sorin Efros, Bumbești, Gorj

Cu puțin timp înaintea mazilirii domnitorului, în martie 1714, fiica sa cea mare, Stanca, grav blonavă, se trezește dintr-un coșmar pe care-l povestește mamei sale și celorlalte surori. Visase, după cum aflăm de la del Chiaro, „o ceată de turci care zmucește de grumaz pe tatăl ei, voind să-l ducă la Constantinopol”.

După câteva ore, Stanca moare. O moarte care îi zguduie pe părinții și frații săi, prin repeziciunea neașteptată cu care s-a petrecut, moartea lovind ca un fulger, dar și prin coșmarul profetic pe care-l avusese. Brâncoveanu, cuprins de jale, îi scrie prietenului său, patriarhul Hrisant al Ierusalimului: „cu multă durere și tulburare sărutăm sfințita dreaptă a Ta. Ce să spunem mai întâi și ce să spunem mai pe urmă

Fericirii Tale, din cele ale noastre, dacă nu numai lovitura nesuferită a soartei nedrepte și nemăsurata jale și adânca deznădejde care pe neașteptate ni s-au pricinuit?" Domnitorul împlinise șaizeci de ani, iar pierderea fiicei celei mari, un sprijin al familiei, era resimțită mai acut acum, când slăbiciunea vârstei începea să-și spună cuvântul.

În scurta, dar simțitoarea evocare pe care i-o face Vodă în scrisoare, recunoaștem și roadele bunei creșteri a Stancăi de către Marica: „nu era numai întâi-născuta noastră fiică, ci încă, precum știi și Fericirea Ta, era cuminte, milostivă, primitoare și iubitoare de bine și mulți străini și lipsiți erau ocârmuiți și îngrijiți de dânsa și acum și aceia s-au lipsit de dânsa și se întristează împreună cu noi". Constantin Brâncoveanu încheie epistola cu aceeași încredințare în voia lui Dumnezeu ca Iov, cel care-și pierduse și el, odinioară, copiii mult iubiți: „Dar Domnul a dat, Domnul a luat și cum Domnului I-a părut, așa a și făcut".

Am scris despre chipul deschis, luminos, și ochii mari și blânzi ai lui Constantin Brâncoveanu. Acești ochi au cunoscut, după cum vedem, și lacrimile durerii. Nu doar pentru dramele familiale, ci și din cauza împrejurărilor dușmănoase, a trădărilor din jur care îl puneau în pericol, domnitorul, notează secretarul său, „plângea de durere". Și aceste lacrimi ale durerii s-au înmulțit mai mult decât și-ar fi închipuit Vodă și ai lui.

Cât timp Brâncovenii și Cantacuzinii, familii mari boierești care au dat domnitori țării, au lucrat împreună, domnia a mers netulburată și, în ciuda deselor certuri, dezbinări, intrigi interne, lucrurile nu s-au degradat iremediabil. De la o vreme, din cauza ambițiilor de domnie, Cantacuzinii începuseră „să-l ficlenească" pe Constantin Brâncoveanu, arătându-se cu „răutate" față de cel de la care „mult bine au avut, ținând pe unchii lui, Costandin Stolnicul, Mihai spătariul în loc de părinți, și pe verii lui Ștefan spătarul, Radu comisul, ca pe niște frați și credincioși" (Cronicarul Anonim).

După fuga unui alt membru al familiei lor, marele dregător Toma, la ruși, în 1711, care a dus la compromiterea relațiilor lui Vodă atât cu Țarul Petru cel mare, cât și, mai grav pentru el, cu sultanul, Cantacuzinii au declanșat o intensă campanie de calomniere a lui Vodă la Istanbul, pe lângă Înalta Poartă. A fost o rivalitate nesăbuită căci, de fapt, sultanul decisese, după cum arată Anton Maria del Chiaro, să extermine ambele familii, dorind o domnie total controlabilă în Țara Românească, având în vedere conflictul acutizat cu Imperiul Habsburgic și noile planuri ofensive față de puterea nemțească. Așadar, cei care au săpat groapa domnitorului și a fiilor săi au căzut ei înșiși în ea, într-un mod înfricoșător, după cum vom vedea.

frescă de Sorin Efros

Vodă, deși folosea corespondență secretă, cifrată, și e cunoscut jocul diplomatic de mare finețe pe care îl făcea între Viena, Moscova și Istanbul, are o anume naivitate de care dușmanii săi nu vor ezita să se folosească. Această naivitate, observată de Maria del Chiaro, un observator străin și neutru, îl face să nu priceapă, parcă, nivelul de ticăloșie și trădare la care poate ajunge omul: „Brâncoveanu era o fire atât de naivă că nu credea în posibilitatea unei trădări”. Răzbate, poate, din acestea, o liniște a celui care se știe cu conștiința împăcată și care este guvernat mai ales de frica lui Dumnezeu, iar nu de frica oamenilor sau de bănuielile paranoice pe care, deseori, le dezvoltă conducătorii de popoare, care duc la atâtea crime, asasinate, chiar războaie.

Printre colaboratorii săi cei mai apropiați s-au numărat, după cum am spus, Cantacuzinii, cei care au uneltit pentru înlăturarea sa, iar dregătorul otoman care i-a adus vestea rea, în mijlocul Săptămânii Patimilor, în Joia mare, era dintre cei socotiți de încredere, chiar prieten, fiind copleșit cu daruri și bani de domnitor. Poate că, în ce-i privește pe Cantacuzini, nu a fost doar o naivitate, ci și o judecată aparte a domnitorului, care, știind orgoliul lor, a căutat să-i implice cât mai mult și la vârf în treburile domniei, doar le-ar fi ostoită setea de mărire, urmând exemplul

Mântuitorului, care l-a folosit pe Iuda ca responsabil cu „punga” apostolilor, cunoscând de la început aplecarea sa cea rea către arginți. „Ceea ce faci din oameni este direct proporțional cu măsura de încredere pe care le-o acorzi și le-o dovedești”, scria părintele Nicolae Steinhardt, care considera că „încrederea e prima calitate a boierului”. În orice caz, Brâncoveanu s-a arătat zguduit de mazilire, de trădare și de uneltire. Nu se aștepta. Înțelege, însă, de îndată, totul, și cronicile au reținut avertismentul profetic pe care i-l face lui Ștefan Cantacuzino, cel care îi va urma ca domnitor și care va sfârși atât de tragic: „Finule Ștefan, dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se Voia Lui. Dacă însă sunt fructul răutății omenești, pentru pieirea mea, Dumnezeu să ierte pe dușmanii mei, dar păzească-se de mâna teribilă și răzbunătoare a judecății divine”.

Vrednicul Vodă nu a trecut, însă, cu vederea „folosul de obște” nici în aceste momente. Ștefan Cantacuzino fusese numit domn pe loc, imediat după mazilirea sa, tocmai pentru a preîntâmpina orice fel de rezistență. Brâncoveanu, la întrevederea cu cel care plănuise și va plănui în continuare la uciderea sa, încearcă să vadă și lucrul bun din tot ce se petrece: „e mai bine că domnia a fost încredințată lui decât unui străin”.

Iar către boieri și poporul adunat din pricina celor întâmplate, Vodă a grăit: „fiți sănătoși toți boieri țării, slujitori și toți oamenii, fii sănătoasă țară, că mai mult eu pe voi nu vă voi mai vedea, căci iată, am căzut în mâinile urâtorilor de Dumnezeu agareni!” (Cronica Bălăcenilor).

Domnia boierilor pământeni se va sfârși, însă, la scurt timp, iar o explicație duhovnicească ar putea fi găsită tocmai în această ticăloșie fără seamăn făcută de frați fraților lor. Multe trădări au cunoscut țările române, însă aceasta le depășește pe toate și pentru că, prin protagoniști, a implicat pe cei mai puternici și reprezentativi din societate, și prin faptul că nici măcar nu e vorba de vechi dușmănii între case boierești rivale, ci de două neamuri până atunci trăind în frățietate, conlucrare, în binefaceri reciproce. Invidia de a vedea înflorirea unora și frica de propriul apus, nu doar în putere, prestigiu, bogăție, ci și în cele ale educației alese, teama de a nu mai avea acces la domnie din cauza urmașilor lui Brâncoveanu, au dus la sfârșitul - martiric al unora, jalnic al celorlalți -, și au pus capăt domniilor voievodale românești pentru totdeauna în istorie.

În acele împrejurări tulburate, Brâncoveanu scrie din nou patriarhului Hrisant, făcându-l părtaș la frământările sale: „Ieri, la 24 ale acestei luni (martie - n.n.), viind aici cu firman un oarecare Mustafa-Aga, Hambar-Emini, a adus și mazilia noastră și cu astfel de poruncă încât să ne ducă la Țarigrad cu soția și copiii și

ginerii noștri. Această întâmplare firește că este prea plină de jale și de tulburare; dar, deoarece cunoaștem că a venit din multele noastre păcate, facă-Se voia Lui cea Sfântă”.

Nu era pentru prima oară când domnitorul era chemat la ordine de către puterea otomană. Ultima dată când se petrecuse acest lucru, Brâncoveanu reușise să se folosească de legăturile și rețelele sale de influență, nu doar pentru a scăpa de mazilie, ci și pentru a dobândi domnia „pe viață”. Cuvântul sultanilor, însă, fie el întărit în forme oficiale, era vorbă în vânt și Vodă știa asta. De aceea, deși, la prima vedere, el a primit asigurări din partea boierilor că va fi susținut la Istanbul, în lăuntrul său simțea, probabil, că de această dată se îndrepta nu doar spre pierderea domniei, ci și spre pierderea vieții: „Deși boierimea noastră strigă și cere să vie cu noi, totuși nu știm ce va ieși”. Era prea puternic, prea influent, prea bogat, familia sa era prea mare ca să fie ținut ca un simplu ostatic în Istanbul, folosit, el sau unul din fiii săi, pe post de domnitor când și când, la vreo nevoie a otomanilor, așa cum se întâmpla cu alții.

frescă de Sorin Efros, schitul Icoana, Gorj

„Bietul principe”, cum în mod repetat îl numește del Chiaro când descrie această istorie, alături de familia și sfetnicul său, Ianache Văcărescu, au pornit pe lungul

drum către capitala Imperiului Otoman în Vinerea mare, lăsând în urmă un București neliniștit.

Ajunsă la Istanbul, întreaga familie este arestată. Lui Constantin Brâncoveanu i se citesc acuzațiile de trădare, pe care le ascultă „cu demnitate”. Nu încearcă și nici nu va încerca să cerșească mila sultanului. Lucru care mai mult îi întărâtă pe călăii săi, așa cum se întâmplă de fiecare dată când un drept invidiat este detronat de pe locul său de cinste și tăvălit, lipsit complet de apărare, în mâinile celor care, de acum, se pot dezlănțui fără opreliști asupra lui.

Vodă cu fiii și sfetnicul Ianache sunt aruncați în închisoarea Edicule sau „Cele șapte turnuri”, pe când doamna Marica, alături de alte fiice, este izolată, se pare, în aceeași închisoare, însă într-o aripă rezervată femeilor.

„Și iată deci un prinț bogat, obicniuit din copilărie cu fast și strălucire, redus, după 25 de ani de domnie, la o haină mizerabilă, căci turcii l-au dezbrăcat de cele domnești cu care plecase din București”, constată del Chiaro șocul puternic al decăderii lui Vodă, dar și a însoțitorilor săi, într-o condiție de o extremă înjosire.

Urmează „grele chinuri” pentru cei arestați, pe care istoricul C. Gane le descrie astfel: „Începură caznele, pentru a face pe Brâncoveanu să mărturisească, până în cel mai mic amănunt, averea lui, din ce se compune (…). Trei luni, patru, aproape, au ținut torturile acestea: fier roș pe piept, cercuri în jurul capului. Dar, ceea ce a fost mai grozav e că uneori era supus la aceste chinuri față de copiii lui, și chiar față de Doamna Marica, despre care nu putem pricepe astăzi cum de-a putut răbda astfel de orori, fără a înnebuni”.

Doamna însăși, alături de fiicele sale, este supusă unei percheziții oribile, de vreme ce Cronicarul Anonim arată: „care obicei la turc n-au mai fost înainte, să se cerce muierile până-ntr-atât precum a fost atuncea”. În tot acest timp, Cantacuzinii au întreținut intrigile la Înalta Poarta pentru a fi siguri că Vodă și fiii săi nu vor scăpa de la moarte: „s-au nevoit”, povestește același Cronicar Anonim, „ca să-l dezrădăcineze pe Costandin Vodă din fața pământului”.

icoana de Elena Murariu

Aşadar, după trei luni de chin, pe 15 august 1714, Brâncovenii sunt scoşi din temniță spre locul de execuție. Voievodul și Ianache sunt desculți și doar în cămașă. Fiii lui Vodă puteau scăpa, totuși, cu viață, dacă ar fi cedat nu doar averile sale, ci și credința.

Sultanul plănuise să facă o demonstrație de forță, un spectacol, așa cum ighemonii din vechime căutau să facă un spectacol al fricii și al intimidării din vânarea, torturarea și provocarea apostaziei creștinilor. De aceea, tocmai de ziua lui Constantin Brâncoveanu și în marele praznic al Adormirii Maicii Domnului, când era serbată și doamna Marica, organizează execuția publică a acestuia, a fiilor săi și a sfetnicului Ianache, „invitând” reprezentanții puterilor apusene să asiste. Straniu sau nu, aceștia acceptă și participă la spectacol, făcând ca martiriul lui Vodă și al celor dimpreună cu el să fie unul din cele mai bine documentate acte de mucenicie creștină.

Una din relatările cele mai complete aparţine, de altfel, Cronicii Bălăcenilor, o familie de boieri care îl duşmănea pe Vodă. Şi ce este mai impresionant decât buna mărturie pe care până şi duşmanii tăi o dau despre tine? Astfel, din cronica amintită, aflăm că, înainte de execuţie, după ce au fost citite „cărţile cele de prinţie" şi „alte pâri", sultanul, mimând generozitatea, dar dorind, de fapt, să celebreze o totală victorie musulmană asupra „ghiaurilor", oferă viaţa fiilor lui Brâncoveanu dacă aceştia apostaziază şi trec la islamism: „feciorilor le-a dat voie au să se facă turci, au să li se taie capetele".

De aici provine acel răspuns, acea chemare a lui Constantin Brâncoveanu, care trezeşte şi astăzi fiori, cuvânt pe care-l redăm încă odată: „Fiii mei, fiii mei! Iată, toate avuţiile şi orice alta am pierdut. Să nu ne pierdem încai şi sufletele! Staţi tare, bărbăteşte, dragii mei, şi nu băgaţi sama de moarte; priviţi la Hristos, Mântuitorul nostru, câte au răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară au murit! Credeţi tare în Acesta şi nu vă mişcaţi, nici vă clătiţi din credinţa pravoslavnică pentru viaţa şi lumea aceasta! Aduceţi-vă aminte de Sfântul Pavel, ce zice: că nici sabie, nici îmbulzeală, nici moarte, nici alta orice nu-l va despărţi de Hristos, că nu sunt vrednice muncile şi nevoile cestea de aci spre mărirea ceea ce o va da Hristos. Acum, dară, o, dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre!"

Acesta a fost momentul de adeverire a roadelor Brâncovenilor. Acum, la ceas de încercare, s-a arătat că formarea creştină a „coconilor", a beizadelelor, nu a fost o spoială, ceva de suprafaţă, şi că ceea ce compuseseră Ştefan şi Radu nu fusese un exerciţiu retoric, ci un gând duhovnicesc, luminat de credinţă. Erau tineri şi aveau viaţa în faţă, unii aveau soţii şi copii. Chiar dacă nu ar mai fi fost la aceeaşi mărire lumească ca înainte, îşi puteau reface o avere considerabilă (cu tot jaful la care au fost supuşi, moşiile şi alte posesiuni rămăseseră intacte) şi ar fi putut juca un rol important ca oameni ai Imperiului. Totuşi, nici unul nu a ieşit dintre ai lui, ci au păzit legătura dragostei. Unitatea şi armonia brâncovenilor au rezistat chinurilor, până la moarte şi dincolo de ea. S-a adeverit astfel, în privelişte, că aceasta legătură a dragostei în Hristos a fost, şi nu una a firii. Pentru că multe familii reuşesc să treacă de primejdia dezbinării şi a alegerilor divergente ale membrilor săi, de primejdia neascultării sau răzvrătirii. Însă, dacă dragostea firii are întâietate, atunci strategia de supravieţuire poate presupune orice fel de compromis, orice fel de cedare, numai cei iubiţi să trăiască mai departe. Nu ar fi putut, oare, spune Vodă, redus la un simplu bătrân chinuit şi în mizerie, măcar voi să trăiţi şi să vă bucuraţi de tot ce am strâns. Că doar nu m-oi fi ostenit atât în viaţă ca să las acum să se risipească totul. Treceţi la turci şi trăiţi cum puteţi? Nu ar fi fost primii „turciţi" din istoria noastră.

Gândul acesta nu a întunecat, însă, inima lui Constantin Brâncoveanu pentru că era deja plină de lumina lui Hristos, singurul prin care poate cineva să transmită o prezență împăcată, însuflețitoare, care-i întărește pe ceilalți, în ciuda amenințării chinurilor și a morții. Numai o dragoste creștină te poate face să-i iubești pe ai tăi în Hristos, spre mântuire. Căci singura neliniște a Brâncoveanului era ca nu cumva vreunul dintre ei, cei scoși în privelițe, să se piardă. Vodă se gândea nu atât la sine, cât la mântuirea tuturor. Mai ales pentru ei rostește acel cuvânt de întărire, de confirmare. Constantin, Ștefan și Radu nu s-au clintit nici ei. Au urmat îndemnul părintesc, nu doar pentru că era vorba de tatăl lor, ci pentru că ei înșiși, puși în fața alegerii, au vrut să moară pentru Hristos.

icoana de Camelia Popa

Numai cel mai mic dintre ei, Matei, a avut momentul său de șovăire. Încă adolescent, nu era copt și, mezin fiind, poate a fost mai ocrotit de greutățile vieții de părinți și de ceilalți frați, mai mari. Pentru moment, frica de moarte, groaza imaginii capetelor tăiate ale fraților săi mai mari l-au făcut să-și piardă cumpătul și

a făcut semn călăului să se oprească - ajunsese el la rând. Mateiaș, sub stăpânirea fricii, uitase cine era și pentru ce se afla în fața călăului. Există două feluri de uitare de sine: una izvorâtă din completa stăpânire a cugetului de către frică, lucru care te poate face să acționezi într-un mod nebănuit până atunci, alta provenită dintr-un motiv diametral opus: ești atât de stăpânit de convingerile care te-au adus până în acel moment, de ținta pe care o ai în față, încât ești gata să primești totul, inclusiv moartea, pentru a ajunge acolo. De uitarea provenită din frică fusese cuprins Matei.

Vodă nu s-a lăsat cuprins de deznădejde nici acum, când cel mic se afla într-o primejdie mult mai rea decât moartea, ci, dând dovadă o dată în plus de o prezență și de o tărie a duhului ce nu putea proveni decât de la Duhul Sfânt, ce pururea a întărit pe mucenici, îl dojenește blând. De fapt, îl readuce la realitate. Vorbindu-i, îl liniștește și îl face să iasă din spasmele reci ale fricii.

Glasul tatălui i-a adus aminte lui Matei cine era și pentru ce se afla acolo. Îl face să simtă că se află lângă frații săi, nu lângă niște trupuri chinuite, decapitate, care zac în bălți de sânge. Și îl aude pe tatăl său cum îl îndeamnă că „e mai bine să moară de o mie de ori decât să se lepede de Hristos doar pentru a mai trăi câțiva ani în plus” și că „din neamul nostru nimeni nu și-a pierdut vreodată credința”.

Matei își revine și simte, până în adâncul sufletului, că despărțirea de Hristos ar fi însemnat moartea sufletească, ar fi însemnat că acel moment de groază rece și sufocantă, acel sentiment indefinit de inuman, de sălbăticie ce îl cuprinsese și făcuse să șovăie, ar fi rămas în el pentru tot restul vieții și că ar fi pierdut definitiv toată dragostea, căldura și părtășia cu ai lui, separarea veșnică de toți înaintașii, moșii și strămoșii săi, adormiți întru Domnul de care se bucurase până atunci. Că ar fi fost asemenea unui vrej tăiat de la trunchiul viței de vie, secat de seva vieții. Și, de asemenea, simte cu putere că doar alegerea morții, că doar darea pe mâna călăului era calea prin care toate acestea ar fi rămas cu el. Astfel că, deplin încredințat, Matei a spus acel cuvânt de mucenic: „Vreau să mor creștin, lovește”.

La sfârșit, călăul a tăiat și capul lui Vodă. Dintr-o pricină necunoscută, mâna acestuia nu a mai fost la fel de tare ca până atunci, a tremurat, iar capul lui Constantin Brâncoveanu a atârnat de trup, fiind nevoie de încă o lovitură.

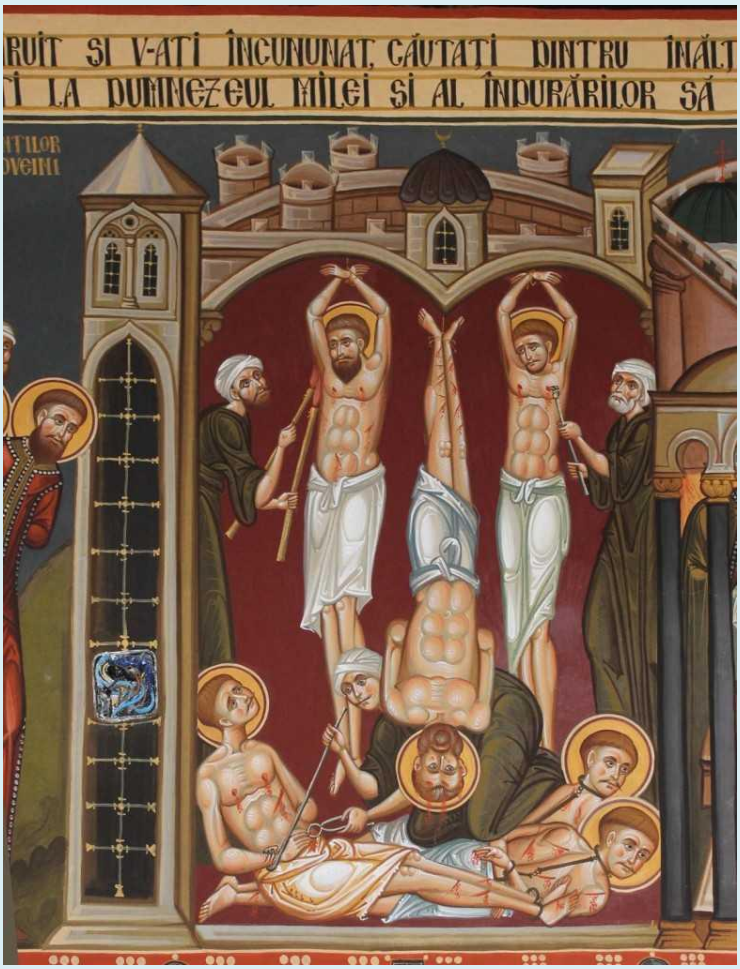

frescă de Sorin Efros, Schitul Icoana

Spectacolul sultanului s-a transformat într-o completă înfrângere pentru el. Grozăvia uciderii, mărturia lui Constantin Brâncoveanu, dialogul între el și Matei, hotărârea mezinului de a muri creștin, au șocat audiența. „Toți în lacrimi", descrie un străin, iar un cronicar român adaugă: „jalnică privire și nepovestită urgie! Ce inimă împietrită ar fi fost aceea să nu plângă atunci!". „Înșiși turcii se îngroziseră de atâta nedreptate", arată del Chiaro.

După „sângeroasa măcelărire" ce a cutremurat martorii prezenți, fie creștini, fie turci, sultanul a ordonat târârea trupurilor Brâncovenilor pe ulițele orașului și, apoi, aruncarea lor în mare, precum și suspendarea capetelor martirilor în suliți, în fața porților Seraiului, pentru a „servi ca priveliște la toată lumea".

De frica tulburărilor, sultanul decide, totuși, spre seară, ca și capetele să fie aruncate în mare. Trupurile sunt recuperate, în taină, de pescari creștini, la îndemnul Patriarhiei Constantinopolului și înmormântate în insula Halki.

detaliu icoană de Elena Murariu

În același timp cu soțul și fiii săi, doamna Marica suferea o altă mucenicie, mai greu de purtat. „În ce chinuri se zbătea nenoricita Doamnă, când i se aduse vestea uciderii iubitului ei soț și a scumpilor săi fii, își poate oricine imagina”, scrie del Chiaro. De fapt, e greu, dacă nu imposibil, să ne imaginăm așa ceva. Pe bună dreptate, istoricul C. Gane se mira cum a fost posibil ca ea să nu înnebunească după tot acest chin. Cineva, însă, și-a pierdut mințile, exact în aceeași zi - nu sărmana, dar fericita doamnă Marica, pentru că era întărită de Maica Domnului, care o va însoți în grelele zile ale arestului și, apoi, ale surghiunului.

[…]

(Ioan Bucur, în: Sfinţii Martiri Brâncoveni. Icoana vechii lumi româneşti, Cuvântul Ortodox, 2014)

frescă de Mihai Coman (Biserica Sfântul Grigorie Palama, Bucureşti)

ÎPS Teofan - Cuvânt puternic la praznicul Sfinţilor martiri Brâncoveni: Avem noi curajul de a urma pilda vieţii şi a mărturisiri voievodului Constantin în faţa turciţilor de astăzi?

(…) Vedem că ceea ce a trecut de veacul istoriei nu sunt decât rugăciunile sihaştrilor, naşterile de prunci ale mamelor creştine, ctitoriile de biserici şi mănăstiri, ctitorii de cărţi vechi sau icoane, şi momente precum 26 iulie 1486, când la Războieni, neamul românesc a dat cel mai mult prinos de sânge pentru apărarea ţării, sau, în Ardeal, un 1 decembrie, sau un 16 august 1714. Au fost multe clipe frumoase în istoria acestui popor, dar, din păcate, au fost multe trădări, compromisuri şi laşităţi, când rugăciunea nu a fost atât de intensă, când mamele n-au dat naştere la toţi pruncii, când s-au dărâmat ctitorii puternice, sau au fost români, precum Ilieş al Moldovei, care s-a turcit, ca boierii ardeleni, români şi ortodocşi care, doritori de mărire şi putere au trecut la catolicism, sau cei care l-au trădat, din neamul şi din casa lui, pe Brâncoveanu care a luat drumul martiriului în cetatea marelui Constantin. (…)

Cum să înţelegem această zi? Tot prin textele Scripturii care au fost citite astăzi la Sfânta Liturghie: ***Cel care doreşte să vină după Mine, să-şi ia crucea sa şi să-mi urmeze Mie.***

Acest cuvânt nu se poate să nu fi răsunat în inima măritului voievod Constantin în ziua morţii sale.

Cel ce se va ruşina de Mine şi de cuvintele Mele, şi Eu mă voi ruşina de El în faţa Tatălui Meu Celui din ceruri.

Şi a avut curajul să-L mărturisească pe Domnul Hristos. Sfântul apostol Pavel se întreabă:

Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Oare viaţa sau moartea? (…) Nimic nu ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos.

Într-un fel pe care numai Dumnezeu Îl ştie şi duhul voievodului Constantin, el a înţeles cuvântul Sfântul apostol Pavel. Şi-a dat viaţa pentru Hristos şi pentru neam. (…)

Noi, cei de astăzi, de aici, sau cei de la Măn. Văratic care îl serbează pe cuviosul Iosif venit din Ardeal, luptător împotriva uniaţiei ca şi voievodul Constatin, noi primim oare un mesaj de la viaţa măritului voievod Constantin?

Cred că trei lucruri ar trebui să constituie bogăţia cu care ne întoarcem la casele noastre:

Voievodul Constantin a avut o familie cu mulţi copii. ***Avem noi curajul (…) să naştem prunci pentru ca ţara, biserica şi neamul să dăinuie?***

În al doilea rând: ***suntem noi, precum voievodul Constantin, ctitori de biserici, mănăstiri şi de cultură creştină?***

În al treilea rând, ***avem noi [curajul mărturisirii] în faţa atâtor turciţi de astăzi, printre noi şi pe aiurea, atâtea valuri şi vânturi care se abat asupra fidelităţii noastre faţă de credinţă pe care am moştenit-o şi pe care voievodul Constantin a mărturisit-o?*** (…)

Calinic Argatu, episcop al Argeşului şi Muscelului - Constantin Brâncoveanu, Domnitor şi Sfânt - cuvânt arhieresc

După cinstirea Maicii Domnului, întru sfântă adormire, pe 16 august, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a orânduit prăznuirea martirilor Brâncoveni, Constantin domnitorul, cei patru fii: Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi vistierul Ianache Văcărescu.

Când marele domnitor creştin al Ţării Româneşti împlinea exact 60 de ani la 15 august 1714, sultanul Ahmed al III-lea a dorit să dea un spectacol unic în istorie în faţa ambasadorilor marilor puteri europene: Franţa, Anglia, Rusia, Imperiul Habsburgic. Era vădită cruzimea asasinilor precum şi o Europă slăbănoagă în faţa barbariei şi a tiraniei păgânilor.

După cele mai crunte chinuri, din Joia Mare, 24 martie 1714, până la 15 august acelaşi an, după prădarea întregului avut şi trădarea Cantacuzinilor porecliţi Şeităneştii, rudele Brâncoveanului, marele domn, după cum scrie secretarul din Florenţa, Delchiaro, îşi îmbărbăta pruncii aduşi ca mieii spre junghiere: „Fiii mei, fiţi curajoşi! Am pierdut tot ce-am avut în această lume, cel puţin să salvăm sufletele noastre şi să ne spălăm păcatele cu sângele nostru!” Capetele mucenicilor au zburat de sub securea călăului şi, după ce au fost târâţi pe străzile Istanbulului, au fost aruncaţi în Bosfor. Mâini creştine au scos din apă trupurile şi le-au îngropat la Mănăstirea din Insula Halki unde ctitorise marele martir Constantin Vodă Brâncoveanu.

În 1720, Marica, soţia Domnului martir, a adus trupul său şi l-a îngropat la, Sfântul Gheorghe nou, din Bucureşti. Deasupra lespedei de marmură fără nici un nume a pus o candelă de argint de strajă. După 200 de ani, în 1914, când se făcea prima pomenire, s-a citit inscripţia discretă de pe candelă: ***„Această candelă, ce s-a dat la Sfântul Gheorghe cel nou, luminează unde odihnescu oasele fericitului Domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod şi iaste făcută de Doamna***

Măriei Sale Maria, carea şi Măria Sa nădăjduieşte în Domnul iarăşi aici să i se odihnească oasele. Iulie, în 12 zile, leat 7228 (=1720)".

Trădătorii au pierit rapid. Cel care a uneltit şi a ajuns domn, Ştefan Cantacuzino, în 1716, (după 2 ani!) a avut aceeaşi soartă, fiind decapitat tot la Istanbul, iar Constantin Cantacuzino, marele intrigant şi trădător, decapitat tot în 1716, iar capul golit de creier a fost umplut cu câlţi.

Când Constantin Brâncoveanu era dus la Istanbul cu toată casa, i-a spus vărului său Ştefan Cantacuzino, noul domn: ***„Dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-Se voia Lui. Dacă sunt însă fructul răutăţii omeneşti, pentru pieirea mea, Dumnezeu să-i ierte pe vrăjmaşii mei, dar păzească-se de mâna teribilă şi răzbunătoare a Judecăţii divine!"***

După numai doi ani, Judecata Divină s-a făcut! Iar Sfinţii Brâncoveni se bucură în Împărăţia Luminii!

Laurenţiu Dumitru - Au bătut clopotele toată dimineaţa?

Am visat sau, oare, o fost adevărat? Se făcea că în toată ţara, încă de la prima oră a dimineţii au început să bată clopotele. Toate clopotele, la toate bisericile drept-slăvitoare din ţară. Un cor nemaiauzit, uluitor, gigantic acoperea întreg plaiul mioritic, de la Rohia la Dervent, de la Golia la Nera. Ore în şir au bătut, fără încetare. Aşa ceva nu s-a mai auzit vreodată. Tot românul, de la pruncii din pătuţ, până la bătrânii ce-şi fac veacul prin bodegi, auzea clopotele bătând. Oamenii se închinau cutremuraţi, întrebând în dreapta şi-n stânga ce se întâmplă… „De ce bat clopotele fără încetare?”. La ştiri nu se spune nimic, mai mult decât ce văzuseră şi auziseră deja cu toţii: „De la prima oră a dimineţii clopotele celor peste 14.000 de biserici ortodoxe din ţară au început să bată singure!!! Chiar şi acum, la ora prânzului, ele se aud peste tot, formând un imens cor de clopote care răsună în întreaga ţară. Nu există o explicaţie pentru acest fenomen. Biroul de Presă al Patriarhiei nu a dat încă un comunicat pe acest subiect. Revenim cu amănunte, imediat ce le vom avea”.

Un jurnalist sprinten la minte îşi aminteşte că a luat oarecând interviu unui pustnic cu viaţă sfântă. Îşi ia camera video, se urcă în maşină şi goneşte spre munţi, către schitul bătrânului. În 3 ore a fost la dânsul…. Se ruga în genunchi în faţa altarului din paraclis şi vărsa lacrimi fără încetare. Şi micul clopot de aici bătea fără întrerupere…

- Blagosloviţi, preacuvioase! Părinte drag, nimeni nu ştie ce se întâmplă! Am dat zeci de telefoane, toţi suntem stupefiaţi, nimeni nu are o explicaţie… Spuneti-mi, vă rog, ce se întâmplă? Trebuie să știți…

- Domnul să te binecuvânteze, fiule. Mă bucur să te revăd, parcă te-ai mai împlinit oleacă. De dimineaţă tot plâng şi, uite, Domnul s-a milostivit de mine şi a descoperit inimii mele ce se întâmplă. Dragul meu, azi, 16 august, sunt prăznuiţi Sfinţii martiri Brâncoveni. În urmă cu aproape 300 de ani, un domnitor român şi creştin, Constantin, împreună cu fiii săi: Constantin, Ştefan, Radu, Matei, şi-a vărsat sângele pentru neam şi credinţă, ucis fiind de păgânii turci.

Iaca ce scrie aici, la Sinaxar: „Erau prezenţi sultanul Ahmed al III-lea, marele vizir Gin Ali, reprezentanţii „creştinătăţii apusene - Franţa, Anglia, Imperiul Habsburgic, Rusiei - care nu refuzaseră invitaţia chiar în ziua de Sfânta Maria” (Nicolae Iorga), alături de numeroşi privitori. Li s-a îngăduit să-şi facă o ultimă rugăciune, după care sultanul le-a oferit viata dacă trec la mahomedanism. Del Chiaro notează răspunsul demn al Voievodului „Împărate! Averea mea, cât a fost, tu ai luat-o, dar de legea mea creştină nu mă las! În ea m-am născut şi am trăit, în ea vreau să mor. Pământul ţării mele l-am umplut cu biserici creştineşti şi, acum, la bătrâneţe, să mă închin în geamiile voastre turceşti? Nu, Împărate! Moşia mi-am apărat, credinţa mi-am păzit. În credinţa mea vreau să închid ochii, eu şi feciorii mei”.

Apoi şi-a încurajat fiii astfel: „Fiilor, aveţi curaj! Am pierdut tot ce aveam pe lumea aceasta pământească. Nu ne-au mai rămas decât sufletele, să nu le pierdem şi pe ele, ci să le aducem curate în faţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru!”

Sultanul a dat semnalul execuţiei. Primul fu decapitat vistiernicul Ianache Văcărescu, apoi cei patru fii ai Domnului: Constantin, Ştefan, Radu şi micuţul Matei (11 ani). Înmărmurit de durere, Domnul murmură: „Doamne, fie voia Ta”, după care i s-a tăiat şi lui capul…”.

- Extraordinar, murmură jurnalistul, ştergându-şi lacrimile, impresionat de tremurul vocii bătrânului…

- Înţelegi, dragul meu? Clopotele azi plâng după Domnitor şi strigă la noi, cei indiferenţi, că ne uităm sfinţii, că ne uităm înaintaşii şi nu-i cinstim după cuviinţă. De n-am fi avut Domnitori sfinţi ca Brâncoveanu, ori ca Ştefan, azi am fi învăţat Coranul pe genunchi. Acesta e adevărul, nu te îndoi de asta. Fii pe pace, clopotele se vor opri curând, dar ţărişoara aceasta nu va mai uita nicicând că pe 16 august, după praznicul Născătoarei, e ziua cinstirii Sfinţilor mucenici Brâncoveni!

Cred că a fost doar vis. Nimeni nu a auzit clopotele bătând toată dimineaţa. Sfinţii stau cuminţi în icoane şi-n sinaxare, ce Dumnezeu,… iar oamenii… oamenii îşi văd liniştiţi de ale lor, că-i vacanţă.

Radu Alexandru - Sfântul Constantin Brancoveanu, ctitor şi martir

Domnia Sfântului Martir Constantin Brancoveanu (1688-1714), sărbătorit în Biserica Ortodoxă Română la data de 16 august, marchează un punct important în evoluţia culturii şi artelor pe teritoriul Ţării Româneşti. Domnitorul a iniţiat o amplă activitate de construcţii religioase şi laice, îmbinând armonios în arhitectură, pictură murală şi sculptură tradiţia autohtonă, stilul neo-bizantin şi ideile novatoare ale renascentismului italian într-un nou stil caracteristic, numit stilul brâncovenesc. Unele dintre ctitoriile sale s-au păstrat, dar sunt şi multe dintre ele care au dispărut.

Stilul brâncovenesc

Denumirea de stil brâncovenesc, sau de artă brâncovenească, este folosită în istoriografia română de artă pentru arhitectură şi artele plastice din Ţara Românească în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu.

Între 1678 - 1725 domni ca: Şerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu, Nicolae Mavrocordat, mitropoliţi ca Varlaam, Theodosie, Antim Ivireanu, episcopi ca Ştefan Mitrofan, stareţi ca arhimandritul Ioan de Hurezi, Ilarion de Cozia şi eruditi ca fraţii Greceanu, Radu Popescu, Constantin Cantacuzino realizează în acelaşi timp o amplă operă de reactualizare a tradiţiei bizantine. La curtea domnească a avut loc o adevărată Renaştere bizantină.

Stilul brâncovenesc reprezintă un sincretism între tradiţii artistice locale, valahe, bizantine şi alte influenţe orientale şi forme occidentale, ale Renaşterii, cum ar fi şcoala italiană. Deşi istoricii de artă caracterizează uneori stilul prin analogie cu renaşterea apuseană, datorită structurilor sale clare, raţionaliste, exuberanţa lui decorativă permite şi folosirea termenului de baroc brâncovenesc.

În secolul al XVIII-lea, stilul brâncovenesc a devenit stil naţional şi s-a răspândit în toată Ţara Românească ajungând până în Transilvania.

"Primul stil românesc“, aşa cum este considerat stilul arhitectural brâncovenesc, are drept una dintre trăsăturile sale fundamentale, importanţa deosebită deosebită pe care o acordă ornamentului. Ornamentul pare a fi orientat: spre deosebire de celelalte elemente ale operei arhitectură, el este/trebuie să fie distribuit mai ales în zonele de vizibilitate maximă, acolo unde poate fi perceput şi decodat, tinzând aşadar spre exterior. Opera de arhitectură bracovenească este decorată şi în zonele cu vizibilitate redusă, ba chiar şi în zonele practic inaccesibile privirii curente.

Stilul brâncovenesc păstrează totuşi un echilibru între simplitate şi ornamentare excesivă.

O altă caracteristică a arhitecturii brâncoveneşti este predispoziţia pentru logii, foişoare, galerii şi pridvoare - idee preluată de la arhitectura Renaşterii sau de la reşedinţele priciare de la Constantinopol. Acestea contribuie la monumentalitatea formelor, sub o înfăţişare sofisticată şi bine-ordonată, care să se impună de la distanţă. Atât construirea spaţiului sacru, cât şi cea a spaţiului privat se fundamentează pe aceleaşi idei estetice. Intresant este că, apare un foarte mare interes pentru spaţiul privat. Arhitectura răspundea cerinţelor de viaţă ale boierimii şi domniei, care trebuia permanent să-şi etaleze statutul social; bogăţia.

Ctitorii brâncoveneşti

Sfântul Constantin Brâncoveanu, a fost unul dintre cei mai mari ctitori de biserici şi mănăstiri din Ţările Române. Încă înainte de a ajunge domnitor, el a ridicat două biserici, una la Potlogi, Dâmboviţa şi alta la Mogoşoaia, lângă Bucureşti.

După ce s-a urcat pe tronul Ţării Româneşti, Brâncoveanu a mai ctitorit tot în Bucureşti încă trei biserici, pe locul unora mai vechi: biserica Sfântul Ioan cel Mare sau "Grecesc", demolată în secolul trecut, biserica mănăstirii Sfântul Sava, demolată în secolul trecut şi Biserica Sfântul Gheorghe Nou din Bucureşti, existentă şi azi în centrul capitalei, recent restaurată. În această din urmă biserică au fost depuse şi osemintele ctitorului, în anul 1720, aduse în ascuns de la Constantinopol, de către soţia sa, doamna Marica.

Împreună cu unchiul său, spătarul Mihai Cantacuzino, a ridicat mănăstirea din Râmnicu Sărat, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, închinată mănăstirii Sfânta Ecaterina din Muntele Sinai.

Naşterea stilului brâncovenesc a fost la Hurezi, unde se află principala ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu, aceasta însumând cel mai vast ansamblu de arhitectură monastică din Ţara Românească. Având hramul "Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena", a fost înzestrată cu ziduri şi turnuri de apărare şi cu numeroase clădiri în incintă. A refăcut din temelie Mănăstirea Mamul, pe locul unei biserici de lemn ctitorită de fraţii Buzeşti şi Brâncoveni, veche ctitorie a boierilor Craioveşti şi a lui Matei Basarab, în care erau îngropaţi şi membri ai familiei Brâncoveanu.

Printre alte biserici şi mănăstiri ctitorite sau refăcute de binecredinciosul voievod, trebuie amintite: Mănăstirea Surpatele, Mănăstirea Polovragi şi Mănăstirea Turnu din Târgşoru Vechi, Prahova.

În 1706 Sfântul Constantin Brancoveanu a mai zidit o biserică în satul Doiceşti, Dâmboviţa.

Între bisericile construite de Sfântul Constantin în Transilvania se numără o biserică în Făgăraş, alta în Ocna Sibiului, precum şi Mănăstirea Sâmbăta de Sus.

Dintre ctitoriile sale în afară Ţărilor Române amintim: Biserica "Sfântul Nicolae“ din cartierul Galata, Constantinopol, un paraclis şi o trapeză, în cadrul Mănăstirii "Sfântul Pavel“ din Muntele Athos, iar la Ismail, pe malul stâng al Dunării, a ridicat o biserică cu hramul "Sfântul Gheorghe“.

Sfântul Constantin Brâncoveanu a şi refăcut multe alte biserici, cum sunt Mănăstirile Cozia, Arnota, Bistriţa, Strehaia, Sadova, Gura Motrului, Dintr-un lemn, Curtea de Argeş, Dealu, Snagov, bisericile Domnească şi "Sfântul Dumitru“ din Târgovişte.

Bisericile au fost împodobite cu frumoase picturi în frescă de către cei doi renumiţi zugravi ai epocii Pârvu Mutu, roman, fiu de preot din Câmpulung, şi de grecul Constantinos, pictorul preferat al lui Constantin Brâncoveanu, care a format o adevărată "şcoală “ de zugravi, mai ales la Hurezi.

Monumente brâncoveneşti laice

Palatul de la Mogoşoaia, palatul domnesc de la Bucureşti (astăzi dispărut) şi palatul de la Potlogi sunt cele mai importante monumente de arhitectură laică construite din voinţa Sfântului Constantin Brâncoveanu.

Cel mai reprezentativ monument civil construit în stil Brâncovenesc, datând din anul 1702, este Palatul de la Mogoşoaia. Palatul are elevaţia pe trei niveluri, incluzând un beci monumental, boltit, cu stâlp central de susţinere. În vremea lui Constantin Brâncoveanu încăperile aveau picturi murale. Loggia şi foişorul, cu pietrăria lor artistic lucrată, dau notă de inconfundabil stil brâncovenesc. Scările exterioare conduc din curtea palatului într-un balcon amplasat în mijlocul faţadei principale.

Cel de al doilea palat brâncovenesc se află la Potlogi, jud. Dâmboviţa şi a fost construit de Sfântul Constantin Brâncoveanu în 1698, pe locul unei curţi boiereşti. Faţada orientată spre un eleşteu are o dublă loggie. Pe faţada opusă, spre curte, compoziţia este dominată de foişorul cu scara exterioară, asemeni celui de la Mogoşoaia. Decoraţia palatului cuprindea motive florale de inspiraţie persană. În varianta de la Potlogi, ele sunt realizate în stuc.

Diferenţele stilistice între cele două monumente sunt aproape insesizabile. Şi Palatul de la Mogoşoaia şi cel de la Potlogi au fost construite într-o ordonată ritmică specifică Renaşterii cu o decoraţie brarocă, exuberanţă. O caraterističă specifică contructiilor brâncoveneşti laice este comunicarea perfectă a arhitecturii cu peisajul. *Palatul de la Mogoşoaia este construit pe malul unei ape, iar faţada palatului se dublează prin reflectarea în apă.* Din nou, un element inspirat de arhitectură renascentistă. Împrejmuirea cu zid masiv şi intrarea printr-o poartă fastuoasă flancată de un turn, colonada ce susţine arcadele trilobate din piatră, cu capitel compozit duc cu gândul la arhitectura din Istambul. Practic avem de-a face cu o îmbinare/ o suprapunere stilistică elegantă şi bine realizată. Toate elementele preluate din diverse culturi dau arhitecturii laice o notă monumentală.

Daniela Livadaru - Brâncovenii, apărători ai credinţei şi ai patriei

Domnia lui Constantin Brâncoveanu a marcat o perioadă înfloritoare în istoria Ţării Româneşti. Îndelungata sa domnie s-a încheiat tragic pe 15 august 1714. Luptând pentru eliberarea ţării de sub jugul otoman, a fost prins şi decapitat de către turci, împreună cu cei patru fii ai săi şi sfetnicul Ianache Văcărescu. Martiriul lor constituie un exemplu de credinţă şi patriotism.

În ziua de 28 octombrie 1688 s-a sfârşit din viaţă, în urma unui complot, Şerban Cantacuzino, domnitorul Ţării Româneşti, ctitor a numeroase lăcaşuri de închinare, dar şi făuritor de limbă, prin tipărirea primei ediţii integrale a Bibliei în româneşte.

În aceeaşi zi, boierii l-au ales ca domn pe nepotul său, marele logofăt Constantin Brâncoveanu, importantă personalitate a vieţii politice din acele timpuri.

Constantin s-a născut la 15 august 1654, în satul Brâncoveni (fostul judeţ Romanaţi). A rămas orfan de tată la vârsta de 1 an, fiind crescut de un unchi al

său, stolnicul Constantin Cantacuzino, care îi va oferi o educaţie aleasă. A învăţat cu multă uşurinţă greaca, latina şi slavona. S-a căsătorit cu Maria (Marica), nepoata lui Antonie Vodă din Popeşti, având 11 copii: patru fii şi şapte fete.

Un diplomat desăvârşit

Constantin a ajuns la domnie într-o perioadă agitată pentru istoria Ţării Româneşti, în timpul unui îndelungat război între turci şi austrieci. Înzestrat cu un simţ politic înnăscut, tânărul domn a reuşit, printr-o diplomaţie deosebită, să păstreze legături de prietenie cu toate Marile Puteri, pentru a feri ţara de jafuri şi pustiiri. Rezistând eroic presiunilor interne şi externe, a reuşit să apere pacea şi independenţa Ţării Romaneşti şi să se impună, ca egal, factorilor politici de decizie ai Europei - Imperiile Habsburgic, Rus şi Otoman. În faţa tentativei austro-ungare de a ocupa şi jefui cele mai importante localităţi din punct de vedere strategic şi economic, Brâncoveanu a chemat în ajutor pe turci. S-a debarasat însă de acest ajutor periculos prin promisiuni şi numeroase daruri, după înfrângerea trupelor de ocupaţie ale generalului austriac Heissler la Tohani-Zârneşti (11 august 1690). Radu Greceanu, cronicarul său, va consemna: "***Să muncia şi să năvoia ca şi pre nemţi fără primejdie să-i scoată şi pre turci şi pre tătari să-i oprească să nu intre în ţară***".

Epoca de maximă strălucire culturală şi artistică

În cei 26 de ani de domnie, Brâncoveanu s-a dovedit un gospodar desăvârşit şi bun administrator al avuţiilor ţării, instaurând o epocă de prosperitate şi de pace. A iniţiat o amplă activitate de construcţii religioase şi laice, îmbinând armonios în arhitectură, pictură murală şi sculptură tradiţia autohtonă, stilul neo-bizantin şi ideile novatoare ale renascentismului italian într-un stil autentic, ce a preluat numele său: stilul brâncovenesc. Şi-a asumat rolul de protector al tiparului şi şcolilor din Muntenia, dar şi din Transilvania, numele său fiind întâlnit între cele ale donatorilor de la şcoală românească din Scheii Braşovului. S-a înconjurat de personalităţi de cultură din ţară şi străinătate, susţinând financiar şi diplomatic pregătirea tinerei generaţii de cadre în şcolile europene. A dat Bucureştiului o nouă Academie Domnească, transformând şcoala de la Sf. Sava în "colegiu public pentru pământeni şi străini", cu o programă asemănătoare instituţiilor de grad superior.

L-a adus de la Istanbul pe talentatul Andrei, viitorul mitropolit Antim Ivireanu, sub îndrumarea căruia se vor tipări numeroase cărţi în limbile română, greacă, slavonă, georgiană şi chiar arabă.

"Beiul de Aur"

Pentru a echilibra scena politică dominată de turci şi austrieci, domnul muntean a încheiat o alianţă secretă cu ambiţiosul ţar Petru I. Dar fiindcă pretenţiile acestuia creşteau mereu, a recurs la un joc dublu periculos, cum o va demonstra şi sfârşitul său tragic. Cerând ajutor otomanilor, întrucât războiul era iminent, a pus în ascuns la dispoziţia ţarului călărimea ţării. Urmărind recuperarea Brăilei, a aşteptat să vadă de partea cui se înclină balanţa. A fost însă trădat de unii boieri, iar infidelitatea sa faţă de Poartă nu a fost iertată. Sfârşitul său a survenit mai târziu, în 1714, căci turcii urmăreau să intre în posesia averilor celui pe care îl numeau "Beiul de Aur". ***În Săptămâna Patimilor, anul 1714, Constantin Brancoveanu a fost arestat, împreună cu cei patru fii ai săi şi Ianache Văcărescu, ginerele şi sfetnicul său de încredere, şi închis în Palatul celor 7 Turnuri (Yedikule) din Istanbul.***

Un sfârşit plin de demnitate

Brâncoveanu a fost acuzat de relaţii ascunse cu Rusia, Polonia, Austria, Veneţia, de corespondenţă cu Viena şi Moscova (cărora le-ar fi furnizat informaţii despre turci), de cumpărarea de moşii şi construirea unor palate peste munţi, de depunerea de bani în băncile din Viena şi Veneţia, de baterea de monede purtând chipul său... Pentru a i se cruţa viaţa, i s-au cerut 20.000 de pungi, aproximativ 11 milioane de galbeni. După torturi cumplite, i s-a smuls semnătura pentru aurul depus la Veneţia.

Pe 15 august 1714, de Adormirea Maicii Domnului, când domnitorul a împlinit 60 de ani, a fost adus, împreună cu ceilalţi prizonieri, în Pavilionul Mării, Yali Köskü, şi i s-a cerut să renunţe la credinţa strămoşească. Erau prezenţi sultanul Ahmet al III-lea, marele vizir Gin Ali, reprezentanţi ai Franţei, Angliei, Rusiei şi Austro-Ungariei. **Domnitorul şi-a încurajat fiii să fie statornici în credinţă, fiind singurul bun ce le-a mai rămas.** Înfuriat, sultanul a poruncit să fie tăiate mai întâi capetele copiilor, apoi cel al sfetnicului, crezând că îl va înduioşa. **Dar Brâncoveanu, îndurerat, şi-a făcut o cruce mare, spunând: "Doamne, fie voia Ta!", şi a întins singur capul său călăului.**

Cele şase trupuri decapitate au fost aruncate în apele Bosforului, iar capurile purtate pe uliţele cetăţii. La rugăciunile doamnei Marica, aflată în închisoare, nişte pescari credincioşi au pescuit trupurile lor, înmormântându-le în Biserica Adormirii Maicii Domnului din insula Halki.

În 1992, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a proclamat canonizarea oficială a Sfinţii martiri Brâncoveni, cu data de pomenire 16 august.

Cifrul lui Brâncoveanu: Pentru a păstra discreţia asupra corespondenţei sale cu statele europene, *Constantin Brâncoveanu a folosit foarte mult limbajul cifrat, ce devenise o tradiţie la curţile domneşti.* De altfel, el a dovedit o adevărată pasiune pentru acest limbaj secret, ce nu putea fi înţeles decât de cei care deţineau "cheia", modul de citire al cuvintelor. *Deşi moştenise de la predecesorii săi un cifru bine pus la punct, lui Brâncoveanu i s-a părut că acesta este destul de greoi, pentru că amesteca caracterele greceşti şi latine cu literele (de ex., 6 însemna e, 4 însemna i...). Sau poate se temea de o trădare. Astfel, el a simplificat acest sistem, folosind doar cifre, în special în corespondenţa sa cu Rusia, desfăşurată în limba greacă. Era un sistem nou şi mult mai uşor de utilizat, în perfecţionarea căruia domnitorul nu s-a folosit decât de propria imaginaţie şi mintea ascuţită.*

Documentar: Sfinţii martiri Brâncoveni - păstrătorii credinţei cu preţul jertfei supreme

de Răzvan Moceanu

La 15 august 2019, se împlinesc 305 ani de la moartea, la Constantinopol, a Voievodului Ţării Româneşti, Constantin Brâncoveanu, împreună cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu ginerele său, visternicul Ianache Văcărescu, una din cele mai mari tragedii pe care le-a înregistrat zbuciumata istorie a neamului românesc.

Tocmai pentru a cinsti memoria Brâncovenilor, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2014 drept An omagial euharistic şi An comemorativ al Sfinţilor Martiri Brâncoveni în Patriarhia Română, iar Calendarul ortodox marchează sărbătoarea Sfinţilor martiri Brâncoveni (declaraţi sfinţi pe 20 iunie 1992, de către Biserica Ortodoxă Română), fiind prăznuiţi pe 16 august pentru a nu coincide cu sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului.

* * *

Constantin Brâncoveanu s-a născut în 15 august 1654, la Brâncoveni, acum în județul Olt, fiind fiul postelnicului Papa Brâncoveanu și al Stancăi, nepot după mamă al postelnicului Constantin Cantacuzino, unul dintre cei mai influenți boieri din familia Cantacuzino, care avea să ajungă pe tronul Țării Românești între 1678 și 1688. Constantin a mai avut doi fraţi, Matei şi Barbu.

În 1655, tatăl lui este ucis în răscoala seimenilor și a dorobanților împotriva domnului Constantin Șerban, în timp ce Constantin a fost salvat de slugi, care l-au substituit cu un alt copil.

Ca urmare, el este cresut de mama sa, un rol important în educaţia sa avându-l şi stolnicul Constantin Cantacuzino, iubitor al literaturii și artei, care i-a oferit o educație aleasă pentru acele vremuri, Brâncoveanu învățând, printre altele, greaca, latina și slavona.

Intrând în ierarhia boierească, Brâncoveanu a fost trimis, în 1674, de domnul Gheorghe Duca la Brașov, ca să îi convingă pe boierii refugiați acolo să se întoarcă în țară.

Tot în 1674, s-a căsătorit cu Marica, fiica lui Neagoe din Popești, la rândul său fiul fostului domn Antonie din Popești. Constantin Brâncoveanu a avut cu aceasta patru fii, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și șapte fiice, Stanca, Maria, Ilinca, Safta, Anca, Bălașa și Smaranda.

În 1676, domnul Ţării Româneşti a participat cu o oaste, înoţită de Brâncoveanu, la asediul Cehrinului.

În septembrie, la întoarcerea din luptă află că unchiul său Șerban Cantacuzino fugise la Adrianopol de Gheorghe Duca, apoi Șerban a obținut, la Constantinopol, mazilirea domnului și numirea proprie, în 1678, pe tronul Țării Românești.

Ca urmare, unchiul său îl numeşte în ianuarie 1679 în dregătoriile de agă, ispravnic al scaunului București și mare postelnic.

În anul 1681 poartă discuții, la Constantinopol, în numele unchiului său, cu Ladislau Csàki și Cristofor Pasko, dușmanii domnului transilvănean Mihai Apafi, cei doi asumându-și prin semnătură ca după răsturnarea lui Apafi să restabilească în Transilvania legea românească, religia ortodoxă și să îl repună în funcție pe mitropolitul Sava Brancovici.

După extinderea de până în anul 1683, Imperiul Otoman, sub suveranitatea căruia era Țara Românească, pierde rând pe rând, Ungaria și Transilvania, dar situația Țării Românești nu permitea înlăturarea vasalității turcești.

Pe 9 martie 1688, domnul Șerban Cantacuzino, alături de stolnicul Constantin, Mihai Cantacuzino și ginerele Constantin Brâncoveanu, depuneau jurământul de credință față de austrieci, în fața solilor imperiali.

Pe 29 octombrie 1688, domnul Șerban Cantacuzino a murit, iar Constantin Brâncoveanu devine domn al Ţării Româneşti.

După preluarea domniei, Brâncoveanu trimite soli la Viena, pe 10 decembrie 1688, iar pe 30 ianuarie 1689 aceştia ajung la următorul acord: Țara Românească renunța la toate legăturile cu Poarta și reînnoda atârnarea față de Ungaria, condusă de împăratul Austriei.

Se pare că solii au depăşit mandatul vrebal dat de domnitor astfel că Brâncoveanu în pedepseşte pe unul dintre aceştia, boierul Șerban Vlădescu, fapt care i-a iritat pe imperiali, care aveau nevoie de resursele Țării Românești pentru a-și întreține trupele din regiune.

Aceştia decid să uzeze de forţă, şi ducele de Baden invadează Țara Românească dinspre Cerneți, la începutul lui noiembrie 1689, acțiune coordonată cu invazia generalului Heissler dinspre nord, prin pasul Bran.

Brâncoveanu plăteşte tribut conform acordului din ianuarie 1688, fiind nevoit să accepte iernarea în țară a 12 regimente și să predea armatei austriece 1500 de cai.

În paralel, domnul solicită ajutorul tătarilor şi turcilor, o incursiune a tătarilor fiind preferabilă jafului neîntrerupt de săptămâni al cătanelor.

În ianuarie 1690 tătarii au intrat în țară, iar Heissler se retrăgea peste graniță.

Brâncoveanu porneşte o ofensivă pentru a elimina oastea imperială, astfel că ajutat de turci și de curuții comandați de pretendentul la tronul Transilvaniei, Emeric Tököli, duc Bătălia de la Zărneşti, generalul Heissler fiind luat prizonier, iar Tököli fiind încoronat principe al Transilvaniei.

A fost momentul în care relaţiile lui Brâncoveanu cu Înalta Poartă aveau să se refacă.

În iunie 1693, turcii şi tătarii aveau să invadeze Ardealul prin Muntenia, iar Brâncoveanu a mers la vizirul Rusciuc.

În 1695, sultanul Mustafa al II-lea a pornit într-o expediție în Ungaria, a cucerit Lipova, iar lui Brâncoveanu i-a revenit sarcina de a apăra Dunărea la Cerneți, misiune realizată cu succes.

\După tratativele încheiate cu Tratatul de la Karlowitz, din 26 ianuarie 1699, s-a restabilit un echilibru în Peninsula Balcanică între austrieci și otomani.

În 1702, după ce l-a primit cu mare fast pe ambasadorul britanic la Constantinopol William Paget, aflându-se la Mânăstirea Brâncoveni, domnul Țării Românești a fost informat despre schimbarea marelui vizir cu Mustafa Pașa Taltaban, cunoscut pentru cruzimea și lăcomia sa. Acesta a primit un consistent plocon de numire în funcție, însă în scurt timp a fost omorât și înlocuit cu Rami Efendi.

În anul 1703, Constantin Brâncoveanu află că o grupare din care făcea parte și Alexandru Mavrocordat, complota împotriva sa, iar refuzul domnului de a plăti unui muftiu 50 de pungi de bani a agravat situația.

În luna mai 1703, Brâncoveanu merge la Adrianopol alături de stolnicul Cantacuzino, toți boierii mari, mitropolitul țării, medicul Iacob Pylarino, în total 1500 de persoane. Ajuns în Adrianopol, a fost primit de vizir, care l-a anunțat că Imperiul Otoman crește haraciul de la 280 de pungi la 520, decizie care a trebuit acceptată.

Însă, deși prevăzător până peste limită, Brâncoveanu nu a putut anticipa comportamentul boierilor săi.

Astfel, spătarul Toma Cantacuzino, rudă cu Brâncoveanu, decide să acţioneze după bunul plac, în ciuda dispoziţiilor lui Brâncoveanu, trece cu o parte din oastea călare la ruşi, în încercarea de a-i ajuta să cucerească Brăila, ruşii câştigă bătălia, însă apoi cad la pace cu turcii.

Această acţiune a lui Toma Cantacuzino, precum şi uneltirile de la Înalta Poartă ale stolnicului Constantin Cantacuzino, care îl dorea la conducerea Ţării Româneşti pe fiul său, Ştefan, averea lui Brâncoveanu, cât şi cei patru descendenţi ai săi pe linie masculină, au făcut ca turcii să îl bănuiască pe Brâncoveanu de trădare şi a dus în cele din urmă la moartea domnitorului şi a celor patru copii ai săi.

În 23 martie 1714, fără a bănui nimic, Brâncoveanu îl primeşte la Bucureşti pe trimisul sultanului, capugiul Mustafa-aga, unul dintre cei mai vechi prieteni ai săi. Primit în divan, acesta îi pune pe umăr domnitorului român năframa de mătase neagră, semn al mazilirii, iar în contextul ameninţării cu năvălirea tătarilor, nici unul dintre boierii prezenţi nu s-a opus în nici un fel. Pe tron a fost urcat nimeni altul decât Ştefan Cantacuzino.

Brâncoveanu alături de cei patru fii ai săi şi de Ienache Văcărescu, aveau să fi duşi la Constantinopol (Istanbul) şi încarceraţi la închisoarea Yedikule.

Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus

Aflat sub o teroare cumplită, Brâncoveanu îşi declară averea, inclusiv moşiile şi depozitele de bani din străinătate, întreaga avere, în afara proprietăţilor din Transilvania, fiind confiscată. Mai mult, vizirul Gin Ali Paşa hotărăşte pedeapsa capitală pentru Brâncoveanu, cei patru fii ai săi şi pentru clucerul Ienache Văcărescu, sfetnicul de încredere al fostului domn. În mod ironic, execuţia a fost hotărâtă pentru 15 august 1714, exact data în care Brâncoveanu împlinea vârsta de 60 de ani.

În acea zi, a fost decapitat mai întâi capul clucerului, apoi Brâncoveanu a fost obligat să asiste la decapitarea, rând pe rând, a copiilor săi, el fiind condus ultimul către eşafod.

Gheorghe Şincai relata despre acel moment „Odată cu Brâncovanul au pierit cei patru feciori ai lui, cărora el le-a grăit astfel în ora morții: „Iată, toate avuțiile și orice am avut, am pierdut! Să nu ne pierdem însă sufletele… Stați tare și bărbătește, dragii mei! Să nu băgați seamă de moarte. Priviți la Hristos, Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocară a murit. Credeți tare întru aceasta și nu vă mișcați, nici vă clătiți din credința voastră pentru viața și lumea aceasta…”. Acestea zicând el, porunci împăratul de le tăiară capetele, întâi ale feciorilor, începând de la cel mai tânăr, și mai pe urmă a tăiat capul lui Constantin Brâncovanu, și aruncară trupurile în mare.”

Pe plan intern, Țara Românească sub Constantin Brâncoveanu a cunoscut mai ales după încheierea Păcii de la Karlowitz o perioadă marcată de având economic. Din punct de vedere fiscal, a avut de suferit în special populația rurală, ca urmare a cererilor Imperiului Otoman și mai târziu ale Imperiului Habsburgic. O mare parte a locuitorilor din satele aservite și-au pierdut pământul, reușind însă să-și păstreze libertatea.

Brâncoveanu a dus însă o politică externă șovăitoare, după cum scria Nicolae Iorga în 1914, „osândit să nu facă politica armelor, el a făcut marea politică a culturii, cea mai mare”.

După martiriu, trupul lui Brâncoveanu fusese aruncat în marea Marmara, fiind pescuit de niște greci care l-au îngropat pe o insulă din largul mării.

În 1720, văduva Marica l-a adus în țară și l-a înmormântat la Biserica Sfântul Gheorghe nou din București, ctitorie a domnului. Lespedea nu a fost inscripționată, pentru a nu a afla turcii că trupul a fost adus în țară, însă văduva domnului a inscripționat numele Constantin Brâncoveanu în caractere chirilice pe candela de argint, inscripție redescoperită în 1914.

În acelaşi an, pe 15 august, la împlinirea a două secole de la moartea martirică, mitropolitul Primat dr. Conon Aramescu a săvârşit primul parastas oficial la mormântul Voievodului.

Osemintele lui Brâncoveanu au fost dezgropate în secolul al XX-lea în două rânduri, prima dată în anul 1932, fiind identificate cu prilejul unei cercetări arheo-

logice desfăşurate la biserică, în coordonarea lui Virgil Drăghiceanu, secretar al Comisiunii Monumentelor Istorice.

Pe 21 mai 1934, atunci când sicriul cu osemintele sale a fost depus în Catedrala Patriarhală, a avut loc a doua pomenire oficială, iar patriarhul de atunci, Miron Cristea, a săvârşit un parastas în prezenţa Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române şi a Familiei Regale. Apoi sicriul a fost reînhumat.

În anul 1985 au avut loc lucrări de consolidare ale mormântului, conduse de arheologul Panait I. Panait, osemintele domnitorului fiind din nou dezgropate.

La 29 octombrie 1988, la împlinirea a trei secole de la urcarea pe tron a lui Constantin Brâncoveanu, a avut loc a treia comemorare oficială, printr-o slujbă de pomenire oficiată de ierarhi şi preoţi în frunte cu patriarhul Teoctist.

Pe 20 iunie 1992, Biserica Ortodoxă Română i-a canonizat pe martirii Brâncoveni, stabilindu-le zi de pomenire la 16 august, la o zi după praznicul Adormirii Maicii Domnului.

În 15 şi 16 august 1992 au avut loc la Bucureşti şi Hurezi-Vâlcea ceremoniile proclamării canonizărilor Sfinţilor martiri Brâncoveni, în prezenţa membrilor Sfântului Sinod, în frunte cu patriarhul Teoctist, şi a mii de credincioşi, în semn de respect şi recunoştinţă pentru singurul Domnitor Român care a preferat moartea martirică, renunţării la credinţă.

La 29 octombrie 2013, premierul Victor Ponta, aflat în vizită oficială în Turcia, a dezvelit, la Muzeul Yedikule, o plachetă comemorativă dedicată domnitorului Constantin Brâncoveanu şi celor patru fii ai săi, în cadrul unei ceremonii oficiate alături de viceguvernatorul Istanbulului. Pe placheta dedicată memoriei lui Brâncoveanu este inscripţionat în română, turcă şi engleză următorul text, agreat între cele două ministere ale afacerilor exteerne: „În memoria Domnitorului Constantin Brâncoveanu și a celor patru feciori ai săi, care au fost întemnițați în închisoarea Yedikule la începutul secolului al 18-lea departe de scumpa lor patrie și întru statornica amintire a istoriei comune a popoarelor român și turc”.

Istanbul

În perioada 12-15 mai 2014, cripta de la Biserica Sfântul Gheorghe nou a fost deschisă din nou, fiind identificate trei sicrie: într-unul din ele erau rămășițele lui Constantin Brâncoveanu, un craniu cu urme corespunzând descrierii morții și celelalte oase dispuse sub formă de curce, în alt sicriu erau oasele soției, iar în altul cele ale unora dintre urmașii săi.

Cu ocazia împlinirii a 300 de ani de la martiriul din Constantinopole, Biserica Ortodoxă Română a plasat rămășițele domnului într-o raclă de argint, o porțiune mică rămânând acoperită cu geam, în dreptul mâinii. De acum vorbim de sfintele moaște ale domnitorului Constantin Brâncoveanu, care vor rămâne în biserică.

Pe 21 mai 2014, în ziua prăznuirii Sfinților împărați Constantin și Elena, a avut loc prima procesiune cu moaștele de la Catedrala Patriarhală din București până la Biserica Sfântul Gheorghe nou, la eveniment participând patriarhul Daniel, membri ai Sfântului Sinod, sute de preoți și diaconi, monahi și monahii și mii de persoane, iar drumul urmat fiind cel din anul 1934, când rămășițele voievodului fuseseră reînhumate.

* * *

În timpul domniei lui, cultura românească a cunoscut o perioadă de înflorire, Brâncoveanu dovedindu-se un gospodar desăvârșit și un bun administrator al avuțiilor țării, instaurând o epocă de prosperitate și de pace.

În stilul constructiv impus pe perioada domniei sale, care îmbina armonios arhitectura, pictura murală și sculptura cu tradiția autohtonă, stilul neo-bizantin și ideile novatoare ale renascentismului italian, s-a născut un nou stil caracteristic - stilul brâncovenesc.

Brâncoveanu și-a asumat rolul de protector al tiparului și școlilor din Țara Românească, dar și din Transilvania, numele său fiind întâlnit între cele ale donatorilor de la școala românească din Șcheii Brașovului.

Brâncoveanu a înființat în anul 1694 Academia domnească din București, o școală superioară având ca limbă de predare greaca veche, în clădirile de la mănăstirea „Sfântul Sava". În 1707 el a reorganizat-o, numind în fruntea ei pe învățatul grec Sevastos Kyminitis, urmat de Marcu Porfiropol.

În acea perioadă funcționau și alte școli, în incinta unor mănăstiri, în care se preda în slavonă și în română: școlile de la mănăstirile Sfântul Gheorghe Vechi și Colțea, amândouă în București, care pregăteau cadre pentru cancelariile domnești, preoți și dascăli.

În alte mănăstiri au luat ființă biblioteci, cu lucrări din mari centre culturale din apusul Europei: biblioteca de la mănăstirea Mărgineni, ctitoria lui Constantin Cantacuzino și biblioteca mănăstirii Horezu, ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu.

În timpul lui Brâncoveanu apare, în 1688, Biblia de la București, prima ediție integrală a Sfintei Scripturi în limba română, operă de mari proporții pentru acel timp, 944 pagini format mare, pe două coloane, cu literă măruntă.

Dar dragostea lui Brâncoveanu față de Hristos şi-a arătat-o şi prin construcţia de biserici, în stil „brâncovenesc", considerat a fi „primul stil românesc", principalele caracteristici fiind elementele de piatră prelucrate artistic.

Unele dintre ctitoriile sale s-au păstrat, dar sunt şi multe dintre ele care au dispărut.

Constantin Brâncoveanu, a ridicat, încă înainte de a ajunge domn, două biserici, una la Potlogi şi alta la Mogoşoaia, lângă Bucureşti.

În vara anului 1690 a pus piatra de temelie a celei mai de seamă din ctitoriile sale, Mănăstirea Hurezi sau Horezu. Având hramul „Sfinţii împăraţi Constantin şi Elena“, a fost înzestrată cu ziduri şi turnuri de apărare şi cu numeroase clădiri în incintă. A fost construită între anii 1690 şi 1697, biserica mare a aşezământului fiind târnosită la 8 septembrie 1693. Meşterii care au creat această capodoperă, impulsionaţi de spiritul ctitorului Constantin Brâncoveanu, au fost Istrate lemnarul, Vucaşin Caragea pietrarul şi Manea, vătaful zidarilor. Cei care au executat pictura, terminată la 30 septembrie 1694, au fost Constantin Ioan, Andrei, Stan, Neagoe şi Ichim. Ei au imortalizat în pronaosul bisericii mari chipurile celor două familii, familia Brâncoveanu şi familia Cantacuzino.

Mănăstirea Hurezi

În Bucureşti a ctitorit trei biserici, tot pe locul unora mai vechi: Biserica „Sfântul Ioan cel mare“ sau Grecesc, demolată în secolul trecut, biserica Mănăstirii „Sfântul Sava“, şi aceasta demolată şi biserica „Sfântul Gheorghe“ - Nou, din centrul capitalei, biserică în care au fost depuse şi osemintele ctitorului, în anul 1720.

O altă biserică a fost ridicată în satul Doiceşti, judeţul Dâmboviţa, iar împreună cu unchiul său, spătarul Mihai Cantacuzino, a zidit Mănăstirea din Râmnicu Sărat, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului“, care a fost închinată Mănăstirii „Sfânta Ecaternina“ din Muntele Sinai.

Brâncoveanu a construit biserici şi în afara Ţării Româneşti, o biserică în Făgăraş şi alta în Ocna Sibiului.

O altă operă arhitecturală brâncovenească este Mănăstirea de la Sâmbăta de Sus. Se află pe valea râului Sâmbăta, la poalele Munţilor Făgăraş, în judeţul Braşov. În jurul anului 1696, Constantin Brâncoveanu zideşte peste cea veche din lemn o biserică din piatră şi cărămidă. Între 1766-1767, biserica a fost pictată de zugravii Ionaşcu şi Pană.

Brâncoveanu a transformat şi reorganizat vechea mănăstire de la Sâmbăta de Sus, cu călugări sihaştri, într-o mănăstire mai mare cu viaţă de obşte, în care membrii ei se rugau şi munceau împreună. Tot aici, voievodul martir a înfiinţat o „Şcoală de grămătici“, un atelier de pictură în frescă şi o mică tipografie pe care le-a instalat în noua incintă, după modelul brâncovenesc folosit în toate ctitoriile domneşti. Însă în anul 1875, Curtea de la Viena a trimis pe generalul Preiss, care a dărâmat mănăstirea brâncovenilor, aşa cum a făcut cu multe alte lăcaşuri de închinare ortodoxe. Chiliile au fost distruse complet, iar biserica a fost adusă în stare de ruină. Palatul brâncovenesc din Sâmbata de Sus, aflat la 10 kilometri distanţă de mănăstire, a fost locuit vremelnic de urmaşi ai familiei Brâncoveanu; aceştia au stăpânit domeniul până la reforma agrară din anul 1922, când Ministerul Domeniilor a predat Mitropoliei din Sibiu domeniul brâncovenesc împreună cu ruinele şi toată incinta mănăstirească de la Sâmbăta de Sus.

Brâncoveanu a şi refăcut multe alte biserici, cum sunt Mănăstirile Cozia, Arnota, Bistriţa, Strehaia, Sadova, Gura Motrului, Dintr-un lemn, Curtea de Argeş, Dealu, Snagov, bisericile Domnească şi „Sfântul Dumitru“ din Târgovişte.

În afara graniţelor a construit Biserica „Sfântul Nicolae“ din cartierul Galata din Constantinopol (Istanbul), la Mănăstirea „Sfântul Pavel“ din Muntele Athos a făcut

un paraclis şi o trapeză, iar la Ismail, pe malul stâng al Dunării, a ridicat o biserică cu hramul „Sfântul Gheorghe“.

Fotografii din arhiva personală, august 2010, octombrie 2010, aprilie 2012

De ce nu cinstim martiriul Sfinţilor Brâncoveni ca sărbătoare naţională? Ce înseamnă a gândi şi simţi “româneşte”?

Roxana Iordache: O zi crucială pentru români, ignorată. Rog Sfântul sinod al B.O.R. să decidă cruce roşie pentru sărbătoarea Sfinţilor Brâncoveni

Sfinţii Brâncoveni au fost martirizaţi în zi de Adormirea Maicii Domnului, acum 299 de ani. De aceea, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, când a decis canonizarea (20 iunie 1992), i-a trecut în calendar cu data de 16 august. Rog Sfântul Sinod să acorde cruce roşie acestei date.

Ar trebui să fie sărbătoare naţională. Măcar fiindcă ar fi două zile libere una după alta, poate s-ar întreba şi românii cărui fapt datorează bucuria. Cât(e) mai ştim despre această istorie, despre istoria noastră, în general şi în particular? La noi, memoria se defineşte prin uitare a identităţii naţionale.

După lunga noapte comunistă, în care propaganda ne-a virusat sistemul imunitar, noi fie “ne demitizăm”, fie ne ignorăm reperele cardinale.

De ce? De proşti, era să zic. A fost primul impuls. De fapt, e o campanie de spălare a creierelor care are ca finalitate transformarea poporului român într-o populaţie aflată la discreţia tuturor manipulărilor distrugătoare de conştiinţă şi de fiinţă naţională.

Nu trebuie să avem demnitate de ţară şi conştiinţă a apartenenţei creştine etnogenetice; noi trebuie să avem complexe, în aşa fel încât să ne dispreţuim ţara şi tradiţia şi să cultivăm, până la cult idolatru, repere şi valori străine de interesele naţionale. Ca să cerem să fim aserviţi.

Tot felul de inculţi cu aere docte vin şi ne dau lecţii, de exemplu, despre "vechea" Europă şi "nouă". Iar tinereii de noi, care am apărat-o pe bătrânică de mai multe atentate, tăcem şi încasăm. În loc să le spunem că "noua Europă" sunt ei, cei spălaţi pe creier, iudele lepădării de Hristos.

Un popor sănătos ar marca evenimentul din calendarul de azi, l-ar cinsti firesc, aşa cum respiră. Dacă s-ar face un sondaj real, poate nici 5% n-ar şti despre ce e vorba şi mai puţini cei care ar avea informaţiile istorice.

Constantin Brâncoveanu era un tânăr boier luminat, destoinic şi mai ales, credincios. Adică, în Dumnezeu. Adică, fidel ţării, neamului, familiei şi totodată - sau tocmai de aceea - excelent diplomat. Depăşise cu doar un an vârsta lui Hristos de pe cruce când, după moartea lui Şerban Cantacuzino, l-au chemat pe tron. Iniţial, a refuzat. Au urmat 26 de ani de înflorire a Ţării Româneşti, culturală, bisericească, educaţională - toate trei, în strânsă relaţie - o epocă, un stil care persistă, după atâtea vicisitudini, în patrimoniul cultural şi identitar al României.

După care blestemul fratricid, firul roşu al istoriei naţionale, a lovit din nou, cu mâna rudelor Cantacuzine, care deşi era garantat pe viaţă, l-au detronat profitând de conjunctura cantemirească din Moldova a războiului ruso-turc, turnându-l turcilor că ar fi uneltitor contra Înaltei Porţi. Trădarea s-a comis chiar în Miercurea mare, cea cu arginţii lui Iuda, după care, în Vinerea mare a anului 1714, domnitorul mazilit şi familia lui au fost duşi şi întemniţaţi la Istanbul, în "Temniţa celor şapte Turnuri".

Avea unsprezece copii, patru băieţi şi şapte fete. Sultanul Ahmed al III-lea, cunoscându-i pregătirea culturală, diplomatică şi militară, a vrut să-l folosească de partea lui, cerându-i să treacă la mahomedanism, împreună cu familia. Domnul a refuzat să se lepede de Hristos şi au urmat torturi, din primăvară până-n vară,

chinuri cumplite şi fără rezultat, căci nici un fiu nu s-a clintit din credinţă. Cununa muceniciei începea să se ivească deasupra creştetelor lor.

Execuţia a fost programată cu multă ostentaţie imperială, cruzime belicoasă şi sfidare cinică, în chiar ziua de 15 august, de Adormirea Maicii Domnului, de onomastica Doamnei Maria Brâncoveanu şi totodată, aniversarea Domnului Constantin Brâncoveanu, care împlinea 60 de ani.

La marele spectacol în aer liber, cu Marea Neagră martoră, sultanul i-a lăsat să-şi facă o rugăciune, după care le-a mai cerut o dată osândiţilor să abjure şi să se turcească. Românii L-au mărturisit încă o dată pe Hristos. Sultanul s-a înfuriat şi a ordonat gâdelui să-i decapiteze succesiv, în aşa fel încât tatăl să-şi vadă fiii murind. Primul cap căzut - dar numai prin secure - a fost cel al ginerelui domnitorului-martir, sfetnicul Ianache Văcărescu. Au urmat, în ordinea descrescătoare a vârstei, fiii: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei. Ultimul mucenic fiind Constantin cel mare Brâncoveanu - căruia toată viaţa numele imperial cu semnul crucii i-a fost stea polară.

Magnifică e gloria creştină a morţii celor şase Sfinţi români. Sunt relatări ale unor martori străini, nu doar legende testimoniale. Printre ei, ambasadorul Veneţiei, Andrea Memno, care i-a raportat Dogelui într-o scrisoare scena execuţiei (integral redată aici: http://www.crestinortodox.ro/carti-ortodoxe/cararea-imparatiei/cum-murit-constantin-brancoveanu-copiii-79722.html).

Constantin Brâncoveanu a zis aşa: “Fiii mei! Iată, toate avuţiile şi tot ce am avut, am pierdut; să nu ne pierdem însă şi sufletele! Staţi tare şi bărbăteşte, dragii mei şi nu băgaţi seamă de moarte! Priviţi la Hristos Mântuitorul nostru câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit: credeţi tare întru aceasta şi nu vă mişcaţi nici vă clătinaţi din credinţa cea pravoslavnică, pentru viaţa şi lumea aceasta!”

Iar când i-a venit rândul lui Mateiaş, fiul cel mai mic, de 16 ani, s-a îngrozit şi a zis că se turceşte. Atunci, tatălui lui l-a ajutat să-şi capete cunună: “Mai bine să mori în legea creştinească, decât să te faci păgân, lepădându-te de Iisus Hristos pentru a trăi câţiva ani mai mult pe pământ!“.

Iar băiatul i-a ordonat gâdelui: “Vreau să mor creştin. Loveşte!”.

Ar trebui să fie o deviză pe blazonul guvernanţilor. Mai ales că ei nici nu sunt în situaţia să se martirizeze, ci doar să fie demni. Şi să apere demnitatea naţională.

Numai că ai noştri se turcesc de voie, pentru măriri deşarte şi arginţi. Au închinat mai multor "Înalte Porţi", ţara sfinţită dumnezeieşte de sângele Sfinţilor martiri. Martiriul Brâncovenilor şi al Văcărescului e un blazon naţional în faţa căruia mărimile UE ar trebui să se plece. Iar gitensteinii şi femeiştii, să plece.

Apropo, staţi să vedeţi, că n-am terminat de rememorat. Sultanul a invitat la execuţie toţi ambasadorii puterilor europene. Şi presa vremii (dintre care o gazetă franţuzească a scris inepţia că Brâncoveanu a fost executat fiindcă era datornic la Poartă). "Vechea" Europă a tremurat în fustă-pantalon. Şi nici n-a suflat în faţa spectacolului înfiorător cu ţestele martirilor creştini înfipte în pari şi lăsate mai multe zile în faţa Seraiului. Trupurile au fost aruncate în mare şi recuperate, ulterior, de pescari, ca să fie îngropate creştineşte.

Mai vreau să amintesc câteva aspecte. Fiii Brâncoveni erau de-o elevaţie impresionantă. Ca şi ginerele Ianache. Nu beizadele răsfăţate, ci atleţi ai lui Hristos, oşteni cu educaţie puternică, spirituală şi militară. Fiul cel mare, Constantin, era viteaz de mic. Fiii mijlocii, Ştefan şi Radu, aveau o vocaţie literară şi mistică luminoasă. Au scris imne de laudă creştine şi îndemnuri la urmarea sfinţilor, chiar a sfinţilor martiri. Ştefăniţă şi-a celebrat patronul, primul martir al creştinismului, care l-a imitat pe Hristos chiar şi prin rugăciunea de a-i fi iertaţi torţionarii. Radu a cântat-o pe Maica Domnului. Iar Constantin-Vodă, înainte de a fi legat şi dus la Istanbul, i-a spus uzurpatorului să fie iertat, dar şi ferit de mânia divină. Sfârşitul trădătorilor avea să fie jalnic, o moarte fără onoare, de mâna turcilor întorşi împotriva lor.

În final, mă refer la Maria Brâncoveanu. Şi-a pierdut bărbatul, după 40 de ani de convieţuire frumoasă şi rodnică. Şi-a pierdut şi fiii, trăind durerea Maicii Domnului. La fel cum Constantin Brâncoveanu a trăit durerea Tatălui Ceresc, faţă de care martiriul Fiului i-a fost izbăvire.

Maria Brâncoveanu, fetele ei şi ceilalţi gineri au reuşit, până la urmă, să revină în ţară, chiar împreună cu noul domnitor, Constantin Mavrocordat. Ea s-a rugat pentru iertarea şi luminarea trădătorilor. Doar că aceia recidivaseră (cât încă mai erau la putere, au trimis vorbă mincinoasă că, pentru o sumă de bani, turcii sunt dispuşi să-i lase pe Maria şi ai ei să revină acasă, după care tot ei au luat banii, lăsându-i surghiuniţi). Sfârşitul lor a fost, cum aminteam mai sus, cumplit. Cumplit de umilitor.

Moartea înălţătoare a Brâncovenilor a fost cântată în folclorul românesc. Pe atunci, românii încă îşi cinsteau eroii şi martirii. Încă era vie credinţa în Dumnezeu. Adică, lucrătoare.

Printre primele lucruri pe care mi le amintesc din copilărie este şi balada culeasă de Alecsandri, despre Constantin Brâncoveanu. Mi-o spunea mamaia. Şi de multe ori, o rugam să mi-o repete. Ştia pe de rost multe, foarte multe poezii. Şi proverbe. Pe unele chiar le inventa ea, în matricea educaţiei ancestrale.

Poezia despre Brâncoveanu Constantin, domn creştin, care a preferat să moară cu fiii lui decât să se lepede de Hristos face parte din formarea conştiinţei de sine la români. Încă am avut şansa ca la temelia conştiinţei de sine să am credinţa bunicii mele materne. Moştenită din bătrâni.

Nu mă întreb dacă în cărţile de citire sau măcar în clasele superioare din învăţământul obligatoriu mai figurează asemenea baladă. Răspunsul e previzibl. Şi mai trist e că nici nu mai există decât cel mult o generaţie care ar putea-o duce mai departe.

Că din partea guvernanţilor, slabe speranţe. Turcirea e prea lucrativă şi indolenţa, prea ispititoare. Iar presa moare lent, în propria-i ignoranţă. Televiziunile nu pomenesc nimic despre această dată crucială şi constitutivă a istoriei naţionale. Preferă schimonoselile lui Băsescu, maimuţărelile Udrei, palavrele lui Ponta şi alte prostii.

La nivelul ăsta am ajuns. Mult sub Marea Neagră, care a oglindit faptele Sfinţilor Brâncoveni.

P.S. Trupul Sfântului Constantin Brâncoveanu a fost adus de Doamna Maria când s-a întors din surghiun şi îngropat în cripta din Biserica Sfântul Gheorghe Nou din Capitală, una din numeroasele ctitorii brâncoveneşti. La Kilomentrul Zero. De acolo începe toată minunea persistenţei poporului român în istorie şi a României ca stat naţional. Şi repet: oricât de grele vremuri ar veni, România nu piere, iar poporul român va dăinui. Fie şi în criptele martirilor.

Vizita canonică a Patriarhului României în Episcopia Devei şi Hunedoarei

Publicat de basilica.ro 09.11.2014

În perioada 7-9 noiembrie 2014, Preafericitul Părinte patriarh Daniel a efectuat o vizită canonică în Episcopia Devei şi Hunedoarei. Vom prezenta în cele ce urmează evenimentele din această perioadă.

Patriarhul României a început vizita canonică în Episcopia Devei și Hunedoarei

Preafericitul Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a ajuns în această seară la Catedrala Episcopală „Sfântul ierarh Nicolae şi Sfinţii apostoli Petru şi Pavel” din Deva.

Preafericirea Sa a fost primit de un sobor de ierarhi format din Înaltpreasfinţitul Părinte Laurenţiu, mitropolitul Ardealului, Înaltpreasfinţitul Timotei, arhiepiscopul Aradului, Preasfinţitul Lucian, episcopul Caransebeşului, Preasfinţitul Sofronie, episcopul Oradiei, Preasfinţitul Nicodim, episcopul Severinului şi Strehaiei, Preasfinţitul Gurie, episcopul Devei şi Hunedoarei, Preasfinţitul Daniil, episcop locţiitor al Daciei Felix, Preasfinţitul Macarie, episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, Preasfinţitul Andrei Făgărăşanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Preasfinţitul Paisie Lugojanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, dar şi de preoţi şi credincioşi.

În continuare, Preafericitul Părinte patriarh Daniel, soborul de ierarhi, preoţii şi credincioşii au întâmpinat racla cu sfintele moaşte ale Sfântului voievod Constantin Brâncoveanu adusă de la Biserica „Sfântul Gheorghe” - nou din București, de o delegație condusă de Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, episcop-vicar patriarhal.

După săvârşirea slujbei de mulțumire, Preasfințitul Părinte episcop Gurie i-a mulțumit Preafericitului Părinte Daniel pentru vizita pe care o face în Episcopia Devei şi Hunedoarei: *„Ne onorează enorm vizita Preafericirii Voastre şi ne demonstrează atenţia pe care o oferiţi fiecărei eparhii, în cazul nostru una mică, tânără, dar în care ne place să credem că pulsează dinamic viaţa în Hristos, credincioşii având şansa să-şi lucreze propria mântuire sub călăuzirea caldă a unei Biserici vechi de două mii de ani, dar totuşi atât de tânără şi de actuală prin modelul în care îşi înţelege responsabilităţile în contemporaneitate”.*

Preasfinţia Sa a vorbit în continuare şi despre realizările pe care Episcopia Devei şi Hunedoarei le-a întreprins în cei cinci ani de existenţă: *„Împlinirile din cei cinci ani de existenţă ai episcopiei, cu reşedinţa la Deva, se datorează fiecărui preot din acest judeţ care ne-a susţinut cu rugăciunea, ne-a sprijinit cu braţele şi s-a aliat în idealurile şi ne-a oferit zilnic certitudinea că lumea rămâne până la sfârşitul veacurilor o vie a Domnului, încredinţată Bisericii spre lucrare, spre administrare. O parte din proiectele noastre s-au realizat, iar Preafericirea Voastră veţi putea constata personal relevanţa lor în acest spaţiu eclesial şi geografic. Am încercat în aşa fel încât fiecare proiect să fie integrat şi contextualizat valorilor istoriei şi tradiţiilor româneşti, pe de o parte, iar, pe de altă parte, să corespundă exigenţelor Împărăţiei lui Dumnezeu astăzi. Dintru început plecând de la convingerea că în mare cetăţenii statului sunt credincioşi ortodocşi şi viceversa, am investit eforturi în direcţia unei colaborări consistente şi pe termen lung între structurile statului, instituţiile judeţului nostru şi Centrul Eparhial înfiinţat”.*

La rândul său, Patriarhul României a mulțumit pentru primire şi vorbit despre importanța prezenței moaștelor Sfântului Constantin Brâncoveanu în mijlocul locuitorilor orașului Deva: *„Moaştele Sfântului voievod martir Constantin Brâncoveanu au venit în această istorică cetate a Devei ca semn de preţuire pentru evlavia credincioşilor ortodocşi din această zonă a ţării, dar şi ca mijloc de întărire în credinţă şi în demnitate românească. Sfântul Constantin Brâncoveanu nu a fost doar un domn evlavios, ci a fost un domn jertfelnic. Nu a fost numai darnic, ci a fost un om cu o demnitate maximă. El este măsura demnităţii româneşti în vremuri de încercare. A văzut cu ochii săi cum mor pe rând, tăindu-se capul fiilor săi şi apoi, după ce i-a îmbărbătat pe ei în credinţă s-a jertfit pe sine*

pentru a mărturisi credinţa în Iisus Hristos. A fost mare ctitor de locaşuri sfinte, promotor al culturii creştine şi ajutător al tuturor creştinilor ortodocşi aflaţi sub stăpânire otomană, dar mai presus de toate a mărturisit credinţa în vreme de încercare, fiindcă avea de ales între viaţă, ca musulman, şi moarte, ca martir creştin, dar a ales jertfa pentru a păstra identitatea şi demnitatea. Foarte adesea, unii creştini, din comoditate şi din interese materiale trecătoare, părăsesc uşor credinţa, crezând că îşi vor construi o altă formă de fericire. Sfinţii martiri Brâncoveni ne arată că cea mai mare comoară pe care o putem noi nu în lumea aceasta, ci în ceruri, este comoara credinţei jertfelnice şi iubirii milostive. De aceea, într-o vreme de secularizare în care societatea şi individul încearcă să-şi construiască viaţa fără referire la valorile religiei, ca şi când Dumnezeu nu ar exista, martirii Bisericii din toate timpurile, dar mai ales martirii neamului românesc, sunt pentru noi izvor de lumină şi de putere spirituală, pentru că noi nu avem în sfinţi doar modele morale şi vieţuire creştină, ci avem mari rugători în ceruri. Ei, martirii, se roagă pentru noi să păstrăm dreapta credinţă, de aceea, numai moaşte sau relicve de martiri se depun în piciorul Sfintei Mese atunci când se sfinţeşte o biserică ortodoxă, după cum vom vedea mâine, când vom sfinţi biserica «Naşterea Maicii Domnului» şi «Sfinţii martiri Brâncoveni». Se aşează sfinte moaşte pentru că cei mai apropiaţi de Hristos sunt martirii şi această practică s-a inspirat din cartea Apocalipsei în care se spune că «În faţa tronului Mielului, adică a lui Hristos, se află cei care şi-au spălat hainele lor în sângele Mielului, adică au murit martiri şi Dumnezeu îi va ocroti în cortul Său, adică în Biserica Sa. Sfinţii martiri sunt cei mai jertfelnici dintre creştini şi adesea ei sunt oameni simpli, cuvioşi, preoţi, soldaţi, dar avem şi domnitori martiri care şi-au viaţa pentru credinţa ortodoxă. Desigur, toţi domnitorii români au fost în general evlavioşi, au construit cetăţi pentru a apăra integritatea teritorială a pământului românesc, dar şi biserici şi mănăstiri pentru a apăra identitatea şi integritatea spirituală a sufletului românesc. Însă, domnitorii martiri sunt pentru noi cei mai fierbinţi rugători pentru neamul românesc".

Preafericirea Sa a apreciat, de asemenea, activitatea clerului și credincioșilor din Episcopia Devei și Hunedoarei: *„Noi apreciem activitatea pe care Preasfinţia Voastră, împreună cu clerul şi cu credincioşii aţi desfăşurat-o în ultimii cinci ani, fiind ajutaţi de autorităţile locale şi desigur că aceasta este o tradiţie firească şi sănătoasă a poporului român. Totdeauna, însă, după ce lucrăm intens, constatăm că mai sunt multe de făcut şi, în general, ne amintim de ceea ce am realizat frumos doar pentru a mulţumi lui Dumnezeu şi oamenilor prin care El ne-a ajutat. În rest, ne gândim câte mai sunt de făcut, că numai atunci când se înnoieşte o parte a întregului cea care a rămas în urmă parcă strigă să fie şi ea luată în seamă. Este nevoie de pastoraţie intensă, ci mai ales într-un context în care satul românesc*

îmbătrâneşte, în care sunt mai multe înmormântări decât botezuri, în care sunt mai mulţi bătrâni în sate pentru că tinerii se află la muncă în străinătate, se nasc o mulţime de copii în Italia şi foarte puţini în România. De aceea, este nevoie de conlucrare mai intensă cu simţul responsabilităţii peste timp, trebuie întărită solidaritatea între parohii, cooperarea cu instituţiile statului, cu organizaţii şi instituţii care doresc să ajute într-un domeniu social-cultural, educaţional, şi mai ales social-medical şi social-filantropic. Ne rugăm Preasfintei Treimi, tuturor sfinţilor şi mai ales Sfinţilor martiri Brâncoveni, pe care îi cinstim anul acesta în mod deosebit în Patriarhia Română, să ne dăruiască bucuria de a fi împreună lucrători cu Dumnezeu, împreună rugători cu sfinţii, şi împreună aducători de bucurie cu toţi cei care simt în ei prezenţa Duhului Sfânt ca iubire a lui Hristos în oameni spre slava lui Dumnezeu şi a noastră mântuire”.

Moaștele Sfântului Constantin Brâncoveanu au fost așezate spre închinare în apropierea locașului de cult. Sâmbăta aceasta, racla va fi dusă la Biserica „Nașterea Maicii Domnului și Sfinții martiri Brâncoveni” din Cartierul Micro 15 al Devei.

Vizita canonică Preafericitului Părinte patriarh Daniel în Episcopia Devei și Hunedoarei se va încheia duminică.

Biserica „Naşterea Maicii Domnului” şi „Sfinţii martiri Brâncoveni” din Deva a fost sfinţită

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, înconjurat de un sobor de ierarhi, preoţi şi diaconi, a târnosit astăzi, 8 noiembrie 2014, Biserica „Naşterea Maicii Domnului” şi „Sfinţii martiri Brâncoveni” din Deva. Din soborul de ierarhi au făcut parte: IPS Părinte Teofan, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, IPS Părinte Laurenţiu, mitropolitul Banatului, IPS Părinte Andrei, mitropolitul Clujului, Maramureşului şi Sălajului, IPS Părinte Teodosie, arhiepiscopul Tomisului, IPS Părinte Irineu, arhiepiscopul Alba Iuliei, IPS Părinte Timotei, arhiepiscopul Aradului, PS Părinte Lucian, episcopul Caransebeşului, PS Părinte Sofronie, episcopul ortodox român al Oradiei, PS Părinte Nicodim, episcopul Severinului şi Strehaiei, PS Părinte Galaction, episcopul Alexandriei şi Teleormanului, PS Părinte Sebastian, episcopul Slatinei şi Romanaţilor, PS Părinte Gurie, episcopul Devei şi Hunedoarei, PS Părinte Macarie, episcopul românilor ortodocşi din Europa de Nord, PS Părinte Varlaam Ploieşteanul, episcop-vicar patriarhal, PS Părinte Andrei Făgărăşeanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, PS Părinte Paisie Lugojeanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, şi PS Părinte Emilian Lovişteanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului.

La finalul slujbei de târnosire, Preafericitul Părinte patriarh Daniel a vorbit despre importanţa târnosirii unui locaş de cult: *„Această biserică nouă este de astăzi darul lui Dumnezeu spre noi. Până acum a fost darul nostru către Hristos Domnul şi către Preasfânta Treime. Acum, prin sfinţire, a devenit casa Preasfintei Treimi: „Această casă Tatăl a zidit-o, Fiul a întărit-o şi Duhul Sfânt a luminat-o, a înnoit-o şi a sfinţit sufletele noastre”, se cântă într-o cântare finală a slujbei de sfinţire. Este casa Preasfintei Treimi în care noi primim arvuna vieţii veşnice, iertarea păcatelor şi bucuria din bucuria Împărăţiei Cerurilor. este o binecuvântare deosebit de mare pentru un oraş sau pentru un sat atunci când se sfinţeşte o biserică nouă fiindcă această biserică este o poartă nouă a cerului. De aceea, când am intrat în biserică am bătut în porţile de la intrare, zicând: „Ridicaţi căpetenii îngereşti porţile voastre şi vă ridicaţi porţile cele veşnice şi va intra Împăratul slavei”. Dialogul acesta ne arată că batem la porţile unui locaş ceresc, pentru că apoi se întreabă: „Cine este acesta Împăratul slavei?” şi răspunsul este: „Domnul Cel tare şi puternic, Domnul Cel tare în războaie, Domnul Savaot”. La a treia întrebare se răspunde însă: „Domnul puterilor”, adică Domnul puterilor îngereşti care păzesc porţile cerului şi atunci se deschide biserica şi noi intrăm în ea, ca simbol al intrării lui Hristos în Împărăţia Cerurilor după Învierea Sa din morţi şi Înălţarea întru slavă, pentru ca ne pregătească nouă loc în ceruri ca să fim pururi în iubirea, slava şi lumina Preasfintei Treimi. Biserica nou sfinţită este izvor de binecuvântare de sfinţire şi ea arată locul unde noi ne pregătim pentru înviere, mai întâi pentru învierea sufletului din moartea cauzată de păcat, şi apoi învierea cea de obşte, la sfârşitul veacurilor, când Hristos Mântuitorul va veni împreună cu îngerii şi cu apostolii ca să judece lumea întreagă, vii şi morţii, şi să dăruiască Împărăţia Sa cea veşnică celor care L-au iubit şi au împlinit în viaţa lor voia Lui”.*

Preafericirea Sa a evidenţiat importanţa deosebită pe care o are Biserica pentru viaţa credincioşilor ortodocşi: *„Biserica este „anticamera Împărăţiei Cerurilor”, cum o numeşte Sfântul Nicolae Cabasilla, şi „laboratorul învierii”, cum o numeşte Sfântul Maxim Mărturisitorul. Aici, noi ne curăţim de păcate, primim daruri cereşti netrecătoare, primim arvuna vieţii veşnice şi pomenim pe cei dragi ai noştri care au trecut la Domnul cu nădejdea învierii şi a vieţii celei de veci. Biserica nu poate fi înlocuită cu nimic din lumea aceasta pentru că numai Biserica poate dărui iertarea păcatelor şi viaţa veşnică. Noi am învăţat din Evangheliile care s-au citit că orice este legat aici pe pământ, va fi legat şi în ceruri, şi orice este dezlegat în Biserică pe pământ, va fi dezlegat şi în ceruri. Învăţăm că fericirea adevărată este legătura omului cu Dumnezeu. cei ce ascultă cuvântul Lui şi-l împlinesc, aceia sunt cu adevărat fericiţi. Şi aici noi ne întâlnim cu Hristos, Păstorul Cel veşnic, şi răspundem chemării Lui pentru a primi arvuna vieţii veşnice. „Oile Mele Mă*

cunosc pe Mine şi Eu le voi dărui viaţă veşnică", s-a spus în a treia Evanghelie care s-a citit la slujba de târnosire a bisericii. În tradiţia românească, în ziua sfinţirii bisericii, toţii credincioşii ortodocşi, bărbaţi şi femei, până la miezul nopţii, pot intra în Sfântul Altar pe uşa de miazănoapte, sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce şi Sfânta Masă şi fiecare cere ca Hristos Domnul prin lucrarea Duhului Sfânt şi spre slava lui Dumnezeu Tatăl să sfinţească şi să înnoiască viaţa noastră, aşa cum a fost sfinţită această biserică. Vom lăsa un mic obol, un mic dar pentru cheltuielile care s-au făcut, pentru cele care urmează cu întreţinerea bisericii şi aşa primi binecuvântare de la Dumnezeu pe care o ducem apoi în casele noastre acolo unde locuim, dar şi ne desfăşurăm activitatea, ca binecuvântare din binecuvântarea lui Preasfintei Treimi, ca bucuria din bucuria îngerilor şi a sfinţilor din ceruri spre slava lui Dumnezeu şi a noastră mântuire".

Sfânta Liturghie a fost săvârşită de Patriarhul României, înconjurat de soborul de ierarhi, preoţi şi diaconi, pe un podium amenajat lângă biserica nou târnosită. După citirea Sfintei Liturghii, Preafericitul Părinte patriarh Daniel a subliniat semnificaţiile duhovniceşti ale pericopei evanghelice care a fost rostită în ziua sărbătoririi Soborului Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil şi al tuturor puterilor cereşti. Preafericirea Sa a arătat că sfinţii îngeri fac legătura între oameni şi Dumnezeu, îngerii fiind fiinţe raţionale, au minte, voinţă şi putere şi împlinesc voia lui Dumnezeu şi care ajută pe oameni ca să împlinească voia lui Dumnezeu.

„Îngerii sunt fiinţele cereşti netrupeşti care comunică adesea cu omaenii pentru a-i îndruma, orienta, ajuta şi, adesea, pentru a-i feri de necazuri, de primejdii. De aceea, îngerii, în general, sunt păzitori ai oamenilor, dar şi ai popoarelor, ai naţiunilor care cred în Dumnezeu. În Sfânta Scriptură, puterile cereşti sunt numite în diferite locuri „Domnii", „Stăpânii", „Începătorii". Pe baza Sfintei Scripturi, Sfinţii Părinţii ai Bisericii au constat că există nouă cete de îngeri, dar numărul lor este foarte mare, deşi sunt împărţiţi în nouă cete. Sfântul Dionisie Areopagitul a arătat că aceste nouă cete sunt grupate la rândul lor în câte trei cete, triade sau trei ierarhii, cea mai înaltă ierarhie, cea mai apropiată triadă de Sfânta Treime o cinstituie Serafimii, Heruvimii şi Tronurile. Ierarhia de mijloc este formată din Domnii, Stăpânii şi Puteri, iar a treia ierarhie, cea mai de jos, cea mai apropiată de oameni este Începătorii Arhanghelii şi Îngerii", a spus Preafericirea Sa.

În continuare, Întâistătătorul Bisericii noastre a spus că treptele diferite reprezintă treptele de sfinţenie, strălucire, frumuseţe, dar şi de vocaţii sau slujiri diferite. De asemenea, Preafericirea sa a subliniat că sfinţii îngeri sunt prieteni ai lui Dumnezeu şi ai oamenilor şi, de aceea, avem o zi de pomenire a îngerilor, în cea de luni.

În continuare, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a felicitat pe cei care poartă numele Sfinţilor Arhangheli şi le-a urat sănătate, ajutor de la Dumnezeu şi să aibă bucuria simţirii prezenţei ajutorului sfinţilor îngeri în viaţa lor.

La finalul Sfintei Liturghii, Întâistătătorul Bisericii noastre i-a felicitat pe credincioşi pentru jertfa depusă la ridicarea unui nou laborator al Învierii.

Lucrările la Biserica „Naşterea Maicii Domnului şi Sfinţii martiri Brâncoveni" au început în anul 1997 şi au fost susţinute atât de credincioşi, cât şi de autorităţi.Cu toţii au primit la final, din partea Patriarhului României, ordine şi diplome. Pentru strădania depusă, Părintele Petru Costa, protopopul Devei şi parohul bisericii, a fost distins cu Crucea patriarhală. Totodată, Patriarhul României a oferit pentru biserică o cruce de binecuvântare, mai multe volume, dar şi o icoană a Sfântului Constantin Brâncoveanu cu părticele din sfintele sale moaşte.

La final, Preasfinţitul Părinte Episcop Gurie, ierarhul locului, le-a mulţumit tuturor celor care au contribuit la zidirea noii biserici din Deva.

Patriarhul României a primit din partea Preasfinţitului Părinte episcop Gurie o icoană cu Maica Domnului.

Inaugurarea Centrului medico-social al Episcopiei Devei şi Hunedoarei

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române a inaugurat și sfințit sâmbătă după-amiază, 8 noiembrie 2014, Centrul medico-social al Episcopiei Devei şi Hunedoarei. Așezământul a fost pus sub ocrotirea Sfântului ierarh Nectarie și este destinat oamenilor cu o situaţie materială precară, informează Trinitas TV.

Pentru amenajarea centrului medico-social, Patriarhul României i-a acordat părintelui Dumitru Dimiș, consilierul Sectorului social-filantropic al Episcopiei Devei și Hunedoarei, distincția „Crucea patriarhală".

Totodată, Preafericirea Sa a mai oferit pentru centru o icoană cu chipul Sfinților martiri Brâncoveni și mai multe volume.

În cadrul centrului vor lucra 20 de medici voluntari din Deva.

Centrul medical este situat pe strada Titu Maiorescu şi dispune de şapte cabinete medicale şi de un laborator de analize medicale. Aşezământul este dotat cu toată

aparatura necesară, inclusiv cea pentru investigaţii ecografice, cardiologice şi optice. Centrul a fost amenajat într-un an de zile.

Sfințirea Centrului eparhial din Deva

A doua zi a vizitei canonice a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel în Episcopia Devei și Hunedoarei s-a încheiat cu sfințirea noului Centru eparhial. Acesta a fost amenajat în apropierea Catedralei „Sfântul ierarh Nicolae și Sfinții apostoli Petru și Pavel”. La slujba de binecuvântare au participat mai mulți ierarhi ai Bisericii noastre, după cum informează Trinitas TV.

Lucrările de amenajare a centrului au început la sfârșitul anului 2010, acestea fiind realizate și cu sprijinul autorităților locale. Toți care s-au implicat au primit din partea Patriarhului României diplome și distincții. Pentru centrul eparhial, Preafericirea Sa a oferit o icoană cu chipul Sfinților martiri Brâncoveni și mai multe volume.

În continuare, Preasfințitul Părinte Episcop Gurie, ierarhul locului, a adresat un cuvântul de mulţumire.

Duminica aceasta, Preafericitul Părinte patriarh Daniel va participa la Sfânta Liturghie care va fi oficiată în Catedrala „Sfântul ierarh Nicolae și Sfinții apostoli Petru și Pavel”.

Patriarhul României la Catedrala Episcopală din Deva

Preafericitul Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a participat astăzi, 9 noiembrie 2014, în Duminica a XXIV-a după Rusalii, la Sfânta Liturghie oficiată în Catedrala „Sfinții apostoli Petru și Pavel și Sfântul ierarh Nicolae” din Deva. Slujba a fost săvârșită de Înaltpreasfinţitul Părinte Laurenţiu, mitropolitul Ardealului, alături de care s-a aflat un sobor de ierarhi format din Înaltpreasfinţitul Părinte Irineu, arhiepiscopul Alba Iuliei, Înaltpreasfinţitul Părinte Timotei, arhiepiscopul Aradului, Preasfinţitul Părinte Lucian, episcopul Caransebeşului, Preasfinţitul Părinte Sofronie, episcopul Oradiei, Preasfinţitul Părinte Nicodim, episcopul Severinului şi Strehaiei, Preasfinţitul Părinte Galaction, episcopul Alexandriei şi Teleormanului, Preasfinţitul Părinte Gurie, episcopul Devei şi Hunedoarei, Preasfinţitul Părinte Macarie, episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, Preasfinţitul Andrei Făgărăşeanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Preasfinţitul Părinte Paisie Lugojeanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, precum şi preoţi.

În cuvântul de învățătură rostit la finalul slujbei, Preafericitul Părinte patriarh Daniel a vorbit despre înțelesurile Pericopei Evanghelice de la Sfântul evanghelist Luca, capitolul 8, versetele de la 41 la 56, care aminteşte de vindecarea fiicei lui Iair şi de vindecarea femeii bolnave de 12 ani. La aceasta din urmă, a arătat Preafericirea Sa, Mântuitorul a descoperit o credință foarte puternică: *„Şi în primul caz, al vindecării femeii bolnave de hemoragie de 12 ani, şi în al doilea caz, al învierii fiicei lui Iair, Mântuitorul Iisus Hristos dăruieşte vindecare ca răspuns la multă smerenie, credinţă şi la multă iubire milostivă. De aceea, Evanghelia de astăzi este Evanghelia vindecării şi a speranţei. Mare învăţător s-a făcut pentru noi toţi femeia bolnavă de 12 ani de scurgere de sânge pentru că a înţeles că sănătatea este dar de la Dumnezeu care trebuie păstrat, iar atunci când l-am pierdut, trebuie recuperat. Ea nu este o femeie fatalistă, ci se luptă cu boala şi caută sănătatea. A cheltuit toată averea pentru darul sănătăţii, dar spre sfârşitul puterilor ei şi după ce a constat eşecul ştiinţei medicale, a doctorilor pe care i-a cunoscut, a înţeles că singurul doctor care mai poate să îi vindece este Iisus din Nazaret, care a vindecat o mulţime de oameni bolnavi şi a ridicat o mulţime de păcătoşi, pentru că este Dăruitorul vieţii şi Izvorul bunătăţii şi al puterii vindecătoare milostive”.*

Patriarhul României a vorbit credincioşilor şi despre viaţa şi vindecările Sfântului ierarh Nectarie de la Eghina: “A fost un mare predicator, dar şi un om bland şi smerit şi asculta cu multă atenţie necazurile şi greutăţile oamenilor şi îi ajuta după posibilităţi cu rugăciunea şi cu fapta de milostenie. A rămas însă tot timpul smerit. A înfiinţat o mănăstire de maici unde a construit între anii 1904-1907 o biserică frumoasă în insula Eghina de lângă Atena. Acolo s-a nevoit foarte mult. A ajutat o mulţime de oameni cu rugăciunea. Lucra îmbrăcat într-o haină simplă în fiecare zi în grădină în gospodărie. Era foarte mult iubit de credincioşi şi Dumnezeu l-a învrednicit pe Sfântul Nectarie încă din timpul vieţii cu darul facerii de minuni. A adus ploaie într-o vreme de secetă şi a vindecat o mulţime de oameni. În anul 1961 a fost trecut în rândul sfinţilor cu zi de prăznuire 9 noiembrie, nu 8, pentru că pe 8 este sărbătoarea mare a Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil. Moaştele lui au fost răspândite în toată lumea. O parte desigur sunt la Eghina, iar un fragment a fost dăruit şi mănăstirii Radu Vodă din Bucureşti şi în alte câteva locuri din ţară”, a mai spus Preafericirea Sa.

Patriarhul României a oferit pentru Catedrala episcopală o cruce de binecuvântare, cărți liturgice, dar și volume dedicate Sfinților martiri Brâncoveni.

La rândul său, Preasfințitul Părinte episcop Gurie i-a mulțumit Preafericirii Sale pentru vizită și pentru binecuvântarea adusă credincioșilor hunedoreni prin

prezența aici a moaștelor Sfântului Constantin Brâncoveanu: „V-am întâmpinat la sosirea Preafericirii Voastre la Deva cu emoţia de a nu dezamăgi încrederea cu care Preafericirea Voastră şi membrii Sfântului Sinod m-au creditat, numindu-mă acum cinci ani la nou înfiinţata Eparhie a Devei şi Hunedoarei. În vremea poposirii la noi aţi văzut o parte din aşezarea noastră administrativă şi aspecte din implicarea duhovnicească a Episcopiei în viaţa cetăţii. Vă încredinţez, Preafericirea Voastră că eu şi clerul ne ostenim să integrăm slujirea noastră realităţii pe care Dumnezeu o lucrează şi o manifestă în liturghisirea fiecărui praznic, împărăţia lui Dumnezeu”.

Răspunsurile la slujbă au fost date de Corala „Sacerdotes” a Episcopiei Devei și Hunedoarei.

Sfinţii Brâncoveni - icoana jertfei zugrăvită în imnele poetului Ioan Alexandru: “Am pierdut totul, să nu ne pierdem şi sufletul, fiii mei, Asta-i de-acum în grija noastră hotărâtoarea luptă…”

icoana de Gabriel Chituc

Ioan Alexandru: 1694 15-22 Februarie

O săptămână a plâns în pragul Postului mare
Maica Domnului la Nicula în icoana românească

Martori oculari cu sutele veniţi
Unii cu săbii şi ciomege s-o ameninţe
Să se oprească

Lacrimile ei cerurile cerurilor în taină prelinse
În aceste văi şi coline transilvane de trei veacuri
Se tot zdrobesc sub pleoape într-ale noastre
Sărmane
Arse bisericuţele de lemn dreptmăritoare

Martirizat Constantin Brâncoveanul cu toţi fiii săi
Departe de ţară
Junghierea acestui pământ

De la un capăt la altul în sfinţenia sa milenară
Lacrimile acelea cutreierând pământul
Ale Maicii ajunse şi-n casele noastre
Plânsul

Munţii şi porţile Horea cea lungă clopote
Praporii
Nunţile şi prohodirile tânguindu-se într-însul

“Ajută-ne Măicuţă să nu pierim pe cale
Şi noi suntem fiii lacrimilor Tale”

(din Imnele Maramureşului, 1988)

***

Brâncoveanu

Am pierdut totul, să nu ne pierdem şi sufletul, fiii mei,
Asta-i de-acum în grija noastră hotărâtoarea luptă
Să nu-ngăduim urii şi deznădejdii să stingă-n
Candelele credinţei mistuirea neîntreruptă

Să nu lăsăm în urma noastră trupurile atinse
De cea mai grozavă pângărire
Lepădarea Mielului vărsându-se
Şi pentru noi stare de ispăşire

De-acum deşertarea, frângerea trupului său
În lucrare şi-asupra cortului acestuia
Ce se sfâşie
Să nu cercăm răscumpărarea
din negura ceasurilor de agonie

Nu vine ea acum, din ele nu-i
Îngăduită până la sfârşitul veacurilor ieşire
Broboadele de sudoare amestecate cu sânge

Ne vor stoarce de toată podobia şi vlaga din fire
Ce-i mai de preţ însă prada întreagă
Neîmpuţinată de apostazie rămâne
Lacrimă perloasă, sămânţă murind întru cules
Imblădite de ciuruitele mâne.

pictură de Elena Murariu

***

Brâncoveanu

Brâncoveanu s-a consultat cu înţelepţii vremii
Asupra morţii cât mai precis

Cu trup cu tot de este înviere
Sau numai duh te-ntorci în paradis.

El ştia cu fiecare os în parte
Oricât ar fi în trup de nimicit
Că făptura-ntreagă-i fără moarte
Ca-nvierii-i cosmosul menit.

Numai teama să nu te pătrundă
Să nu te lepezi de Cuvânt
Şi Lumina milei tremurândă
Fecunda-va celălalt pământ.

***

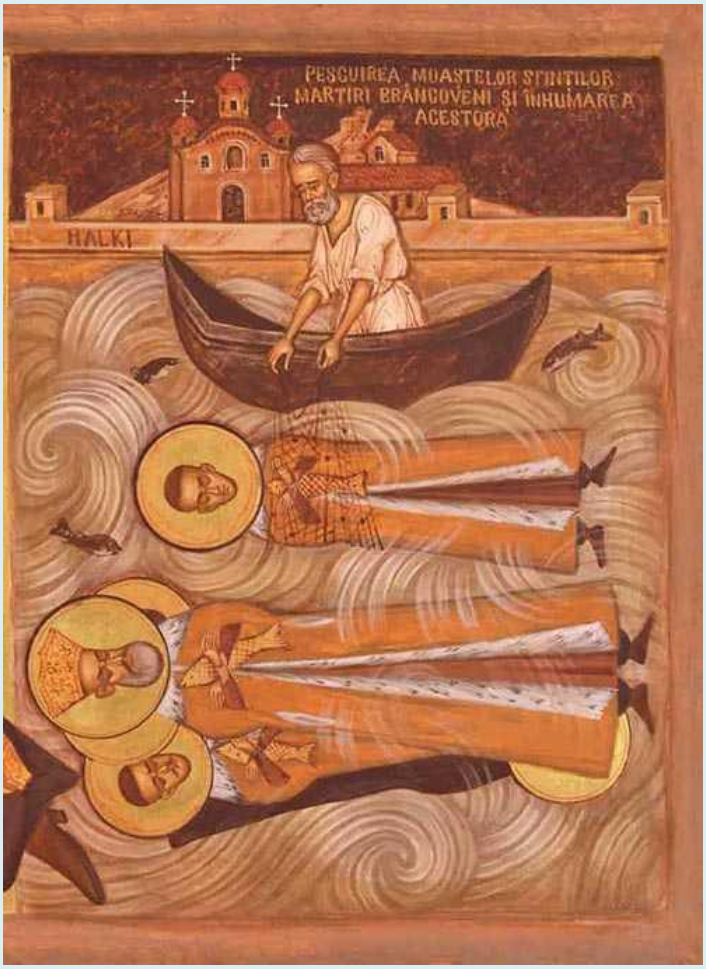

(pictura de Elena Murariu)

Brâncoveanu este-n Bucureşti

Brâncoveanu este-n Bucureşti
A sosit cu fiii săi de mână
Din Fanar Maria maica lor
I-a luat acum o săptămână

Şi pruncuţii pentru că-s micuţi
Şi mereu e marea în furtună
Maica lor din brad de la Hurezi
Le-a-ncropit un leagăn împreună

Iar pentru bătrânul ostenit
De-atâta vreme-n pribegie
Ca să-i treacă noaptea mai uşor
L-a întins pe-o salcie pustie.

Au ajuns în postul de Crăciun
Şi cântau cocoşii-ntâia oară
Şi să nu-i trezească pe pruncuţi
I-a lăsat pe laiţă dinafară

Şi în grabă-n ctitoria lor
Chiar acum în zori de dimineaţă
Până se deşteaptă somnul lor
I-a-nvelit cu marmora pe faţă.

Sfântul Ioanichie
4 nov. 78

(Din Imnele Ţării Româneşti, 1981)

***

Brâncoveanu

Din vinerea cea mare şase luni
Au plâns sobor Carpaţii după tine
De când te-au tras cu patru pruncii tăi
Pe crucea ţării, Sfinte Constantine

Din scaunul de voievod smerit
Împins desculţ în strai de pribegie
Cu pruncii răstigniţi în faţa ta
Te-ai strămutat de viu în veşnicie

Când barda s-a atins de gâtul tău
Ca să reteze de pe el Carpaţii
N-a-ntrezărit pe sânge rostogol
Ca-ntemeiază-un neam în constelaţii

Soaţa Maria oasele gălbui
Le-a întors în ţară noaptea fără ştire
Şi-n ctitoria Sfântului Gheorghe nou
S-au pus pe lucru întru nemurire.

(Din Imnele Ţării Româneşti, 1981)

(pictura de Elena Murariu)

(în: Ioan Alexandru, Imnele Sfinţilor martiri Brâncoveni, Editura Doxologia, Iaşi, 2014)

Ioan Alexandru - Mucenicia Sfinților Brâncoveni - o jertfă fără pereche în istoria noastră

O cutremurătoare personalitate a trecutului nostru zbuciumat este Constantin Brâncoveanu, decapitat la Constantinopol pentru credinţa neamului nostru, dim-preună cu cei patru fii ai săi: Constantin, Ștefan, Radu și Matei; faptă fără pereche în istoria noastră. Cea mai profundă și mai pilduitoare moștenire este pentru noi jertfa de sine care stăruie cât vor fi veacurile - îndreptar moral al poporului nostru, o pildă uriașă de neatârnare și libertate, de stăpânire de sine, fără frică în faţa morţii, care libertate înseamnă viaţă.

Brâncoveanu ne-a învăţat de asemeni: aici să murim pentru toate acestea, că toate acestea o dată fiind, sunt realitate minunată pentru care moartea nu înseamnă mai nimic; el ne-a învăţat că moartea este și ea o faptă care încoronează un neam poate mai mult ca însăși viaţa, atunci când este vorba de-o nestrămutată credincioșie și atașament faţă de fiinţa unei comunităţi unite în spiritul jertfei și ispășirii într-un topos cu nădejdea unei patrii. (...)

Avem nevoie de spiritul nădăjduitor fierbinte, de credinţa și bucuria marilor înaintași. Toate portretele voievozilor noștri ni s-au păstrat pe un fond de aur. Fără acest fundal de aur se retează perspective, îi face oameni fără orizont, acel timpan cosmic fierbinte de rezonanţă, prin care noi putem intra în consonanţă cu inima lor, se dezarticulează. Putem spune că avem o moștenire de aur numai în măsura în

care eu însumi, ca om al prezentului, sunt atins de râvna desăvârşirii, a bucuriei creatoare, similară cu cea care i-a animat pe ei. Trebuie să fiu pe măsura trecutului. Ştefan cel mare, Constantin Brâncoveanu, Matei Basarab sau Mihai Viteazul, Neagoe sau Bălcescu nu sunt oameni de conjunctură, ci desăvârşiţi. Nu le lipseşte nimic ca eu să le ştirbesc ori corijez statura... Între inima mea şi cea a lui Ştefan sau Brâncoveanu trebuie să se deştepte Iubirea, între cugetul lui Horia spânzurat pe roata istoriei trebuie să ardă bucuria certitudinii în veşnicia celui atins de dragostea Patriei nemuritoare. (...)

Cea mai cutremurătoare personalitate a trecutului nostru zbuciumat este Constantin Brâncoveanu, decapitat la Constantinopol pentru credinţa neamului nostru, dimpreună cu cei patru fii ai săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei; faptă fără pereche în istoria noastră.

Pe lângă ctitoriile lui, care parcă au ajuns într-o factură autohtonă frumosul pur, pe lângă stilul de viaţă şi lucrarea românească rămase de la acest începător de ţară şi păstrător de datini, cea mai profundă şi mai pilduitoare moştenire este pentru noi jertfa de sine care stăruie cât vor fi veacurile - îndreptar moral al poporului nostru, o pildă uriaşă de neatârnare şi libertate, de stăpânire de sine, fără frică în faţa morţii, care libertate înseamnă viaţă.

Eroică şi duioasă este apoi fapta soţiei sale, Maria (printre grecii de altădată s-au găsit bărbaţi care să o ridice în cântare pe nemuritoarea Antigonă pilduitoare peste veacuri), aşa Maria Doamna i-a adunat rămăşiţele pământeşti din apele Bosforului şi le-a adus în taină să le îngroape în ţărâna Patriei, neştiută de nimeni, ca duşmanii voievodului să nu-i pângărească mormântul. Astfel a fost tăinuit Brâncoveanu în devenita celebră biserica Sfântului Gheorghe cel nou din Bucureşti, care, alături de Putna, ce-l păstrează pe Ştefan cel mare, şi Dealu, ce păstrează capul lui Mihai Viteazul, este temelie de aur Patriei noastre.

Nicolae Iorga, marele nostru istoric, este cel care redescoperea mormântul domnitorului după inscripţia de pe candelă, aprinsă ca necropolă naţională de acum. Inscripţia spunea: „Această candelă ce s-au dat la Sfântu Gheorghe cel nou luminează unde odihnesc oasele fericitului domn Io Constandin Brâncoveanu Basarab Voevod şi iaste făcută de doamna măriei sale Maria carea şi măria sa nădăjduieşte în domnul iarăşi aiciea să i se odihnească oasele: iulie în 12 dzile, leat 1720”. Aici sunt aşezate oasele lui Constantin Brâncoveanu şi ale soţiei sale, în această ctitorie din inima Bucureştiului.

(Ioan Alexandru, Imnele Sfinților martiri Brâncoveanu, Editura Doxologia, Iași, p. 171, pp. 174-175, pp. 176-177)

Ioan Alexandru - Opțiunea lui Brâncoveanu

Sfântul voievod Constantin Brâncoveanu / Lucrare de artă semnată de Elena Murariu (Foto: Veronica Grădinariu)

Brâncoveanu-abia a început
Cu adevărat să vieţuiască
După ce-n strâmtoarea ăstui lut
Năvălit-a focul să-l cunoască
Era om și el cum suntem toţi
Pătimași și înclinaţi spre rele

Și de-om fi găsiţi numai ca hoţi
Încă-i locul nostru printre stele
Una e să mori neașteptat
Otrăvit sau printr-o viclenie
Sunt eroi în fiecare sat
Din poruncă-mpinși la veșnicie
Unii sunt uciși în așternut
Alţii-n cortul lor de priveghere

Dar să mori pentru că ai crezut
Că-n credinţă este înviere
Să nu-ţi fie teamă pe pământ
Că nu va rămâne nici o urmă
Chiar de tu și tot ce ai mai sfânt

Sub securea gâdelui se curmă
Un pruncuţ adus-a Abraham
Ca pe-un miel ofrandă din credinţă
Brâncoveanu patru și un neam
Spânzuraţi pe munţi de suferinţă
Ca și Iov primit-am înapoi
Tot ce-am dat din bună învoire

Și Carpaţii dacă-s plini de noi
E c-avem un ţap de ispășire
Dacă suntem mai senini de-atunci
Și ne merge și la greu mai bine
Dacă ţara s-a umplut de prunci
E Păstorul bun care ne ţine.

(Ioan Alexandru, Imnele Sfinților martiri Brâncoveanu, Editura Doxologia, Iași, pp. 110-112)

Ioan Alexandru - Maria Brâncoveanu

Familia Sfinților Brâncoveni și sfetnicul Ianache / Lucrare de artă semnată Elena Murariu (Foto: Veronica Grădinariu)

Se poate oare îndura mai mult
Să-ţi păstrezi făptura-ntru viaţă?
Prunci și bărbat decapitaţi la rând

Și muma soaţă firavă de faţă
Nici măcar nu a înnebunit
Sta-n mulţime singură-n tăcere
Până masacrul fost-a săvârșit

Și se crăpă-n Carpaţi de înviere
Iscoadă-apoi lupoaica deveni
Trupurile să le mai apuce
Să-i poată pruncii-n lacrimi înveli
Să-i târască-n ţară de pe cruce

Lacrimi cât au fost decapitaţi
N-a vărsat un licăr dintre ele
Să-i ajungă până la Carpaţi
Să le ţină de lumânările

Iar că drumul este foarte lung
Că pe lacrimi trebuie să-i poarte
Câte-avea știa că nu-i ajung
Dacă nu le plânge fără moarte.

(Ioan Alexandru, Imnele Sfinților martiri Brâncoveanu, Editura Doxologia, Iași, p. 86)

Ioan Alexandru - Imnul lui Constantin Brâncoveanu

Sfinții Brâncoveni și sfetnicul Ianache / Lucrare de artă semnată Elena Murariu (Foto: Veronica Grădinariu)

Pragu-i ros de aripi ce-au pătruns
Și nu pot de-acum să se întoarcă
Și așteaptă vânturile stol
Să prefacă gropniţa în arcă

Jubileze ochiul meu în veci
De durere-atins și bucurie
La Hurezi și eu decapitat
Țin pe umeri focul mărturie

Ca roţi la carul mare înhămaţi
Pe cer s-aprind aducere aminte
Cei patru prunci pe rând încoronaţi
Jur împrejurul soarelui părinte

Pe pământ rămas-a faţa lor
Efigii martiri în viţa milenară
Cel mai prunc Matei a întrebat
Cum pot tată rămânea în ţară

De se poate tată să nu mor
Să am partea-ntreagă de pruncie

Fraţii tăi mai mari au și ajuns
Prinţi de foc în altă-mpărăţie
Ni se cere să ne lepădăm
De credinţa sângelui din vine
Dar nu e haină, pruncul meu,
S-o dezbraci în voie pe coline
Vezi tu steaua zorilor de zi
Cât de-aproape tremură în unde
Dacă vrei cu pumnii s-o cuprinzi
Apa trece steaua se ascunde

Ia din Marea Neagră într-un vas
Pe pământ în vreme de furtună
Zbuciumul într-însa-i fără glas
Cum e ciungă strunga fără stână

Fiul meu trupșorul tău plăpând
Este pâinea firii prea curată
Rabdă numai fulgerul cuvânt
Să-i ridice rana din covată

Scump ai fost și tu răscumpărat
Ai nădejdea lacrimilor sfinte
Plânge fiul meu neconsolat
Până trecem pragul la părinte

O mlădiţă văd peste Carpaţi
Din izvorul lacrimilor tale
Cum deșteaptă vulturii înfriguraţi
Și-i preface-n stele osanale

Picăturile durerii se întorc
În potir de aur și rubine
Viţa-ntreagă-n fiecare bob
Decantează focul ce-o susţine

Și când n-ai să poţi să mai înduri

Și prigoana-i mai presus de tine
Să cunoști iubitul meu copil
C-ai ajuns în patrie cu bine.

Vin și eu degrabă fiii mei
Și vom fi de-a pururi împreună
Ce unește duhul pe pământ
Cerul numai unge și-ncunună

Ce e trup din trup poate să ia
Numai partea sa de slăbiciune
Corpul osământ nepieritor
Mărturia focului rămâne

Sângele de-asemeni suveran
Nici un jug nu poate să-l cuprindă
Numai viţa e măsura lui
Și priveghiul candelei la grindă.

(Ioan Alexandru, Imnele Sfinților martiri Brâncoveanu, Editura Doxologia, Iași, pp. 65-68)

Constantin Brâncovanul - poezie culeasă de Vasile Alecsandri

Brâncovanul Constantin [2]
Boier vechi și domn creștin,
De averi ce tot strângea
Sultanul se îngrijea
Și de moarte-l hotăra,
Căci vizirul îl pâra.

Într-o joi de dimineață,
Zi scurtării lui de viață,
Brâncovanul se scula,
Fața blândă el spăla.
Barba albă-și peiptăna,
La icoane se-nchina,
Pe fereastră-apoi căta

---

[2] *Constantin Brâncoveanu a domnit 26 ani în Țara Românească și a fost ucis de turci în 15 august 1714 la vârsta de 60 ani. Șincai scrie în Cronica românilor că odată cu Brâncovanul au pierit patru feciori ai lui cărora el le-a grăit astfel în ora morții: „Iată, toate avuțiile și orice am avut, am pierdut! Să nu ne pierdem încai sufletele... Stați tare și bărbătește, dragii mei! să nu băgați seamă de moarte. Priviți la Hristos, Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocară a murit. Credeți tare întru aceasta și nu vă mișcați, nici vă clătiți din credința voastră pentru viața și lumea aceasta..." etc. „Apoi, adaugă Șincai, aceste zicând el, porunci împăratul de le tăiară capetele, întâi ale feciorilor, începând de la cel mai tânăr, și mai pe urmă a tăiat capul lui Constantin Brâncovanu, și aruncară trupurile în mare: și creștini, dup-aceea, aflându-le, le-au astruncat la Patriarhie."*

Și amar se spăimânta!

„Dragii mei, cuconi iubiți!
Lăsați somnul, vă treziți,
Armele vi le gătiți,
Că pe noi ne-a-nconjurat
Pașa cel neîmpăcat [3]
Cu-ieniceri, cu tunuri mari
Ce sparg ziduri cât de tari!"

Bine vorba nu sfârșea,
Turcii-n casă iurușea,
Pe tuspatru mi-i prindeau
Și-i duceau de-i închideau
La Stambul, în turnul mare [4]
Ce se-nalță lângă mare,
Unde zac fețe domnești
Și soli mari împărătești. [5]

Mult acolo nu zăcea,
Că sultanu-i aducea
Lângă foișorul lui
Pe malul Bosforului.

„Brâncovene Constantin,
Boier vechi, ghiaur hain!
Adevăr e c-ai chitit
Pân-a nu fi mazilit,
Să desparți a ta domnie
De a noastră-mpărăție?
Că de mult ce ești avut,
Bani de aur ai bătut [6]
Făr-a-ți fi de mine teamă,

---

[3] *Mustafa Pașa care era imbrohor.*
[4] *Prin turnul mare se înțelege negreșit cetatea numită de turci Edicale, ridicată pe malul Mării de Marmara în capătul orașului Stambul, și pe care europenii o numesc Șapte turnuri.*
[5] *Când năștea vreo neînțelegere serioasă între sultan și puterile europene, se închideau ambasadorii străini în cetatea Edicale, până la sfârșitul certei sau a războiului.*
[6] *Între pârile trimise la Poartă în contra Brâncovanului era și aceasta, că bătuse monedă de aur în Ardeal, de câte doi și până la zece galbeni una.*

Făr-a vrea ca să-mi dai seamă!"

„De-am fost bun, rău la domnie,
Dumnezeu singur o știe;
De-am fost mare pe pământ,
Cată-acum de vezi ce sânt!"

„Constantine Brâncovene!
Nu-mi grăi vorbe viclene.
De ți-e milă de copii
Și de vrei ca să mai fii,
Lasă legea creștinească
Și te dă-n legea turcească."

„Facă Dumnezeu ce-a vrea!
Chiar pe toți de ne-ți tăia,
Nu mă las de legea mea!"

Sultanul din foișor
Dete semn lui imbrohor.
Doi gelați veneau curând,
Săbiile fluturând,
Și spre robi dacă mergeau,
Din cuconi își alegeau
Pe cel mare și frumos,
Și-l puneau pe scaun jos,
Și cât pala repezea,
Capul iute-i reteza!

Brâncovanul greu ofta
Și din gură cuvânta:
„Doamne! fie-n voia ta!"

Cei gelați iarăși mergeau
Și din doi își alegeau
Pe cel gingaș mijlociu,
Cu păr neted și gălbiu,
Și pe scaun îl puneau
Și capul îi răpuneau!

Brâncovanul greu ofta
Și din suflet cuvânta:
„Doamne! fie-n voia ta!"

Sultanul se minuna:
Și cu mila se-ngâna
„Brâncovene Constantin,
Boier vechi și domn creștin!
Trei cuconi tu ai avut,
Din trei doi ți i-ai pierdut,
Numai unul ți-a rămas.
Cu zile de vrei să-l las,
Lasă legea creștinească
Și te dă-n legea turcească!"
„Mare-i Domnul-Dumnezeu!
Creștin bun m-am născut eu,
Creștin bun a muri vreu...
Taci, drăguță, nu mai plânge
Că-n piept inima-mi se frânge,
Taci și mori în legea ta
Că tu ceru-i căpăta!"

Imbrohorul se-ncrunta,
Gelații se nainta
Și pe blândul copilaș,
Dragul tatei fecioraș,
La pământ îl aruncau
Și zilele-i ridicau.

Brâncovanul greu ofta
Și cu lacrimi cuvânta:
„Doamne! fie-n voia ta!"

Apoi el se-ntuneca,
Inima-i se despica,
Pe copii se arunca,
Îi bocea, îi săruta,
Și turbând apoi striga
„Alelei! tâlhari păgâni!
Alei! voi feciori de câini!

Trei cuconi ce am avut,
Pe tustrei mi i-ați pierdut,
Dare-ar Domnul-Dumnezeu
Să fie pe gândul meu
Să vă ștergeți pe pământ
Cum se șterg norii la vânt,
Să n-aveți loc de-ngropat,
Nici copii de sărutat!"

Turcii crunt se oțereau
Și pe dânsul tăbărau,
Haine mândre-i le rupeau,
Trupu-i de piele jupeau,
Pielea cu paie-o umpleau,
Prin noroi o tăvăleau,
Și de-un paltin o legau
Și râzând așa strigau:
„Brâncovene Constantin,
Ghiaur vechi, ghiaur hain!
Cască ochi-a te uita
De-ti cunoști tu pielea ta?"

„Câini turbați, turci, liftă rea!
De-ți mânca și carnea mea,
Să știți c-a murit creștin
Brâncovanul Constantin!"

Balada Sfântului Constantin Brâncoveanu:
https://www.youtube.com/watch?v=YwA-Pd9Wy0o

https://www.youtube.com/watch?v=Bb9lgytKEMI&list=RDog1hObjs8tg&index=22

Balada Sfinţilor Brâncoveni

http://www.doxologia.ro/audio/cantari/balada-sfintilor-martiri-brancoveni

Note:
https://www.academia.edu/42889786/Balada_Sfin%C5%A3ilor_Br%C3%A2ncoveni_pe_note

Într-o joi de dimineaţă,
Zi scurtării lui din viaţă,
Brâncoveanu se scula,
Faţa blândă el spăla,
Barba albă-şi pieptăna,
La icoane se-nchina;
Pe fereastră el căta
Şi amar se spăimânta!

-Dragii mei, coconi iubiţi!
Lăsaţi somnul, vă treziţi,
Armele vi le gătiţi,
Că pe noi ne-a-nconjurat

Paşa cel neîmpăcat,
Ieniceri cu tunuri mari
Ce sparg ziduri cât de tari!
Bine vorba nu sfârşea,
Turcii-n casă năvălea,
Pe toţi şase mi-i prindea
Şi-i ducea de-i închidea
La Stambul, în turnul mare
Ce se-nalţă lângă mare,
Unde zac feţe domneşti
Şi soli mari împărăteşti.
Mult acolo nu zăceau
Că sultanu-i aducea
Lângă foişorul lui
Pe malul Bosforului.

-Brâncovene Constantin,
Boier vechi şi domn creştin,
Adevăr e c-ai gândit,
Pân-a nu fi mazilit,
Să desparţi a ta domnie
De a noastră-mpărăţie?
Că, de mult ce eşti avut,
Bani de aur ai bătut,
Făr-aţi fi de mine teamă,
Făr-a vrea ca să dai seamă!

-De-am fost bun, rău la domnie
Dumnezeu singur o ştie;
De-am fost mare pre pământ,
Cată-acum de vezi ce sunt!

-Constantine Brâncovene!
Nu-mi grăi vorbe viclene!
De ţi-e milă de copii
Şi de vrei ca să mai fii,
Lasă legea creştinească
Şi te dă-n legea turcească!

-Facă Dumnezeu ce-o vrea!

Chiar pe toţi de ne-aţi tăia
Nu mă las de legea mea!

Sultanul din foişor
Dete semn lui imbrohor,
Doi gealaţi veneau curând
Săbiile fluturând,
Şi spre robi dacă mergeau
Din coconi îşi alegeau
Pe cel mare şi frumos
Şi-l puneau pe scaun jos.
Şi când spada repezea
Capul iute-i reteza!

Brâncoveanu greu ofta:
„Doamne, fie voia Ta!”

Cei gealaţi iarăşi mergeau
Şi din doi îşi alegeau
Pe cel gingaş mijlociu,
Cu păr neted şi gălbiu,
Şi pe scaun îl punea
Şi capul îi reteza!

Brâncoveanu greu ofta:
„Doamne, fie voia Ta!”

Sultanul se minuna
Şi cu milă îi grăia:
-Brâncovene Constantin,
Boier vechi şi domn creştin!
Patru fii tu ai avut,
Din ei, trei ţi i-ai pierdut,
Numai unul ţi-a rămas!
Cu zile de vrei să-l las,
Lasă legea creştinească
Şi te dă-n legea turcească!

-Mare-i Domnul Dumnezeu!
Creştin bun m-am născut eu,

Creştin bun a muri vreu…
Taci drăguţă nu mai plânge
Că-n piept inima-mi se frânge,
Taci şi mori în legea ta,
Că tu ceru-i căpăta!

Imbrohorul se-ncrunta,
Gealaţii înainta,
Şi pe blândul copilaş,
Dragul tatii fecioraş,
La pământ îl arunca
Şi zilele-i ridica

Brâncoveanu greu ofta
Şi din suflet cuvânta:
„Doamne, fie voia Ta!”

Apoi el se-ntuneca,
Inima-i se despica,
Pe copii se arunca,
Îi bocea, îi săruta,
Şi turbând apoi striga:
-Alelei! Tâlhari păgâni!
Alei! Voi feciori de câini!
Patru fii eu am avut,
Pe toţi patru i-aţi pierdut!
Dar-ar Domnul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu:
Să vă ştergeţi pre pământ
Cum se şterg norii de vânt,
Să n-aveţi loc de îngropat,
Nici copii de sărutat!

Turcii crunt se oţărau
Şi pe dânsul tăbărau
Şi zilele-i ridicau…

-Câini turbaţi, turci, liftă rea!
De-aţi mânca şi carnea mea,

Să ştiţi c-a murit creştin
Brâncoveanu Constantin!

Avem… Vina iubirii de Ortodoxie

Maicile de la Diaconesti - Avem o Ţară:
https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=2AUYvq-WTxU

Avem o tara - Manastirea Dervent:
https://www.youtube.com/watch?v=og1hObjs8tg

Avem o ţară – Tronos:
https://www.youtube.com/watch?v=tTRLELvTYh0

***

Avem o ţară unde au stăpânit odată
Vitejii daci, bărbaţi nemuritori.
Şi unde stau de veacuri laolaltă,
Izvoare, văi şi munţi cu fruntea-n zări.

Avem troiţe sfinte, altare şi icoane
Şi candeli ard cu mii de pâlpâiri;
Avem atâtea lacrimi şi prigoane
Că ne e plin pământul de martiri.

Avem la Putna, Sfânt şi viu cu duhul

Pe cel ce-a stat Ortodoxiei scut;
Şi azi de-l vom chema să-nfrâng-apusul,
Va răsturna cinci veacuri de pământ.

Avem pe Brâncoveanu pildă tare,
Căci pruncii lui sub sabie-au căzut;
Ca să păzească fără de schimbare
Credinţa dreaptă-n care s-au născut.

Avem Ardealul sfânt, pământul răstignirii,
Cu tunuri sfârtecat de cel viclean;
Avem ierarhii sfinţi, pe Iancu şi martirii,
Pe Horia tras pe roată pentru neam.

Azi iarăşi te-au suit vrăjmaşii tăi pe cruce,
Ardeal cu trei culori împodobit;
Scriind deasupra vina ta cu sânge,
Aceea că, Ortodoxia ai iubit.

Avem un Rai de sfinţi în temniţi daţi la moarte
Şi aruncaţi în groapă neştiuţi;
Dar astăzi dând pământul la o parte
Ies moaşte sfinte-n zeghe grea de deţinuţi.

E jertfa lor de veacuri mărturia
Ce strigă din morminte pân' la noi:
Să apărăm cu râvnă Ortodoxia
Şi-acest pământ, de Sfinţi şi de eroi!

Cărţi despre Sfinţii martiri Brâncoveni

Viaţa şi Acatistul Sfinţilor martiri Brâncoveni:

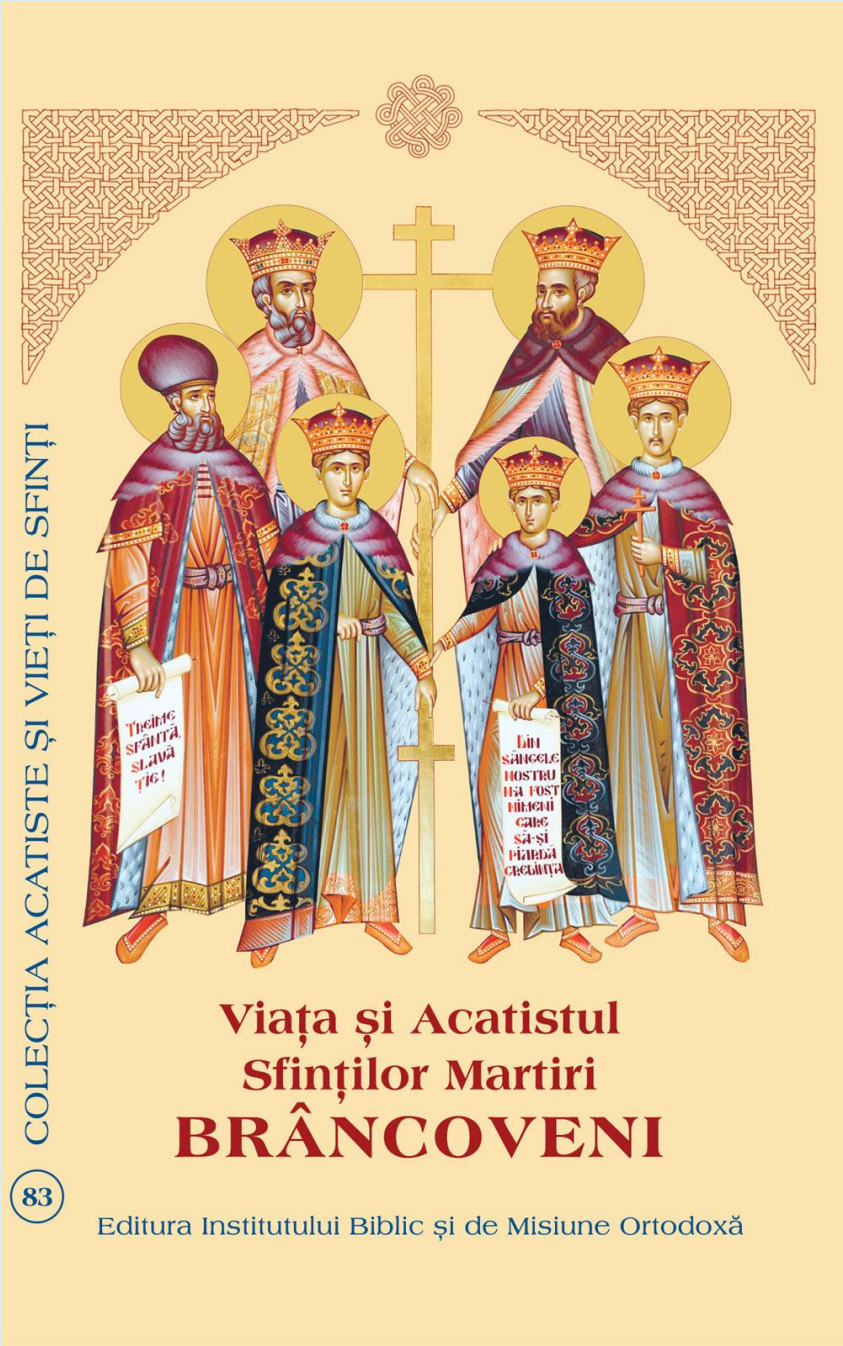

Sunt sărbătoriţi pe 16 august.

„Cel ce pentru dreapta credinţă şi pentru neam te-ai învrednicit a suferi moarte de martir împreună cu fiii tăi Constantin, Ştefan, Radu, Matei şi cu sfetnicul Ianache,

drept-crediciosule Voievod Constantin, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.” - Troparul Sfinţilor martiri Brâncoveni

„Cel ce pentru dreapta credință și pentru neam te-ai învrednicit a suferi moarte de martir împreună cu fiii tăi Constantin, Ștefan, Radu, Matei și cu sfetnicul Ianache, drept-crediciosule Voievod Constantin, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.”

Troparul Sfinților Martiri Brâncoveni

www.editurapatriarhiei.ro
ISBN 978-973-616-307-4

Slujba Sfinţilor martiri Brâncoveni:

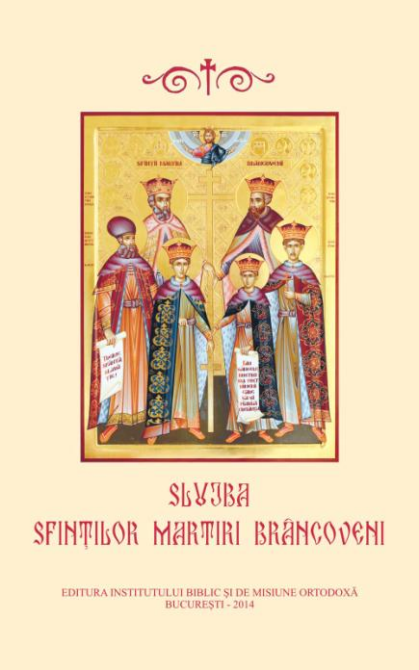

Paraclisul mucenicilor Brancoveni:

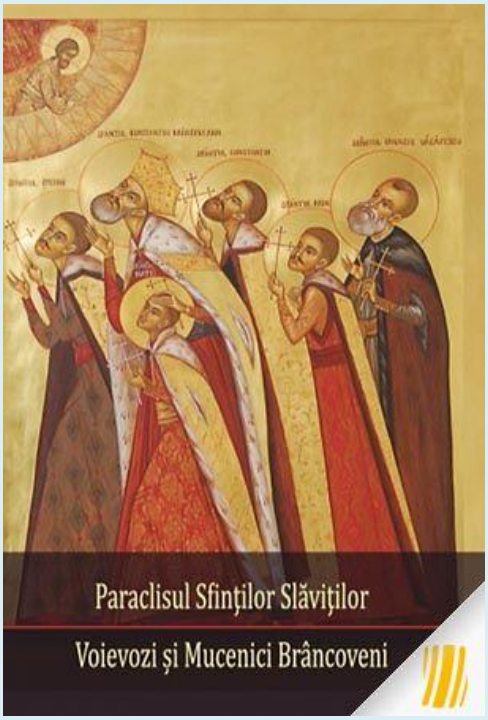

Grupul psaltic Nectarie Protopsaltul - Slujba paraclisului sfinţilor slăviţilor de Dumnezeu - încununaţilor voievozi şi mucenici Brâncoveni (CD audio)

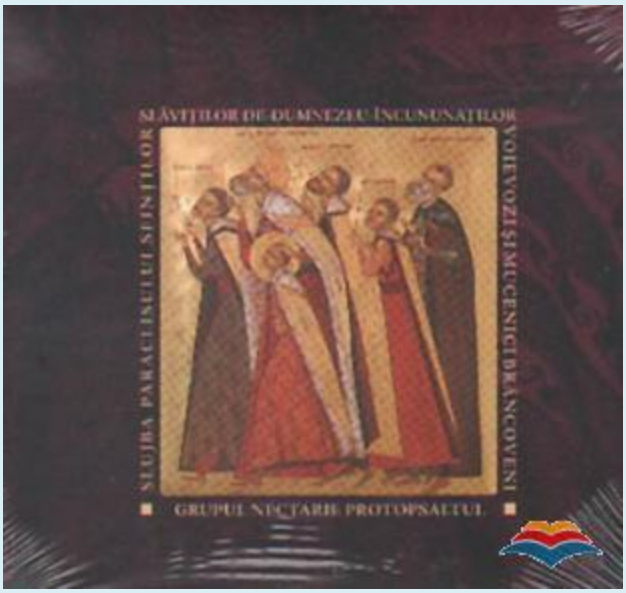

Utrenia praznicului Sfinților mucenici Brâncoveni - CD audio:

Înregistrarea de față, un dublu CD, cuprinde cântările primei slujbe în română ce respectă regulile metricii muzicii psaltice. Spre deosebire de aparițiile precedente din seria «În metrica bizantină», textul nu este o traducere din limba greacă, ci a fost compus în românește de diaconul Constantin-Cornel Coman. Înregistrarea conține și varianta calofonică a unui tropar din Canonul Sfinților Brâncoveni (inclusiv cratima).

Toma, Ileana - Ultimul Constantin. Romanul Brâncovenilor:

Ultimul Constantin - Romanul Brâncovenilor analizat cu atenţie adresează cititorului întrebarea: judecăţile privind trădarea, vinderea, puteau fi scrise de un autor care nu a trecut prin ultimii cincizeci de ani? Tragedia creştinilor ce au crezut în utopia descreşterii puterii otomane nu poate fi înţeleasă decât de alţi trăitori ai unei utopii, cea comunistă.

Romanul este o operă despre răbdarea şi iertarea creştină, despre încercarea de a rămâne tu însuţi înconjurat de trădători şi de a rezista existând ca popor printre puteri mari şi nemiloase. În faţa compromisului, acceptat pentru o eventuală

supravieţuire, Brâncovenii aleg sublimul şi-şi mărturisesc marea lor iubire pentru Iisus cel răstignit şi intră astfel în veşnicie. Un tablou despre o familie, o carte depre deşertăciunea Utopiei, un exemplu de sfinţenie călăuzitoare, o scriere abordând eternele probleme ale conştiinţei umane.

Martiriul Sfinților Brâncoveni:

Prezentarea cărţii - În întâmpinarea împlinirii a 300 de ani de la săvârşirea mucenicească a Sfinţilor Brâncoveni, aducem înaintea cititorilor un volum monografic dedicat martiriului acestor Sfinţi ai neamului românesc.

Cartea de faţă nu are pretenţia de a fi socotită un martirologiu, în înţelesul strict hagiografic al cuvântului. Ea este, deopotrivă, o culegere de documente şi mărturii ale celor care au fost contemporani cu Sfinţii Brâncoveni, dar şi o adunare de cuvinte cu înrâurire sfinţitoare. Credem că mărturia istorică şi documentară pe care am întrebuinţat-o în alcătuirea volumului dezvăluie doar o mică parte a suişului lăuntric al Brâncovenilor, însă poate să mijlocească o apropiere de taina sufletelor acestor sfinţi mucenici.

Lupas, Ioan - Mucenicia Brâncovenilor:

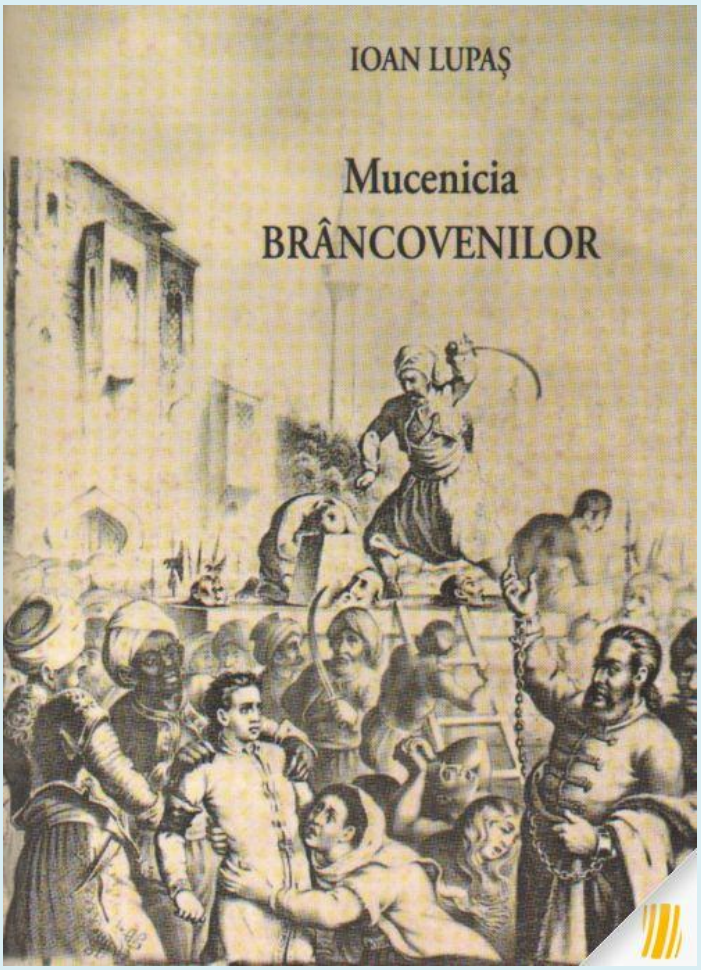

Prezentarea cărţii - Nu este mic numărul voievozilor milostivi şi darnici, cari au împodobit pământul Ţărilor Române veacuri de-a rândul cu sfinte locaşuri de închinare, clădite şi înfrumuseţate cu atâta măestrie, încât multe din ele pun în uimire pe cei mai pricepuţi cercetători, sosiţi din mari depărtări ca să ne cunoască neamul şi ţara.

Dragoi, Eugen, pr. prof. - Sfinții martiri Brâncoveni, 300 de ani de la mucenicie. Tabel cronologic și bibliografie:

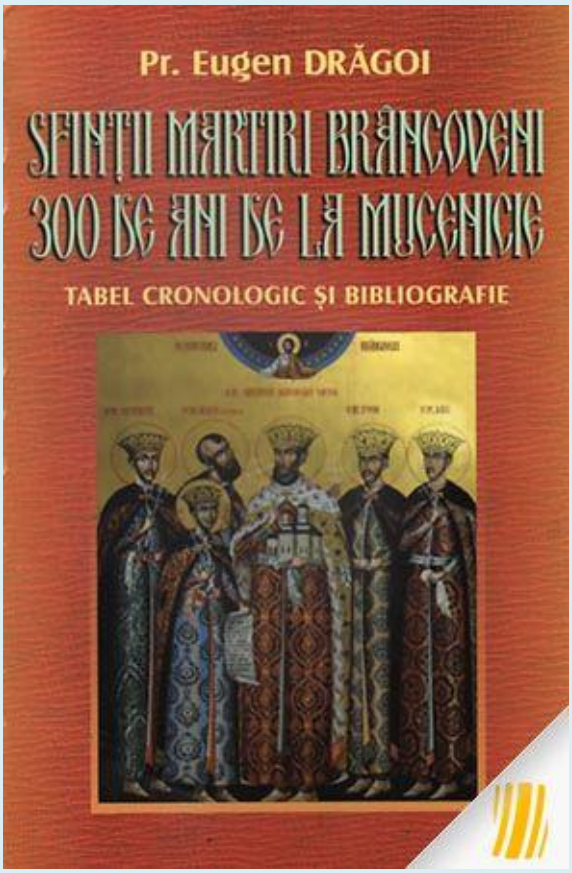

Bucur, Ioan - Sfinții martiri Brâncoveni. Icoana vechii lumi românești:

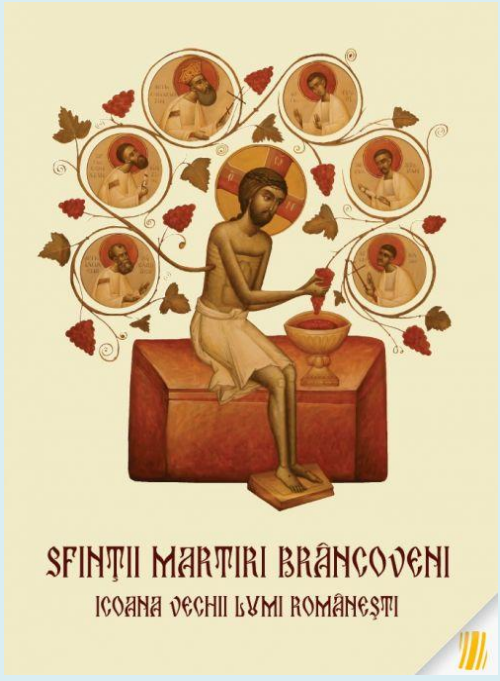

Prezentarea cărții - Scrisă într-un ritm alert care pune în valoare limbajul plin de miez al vechilor cronici, cartea abordează martiriul Brâncovenilor dintr-o perspectivă aparte, căutând să înțeleagă sensul adânc, nevăzut, al acestei istorii. Sfinții martiri Brâncoveni sunt mai mult decât personalități excepționale ale timpului și mucenici ai Ortodoxiei. Sunt reprezentanții unei lumi - anume, ai vechii lumi românești.

Cititorul contemporan poate să înțeleagă reperele esențiale ale acestei lumi brâncovenești, desprinse din liniile generale ale domniei lui Brâncoveanu și din viața „celei mai frumoase familii românești", să urmărească martiriul lui Vodă și a celor dimpreună cu el, precum și consecințele istorice și duhovnicești pentru Țara Românească.

Sunt ilustrate color multiple reprezentări iconografice ale Sfinților martiri Brâncoveni.

Doamna Maria Brâncoveanu -Tainica biruinţă a lacrimilor:

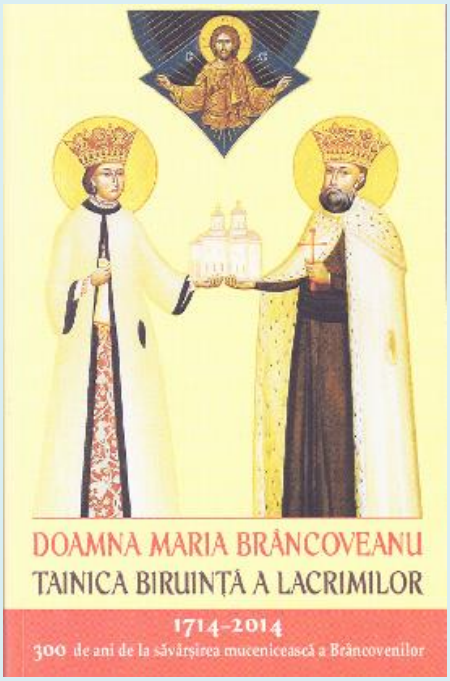

Cuvintele care sunt cuprinse în paginile ce urmează au fost adunate întru pomenirea şi cinstirea Doamnei Maria Brancoveanu, soţia Voievodului martir şi maica Sfinţilor Constantin, Stefan, Radu şi Matei.

Truda binecuvântată de a prezenta lumii martiriul Brâncovenilor se plineşte acum printr-o a doua lucrare, dedicată de această dată soţiei marelui Domnitor român.

Actul prin care Sfânta noastră Biserică a recunoscut în rândul Sfinţilor pe Constantin al Ţării Româneşti şi pe fiii săi, dimpreună cu Ianache, poate fi întregit cu Maria, „Doamnă a toată Ungrovlahia", reunindu-se astfel chipul unei familii-pildă, familie de sfinţi. - Pr. Nicolae Tănase

Alexandru, Ioan -Imnele Sfinților martiri Brâncoveanu:

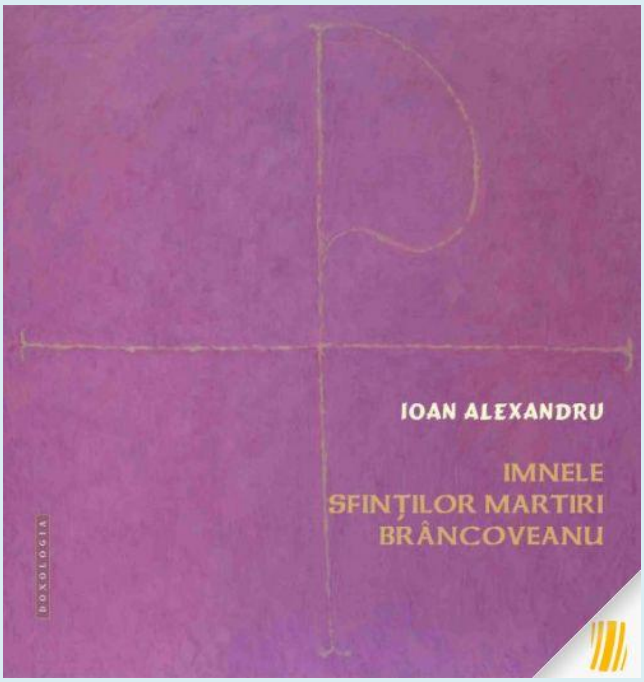

Prezentarea cărţii - Decapitat pentru mărturisirea neabătută a credinţei sale în Hristos, Brâncoveanu se înrudeşte în jertfa sa cu Sfântul Ioan Botezătorul, devenind şi el un prodrom al Fiului lui Dumnezeu (Imnul lui Constantin Brâncoveanu - Imnele Bucuriei). Întru Adevărul, viaţa lui Brâncoveanu începe cu adevărat după decapitare. O viaţă care luminează ţara-i aşezată în Biserică. Lutul trupesc a fost transfigurat în lumină. Sunt multe feluri de a muri eroic şi de a fi cinstit şi plâns ca atare de ai tăi, dar cu totul altceva este să mori pentru credinţă, pentru Înviere. Dacă Avraam a fost cinstit şi lăudat de Dumnezeu pentru că nu a pregetat întru jertfirea unicului fiu, cu cât mai mult Brâncoveanu pentru cei patru fii ai lui, a căror jertfă a fost şi împlinită (Opţiunea lui Brâncoveanu - I.Ţ.R.). Este el un exponent şi un trimis la cer al neamului său, neam căruia, primind suferinţele cu răbdare nesfârşită, precum Iov, i se înapoiază apoi, ca şi aceluia, totul, adică viaţa veşnică (Opţiunea lui Brâncoveanu - Imnele Ţării Româneşti). [...]

Trupurile martirilor Brâncoveni au devenit pâini de jertfă, înrudite îndeaproape cu trupul-pâine al lui Hristos. Martirii Brâncoveni sunt mlădiţe ale Crucii lui Hristos - Pom al Vieţii (Imnul lui Constantin Brâncoveanu - Imnele Moldovei).

Şi capătă în-cărcătură euharistică, de Pâine, Vin şi Cuvânt: Şi nouă de-acuma pâinea pustiei îngăduită
De când în saci de grâu-i o cupă tăinuită
Şi foametea nu se mai poate-ascunde
De faţa Pânii Fiului nici unde.

(Oratoriul lui Constantin Brâncoveanu şi al fiilor săi - Imnele Putnei) Costion Nicolescu

Alexandru, Ioan - Imnul lui Constantin Brâncoveanu:

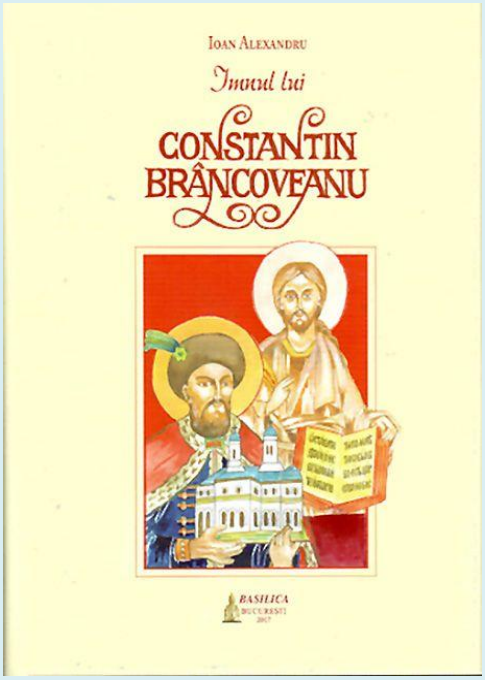

Prezentarea cărții - Chipul mucenicesc al Brâncoveanului i-a fost, de-a lungul vieții, nu un simplu motiv poetic, ci un statornic reazem sufletesc și model inspirator de curaj și bucurie a mărturisirii, se arată în Cuvântul Înainte al echipei editoriale Basilica.

Țara Românească a rămas
Cu această blândă moștenire
A credinței pure fără glas

Mai presus de moarte în iubire.
(Fragment din Imnul lui Constantin Brâncoveanu)

Vrânceanu, Brândușa - Viața Sfinților Martiri Brâncoveni. O poveste pentru nouă seri:

Video

Candelă (Partea I şi II–a) - documentar despre martiriul Brâncovenilor:

http://www.dailymotion.com/video/x23va9s_candela-partea-i-documentar-tvr-despre-martiriul-brancovenilor_shortfilms#from=embediframe

http://www.dailymotion.com/video/x23w9uk_candela-ii-documentar-despre-martiriul-brancovenilor_shortfilms

Cădere spre Cer – Documentar despre martiriul Brâncovenilor:

http://www.dailymotion.com/video/x23xgcx_cadere-spre-cer-1-documentar-despre-martiriul-brancovenilor_shortfilms

http://www.dailymotion.com/video/x23xnr0_cadere-spre-cer-2-documentar-despre-martiriul-brancovenilor_shortfilms#from=embediframe

Puterea viziunii - Reportaj despre Sfinţii Brâncoveni şi icoanele Elenei Murariu:

http://www.dailymotion.com/video/x23n1gb_puterea-viziunii-reportaj-despre-sfintii-brancoveni-si-icoanele-elenei-murariu_shortfilms

(Video) Sfinții martiri Brâncoveni - Pridvoarele Credinței

Invitați: Pr. Bogdan Racu, Inspector Sectorul Învățământ al Arhiepiscopiei Iașilor
Pr. Neculai Dorneanu
Realizator pr. Andrei Atudori

Emisiune produsă de Tvr Iași în colaborare cu Doxologia Media.
https://doxologia.ro/video-sfintii-martiri-brancoveni-pridvoarele-credintei

(Video) A.S.C.O.R. - Proiecție de film și conferință despre Doamna Maria Brâncoveanu:

https://doxologia.ro/conferinte/video-ascor-proiectie-de-film-conferinta-despre-doamna-maria-brancoveanu

În seara zilei de joi, 23 martie 2017, Asociația Studenților Creștin Ortodocși Români, filiala Iași, a organizat în Sala „Iustin Moisescu" din incinta Ansamblului Mitropolitan o conferință dedicată doamnei Maria Brâncoveanu, precedată de proiecția filmului „Maria, Doamnă a toată Ungro-vlahia", de Iuliana Mateescu.

Iuliana Mateescu, autoarea și regizoarea filmului, este președintele Asociației Renașterea Obiceiurilor și Tradițiilor Românești. Pentru realizarea filmelor „Un chip de lumină - Arhimandritul Ioan, stareț al Mănăstirii Hurezi" și „Maria, Doamnă a toată Ungrovlahia", a fost distinsă în anul 2014, de către Preafericitul Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu Ordinul Crucea „Maria Brâncoveanu".

Sfinții martiri Brâncoveni - Biserici, mănăstiri și închisorile unde au pătimit Sfinţii

Silviu State - Reportaj - Închisorile unde au pătimit Sfinţii Brâncoveni

Yedikule poate să devină pentru mulţi turişti europeni o amintire sau un loc de agrement, însă pentru noi, românii, acest muzeu este mult mai mult. Yedikule face parte dintre locurile sfinţite de jertfa familiei Sfinţilor Brâncoveni, care sunt un simbol al jertfei întregului neam în istorie.

Yedikule este o golgotă a eroismului, a demnităţii, a credinţei şi a martirajului care ne însufleţeşte pe noi, românii de pretutindeni, să ne iubim Ţara şi Credinţa. Orice român adevărat poate deveni prin viaţa lui un brâncovean, când se jertfeşte pentru credinţă şi pentru neam.

Constantinopolul, în istoria poporului nostru, s-a dovedit a fi o cetate cu două peceţi: Constantinopolul bizantin creştin, pecetluit ca Cetatea Ortodoxiei a Sfintelor Sinoade şi a Sfinţilor Părinţi, iar după 1453 Constantinopolul otoman, care s-a dovedit a fi fortăreaţa tumultuoasă ce ne-a frământat aprig istoria neamului.

Închisoarea Yedikule (Şapte turnuri)

Am fost de foarte multe ori la turnurile închisorii Yedikule. Mi-amintesc că nu am întrebat de Brâncoveanu nici în martie 2001 şi nici ultima oară, în decembrie 2009, dar toţi angajaţii muzeului pe care i-am întâlnit timp de nouă ani, aflând că sunt român, m-au dus şi mi-au arătat acelaşi turn plin de carcere, situat deasupra Grotei Sângelui, dovedind că nu a fost uitat niciodată martirajul domnitorului român.

Astăzi, pelerinul care merge la Yedikule poate să ajungă şi pe platoul de sus al turnului. De pe acest platou se vede oraşul, marea cu insulele prinţilor de pe Marmara, zidurile de vest ale cetăţii şi cartierul Zeytinburnu, unde se află Balîklî Monaster - Biserica Izvorului Tămăduitor al Maicii Domnului.

Privind de pe mare, din exteriorul fortăreţei Yedikule, în dreapta porţii de aur se află Turnul Ambasadorilor. În acest turn, de obicei erau închişi reprezentanţii ţărilor aflate în război cu Imperiul Otoman.

Când intrăm în muzeul Yedikule, Turnul Ambasadorilor este situat în partea opusă intrării de la muzeu. Traversăm curtea interioară şi, privind Poarta de Aur din interiorul fortăreţei, intrăm în turnul din stânga. Pe zidurile celulelor şi ale zidului scărilor interioare, între anii 2001 şi 2010, erau multe inscripţii vechi, care aminteau o parte din numele persoanelor ce s-au aflat închise acolo. Pătrunzând în acest turn, observăm că din scara centrală se face o ramificaţie, şi dacă înaintăm după aproximativ 15 metri, acest coridor al tunelului se închide. De fapt, constatăm că a fost zidit accesul spre zona din subteranul turnului, numită şi Grota Sângelui. Se cunoaşte din cronicile vechi că a fost unul din locurile de tortură cele mai îngrozitoare.

Din corespondenţa demnitarilor aflaţi la Constantinopol ştim că toţi bărbaţii din familia Brâncoveanu au fost torturaţi timp două luni în Grota Sângelui.

De la intrarea în turn, urcând pe coridorul principal al scării, descoperim mai multe ancadramente de uşi zidite, despre care ghizii turci susţin că sunt foste celule zidite. La un etaj superior se pot vizita trei celule, unde lumina abia pătrunde, iar fără lumânare sau lanternă nu se disting bine pereţii.

Între 2001 şi 2005, capugiul local care deţinea cheia de la Turnul Ambasadorilor avea o hartă veche în care aceste celule din turn erau consemnate sub numele „Eflak Altîn Bey“ (Voievod Prinţul Aurului). Erau trecute şi alte personalităţi care în diferite timpuri tot acolo au fost încarcerate. Acestea sunt carcerele unde au fost închişi în aprilie 1714 Doamna Marica Brâncoveanu cu ceilalţi membri ai familiei. Tot aici au fost urcaţi la 15 iunie 1714 Domnitorul şi fiii săi, plini de răni şi sfârşiţi de suferinţă.

Cel mai înspăimântător loc, care încă se mai vizitează, este spaţiul de tortură din partea superioară. Din scară se urcă spre centrul turnului, pe o construcţie din lemn suspendată pe bârne deasupra adâncului grotei, unde, sub sinistrul întunericului deplin şi al zgomotului apei ce se aude din adânc, se întrezăreşte la lumina de lanternă o cruce asemănătoare Crucii Sfântului Andrei, cu mai multe trunchiuri lemnoase în jurul ei. După mărturiile ghidului local şi ale capugiului, acolo erau legaţi şi pedepsiţi după măsura condamnării arestaţii. Mulţi dintre deţinuţi erau executaţi în acel turn sau pe eşafodul din curtea interioară, iar trupurile erau aruncate în grota cu apă sângerie, care în subteran comunica cu marea.

Pe lemnele acestui altar al sângelui, unde, pe lângă mulţime necunoscută de condamnaţi, au fost chinuţi şi Brâncovenii, se vedeau urme de săgeţi amintind de una dintre mijloacele de tortură. Grinzile de susţinere erau înnegrite de sângele vărsat din rănile deţinuţilor de odinioară. Kemal Ataturk, primul preşedinte al Turciei moderne, a iniţiat conservarea fortăreţei şi transformarea treptată în muzeu. Din 1930 până astăzi, închisoarea s-a transformat mult şi în curtea interioară, sub care probabil a rămas labirintul de carcere şi tunele subterane din vechime, unde acum se organizează concerte şi evenimente culturale.

Închisoarea Bostangi Başa de la Topkapî Saray

De la Yedikule, Sfântul Domnitor Constantin Brâncoveanu cu Doamna Marica, fiii, una dintre fiice, doi nepoţi şi ginerii au fost aduşi în temniţele aflate în subordinea lui Bostangi Başa de la Topkapî Saray şi au fost torturaţi sub comanda acestui ofiţer superior otoman al vremii ce răspundea de siguranţa palatului imperial.

După cucerirea Constantinopolului şi construirea palatului otoman, Bostangi Başa şi oamenii săi păzeau grădinile, parcul şi aşa-numitele gospodării ale palatului, unde erau aduse turmele de oi şi vite pentru întreţinerea personalului de la reşedinţa sultanului, care număra până la 5.000 de oameni, dintre care 3.000 erau ieniceri, garda de mercenari de elită, în care ajungeau şi copiii luaţi sau vânduţi din Ţările Române.

În timpul sultanului Ahmet al III lea (1703-1730) Bostangi Başa avea rang de paşă (general) şi, pe lângă alte atribuţii, asigura cu oamenii săi siguranţa palatului, având în subordinea sa temniţele şi deţinuţii politici de la Topkapî. Cuvântul temniţă este mai apropiat descrierilor vremii, fiindcă se spune că majoritatea carcerelor erau în pământ, în vechi grote din vremea Bizanţului şi sub zidurile clădirilor de lângă poarta palatului. Bostangi Başa era cel care anunţa decizia de condamnare la moarte care se lua în divan. Oamenii lui Bostangi Başa i-au dus pe Sfinţii Brâncoveni în piaţa de pe malul mării şi au fost călăii martirajului.

După uciderea Sfinţilor Brâncoveni, Doamna Marica Brâncoveanu cu cele două fiice, nepoţii, care fuseseră trecuţi la harem şi apoi răscumpăraţi, şi cu ceilalţi gineri rămaşi în viaţă au fost ţinuţi în această închisoare, iar după alte câteva luni, în martie 1715, au fost exilaţi sub permanentă supraveghere la Kutai, pe malul estic al Mării Negre. Au fost transportaţi pe corabie distanţă de aproximativ 800 de mile sau au fost purtaţi ca şi Sfântul Ioan Gură de Aur 1.300 km prin coastele stâncoase ale Asiei Mici.

Istoricul fortăreţei Yedikule

Construcţia fortăreţei Yedikule a fost începută de împăraţii creştini Teodosie I (379-395) şi Teodosie al II-lea (408-450). Zidul dinspre mare cu cele două turnuri mari pătrate ce străjuiesc „Poarta de Aur“ şi altele două situate tot pe linia zidului sunt construcţii romane de la începutul sec. al V-lea. „Poarta de Aur“ a fost folosită pentru intrările triumfale ale împăraţilor bizantini.
În anul 1453, după cucerirea Constantinopolului, sultanul Fatih Mehmet (1444-1446; 1451-1481), supranumit Mahomed al II-lea, a adăugat alte trei turnuri, zidind o fortăreaţă care, după ce a fost folosită ca trezorerie, a devenit ulterior o închisoare politică.

Sursa:
http://ziarullumina.ro/Inchisorile-unde-au-patimit-sfintii-brancoveni-94019.html

Teodor Danalache - Edicule, închisoarea Sfinţilor Brâncoveni

Edicule, cunoscută şi sub denumirea de "Închisoarea celor Şapte Turnuri", este o veche fortăreaţă din Istambul (Constantinopol), Turcia, folosită de otomani drept închisoare.

În turnul cel mare al acestei închisori otomane, numit "Groapa Sângelui" sau "Turnul Ambasadorilor", au fost întemniţaţi, munciţi şi batjocoriţi Sfinţii Martiri Brâncoveni, evlaviosul domnitor Constantin, împreună cu fiii săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, alături de Ianache, sfetnicul său.

Sfântul Constantin Brâncoveanu a fost domn al Ţării Româneşti vreme de 26 de ani. Pentru dreapta lui credinţă, cât şi pentru dragostea lui statornică faţă de neam şi limbă, el a fost mult urât de otomanii cei păgâni. ***Astfel, în data de 15 august 1714, pe când domnitorul împlinea 60 de ani, turcii l-au încununat, pentru veşnicie, cu cununa cea neveştejită a muceniciei.***

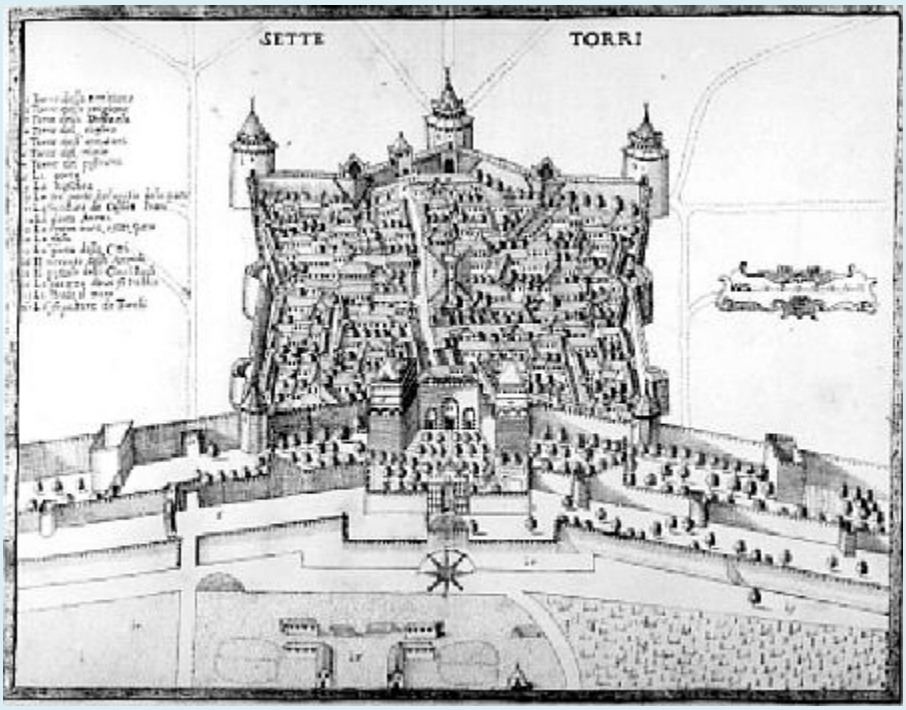

În cântarea numită "Balada Sfinţilor Brâncoveni", auzim că aceştia au fost aruncaţi în "turnul mare", care "se înălţa lângă mare". Acest turn mare este, negreşit, fortăreaţa Edicule, care se înălţa pe malul Mării Marmara, în capătul oraşului Istambul, numită adesea "Închisoarea celor Şapte Turnuri".

"Turcii-n casa năvălea,
Pe toţi şase mi-i prindea
Şi-i ducea de-i închidea
La Stambul, în turnul mare
Ce se-nălţa lângă mare,
Unde zac feţe (chipuri) domneşti
Şi soli mari, împărăteşti."

Înfricoşătoarea închisoare Edicule, numită şi "a celor Şapte Turnuri", era, cu precădere, locul în care se aruncau, se chinuiau şi se omorau conducătorii politici străini ai vremii, care îi nemulţumeau pe otomani. Aici, în înspăimântătoarea închisoare Edicule - Yedicule, mulţi boieri străini şi-au găsit sfârşitul.

Edicule este o structură parţial bizantină, parţial romană. Zidurile sunt construite din blocuri de piatră şi cărămidă roşie. Această parte a zidului exterior al oraşului a fost zidită încă din vremea bizantină, de către împăraţii creştini Teodosie I şi Teodosie al II-lea (408-450). Aici nu a fost niciodată un palat, în adevăratul sens al cuvântului.

Cele două turnuri ale Porţii constituie turnurile nouă şi zece ale zidului interior, zidit de împăratul Teodosie cel Mare. Mai târziu, împăratul Teodosie al II-lea a adăugat aici patru turnuri, transformând locul într-o citadelă.

Închisoarea este înălţată pe zidul de apărare al oraşului, constituind, iniţial, şi o poartă de intrare în cetate. Zidurile închid o incintă cu cinci laturi, sub forma de curte largă. La intrarea în aceasta a existat un "arc de triumf", ridicat în anul 390, de împăratul Teodosie I. Arcul era numit "Poarta de Aur" şi avea trei intrări, dintre care cea din mijloc era mai largă decât celelalte două.

"Poarta de Aur" era intrarea cea mai de seamă în măreţul Constantinopol, pe aici intrând drumul roman principal ce venea dinspre Europa. Iniţial, uriaşele porţi erau acoperite cu aur. Numele acestei porţi - "de Aur" - a fost preluat de multe dintre marile oraşe ale lumii, acestea numindu-şi astfel principala poartă de acces.

Prin această poartă intra împăratul şi armata, după victoriile militare, în semn de mare cinste. Foarte rar, în semn de mare preţuire, pe aici intrau şi alte mari personalităţi ale lumii bizantine, precum: delegaţi ai papei, în anii 519 şi 868; papa Constantin, în anul 710.

Poarta de Aur a fost folosită pentru intrări triumfale până în perioada Comnenilor. După aceasta, singura intrare triumfală care a mai avut loc a fost cea a împăratului

Mihail al VIII-lea Paleologul, în ziua de 15 august 1261, după recucerirea oraşului, din mâna latinilor.

Datorită declinului progresiv al armatei bizantine, în perioada de sfârşit a domniei Comnenilor, Poarta de Aur a fost zidită, intrarea rămânând cu mult mai îngustă. Începând de acum, locul a fost folosit pe post de citadelă şi refugiu.

Potrivit unei legende greceşti, când otomanii au intrat în Constantinopol, un înger l-a luat pe împăratul Constantin al XI-lea Paleologul, l-a împietrit, într-o statuie de marmură, şi l-a aşezat într-o peşteră, sub Poarta de Aur, aşteptând vremea să recucerească oraşul, pentru creştini.

În anul 1453, după cucerirea Constantinopolului, sultanul Mohamed al II-lea a adăugat acestui loc alte trei turnuri, zidind aici o fortăreaţă, folosită mai întâi ca trezorerie, iar mai apoi ca închisoare politică.

În dreapta intrării principale se află "Turnul Ambasadorilor", în care erau închişi reprezentanţii ţărilor aflaţi în război cu Imperiul Otoman, luaţi prizonieri. Pe zidurile interioare ale acestuia se află mai multe inscripţii, nominale, făcute de cei capturaţi. Turnul din stânga reprezenta însă o închisoare şi mai temută. *În ziua de 22 mai 1622, aici a fost executat sultanul Osman, în vârstă de numai 17 ani.*

În închisoarea Edicule - Yedikule au fost aruncaţi şi chinuiţi, din aprilie şi până în iulie 1714, Sfinţii Martiri Brâncoveni, adică domnitorul Ţării Româneşti, Constantin, cei patru fii ai săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, şi sfetnicul domnesc Ianache Văcărescu. De aici, ei au fost mutaţi, pentru puţin timp, într-o altă închisoare, executarea lor având loc în ziua de 15 august, în piaţa Iali Kiosk.

Astăzi, locul serveşte pe post de scenă publică, aici ţinându-se multe concerte. În curtea mare se văd ruinele unei moschei, care a funcţionat până în anul 1905.

Sfântul Constantin Brâncoveanu (1654 - 15 august 1714), nepotul domnitorului Şerban Cantacuzino, a fost domn al Ţării Româneşti între anii 1688 şi 1714. Sub domnia lui, ţara a cunoscut o deosebită înflorire culturală şi duhovniceacă.

Datorită marilor bogăţii din Ţara Românească, cât şi pentru uneltirile Cantacuzinilor, care râvneau la tronul domnesc, sultanul a hotărât îndepărtarea lui

Brâncoveanu de la domnie. ***Astfel, în dată de 5 aprilie 1714, în Miercurea Mare a Săptămânii Patimilor, pe când Iuda îl vindea pe Mântuitorul, solul sultanului a anunţat Brâncovenilor firmanul de mazilire (act de detronare), uneltirile aruncându-l astfel şi pe Brâncoveanu în mâinile hulitorilor dreptei credinţe.***

Împreună cu familia domnească, Constantin este adus în Istambul, unde este aruncat în închisoarea politică Edicule, în turnul cel mare, numit "Groapa Sângelui", împreună cu sfetnicul şi fiii săi. "Cinci Brâncoveni, cu surorile şi cumnaţii, cu pruncii, treisprezece prizonieri." Aici, vreme de trei luni, Sfinţii Brâncoveni au urmat Mântuitorului, cu cuvântul şi cu fapta, fiind bătuţi, strânşi în cătuşe de fier, tăiaţi pe trup şi pe cap, arşi cu cleştele înroşit şi batjocoriţi fără măsură.

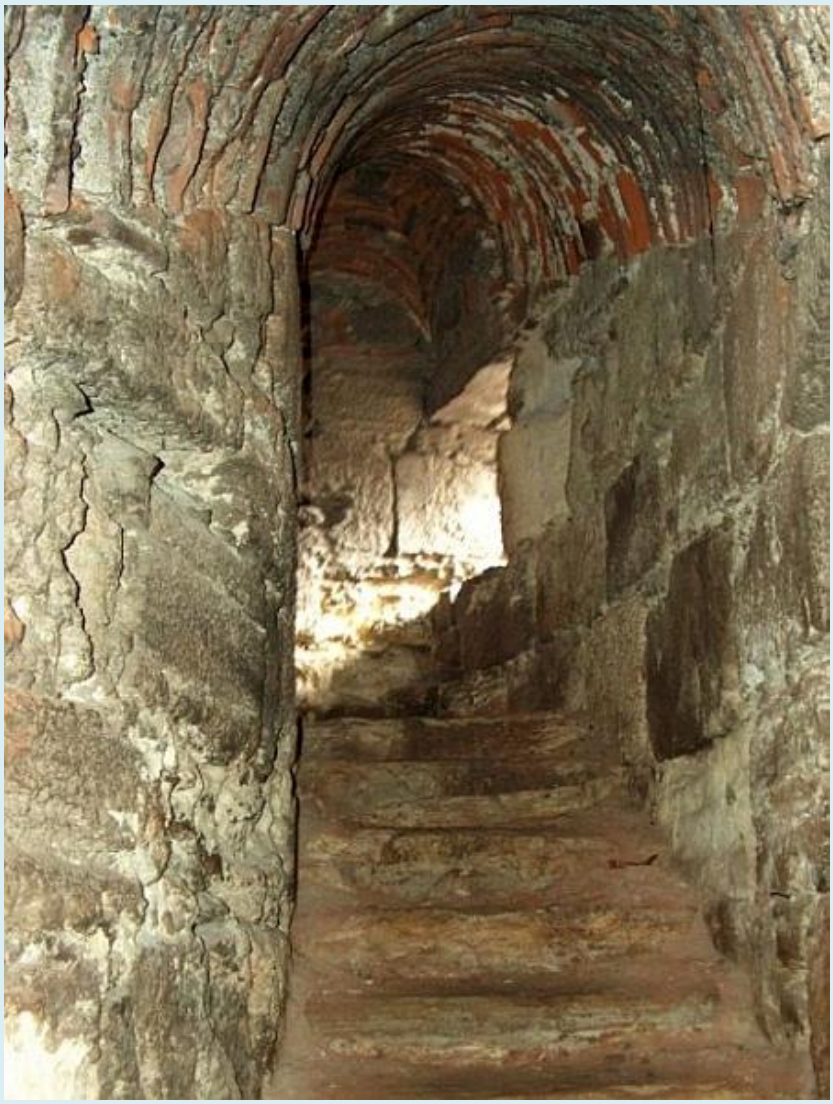

În ziua de 15 iunie 1714, otomanul Osman Aga i-a scos pe Brâncoveni din "Groapa Sângelui" şi i-a strămutat într-o cameră, mai sus, la lumină, alături de soţii. Doamnele au plâns amarnic, îngrijind rănile de pe trupurile bărbaţilor, arsuri cu fierul roşu, pe piept şi pe tălpi. Cinci zile nu s-a mai interesat nimeni de Brâncoveni; apoi, în Edicule, ei au mai zăcut şapte zile.

În dimineaţa zilei de 15 august 1714, în ziua de prăznuire a Adormirii Maicii Domnului, pe când domnitorul împlinea 60 de ani, iar Doamna Marica îşi serba onomastica, bărbaţii dreptcredincioşi au fost duşi la locul de osândă. Acestora li s-a oferit viaţa, în schimbul lepădării de credinţa creştină şi trecerii la mahomedanism.

Sfântul Constantin Brâncoveanu, neclintit în dragostea de Hristos şi de ţară, a spus: "***Împărate, averea mea, cât a fost, tu ai luat-o, dar de legea mea creştină nu mă las. În ea m-am născut şi am trăit, în ea vreau să mor. Pământul ţării mele l-am umplut cu biserici creştineşti şi, acum, la bătrâneţe, să mă închin în geamiile voastre turceşti? Nu, împărate! Moşia mi-am apărat, credinţa mi-am păzit. În credinţa mea vreau să închid ochii, eu şi feciorii mei". Apoi şi-a încurajat fiii astfel: "Fiilor, aveţi curaj! Am pierdut tot ce aveam pe lumea aceasta pământească. Nu ne-au mai rămas decât sufletele, să nu le pierdem şi pe ele, ci să le aducem curate în faţa Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să spălăm păcatele noastre cu sângele nostru."*** (Del Chiaro)

Acestea zicând evlaviosul Constantin, porunci împăratul de le tăiară capetele, întâi pe ale feciorilor, începând de la cel mai tânăr, şi mai pe urmă pe al domnitorului, aruncându-le apoi în mare; creştinii, după aceea, aflându-le, le-au adus la Patriarhia de acolo. Statornicia în dreapta credinţă a fost urmată de decapitarea celor cinci Brâncoveni, alături de sfetnicul Ianache Văcărescu.

Din anul 1720, turpul Sfântului Constantin Brâncoveanu se odihneşte în mormântul din Biserica Sfântul Gheorghe, din Bucureşti, fiind adus aici prin grija Doamnei Maria şi a Domniţei Bălaşa, care au supravieţuit muncilor otomane.

Icoana Maicii Domnului „Îndrumătoarea” a ajuns la Biserica „Sfântul Gheorghe”-nou

De sărbătoarea Sfinților martiri Brâncoveni, ocrotitorii Bisericii „Sfântul Gheorghe”- nou din Protoieria Sector 3 Capitală, credincioșii prezenți la slujba de

hram au prilejul cinstirii icoanei Maicii Domnului „Îndrumătoarea” (Hodighitria) de la Mănăstirea Ostrov, din Arhiepiscopia Râmnicului.

După sosirea delegației Mănăstirii Ostrov din județul Vâlcea la Biserica „Sfântul Gheorghe”- nou, astăzi, în ajunul sărbătorii Adormirii Maicii Domnului, a avut loc tradiționala procesiune cu moaștele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu, alături de icoana Maicii Domnului „Îndrumătoarea”, care a fost așezată spre închinare în pridvorul bisericii. În continuare, s-a săvârșit slujba de priveghere în cadrul căreia s-a cântat Prohodul Maicii Domnului.

Joi, 15 august, în biserica bucureșteană vor fi oficiate slujba Acatistului, Sfânta Liturghie la sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, urmate după-amiază de slujba Vecerniei unită cu Litia în cinstea Sfinților martiri Brâncoveni.

Vineri, 16 august, Sfânta Liturghie de hram va fi oficiată de un delegat al Preafericitului Părinte patriarh Daniel, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. La final, va fi săvârșită o slujbă de pomenire pentru ctitorii, slujitorii și ostenitorii acestui sfânt locaș, trecuți la cele veșnice. Începând cu ora 17:00, va avea loc slujba Acatistului Sfinților martiri Brâncoveni.

Icoana Maicii Domnului „Îndrumătoarea” va rămâne așezată în baldachin, - alături de racla cu moaștele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu, până la închinarea ultimului credincios.

Pr. Gelu Aron - Racla cu moaştele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu

Posted on November 26, 2014

În data de 29 octombrie 2012, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la iniţiativa Preafericitului Părinte patriarh Daniel, lua hotărârea ca anul 2014 să fie declarat ,,Anul comemorativ al Sfinţilor martiri Brâncoveni", la 300 de ani de la martiriul Voievodului Constantin, a fiilor săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, împreună cu sfetnicul şi ginerele său, Ianache Văcărescu.

În acest context, Preafericirea Sa a propus ca un gest necesar de recunoştinţă şi evlavie faţă de Sfântul Voievod Constantin, confecţionarea unei racle din argint masiv în care să fie aşezate moaştele domnitorului martir care se află în biserica ,, Sfântul Gheorghe - nou", din capitala ţării.

Istoria consemnează faptul că Domna Mari(c)a, soţia bine-credinciosului voievod, a strămutat în acest sfânt lăcaş, în anul 1720, osemintele sfinţite prin jertfă mucenicească, de la Mănăstirea ,,Adormirea Maicii Domnului", din Insula Halki, unde fuseseră îngropate, în mare grabă, împreună cu cele ale fiilor şi ginerelui său.

În anul 1914, când se împlineau 200 de ani de la martiriul Brâncovenilor, istoricul Nicolae Iorga a cerut Parlamentului României ca ziua de 15 august 1914 să fie comemorată după cuviinţă în memoria voievodului Constantin Brâncoveanu. Manifestările s-au desfăşurat la cea mai importantă ctitorie a sa: Mănăstirea Hurezi.

Biserica „ Sfântul Gheorghe-nou" din Bucureşti: Locul unde a fost îngropat Sfântul Constantin Brâncoveanu

Între 9 - 16 decembrie 1932, comisia de medici antropologi, condusă de către prof. dr. Mina Minovici şi prof. dr. Francisc Rainer a atestat faptul că sub lespedea de marmură fără pisanie din biserica ,, Sfântul Gheorghe - nou" se aflau osemintele mucenicului pentru Hristos, Constantin Brâncoveanu.

La acest eveniment a participat primul patriarh al României, Miron Cristea. La data de 17 februarie 1933, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca osemintele Sfântului martir Contantin, aşezate în sfântul altar al bisericii, să fie reînhumate în acelaşi loc.

Acest lucru s-a petrecut în anul următor, 1934, când acestea au fost puse într-o raclă de lemn confecţionată dintr-un bătrân stejar crescut în curtea Palatului brancovenesc de la Mogoşoaia. Cu această ocazie a fost organizată o importantă ceremonie şi o procesiune cu moaştele Sfântului Constantin Brâncoveanu, mulţimea de slujitori şi credincioşi pelerini parcurgând un traseu care atingea toate ctitoriile acestuia din Bucureşti.

În anul 2014, cu prilejul împlinirii a 300 de ani de la mucenicia lor, la iniţiativa şi cu binecuvântarea Preafericitului Părinte patriarh Daniel, a fost confecţionată, în cadrul Atelierelor Patriarhiei Române, o raclă din argint masiv pentru moaştele Sfântului Constantin Brâncoveanu. Scenele reprezentate pe faţetele laterale ale raclei au fost realizate de către maicile de la Mănăstirea Pasărea care, timp de câteva luni, au cizelat în argint frumoasele reprezentări. Aceste scene fac referire la actele de virtute creştină, pietate şi dărnicie ale marelui domnitor, precum şi la sfârşitul său martiric din data de 15 august 1714, împreună cu fiii şi ginerele. Scenele din viaţa sfântului sunt despărţite, pe fiecare parte, de câte cinci stâlpişori preluaţi din modelele arhitecturale brâncoveneşti.

Chipul Sfântului Constantin Brâncoveanu pe racla cu sfintele sale moaşte

Pe capacul raclei, în partea exterioară, este reprezentat, în argint aurit, Sfântul Voievod Constantin îmbrăcat în veşmintele specifice epocii, purtând în mâna dreaptă o cruce, iar în mâna stângă un hrisov. În jurul aurei se află încrustate cuvintele: Sfântul martir Constantin Vodă Brâncoveanu. Pe partea interioară a capacului raclei, în mijloc, este aşezată icoana pictată a sfântului, în partea stângă imaginea Catedralei patriarhale, iar în dreapta, cea a bisericii ,, Sfântul Gheorghe - nou", ultima ctitorie a domnitorului. Între icoană şi cele două imagini ale bisericilor sunt reprezentaţi doi vulturi brâncoveneşti. Întreaga raclă este împodobită cu elemente decorative florale şi arhitecturale specifice artei brâncoveneşti.
Munca de ajustare şi realizare efectivă a raclei a fost realizată de meşterii Ioan Dobre, Gheorghe Lişman şi Cristian Stan de la Atelierele Patriarhiei Române, sub atenta supraveghere şi permanenta coordonare ale ÎPS Varsanufie, arhiepiscopul Râmnicului, pe atunci episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor.

Slujba de sfinţire a raclei cu moaştele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu a fost săvârşită în data de 20 mai 2014 de către Preafericitul Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în Paraclisul „Sfântul mare mucenic Gheorghe" din Reşedinţa Patriarhală. Au participat şi s-au rugat împreună cu Preafericirea Sa, ÎPS Calinic, arhiepiscopul Argeşului şi Muscelului, ÎPS Casian, arhiepiscopul Dunării de Jos, PS Visarion, episcopul Tulcii, PS Siluan, episcopul

ortodox român din Ungaria, PS Varlaam Ploieşteanul, episcop-vicar patriarhal şi PS Varsanufie Prahovenul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor (astăzi Arhiepiscopul Râmnicului). Au mai fost de faţă preoţi şi diaconi de la Reşedinţa patriahală, din Administraţia patriarhală şi cea eparhială, din soborul de slujitori ai Catedralei patriarhale, precum şi pc pr. dr. Emil-Nedelea Cărămizaru, parohul bisericii „ Sfântul Gheorghe-nou" din Bucureşti.

Racla cu moaştele Sfântului Domnitor martir Constantin Brâncoveanu

Cu această ocazie, Preafericirea Sa sublinia faptul că *„această raclă a Sfântului Domnitor martir este o raclă prin care noi oferim darul artei româneşti din darurile lui. Întoarcem Sfântului Constantin Brâncoveanu frumuseţea stilului brâncovenesc prin care el a onorat poporul român şi acum noi, din darurile sale, am pregătit acest dar de recunoştinţă, de evlavie, de cinstire, învăţând prin aceasta că recunoştinţa este virtutea cea mai mare a creştinilor şi activitatea cea mai mare, aşa cum ne arată Sfânta Recunoştinţă numită Sfânta Euharistie. Moştenirea brâncovenească însea-mnă credinţă puternică, jertfelnică şi o artă de sinteză între valorile spirituale răsăritene şi cele din Biserica Apuseană".*

În ansamblul ei, această sfântă raclă reprezintă o autentică piesă de artă creştină şi o mărturie a evlaviei şi a cinstirii pe care Biserica Ortodoxă Română, prin Întâi-stătătorul ei şi ierarhii Sfântului Sinod, împreună cu toţi slujitorii şi credincioşii

ortodocşi români, o aduc marelui domnitor, sprijinitor şi ctitor de lăcaşuri sfinte, creştin jertfelnic şi darnic atât pentru poporul şi Biserica străbună, cât şi pentru întreaga creştinătate, mărturisitor prin moarte martirică al Mântuitorului Hristos de acum trei veacuri şi până în veşnicie.

Fragment din moaștele Sfântului martir Constantin Brâncoveanu, dăruit Mănăstirii Crucea Iancului de la Mărișel

M. Tripon - 25 ianuarie 2019

Un fragment din moaștele Sfântului martir Constantin Brâncoveanu va fi adus duminică, 27 ianuarie, de la Biserica Sfântul Gheorghe nou din București, la Mănăstirea Crucea Iancului, cu hramul Sfinții martiri Brâncoveni, din Mărișel.

Racla cu sfintele moaște, dăruită mănăstirii, va fi adusă, cu binecuvântarea patriarhului Daniel, de parohul Bisericii Sfântul Gheorghe nou, părintele Emil Nedelea Cărămizaru. Ea va fi așezată în biserica mănăstirii, într-un baldachin, lângă icoana Sfinților martiri Brâncoveni, și va rămâne aici, spre închinarea credincioșilor.

Mănăstirea de la Mărișel este situată pe platoul de pe Vârful Dobruș, la altitudinea de 1340 m, la circa 3 km de monumentul Crucea Iancului. Piatra de temelie a mănăstirii a fost pusă la 18 august 2015. Mănăstirea, aflată încă în construcție, este singura cu hramul Sfinții martiri Brâncoveni, din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Biserica Sfântul Gheorghe nou din București, de unde vor fi aduse sfintele moaște, este ultima ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu și singura din capitala României. Pe lângă moaștele ctitorului ei, aceasta adăpostește și mâna dreaptă a Sfântului ierarh Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei.

La evenimentul de duminică, de la Mănăstirea Crucea Iancului, de la Mărișel, sunt așteptați credincioși din toate satele vecine, dar nu numai.

Maica stareță Casiana ne-a asigurat că, deși zăpada este foarte mare, până duminică drumul va fi curățat și va fi accesibil pelerinilor.

Moaștele Sfântului Constantin Brâncoveanu, dăruite Mănăstirii „Crucea Ianculuiˮ, Cluj

Un articol de: Darius Echim - 30 ian, 2019

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte patriarh Daniel și a Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, mitropolitul Clujului, Maramureşului şi Sălajului, la inițiativa obștii monahale de la Mănăstirea „Crucea Ianculuiˮ, un fragment din moaștele Sfântului martir Constantin Brâncoveanu a fost adus la așezământul monahal, duminică, 27 ianuarie, fiind primite în dar de la Biserica „Sfântul Gheorghe nouˮ din București.

Credincioși, în număr mare, alături de obștea monahală, în frunte cu stareța Casiana Lup, preoţi din împrejurimi şi autorităţi locale au întâmpinat racla cu sfintele moaște, aduse de o delegație condusă de arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului şi Clujului, delegatul IPS mitropolit Andrei, și de pr. Emil Nedelea Cărămizaru, delegatul Părintelui patriarh Daniel.

Racla a fost binecuvântată și așezată în biserica mănăstirii, într-un baldachin, lângă icoana Sfinților martiri Brâncoveni. Aceasta va rămâne acolo, definitiv, spre închinare pentru credincioșii care trec pragul sfintei mănăstiri. Cu acest prilej, a fost rostită o rugăciune de mulțumire către Sfinții martiri Brâncoveni. A urmat Sfânta Liturghie în sobor de preoți și diaconi, în frunte cu exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, arhim. Dumitru Cobzaru, parohul Bisericii „Sfântul Gheorghe nou”, pr. Emil Nedelea Cărămizaru, protopopul de Huedin, Dan Ionuț Lupuțan, părintele duhovnic Paisie Plic și directorul tehnic Radio Renașterea, arhid. Dan Grigore Văscu.

La final, arhim. Dumitru Cobzaru a ținut un cuvânt de învățătură, cu privire la credinţa mântuitoare, amintind astfel de Sfântul Constantin Brâncoveanu, care şi-a dat viaţa, împreună cu copii lui, pentru credinţa dreaptă. De asemenea, arhim. Dumitru Cobzaru a mai remarcat că „marele martir Constantin Brâncoveanu s-a întâlnit cu Avram Iancu în împărăţia lui Dumnezeu, iar acest eveniment care s-a întâmplat astăzi ne face să vedem şi cu ochii trupului că aceşti doi martiri ai neamului s-au întâlnit”.

Pr. Emil Nedelea Cărămizaru a vorbit despre Sfinții Brâncoveni, precum și despre certificatul de autenticitate al moaștelor. La rândul său, duhovnicul mănăstirii, protos. Paisie Plic, a mulțumit tuturor celor ce s-au implicat și au făcut posibilă aducerea unei părticele din moaștele Sfântului martir Constantin Brâncoveanu. Biserica „Sfântul Gheorghe nou” din București, de unde au fost aduse sfintele moaște, este ultima ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu și singura din capitala României.

În anul 2014, anul omagial dedicat „Sfinților martiri Brâncoveni”, la inițiativa PF Daniel, patriarhul României, racla Sfântului martir Constantin Brâncoveanu a fost purtată în pelerinaj la toate bisericile și mănăstirile ctitorite de domnitorul Constantin Brâncoveanu, iar la fiecare dintre ele s-au lăsat părticele spre închinare. Spre bucuria obștii și a credincioșilor, demersurile făcute în toamna anului trecut, au primit binecuvântarea Preafericitului Părinte patriarh Daniel, astfel a fost posibilă aducerea unei părticele din moaștele martirului la mănăstirea clujeană.

Mănăstirea „Crucea Iancului” din comuna Mărișel, județul Cluj este singura din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului şi Clujului cu hramul „Sfinții martiri Brâncoveni”. A fost înființată în primăvara anului 2015, la inițiativa IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, fiind situată la aproximativ doi kilometri de „Crucea Iancului”, pe platoul de pe Vârful Dobruș, la altitudinea de 1340 de metri. Ridicarea

mănăstirii a fost încredințată părintelui duhovnic protos. Paisie Plic și maicii stareț Casiana Lup.

Pr. Silviu Cluci - Sfântul Constantin Brâncoveanu şi Muntele Athos

În cei 26 de ani de domnie, Domnitorul martir Constantin Brâncoveanu s-a arătat un neobosit ctitor de biserici şi mănăstiri, revărsându-şi milostivirea îndeosebi spre locaşurile monahale, până la Sinai, Muntele Athos şi Ierusalim. În Sfântul Munte, Vodă Brâncoveanu şi-a arătat mărinimia către nouă din cele douăzeci de mănăstiri athonite.

Paraclisul icoanei Maicii Domnului Cucuzeliţa de la Marea Lavră (Foto: pr. Silviu Cluci)

Mănăstirea Marea Lavră

Domnitorul Constantin Brâncoveanu a ajutat Marea Lavră în două rânduri, la 1691 şi la 1696 Mănăstirea Marea Lavră.

Aflat în cel de-al treilea an al domniei (1691), Sfântul Constantin Brâncoveanu vedea ţara secătuită de roiuri de lăcuste care devastau de şapte ani „încă din zilele lui Şerban Vodă (…) de se făcea multă stricăciune şi pagubă”. Amintirea minunilor

din vremea procesiunii din 1641 cu sfintele moaşte (prea cinstitul cap al) Sfântului Mihail al Sinadelor pe vremea domnitorului muntean Matei Basarab (1632-1654), nu s-a şters multă vreme din sufletul poporului dreptcredincios. Astfel, Sfântul Constantin Brâncoveanu a adus din nou moaştele Sfântului Mihail mărturisitorul.

Atunci domnitorul „trimis-au la Sfetagora şi au pohtit pe părinţii de acolo cu rugăciune de au adus capul lui Sfântul Mihail Sinadichi (…) de umbla făcând rugăciuni şi sfeştanii prin toate locurile unde erau lăcuste", scăpând ţara de năpastă. Drept mulţumire pentru binecuvântarea revărsată asupra ţării, domnitorul „au făcut cunună de aur cu pietre scumpe asupra capului şi au făcut cutie de argint frumoasă de au aşezat capul Sfântului" (Cronica logofătului Radu Greceanu), iar mănăstirii Marea Lavră a dăruit 6000 de aspri anual.

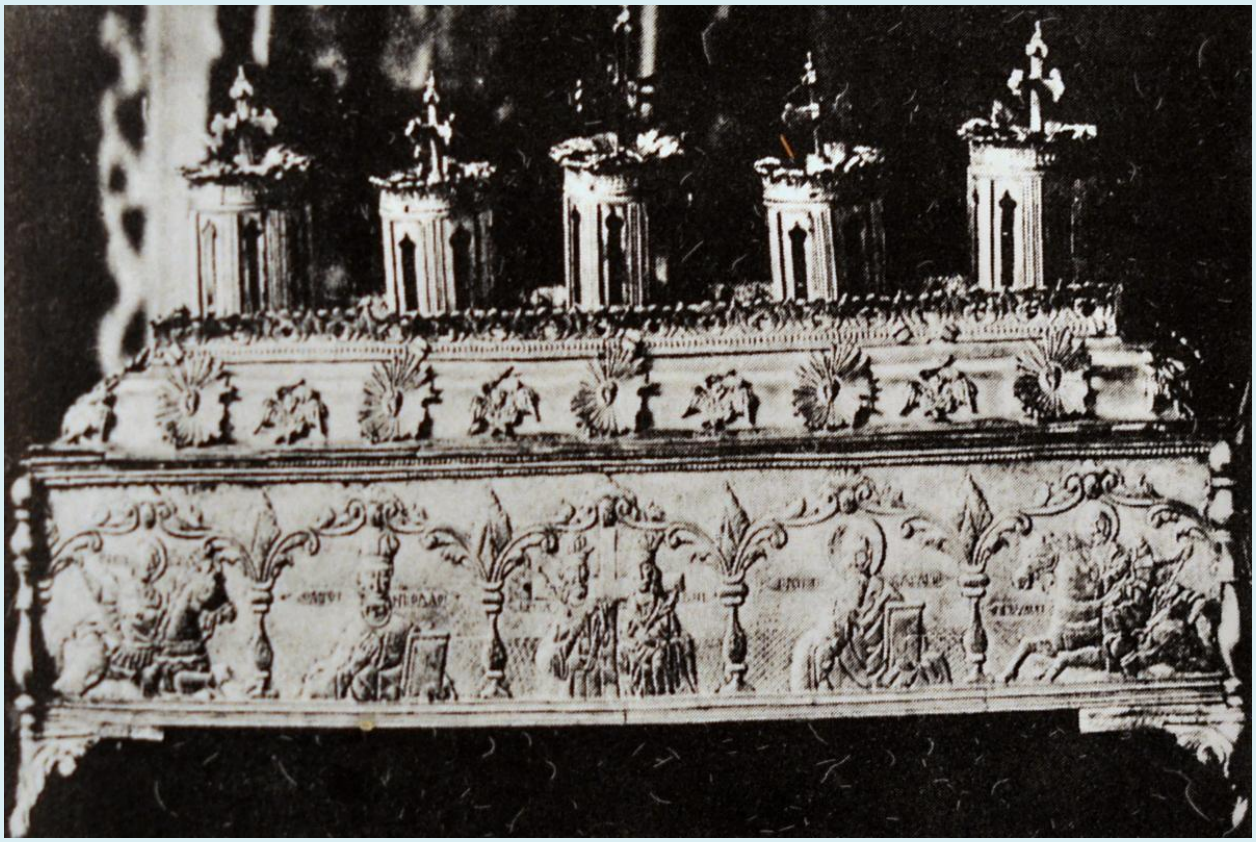

Relicvariul Sfântului Ioan Gură de Aur de la Marea Lavră

Tot în 1691, Constantin Brâncoveanu a dăruit Relicvariul pentru moaştele Sfântului Ioan Gură de Aur (o parte din braţul stâng) - dăruite de împăratul Vasile al II-lea Bulgaroctonul şi de Constantin al VIII-lea. Relicvariul este realizat din argint, cu 5 turle, iar pereţii laterali sunt decoraţi pe primul registru cu portrete de sfinţi în relief, iar pe registrul superior cu elemente florale şi serafimi.

În anul 1713, din banii donaţi de Vodă Brâncoveanu, la Marea Lavră se construieşte un paraclis în cinstea icoanei Maicii Domnului „Cucuzeliţa”.

Paraclisul Sfinţilor Brâncoveni de la Mănăstirea Sfântul Pavel

Mănăstirea Sfântul Pavel

Pe când Antioh Vodă al Moldovei, în anul 1698, închina Zografului altă zidire a lui Ştefan, Căpriana din Basarabia, Vodă Brâncoveanu zidea turnul de apărare cu chiliile, din aripa ieşită în afară, şi trapeza.

În plus, a construit şi paraclisul Sfinţii împăraţi Constantin şi Elena. O inscripţie, astăzi dispărută, menţiona că paraclisul a fost zugrăvit în 1708 “cu ajutorul prea cuviosului sânt egumen chir Luca şi cu cheltuiala prea luminatului Io Constantin Voievod, din neamul Basarab”. Tabloul votiv îi reprezenta pe ctitori, Constantin Brâncoveanu şi doamna Maria. Paraclisul este total refăcut azi, fiind închinat Sfinţilor martiri Brâncoveni, ca noi ctitori ai mănăstirii.

La „Sfântul Pavel“, domnul a ajutat pe călugări atât direct, cât şi indirect. Începând din 15 mai 1698, i-a acordat o sumă anuală de 150 de taleri.

I-a ajutat însă şi indirect pe monahii athoniţi. Între 1688-1694 a emis şapte documente, cuprinzând mile către aceasta - scutiri de impozite, întăriri de moşii şi de ţigani etc. În plus, dintr-o milă către mănăstirea Jitianu (1689), o parte din bani luau drumul mănăstirii athonite.

O danie neobişnuită

Înaintea bătăliei de la Zărneşti (1690) dintre austrieci şi turci, lângă care erau şi români, soseşte din Rusia arhimandritul Isaia, de la mănăstirea Sfântul Pavel, din Muntele Athos. El era încărcat de daniile de tot felul, ce le strânsese, în drumul său prin Rusia. Acuzat de Constantin Bălăceanul ca fiind spion al lui Constantin Vodă Brâncoveanu, părintele Isaia este predat generalului austriac Haizler, care dispune arestarea arhimandritului Isaia şi confiscarea tuturor lucrurilor sale.

După doi ani şi jumătate, arhimandritul Isaia soseşte în Ţara Românească şi se jeluieşte lui Constantin Vodă Brâncoveanu, care, impresionat, cere mitropolitului Teodosie să cheme marea adunare spre a judeca această întâmplare. Mitropolitul convoacă pe reprezentanţii ţării; aceştia judecă împrejurările şi hotărăsc ca arhimandritul, recte mănăstirea Sfântul Pavel de la Athos, să se despăgubească, luând în stăpânirea sa moşiile, satele şi ţiganii ce avea aga Constantin Bălăceanul în ţară. Era, aşadar, o confiscare a averilor lui, care se dau în stăpânirea mănăstirii Sfântul Pavel.

Călugărul athonit, prin bunăvoinţa adunării naţionale, îşi găsea o despăgubire completă. Era o danie neobişnuită făcută mănăstirii Sfântul Pavel în mod indirect, în urma unei confiscări.

Danii pentru alte şapte mănăstiri athonite

La Mănăstirea Dionisiu, Constantin Brâncoveanu a trimis ajutoare în bani de două ori. În data de 6 aprilie 1696 a acordat suma de 8.000 de bani pe an, iar la 6 februarie 1712, 100 de taleri pe an plus 20 de taleri monahului care va veni să ridice suma.

La Hilandar, domnitorul martir a trimis bani în 1704, după cum şi Mănăstirea Pantokrator a beneficiat de sprijinul său. Indirect a întărit şi Mănăstirea Simonopetra, prin mile către metocul ei - mănăstirea Mihai Vodă.

Mănăstirea Vatoped a fost sprijinită în trei rânduri - în 1692 (cu 20.000 de aspri), 1696 (aceeaşi sumă) şi în 1702.

În 1703, o sumă necunoscută a fost trimisă Mănăstirii Xenofont, iar pe 30 octombrie acelaşi an, Constantin Brâncoveanu scuteşte de dări schitul Roaba, metoh al Xenofontului.

Mănăstirea Xiropotamu a fost ajutată indirect, prin metocul ei - Plumbuita (500 de ughi).

Proschinitarului lui Ioan Comnen

Sfântului Constantin Brâncoveanu îi datorăm şi acel preţios Prosehinetariu al Sfântului Munte, redactat de Ioan Comnenul, vlădică de Silistra şi tipărit la Snagov, în 1701, din porunca domnitorului.

Cuvântul proschinitar provine de la grecescul "proschinitarion" şi înseamnă Manualul închinătorului. Prosehinitarele pot fi denumite ghiduri pentru pelerinii ce vizitează Sfintele Locuri.

Proschinitarul lui Ioan Comnen Primul a fost primul proschinitar al Sfântului Munte Athos tipărit pe pământ românesc. Erudit profesor al Şcolii Domneşti din Bucureşti şi medic al domnitorului Constantin Brâncoveanu, Ioan Comnen şi-a scris proschinitarul în 1698, în urma pelerinajului făcut la Sfântul Munte Athos în acelaşi an. La trei ani de la scrierea proschinitarului, Comnen îl tipărea la Snagov, în 1701.

Titlul complet al Proschinitarului lui Ioan Comnen - în traducere românească - este următorul: „Proschinitarul Sfântului Munte Atlios. Scris şi tipărit în timpul luminatei domnii a prea evlaviosului, prea măritului şi prea înălţatului domnitor şi principe al întregii Ţări Româneşti, Domnul Ioan Constantin Basarab Voievod. Dedicat prea sfinţitului mitropolit al Ţării Româneşti, Domnului Teodosie. Cu grija şi cheltuiala luminăţiei sale, Domnul medic Ioan Comnen. Ca să fie dăruit credincioşilor pentru mântuirea Iui. Tipărit de Ieromonahul cel din Iviria. în mănăstirea Snagov".

Proschinitarul lui Comnen este considerat Cea mai bună descriere a Sfântului Munte făcută pentru pelerini, de aceea s-a şi bucurat de cea mai mare circulaţie.

Manuscrisul original al Proschinitarului lui Comnen s-a conservat în Biblioteca universitară din Iaşi.

Moaștele Sfinților martiri Brâncoveni și Icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni, de la Letca nouă, vor poposi de Sfânta Mărie, în Biserica din cartierul Tineretului - Giurgiu

15 august 2017

Marți, 15 august, ora 17.00, în ziua de Adormirea Maicii Domnului, în cartierul Tineretului din Municipiul Giurgiu, la Biserica cu hramul Sfinții martiri Brâncoveni și Sfânta Sofia are loc slujba religioasă închinată Sfinţilor martiri Brâncoveni (slujba Vecerniei mari unită cu Litia, urmată de Acatistul Sfinţilor Brâncoveni).

Ele vor continua în ziua hramului, miercuri 16 august 2017, cu Sfânta Liturghie Arhierească, săvârșită de Preasfințitul Părinte Dr. Ambrozie, episcopul Giurgiului, alături de părintele Ștefan Lucian, parohul bisericii și un sobor de preoți și diaconi.

Ca și anul trecut, în Biserică vor fi așezate, icoana Sfântului Constantin Brâncoveanu, care adăpostește părticele din Sfintele moaște ale acestuia, icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni, adusă de la Schitul Letca nouă, racla care adăpostește părticele din Sfintele moaște a mai multor sfinți, adusă de la Mănăstirea Comana și racla cu părticele din moaștele Sfântului Serafim de Sarov, adusă de la Parohia Cămineasca, Protopopiatul Mihăilești. De asemenea, de la

noua Catedrala Episcopală din Giurgiu vor fi aduse particele din moaștele Sfintei mucenițe Ecaterina și ale Sfântului mare mucenic Gheorghe.

De precizat că din anul 2014, declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române „Anul omagial euharistic și Anul comemorativ al Sfinților martiri Brâncoveni”, această parohie, prin implicarea, dar și a celorlalți slujitori, a desfășurat numeroase evenimente spiritual - culturale care au avut ca scop cinstirea ocrotitorilor ei.

Iulian Dumitraşcu - Racla cu un fragment din moaștele Sfântului Constantin Brâncoveanu a fost donată bisericii ctitorite de el în Istanbul

14.08.2019

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la solicitarea Părintelui Sergiu Vlad, parohul comunității ortodoxe române din Istanbul, Turcia, Patriarhia Română a oferit acestei comunităţi o raclă cu un fragment din moaştele Sfântului Voievod martir Constantin Brâncoveanu.

Racla, confecționată la Atelierele Patriarhiei Române, a fost depusă miercuri, 14 august 2019, în biserica „Sfânta muceniță Paraschevi” din Istanbul, ctitorită de Sfântul Domnitor român Constantin Brâncoveanu, în anul 1692.

Începând cu anul 2004, biserica zidită de Sfântul Constantin Brâncoveanu a fost dată, de către Patriarhia Ecumenică, spre folosință comunității ortodoxe românești din Turcia, la solicitarea Patriarhiei Române.

Biroul de Presă al Patriarhiei Român

Mănăstirea Brâncoveni - un aşezământ încărcat de istorie (galerie foto)

Mănăstirea Brâncoveni este situată la 20 km sud-vest de Slatina, la sud de Piatra Olt, în zona şoselei Slatina-Caracal, şi la 6 km de halta Pârşcoveni, de pe linia ferată Piatra Olt-Caracal.

Începuturile vieţii monahale de la Brâncoveni se pierd în veacurile îndepărtate ale istoriei, mănăstirea fiind refăcută în 1494 de către boierii Craioveşti. Cel mai vechi document de atestare păstrat este un act de danie din 1583, hrisovul din 1508 de care face amintire marele savant Nicolae Iorga nemaifiind găsit.

În 1570 jupânița Calea, străbunica domnitorului Matei Basarab, construieşte pe locul actualului paraclis o bisericuță de lemn. În urma vindecării cu apa izvorului din incinta mănăstirii, în semn de mulţumire adusă lui Dumnezeu, Matei Basarab împreună cu nepotul său Preda Brâncoveanu - bunicul Sfântului Constantin Brâncoveanu - refac mănăstirea între anii 1634-1640, construind chiliile, turnul clopotniță, casele şi beciurile domneşti, pictează ctitoria strămoşilor săi şi ridică ziduri de apărare, dând aşezământului un aspect de fortăreață.

Biserica mică, cu hramul „Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil“, a fost ridicată în anul 1700 şi a devenit ulterior bolniță a mănăstirii. Aici s-au săvârşit slujbele religioase pentru monahii bolnavi şi răniţii de război adăpostiţi în vremuri grele pentru ţară. Pictura acesteia, o frescă în stil bizantin de o valoare inestimabilă, aflată în prezent în plin proces de restaurare, a fost realizată de meşterii Şcolii de la Hurezi, conduşi de artistul grec Constantinos.

De Brâncoveni, însă, s-a legat într-un mod cu totul special şi domnitorul Constantin Brâncoveanu, care şi-a petrecut vremea copilăriei şi a adolescenţei aici, în atmosfera specifică de rugăciune şi viaţă duhovnicească. În 1674, murind, la Constantinopol Barbu, fratele său, a fost înmormântat aici. În 1688, doamna Stanca Brâncoveanu, mama domnitorului, reînhumează în pronaosul bisericii osemintele soţului său Papa (ucis la Bucureşti în anul 1655) şi ale lui Preda Brâncoveanu. După 44 de ani de văduvie curată, doamna Stanca adoarme întru Domnul la 66 de ani, aflându-şi şi ea odihna lângă Papa şi Preda Brâncoveanu, sub o frumoasă lespede de piatră cu stema familiei Cantacuzinilor - vulturul bicefal.

În amintirea celor dragi ai săi care odihnesc aici, Sfântul Constantin Brâncoveanu hotărește restaurarea mănăstirii. Fiii săi mai mari, Constantin şi Ştefan, au pus piatra de temelie a bisericii mari, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului“. Con-

strucția acesteia a durat numai două luni, la 15 august 1699 fiind târnosită, deși pictarea ei s-a încheiat abia în anul 1704.

După moartea mucenicească a domnitorului și a fiilor săi, mănăstirea a fost supusă la grele încercări, fiind în mai multe rânduri ocupată de trupe străine și prădată în timpul războaielor austro-turce și ruso-turce. În anii 1721-1727 a fost tranformată în cazarmă austriacă, doamna Marica Brâncoveanu intervenind pe lângă împăratul habsburgic pentru eliberarea ei.

Avariată grav în urma cutremurului din 1837, biserica mare a fost parțial reclădită în anul 1842, sub stăreția lui Teodosie din Trapezunt. După secularizarea averilor mănăstirești din 1864 obștea se diminuează, în 1872 rămânând doar 4 vieţuitori. În 1876 a trecut la Domnul ultimul stareț al mănăstirii, preotul Radu Șapcă din Celei, membru al Guvernului provizoriu de la Izlaz din 1848. Inițial, acesta a fost înmormântat în partea de nord a bisericii, dar mai târziu osemintele i-au fost mutate în pridvor, unde i s-a ridicat și o cruce mare de piatră. Către sfârșitul secolului al XIX-lea însă, viața de obște în această mănăstire s-a stins, pentru a fi reluată abia în anul 1952, din păcate nu pentru mulți ani. Tot atunci a fost adusă și icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, îmbrăcată ulterior în argint.

Fericitul întru adormire patriarh Iustinian s-a interesat îndeaproape de restaurarea mănăstirii, acordându-i un bogat sprijin material. Nemilosul decret 410 din 1959, însă, a avut repercusiuni și asupra vieții călugărești de aici, maicile fiind silite să părăsească mănăstirea, care apoi s-a transformat în azil. Tot atunci izvorul tămăduitor a fost mutat din fața bisericii în afara incintei, așa cum se vede până astăzi.

În anul 1975, Direcția Monumentelor Istorice a început lucrările de refacere a caselor domnești. Sfântul lăcaș s-a redeschis însă abia în anul 1985, ca mănăstire de maici, cu sprijinul Preasfințitului episcop Gherasim al Râmnicului, al Preasfințitului episcop Calinic al Argeșului și al doamnei Elena Bărbulescu - sora președintelui Nicolae Ceaușescu. Tot atunci, s-au executat ample lucrări de restaurare a chiliilor, a turnului clopotniță, a caselor domnești și a bisericii mari. Sub îndrumarea d-lui prof. Traian Zorzoliu, în fostele case domnești s-a amenajat muzeul mănăstirii, iar în lapidariumul aflat în fostele beciuri domnești au fost aduse diverse piese provenite de la unele biserici și mănăstiri demolate în București de către regimul comunist.

Biserica mare a mănăstirii, construită în stil brâncovenesc, este în formă de cruce, cu pridvorul deschis, susținut de opt coloane din piatră. Are o turlă pe naos (cea care a fost pe pronaos s-a dărâmat la cutremurul din 1837). Ușile masive, din lemn

de stejar sculptat, cu o compoziție minuțios compartimentată și un modelaj bogat și de mare rafinament, au fost sculptate de meșterul italian Giorgio Pesena Levin. Ancadramentele de la uși și ferestre alcătuiesc o adevărată dantelărie în piatră, închipuind frunze, flori și ghirlande armonios echilibrate. Pisania are un registru ornamental sublim, cu motive vegetale. Pereții exteriori, văruiți în alb, sunt încinși cu un brâu median, iar în partea superioară, aproape de streașină, sunt înconjurați de trei rânduri de cărămizi așezate pe muchie (dinți de ferăstrău), încastrate în zid.

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

IZVORUL
TĂMĂDUIRII
© doxologia.ro

(Foto) Mănăstirea Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus

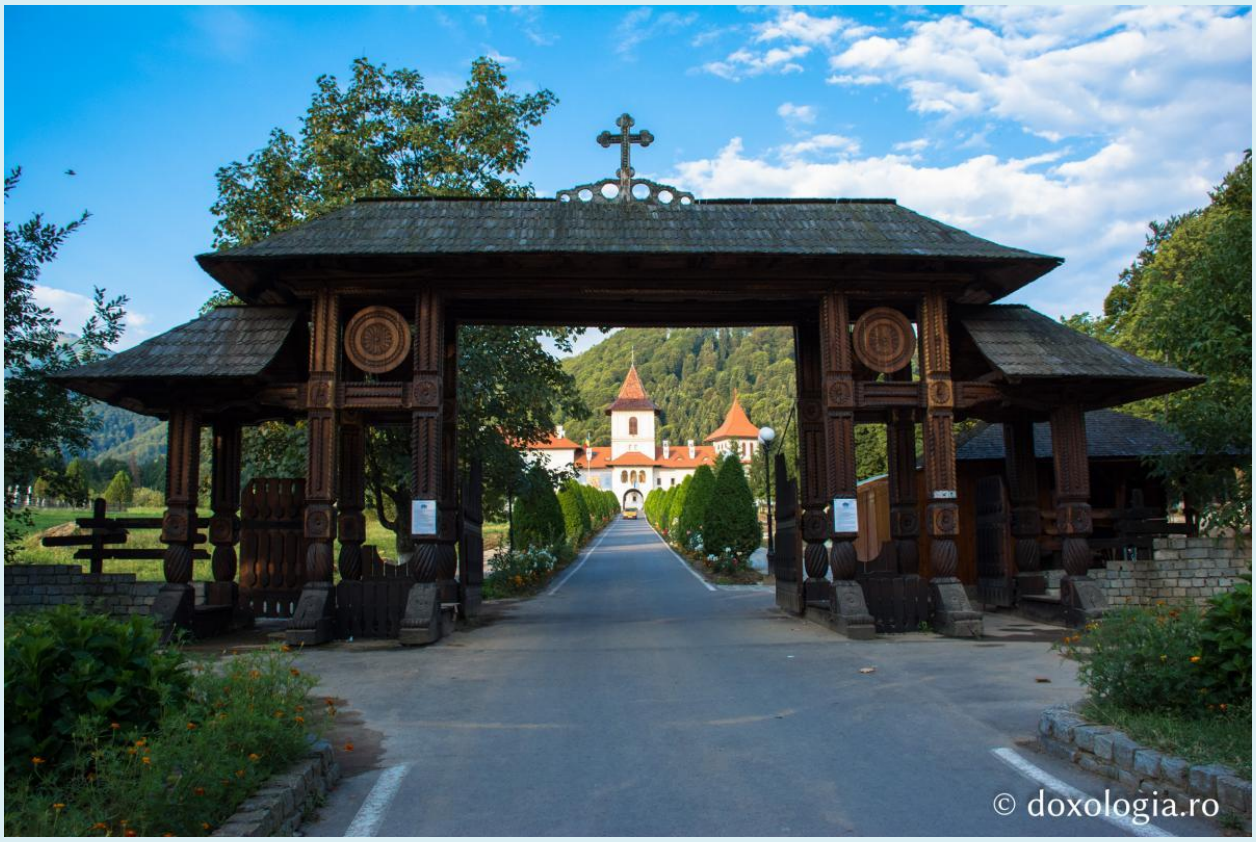
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

Mormântul simbolic al Sfântului Constantin Brâncoveanu, cel dintâi ctitor al mănăstirii

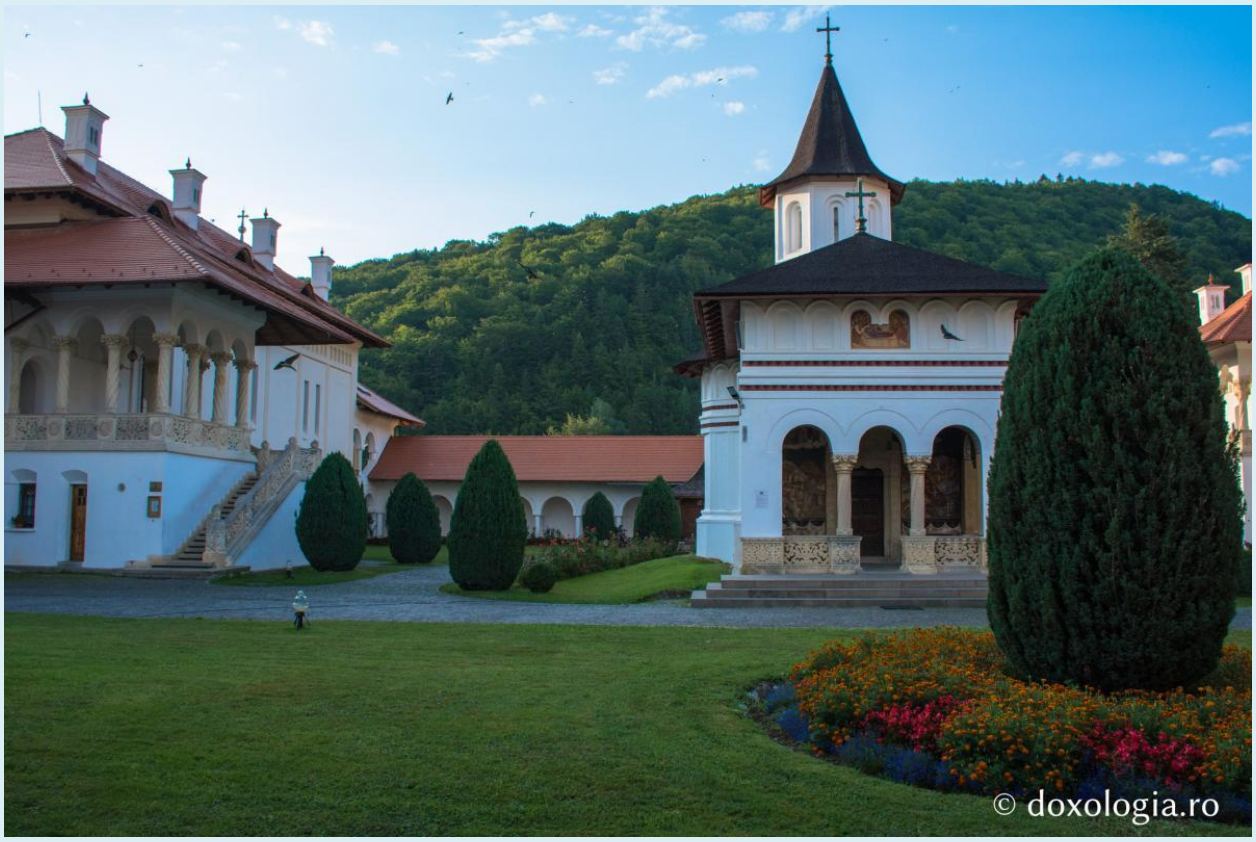
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

Mormântul părintelui Teofil Părăian

ARGEȘUL ORTODOX

1353

● Anul VI ● nr. 326 ● 16-22 august 2007 ● 8 pagini ● preț: 1,6 RON

Săptămânal teologic, bisericesc și de atitudine al Episcopiei Argeșului și Muscelului

Ascultați Radio Trinitas (95,3 FM)

Domnitor și Sfânt

După cinstirea Maicii Domnului, întru sfântă adormire, pe 16 august, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a orânduit prăznuirea Martirilor Brâncoveni, Constantin domnitorul, cei patru fii: Constantin, Ștefan, Radu, Matei și vistierul Ianache Văcărescu.

Când marele domnitor creștin al Țării Românești împlinea exact 60 de ani la 15 august 1714, sultanul Ahmed al III-lea a dorit să dea un spectacol unic în istorie în fața ambasadorilor marilor puteri europene: Franța, Anglia, Rusia, Imperiul Habsburgic.

Era vădită cruzimea asasinilor precum și o Europă slăbănoagă în fața barbariei și a tiraniei păgânilor.

După cele mai crunte chinuri, din Joia Mare, 24 martie 1714, până la 15 august același an, după prădarea întregului avut și trădarea Cantacuzinilor porecliți Seitănești, rudele Brâncoveanului, marele domn, după cum scrie secretarul din Florența, Delchiaro, își îmbărbăta pruncii aduși ca mieii spre junghiere: *„Fiii mei, fiți curajoși! Am pierdut tot ce-am avut în această lume, cel puțin să salvăm sufletele noastre și să ne spălăm păcatele cu sângele nostru!"*

Capetele mucenicilor au zburat de sub securea călăului și, după ce au fost târâți pe străzile Istanbulului, au fost aruncați în Bosfor. Mâini creștine au scos din apă trupurile și le-au îngropat la Mănăstirea din Insula Halki unde ctitorise marele martir Constantin Vodă Brâncoveanu.

În 1720, Marica, soția Domnului martir, a adus trupul său și l-a îngropat la, Sfântul Gheorghe Nou, din București. Deasupra lespedei de marmură fără nici un nume a pus o candelă de argint de strajă. După 200 de ani, în 1914, când se făcea prima pomenire, s-a citit inscripția discretă de pe candelă: *„Această candelă, ce s-a dat la Sfântul Gheorghe cel Nou, luminează unde odihnescu oasele fericitului Domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod și iaste făcută de Doamna Măriei Sale Maria, carea și Măria Sa nădăjduiește în Domnul iarăși aici să i se odihnească oasele. Iulie, în 12 zile, leat 7228 (=1720)"*.

Trădătorii au pierit rapid. Cel care a uneltit și a ajuns domn, Ștefan Cantacuzino, în 1716, (după 2 ani!) a avut aceeași soartă, fiind decapitat tot la Istanbul, iar Constantin Cantacuzino, marele intrigant și trădător, decapitat tot în 1716, iar capul golit de creier a fost umplut cu câlți.

Când Constantin Brâncoveanu era dus la Istanbul cu toată casa, i-a spus vărului său Ștefan Cantacuzino, noul domn: *„Dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-Se voia Lui. Dacă sunt însă fructul răutății omenești, pentru pierirea mea, Dumnezeu să-i ierte pe vrăjmașii mei, dar păzească-se de mâna teribilă și răzbunătoare a Judecății divine!"*

După numai doi ani, Judecata Divină s-a făcut!

Iar Sfinții Brâncoveni se bucură în Împărăția Luminii!

† Calinic Argeș

Episcop al Argeșului și Muscelului

RUGĂCIUNE
din acatistul
Sfinților Martiri Brâncoveni

O, Sfinților martiri Brâncoveni, care, prin înțelepte osteneli, comoara sfintei și dreptei credințe până în sfârșit o ați păzit, și de la împăratul slavei, Hristos Dumnezeu, nevestjită cunună mucenicească ați primit! Ce graiuri vom îndrăzni a vă aduce noi, nevrednicii, prin care să lăudăm mult-râvnitoarea voastră viață, de buni iconomi și credincioase slugi ale Preasfintei Treimi, precum și sfârșitul vostru vitejesc, de adevărați eroi ai Ortodoxiei, prin care v-ați făcut priveliște de multă mirare oamenilor și îngerilor? Cu adevărat ar trebui mai degrabă să iubim noi tăcerea, ca unii ce suntem îngreunați de multe, mari, grele, și nepocăite păcate, și nimic bun nu aflăm întru noi, care să ne apropie de evlavioasele voastre lucrări și de Sfintele voastre virtuți, și să ne dea o cuvioasă îndrăzneală, spre a îndrepta către voi, cu buna nădejde, smerita noastră rugăciune. Dar unde și către cine vom putea alerga, dacă nu către Atotputernicul și Atotștiitorul Dumnezeu, Cel minunat întru Sfinții Săi, și către voi, ca și către aceia care, călătoria vieții prin valea ispitirii și a plângerii acestui veac înșelător, bine săvârșind, ca aurul trecut prin foc de șapte ori v-ați lămurit, și ați ajuns lăcașuri sfințite, în care Tatăl, Fiul și Sfântul Duh Dumnezeu s-au sălășluit.

Nu ne lăsați să ne netrebnicim mai mult și stăviliți alunecarea noastră spre robia lumii, a trupului și a diavolului, prin Sfintele și pururea primitele voastre rugăciuni, o, preafericiților martiri, rugătorilor fierbinți către Dumnezeu pentru toată lumea, pentru Ortodoxie, pentru țara și neamul vostru, pentru toți cei ce aleargă către voi cu credința tare și umilința nefățarnică. Mijlociți pentru noi toate cele bune și de folos pentru luminarea ochilor minților și inimilor noastre celor întunecate de grija vieții de acum, râvna aprinsă și neostoită pentru fapta bună ce v-a însuflețit pe voi, dobândirea întru cunoștință a mărgăritarului celui de mult preț al binecinstitoarei și lucrătoarei prin dragoste credințe, prețuirea lui mai mult decât lumina ochilor și decât viața aceasta vremelnică, până la suflarea noastră cea mai de pe urmă. Plecați spre milă și îndurare pe milostivul și iubitorul de oameni Dumnezeu, să ne cheme la El pe toți, să ne deschidă ușa luminii Sale spre a ne trezi cu un ceas mai devreme, ca să voim să lucrăm în via și pe ogorul Lui, răscumpărând vremea trecută, pe care rău am cheltuit-o fiind întunecați de neștiință și biruiți de urâte gânduri și de patimi de necinste. Cereți pentru noi și statornicia neclintită și tăria de diamant ce ați avut până ce v-ați dat sufletele voastre, curățite prin botezul sângelui, mai strălucitoare decât razele soarelui în mâinile Ziditorului tuturor. Ca astfel, învrednicindu-ne și noi părții celei de-a dreapta, dimpreună cu voi și cu toți Sfinții care I-au bineplăcut Lui de la începutul veacurilor, să-L slăvim pe Dumnezeul vieții noastre, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, în nespusa fericire a împărăției Sale, în vecii vecilor. *Amin.*

Sfinții Martiri Brâncoveni - cea mai înaltă jertfă domnească († 16 august)

6 creștini martirizați în fața întregii Europe

Între pereții Bisericii *Sfântul Gheorghe* Nou din București s-au strâns ca într-un tezaur cele mai de preț nestemate duhovnicești ale Capitalei: mormântul Brâncovenilor, mâna Sfântului Nicolae, icoana făcătoare de minuni a Sfintei Cuvioase Parascheva și alte câteva odoare mai puțin cunoscute...

De la martirizarea voievodului Constantin Brâncoveanu și a fiilor săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și a sfetnicului său, Ianache Văcărescu, au trecut 293 de ani, dar venerarea lor ca sfinți n-a așteptat veacurile să se scurgă până la canonizarea din 1992, ci a început imediat după martirajul lor. Sfârșitul lor mucenicesc s-a întâmplat în 1714 la Constantinopol, în cetatea ridicată de Slăvitul Împărat Constantin cel Mare, iar osemintele domnești au fost aduse în țară de Doamna Mari(c)a în anul 1720 și îngropate pe ascuns în Biserica *Sfântul Gheorghe*-Nou din Capitală. Mormântul a fost marcat atunci printr-o placă de marmură albă, pe care nu s-a scris absolut nimic pentru ca nu cumva turcii să-l profaneze. Tăinuirea aceasta avea să se transforme cu timpul în uitare. Abia în 1914 s-a descoperit candela de argint de la mormânt cu inscripția: *„Aici odihnesc oasele fericitului Domn, Io. Constantin Brâncoveanu Basarab Voievod"*.

De atunci, la mormântul cu sfinte moaște mucenicești au început peregrinările credincioșilor din toată țara și de peste hotare, oamenii recunoscând prin aceasta sfințenia marelui domnitor român care a preferat să moară decât să-și lepede credința ortodoxă. La două secole de la moartea-i martirică, la 15 August 1914, Mitropolitul Primat dr. Conon Aramescu a săvârșit primul parastas oficial la mormântul Voievodului. A doua pomenire oficială s-a făcut la 21 Mai 1934, când sicriul cu moaștele sale a fost depus în Catedrala patriarhală, iar dr. Miron Cristea, Patriarhul de atunci, a săvârșit un parastas în prezența Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și a Familiei Regale. A treia comemorare oficială a avut loc la 29 octombrie 1988 - la împlinirea a trei secole de la urcarea sa pe tron – printr-o slujbă de pomenire oficiată de ierarhi și preoți în frunte cu prospăt trecutul în veșnicie Patriarh Teoctist.

„Pe florile României, cele de taină, pe cei întocmai cu mucenicii cei vechi, pe Sfânt domnitorul Constantin Brâncoveanul, împreună cu fiii săi Constantin cel viteaz, Ștefan cel minunat, cu Radu cel vrednic de laudă, cu Matei cel mic, dar cu mintea ca un bărbat desăvârșit. Pre Ianache Văcărescu, cel cu suflet răvnitor... Toți noi trebuie să-i lăudăm și cu cântări nevinovăția lor să o fericim, că se roagă Domnului să se mântuiască sufletele noastre" (Troparul, glas V).

Părintele Gheorghe Bogdan, slujitor al Bisericii *Sfântul Gheorghe*-Nou, spunea că după sanctificare, „cultul început deja de către credincioșii pioși ai neamului s-a răspândit cu o putere de necrezut. Astăzi trebuie să recunoaștem că nu doar ortodocșii de la noi din țară vin aici la închinare, ci vin turiști din Albania sau Iugoslavia, care intră și se închină la moaștele Martirilor Brâncoveni. Am fost uimit să constat de curând că 50 de persoane din Timoc au venit și au plâns la mormântul domnitorului". Părintele Bogdan îl consideră pe Constantin Brâncoveanu drept „domnitorul cel mai vertical al românilor, alături de Ștefan cel Mare" (cf. *www.jurnalul.ro*). Această evlavie a credincioșilor de alte neamuri nu este deloc surprinzătoare întrucât, conform Sinaxarelor, „dârnicia și purtarea de grijă a evlaviosului Voievod Constantin Brâncoveanu nu cunoșteau margini (...) la hotarele Țării Românești, ci se vor revărsa și la frații români din Moldova și din Transilvania, la toate patriarhiile ortodoxe, la dreptcredincioșii creștini aflați în suferință pe meleagurile siriene, caucaziene și arabe, la Locurile Sfinte ale Răsăritului: la Ierusalim, la Athos, la Sinai și la mănăstirile din Grecia și din insulele grecești".

Martiraj cutremurător pentru întreaga creștinătate

Moartea lor a impresionat profund pe contemporani, chiar și pe necreștini. Ea a fost consemnată cu indignare în puținele ziare europene care apăreau atunci, dar și de unele rapoarte diplomatice trimise din Constantinopol. Mai întâi i s-a tăiat capul lui Ianache Văcărescu, cel mai de seamă sfetnic al domnitorului, după care au fost retezate capetele celor patru fii ai săi: Constantin, Ștefan, Radu și Matei. După ce a asistat la toată tragedia fiilor săi, a fost tăiat și capul celui ce păstorise cu blândețe și înțelepciune mai bine de 25 de ani Valahia. Capetele lor au fost purtate de turci prin Constantinopol, în vârful sulițelor, iar trupurile le-au fost aruncate a doua zi în Bosfor. Niște pescari creștini le-au găsit pe mare și le-au îngropat în mănăstirea grecească din Insula Halki.

La acest masacru cutremurător erau prezenți sultanul Ahmed al III-lea din porunca căruia s-au întâmplat acestea, marele vizir Gin Ali, reprezentanții „creștinătății apusene - Franța, Anglia, Imperiul Habsburgic, Rusia - care nu refuzaseră invitația chiar în ziua de Sfintei Maria" (scria Nicolae Iorga într-una dintre operele sale), alături de alți numeroși privitori. Li s-a îngăduit să-și facă o ultimă rugăciune, după care sultanul le-a oferit viața dacă trec la mahomedanism. Toate acestea în contextul în care Constantin Brâncoveanu rămâsese *singurul ambasador al credinței Europei*, cum frumos spunea Arhiepiscopul Teodosie Petrescu al Tomisului.

„Bucură-te, noule Moise al Țării Valahiei și a ei propășire.

Bucură-te, că împreună cu tainicul Ianache îi urzești buna sporire.

Bucură-te, feciorule Constantin, al lui Hristos viteaz oștean.

Bucură-te, bine urmându-l, tu, minunatule Ștefan.

Bucură-te, Radule, cel vrednic de laude multe.

Bucură-te, micule Matei, dar desăvârșitule la minte.

Bucurați-vă, mărgăritare și binecuvântări ale orașului București.

Bucurați-vă, mult pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credință bine v-ați nevoit!

(*Icosul III din acatistul Sfinților Martiri Brâncoveni*).

Curajul sfetnicului Ianache

Mare dregător la curtea domnească, însărcinat cu supravegherea curții, conducerea treburilor interne ale țării și având și atribuții judecătorești, sfetnicul, vornicul ori clucerul Ianache Văcărescu era ginerele vrednicului voievod. Nu întâmplător turcii l-au dus în lanțuri în Închisoarea Celor Șapte Turnuri împreună cu Constantin Vodă și toți cei patru fii ai săi, ci presupuneau păgânii că Prințul Aurului, cum era supranumit Vodă, avea mari comori ascunse de care sfetnicul acesta trebuia să *știe și să le dea în vileag de teama morții.*

„Pe nobilul român, pre tine Ianache Văcărescu, voim să te avem ajutor al nostru; ca cel ce cu inimă viteză ai înfruntat nebunia lui Muftiu, mai marele hogilor (oștilor turcești). Și pre Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat, luminat L-ai propovăduit; netemându-te de mânia sultanului, cu glas înalt ai strigat: «creștin m-am născut, creștin am trăit până acum, creștin voi să mor!». Și tăindu-ți-se capul, creștin mucenic cu slava te-ai suit la Hristos. Pentru aceasta noi cu bucurie te prăznuim și cu umilite glasuri către tine strigăm: roagă-te lui Hristos Dumnezeu să ne dăruiască nouă pace și mare milă" (Stih al Sfinților Mucenici Brâncoveni, glas I).

Toți cei șase bărbați s-au dovedit vrednici de cununa muceniciei și de numele de creștini, însuflețiți de cel ce împlinea în ziua martirajului 60 de ani și care și-a părăsit scaunul în lanțuri spunând noului domnitor: *„Dacă aceste nenorociri sunt de la Dumnezeu pentru păcatele mele, facă-se voia Lui! Dacă sunt însă fructul răutății omenești, pentru pieirea mea, Dumnezeu să ierte pe dușmanii mei"*.

Roxana DRAGOȘ

Icoane

Sf. Mucenic
CONSTANTIN BRÂNCOVEANU Voievodul
cu Fii Săi
Sf. Mc.
Ianache Sfetnicul
16 august

SFINȚII MARTIRI BRÂNCOVENI
CONSTANTIN VOIEVOD
CU CEI PATRU FII AI SĂI
SFÂNTUL MUCENIC
IANACHE SFETNICUL
16 august

SFINTII MARTIRI
BRÂNCOVENI
CONSTANTIN
IANACHE
RADU
CONSTAN-TIN
STEFAN
MATEI

SF. MARTIRI BRÂNCOVENI
CONSTANTIN VOIEVOD
CU FII CONSTANTIN, ȘTEFAN,
RADU ȘI MATEI
ȘI SFETNICUL
IANACHE

SF. MC. IANACHE SPETNICUL
SF. MUCENIC CONSTANTIN
BRÂNCOVEANU VOIEVOD cu FIII

©Alexandra Sârb 2014

Sf. Ianache
Văcărescu
sfetnicul
Sf. Ștefan
Voievod
Sf. Matei
Voievod
Sf. Constantin
Brâncoveanu Voievod
Sf. Radu
Voievod
Sf. Constantin
Voievod
Hristos
zoia
viața
noastră

SFINȚII
BRÂNCOVENI
IANACHE
VREAU
SĂ MOR
CREȘTIN!

SFINTII MARTIRI BRÂNCOVENI

SFINȚII MARTIRI BRÂNCOVENI
CON STAN TIN VODĂ
IA NA CHE SFET NICUL
CON STAN TIN
ȘTE FAN
RADU
MATEI
Treime Sfântă, slavă Ție!
DIN SÂNGELE NOSTRU NU FOST NIMENI CARE SĂ-ȘI PIARDĂ CREDINȚA

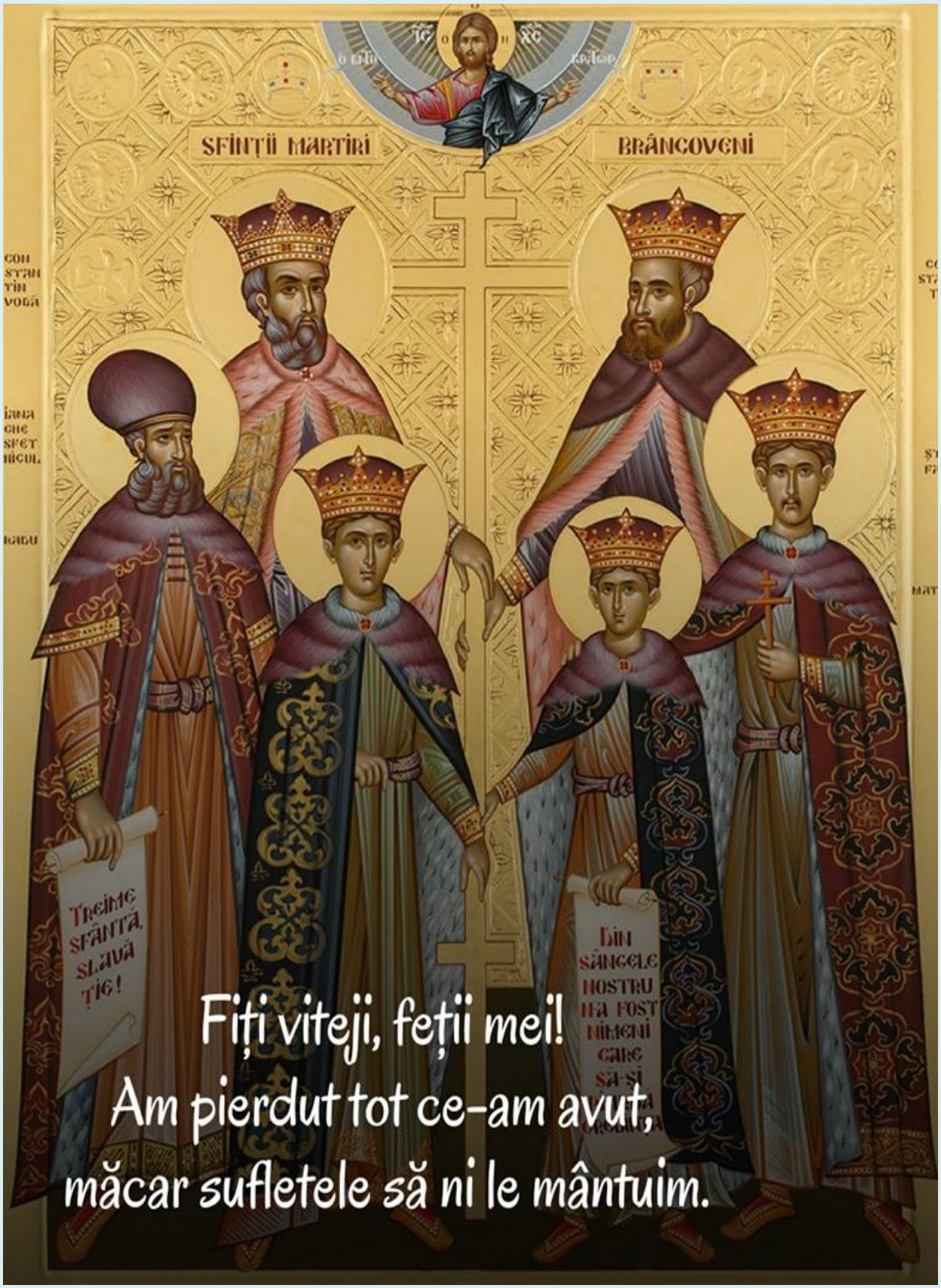
SFINȚII MARTIRI
BRÂNCOVENI
Fiți viteji, feții mei!
Am pierdut tot ce-am avut,
măcar sufletele să ni le mântuim.

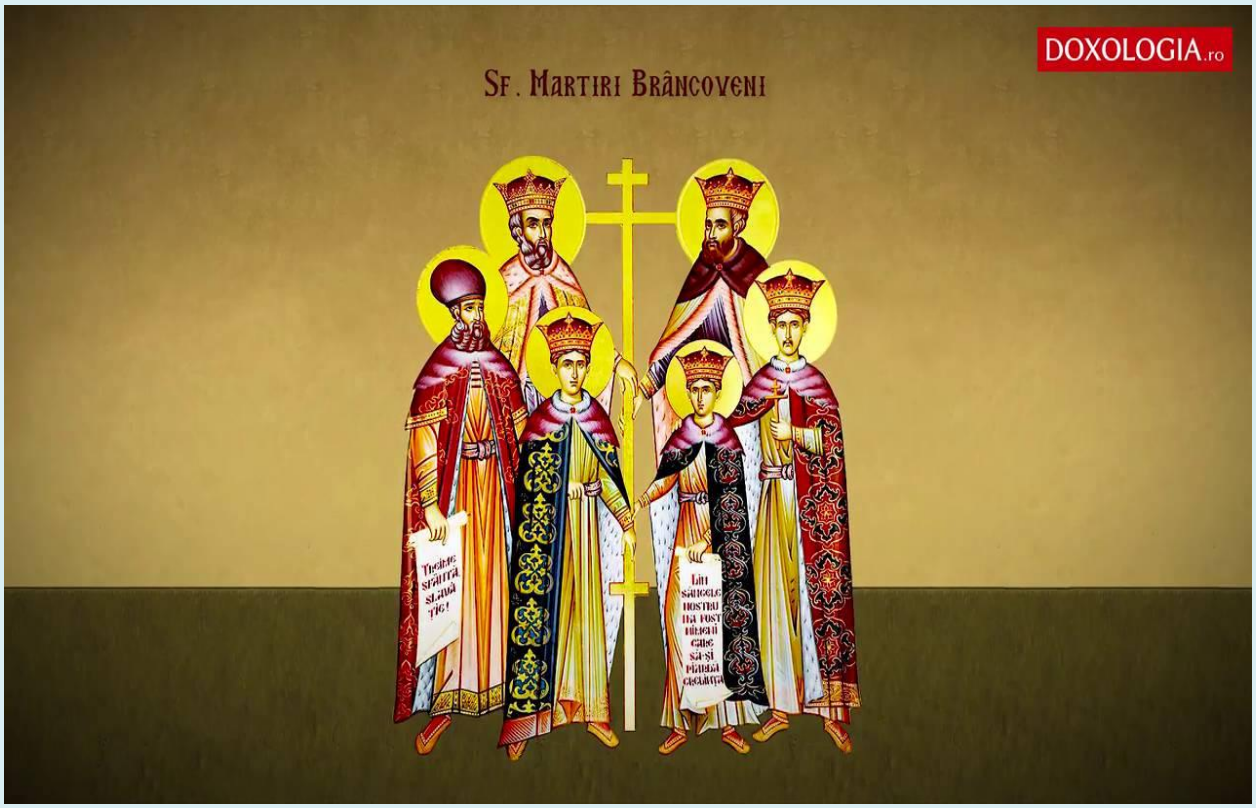
DOXOLOGIA.ro
Sf. Martiri Brâncoveni

DOXOLOGIA.ro
Sf. Martiri Brâncoveni

SFINȚII MARTIRI
BRÂNCOVENI
CON STAN TIN VODĂ
IA NA CHE SFET NICUL
TREIME SFÂNTĂ SLAVĂ ȚIE!
DIN SÂNGELE NOSTRU NA FOST NIMENI CARE SĂ-ȘI PIARDĂ CREDINȚA

© doxologia.ro

Biserica Sfinții martiri Brâncoveni din Mioveni

Biserica Măicăneasa

Biserica „Sfinţii martiri Brâncoveni și Sfânta Sofia”, Giurgiu

Biserica "Sfinţii martiri Brâncovei" din municipiul Galaţi

SFINȚII MĂRTIRI
CONSTANTIN
VOIEVOD
ÎMPREUNĂ CU FII SĂI
ȘI SFETNICUL
IANACHE
STEFAN

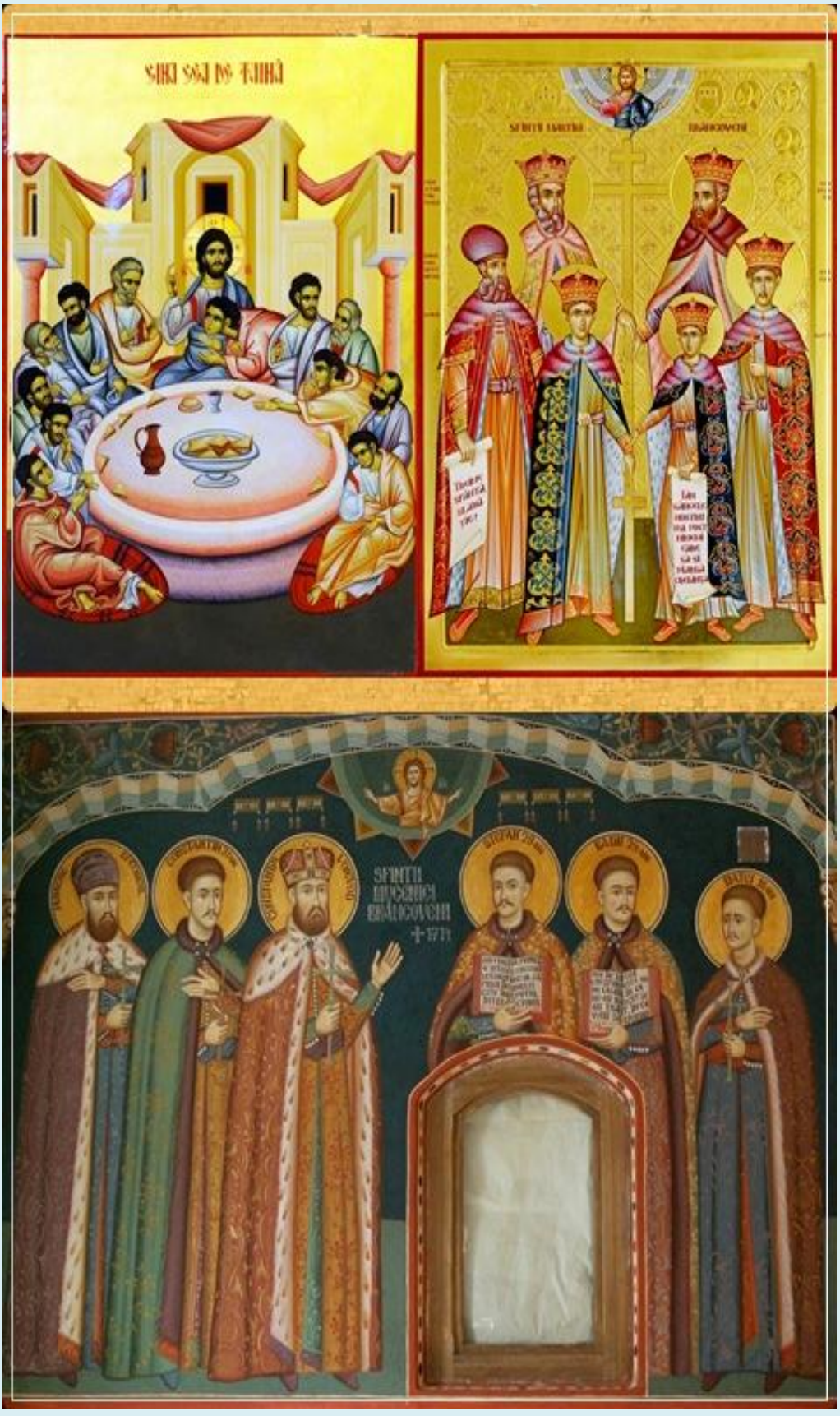
SFINȚII MUCENICI BRÂNCOVENI
+1714

SFINȚII MARTYRISITORI
AI CREDINȚEI STRĂMOȘEȘTI
MC. IANACHE
MC. CONSTANTIN
BRÂNCOVEANUL
MC. VALERIU
SFÂNTUL ÎNCHISORILOR
MC. RADU
MC. MATEI

Frescă din Biserica Mănăstirii Lainici
(Grigore Popescu-Muscel)

©doxologia.ro

© doxologia.ro

SF. MUCENIC
CONSTANTIN
BRÂN-
-COVEANU

Brâncoveanu nu s-a temut de moarte
Și de aceea e nemuritor
Și neamul meu tot crește mai departe
Și-n urmă tot rămâne jertfitor.
-Ioan Alexandru-
©doxologia.ro
Sfântul martir Constantin Brâncoveanu
BUTUCUL ÎNFRUNZIT
2013

Alexandria
Fiți viteji, feții mei!
Am pierdut tot ce-am avut,
măcar sufletele să ni le mântuim.
CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

„Din sângele nostru
n-a mai fost nimeni
care să-și piardă credința!
Dacă este cu putință,
să mori de 1000 de ori,
decât să-ți lepezi
credința strămoșească
pentru a trăi câțiva ani
mai mulți pe pământ!”
Sf. Mucenic Constantin Brâncoveanu Voievod
Noi suntem Biserica!

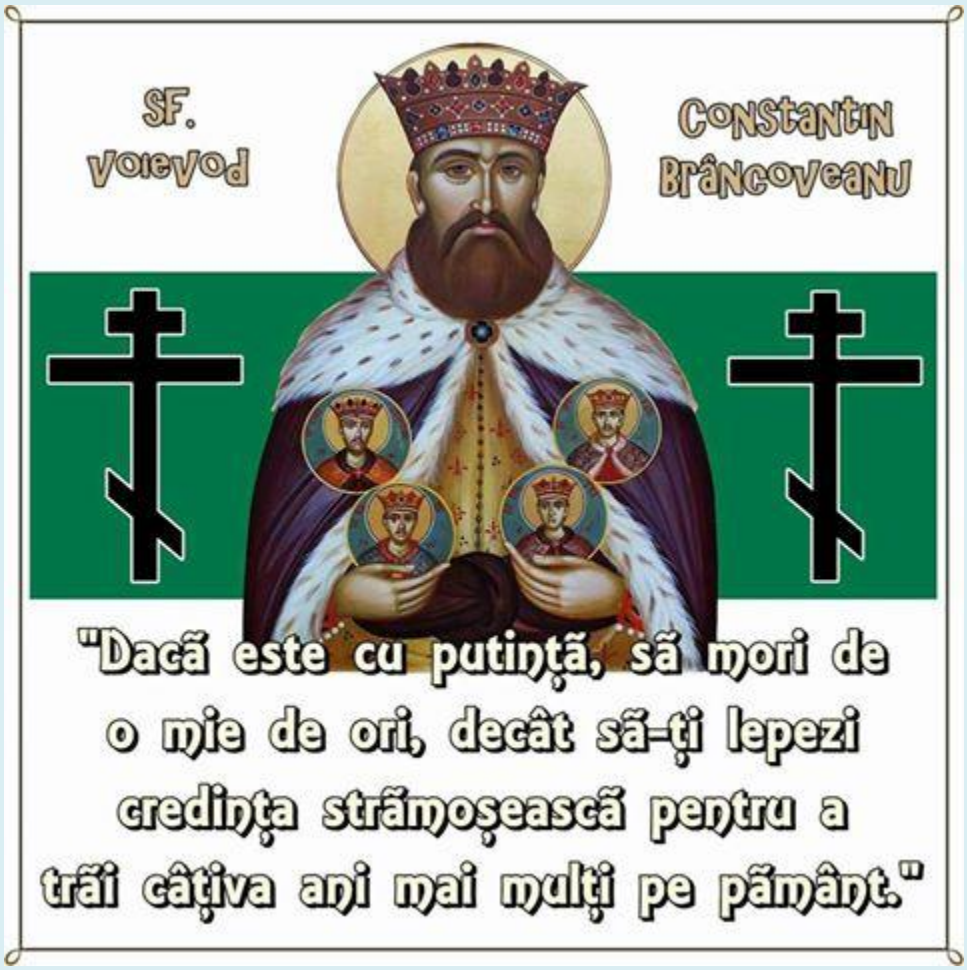
SF.
VOIEVOD
CONSTANTIN
BRÂNCOVEANU
"Dacă este cu putință, să mori de
o mie de ori, decât să-ți lepezi
credința strămoșească pentru a
trăi câțiva ani mai mulți pe pământ."

SF. MC. VOIEVOD
CONSTANTIN
BRÂNCOVEANU
©doxologia.ro

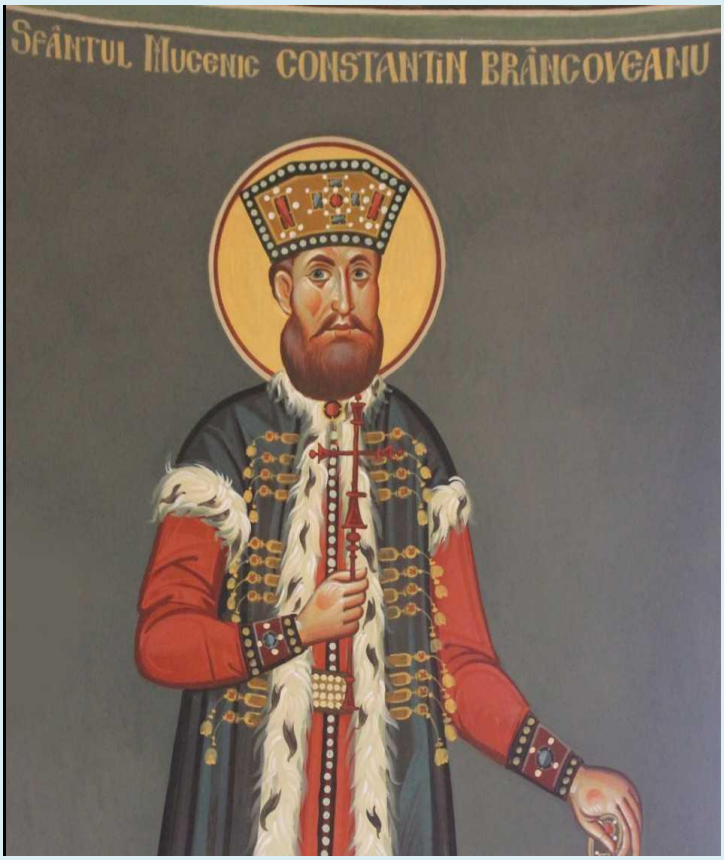
SFÂNTUL MUCENIC CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

8 LUCRURI CA SĂ ÎL CUNOȘTI PE Sf. Constantin Brâncoveanu

S-a născut în 15 august 1654 și a fost ucis tot de Adormirea Maicii Domnului, în anul 1714.

Împreună cu Sf. Antim Ivireanul a publicat cărți în română, greacă slavonă, arabă și georgiană.

Se ruga la icoana Maicii Domnului, de la Mănăstirea Dintr-un Lemn, ctitoria bunicului său.

În timpul domniei sale s-a dezvoltat stilul brâncovenesc care vizează arta și arhitectura.

A avut 11 copii, dintre care 4 martiri.

Moaștele sale se află la Biserica Sf. Gheorghe Nou din București.

A murit martir, după ce a privit decapitarea fiilor săi.

Clopotnița de pe Dealul Patriarhiei este ctitoria sa.

BASILICA.RO

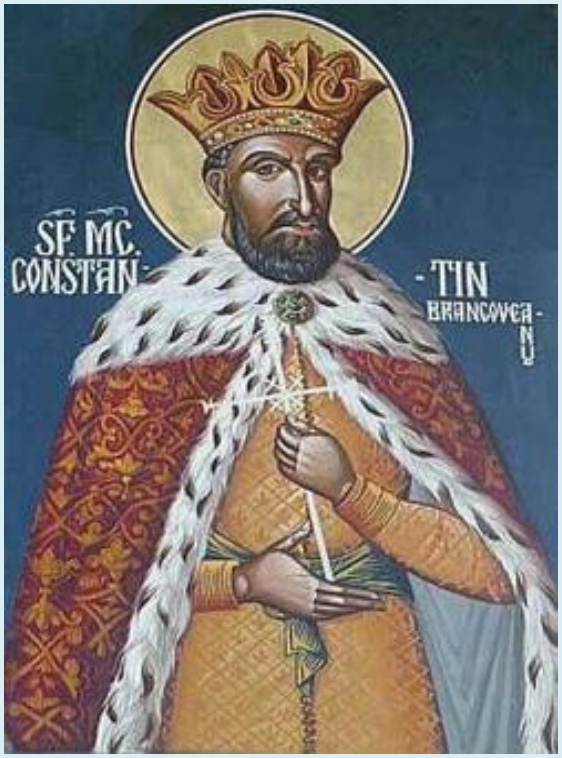

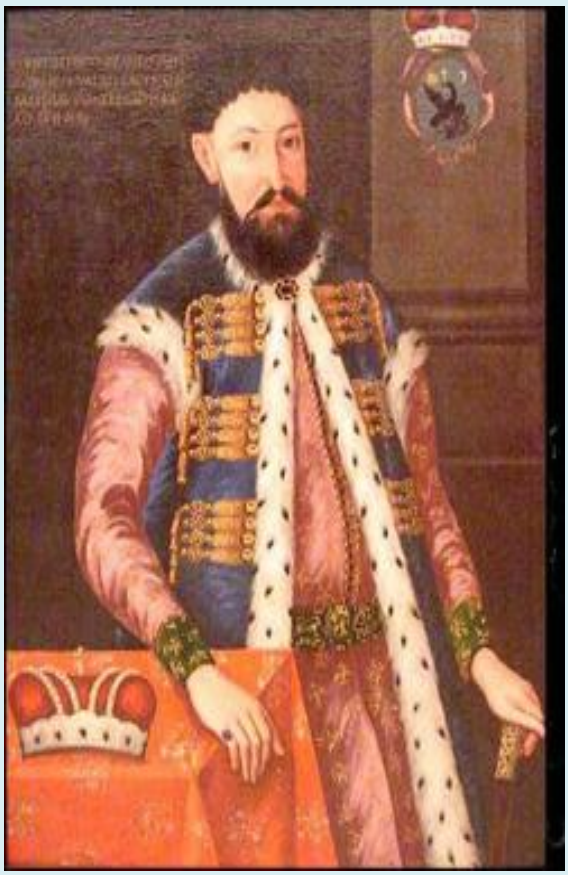

Sfântul martir Constantin, tatăl

Ianache sfetnicul

Sfântul martir Constantin, fiul

Sfântul martir Mateiaş

Sfântul martir Radu

Sfântul martir Ştefan

SF. MC. CONSTANTIN
SF. MC. ȘTEFAN
SF. MC. MATEI

SF. MC. IANACHE SFETNICUL
FAMILIA SF. VOIEVOD CONSTANTIN BRÂNCOVEANU
SF. MC. CONSTANTIN BRÂNCOVEANU
SF. MC. MATEI
SF. MC. ȘTEFAN
©doxologia.ro

IISUS
HRISTOS
MAICA DOMNULUI
RADU
STEFAN
CONSTANTIN FIUL
CONSTANTIN
TIGRU

IC
XC
O
N
NI
KA
SF. HIC. RADU
SF. HIC. MATEI
SF. HIC. STEFAN
SF. HIC. IANACHE VACARESCU
SF. HIC. CONSTANTIN BRANCOVEANU
SF. HIC. CONSTANTIN FIUL

MAICA DOMNULUI SLAVA MUCENICILOR BRANCOVENI
MP
ΘY

SFINȚII MARTIRI BRÂNCOVENI
BISERICA MARE A MĂNĂSTIRII HUREZI
BISERICA SFÂNTUL GHEORGHE BUCUREȘTI
SFÂNTUL CONSTANTIN BRÂNCOVEANU
SFÂNTUL CONSTANTIN
SFÂNTUL IANACHE VĂCĂRESCU
SFÂNTUL ȘTEFAN
SFÂNTUL RADU
SFÂNTUL MATEI
VESTIREA MARTIRIULUI SFINȚILOR BRÂNCOVENI
ADUCEREA ÎN ȚARĂ A MOAȘTELOR SFINȚILOR CONSTANTIN BRÂNCOVEANU
SCHINGIUIREA SFINȚILOR BRÂNCOVENI
MARTIRIUL SFINȚILOR BRÂNCOVENI
ARUNCAREA ÎN MARE A TRUPURILOR SFINȚILOR BRÂNCOVENI
2005-8

Martiriul Sfinţilor Brâncoveni, Mănăstirea Sâmbăta de Sus

RUIT SI V-ATI ÎNCUNUNAT, CĂUTAȚI DINTRU ÎNĂLȚ
TI LA DUMNEZEUL MILEI SI AL ÎNDURĂRILOR SĂ

MARTIRIUL SFINTILOR
BRÂNCOVENI
15 AUGUST 1714

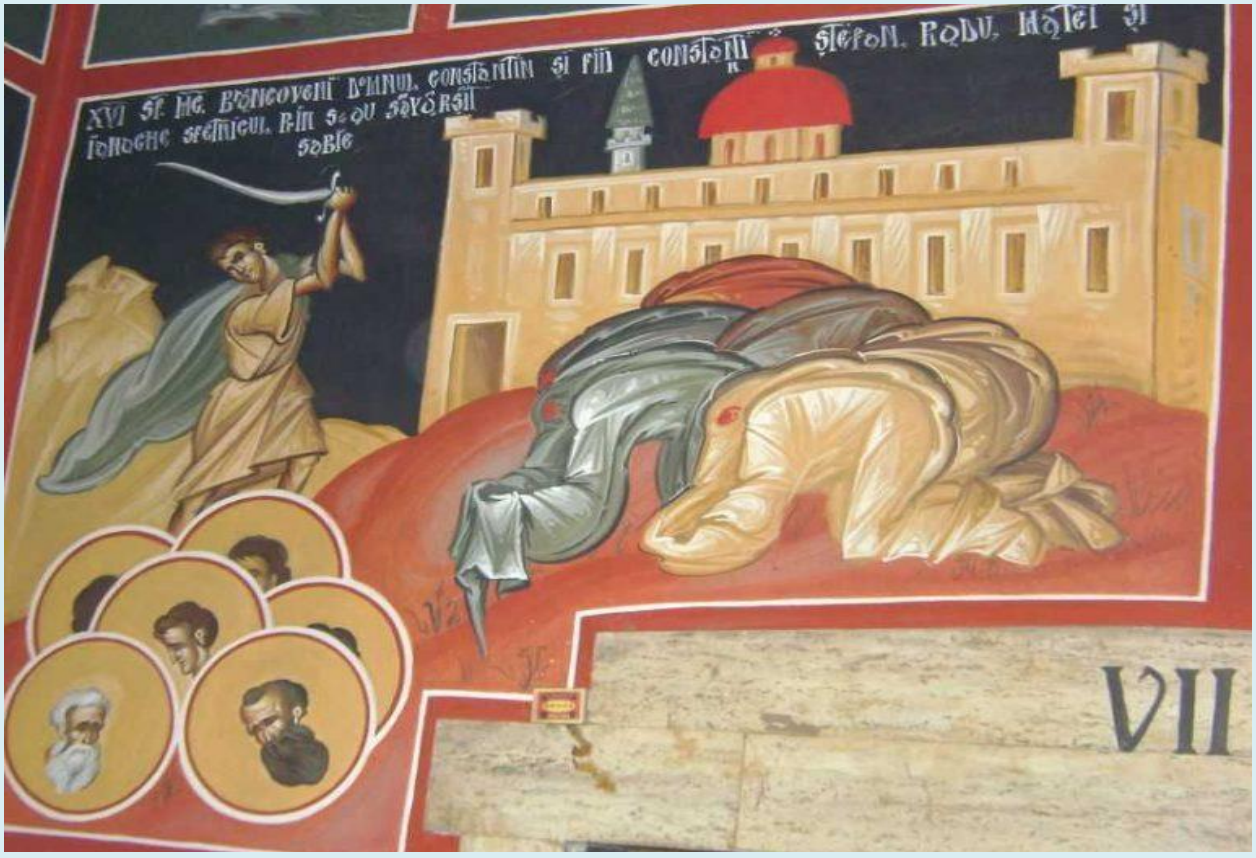
VII

STEFAN
PADU
CONSTANTIN BRANCOVEANU
VACARESCU

STEFAN
PADU
CONSTANTIN BRANCOVEANU
VACARESCU

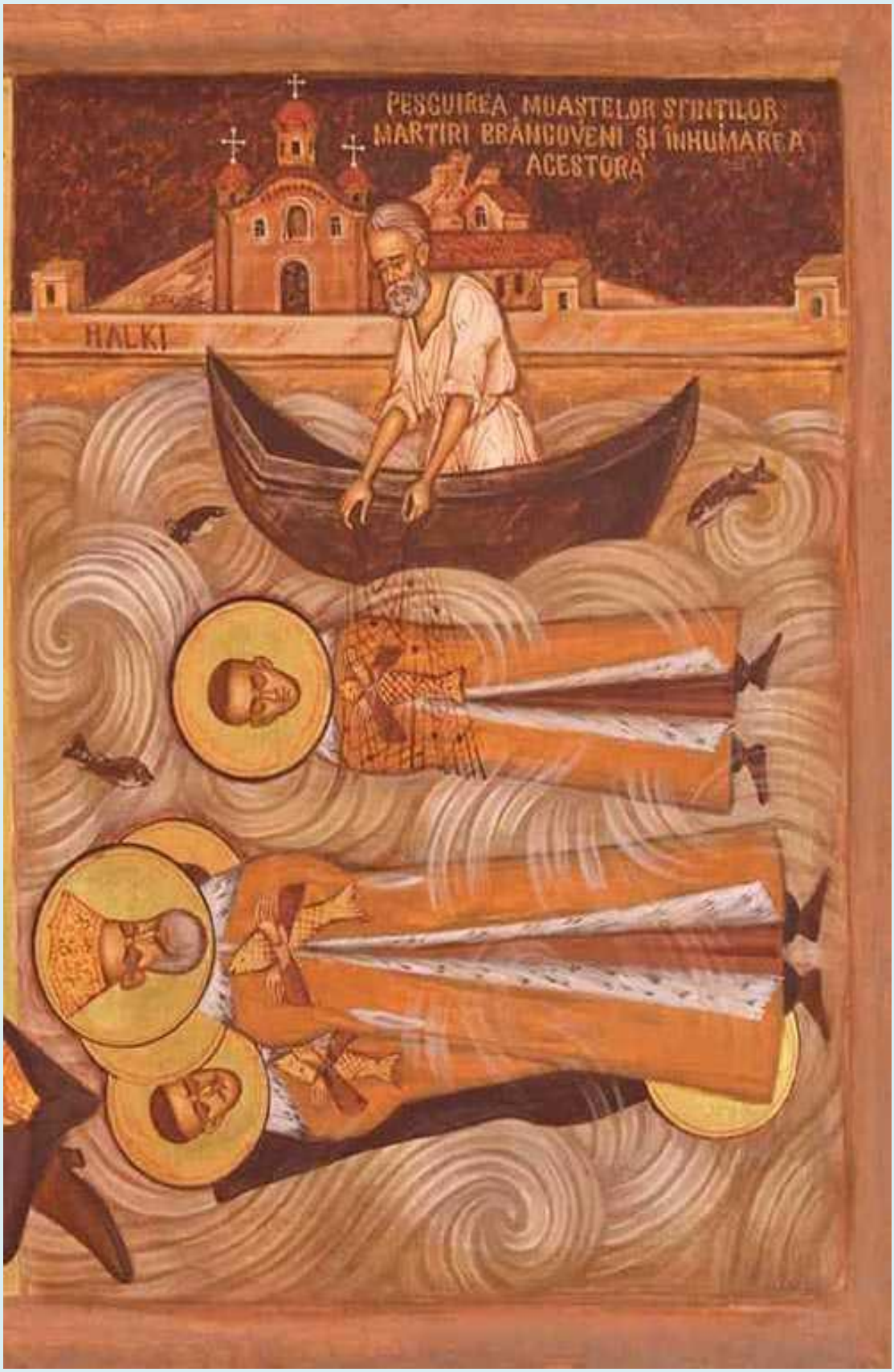
PESCUIREA MOAȘTELOR SFINȚILOR
MARTIRI BRÂNCOVENI ȘI ÎNHUMAREA
ACESTORA
HALKI

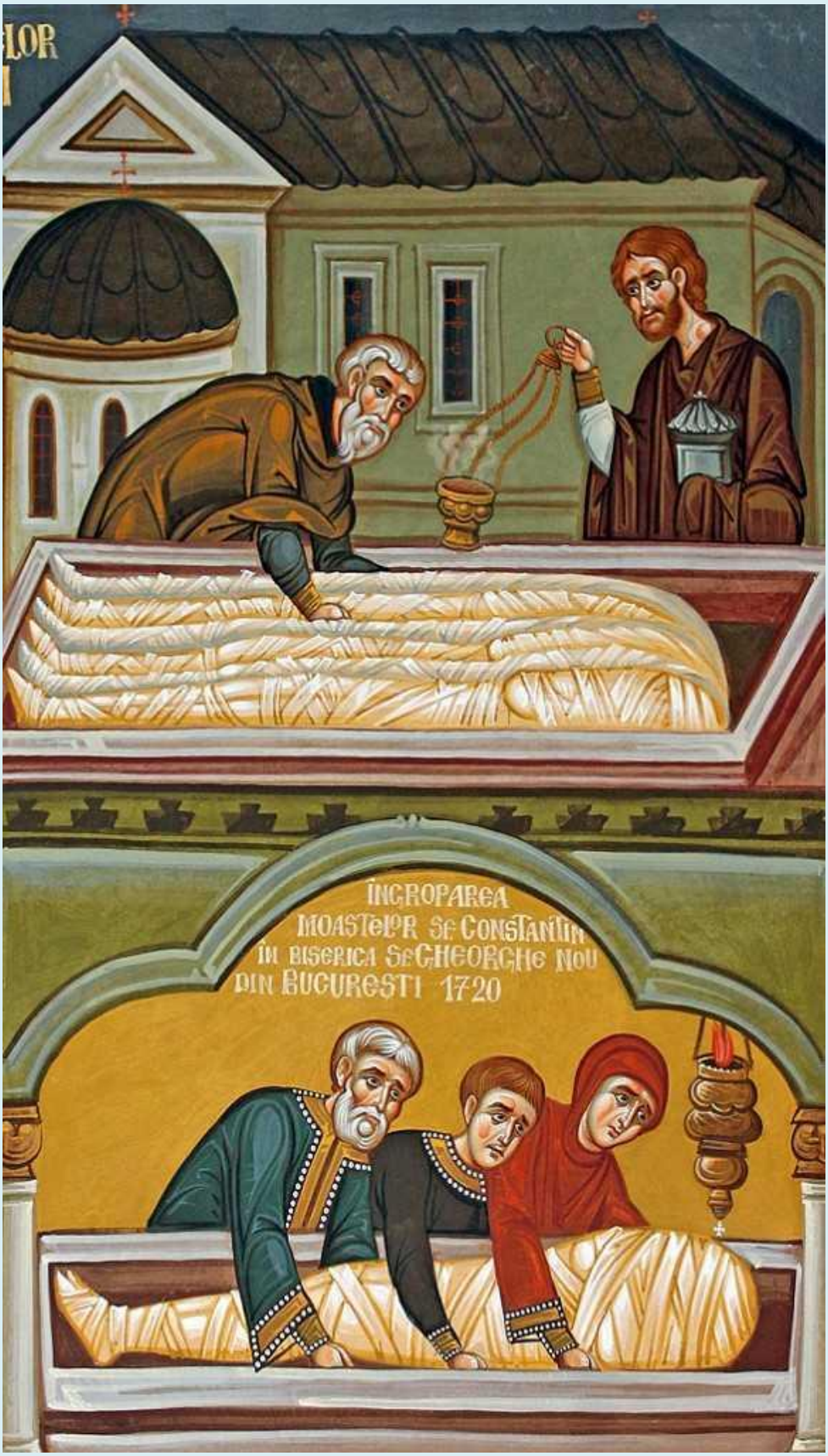
ÎNGROPAREA
MOAȘTELOR SF CONSTANTIN
ÎN BISERICA SF GHEORGHE NOU
DIN BUCUREȘTI 1720

ADUCEREA ÎN TAINA
A MOAȘTELOR SFÂNTULUI CONSTANTIN
BRÂNCOVEANU
DOAMNA MARIA
BRÂNCOVEAN

pictură de Elena Murariu

Procesiunea solemnă de reînhumare a osemintelor Voievodului Martir Constantin Brâncoveanu, București, 21 mai 1934 (sursa: Fototeca Ortodoxiei Românești).

Mormântul Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu, biserica „Sfântul Gheorghe" - Nou, București (sursa: Ziarul Lumina)

Sfinţii martiri Brâncoveni, tabloul votiv, Biserica „Sfântul Gheorghe”- Nou

Sfinţilor martiri Brâncoveni , rugaţi-vă Bunului Dumnezeu pentru neamul românesc, să nu piară şi să nu-şi piardă credinţa cea adevărată!